Національна академія наук України
Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М. Т. Рильського

Н А Р О Д Н І
П І С Н І
ПОЛТАВЩИНИ

(З колекцій збирачів фольклору)

Пам'яті
Володимира Олександровича Щепотьєва
(1880-1937)

Київ – 2016

УДК 398.8 (477.53)
ББК 82.3 (4УКР) – 6
Н30

Рецензенти: **П. Ю. Гриценко,** *доктор філологічних наук*
Л. Г. Мушкетик, *доктор філологічних наук*

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології
ім. М. Т. Рильського НАН України
(протокол № 7 від 18 жовтня 2016 р.)

Н30 **Народні пісні Полтавщини (з колекцій збирачів фольклору)** / упоряд. та вступ. статті Л. О. Єфремової ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – Київ : Логос, 2016. – 752 с. : ноти, карти.
ISBN 966-02-3729-4

Видання містить записи народних пісень XIX-XXI ст., починаючи від фольклористичної діяльності М. В. Лисенка, з території сучасної Полтавської області, яка включає в себе значну частину Середньої Наддніпрянщини та частину Слобожанщини. Полтавщина складає основний осередок розвитку народної пісенності центральної та східної України. Широкий історичний діапазон записів зосереджених у збірці пісень дозволяє робити висновки щодо збереження традиційної пісенної культури області та її часових змін.

Пропоноване читачеві зібрання пісенного фольклору Полтавської області містить також низку покажчиків: умовних скорочень та використаних джерел, географічний, записувачів та виконавців, іменний, абетковий інципітів пісень з посиланнями на номери та сторінки публікації.

Розраховано на науковців, викладачів, студентів вищих та середніх навчальних закладів, музикознавців, філологів, істориків, всіх любителів фольклору.

ББК 82.3 (4УКР) – 6

ISBN 966-02-3729-4

Зміст

Від упорядника

Упродовж тривалого часу фіксації українських народних пісень з мелодіями на території сучасної Полтавської області фольклористи нагромадили значну кількість зібраних матеріалів. Опубліковані зразки пісенного фольклору розпорошено по різних виданнях, зокрема й у томах серії "Українська народна творчість" (див. список використаних джерел). Народній пісенній традиції Полтавщини присвячено також окремі невеликі книжкові видання, зокрема, давніша збірка В. Щепотьєва[1] та сучасна (без нот) К. Швидкої[2]. Деякі обрядові пісні краю опублікував А. Іваницький[3]. Водночас, досі відсутнє ґрунтовне зібрання полтавських народних пісень. Цю прогалину покликана заповнити пропонована читачеві збірка "Народні пісні Полтавщини", у якій зібрано переважно досі неопубліковані записи минулого та сучасності, зібрані останніми роками та зафіксовані раніше, збережені в рукописах та фонозаписах.

Записи українських народних пісень з Полтавщини мають значну культурну та естетичну цінність, оскільки містять як найдавніші, так і сучасні фіксації наспівів та текстів пісень з районів історичної Наддніпрянщини та Слобожанщини. У репертуарі співаків різних історико-етнографічних зон досі зберігаються фольклорні твори з виразними регіонально-стильовими рисами. Тому народні пісні Полтавщини, як і інших областей, залишаються широким полем для порівняльних студій щодо локальних стильових особливостей сучасної пісенності краю та різних її історичних нашарувань.

Основу збірки становлять записи 2014 р., зроблені упорядником разом з О. Яринчиною, а також рукописні джерела з архівного наукового фонду рукописів та фонозаписів ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України (АНФРФ), сучасні записи етномузикологів до теми "Народна пісенність середньої Наддніпрянщини", окремі фонозаписи, зокрема й передані упоряднику фіксації члена Малої академії наук К. Мусієнко, (у транскрипції упорядника). До збірки також включено матеріали, друковані раніше неповністю (тільки мелодія чи текст) або у зміненому вигляді. Всі записи супроводжуються вказівкою на джерело інформації.

Матеріали збірки систематизовано за основними жанрами українського пісенного фольклору. У межах жанрових груп пісні розташовано тематично, відповідно до частотного каталогу україн-

---

[1] *Щепотьевъ В.* Народныя пѣсни, записанныя въ Полтавской губерніи (съ нотами). – Полтава, 1915.

[2] *Швидка К.* Скарби душі народної. – Кременчук, 2015.

[3] *Обрядовий музичний фольклор Середньої Наддніпрянщини* : жанрово-регіональна антологія / відп. ред.. Г. А. Скрипник; упоряд. та вступ. стаття А. І. Іваницького. – Вінниця : Нова Книга, 2015.

ського пісенного фольклору, а варіанти – переважно за хронологією записів. Для орієнтації у варіантах зразків, включених до збірки, кожну пісню супроводжує її код (повний або частковий) за частотним каталогом.

Кожен зразок на початку має мелодію (з варіантами виконання окремих фрагментів; у деяких випадках подано цілі варіанти наспівів), за якою вміщено повний текст пісні. Пісні та їхні варіанти паспортизовано: наведено рік запису, інформацію про записувача, місце запису або місце побутування пісні, виконавців, характер джерела (рукописне або/та друковане). За наявності вміщено коментарі записувачів, виконавців або траскрипторів. Основні характеристики жанрів пісенного фольклору Полтавщини опрацьовано упорядником і подано у вступних статтях до розділів.

Назвами пісень слугують перші рядки текстів. У випадку, коли пісня має усталену назву, зазначену записувачем, її вміщено у дужках нижче основної. У вербальних текстах пісень упорядник намагався повністю зберегти мовні особливості, відтворені у рукописах (діалектні, усномовні риси), також указано на розбіжності в текстах та підтекстівках мелодій. Засади точного відтворення мовних (діалектних) та музичних особливостей по-можливості дотримано й під час транскрибування фонозаписів; у мелодиці зазначено варіантні відмінності. Словесні визначення темпу перед мелодією подано українською мовою (переклад з італійської, здійснений упорядником, наведено у квадратних дужках).

Іноді було здійснено перетактування мелодій за будовою словесного тексту або задля спрощення сприйняття, про що повідомлено у примітках. Вказівки в нотних текстах щодо стягнення або подрібнення окремих часових одиниць за кількістю складів у рядках поетичних строф пісень здійснено шляхом додавання пунктирних ліг. За необхідності, було здійснено строфічний поділ поетичного тексту та пронумеровано строфи.

Застарілі географічні назви перейменованих або зниклих населених пунктів співвіднесено із сучасними назвами сіл, районів та областей, переважно за адміністративним поділом України 1979 р.

Під час роботи над збіркою упорядник отримував допомогу від співробітників Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України та інших осіб: О. М. Яринчиної (самовіддана участь у збиранні пісенного фольклору Гребінківщини), О. В. Рубан (набір значної кількості текстів пісень), К. С. Мусієнко (записи народних пісень на Полтавщині), О. В. Ільчука, Р. Р. Запорожець (допомога під час експедиційного виїзду 2014 р.), Р. Г. Лиманської (фінансова підтримка видання), а також працівників наукових архівних фондів Інституту, за що висловлює всім щиру подяку.

Народні пісні лівобережної середньої Наддніпрянщини

Полтавщина, що локалізується у лівобережній середній Наддніпрянщині, є непересічним осередком формування та розвитку визначної регіональної співочої традиції. Її пісенній культурі присвячені розвідки автора цих рядків[1] та О. І. Мурзиної. Одна з статей останньої була присвячена талановитій представниці сольного співу з Великобагачанського району М. С. Луценко[2], а друга історичній розвідці та аналізу народнопісенної традиції Середньої Наддніпрянщини[3]. Побутування окремих обрядових жанрів на Полтавщині досліджувала Т. Сопілка, цілісного ж огляду та ґрунтовної публікації, присвяченій народній пісенності Полтавщини досі не було.

2009 р. була опублікована збірка статей "Музичне краєзнавство Полтавщини: від витоків до сьогодення"[4], окремі матеріали якої використано при написанні цієї передмови. У збірці вперше систематизовано джерела з музичного краєзнавства від витоків до сьогодення. Вона містить як широковідомі, так і рідкісні матеріали з музичного минулого та сьогодення Полтавщини, зокрема й фольклорні.

З Полтавщиною пов’язане життя і діяльність багатьох митців та громадських діячів минулого та сьогодення: композиторів, музикознавців, етнологів, кобзарів та лірників, музикантів, виконавців народних пісень, збирачів-фольклористів. Полтавщина стала батьківщиною композиторів М. Лисенка, братів Г. Майбороди та П. Майбороди, І. Дунаєвського, В. Верменича, О. Білаша, творчість яких виростала на народнопісенному ґрунті. З Полтавщини бере початок діяльність таких видатних музикантів, як В. Іконник, М. Микиша, М. Кондратюк, Д. Петриненко, Р. Кириченко та інші. Тут концертували Ф. Ліст, М. Мусоргський, А. Рубінштейн, К. Стеценко, Ф. Шаляпін, Л. Собінов, М. Гришко. Серед видатних фольклористів, які записували на Полтавщині та опрацьовували перлини народного співу та-

---

[1] *Єфремова Людмила*. Стиль народних пісень Подніпров’я // Народна творчість та етнографія, 2003, №№ 5-6, с. 27-33.

[2] *Мурзина Олена*. Сольна лірика Лівобережної Наддніпрянщини: питання методики аналізу // Проблеми етномузикології, вип. 2, 2004, с. 210-239.

[3] *Мурзина Олена*. Середня Наддніпрянщина в історичному контексті формування традиції // Проблеми етномузикології, вип. 9, 2013, с. 12-38.

[4] *Музичне краєзнавство Полтавщини*: від витоків до сьогодення / Укладачі: Лобач О. О., канд. пед. наук., доцент кафедри музики Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка; Халецька Л. Л., методист Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського. – Полтава: ПОІППО, 2009.

кож О. Вересай, М. Максимович, В. Верховинець, Ф. Колесса, О. Сластіон, Є. Ліньова, Ф. Попадич, Я. Степовий та інші.

Полтавщина складає основу Лівобережної Середньої Наддніпрянщини і належить до тих історичних земель, які стали ядром формування української держави. Місто Полтава, розташоване на берегах річки Ворскли (у перекладі зі скіфського "біла вода"), про яку йдеться у романсі "Тихо над річкою Ворсклою" (№ 984), є обласним центром краю, від якого походить Полтавщина[5]. Існує декілька версій щодо утворення назви міста, засвідчує О. Пархоменко[6], зокрема від згаданого у давньоруському Іпатіївському літописі поселення на місці сучасної Полтави "Лтава", однойменної річки, яка тепер тече під землею по трубах. Полтава – місто, утворене пізніше, "по Лтаві", після ймовірного зруйнування давнього поселення у XIII ст. монголо-татарами. Друга версія – Полтава могла бути українізованою формою давньобулгарської назви "Балтавар" (з тюркського "володар"), мешкання на цьому місці великих булгар у VII ст., перенесене з Приазов’я на Подніпров’я. У похованні володаря Великої Булгарії Кубрата біля с. Мала Перещепина Новосанжарського району археологами було знайдено золоті та срібні речі IV-VII ст. візантійського та перського походження. На території Полтавщини довгий час проживали скіфи та сармати. У перекладі зі скіфсько-сарматського Полтава могла означати "поселення біля витоку річки" або "місто на горі".

Першу літописну згадку про Полтаву датовано 1174 роком, коли князь Ігор Святославич Сіверський, переслідуючи половців, переїхав Ворсклу біля Лтави. 1430 року Полтаву вперше згадано під сучасною назвою у складі Великого князівства Литовського. З цього ж року містом володіє О. Глинський, виходець з татар, який прийняв православ’я. З утворенням Речі Посполитої 1569 р. поселення підпало під владу Польщі. 1641 р. його названо містом, а 1646 р. її захопив І. Вишневецький. Полтава була однією з резервних баз Богдана Хмельницького під час визвольної війни 1648-1654 рр. У 1648-1775 рр. стала адміністративним центром Полтавського полку, неодноразово підпадаючи під татарську навалу. 1709 р. відбулася історична Полтавська битва, під час якої було розгромлено шведські війська. 1802 р. була утворена однойменна губернія, що складалася з понад десятка повітів. 1925 р. від Полтавщини відійшли Золотоніська, Прилуцька, Переяславська, Роменська та Костянтиноградська землі.

---

[5] Див. також книгу О. Чепіль "Вулиці старої Полтави". – Полтава: Дивосвіт, 2012.
[6] Музичне краєзнавство Полтавщини, с. 28-30.

Полтавська область, шоста за площею в Україні, як одиниця адміністративного устрою УРСР утворена 22 вересня 1937 р. Тоді вона налічувала 45 районів. Після численних змін з 1 січня 1968 р. область була поділена на 25 районів. Основою герба Полтавщини є геральдичний щит з пурпуровим полем та золотим луком у центрі, що символізує охорону мирного життя. З чотирьох боків зображено шестикутні зірки, у центрі напис "Полтава". Прапор складається з двох горизонтальних смуг – білої та синє-зеленої.

Полтавська область розташована у середній частині Лівобережної України у межах Придніпровської низовини та Полтавської рівнини. На півночі межує з Чернігівською та Сумською, на сході з Харківською, на півдні з Дніпропетровською та Кіровоградською, на заході вздовж Дніпра – з Київською та Черкаською областями. За даними адміністративно-територіального поділу в області 25 районів, 15 міст, 20 селищ міського типу, 3744 сільські ради, 1989 сільських населених пунктів. У населенні Полтавщини, що нараховує близько півтора мільйона осіб, за етнічним складом переважають українці, є також росіяни, білоруси та ін.

Серед річок Полтавщини Дніпро, Псел, Ворскла, Сула, Хорол, Оржиця та ін., від яких походять назви багатьох населених пунктів краю. Населені пункти області Прилуки, Пирятин, Лохвиця, Миргород фігурують у текстах народних пісень (№№ 885, 948). Територію краю омивають два водосховища вздовж Дніпра: Кременчуцьке та Дніпродзержинське. Клімат Полтавщини, що знаходиться у лісостеповій та степовій зоні, помірно-континентальний: зима порівняно м'яка, літо тепле й сухе. Основний тип лісів – діброва, у якій ростуть ясен, берест, липа, клен, терен, ліщина, шипшина тощо.

Основу економіки Полтавщини складає сільське господарство (вирощування зернових, цукрового буряка, картоплі, овочів, плодових дерев, а також тваринництво: вівчарство, конярство, птахівництво, бджільництво тощо), промисловість (паливна, харчова, машинобудування та чорна металургія). Край відомий своїми народними промислами – килимарством, вишивками, гончарством, ковальством, багатий на витвори народного мистецтва та усної народної творчості – народних пісень, інструментальної музики, народної прози. Полтавщина надихала творчість відомих кобзарів та лірників: Скоби Антона Яковича, Сластіона Опанаса Георгійовича, Скубія Івана Миколайовича.

Історія збирання народних пісень на Полтавщині нараховує вже понад півтора століття, отже корпусу зібраного фольклорного матеріалу притаманна нерівномірність якості фіксацій мелодій та текстів пісень. В окремих випадках маємо справу з елементами об-

робки записів народних пісень (записи С. Липовця, Д. Онищенка та деякі інші).

Народні пісні Полтавщини фіксували такі видатні діячі культури та мистецтва, як М. В. Лисенко, Марко Вовчок та Опанас Маркович[7], Г. Г. Верьовка, Д. М. Ревуцький, Ф. М. Попадич, відомі фольклористи К. В. Квітка, А. Конощенко-Грабенко, В. О. Щепотьєв, Є.Ліньова[8], М. П. Гайдай, В. Й. Харків, А. І. Гуменюк, А. Ф. Омельченко, З. І. Василенко, О. А. Правдюк, Д. Лебединський, А. Лиходій, Л. І. Ященко та ін. За даними А. Філатової на Полтавщині народні пісні записували також М. М. Гордійчук, П. П. Барановський, С. Й. Гриця[9].

Про збирачів полтавських народних пісень опублікована стаття Т. Решетник "Дивний скарб минулого"[10]. Авторка розпочинає об'ємний перелік записувачів від **Марусі Чурай** (1625-1653), яка народилася та жила у Полтаві і була авторкою низки пісень, що стали народними. У с. Убіжище Пирятинського повіту (нині с. Мар'янівка Гребінківського району Полтавської області) народився поет і фольклорист, письменник та видавець **Є. П. Гребінка** (1812-1848), автор пісень, що стали народними, "Ні, мамо, неможна нелюба любить", "Очи чёрные". У Мар'янівці знаходиться могила поета з пам'ятником, а у гребінківському будинку культури – музей Є. Гребінки, які ми відвідали під час експедиції 2014 р.

У с. Сари (нині Гадяцького району) народився поет, етнограф, фольклорист, перекладач, викладач, професор Харківського та Київського університетів **А. Л. Метлинський** (1814-1870, псевдонім Амвросій Могила). У 1854 р. А. Метлинський упорядкував та видав збірку "Народные южнорусские песни", яка стала помітною подією у розвитку української фольклористики.

У с. Іськівці (нині Лубенського району) народився та виріс етнограф, фольклорист, історик та мовознавець **О. С. Афанасьєв** (1816-1875, псевдонім Чужбинський), який супроводжував Т. Г. Шевченка під час його подорожі Лівобережною Україною 1845-1846 рр. С. Кулажинці (нині Гребінківського району) дало світові українського фольклориста, етнографа, громадського діяча, першого чоловіка пись-

---

[7] *Фольклорні записи Марка Вовчка та Опанаса Марковича* / Атрибуція автографів, упоряд., передмова та прим. О. І. Дея. – К. : Наук. думка, 1983. – С. 82.

[8] *Линёва Е.* Опыт записи фонографом украинских народных песен. – М., 1905; Киев, 1991. – С. 29

[9] *Філатова А.* Записи музичного фольклору на Полтавщині (за матеріалами фотоархіву ІМФЕ ім. М. Т. Рильського 1950-2000 років). – Музина україністика: сучасний вимір : зб. наук. статей. – Вип. 8. – К. : 2012, с. 363.

[10] Музичне краєзнавство Полтавщини, с. 77-84.

менниці Марко Вовчок **О. М. Маркевич** (1822-1867). Вже в дитинстві, маючи природне музичне обдарування, Опанас записував почуті на вечорницях народні пісні. Протягом життя він зафіксував чимало народних пісень, казок, легенд та переказів, прислів’їв та приказок, опубліковані А. Метлинським, В. Антоновичем та М. Драгомановим, був особисто знайомий з Т. Г. Шевченком та М. В. Гоголем. У 1983 р. О. Дей видав збірку фольклорних записів Марка Вовчка та Опанаса Марковича, серед яких є й записи з Полтавщини[11].

Класик української музики **М. В. Лисенко** (1842-1912), фольклорист, диригент, композитор, якого сучасники називали чарівником української пісні, народився у с. Гриньки, теперішнього Глобинського району Полтавської області, де на вакаціях записував народні пісні, зокрема колядки та щедрівки (№ 32), а також пісні інших жанрів (№ 837). Автора багатьох опер, вокально-хорових та інструментальних творів увічнено у кількох пам’ятниках, назвах вулиць. Його ім’я носять Львівська консерваторія, Харківський оперний театр, концертний зал філармонії та школа для обдарованих дітей у м. Києві.

Все життя Микола Лисенко збирав українські народні пісні, багато з яких стали основою його оригінальних творів, вкрапленням у музично-драматичну тканину опер та фортепіанних творів. Зібрані особисто композитором та надіслані йому іншими збирачами пісні отримали нове життя у вигляді обробок (близько 600 аранжувань) та опубліковані у численних збірках народних пісень. 1990 р. вийшла перша частина збірки "Українські пісні з записах М. В. Лисенка"[12], що містила досі неопубліковані та архівні матеріали, зібрані композитором. Деякі записи з Полтавщини з архівів композитора, досі лишалися неопублікованими (№№ 454, 485, 740).

Із М. Лисенком тісно співпрацював фольклорист **А. М. Конощенко-Грабенко** (1857-1932), який першу збірку у власному упорядкованнні, присвятив "Славному українському кобзареві Миколі Віталієвичу Лисенкові". На Полтавщині він записував народні пісні у селах нинішнього Лубенського, Хорольського та Полтавського районів. Частину записів опубліковано А. Конощенком на початку XX ст. у випусках збірки "Українські пісні з нотами"[13]. Вод-

---

[11] *Фольклорні записи Марка Вовчка та Опанаса Марковича* / Атрибуція автографів, упоряд., передмова та прим. О. І. Дея. – К. : Наук. думка, 1983.

[12] *Українські народні пісні в записах М. В. Лисенка*. Ч. 1 / Упор., вст. стаття та прим. Єфремової Л. О. – К.: Муз. Україна, 1990.

[13] *Конощенко А*. Українські пісні. З нотами. І сотня. – Одеса : Типограф. Е. И. Фесенко, 1900; *Конощенко А*. Українські пісні. З нотами. ІІ сотня. Зібрав Андрій Конощенко. – Одеса: Видано коштом друк. Е. І. Фесенко. – 1909; *Конощенко А*. Українські пісні. З нотами. *ІІІ сотня*. К.: Вік, Б. р.

ночас частина його фольклористичної спадщини залишилась у рукописах. Це веснянка "Ой не ходи, Сабадашу" (№ 63), купальські (№№ 66, 81, 85), балади (№ 308, 323, 356, 383, 420-421, 425, 483, 910), цікаві зразки необрядової (№№ 572, 633, 721, 734, 835) та соціально-побутової (№№ 889, 919, 925, 928) лірики.

У с. Токарі тепер Лохвицького району народився етнограф та фольклорист, історик, поет, перекладач **В. П. Милорадович** (1846-1911). Будучи юристом, він глибоко вивчав народну культуру і побут. У відставці проживав у с. Литвяки нині Лубенського району, де повністю присвятив себе фольклористиці. Його перша праця "Весільні пісні в Лубенському повіті Полтавської губернії", що вийшла друком у журналі "Кіевская старина" 1890 р., містила 259 весільних пісень із докладною паспортизацією. Також були опубліковані праці фольклориста "Робітничі пісні Лубенського повіту Полтавської губернії, зібрані у 1890-1893 рр." (1895), "Народні обряди та пісні Лубенського повіту Полтавської губернії" (1897)[14], "Казки й оповідання, записані на Лубенщині" (1913).

З-під пера В. Милорадовича вийшли статті з теоретичних проблем фольклористики. Його збірки "Вечірні та любовні пісні Лубенського повіту Полтавської губернії" та "Веснянки та Петрівки Лубенського повіту Полтавської губернії" не були опубліковані через заборону цензури "за популяризацію українського побуту".

1903 р. у селах Лубенського, Миргородського, Хорольського, Кременчуцького повітів на фонограф записувала народні пісні відома фольклористка **Є. Е. Ліньова** (1853-1919), опублікувавши їх у збірках "Великорусские песни" (1904) та "Досвід запису фонографом українських наролний пісень із додатком нот" (1905)[15], перевидана 1991 р.

Своє творче життя присвятив Полтавщині мистецтвознавець-маляр, етнограф-фольклорист, бандурист **О. Г. Сластіон** (1855-1933). Він досліджував творчість Т. Г. Шевченка, українське козацтво, збирав фольклорний матеріал, записував на фонограф спів та гру кобзарів, сам виконував думи. Його записи майстерно розшифровані фольклористом, музикознавцем та композитором **Ф. М. Колессою** (1871-1947) та опубліковані у 13 та 14 томах "Матеріалі до української етнології" (1913). Деякі з них ввійшли до нашої збірки (№№ 289, 457, 466). Сам Ф. Колесса приїздив до Полтави і записував думи та

---

[14] *Милорадович В. П.* Народные обряды и песни Лубенского уезда Полтавской губернии, записанные в 1888-1895 гг. – Харьков, 1897.

[15] *Линёва Е.* Опыт записи фонографом украинских народных песен. – М., 1905; Киев, 1991.

пісні від бандуристів краю. У Полтавській губернії народні пісні фіксував також **Д. І. Яворницький** (1855-1940). Нині це Красноградський район Харківської області, що межує з Карлівським районом Полтавської.

Значний внесок у музичну етнографію Полтавщини зробив **К. В. Квітка** (1880-1953), який записував народні пісні з теперішніх районів: Гадяцького, Лохвицького, Лубенського, Миргородського, Пирятинського та Полтавського. Майже всі записи К. Квітки увійшли до його збірки "Українські народні мелодії"[16], перевидану А. І. Іваницьким 2005 р.[17] Це зразки дитячих та календарно-обрядових пісень, весільні пісні, балади та необрядова лірика з Гадяча, сіл Губське, Сліпорідських Хуторів (тих, що стоять на річці Сліпорід), Терни, Хатки, Бобрик, Березова Лука, Мала Перещепина та ін.

Значний внесок у збирання та досліджування народнопісенної творчості Полтавщини зробив педагог, громадській діяч, фольклорист, диригент і композитор **Ф. М. Попадич** (1877-1943), автор опер, вокальних та камерних творів, обробок народних пісень. Він народився у с. Великі Будища Полтавського повіту (нині Диканського району), співав у церковному хорі Полтави, вчився у музичному училищі Ахшарумова, керував хоровою капелою "Боян", викладав музику та співи у Полтавському інституті та гімназіях, керував Полтавською хоровою капелою, видав збірку обробок народних пісень, присвячену М. Лисенкові, був одним з організаторів музичного товариства ім. М. Леонтовича, керував Полтавською капелою бандуристів, викладав та очолював музичне училище Полтави.

У 1920-1929, 1932 рр. Ф. М. Попадич активно записував пісенний фольклор у багатьох селах та містах Полтавщини. Кількість та розмаїття його записів вражає. В архіві ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України зберігаються численні записи народних пісень, зроблені фольклористом та вміщені у цій збірці. Серед них колискова (№ 11), колядка (№ 40), веснянки (№№ 55, 65), петрівчана (№ 67), купальські (№№ 83, 86), жнивна (№ 92), весільні пісні (№№ 198, 213, 260), численні балади (№№ 275, 280, 282-283, 293, 299, 301, 309-312, 317, 325, 334, 345, 349, 366, 373, 375, 390-392, 396, 399-401, 413-416, 430, 440, 452, 455, 459, 464, 472-473, 480, 489, 497-498), зразки необрядової лірики (№№ 514, 520, 534-536, 542, 545, 556, 575, 587, 593, 597, 605, 608, 619-620, 625-626, 657, 673, 675, 688, 702, 707-

---

[16] *Квітка К.* Українські народні мелодії. Зібрав Климент Квітка. ЕЗ, т. ІІ. – К. : Слово, 1922.

[17] *Квітка К.* Українські народні мелодії. Ч. 1 : Збірник / Упоряд. та ред. А. Іваницького. – К., 2005.

708, 711, 713, 718, 722, 741, 746-747, 769-770, 776, 786-787, 796, 810, 822), соціально-побутові (№№ 847-849, 853, 868, 884-885, 905-907, 912, 916-917, 922, 931), жартівливі (№№ 932-933, 945, 950-952, 954) пісні та романси (№№ 977, 990).

Значний внесок у фольклористику Полтавщини зробив музикознавець, фольклорист, літературознавець та визначний музичний діяч **Д. М. Ревуцький** (1881-1941), брат композитора Л. М. Ревуцького, який народився у с. Іржавець Прилуцького повіту на Полтавщині (нині Ічнянського р-ну Чернігівської області). Більшість народних пісень у запису Д. Ревуцького була опублікована ним у трьох випусках "Золотих ключів"[18]. Записувач фіксував народнопісенну творчість також і на території сучасної Полтавської області, зокрема у Миргороді (№ 294), щедро коментуючи свої записи.

У 20-і роки XX ст. в Україні була активізована робота по збиранню й дослідженню української народної творчості, укладені відповідні програми. Фольклорні матеріали збирали різні фольклористи та аматори народного мистецтва, такі як С. Липовець, А. Лиходій, Д. Онищенко, І. Ребро, М. Сапко, Д. Ярошенко та інші.

У цей період було зафіксовано значну кількість фольклорних творів з мелодіями. Серед тогочасних активних збирачів народнопісенної творчості Полтавщини **С. Липовець** (№ 857) та **Д. І. Онищенко** (№№ 522, 571, 646, 745). Ними були обстежені різні села, зокрема с. Біленченківка Гадяцького району (С. Липовець) та с. Вовчик Лубенського (Д. Онищенко). Репертуар виконавців цих сіл було вичерпно зафіксовано записувачами, щоправда, з елементами обробки.

Серед докладних записів С. Липовця з с. Біленченківка веснянка "Як посіємо овес" (№ 56), балади (№№ 277, 292, 305, 313-314, 322, 331, 343, 350, 354, 359, 365, 380, 384, 388-389, 397, 402-403, 422, 429, 454, 508), необрядова лірика (№№ 523, 529, 533, 550-551, 557, 560, 563, 565, 568, 580, 585, 595, 601-602, 610, 617, 624, 628, 641, 651, 660, 670, 677-678, 680, 690-691, 695, 729, 742, 758, 780, 795, 797, 832), соціально-побутові (№№ 860, 863, 882, 895, 903, 930), жартівливі (№ 941) пісні та романси (№ 989). Деякі з них мають коментарі (№№ 557, 800, 805). Про наявність елементів обробки у цих записах свідчить існування багатьох записів у двох варіантах, які часом досить істотно відрізняються один від іншого. У зв’язку з цим іноді наводимо обидва варіанти запису (№№ 326, 417, 650, 733, 767).

---

[18] *Золоті ключі.* Пісенник. Упоряд. Д. М. Ревуцький. Вип. 1-й. – К.: Мистецтво, 1965; *Золоті ключі.* Пісенник. Упоряд. Д. М. Ревуцький. Вип. 2-й. – К.: Мистецтво, 1965; *Золоті ключі.* Пісенник. Упоряд. Д. М. Ревуцький. Вип. 3-й. – К.: Мистецтво, 1965.

У с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського району) Д. І. Онищенком від різних виконавців, зокрема й численних родичів, зафіксовано балади (№№ 272, 287, 291, 295, 298, 315, 327, 332, 338, 344, 355, 357, 363, 369, 394, 443, 911), зразки необрядової (№№ 539, 546, 558-559, 574, 609, 640, 642, 654, 656, 669, 679, 732, 734, 748, 763, 766, 778, 824, 831) та соціально-побутової лірики (№№ 840, 886), жартівливі пісні (№ 942), романси (№№ 973, 983, 991) та пісні літературного походження (№ 1000).

Від Євлампії Ребро з с. Федорівка Диканьського району записано чимало місцевих фольклорних творів **І. Ребро**. Серед них балади (№№ 290, 404, 428, 449, 475, 488, 496, 507), необрядова лірика (№№ 521, 527, 655, 674, 681, 719, 830), соціально-побутові (№№ 865, 921) пісні. На півдні Полтавщини працювали такі фольклористи, як **Ф. Самокиш**. У Кушеньківському (нині Кобеляцькому) районі ним було зафіксовано цілу низку народних пісень із прагненням точно відтворити їхні мовні та музичні особливості, серед яких балади (№№ 285, 288, 322, 324, 371, 393, 405, 453, 456, 460), необрядова лірика (№№ 579, 634, 643, 645, 705-706, 709, 739, 773, 788, 792), соціально-побутові (№№ 851, 861, 908) та жартівливі (№№ 518, 946, 953, 956, 962) пісні.

Михайло Петрович **Гайдай** (1878-1965), будучи співробітником Кабінету музичної етнографії ВУАН, провадив активну збирацьку роботу, зокрема, чимало записів зробив на Полтавщині. Частину з них опублікував його син М. М. Гайдай у збірці "Українські народні пісні в записах Михайла Гайдая"[19].

Неопубліковані записи М. П. Гайдая з теренів теперішньої Полтавської області мають неперехідну цінність, оскільки були зроблені надзвичайно скрупульозно, на високому фаховому рівні із зазначенням всіх тонкощів наддніпрянської мелізматики та орнаментики, чудового багатоголосного співу, детальними вказівками на варіативність у мелодії, навіть у записах від одного виконавця (№№ 30, 44, 84, 361-362, 447, 515-516, 637, 712, 762, 781, 839). М. П. Гайдай має пізнавану манеру нотації. Особливою поетичністю відрізняються його наддніпрянські записи необрядової лірики (№№ 581, 834) з розвиненим багатоголоссям, міжстрофними зачинами та серединними словоперериваннями (№№ 611, 632, 724).

У період з 1925 р. по 1939 рр. на теренах Полтавщини. М. П. Гайдаю вдалося записати безпосередньо зі співу та на фонограф чудові зразки народної пісенності з теперішніх Шишацького, Кремен-

[19] *Українські народні пісні в записах Михайла Гайдая* / Голов. ред. Г. А. Скрипник ; наук. ред. і упоряд. М. М. Гайдай ; НАНУ. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2010.

чуцького, Лубенського, Чутівського, Великобагачанського, Козельщинського, Глобинського, Решетилівського, Зіньківського районів. Фольклорист записував народні пісні з Полтавщини як безпосередньо під час експедиційних виїздів, так і від носіїв фольклору у різних містах України (Жмеринка, Харків, Миколаїв, Запоріжжя).

Особливою увагою записувача користувались обрядові жанри Наддніпрянщини: колядки та щедрівки (№№ 30, 44), купальська пісня (№ 84). Залишилися також досі неопублікованими деякі балади (№№ 316, 395, 445, 451, 462, 476, 490-491, 503, 927) та зразки необрядової лірики (№№ 581, 606, 689, 716, 727, 749, 751, 793, 819), соціально-побутових (№№ 843, 855, 865, 890, 914-915) пісень, блискуче транскрибованих талановитим фольклористом.

Нештатний науковий співробітник Кабінету музичної етнографії ВУАН **В. Й. Харків** (1900-1974) 1934 р. здійснив експедиційний виїзд у села Веприк Гадяцького та Федорівка Глобинського району. Тут він записав зразки необрядової лірики (№ 636), соціально-побутову (№ 909) та історичну (№ 926), балади, детально транскрибувавши пісні.

Неоціненний внесок у музичну етнографію Полтавщини зробив видатний фольклорист, мистецтвознавець, етнограф-архівіст, перекладач, поет, композитор, педагог **В. О. Щепотьєв** (1880-1937). Він народився у передмісті Полтави у сім’ї дрібного урядовця, закінчив Полтавську духовну семінарію[20], 1904-1917 рр. викладав у Полтавській єпархіальній дівочій школі та музичному училищі. У 1917-1926 рр. В. Щепотьєв – викладач, згодом ректор Полтавського історико-філологічному факультету Харківського університету та Інституту народної освіти. 1929 р. В. Щепотьєва заарештували та вислали на три роки до Сибіру у зв’язку зі справою "Союза визволення України", де працював педагогом. У засланні 1916-1925 рр. народні пісні з Полтавщини фольклорист фіксував у Баландинському районі Аткарського округу під час випадкових зустрічей із земляками-засланцями. Поруч із українськими піснями записував і такі, що виконували "покрученою" мовою, якими вважав нехтувати було неможна. 1934 р. В. Щепотьєв вийшов на пенсію і жив у с. Веприк Гадяцького району на Полтавщині. 1937 р. фольклориста було заарештовано і страчено, 1958 р. реабілітовано посмертно.

Протягом життя фольклорист не припиняв збирання та опрацювання зразків пісенного фольклору Полтавщини. Наслідком цієї

---

[20] *Гринь Ю.* Народна пісня Полтавщини у науковій спадщині Володимира Щепотьєва. – У кн. Музичне краєзнавство Полтавщини, с. 118.

діяльності стало видання 1915 р.[21], що містило 67 обрядових та побутових пісень з нотами. Значну кількість народних пісень В. Щепотьєв записав від матері Марії Григорівни Щепотьєвої, козачки з Лохвиччини, тітки Тетяни Григорівни Гармаш з с. Великі Будища (№№ 703, 754, 944) та інших виконавців, таких як А. І. Тищенко з с. Балясне (№№ 34, 43), А. Г. Філянської з с. Попівка (№№ 36, 41, 46, 49, 532), Т. Зайця з с. Березова Лука (№№ 42, 616), А. М. Пархомовича з с. Хомутець (№ 54) на Миргородчині, від кобзаря Кучугури-Кучеренка (№ 458). Та чи не найбільшу кількість записів зразків пісенного фольклору В. Щепотьєв здійснив від Ф. А. Герасименка з х. Герасименки Хорольського району. Співак володів величезним репертуаром, у якому були жнивні пісні (№№ 90, 95-96), зокрема й жартівливі (№№ 97-99), балади (№№ 278, 284, 304, 306-307, 337, 377, 412), необрядова лірика (№№ 596, 603, 631, 648, 653, 809, 811, 813), соціально-побутові (№№ 850, 902) пісні.

У передмові до записів 1924 р. фольклорист зазначав: "Пісні записані з уст моєї матері Марії Григорівни Щепотьєвої (1858-1923) та тітки Тетяни Григорівни Гармашихи (1843-1917). Жили в Лохвиці, а з 1872 р. у Полтаві. Там вони пісень і навчились. Багато перейняли від своєї матері Уляни Іванівни Миць (1816-1891) з козачої фамілії Лучок. Баба була неграмотна, мати та тітка малоосвічені. Деякі пісні тітка вивчила у Великих Будищах на Зіньківщині, де жила з 1887 р. (№№ 4, 27, 31, 76) Пісні цієї збірки здебільшого були надруковані 1915 р. Полтавською архівною коміссією під заголовком "Народные песни, зписанные в Полтавской губ.". Та після того я записав від матері і тітки ще чимало пісень. Цей збірник присвячений виключно їхньому репертуару."[22]

Пізніше записи В. Щепотьєва було опубліковано у численних фольклорних виданнях, зокрема й з серії "Українська народна творчість". Але залишилося ще чимало неопублікованих фіксацій народних пісень з рукописної спадщини фольклориста, які зберігаться у Наукових архівних рукописів та фонозаписів ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Більшість з них ввійшли до цієї збірки. Серед записів фольклориста веснянка (№ 61), баладні пісні (№№ 274, 279, 339, 348, 462, 495, 506), зразки необрядової лірики (№№ 511, 513, 531, 538, 554, 562, 567, 583, 586, 604, 622-623, 627, 659, 671-672, 710, 723, 726, 738, 743, 764-765, 798, 804, 818, 821, 823,

---

[21] *Щепотьевъ В.* Народныя пѣсни, записанныя въ Полтавской губерніи (съ нотами). – Полтава, 1915.

[22] ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116.

826), соціально-побутові (№№ 846, 899), жартівливі (№№ 948, 960, 965) пісні та романси (№ 979).

Фольклорист, диригент, науковець, композитор **В. М. Верховинець (Костів)** (1880-1938) 1922 р. взяв участь у комплексній експедиції працівників Полтавського краєзнавчого музею до с. Яреськи, нині Шишацького району, де записав багато народних ігор та пісень. Фольклорист і композитор **П. К. Батюк** (1884-1965) народився у Зінькові на Полтавщині. Збираючи народні пісні (№ 814), він використовував їх у композиторській творчості та аранжував їх.

Видатний український композитор, диригент, професор Київської консерваторії **Г. Г. Верьовка** (1895-1964) був кілька разів з концертами народного хору на Полтавщині, записував тут народні пісні (№ 992). 1936 р. народні пісні Полтавщини на фонограф фіксував **М. Береговський** (№ 89), а 1939 р. – **Т. Ф. Онопа.** Серед записів фольклористки веснянка (№ 57), петрівка (№ 68), балади (№№ 300, 333, 411, 418, 423, 502), необрядова лірика (№№ 528, 552, 644, 737, 759, 775).

Педагог, диригент, фольклорист, композитор **М. А. Фісун** народився 1909 р. у Полтаві. Він зібрав та упорядкував понад 600 народних пісень, які у 1937 та 1976 роках були передані до Інституту фольклору та етнографії АН України (№№ 564, 844). Деякі з його записів опубліковано у журналі "Народна творчість та етнографія" та інших виданнях. У 1931-1954 рр. М. Фісун працював у Полтавському музичному училищі ім. М, Лисенка на посаді викладача, завідуючого кафедри музики і співу, директора училища.

У с. Пелехівщина Глобинського району народилися видатні українські композитори, народні артисти – брати **Майбороди** Георгій Іларіонович (1913-1992) та Платон Іларіонович (1918-1989). Обидва закінчили Київську консерваторію по класу композиції Л. М. Ревуцького, створили ряд опер, симфонічних та вокально-хорових творів, обробок народних пісень, які записували у рідному селі та інших населених пунктах Полтавщини.

П. І. Майборода (мелодії) разом з **О. Т. Бандурко** (тексти) 1938 р. записав значну кількість народних пісень у Кременчуці від робітників та студентів, , більшість з яких опубліковані у збірці записів композитора[23]. Серед них весільна пісня (№ 218), балади (№№ 320, 328, 335, 374, 424, 481, 499-501), необрядова лірика (№№ 569, 577, 589, 629, 664, 667, 696, 700, 736, 752, 773, 783-784, 789, 808), соціально-побутові (№№ 864, 920, 924) пісні. **Г. І. Майборода** народні пісні записував від гуртів (№№ 461, 858), дуетів (№№ 517, 647, 998) та окремих виконавців (№ 801, 999) при будь-якій оказії, часом у дорозі (№ 342).

---

[23] *Українські народні пісні в записах Платона Майбороди* / Упоряд., вступна стаття і примітки О. А. Правдюка. – К.: Муз. Україна, 1986.

У роки другої світової війни та у повоєнні роки фольклористи продовжували фіксувати народні пісні Полтавщини. До таких ентузіастів належав **А. Д. Шмиговський**. Він записував народні пісні часто принагідно: у Києві від автентичних виконавців, зокрема У. Міщенко з Вищого Булатця (№№ 91, 286, 372, 504, 658, 730, 771, 774, 833, 854, 869-870), випадкових (№ 297) та вторинних (№ 419) виконавців, представників інтелігенції, переважно вчителів (№№ 47, 61, 281, 487, 655, 683, 717, 782, 827, 867, 923) тощо.

У **1951-1952** роках на Полтавщину були здійснені фольклорні експедиції ІМФЕ, учасники якої обстежили села Василівка, Гарбузівка, Перегонівка та Красне Кобеляцького, Веприк Гадяцького, Сулими та Гоголівка Шищацького, Диканька Диканьського району. Транскрипції записів були майстерно зроблені **Л. І. Ященком,** Л. А. Бильчинським та ін. Ці записи майже повністю опубліковані у збірці "Українське народне багатоголосся"[24]. Наявні у публікації деякі зміни, порівняно з рукописами, дозволили залучити їх до цієї збірки поряд з досі неопублікованими записами. Це петрівчана пісня "Ой петрівочка" (№ 69), балади (№№ 319, 329, 340, 346-347, 351-352, 509), записи необрядової лірики (№№ 547, 553, 573, 594, 599, 649, 692-693, 714, 720, 725, 732) та романсів (№ 971).

1972 року у селах Гадяцького району та Миргороді народні пісні записували **О. А. Правдюк** (1926-1994) (мелодії) та **А. Л. Іоаніді** (тексти). О. Правдюк намагався найточніше відтворити особливості наддніпрянського багатоголосся у своїх ретельних транскрипціях. Серед записаних фольклористами у с. Сватки Гадяцького району, селах Скоробагатьки, Корсунівка та Велика Обухівка Лохвицького району рідкісні календарно-обрядові пісні: колядки та щедрівки (№№ 35, 37-39), веснянки (№№ 57-59, 62, 64), петрівчані та купальські (№№ 71, 73, 79-80), весільні (№№ 123, 184, 197, 219, 228, 244) пісні за характерним триголоссям (нижні голоси в терцію та виводчиця), балади (№№ 368, 381, 426, 431-432, 442, 447, 484, 510), необрядова лірика з ознаками наддніпрянського протяжного багатоголосся, внутрішньоскладовими розспівами, словоперериваннями тощо (№№ 530, 537, 548, 584, 590, 598, 607, 612, 614, 618, 682, 697, 753, 777, 790, 799, 807, 815-816), соціально-побутові балади (№ 873), жартівливі пісні (№№ 937, 940, 966) та романси (№ 988).

1975 року О. А. Правдюк здійснив експедиційний виїзд і записав чимало зразків народної творчості у с. Гаркушинці Миргород-

---

[24] *Українське народне багатоголосся.* Збірник пісень / Упоряд. Василенко З., Гордійчук М., Гуменюк А., Правдюк О., Ященко Л. Заг. ред. М. Гордійчука. – К. : Держ. вид-во "Мистецтво", 1963.

ського району. Серед них календарно-обрядові пісні: веснянка (№ 50), петрівчані (№№ 70, 75), весільна (№ 217), необрядова лірика (№ 686), солдатські пісні (№ 893) та балади (№№ 874, 880), жартівливий діалог чоловіка та жінки (№ 963), романси (№№ 972, 978, 993). Ще раз у складі експедиції фольклорист навідався до с. Гаркушинці **1978** р. Тоді буди записані петрівка (№ 76), косарська (№ 88), весільні пісні з характерним початком "Та ти, душенько, молода Ганнушко" (№№ 120, 163-164, 210) та інші у багатоголосному виконанні (№№ 216, 676).

При транскрибуванні фольклорних творів О. Правдюк детально паспортизував пісенні зразки, намагався точно відтворити їх мовні особливості, висоту співу, особливості ритміки, багатоголосного виконання, докладно виписував варіаційні зміни, помічені протягом усього виконання пісень.

1978 р. у Лохвиці були записані зразки народнопісенної творчості (фольклорист **Ю. Левада**), серед яких балади (№№ 303, 341, 359, 367, 370, 387, 444, 463, 477), необрядова лірика (№№ 526, 561, 570, 578, 592, 600, 639, 785, 802), романси (№ 980) та інші пісні.

1984 р. на завдання відділу фольклористики ІМФЕ у с. Гоголеве Шишацького району народні пісні записувала **О. Ю. Чебанюк.** Деякі з них були опубліковані у збірці "Народні пісні в записах Миколи Гоголя"[25], решта, нотовані упорядником цієї збірки, зберігались у архівах Інституту. Серед них дитячі пісні (№№ 28-29), петрівка (№ 72), весільна (№ 227), балади (№№ 296, 353, 408-410, 435-436, 474, 482, 492-494), зразки необрядової лірики (№№ 519, 524, 543, 582, 635, 662-663, 666, 701, 704, 794, 828-829), соціально-побутових (№ 843), жартівливих (№№ 934, 936, 938-939, 943, 949, 957, 959) пісень та романсів (№ 982), записані від талановитих народних виконавців з батьківщини М. В. Гоголя.

На Полтавщині також активно записували народні пісні співробітники та студенти ПНДЛМЕ НМАУ – Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнографії Національної музичної академії ім. П. Чайковського, а також деякі співробітники ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. У збірці використано їхні записи кінця минулого століття, опубліковані на дисках "Традиційна музична культура України. Колискові" (№№ 2, 4, 9, 14, 17), "Українська традиційна музика. Полтавщина" (№№ 5, 8, 12-13, 15, 19, 31, 48, 51, 74, 77-78, 87, 94, 101, 105, 149, 200, 276, 336, 437, 470, 486, 638, 652, 694, 698,

---

[25] *Народні пісні в записах Миколи Гоголя* / Упоряд., післямова і приміт. О. І. Дея. – К. : Муз. Україна, 1985.

744, 750, 812, 842, 866, 883, 955) та науковому збірнику "Проблеми етномузикології", вип. 5 (№№ 134, 243, 817), переважно у транскрипції упорядника цієї збірки.

З планової теми відділу етномузикології ІМФЕ "Середня Наддніпрянщина" до збірки залучено записи зразків полтавського багатоголосся, здійснені співробітниками відділу 2003 р. (№№ 433, 446, 541, 615, 859, 862, 929).

У **серпні 2014** р. було здійснено експедиційний виїзд упорядника цієї збірки та аспірантки Олени Яринчиної до Гребінківського району Полтавської області, досі мало дослідженого фольклористами. У зв’язку із напруженим політично-економічним становищем у країні, зокрема з військовими діями на Донбасі, у нас виникали побоювання щодо можливості запису народних пісень у регіоні. Натомість за чотири дні вдалося записати понад дві з половиною сотні пісень.

У понеділок 11 серпня ми прибули з Києва електричкою до **Гребінки**, відвідали міську адміністрацію, де нас гостинно зустріли, нещодавно відремонтований Гребінківський будинок культури, познайомилися з його директором О. В. Ільчуком та методистом Р. Р. Запорожець, які нам щиро допомагали протягом експедиційного виїзду. Вдень відвідали музей українського письменника, педагога та видавця, уродженця с. Убіжище Пирятинського повіту Полтавської губернії (нині с. Мар’янівка Гребінківського району Полтавської області Є. П. Гребінки.

Увечері того ж дня потрапили на репетицію народного хорового колективу "Берегиня" гребінківського будинку культури (керівник Н. О. Луценко). Серед виконавців хору були й знавці фольклорних творів, як вони називали пісень "до витяжки", які й проспівали для запису. Це колискова та дитяча закличка, балада соло Л. О. Цимбал (№№ 10, 23, 441), у виконанні групи виконавців весільні пісні (№№ 129, 142, 148, 179, 189, 223, 233, 238, 248), балади (№№ 330, 382, 450, 469, 485), необрядова лірика (№№ 613, 715, 760, 803, 836, 997), соціально-побутові (№№ 856, 897-898) пісні. При їхньому співі інші виконавці (переважно жінки) до цього репертуару поставилися негативно: критикували, сміялися і навіть кривилися. Тільки жартівливі пісні та романси вони співали разом (№№ 947, 969).

На другу половину наступного дня 12 серпня у нас була запланована зустріч на дому у відомої в Гребінці народної вчительки, народознавця, співачки, вишивальниці, натепер інваліда похилого віку В. О. Левченко. Але зранку трапився транспорт на с. **Тарасівку**, куди ми й поїхали без попередження, маючи інформацію про існування

там ансамблю "Джерело" (кер. Ю. М. Іванченко). Зайшли до школи. Під час канікул людей було мало і, поки збиралися відомі тут виконавці народних пісень, записали кілька фольклорних творів у випадкових співачок, зокрема й колискові (А. О. Улянченко, №№ 1, 7), весільні (№№ 143, 239, 249), баладу (№ 438), необрядову лірику (№ 549). Шкільні працівники виконували також відомі пісеньки з дитячого репертуару (№№ 25, 27, 53), які зазвичай співають школярі.

Дякуємо виконавцям народного колективу (керівник І. В. Іванченко), які змогли зібратися і заспівати народних пісень для запису. Їх виявилося так багато і вони були настільки цікаві, що ми не могли відірватися від сеансу запису і не поїхали на запропонованому автобусі, а пізніше добиралися до Гребінки дизелем. Тарасівські співаки виконували пісні різних жанрів, особливо охоче весільні (№№ 107, 111, 113-115, 118, 126, 135-136, 154-156, 165-166, 169, 171, 176, 178, 188, 190, 208-209, 215, 220, 224-225, 229, 240, 249, 253, 262, 264-266, 269), балади (№№ 379, 877), необрядову (№ 728) та соціально-побутову (№№ 888, 900) лірику, жартівливі пісні (№ 958) та романси (№№ 974-975).

Ввечері ми таки потрапили до Валентини Олексіївни **Левченко**, яка за її словами знає і сама записала близько 600 пісень. Співачка родом з с. Паризька Комуна Гребінківського району, пісні переважно перейняла від своєї мами. Слабким старечим голосом В. Левченко наспівала нам для запису значну кількість пісень, зрідка перериваючись на спогади та перепочинок. У репертуарі співачки, яка на весіллях часто виконувала роль світилки, були численні весільні пісні (№№ 121, 137, 140-141, 150, 153, 161, 168, 173, 175, 187, 194-195, 211, 214, 235-236, 245, 256, 259), балади (№№ 318, 378, 406, 467-468, 478), необрядова лірика (№№ 544, 668, 756, 825, 838), соціально-побутові (№№ 887, 894), жартівливі (№ 935) пісні та романси (№ 984).

Вранці 13 серпня (середа) автобусом, який ходить з Гребінки двічі на тиждень і то тільки до обіду, вирушили до **Мар’янівки**, вийшли біля пам’ятнику Гребінці й рушили до будинку культури. Ще було рано, розмістилися зі сніданком на травичці. А потім було незабутнє видовище, коли з усіх кінців села на велосипедах до клубу з’їжджалися виконавці, переважно середнього та старшого віку, кинувши напризволяще корови, городи, хатні клопоти, онуків та правнуків. Це були учасники фольклорного ансамблю (керівник Т. В. Іванченко). Співали з ентузіазмом і від душі. Не встигали записувати. Соло виконували колискові пісні (№№ 3, 16), дитячі забавлянки (№ 20), весільну (№ 261), балади (№№ 376, 448), гуртом – цілу низку

весільних пісень (№№ 103, 106, 109, 127, 132, 138, 145, 147, 157, 160, 181-183, 185, 191, 196, 199, 201, 204-206, 212, 221, 230, 234, 237, 241, 250, 252, 257, 270), старовинні та новітні балади (№№ 273, 364, 439, 479, 876, 879), необрядову (№№ 591, 685, 791) та соціально-побутову (№№ 896, 904, 918) лірику, романси (№№ 976, 981, 994).

На другу годину у нас було заплановано сеанс запису у близькому до Мар'янівки селі **Короваї**, куди нас люб'язно доставила Т. Ігнатович. Тут спостерігали ту ж саму картину: до занедбаного клубу на велосипедах з'їжджалися виконавці фольклорного колективу "Сусідоньки". Виконавців тут було менше, ніж у Мар'янівці й фольклорні твори вони згадували часом насилу. Колисанки співачки взагалі не вважали за пісні, але проспівали цікаві зразки, зокрема й з послідовними бітональними зіставленнями у наспіві (В. О. Шпаковська, №№ 6, 18). Ця ж співачка виконала дитячі забавлянки (№№ 21-22) та закличку "Іди, іди, дощику" (№ 24). Гуртом заспівали зараз широко відомі колядки (№№ 33, 45) та веснянку "Десь тут була подоляночка" (№ 52).

Виконавці також пригадали й традиційний місцевий народнопісенний репертуар, що складається з низки весільних пісень (№№ 119, 131, 139, 144, 146, 159, 162, 170, 172, 180, 207, 226, 231-232, 246-247, 251), побутової балади (№ 321), необрядової лірики (№№ 525, 555, 621, 630, 687, 755, 757, 760), соціально-побутових пісень (№ 892) та балад (№№ 841, 871, 876), жартівливих пісень (№№ 961, 968, 970) та романсів (№№ 986, 995-996).

Окремо, на таксі (іншого транспорту до цього села немає) 14 серпня було здійснено виїзд до с. **Сліпорід-Іванівка**, де нас гостинно приймали у хаті Швеців, у якій зібралися учасники фольклорного гурту "Перевесло" (керівник К. П. Теслицька, сама не співає). Серед усіх гуртів цей був, мабуть, найавтентичніший, як щодо мелодики, манери співу, так і щодо мовних особливостей (№ 398). Відповідно до святкового дня – Спас – нас пригощали традиційними стравами: куліш, вареники, шуліки, співали пісень, щоразу гучніше. Іноді одна пісня нашаровувалась на іншу. Тут вдалося записати купальську "Ой ви, молодії" (№ 84), значну кількість весільних пісень (№№ 100, 102, 104, 108, 116, 122, 130, 133, 151-152, 158, 167, 174, 177, 186, 193, 202-203, 222, 242, 254-255, 258, 263), зокрема й сороміцькі (№№ 267-268, 271), побутові балади (№№ 398, 471), зразки необрядової лірики (№№ 566, 588, 699), солдатських пісень (№№ 891, 901) та балад (№№ 872, 878, 881), романси (№ 985).

Член Малої академії **К. С. Мусієнко** передала нам для публікації частину своїх записів з Полтавщини. Серед них весільні пісні, зо-

крема й записані від ансамблю "Древо" з Крячківки (№№ 110, 112, 117, 124-125, 128, 192, 576)

У збірці нерівномірно представлено записи з різних районів Полтавської області, найбільше – з Великобагачанського, Гадяцького, Гребінківського, Лохвицького, Лубенського, Миргородського, Полтавського та Шишацького районів; з деяких районів є лише окремі фіксації народних пісень, зовсім немає – з Оржицького.

У Великобагачанському районі найбільше записів зроблено у с. Мар'янське (Г. І. Майборода, М. П. Гайдай); у Гадяцькому районі весь репертуар с. Біленченківка списав С. Липовець, у с. Веприк записували Ф. М. Попадич, В. О. Щепотьєв, експедиція ІМФЕ; у Гребінці та селах Гребінківського району 2014 р. народні пісні записали Л. О. Єфремова та О. М. Яринчина; у Диканьці та Федорівці Диканського району народні пісні фіксували Ф. М. Попадич та співробітники ІМФЕ; у с. Дашківка нині Кобеляцького району значну кількість фольклорних творів з мелодіями записав Ф. Самокиш; у Лохвиці Лохвицького району записував Ю. Левада, а у Скоробагатьках цього ж району О. А. Правдюк та А. Л. Іоаніді; на Лубенщині у Вищому Булатці записували А. Конощенко, Ф. Попадич, А. Шмиговський, у Вовчику – Д. І. Онищенко; на Миргородщині у селах Велика Обухівка та Гаркушинці народнопісенний репертуар списували та розшифровували О. А. Правдюк та А. Л. Іоаніді; у Старих Санжарах (нині Новосанжарського району) плідно працював фольклорист Ф. М. Попадич; від фольклорного ансамблю с. Крячківка Пирятинського району записували К. С. Мусієнко та співробітники ПНДЛМЕ НМАУ; у Полтаві записував народні пісні В. О. Щепотьєв та інші фольклористи; у с. Гоголеве Шишацького району – О. Ю. Чебанюк, а у Шафранівці того ж району – Ф. М. Попадич та В. О. Щепотьєв.

Найбільшу кількість пісень, вміщених у цьому виданні, виконали співаки фольклорних ансамблів сіл Гребінківського району, В. О. Левченко у Гребінці, Є. Ребро з с. Федорівка Диканського району та інші. У збірці вміщено найбільшу кількість записів, зроблених на Полтавщині такими фольклористами, як Ф. М. Попадич (понад сто пісень), В. О. Щепотьєв та С. Липовець (кожен понад вісімдесят), О. А. Правдюк (понад 70), М. П. Гайдай та Д. І. Онищенко (кожен понад сорок) та понад 260 записів з Гребінківського району (Л. О. Єфремова та О. М. Яринчина разом).

У селах та хуторах Глобинського району збирала та записувала народні пісні Катерина **Швидка**. Це і Градизьк (колишнє Городище) і хутір Черевані (нині передмістя Глобиного). Зібравши пісні, К. Швидка 2015 р. власним коштом видала збірочку "Скарби душі

народної" з невеликою передмовою, у якій відзначає прагнення "якнайточніше передати автентичність текстів пісень"[26].

Також і більшість інших фольклористів у своїх записах намагалися зберегти не тільки музичну самобутність пісень Полтавщини, але й мовні особливості давніх обрядових та необрядових жанрів фольклору. У багатьох записах (М. П. Гайдая, В. Й. Харкова та ін.) спостерігаємо прагнення точно відтворити лексику та фонетику текстів пісень. В їхніх записах не помічено тенденції до редагування текстів.

Транскрибуючи записи народних пісень з Полтавщини, упорядник намагався максимально зберегти музичну фактуру переважно багатоголосного гуртового співу та мовні особливості текстів пісень. До них належить мовна транскрипція голосних у сло*вах м**а**л**а**ка* замість *м**о**л**о**ка, кот**и*** замість *кот**е*** (№ 4); *б**а**ар**е*** замість *б**о**яр**и*** (№ 106), локальні зміни серединного або кінцевого голосного [и] на [і] у дієслівних формах (неозначені та особові форми) та словах інших граматичних класів (іменників): *навч**і**вся, вч**і**ли* замість *навч**и**вся, вч**и**ли* (№ 4); *спатоньк**і*** замість *спатоньк**и**, м**і**шку* замість *м**и**шку* (№ 7); *грошик**і*** замість *грошик**и**, цяцьк**і*** замість *цяцьк**и*** (№ 10).

У записах народних пісень з Полтавщини також спостерігаємо варіювання та зближення вимови звуків [и] та [е] (*дівч**и**на – дівч**е**на*, № 12, *бубл**и**чком – бубл**е**чком*, № 15, *заволоч**и**мо – заволоч**е**мо*, № 56, ***с**и**ди – с**е**ди***, № 82), [і] та [є] (*с**і**нечках-с**є**нечках*, *св**і**тлиц**і** – св**є**тліц**е***, № 105), [і] та [е] (*н**і**хто – н**е**хто*, № 116, *св**і**чі – св**е**чі*, № 193), [о] та [у] (***т**у**бі, г**у**дуй***, № 371; *б**у**юся*, № 405; *г**о**л**у**бки*, № 739), [і] та [у] (*г**у**рку*, № 784), які бувають явними або прихованими, коли буває важко розрізнити при слуховому сприйманні фольклорних творів (№ 843). Деякі пісні рясніють такими замінами (№ 398). У наддніпрянському співі часто [и] виразно змінюється на [і] і навпаки: *ирже* (№ 40), *братіку* (№ 43), *чотирі* (№ 54), *городяночкі, хуторяночкі* (№ 115). Дифтонги зустрічаються рідко (№ 82).

Частка "й" у поєднанні з початковими голосними (№ 437) часто спричиняє їхнє йотування: *йорла* (№ 39), *йопізнився* (№ 58), *йомивається* (№ 105), *йотець* (№ 817), *йувіходить* (№ 876). Виконавці народних пісень часто вживають йотований дифтонг *йу* (№№ 80, 105, 909), *ї=йі* (№ 100) та *йа* (№ 712).

Основною ознакою полтавської вимови, зокрема й у народних піснях є пом'якшення звука "л", яке записувачі іноді позначають у фонетичному оформленні слів: *гільку, гільки, гільці* (№№ 43, 676, 805), *горільці* (№ 272), *сопільку* (№ 866), або інших приголосних:

---

[26] *Швидка К.* Скарби душі народної. – Кременчук, 2015. – С. 5.

базарь (№ 705), *віконьця* (№ 744), у наших транскрипціях ми це відмічали у примітках (№ 694). Деякі слова вжито у діалектно зміненому або зіпсованому вигляді: *ослоньки – гусоньки* (№ 83), *жавдари – жандарми* (№ 616), *меручками – марочками* (№ 618) , *кольоска – коляска, сіжала –сиділа* (№ 688), *сімня – сім'я* (№ 792), *Клемівонька – Полтавонька* (№ 810), *хвабрії – хоробрі* (№ 902), *охвицери – офіцери* (№ 905).

У обрядових, рідше необрядових піснях зустрічаємо застарілі слова: *рожество* (№№ 32, 34, 43), *шелюжечки* (№ 35), *жона* (№ 36), *письомце* (№ 37), *древо, ружжо* (№№ 39, 43, 449), *челядь, челядиночку* (№ 68, 126, 321, 383), *кукібниця, довітниця* (№ 81), *хвалетори* (№ 553), *шаркая* (№ 705), *привбогать* (№ 752). У християнських колядках спостерігаємо елементи старослов'янської церковної лексики (№№ 46, 49). Іноді трапляються русизми: *не придьом совсєм* (№ 89), *вона плохо здєлала, збірай красних дєвушок* (№ 388), *смотрять* (№ 511). Часом зміну слів вимагала ритміка пісенного віршування – подовження слова: *з'єденяться* (№ 982) або скорочення: *ополон, стремна* (№ 38), *хтіла* (№100), *мні* (№ 819), *дівчатьми* (№ 984). Іноді при співі "зайву" голосну на початку слова скорочують, при транскрибуванні замінюючи її апострофом: *'дчиню, 'бмивати* (№ 316), *'дного* (№№ 639, 835), *'ддавати* (№ 732), *д'бережка* (№ 981),*'д* (замість *од*, № 654). Із пізнішої лексики у піснях фігурує *парова машина* (№ 370), *шарлатан* (№ 381), *дохтар – доктор* (№№ 389, 614), *острог* (№ 399), *пістолети* (№ 425), *аптека, руб* (№ 471) тощо.

Для протяжного стилю наддніпрянського співу характерні різні утворення на рівні слова, пісенного рядка та пісенної строфи. На рівні слів це розспівування окремих складів, додавання голосної до приголосного звука, якщо він припадає на окрему мелодико-ритмічну одиницю: *ве-чі-р(и)* (№ 48), *од(и)на* (№ 71), *рос-туть(і)* (№ 79), *об-сій(е)* (№ 133), *на-с(и), да-єш(и)* (№ 216).

Розспівування голосних звуків вербального тексту відбувається тоді, коли на один звук припадає два або більше звуків мелодії (№ 848). Іноді це розспівування відбувається недиференційовано, коли чуємо лише один звук, іноді – диференційовано, коли звук виразно повторюється: *зо-зу-ле-**е**-**е**нь-ка* (№ 74), *йде-**е*** (№ 75), *до-щі-**і**к* (№ 78), *схо-ті-**і**-ла* (№ 100), *бе-ре-е-е-за* (№ 856), навіть до втрати основного смислу слова – *сво-(у)-(о)-(о)-(о)=свою* (№ 124). Часто ці голосні звуки супроводжуються характерними для того чи іншого складу приголосними: *по-ло-(го)-ви-на* (№ 80), *мо-(го)-я* (№ 82), *цьо-(го)-го* (№ 100), *го-лу-бе-(ге)ць* (№ 104), *ло-(го)-бо-(го)-до-ю* (№

216), *зе-ле-ні(гі)-ють* (№ 478), *до-ли-(ги)-(ги)-ну ж(и), ча-(га)-си-(ги)-ну* (№ 541), а іноді й новими лексичними утвореннями: *по-дру-же-(и)нь-ки* (№ 228), *по п(и)-ра-(га)-(га)-вді ж(и)* (№ 615), *в'ю-(го)-(го)-(го)-(го)-(го)-(го)-(го)-ться* (№ 676). Іноді розспівуються навіть приголосні, позначені у нотаціях окремим звуком (№№ 685, 812, 815, 842, 859, 883, 909, 926). Додавання голосних до приголосних записувачі та транскриптори не завжди відзначають у окремо виписаному вербальному тексті, зате досить часто це явище можна зустріти у підтекстівках мелодій.

Важливим засобом наддніпрянського протяжного розспівування вербальних текстів пісень є словопереривання різних типів. Найпоширеніше в кінці строфи. Прикінцеві словопереривання виникли через ретушування або повного скорочення останнього ненаголошеного складу (№№ 72, 74-75, 781-782, 831 та ін.). Кінцеве словопереривання притаманне майже всім весільним пісням (№№ 102-104 та ін.). Іноді дієслова третьої особи можуть мати скорочену форму (*люби, приголуби,* № 690) або у неозначеній формі скорочуються через специфічну граматичну спонукальну форму із закінченням "іт": *покладіт*, *постановіт* (№ 322), *ідіт* (№ 497) або *розпустіти* (№ 333).

У багатьох піснях, переважно необрядових, зустрічаємо серединне (в середині слова) переривання у безпосередній близькості (*зго… зготувати*, *от… отця,* № 340; *моло… молодая дівчи… дівчинонька*, № 825) та на відстані (*дя… да ди-(і)-на*, № 222; *не… ох не згодиться,* № 340; *Йу свєтліце голосок і... голосок іде,* № 105; *блу… та блукає*, № 509; *бо я ще…бо я ще не спав,* № 543). В окремих випадках таке словопереривання притаманне усім строфам пісні (№№ 448, 612, 736, 799, 825, 887-888), хоча й не завжди виписане у всіх строфах.

Для протяжного пісенного стилю також притаманне широке вживання додаткових стартових (на початку строфи, рядка "ой", "ой да", "ох і", "та", "ох і та", "да", "а", "й", "гей", да гей", "да гей гей", "та гей" у більшості пісень) та таких же вставних слів в кінці або в середині рядка (№№ 345-347; "ж", "жи" №№ 79-80, 336, 379, 436, 446, 878). Специфічним засобом протяжності є також повторення низки окремих слів та словосполучень у строфі (*Повечеряю сама, я сама, ой да я сама, ой коли милого, ой да нема,* № 343; *ой да ой да… да й,* № 638). Іноді протяжні пісні справляють враження переобтяження вставними словами та словообривами (№ 638).

На рівні пісенної строфи однією з ознак протяжного пісенного стилю є засіб конкатенації – міжстрофного зачину, переважно починаючи з другої строфи, коли останній рядок попередньої строфи

повторюється соло на початку наступної точно або із змінами (№ 553) у вербальному тексті та завжди видозміненому – у музичному (будова abc:$c_1$def…, коли перша строфа зазвичай трисегментна, а кожна наступна чотирисегментна з рахунок додавання катену). Конкатенація мало притаманна обрядовим жанрам, за винятком християнських колядок (№ 46) та протяжних купальських пісень (№№ 75-76). Натомість її часто зустрічаємо у баладах (№№ 273, 307-308, 313, 361, 363, 400, 402, 424), соціально-побутових піснях (№№ 845, 857-859, 862, 865, 911, 919) та особливо часто у побутовій необрядовій ліриці (№№ 522, 526, 553, 557-560, 562-563, 589-591, 608, 631-632, 640, 651, 653, 655, 680, 689, 697, 714, 720, 724, 732-736, 763, 803, 971). На Полтавщині зустрічаємо також рідкісні зразки розширеної (з двох сегментів або рядків, №№ 610-611, 636) та серединної конкатенації (всередині строфи, №№ 609, 634, 639).

Для строфіки колискових пісень, колядок, щедрівок та купальських пісень притаманні завершальні рефрени. У колисанках це беззмістовні прикінцеві заколисуючі інтонації "А-а-а" (№№ 1-4, 6-7, 9, 12, 16-19), "Е-е-е" (№ 14). Для колядок та щедрівок притаманні строфічні коротші рефрени "Святий вечір" (№№ 42-43), "Щедрий вечір, добрий вечір!" (№№ 38-39) або довші "Щедрий вечір, добрий вечір добрим людям на здоров’я" (№№ 41, 47-48), "Радуйся... ой радуйся, земле, Син Божий народився!" (№№ 32-34) або "Розвився рай… Розвився рай у пана цього в домі його" (№ 36). У північних районах Полтавщини, близьких до Полісся, трапляються обрядові пісні із прикінцевим вигуком "Гу!" (№№ 69, 157), "І!" (№№ 108, 112, 114), "У!" (№№ 110, 116, 118).

Для особливого типу купальських пісень притаманні початкові (вони ж і прикінцеві) рефрени "Купайла на Йвана!", "Івасю, Йвашечку!" (№№ 85-87). Для чумацьких пісень характерні заплачки: "Гей, гей!" (№№ 496-497). У багатьох піснях, особливо жартівливого змісту, наявні серединні рефрени у строфах будови ab:rb перед повторенням другого рядка строфи: "Ох ну! Сюди ну!" (№ 66), "Йу-ва, йу-ва, ох, ох, ох" (№ 933) та ін. (№ 937), а також розгорнуті приспівні композиції (№ 950). Цей прийом характерний також для балад, у яких трагічний сюжет відтінюється жартівливо-танцювальним серединним рефреном ("Гей, гей, ой да люлі", № 274; "вой да", № 317; "гей, гей, о-хо-хо", №№ 495, 747; "Гей, гей. гей, гей", № 561, "Пер-вра-ра-ра", № 847, "Та гей, гей! Йо-хо-хо!", № 860), а також для соціально-побутової лірики ("Гей, горе, не біда", № 797, "Йохо, йохо-хо-хо", № 895, "Гей, гей, о-ха-ха-ха", №№ 896, 897). Окремі слова співаки виділяють та обігрують, повторюючи для посилення

оспіваної емоції (№№ 88, 765-767, 771, 939). У необрядовій ліриці та жартівливих піснях зустрічаємо короткі, менші за розміром, ніж строфа (№ 824); такі, що дорівнюють строфі (№№ 754, 892-894, 967, 975) або розгорнуті, більші за строфу (№№ 932, 952, 957, 966), приспіви. Іноді роль приспіву відіграє завершальна, дещо змінювана частина строфи (№ 935, 940) або повторюваний вигук (№ 954).

У необрядових пісенних фольклорних творах другу половину кожної чотирирядкової (п'ятирядкової) строфи часто повторюють точно або з варіюванням, особливо у кадансових ділянках строф (№№ 326-329, 722 та ін.). Іноді повторюється кожен рядок строфи (№ 717) або останній рядок трисегментної строфи, перетворюючи її на чотирисегментну (№№ 716, 721, 751). Крім того часто зустрічаємо повторення другої половини попередньої строфи як першу половину наступної, яке утворює таким чином ланцюгове зчеплення строф (№№ 325, 369, 383, 432, 434, 762, 793, 882 та ін.), надаючи виконанню неспішності епічного співу. Також часто відбувається повтор першої половини строфи (№№ 559, 673) у незмінному (№№ 742, 813, 869) чи видозміненому (№№ 654, 670) вигляді або тільки перший рядок чотирисегментної строфи (№ 889).

Відповідно до будови пісенних строф може бути повторене окреме слово, його частина (№№ 396, 412-413, 433) або ціле словосполучення у розширеному додатковими словами вигляді (№№ 505, 508, 643). Поліфонічності звучанню надають послідовні фрагментарні повтори одного словосполучення у різних голосах багатоголосного співу: *та й у… та й упала додолу* (№ 547), *туман… та туман* (№ 618), *бережок* у другому голосі, *ой* у першому (перший рядок № 714) або накладання закінчення співу у одному голосі та початок у іншому (№ 816).

Для пісень, також переважно жартівливого змісту, характерні засоби кумуляції – повторення однієї й тієї ж ситуації зі щоразу новим змістом (№ 952). У купальських піснях – перерахування пар закоханих (№ 66), у баладах та жартівливих піснях – діалогічних блоків (№№ 354-357, 421-422, 949, 963-965) або подібних сюжетних ситуацій (№№ 470, 554, 957, 966-967).

Народні пісні Полтавщини, вміщені до цього видання, дають поштовх до розвитку наукової думки, належать до безцінного скарбу народнопісенної творчості України, є живими свідками історії лівобережної середньої Наддніпрянщини.

Людмила Єфремова

Список умовних скорочень та використаних джерел

БІ – балади історичні
БК – балади про кохання
Бк – балади козацькі
БР – балади родинні
БС – балади солдатські
БЧ – балади чумацькі
В1-9 – весільні пісні
ВЖ – веснянки жартівливі
ВЗ – веснянки закличні
ВІ – веснянки ігрові
ВК – веснянки про кохання
ВР – веснянки про родинне життя
ВТ – веснянки танкові
Г – гопаки
Д – діалогічні жартівливі пісні
ДД – дитячі пісні, виконувані дітьми
ДС – дитячі пісні, виконувані старшими
Ж – жниві пісні
ЖТ – жартівливо-танцювальні пісні
З – застільні пісні
ЗД – заклички дощику
ЗІ – забавлянки ігрові
ЗЧ – забавлянки-чукикалки
ІЛ – ігрові лічилки
К – козачки
КВ – купальсько-весняні пісні
КО – косарські
КП – купальсько-петрівчані пісні
КР – купальські пісні з рефреном
КС – колискові східні
КЩ – колядки-щедрівки
ЛІ – лірика історична
ЛК – лірика кохання
Лк – лірика козацька
ЛН – лірика наймитська
ЛР – лірика родинна
ЛС – лірика солдатська
Лс – лірика соціальна
ЛЧ – лірика чумацька
Н – пісні-нісенітниці, небувальщини
ОК – обрядові календарні пісні
ОР – обрядові родинні пісні
ПК – петрівчано-купальські пісні
ПТ – пісні про тварин
РК – романси про кохання
РР – романси про родинне життя
С – сатиричні пісні
Т – тропаки
ТМ – театр, Маланка
Тр – триндички
ХК – християнські колядки
ХЩ – християнські щедрівки
ЩК – щедрівки-колядки

анс. – ансамбль
арк. – аркуш
буд. – будинок
вар. – варіант
вик. – виконавець
див. – дивись
експ. – експедиція
зав. – завідуючий
зап. – записано, записувач
зв. – зворот
інв. – інвентарний номер
ІМФЕ – Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (наукові архівні фонди рукописів та фонозаписів)
кер. – керівник
літ. – літературного походження
м. – місто
мел. – мелодія
надр. – надруковано
нерозб. – нерозбірливо
н. ст. – новим стилем
обл. – область
од. зб. – одиниця збереження
окр. – округа
ПНДЛМЕ НМАУ – Проблемна науково-дослідна лабораторія музичної етнографії Національної музичної академії ім. П. Чайковського

пов. – повіт
прим. – примітка
р. – року
р. н. – року народження
р-ну – району
розшифр. – розшифровано
с. – село
С. – сторінка
с. м. т. – селище міського типу
сором. – сороміцька
суч. – сучасна
ф. – фонд
фольк. – фольклорний

Балади. Кохання та дошлюбні взаємини / Упоряд.: О. І. Дей, А. Ю. Ясенчук (тексти), А. І. Іваницький (мелодії). – К. : Наук. думка, 1987. – 472 с.

Балади. Родинно-побутові стосунки / Упоряд. : О. І. Дей, А. Ю. Ясенчук (тексти), А. І. Іваницький (мелодії). – К. : Наук. думка, 1988. – 528 с.

Богданова О. Методика аналізу фольклорних творів. Навчально-методичний посібник. – К.: Гроно, 2004. – 116 с.: нот.

Весільні пісні: У двох книгах. Кн. 1 (Полісся, Наддніпрянщина, Слобожанщина, Степова Україна) /Упоряд., прим. М. М. Шубравської, нот. матеріал упоряд. А. І. Іваницький. – К.: Наук. думка, 1982. – 871 с.: нот.

Дитинство і народна культура Слобожанщини: Матеріали фольклорно-етнографічних експедицій 1992-2000 років / Харківський обласний центр народної творчості. – Х.: Регіон–інформ, 2000. – 152 с.

Дитячий фольклор. Колискові пісні та забавлянки / Упоряд., прим. Г. В. Довженок; нот. матеріал підгот. К. М. Луганська. – К. : Наук. думка, 1984. – 472 с. : нот. – (Укр. нар. творчість)

Дитячі пісні та речитативи / Упоряд. : Г. В. Довженок, К. М. Луганська. – К. : Наук. думка, 1991. – 448 с. : нот. – (Укр. нар. творчість)

Єфремова Л. О. Наспіви українських весільних пісень. – К. : Наук. думка, 2006. – 191 с. : нот., іл.

Єфремова Людмила. Стиль народних пісень Подніпров'я // Народна творчість та етнографія, 2003, №№ 5-6, с. 27-33.

Єфремова Л. О. Частотний каталог українського пісенного фольклору. В трьох частинах. Ч. 1. Опис. – К. : Наук. думка, 2009. – 720 с.

Єфремова Л. О. Частотний каталог українського пісенного фольклору. В трьох частинах. Ч. 3. Покажчики. – К. : Наук. думка, 2011. – 511 с.

Єфремова Л. О., Яринчина О. М. Військові мотиви в сучасних записах народних пісень з Гребінківщини / Літературознавство. Фольклористика. Культурологія. Зб. наук. праць. – Вип. 18-20. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2015. – С. 128-139.

Завальнюк А. Ф. Українські літні обряди та пісні : Навчальний посібник з музичного фольклору та етнографії для вчителів загальноосвітніх шкіл, студентів вищих педагогічних і музичних закладів освіти. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. – 304 с. нот, фото, іл.

Іваницький А. І. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясненнями та коментарями). Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв І-IV рівнів акредитації. – Вінниця: НОВА КНИГА. – 2008. – 520 с.

Ігри та пісні. Весняно-літня поезія трудового року / Упоряд., передм. та прим. О. І. Дея. Нотний мат. упоряд. А. І. Гуменюк. Відп. ред.

М. Т. Рильський. – К.: Вид-во АН УРСР, 1963. – 671 с.: нот.
Ігрові веснянки / Упоряд., вст. ст. та прим. Єфремової Л. О. – К. : Видавець Микола Дмитренко, 2005. – 208 с. : нот.
Історичні пісні. // Упоряд. І. П. Березовський, М. С. Родіна, В. Г. Хоменко. Нотний матеріал упоряд. А. І. Гуменюк. – К.: Видавництво Академії наук Української РСР. – 1961. – 1067 с. : нот. (Серія "Українська народна творчість")
Квітка К. Українські народні мелодії. Зібрав Климент Квітка. ЕЗ, т. ІІ. – К.: Слово, 1922. – XII, 236 с. з нот.
Квітка К. Українські народні мелодії. Ч. 1: Збірник / Упоряд. та ред. А. Іваницького. – К., 2005. – 480 с. з нот
Колесса Ф. М. Мелодії українських народних дум / Упоряд. С. Й. Грица. – К., 1970.
Колядки та щедрівки. Зимова обрядова поезія трудового року / Упоряд. Дей О. І., Гуменюк А. І. – К.: Наук. думка, 1965. – 804 с.: нот.
Конощенко А. Українські пісні. З нотами. І сотня. – Одеса : Типограф. Е. И. Фесенко, 1900. – 140 с.
Конощенко А. Українські пісні. З нотами. ІІ сотня. Зібрав Андрій Конощенко. – Одеса: Видано коштом друк. Е. І. Фесенко. – 1909. – 141, ІІІ с.
Конощенко А. Українські пісні. З нотами. *ІІІ сотня.* К.: Вік, Б. р.
Линёва Е. Опыт записи фонографом украинских народных песен. – М., 1905; Киев, 1991. – 86 с.
Милорадович В. П. Народные обряды и песни Лубенского уезда Полтавской губернии, записанные в 1888-1895 гг. – Харьков, 1897.
Музичне краєзнавство Полтавщини: від витоків до сьогодення / Укладачі: Лобач О. О., канд. пед. наук., доцент кафедри музики Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка; Халецька Л. Л., методист Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського. – Полтава: ПОІППО, 2009. – 360 с.
Мурзина Олена. Середня Наддніпрянщина в історичному контексті формування традиції // Проблеми етномузикології, вип. 9, 2013, с. 12-38.
Мурзина Олена. Сольна лірика Лівобережної Наддніпрянщини: питання методики аналізу // Проблеми етномузикології, вип. 2, 2004, с. 210-239.
Наймитські та заробітчанські пісні / Упоряд. С. Й. Грица, О. І. Дей, М. Г. Марченко. – К. : Наук. думка, 1975. – 575 с.
Народні пісні в записах Миколи Гоголя / Упоряд., післямова і приміт. О. І. Дея. – К. : Муз. Україна, 1985. – 202 с., нот. – (Укр. нар. пісні в записах письменників).
Народні пісні Житомирщини / Упорядкув. та вступ. стаття Л. О. Єфремової ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К. : Наук. думка, 2012. – 723 с. : ноти, карти (З колекцій збирачів фольклору)
Народні пісні: Записи Людмили Єфремової. – К. : Наук. думка, 2006. – 575 с. : нот.
Народні пісні Хмельниччини / Упорядкув. та вступ. стаття М.К. Дмитренка, Л. О. Єфремової ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К. : Наук. думка, 2014. – 723 с. : ноти, карти (З колекцій збирачів фольклору)
Народні пісні Чернігівщини (з колекцій збирачів фольклору) / упоряд. та вступ. статті Л. О. Єфремової ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К. : Наук. думка, 2015. – 752 с. : ноти, карти.

Обрядовий музичний фольклор Середньої Наддніпрянщини : жанрово-регіональна антологія / відп. ред. Г. А. Скрипник ; упоряд. та вступ. стаття А. І. Іваницького. – Вінниця : Нова Книга, 2015. – 536 с.
Правдюк О. А. Міжнаціональні зв’язки в музичному фольклорі. – К.: Наук. думка, 1982. – 214 с.
Проблеми етномузикології : Збірник наукових статей : Вип. 5 / Редактор-упорядник Ірина Клименко; НМАУ ім. П. І. Чайковського; ПНДЛ по вивченню і пропаганді народної музичної творчості. – К., 2010. – (Слов’янська мелогеографія : Кн. 1 з доданим атласом). – Ч 1 : Студії. – 252 с. + 1 електрон. диск (DVD).
Рекрутські та солдатські пісні / Упоряд. А. Л. Іоаніді, О. А. Правдюк. – К. : Наук. думка, 1974. – 624 с.
Сопілка Т. Стильові інтерпретації весільних композицій-тирад на Полтавщині / Проблеми етномузикології. Зб. наук. статей. Вип. 4. (упоряд. О. І. Мурзіна). – К., 2009. – С. 116-130.
Сопілка Т. Щедрівки у пісенній традиції Полтавщини (за матеріалами експедицій 1986-2000 рр.) / Проблеми етномузикології: Збірник наукових праць. / Упоряд О. Мурзина. Вип. 2. – К., 2004. – С. 240-254.
Традиційна музична культура України. Колискові. Диск.
Україна: Адміністративно-територіальний устрій (станом на 1 січня 2012 р.) / Верховна Рада України; заг. ред. В. О. Зайчука; відп. ред. Г. П. Скопненко: упоряд. В. І. Гапотченко. – К.: Парламентське видавництво, 2012. 784 с.
Українська традиційна музика. Полтавщина. Диск.
Українське народне багатоголосся. Збірник пісень / Упоряд. Василенко З., Гордійчук М., Гуменюк А., Правдюк О., Ященко Л. Заг. ред. М. Гордійчука. – К. : Держ. вид-во "Мистецтво", 1963. – 537 с. : ноти
Українські народні пісні в записах М. В. Лисенка. Ч. 1 / Упоряд., вступна стаття та примітки Єфремової Л. О. – К.: Муз. Україна, 1990. – 352 с.
Українські народні пісні в записах Михайла Гайдая / голов. ред. Г. А. Скрипник ; наук. ред. і упоряд. М. М. Гайдай ; НАНУ. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2010. – 304 с.
Українські народні пісні в записах Платона Майбороди / Упоряд., вступна стаття і примітки О. А. Правдюка. – К.: Муз. Україна, 1986. – 143 с.
Філатова А. Записи музичного фольклору на Полтавщині (за матеріалами фотоархіву ІМФЕ ім. М. Т. Рильського 1950-2000 років). – Музина україністика: сучасний вимір : зб. наук. статей : – Вип. 8 : на пошану чл.-кор. АМУ, д. мист., проф. Софії Грици / НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, [ред..-упоряд. В Пономаренко] К. : ІМФЕ, 2012. – С. 361-369.
Фольклорні записи Марка Вовчка та Опанаса Марковича / Атрибуція автографів, упоряд., передмова та прим. О. І. Дея. – К. : Наук. думка, 1983. – 527 с. : нот.
Чепіль О. Вулиці старої Полтави. – Полтава: Дивосвіт, 2012. – 163 с.
Чумацькі пісні / Упоряд. О. І. Дей, А. Ю. Ясенчук (тексти), А. І. Іваницький (мелодії). – К. : Наук. думка, 1976. – 543 с.
Швидка К. Скарби душі народної. – Кременчук, 2015. – 148 с.
Щепотьевъ В. Народныя пѣсни, записанныя въ Полтавской губерніи (съ нотами). – Полтава, 1915. – 32 с.+25 с. нот.

Колискові пісні та дитячі речитативи

Більшість опублікованих зразків колискових пісень Полтавщини вміщено у томі "Дитячий фольклор"[1] серії Українська народна творчість" та збірці "Дитинство та народна культура Слобожанщини[2]. Це понад два десятки записів колисанок з мелодіями. Звукозаписи колискових співів з Полтавщини містять диски серій "Традиційна музична культура України" ("Колискові", записи М. Хая, Є. Єфремова, Г. Коропніченко, С. Копил, Д. Лебединського, Т. Сопілки) та "Українська традиційна музика" ("Полтавщина", записи М. Хая, Г. Коропніченко з с. Панасівка Миргородського району). До збірки "Народні пісні Полтавщини" включено наші розшифровки з цих дисків (№№ 2, 4-5, 8-9, 12-15, 17), а також записи, зроблені нами під час експедиційного виїзду до Гребінківського району 2014 р. разом з О. М. Яринчиною (№№ 1, 3, 6-7, 10, 16, 18).

У збірці "Дитячий фольклор" вміщено приблизно 17 % колискових пісень з Полтавщини. Більшість записів без мелодій взято зі видання В. П. Милорадовича кінця XIX ст.[3] та рукописів І. І. Гурина. Колискові пісні з мелодіями на Полтавщині записував В. Щепотьєв[4], М. П. Гайдай, К. В. Квітка та деякі інші фольклористи.

У частотному каталозі українського пісенного фольклору автором цих рядків виокремлено давні загальнопоширені, східні та західні колискові пісні[5]. На Полтавщині побутують переважно східні колисанки. З давніх маємо лише окремі записи без мелодій[6].

Незважаючи на географічну та культурну близькість Чернігівщини та Полтавщини, репертуар співів при колисці має певні відміни, які простежимо при розгляді найчастіше записуваних колискових пісень Полтавщини. В обох областях розповсюджені колискові пісні "Ой ну, люлі, люлі" (ДС-КС-05[7], налетіли гулі, стали думати,

[1] *Дитячий фольклор. Колискові пісні та забавлянки* / Упоряд., прим. Г. В. Довженок. Нот. матеріал підготувала К. М. Луганська. – К. : Наук. думка, 1984 (Українська народна творчість).

[2] *Дитинство і народна культура Слобожанщини:* Матеріали фольклорно-етнографічних експедицій 1992-2000 років / Харківський обласний центр народної творчості. – Х.: Регіон–інформ, 2000.

[3] *Милорадович В. П.* Народные обряды и песни Лубенского уезда Полтавской губернии, записанные в 1888-1895 гг. – Харьков, 1897.

[4] *Щепотьевъ В.* Народныя пѣсни, записанныя въ Полтавской губерніи (съ нотами). – Полтава, 1915.

[5] *Єфремова Л. О.* Частотний каталог українського пісенного фольклору. В трьох частинах. Ч. 1. Опис. – К. : Наук. думка, 2009. – С. 24-42.

[6] Дитячий фольклор, с. 54, № 24, запис В. Милорадовича.

[7] Коди подано за частотним каталогом: *Єфремова Л. О.* Частотний каталог українського пісенного фольклору. В трьох частинах. Ч. 3. Покажчики. – К. : Наук. думка, 2011. – С. 11-56.

чим дитину годувати, №№ 10, 15) та "Котику сіренькій" (ДС-КС-07, у якій кота просять не ходити по хаті, не будити дитяти, №№ 5-7, 10) з Миргородського та Гребінківського районів.

Як і на Чернігівщині, на Полтавщині найпоширеніші колискові пісні про кота. Ю. Гринь у статті "Пісня Полтавщини у науковій спадщині" писала: "У народі по відношенню до колискових ще й зараз вживають таких дієслівних форм, як: “співати при колисці” або “співати кота”. Вислів „співати кота” виник із звичаю, коли у нову колиску клали кота, гойдали його і наспівували колискової пісні, а після цього ритуалу клали до колиски дитину і співали їй, доки вона не засипала.”[8]

На Чернігівщині розповсюджена колискова пісня "Пішла киця по водицю" (ДС-КС-14)[9]. У ній йдеться про те, що киця втопилася у криниці, а котик прийшов її рятувати. Натомість, на Полтавщині її записи досить рідкісні (№ 16). В той же час на Полтавщині поширені варіанти інших колискових пісень про кота ДС-КС-12 (коту задають роботу, № 14) та "Ой ну, ну, ну, коточок" (ДС-КС-13, котазлодюжку або двох котів вчать не красти, а робити, №№ 9-10). Але найбільшу кількість зафіксованих варіантів з мелодіями тут має колисанка "А-а, коте, кот" (ДС-КС-15, у ній кота попереджають не лізти на колодку, бо заб’є головку, №№ 11-12)[10]. На Чернігівщини є тільки поодинокі записи цієї пісні.

"Спів над колискою впливає на дитину мелодією, тембром, розміреною ритмікою. Усі колискові пісні виконуються у повільному темпі на піано… заколисуючи дитину і співаючи їй колискової, жінка в колишній селянській родині одночасно пряла, вишивала, тощо... Наспів складається з коротких, повторюваних точно або варіантно поспівок…"[11]

Як і в інших областях, колискові пісні Полтавщини мають переважно строфічну будову. Часто це проста двосегментна (дворядкова) строфа (№№ 1, 3, 8-10, 12, 15-16). З мелодичного боку колис-

---

[8] *Музичне краєзнавство Полтавщини*: від витоків до сьогодення / Укладачі: Лобач О. О., канд. пед. наук., доцент кафедри музики Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка; Халецька Л. Л., методист Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського. – Полтава: ПОІППО, 2009. – С. 122.

[9] *Народні пісні Чернігівщини* (з колекцій збирачів фольклору) / упоряд. та вступ. статті Л. О. Єфремової ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К. : Наук. думка, 2015. – С. 33.

[10] Дитячий фольклор, с. 271, № 794; с. 276, № 811; Дитинство і народна культура Слобожанщини, с. 95, № 8; с. 102, № 22; с. 104, № 26с. 106, № 30.

[11] Гринь Ю. Пісня Полтавщини у науковій спадщині. – Музичне краєзнавство Полтавщини. – С. 122.

кові пісні Полтавщини засновані на повторенні однієї (№№ 1, 18), переважно висхідно-низхідного руху, або частіше двох (№№ 2, 6, 10-11, 17) поспівок-формул (одна – висхідно-низхідна, нестійка, друга – кадансуюча низхідна), що часто розпочинаються з субкварти й охоплюють діапазон малої терції (звукоряд d-gab, № 1). Особливої емоційної щемливості надає зіставлення ладово стійкої початкової інтонації на щаблях 5-7-І-ІІ та ладово нестійкої з використанням третього мінорного щаблю ІІІ-ІІ (№№ 2, 17, записи з с. Лютенька Гадяцького району). Іноді захоплюється також і субсекунда (звукоряд d-fisgab, №№ 2-3).

Окремі записи мають складнішу мелодику (№№ 8-9, 12), часом з альтерацією окремих щаблів (№ 16) та ширшим діапазоном інтонування (мінорний пентахорд з субквартою (d-gabc^1d^1, №№ 4-5 з с. Панасівки Миргородського району).

У колисковій пісенності Полтавщини нам довелося зустріти надзвичайно цікаве явище – спів двох контрастних інтонацій, з чергування яких складається пісня, послідовно у двох різних тональностях на відстані секунди h і c (№ 6, наш запис з с. Коровaї Гребінківського району). При цьому таке зіставлення звучить надзвичайно природно у виконанні співачки Валентини Шпаковської, і навіть у електронному відтворенні нотації. Таке явище політональності у колискових піснях і, взагалі цілком неординарне у народній пісенності, зустрічаємо також у пісні "Люлі, люлі, люлі" (ДС-КС-05, № 15с. Панасівка). Перша строфа звучить у f, друга розпочинається короткочасним тональним зіставленням fis, а третя та четверта строфи розпочинаються повномасштабним тональним зіставленням першої поспівки у енгармонійному fis, другої – у f. При нотації ми ці зіставлення позначали зміною тональності (№ 6) або альтерацією щаблів (№№ 13, 15).

Зафіксовано також випадок послідовних короткочасних серединно-тональних зіставлень, як у піснях "Е-е, котку-рябку" та "Гойда, гойда, гойда" (№№ 13, 19, с. Панасівка Миргородського району): у основній тональності f на початку другої та третьої строфи спостерігаємо іншу тональність, енгармонійну fis, що знаходиться півтоном вище основної. Те, що тональні зіставлення, які досі не зустрічалися в інших виконавських традиціях, послідовно простежуємо у варіантах пісень різних записувачів, різних виконавців та з різних територій області, свідчить про існування унікальної стильової риси колискової пісенності північних районів Полтавщини.

Більшість колисанок на завершення мають рефреноподібне утворення, що складається з кількох низхідних прикінцевих заколисуючих інтонацій "А-а-а!" або "Е-е!" у обсязі малої секунди на ІІІ-ІІ (№№ 1-3, 9, 14, 17) щаблях, великої на ІІ-І щаблях (№№ 6-7) або малої терції (№ 4) з прикінцевим вигуком на горішній квінті, який іноді важко визначити інтонаційно. Ці утворення можуть як закінчувати цілу пісню, так і окремі строфи (№ 4). Деякі з записів мають також короткий заспів-заплачку на звуках "А-а" або "Е-е" (№№ 12-13) або зачин "Люлі, люлі" (№№ 14-15).

Дитячі забавлянки з Полтавщини знаходимо у збірках К. В. Квітки "Українські народні мелодії"[12], "Дитячі пісні та речитативи"[13] (з передруками записів К. Квітки) й у вже згадуваній збірці "Дитинство і народна культура Слобожанщини"[14]. До забавлянок, виконуваних дорослими дітям, належить пісеньки з початковими словами, що супроводжують гойдання дитини, "Гойда, гойдарі" (№ 20), як і у колисковій "Гойда, гойда, гойда" (№ 19). Чукикання (підкидання) дитини супроводжують пісеньки-чукикалки "Ой чече" (№ 21) та "Ой чук, чук" (№ 22).

Дитячі пісеньки належать переважно до співаних речитативів. Одна з найпоширеніших – закличка дощику "Іди, іди, дощику" (ДС-КД-01, №№ 24-25) з рецитацією на одному звуці або розспівування вербального тексту за допомогою повторення поспівки-формули. Останнім часом все частіше як дитячі виконують пісні, засвоєні у школі (жартівливі та літературного походження) – №№ 25-28.

Дитячі колядки та щедрівки у минулі роки фольклористи фіксували й на території Полтавщини[15]. Натомість, нам у експедиційному виїзді 2014 р. виконавці не проспівали жодної такої пісні. Більшість дитячих колядок та щедрівок мають речитативний склад мелодії, як і розповсюджена у краї "Щедрівочка щедрувала" (ДД-КЩ-09, № 30).

Наявні записи дитячого фольклору з Полтавщини зафіксовано на карті, яка свідчить про розповсюдженість східних колисанок та дитячих пісеньок переважно у північних районах області, ближчих до Чернігівщини та Київщини.

---

[12] *Квітка К.* Українські народні мелодії. Зібрав Климент Квітка. ЕЗ, т. ІІ. – К.: Слово, 1922. – С. 108, № 335; с. 118, №№ 367-368; с 127, № 395; с. 186, № 590.

[13] *Дитячі пісні та речитативи* / Упоряд.: Г. В. Довженок, К. М. Луганська. – К.: Наукова думка, 1991. – С. 39, № 6; с. 42, № 15; с. 43, № 19; с. 377, № 1237.

[14] Дитинство і народна культура Слобожанщини, с. 84, № 39; с. 86, № 44; с. 101, № 19; с. 105, № 29; с. 106, № 31.

[15] Квітка К., 1922, с. 43, №№ 137, 138; Дитячі пісні та речитативи, с. 177, № 436; Дитинство і народна культура Слобожанщини, с. 79, № 29.

Дитячий
фольклор
Лохвицький
Пирятинський
Чорнухинський
Гребінківський
Лубенський
Оржицький
Хорольський
Семенівський
Глобинський
Кременчуцький

дяцький
Зіньківський
кий
Шишацький
Котелевський
Диканський
Чутівський
ський
Полтавський
Решетилівський
Карлівський
Машівський
Новосанжарський
ьщинський
Кобеляцький
– східні колискові
– дитячі речитативи
– дитячі колядки
та щедрівки

1. Люлі, дитя, спати (ДС-КС)

1. Люлі, дитя, спати,
Бо пішла десь мати.

2. Пішла на долину
Ламати калину.

3. Калину ламати
Дітя напувати,

4. Щоб росло здорове,
Мало чорні брови.
Га-а-а-а-а!

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Улянченко Антоніни Олексіївни, 1960 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 1 (30).

2. Спи, дитятко, до полудня (ДС-КС-03)

1. Спи, дитятко, до пол*удня,
Поки прийде мати з поля
Та й принесе три квіточкі.

2. Одна буде сондива,
Друга буде дрімлива,
Третя буде щаслива.
А, а, а, а!

Зап. 2.05.1992 р. Єфремов Є., Коропніченко Г., Копил С. у с. Лютенька Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Кремної Анастасії Іванівни, 1930 р. н. – Традиційна музична культура України. Колискові, № 10. Розшифр. Єфремова Л. О., № 4.

3. А ти баюшки, баю (ДС-КС)

1. А ти баюшки, баю,
Не ложися на краю,

2. Прийде серенькій волчок
Та й ухватить за бочок. А-а!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар’янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. Розшифр. Єфремова Л. О., № 52 (244).

* "Л" вимовляється м’яко, по-полтавські. (Л. Є.)

4. Ой баю, баю ж, баю (ДС-КС)

1 ♩= 60 Повільно

1. Ой ба - ю, ба - ю ж, ба - ю, 3 за ра - бо - ту

за - пла - чу. А - а, а - а - а!

1

2. Дам ку(в) - ше - н(и) ма - ла - ка, о - кра - юш - ку пи - ро - га.

3. – Ой ти, ко - ти, ко - ти наш, чи вмі - єш - ти "От - че наш"?

4. – А я в по - пів ро - див - ся, "От - че на - шу" на - вчів - ся.

5. Ме - не по - пи би - ли, "От - чє на - шу" вчі - ли.

1. Ой баю, баю ж, баю,
За работу заплачу.
А-а, а-а-а!

2. Дам ку(в)шен(и) малака,
Окраюшку пирога.
А-а, а-а-а!

3. – Ой ти, коти, коти наш,
Чи вмієш ти "Отче наш"?

4. – А я в попів родився,
"Отче нашу" навчівся.
А-а, а-а-а!

5. Мене попи били,
"Отчє нашу" вчіли.
А-а, а-а-а!

Зап. 4.05.1992 р. Хай М. Й. у с. Панасівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від Богдан Галини Арсенівни, 1914 р. н. – Традиційна музична культура України. Колискові, № 22. Розшифр. Єфремова Л. О., № 3.

5. Котику сіренькій (ДС-КС-07)

♩= 50 Повільно

1. Ко - ти - ку сі - рень - кій, ко - ти - ку бі - лень - кій,

2. не хо - ди до ха - ти, не бу - ди ди - тя - ти, ди - тя бу - де спа - ти.

1. Котику сіренькій,
Котику біленькій,

2. Не ходи по хаті,
Не буди дитяти,
Дитя буде спати.

Зап. Коропніченко Г., Хай М. у с. Панасівка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музка. "Полтавщина". Розшифр. Єфремова Л. О., № 2.

6. Котику сіренькій (ДС-КС-07)

♩= 64 Повільно

1. Ко - ти - ку сі - рень - кій, ко - ти - ку бі - лень - кій,
кот - ко во - ло - ха - тий, не хо - ди по ха - ті.
2. Не хо - ди по ха - ті, не бу - ди ди - тя - ти,
ди - тя бу - де спа - ти, ко - тик вор - ко - та - ти. А, а, а, а!
3. Ой на ко - та вор - ко - та, на ди - ти - ну дрі - мо - та. А - а - а!

1. Котику сіренькій,
Котику біленькій,
Котко волохатий,
Не ходи по хаті.

2. Не ходи по хаті,
Не буди дитяти,
Дитя буде спати,
Котик воркотати.
А-а-а!

3. Ой на кота воркота,
На дитину дрімота.
А-а-а!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Шпаковської Валентини Омелянівни, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 11 (180). У цій пісні спостерігаємо цікаве і цілком природнє зіставлення двох тональностей протягом співу: h та c на відстані півтону. Унікальне явище в інтонуванні українських народних пісень зі зміною тональностей траплялося нам і раніше, зокрема у гуртовому виконанні, коли сольний заспів відбувається у одній тональності, а гуртове продовження - у іншій. Раніше я схильна була сприймати це явище як випадкове, пояснюване незручністю (або незвичністю) обраної заспівувачкою тональності для гурту. У цій колисковій зміна тональностей у співі послідовна та природня для співачки. У вокальному виконанні цю зміну не одразу можна помітити, але вона є: перша половина строфи, що складається з двох рядків а у мелодії з повторення двох висхідно-низхідних інтонацій. Друга половина строфи з двох рядків – двічі повторена низхідна інтонація звучить у тональності на півтону нижче. У нотній транскрипції зміна більш помітна та природна. Для мене це справжнє відкриття! (Л. Є.)

7. Котику сіренькій (ДС-КС-07)

♩= 88 Помірно

1. Ко - ти - ку сі - рень - кій, ко - ти - ку бі - лень - кій, А - а - а!

1. Котику сіренькій,
Котику біленькій,

2. Котку волохатий,
Не ходи по хаті,
Не буди дитяти.

3. Дитятко маленьке,
Спатонькі раденьке.
А-а-а!

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Улянченко Антоніни Олексіївни, 1960 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 2 (31).

8. Коте, коте, коточок (ДС-КС-10)

♩=50 Повільно

1. Ко - те, ко - те, ко - то - чок, за - хо - вав - ся в ку - то - чок.
2. Пі - ймав со - бі міш - ку та й з'їв у за - тиш - ку.

1. Коте, коте, коточок
Заховався в куточок.

2. Піймав собі мішку
Та й з’їв у затишку.

Зап. Коропніченко Г., Хай М. у с. Панасівка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музка. "Полтавщина". Розшифр. Єфремова Л. О., № 1.

9. Ой ну, ну, ну, коточок (ДС-КС-13)

♪ = 140 Повільно

1. Ой ну, ну, ну, ко - то - чок, вкрав у баб - ки клу -
бо - чок, 2. та й схо - вав - ся в ку - то - чок, тіль - ке вид - но хвос -
то - чок. 3. Ста - ла баб - ка ко - та бить: – Не вчись, кот - ку, так
ро - бить, 4. а вчись че - ре - вич - ки шить, та не - до -
ро - гі - ї, по два зо - ло - ти - ї. 5. По - не - си ку - пу - вать і
ме - дяк втор - гу - вать 6. Шин - ка - роч - ка ку - пи - ла, при -
хо - ро - ше зно - си - ла. 7. – Шин - ка - роч - ка На - та - лоч - ка, по -
ший ме - ні люль - ку з чер - во - но - го шов - ку. А, а, а!

1. Ой ну, ну, ну, коточок,
Вкрав у бабки клубочок,

2. Сховався у куточок,
Тільке видно хвосточок.

3. Стала бабка кота бить:
– Не вчись, котку, так робить,

4. А вчись черевички шити
Не дорогії, по два золотиї.

5. Понеси купувать
І медяк вторгувать.

6. Шинкарочка купила,
Прихороше зносила.

7. – Шинкарочка Наталочка
Поший мені люльку з червоного
шовку.

А, а, а!

Зап. 24.08.1992 р. Лебединський Д. у с. Клюшниківка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Традиційна музична культура України. Колискові, № 6. Нотація Єфремової Л. О., № 1. Нотація Крейд О. – Дитинство і народна культура Слобожанщини, с. 108, № 35.

10. Коти, коти, коти два (ДС-КС-13, 05, 07)

♩= 60 Повільно

1. Ко - ти, ко - ти, ко - ти два, сі - ре - сень - кі о - би - два,

2. ві не вчіть - ся крас - ти, а вчить - ся ро - би - ти.

7. - ти, І - лю - ша ти. 8. І - лю - ша

1. Коти, коти, коти два,
Сіресенькі обидва,

2. Ві не вчіться красти,
А вчиться робити,

3. А вчіться робити, –
Черевички шити,

4. На базар носити,
Людям продавати,

5. Людям продавати
Та й грошикі брати,

6. Та й грошикі брати,
Цяцькі купувати.

7. Цяцькі купувати,
Ілюші дарувати.

8. Іллюша буде гратися,
А котик сміятися.

На цю ж мел.:

1. Ой ну люлі, люлі,
Налетіли гулі

2. Та й стали гадати,
Чим Ілюшу забавляти.

* * *

1. Котику біленький,
Котику сіренький,

2. Не ходи кругом хати,
Не буди дитяти.

3. Дитя буде спати,
Котик воркотати.

4. Шо на кота воркота,
На дитину дрімота.*

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 19.

11. Котку, котку (ДС-КС-15+ДС-КС-09)

1. Кот - ку, кот - ку, од - на бу - ла хус - ти - на,
не лізь на ко - лод - ку, та й ту вкра - ла Хрис - ти - на.
ро - зі - б’єш го - лов - ку,
та бу - де бо - лі - ти,
ні - чим за - вер - ті - ти,

1. Котку, котку,
Не лізь на колодку,
Розіб’єш головку,
Та буде боліти,
Нічим завертіти,
Одна була хустина,
Та й ту вкрала Христина.

* Ці тексти виконавиці проказали, співати не стали, кажуть, що вони мають таку ж мелодію.

2. Піди, котку в хижку,
Там піймаєш мишку.
Мишка буде грати,
Котик вуркотати,
А дитина спати.

3. А-а, люлечки,
Було в батька три дочки
Й чотирі синочка.
Та всі вони поросли
І на Дін вони пішли,
Цебер меду купили.

Зап. Попадич Ф. від Переятинець з Великої Павлівки на Зіньківщині (нині с. Велика Павлівка Зіньківського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 58 зв. (117), № 50 (148), вар.

12. А-а, коте, кот (ДС-КС-15)

♩= 60 Повільно

1. А - а, ко-те, кот, ко-те, ко-те, кот - ку, не лізь на ко - лод - ку,
2, 5. Бо впа - деш до - дол - ку та й на - б'єш го - лов - ку.
3. Та й бу-де бо - лі - ти, ні - чем за - вер - ті - ти. 4. Од - на бу-ла
хус - те - на та й ту вкра-ла дів - че - на. А, а, а!

1. А-а, коте, кот,
Коте, коте, котку,
Не лізь на колодку,

2. Бо впадеш додолку
Та й наб'єш головку.

3. Та й буде боліти,
Нічем завертіти.

4. Одна була хустена
Та й ту вкрала дівчена.

5. Кукол наробила,
Діток подразнила.
А, а, а!

Зап. Коропніченко Г., Хай М. у с. Панасівка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. "Полтавщина". Розшифр. Єфремова Л. О., № 5.

13. Е-е, котку-рябку (ДС-КС)

♩=50 Повільно

1. Е - е, кот - ку - ряб - ку, ско-пай ба - бі гряд - ку.
2. Та й на - са - дим кві - то - чок за - бав - ля - ти ді - то - чок.
3. Ді - точ - кі ма - лень - кі, спа - тонь - кі ра - день - кі.

1. Е-е, котку-рябку,
Скопай собі грядку.

2. Та й насадим квіточок
Забавляти діточок.

3. Діточкі маленькі,
Спатонькі раденькі.

Зап. Коропніченко Г., Хай М. у с. Панасівка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музка. "Полтавщина". Розшифр. Єфремова Л. О., № 3.

14. Люлі, люлі (ДС-КС-12)

♩= 60 Повільно

1. Лю-лі, лю - лі, лю - ли - но, за - сни, за - сни,
ма-ла, ди - ти - но. Е. е, е, е! 2. – Ой ти, ко-ту, ко - та - рю,
за - гонь вів - ці в ко - ша - ру. 3. Ко - тик бу - де гра - тись,
Ю - ре - ко - ві бу - де спа - тись. Е. е, е, е!

1. Люлі, люлі,
Люлино,
Засни, засни,
Мала дитино.
Е, е, е, е!

2. – Ой ти, коту,
Котарю,
Загонь вівці
В кошару.

3. Котик буде
Гратись,
Юрекові буде
Спатись.
Е, е, е, е!

Зап. 30.06.1992 р. Сопілка Т. у с. Хомутець Миргородського р-ну Полтавської обл. від Сімон Марії Микитівни, 1925 р. н. – Традиційна музична культура України. Колискові, № 33. Нотація Єфремової Л. О., № 5.

15. Люлі, люлі, люлі (ДС-КС-05)

♩= 50 Повільно

1. Лю - лі, лю - лі, лю - лі, на - ле - ті - ле гу - лі.
2. На - ле - ті - ли гу - лі та й сі - ли на лю - лі.
3. Ста - ли ду - мать щє й га - дать, чем ди - тят - ко го - ду - вать?
4. Чи буб - леч - ком, чи мед - ком, чи каш - ко - ю з мо - лоч - ком?

1. Люлі, люлі, люлі,
Налетіли гулі.

2. Налетіли гулі
Та й сіли на люлі.

3. Стали думать щє й гадать,
Чем дитятко годувать?

4. Чи бублечком, чи медком,
Чи кашкою з молочком?

Зап. Коропніченко Г., Хай М. у с. Панасівка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музка. "Полтавщина". Розшифр. Єфремова Л. О., № 4.

16. [Пішла киця по водицю] (ДС-КС-14)

1. [Пішла киця по водицю]
Та й упала у криницю.

2. Пішов котик рятувати
Та й ту кицю витягати.

3. – Постой, кицю, не топися,
Та й на мене подивися.
А-а-а-а!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. Розшифр. Єфремова Л. О., № 50 (242).

17. Ой ти, кицю, кицю (ДС-КС-17)

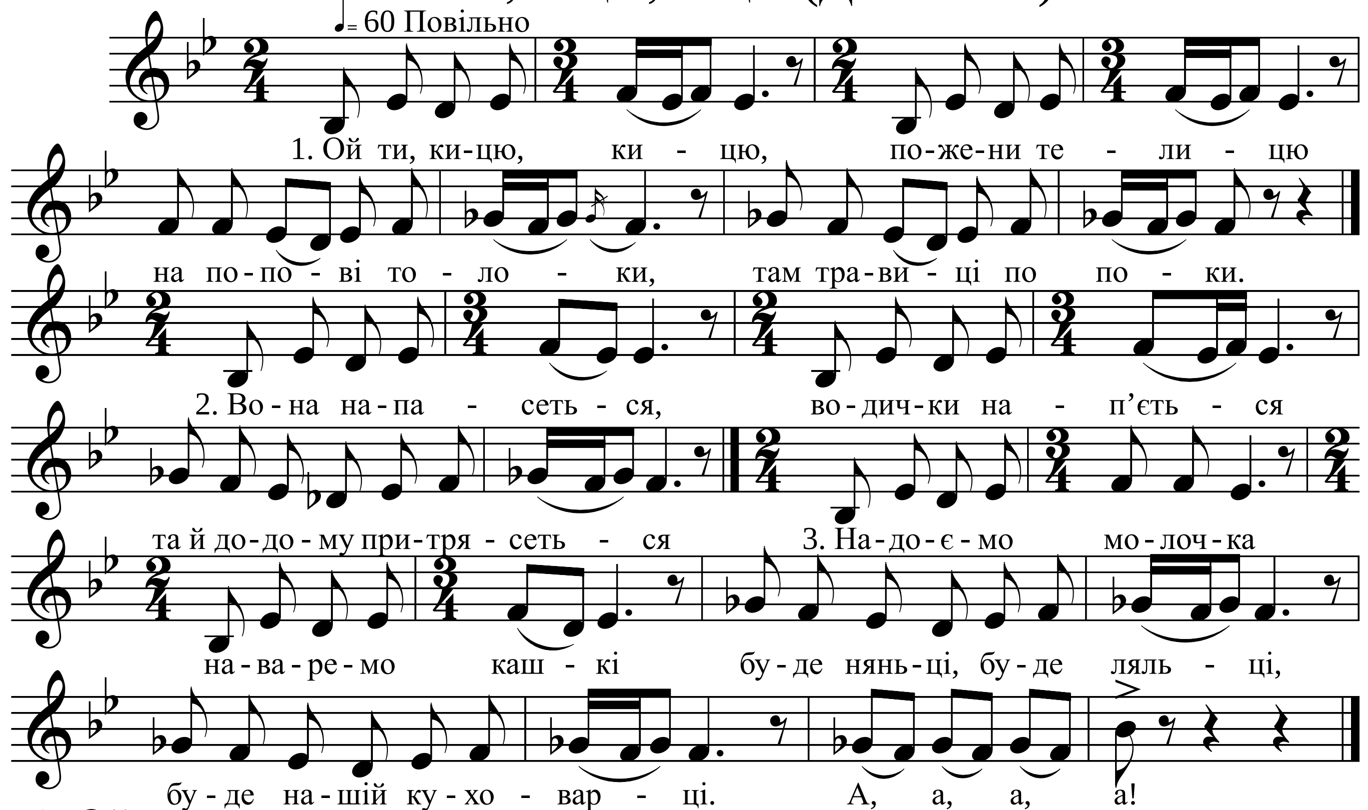

1. Ой ти, кицю, кицю,
Пожени телицю
На попові толоки,
Там травиці по поки.

2. Вона напасеться,
Водички нап'ється
Та й додому
Притрясеться.

3. Надоємо молочка,
Наваремо кашкі.
Буде няньці, буде ляльці,
Буде нашій куховарці.
А, а, а, а!

Зап. 2.05.1992 р. Єфремов Є., Коропніченко Г., Копил С. у с. Лютенька Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Вовк Параски Яківни, 1930 р. н. – Традиційна музична культура України. Колискові, № 10. Розшифр. Єфремова Л. О., № 2.

18. Ой люлі, люлята (ДС-КС)

Ой люлі, люлята,
Поженем телята
На трави високі,
На луга широкі.
А-а-а!

Зап. 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Шпаковської Валентини Омелянівни, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 12 (181).

19. Гойда, гойда, гойда (ДС-ЗІ-00а)

♩= 50 Повільно

1. Гой - да, гой - да, гой - да, чу - жа ма - ти по - йда,

2, 3. А на - ша - я па - ні в зо - ло - тім жу - па - ні. А, а, а!

1. Гойда, гойда, гойда,
Чужа мати пойда,

2. А нашая пані
В золотім жупані.

3. Стоїть на воротях
В червоних чоботях.
А, а, а!

Зап. Коропніченко Г., Хай М. у с. Панасівка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музка. "Полтавщина". Розшифр. Єфремова Л. О., № 6.

20. Гойда, гойдарі (ДС-ЗІ)

♩= 90 Помірно

1. Гой - да, гой - да - рі, а де бу - ли ко - са - рі? 2. Че - че - ви - цю ко - си - ли, ма - лих ді - ток про - си - ли: 3. – Не ля - гай - те ви спать, ко - си бу - дем ви - кли - кать.

1. Гойда, гойдарі,
А де були косарі?

2. Чечевицю косили,
Малих діток просили:

3. – Не лягайте ви спать,
Коси будем викликать.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. Розшифр. Єфремова Л. О., № 51 (243).

21. Ой че-че (ДС-ЗІ)

♩= 96 Помірно

1. Ой че-че, ой че - че, ба - ба риб - ку пе - че, ско - во - рід - ка тре - че.

2. Ба - ба ді - да за бо - ро - ду: – Ку - пи но - ву ско - во - ро - ду.

3. Ой че - че, ой че - че, ба - ба риб - ку пе - че!

1. Ой че-че, (2)
Баба рибку пече,
Сковорідка трече.

2. Баба діда за бороду:
– Купи нову сковороду.

3. Ой че-че, (2)
Баба рибку пече!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Шпаковської Валентини Омелянівни, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 13 (182).

22. Чук, чук, чук (ДС-ЗЧ)

♩.= 110 Швиденько

1. Чук, чук, чук, на - ло - вив дід щук

2. а ба - ба Ма - ри - на юш - кі на - ва - ри - ла, ді - ток на - кор - ми - ла.

3. Ой чук, чук, ой чук, чук на - ло - вив дід щук.

1. Чук, чук, чук,
Наловив дід щук,

2. А баба Марина
Юшки наварила,
Діток накормила.

3. Ой чук, чук, (2)
Наловив дід щук.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Шпаковської Валентини Омелянівни, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 14 (183).

23. Іди, іди, дощику (ДД-ЗД-01)

♩=150 Швиденько

1. І - ди, і - ди, до - щи - ку, зва - рю то - бі бор - щи - ку у но - во - му гор - щи - ку. 2. То - бі ка - ша, ме - ні борщ, щоб і - шов гус - ті - ший дощ.

1. Іди, іди, дощику,
Зварю тобі борщику
У новому горщику.

2. Тобі каша, мені борщ,
Щоб ішов густіший дощ.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 20.

24. Іди, іди, дощику (ДД-ЗД-01)

♩=110 Рухливо

1. І - ди, і - ди, до - щи - ку, зва - рю то - бі бор - щи - ку у но - во - му гор - щи - ку. 2. То - бі ка - ша, а нам борщ, шоб і - шов гус - ті - ший дощ!

1. Іди, іди, дощику,
Зварю тобі борщику
У новому горщику.

2. Тобі каша, а нам борщ,
Шоб ішов густіший дощ.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Шпаковської Валентини Омелянівни, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 15 (184).

25. Ой у лузі калина (ДД)

♩=100 Швиденько, весело

1. Ой у лу - зі ка - ли - на, ой у лу - зі ка - ли - на. Ка - ли - на, ка - ли - на, ко - ма - ри - ки, дзюб - ри - ки, ка - ли - на.

1. Ой у лузі калина. (2)
|: Калина, калина,
Комарики, дзюбрики,
Калина. :|*

2. Там дівчина стояла,
3. Цвіт калини ламала
4. Та в пучечкі в’язала.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Улянченко Антоніни Олексіївни, 1960 р. н., Пісні Тетяни Іванівни, 1963 р. н., Попович Олени Григорівни, 1970 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 3 (32).

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

26. Галя по садочку ходила (ДД)

♩= 96 Помірно

Га-ля по са-доч-ку хо-ди-ла, хус-точ-ку бі-лень-ку згу-би-ла. Не жу-ри-ся, Га-лю, сер-день-ко, зна-йдем тво-ю хус-точ-ку бі-лень-ку.

Галя по садочку ходила,
Хусточку біленьку згубила.

Не журися, Галю, серденько,
Знайдем твою хусточку біленьку.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець Ростислави Ростиславівни, 1970 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 1 (213).

27. Я лисичка, я сестричка (ДД-ПТ)

♩= 96 Помірно

1. Я ли-сич-ка, я сест-рич-ка, не сид-жу без ді-ла, я гу-ся-ток пас-ла, по-лю-вать хо-ди-ла. 2. сво-ю хат-ку

1. Я лисичка, я сестричка,
Не сиджу без діла,
Я гусяток пасла,
Полювать ходила.*

2. А тепер мені в неділю
Треба відпочити,
Свою хатку гарнесенько
Треба прикрасити.

3. А щоб краще, (2)
Була моя хатка,
Треба піти у садочок,
Квіточок нарвати.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Улянченко Антоніни Олексіївни, 1960 р. н., Пісні Тетяни Іванівни, 1963 р. н., Попович Олени Григорівни, 1970 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 4 (33).

28. Ходить гарбуз по городу (ДД)

Швиденько

1. Хо-дить гар-буз по го-ро-ду, пи-та-єть-ся сво-го ро-ду: – Ой чи жи-ві, чи здо-ро-ві всі ро-ди-чі гавр-бу-зо-ві?

1. Ходить гарбуз по городу
Питається свого роду:
– Ой, чи живі, чи здорові
Всі родичі гарбузові?

2. Обізвалась жовта диня,
Гарбузова господиня:
– Ой ще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові!

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

3. Обізвались огірочки,
Гарбузові сини й дочки:
– Ой ще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові!

Обізвались буряки,
Гарбузові свояки:
– Ой ще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові!

Зап. у квітні 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 64-65. Нотація Єфремової Л. О.

29. Наїхали пани (ДД-ІЛ або 18-ЛР)

Помірно

1. На - ї - ха - ли па - ни сва - та - ти вдо - ви: – Скіль - ки ді - то - чок ма - єш? Скіль - ки ді - то - чок ма - єш? – В ме - не ді - то - чок по - вен ку - то - чок, був би ти ха - зя - їн.

1. Наїхали пани
Сватати вдови.
[– Здорово, вдівонько,
Золота дібрівонько,]
Скільки діточок маєш?
– В мене діточок
Повен куточок,
Був би ти хазяїн.

2. Наїхали пани
Сватати вдови.
Скільки ти корів маєш? (2)
– В мене корови –
Чорнії брови,
Був би ти хазяїн.

2. Наїхали пани
Сватати вдови.
Скільки ти овець маєш? (2)
– В мене овечки –
Ласкаві словечки,
Був би ти хазяїн.

Зап. 2.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Мельник Олександри Антонівни, 1900 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 40-41. Нотація Єфремової Л. О.

30. Щедрівочка щедрувала (ДД-КЩ-09)

1. Щед - рі - воч - ка щед - ру - ва - ла, до ві - кон - ця при - па - да - ла: 2. – Чи вже, тіт - ко, на - пек - ла? Не - си швид - че до вік - на.

1. Щедрівочка щедрувала,
До віконця припадала:

2. – Чи вже, тітко, напекла?
Неси швидче до вікна.

Зап. Гайдай М. П. у с. Хатки Зіньківського пов.на Полтавщині (нині с. Малий Перевіз Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Харитини Юрко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 121, арк. 6, № 775. – Дитячі пісні та речитативи, с. 177-178, № 436.

Колядки та щедрівки

Опис новорічно-різдвяних свят краю знаходимо у статті В. Ірклієнко "Народні свята Полтавщини"[1]. Серед народних обрядових дій, які побутують сьогодні на території України, найбільш яскравими, театралізованими, мистецько забарвленими є свята Різдва та Нового року. Зимові свята й обряди спрямовані на забезпечення добробуту та щастя сім'ї у наступному році.

Різдво – одне з центральних свят у системі календарно-обрядового циклу, якому 6 січня передує Святвечір (Багатий вечір). До Святвечора готувалися заздалегідь, прибирали оселю та подвір'я, готували святкову вечерю з 12 пісних страв: кутя, узвар, капусняк, варений горох, пісний борщ з карасями та грибами, смажена холодна та гаряча риба, вареники зі сливами, грушами, вишнями черешнями, пампушки та млинці, голубці, каша гречана або пшоняна, пироги з капустою, горохом, картоплею, пшоняною кашею, маком. На покуті знаходився "дідух" – сніп жита, біля якого запалювали свічки. Вся родина сідала за стіл після сходження першої зірки, що символізувала народження Ісуса Христа.

7 січня святкували Різдво Ісуса Христа. Святу були приурочені колядки з біблійною тематикою: про народження Божого Сина у Віфлеємській печері, поклоніння Новонародженому пастухами та волхвами зі сходу, втечу Марії та Йосипа з Малям від переслідувань царя Ірода у Єгипет. Для колядування збиралися дівчата та хлопці, обирали поміж себе старшого "отамана" або "березу" з ритуальним посохом, "міхоношу" з мішком, "скарбника" з калиткою для грошей. Колядували господарю, господині, дітям, парубкам, дівчатам.

13 січня відбувалися "Меланки" (Маланки), святкували Щедрий вечір. На Полтавщині готували щедро оздоблену кутю, пироги з сиром, м'ясом, капустою, ковбаси, капусняк, каші, вареники, гречані млинці. Щедрували діти, парубки або дівчата, "водили "Маланку" – переодягненого хлопця, якого супроводжували "дід, "коза", "циган", "козак" та ін. у супроводі музики та співів. Перший день Нового року – свято Василя – супроводжувалося посіванням або посипанням. За тиждень до Великого посту відзначали Масляну (Колодій), яка й завершувала цикл зимових свят.

---

[1] *Музичне краєзнавство Полтавщини*: від витоків до сьогодення / Укладачі: Лобач О. О., канд. пед. наук., доцент кафедри музики Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка; Халецька Л. Л., методист Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського. – Полтава: ПОІППО, 2009. – С. 68-74.

Зимовий цикл календарно-обрядових пісень на Полтавщині представлений досить нерівномірно. До нього входять світські та євангельські колядки, щедрівки, співи на Маланку та подекуди – народний театр "Коза".

Т. Сопілка у статті, присвяченій типології щедрівок на Полтавщині приймає класифікацію В. Гошовського, який поділяв пісні зимового обрядового циклу на коляди та щедрівки (два типи колядок, решта – щедрівки), в тому числі й співи на Маланку та дитячі щедрівки[2]. Типам 1-3 відповідають дитячі щедрівки, побудовані на повторі однієї мелодичної формули. Типи 4-7 об'єднують щедрівки без рефренів, що супроводжують обряди водіння "Кози" та "Меланки", які також належать переважно до дитячого репертуару. Типи 6-7 також супроводжують "Меланку", але мають розгорнуту строфічну мелодику у складному багатоголосному виконанні. Типи 8-10 мають обов'язковий рефрен "Щедрий вечір, добрий вечір". В кінці статті подано 22 наспіви аналізованих типів, переважно з фоноархіву ПНДЛМЕ НМАУ ім. П. І. Чайковського, таблиця типів та карта їх розповсюдження.

Картографування дозволило дослідниці виділити дві традиції співу щедрівок: Центральну та Західну. До Центральної авторка відносить райони, розташовані по середній та верхній течії Псла і Хоролу, до Західної – райони Лохвицький, Пирятинський, Лубенський, Чорнухинський та Оржицький, залишаючи поза увагою східні та південні райони, мабуть, як необстежені.

Мелодії колядок та щедрівок з Полтавщини опубліковано у збірці К. В. Квітки "Українські народні мелодії"[3], у вже згаданій статті Т. Сопілки, пісні з мелодіями та текстами – у збірках "Колядки та щедрівки" серії "Українська народна творчість"[4] та Обрядовий музичний фольклор Середньої Наддніпрянщини" А. Іваницького[5] з передруками записів зі збірок К. Квітки, В. Щепотьєва, "Трудов этнографическо-статистической экспедиции" П. Чубинського (записи з Борисполя). Ці записи також використано нами при кар-

---

[2] *Сопілка Т.* Щедрівки у пісенній традиції Полтавщини (за матеріалами експедицій 1986-2000 рр.) / Проблеми етномузикології: Збірник наукових праць. / Упоряд О. Мурзина. Вип. 2. – К., 2004. – С. 240-254.

[3] *Квітка К.* Українські народні мелодії. Зібрав Климент Квітка. ЕЗ, т. II. – К.: Слово, 1922.

[4] *Колядки та щедрівки.* Зимова обрядова поезія трудового року / Упор. Дей О. І., Гуменюк А. І. – К.: Наук. думка, 1965.

[5] *Обрядовий музичний фольклор Середньої Наддніпрянщини* : жанрово-регіональна антологія / відп. ред.. Г. А. Скрипник ; упоряд. та вступ. стаття А. І. Іваницького. – Вінниця : Нова Книга, 2015. – С. 328-340.

тографуванні побутування зимового циклу календарно-обрядового фольклору на Полтавщині.

Як свідчить експедиційна практика, зараз на території Полтавщини у активному побутуванні залишилося досить мало зразків новорічно-різдвяних співів і то переважно у північних районах області. У нашій збірці представлено переважно недруковані записи В. Щепотьєва, експедицій 1972 та 2014 рр. ІМФЕ та ін.

Колядково-щедрівковий репертуар виконавців з Полтавщини істотно відрізняється від такого на Чернігівщині. Там найпоширенішими є щедрівки ОК-ЩК-08 та ОК-ЩК-09 за частотним каталогом, на Полтавщині – ОК-ЩК-04 (дівчині допомагає тільки милий) з Миргородського та Гадяцького районів у записах М. В. Лисенка[6] та експедицій ПНДЛМЕ НМАУ.

У нашій збірці вміщено кілька щедрівок. Це пісня "Чи дома, дома пан господар" (ОК-ЩК-02, № 35), без рефрену, побудованої на повторенні однієї короткої мелодичної формули з щедрівковим ритмом основного чотирискладовика 2112 (як у відомому "Щедрику" в обробці М. Леонтовича). Дві інші щедрівки мають приспів "Щедрий вечір, добрий вечір": "Що (й)у дядька, в пана" (ОК-ЩК-08, № 39, орел просить парубка не стріляти в нього, обіцяючи допомогти при одруженні) та "Що у полі, полі" (ОК-ЩК-07а, № 41). Вони мають складнішу мелодію основної строфи з ритмом шестискладовика 111122 та 4224 чотирискладовиків приспіву.

Колядки, зафіксовані на Полтавщині, мають різні типи колядкових структур, розповсюджених також на інших територіях. Це колядки без рефренів (№№ 31, 37, 40), з короткими (№№ 42-43) та розгорнутими (№№ 32-34, 36) рефренами-приспівами. Колядка "Добрий вечір тобі" (ОК-КЩ-01б) про три гості-празники з розгорнутим приспівом-рефреном "Радуйся... Ой радуйся, земле, Син Божий народився!" здавна побутує на Полтавщині, про що свідчить запис М. В. Лисенка у с. Гриньки, нині Глобинського району (№ 32). Цей запис близький зробленому нами у 2014 році у с. Короваї Гребінківського району (№ 33). Якби не запис М. В. Лисенка, можна було б припустити, що ця колядка засвоєна місцевими виконавцями з засобів масової інформації. Цей же мелодичний тип має колядка "Що в нашого хазяїна" (ОК-КЩ-01г, № 34) у запису В. Щепотьєва на початку XX ст.

---

[6] *Українські народні пісні в записах М. В. Лисенка*. Ч. 1 / Упоряд., вст. стаття та прим. Єфремової Л. О. – К.: Муз. Україна, 1990. – С. 190-191.

Розповсюджені на Полтавщині колядки "А в Єрусалимі рано задзвонили" (ОК-КЩ-01в) про трьох гостей та колядка дівчині "Ой гула, гула крутая гора" (ОК-КЩ-08, дівчина стерегла вино, заснула, налетіли пташки та збудили її, № 43) з рефреном "Святий вечір". Дівчина ганяє пташок, адже їм самим потрібне вино для одруження брата, сестри й самої дівчини. Колядка зафіксована у Диканському, Новосанжарському та Лубенському районах.

У колядках та щедрівках, звернених до господаря, виконавці віщують блага йому та родині (№ 36), прихід дорогих гостей (№№ 31-34), свідчать про його заможність (№ 35). У новорічно-різдвяних співах парубку йдеться про службу у полку (№ 37), переможну війну проти загарбників (№ 38), майбутнє одруження (№ 39). Інколи, якщо немає сина, на війну відправляють і дівчат (№ 40). У привітаннях дівчині йдеться про виготовлення шлюбного персня (№ 41), підготовку до шлюбних церемоній (№№ 42-43). В. Щепотьєв своїми записами свідчить про наявність типових наспівів колядок, з якими виконують різні тексти пісень (№ 43).

Церковні колядки з євангельськими та апокрифічними текстами, виконувані на Різдво, 7 січня, також побутують на Полтавщині . Ці твори належать до усно-письмової традиції. Їхні тексти рясніють елементами старослов’янської мови, а мелодії, близькі до кантів та псальм з дво-триголоссям гомофонно-гармонічного складу (№№ 45-46). Тут розповсюджена християнська щедрівка "Ой сів Христос" (ОК-ХЩ-01, №№ 47-48) про ключі від раю та пекла, які просить у Сина Його Мати, щоб випустити з пекла до раю праведні душі, крім тієї, яка налаяла або тільки думала налаяти батьків. Пісня зафіксована у Семенівському, Шишацькому, Чорнухинському, Гадяцькому, Лохвицькому районах і є найпоширенішою з усіх новорічно-різдвяних співів на Полтавщині.

В області також розповсюджені співи на Маланку, зокрема, пісня "Мелашка ходила" (ОК-ТМ-05, Мелашка водить Василя, просить його пустити у хату, № 44). Пісня має несподіване закінчення із закликом молитися Богу та ставити Йому свічки. Її варіанти зафіксовано у Гадяцькому, Новосанжарському та Шишацькому районах.

В цілому, новорічно-різдвяні співи на Полтавщині, як і інші календарно-обрядові пісні побутують не так активно, як у сусідній Чернігівщині, на Житомирщині та Хмельниччині. Про це свідчить і карта їх розповсюдження, на якій видно активніше їх побутування у північних районах області та відсутність фіксацій або побутування у більшості центральних та південних районів.

Колядки та
щедрівки
Лохвицький
Пирятинський
Чорнухинський
Гребінківський
Лубенський
Оржицький
Хорольський
Семенівський
Глобинський
Кременчуцький

адяцький
ський
Зіньківський
Шишацький
Котелевський
Диканьський
Чутівський
нський
Полтавський
Решетилівський
Карлівський
Ново-
Санжарський
Машівський
льщинський
Кобеляцький
– колядки
– щедрівки
– християнські пісні
– Маланка
– Коза

31. Ой добрий вечір (ОК-КЩ-01а)

Одна ♩= 50 Повільно — Усі

1. Ой доб-рий ве-чір, ой доб - рий ве-чір,
пан - ха-зя-ї-ну. 5. аж - тро - є гос-тей.

1. Ой добрий вечір, (2)
Пан-хазяїну.

2. [Килим] постели, (2)
Вимітай двори.

3. Вимітай двори, (2)
Застилай столи.

4. Застилай столи, (2)
Весели були.

5. Буде до тебе (2)
Аж троє гостей.

6. Да троє (ж) гостей, (2)
Гостей-радостей.

7. Що первий же гость – (2)
Ясне сонечко.

Зап. 1991 р. Лук'янець Г., Лебединський Д. на х. Марченки біля с. м. т. Гоголеве Великобагачанського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 7.

32. Добрий вечір тобі (ОК-КЩ-01б)

1. Доб-рий ве-чір то - бі, па-не гс-по-да - ру, ра-дуй ся...
Ой ра-дуй-ся, зем - ле, Син Бо - жий на-ро - див - ся!

1. Добрий вечір тобі,
Пане господару, радуйся...
Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!**

2. Застилайте столи
Та все килимами,

3. Та кладіть калачі
З ярої пшениці.

4. Та прийде до тебе
Три празники в гості:

5. Що перший же празник –
Святеє Рожество,

6. А другий же празник –
Святеє Василя,

7. А третій же празник –
Святе Водохреща.

Зап, Лисенко М. В. у с. Гриньки Кременчуцького пов. на Полтавщині (нині Глобинського р-ну Полтавської обл.). – М. Л., інв. № 140, Колядки, № 7. – Різдвяна ніч, с. 62-65.

* Висота співу протягом пісні була підвищена на півтону. (Л. Є.)

** Цей приспів виконують за кожною строфою пісні. (Л. Є.)

33. Добрий вечір тобі (ОК-КЩ-01б)

♩=74 Помірно

1. Доб - рий ве - чір то - бі, па - не гос - по - да - рю,
ра - дуй - ся! Ой ра - дуй - ся, зем - ле, рік но - вий на - ро - див - ся!
2. За - сти - лай - те сто - ли, та все ки - ли - ма - ми,

1. Добрий вечір тобі,
Пане господарю
Радуйся!
Ой радуйся, земле,
Рік новий народився!

2. Застилайте столи
Та все килимами,
Радуйся!
Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!

3. Кладіть паляниці
З ярой пшениці,
Радуйся!
Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!

4. Хай святкує з нами
Вся наша родина,
Радуйся!
Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!

5. Вся наша родина,
Славна Україна,
Радуйся!
Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!

6. Радуйся, родина,
Вся наша країна,
Радуйся!
Ой радуйся, земле,
Син Божий народився!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольклорного ансамблю "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспівує), Чмига Галина Миколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 42 (212).

34. Що в нашого хазяїна (ОК-КЩ-01г)

1. Що в на - шо - го ха - зя - ї - на сто - їть я - вір у дво - рі.
Ра - дуй - ся... Ра - дуй - ся, зем - ле, ве - се - ли - ся,
Бо - же наш, Син Бо - жий на - ро - див - ся!

1. Що в нашого хазяїна
Стоїть явір у дворі.
Радуйся, (2) земле,
Веселися, Боже наш,
Син Божий народився!*

2. А під тим явором
Три престоли стоїть.

3. Що верший престол –
То святеє Рожество,

* Цей рефрен виконують за кожною строфою пісні. (Л. Є.)

4. А що другий престол –
То Василя Великого,

5. А що третій престол –
То Іоан Хреститель.

6. Що святеє Рожество
Новий год принесло,

7. А святеє Василя
Новий год звеселя,

8. А Іван Хреститель
Всю воду посвятив,

9. Всю воду посвятив,
По всім світі розпустив.

Зап. Щепотьєв В. від Тищенко А. І. з с. Балясне Полтавського пов. (нині Диканьського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 38, № 51.

35. Чи дома, дома (ОК-ЩК-02)

♩= 78 Помірно

Одна Усі

1. Чи до - ма, до - ма пан гос-по-дар? 2. А я зна - ю, шо він до-ма,

3. си - дить же він в кін-ці сто-ла, 4. а на ньо-му шу-ба лю-ба,

5. а на шу-бі ка-ли-точ-ка. 6. А в ка-ли-точ-ці сім ше-лю-жеч-ків.

7. Сьо-му-то-му по ше-лю-жеч-ку, 8. а нам дай-те по о-ла-доч-ку.

1. Чи дома, дома
Пан господар?

2. А я знаю,
Шо він дома,

3. Сидить же він
В кінці стола,

4. А на ньому
Шуба люба,

5. А на шубі
Калиточка.

6. А в калиточці
Сім шелюжечків.

7. Сьому-тому
По шелюжечку,

8. А нам дайте
По оладечку.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Сватки Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Лагоди Дарії Андріївни, 1906 р. н., Мироненко Марії Григорівни, 1900 р. н., Лади Одарки Прокопівни, 1912 р. н., Стіби Галини Степанівни, 1903 р. н., Лади Насті Захарівни, 1906 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 12. Виконували перед Новим роком за старим стилем. (Прим. зап.)

36. У пана, пана (ОК-КЩ)

Приспів

1. У па - на, па - на за - сла - на скам'-я. Роз - вив - ся рай...

Роз - вив - ся рай у па - на цьо - го в до - мі йо - го.

1. У пана, пана
Заслана скам'я.
Приспів:*
Розвився рай (2)
У пана цього
В домі його.

2. А на тій скам'ї
Три чаші вина.

3. Що перва чаша –
Зелене вино,

4. А друга чаша –
Червоне вино,

5. А третя чаша –
Солодок медок.

6. Зелене вино
Для пана цього,

7. Червоне вино
Для жони його,

8. Солодок медок
Для його діток.

Зап. Щепотьєв В. від Філянської А. Г. з с. Попівка Миргородського пов. (нині Миргородського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 35-36, № 45.

37. Чи дома, дома (ОК-КЩ)

– Здоров були, з празником! Кому у вас колядувать?
– Іванові.

* Цей приспів виконують за кожною строфою пісні. (Л. Є.)

1. – Чи дома, дома
Молодий Іванко?

2. – Його дома немає,
Десь він служить при полку

3. І шабелька при боку,
Він листи пише.

4. Він листи пише,
Ще й батенько дише.

5. – Ой якби я знав,
Що мій отець живий,

6. Я би письомце написав
І коника осідлав,
До отця послав.

7. А в мого отця
Весь двір на помості.

8. А в мого отця
Любі, милі гості.

9. Вони пили, гуляли
Ще й Іваника згадали,
Що дома нема.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Сватки Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Лагоди Дарії Андріївни, 1906 р. н., Мироненко Марії Григорівни, 1900 р. н., Лади Одарки Прокопівни, 1912 р. н., Стіби Галини Степанівни, 1903 р. н., Лади Насті Захарівни, 1906 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 13. Колядували у тій хаті, де солдат служить. (Прим. зап.)

38. За лугом, лугом (ОК-КЩ-17)

1. За лугом, лугом,
За калиновим.
Щедрий вечір,
Добрий вечір!*

2. Ой там Іванько
Ополон рубав.

3. Ополон рубав,
Коня напував.

4. Коня напував,
З конем розмовляв:

5. – Коню мій милий,
Коню мій любий.

6. Не продам тебе,
Не зміню тебе.

7. – А згадав мою
Прежну пригоду,

8. Як нас татари
В море загнали.

9. Та були такі,
Що потопали.

10. А були такі,
Що й виринали.

11. А я як скочив, –
Стремна не вмочив.

* Цей рефрен виконують за кожною строфою пісні. (Л. Є.)

12. Ні стременечка,
Ні сіделечка,

13. Ні чобітка-сап'янця,
Ні Іванька-молодця.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Сватки Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Лагоди Дарії Андріївни, 1906 р. н., Мироненко Марії Григорівни, 1900 р. н., Лади Одарки Прокопівни, 1912 р. н., Стіби Галини Степанівни, 1903 р. н., Лади Насті Захарівни, 1906 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 11. Виконували перед Новим роком за старим стилем. (Прим. зап.)

39. Що (й)у дядька, в пана (ОК-ЩК-08)

Одна ♩=64 Спокійно, не поспішаючи

1. Що (й)у дядь - ка, в па - на та на йо - го дво - рі.

Щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір!

1. Що (й)у дядька,
в пана
Та на його дворі.
Щедрий вечір,
Добрий вечір!*

2. Та на його дворі
Древо стояло.

3. Древо стояло
Тонке та високе.

4. Тонке та високе
Ще й листям
широке.

5. А на тому древі
Сизокрилий орел.

6. А попід тим древом
Пан Іванко ходить.

7. Пан Іванко ходить,
Ружжо заряжає.

8. Ружжо заряжає,
На йорла стріляє.

9. – Не стріляй
ти мене,
Я тебе згадаю.

10. А як будеш
Ти женитися

11. Та буде на тебе
Дрібний дощик іти,

12. Та й накрию ж
я тебе
Сизими крилами,

13. І свашичок,
І світилочок,

14. Коня вороного
Й тебе, молодого.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від жінок-пенсіонерок: Чекмез Олександри Андріївни, 1914 р. н., Гринь Олени Пилипівни, 1905 р. н., Сергієнко Агафії Іванівни, 1908 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк.30, № 27. Щедрівку співали напередодні Нового року (14 січня). (Прим. вик.)

40. Ой загадано (ОК-КЩ-13а)

1. Ой за - га - да - но, за - по - ві - да - но

всім ца - рям, кня - зям у війсь - ко йти.

* Цей рефрен співають за кожною строфою пісні. (Л. Є.)

1. Ой загадано,
Заповідано
Всім царям, князям
У військо йти.

2. Ой зажурилась
Бідная вдова,
Що в мене кінь є,
Сина нема.

3. А тільки дочка
Катериночка,
Та й ту в військо
Виряджати.

4. Ой виряжала
Та й казала:
– Ой донько моя
Катериночко,

5. Як підеш ти
У те військо,
То не йди ж ти
Вперед війська,

6. І не оставайся
Позад війська,
А держися війська
Середового

7. І кониченька
Вороного
Ще й козаченька
Молодого.

8. А Катерина
Не послухала,
Вперед війська
Поїхала.

9. Десь узялися
Два турчина,
Взяли її
Під ручини,

10. А кониченька
За поводи
Та й повели
У станицю,

11. А Катерину
У світлицю,
А коника
На станицю.

12. Коник ирже
У станиці,
А Катерина плаче
У світлиці.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Галі Сидоренкової із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 60 зв. (121), № 56 (154).

41. Що у полі, полі (ОК-ЩК-07а)

1. Що у по-лі, по - лі сто - я - ла бе - ре - за.
Щед - рий ве - чір, доб - рий ве - чір
доб - рим лю - - дям на здо - ров' - я!

1. Що у полі, полі
Стояла береза.
Щедрий вечір,
Добрий вечір
Добрим людям
На здоров'я.*

2. А на тій березі
Золотая корка.

3. А із тії корки
Золотая чаша.

4. А із останків
Золотая чарка,

5. А із обрізків
Золотий перстеник.

Зап. Щепотьєв В. від Філянської А. Г. з с. Попівка Миргородського пов. (нині Миргородського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 40 зв.-41, № 54.

42. Ой красна, рясна (ОК-КЩ-10+08)

1. Ой крас-на, ряс-на в лу - зі ка - ли - на. Свя-тий ве - чір!

* Цей рефрен виконують за кожною строфою пісні. (Л. Є.)

1. Ой красна, рясна
В лузі калина.
Святий вечір!*

2. А ще красніша
У пана дочка.

3. У пана дочка
Дівка Ганночка.

4. По воді ішла,
Як зоря зійшла.

5. З водою ішла,
Як зоря зайшла.

6. Вино стерегла,
Міцно заснула.

7. Міцно заснула
Та й не почула,

8. Як налетіли
Ясні соколи

9. Та й повипивали
Зелене вино.

10. – Ой соколики,
Ви яснесенькі,

11. Та й не займайте
Ви цього вина,

12. Бо цього вина
Багато треба:

13. Брата женити,
Сестру давати,

14. Сестру давати,
Мені гуляти.

Зап. Щепотьєв В. від Зайця з с. Березова Лука Миргородського пов. (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, арк. 40, № 53.

43. Ой гула, гула (ОК-КЩ-08+ОК-ЩК-07)

1. Ой гу - ла, гу - ла кру - та - я го - ра. Свя-тий ве - чір!

2. Та й не вро - ди - ла шов - ко - ва тра - ва. Свя - тий ве - чір!

Для останньої строфи

Свя-тий ве - чір!

1. Ой гула, гула
Крутая гора.
Святий вечір!*

2. Та й не вродила
Шовкова трава.

3. Та й уродило
Зелене вино.

4. Дівка N
Вина стерегла.

5. Вина стерегла,
На час прилягла.

6. На час прилягла,
Міцно заснула.

7. Як налинули
Райськії пташки

8. Та й поклювали
Зелене вино.

9. Яке проснулася
Дівка N.

10. – Ой шуги-луги,
Райськії пташки.

11. Не клюйте вина,
Бо мені треба

12. Братиків женити,
Сестриць давати.

13. Сама, молода,
Зарученая.

14. Зарученая,
Не вінчанная.

15. Та бувай здорова,
Діва N.

16. Та не сама собою,
З отцем, з ненькою,

17. Із милим Богом,
Із усім родом,

18. Ісусом Христом,
Святим Рожеством!

На цю ж мел.:

1. А в ліску, ліску
На жовтім піску.
Святий вечір!*

2. Стояла сосна,
Золотом рясна.

3. До тії сосни
Стежки-дорожки.

* Це рефрен виконують за кожною строфою пісні. (Л. Є.)

4. Туди ішла
Дівка N.

5. Нахилила гільку,
Зломила квітку.

6. Понесла її
До золотаря:

7. – Золотарику,
Рідний братіку!

8. Ой іскуй мені
Золотий вінок.

9. А з обрізочку
Золоту квіточку,

10. А з останочку
Перстень на ручку.

11. Золоту квіточку
Сама ізношу,

12. А золотий
перстень –
Милому дати.

На цю ж мел.:
1. А в чистім полі
Та й на роздоллі.
Святий вечір!

2. Пасеться товар,
Сірий, рогатий.

3. А за тим товаром
Пан N ходить

4. Ой чути, чути
Половині царства.

5. А як заграє
У мідяную,

6. То чути, чути
По всьому світу.

7. А як заграє
У золотую,

8. То чути, чути
Аж до царя в двір.

9. – Ой якби я знав,
Чий то син заграв,

10. То б я за нього
Царівну віддав.

11. Царівну віддав,
Половину царства
дав.

На цю ж мел.:
1. Чи дома, дома
Бідна вдова?
Святий вечір!*

2. Нема дома,
Пішла до Бога.

3. Пішла до Бога
Долі прохати.

4. Зустріла її
Божая мати:

5. – Вернися, вдово,
Вернись додому,

6. Дасть тобі Бог
долю –
Воли й корови,

7. І чорні овечки,
І ярі бджілочки.

8. Волики й корови –
Хліба робити,

9. Чорнії овечки –
На рукавички,

10. А ярі бджілочки –
Богові на свічки.

11. Та бувай здорова,
Бідная вдова,

12. Не сама з собою,
З дітками своїми.

На цю ж мел.:
1. А в чистім полі
Та на роздоллі.
Святий вечір!*

2. Стояла корчма
Ізмальована,

3. Ізмальована,
Ізмурована.

4. А у тій корчмі
Дівка Олянка,

5. Дівка Олянка,
Молода шинкарка.

6. Шинкує вона
Медом та вином.

7. Медом та вином,
Кудрявим пивом.

8. Як наїхали
Сімсот молодців,

9. Сімсот молодців,
Все запорожців.

10. Ой пили, пили
Та й не платили.

11. Ой стали вони
Та й од’їжджати,

11. Ой стала вона
Та грабувати.**

* Це рефрен виконують за кожною строфою пісні. (Л. Є.)
** Вар.: Стала шинкарка їх рештувати.

12. В одного взяла
Вороного коня,

13. В другого взяла
Яснеє ружжо,

14. В третього взяла
Золотий перстеник.

15. Що коня оддала
Батьку рідному,

16. А ружжо оддала
Та рідним браттям,

17. Золотий перстеник
Сама зносила.

18. Та бувай здорова,
Дівка Оляна!

Зап. Щепотьєв В. від Тищенко А. І. з с. Балясне Полтавського пов. (нині Диканського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, арк. 36-39, №№ 46-50.

44. Мелашка ходила (ОК-ТМ-05)

♪ = 70

1. Ме-лаш - ка хо - ди-ла, Ва-силь - ка во - ди-ла.
4. Мо-лі - те-ся лю-ди, Бо-гу сві-чу став-те,
2. – Ва-силь - ку, мій бать-ку, пус-ти ме-не в хат-ку.
а нам до-хід дай-те!
3. Я жи - та не жа-ла, зо-ло-ту мо-ли - тов-ку чи-та-ла.
чес-ний хрест дер - жа-ла,

1. Мелашка ходила,
Василька водила.

2. – Васильку, мій батьку,
Пусти мене в хатку.

3. Я жита не жала,
Чесний хрест держала,
Золоту молитовку читала.

4. Молітеся, люди, Богу,
Свічу ставте,
А нам дохід дайте!

Зап. Гайдай М. П. у с. Хатки Зіньківського пов. на Полтавщині (нині с. Малий Перевіз Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Галини Гречки. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 121, арк. 6, № 774.

45. Нова радість стала (ОК-ХК-02)

♩= 66 Повільно

1. Но-ва ра - дість ста-ла, я-ка не бу - ва-ла,
над вер-те - пом звіз-да яс - на сві-том за - сі - я - ла.

1. Нова радість стала,
Яка не бувала,
Над вертепом звізда ясна
Світом засіяла.*

2. Де Христос родився,
З Діви воплотився,
Як людина** пеленами
Убого повився.

3. Ангели співають,
Славу й честь віщають,
На небесі та й [і] на землі
Мир проповідають.

4. І ми теж співаєм,
Христа прославляєм,
Із Марії рожденого
[В молитві] благаєм.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.) ** Чоловік.

5. Просим Тебе, Царю,
Небесний Владарю,
Даруй літа щасливії
Цього дому господарю.

6. Даруй господарю,
Даруй господині,
Даруй літа щасливії
Всій вашій родині.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Коровaї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольклорного ансамблю "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспівує), Чмига Галина Итколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 6 (175).

46. Діва Марія (ОК-ХК)

1. Діва Марія,
Божая мати,
Сама єдина.

2. Сама єдина....
Да зродила
Діва Марія
Божого Сина.

3. Божого Сина...
А зродивши
Божого Сина,
В вертеп однесла.

4. В вертеп
однесла...
А в вертепі
Господь на небі
Ясно спочива.

5. Ясно спочива...
Сослав Господь
Три янголи з неба
Дитя согрівать.

6. Дитя согрівать...
Діва Марія
Сострахнулась
Та й стала тікать.

7. Та й стала тікать...
– Господь з тобою,
Діво Маріє,
Це янгольський глас.

8. Це янгольський глас...
Приймай Дитя
Новорожденноє
На руки при нас.

9. На руки при нас....
Діва Марія,
Божая мати
Та й не прийняла.

10. Та й не прийняла...
А к святому
Рождествові
Сніги залляли.

11. Сніги залляли...
А к святому
Воскресенью
Ріки потекли.

12. Ріки потекли...
А к святій же
Неділеньці
Сади зацвіли.

13. Сади зацвіли...
Радуйтеся,
Старії люди
Й маленькі дітки.

14. Й маленькі дітки...
Становіться
Перед Богом
Та й бийте поклон.

15. Та й бийте поклон...
Поздоровляєм тебе,
Пане хазяїну,
З святим Рождеством!

Зап. Щепотьєв В. від Філянської А. Г. з с. Попівка Миргородського пов. (нині Миргородського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, арк. 35, № 44.

47. Ой сів Христос (ОК-ХЩ-01)

1. Ой сів Христос
Та вечеряти.
Приспів:*
Щедрий вечір,
Добрий вечір
Добрим людям
На здоров'я!

2. Прийшла до Нього
Та Божая Мати:

3. – Ой дай, Сину,
Райськії ключі

4. Одімкнути
Рай і пекло

5. Та повипускати
Грішнії душі.

6. Тільки не випустить
Однієї душі,

7, Що отця і матір
Налаяла,

8. Не налаяла,
Тільки подумала.

Зап. 1942 р. Шмиговський А. Д. від учителя Дудника П., щедрували у с. Устимівка Семенівського р-ну на Полтавщині до 1910 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 68-69 (29), № 45.

48. Як сів Христос (ОК-ХЩ-01)

1. Як сів Христос
Та вечеряти.
Щедрий вечір,
Добрий вечір
Добрим людям
На здоров'я!*

2. Прийшла к Єму
Та Божая Мати.

3. – Сідай, Мати,
Та вечеряти.

4. – Ой спасибі, Синку,
Та й за вечоринку.

5. Віддай, Сину,
Та райськії ключі.

* Цей приспів виконують за кожною строфою пісні. (Л. Є.)

6. Та й повипускаєм
Всі праведні душі.

Зап. 1997 р. Сопілка Т., Семиног М. у с. Лука Лохвицького р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музка. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 20.

49. Жидівський край засмутився (ОК-ХЩ)

1. Жидівський край засмутився,
Що Сус Христос народився.

2. Ой на празник нарождення
Зібралася вся жидова.

3. Радили раду жидівськую,
Як Суса Христа уловити.

4. Й уловити, й умертвити
І в гроб Його положити.

5. У окошко укладали
Ще й на древо розпинали.

6. Ой по древу кров спускали,
Ручки, ножки гвоздьми прибивали.

7. Ручки, ножки гвоздьми прибивали,
Терновий вінець накладали.

8. Терновий вінець накладали,
Шипшиною підперезали,

9. Коп’єм ребра пробивали,
Горького жостю напували.

10. Горького жостю напували,
Ой вапною умивали.

11. Прийшла до Нього діва Марія,
Діва Марія – Божая мати.

12. Діва Марія – Божая мати
Рече Йому Божеє слово:

13. – Ой Сину мій, ой Боже мій,
Чом Ти до мене не говориш?

14. Чом Ти до мене не говориш,
Ні словечка не промовиш?

15. – Діва Марія, Божая мати,
Я ж не навіки помираю.

16. Я ж не навіки помираю,
За праведні душі страть приймаю.

17. Прийняв муки, прийняв странні
За праведні душі – християне.

Зап. Щепотьєв В. від Філянської А. Г. з с. Попівка Миргородського пов. (нині Миргородського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, арк. 39, № 52.

Весняно-літні календарно-обрядові пісні

Веснянки – давні слов'янські календарно-обрядові пісні, пов'язані з початком весни та весняних польових робіт. На Полтавщині зафіксовані закличні, ігрові, танкові та ліричні весняні пісні про кохання та родинний побут. Весняні співи з Полтавщини записували М. В. Лисенко[1], К. В. Квітка[2], Марко Вовчок та Опанас Маркович[3], А. Конощенко[4], В. Щепотьєв[5] та інші фольклористи. Їх опубліковано також з збірках "Дитинство і народна культура Слобожанщини"[6], "Обрядовий музичний фольклор Середньої Наддніпрянщини"[7] тощо.

На початку весни дівчата виконували **весняні заклички**. На Полтавщині та Чернігівщині розповсюджена заклична веснянка "Весняночка-паняночка, де ти зимувала" (ОК-ВЗ-02, №№ 50-51), зафіксована у Миргородському та Гадяцькому районах. У ній Весну розпитують, де вона зимувала? – У садочку пряла на сорочку. Далі йде побутовий різноплановий вербальний текст, вочевидь, доданий до основного обрядового пізніше. Наспів варіантів веснянки, виконуваної багатоголосно гуртом, глибоко архаїчний з альтерацією щаблів ладів різного нахилу.

Широко побутуючі у західних областях України, **ігрові веснянки**, на Полтавщині були записані досить спорадично. Зафіксовані нами у Гребінківському районі варіанти ігрової веснянки "Подоляночка" (ОК-ВІ-14, №№ 52-53), ймовірно, вивчені з засобів масової інформації або у школі. Вони мають розповсюджений одноголосний наспів, під час співу виконавці плуталися у тексті. З ігрових веснянок на Полтавщині зафіксовані пісні переважно аграрної тематики. Це "Горошок" ("Ой гороше, гороше", ОК-ВІ-05, № 54) та улюблений на Лівобережжі "Овес" ("Як посіяв я й овес", ОК-ВІ-24,

---

[1] *Українські народні пісні в записах М. В. Лисенка*. Ч. 1 / Упоряд., вступна стаття та примітки Єфремової Л. О. – К.: Муз. Україна, 1990.

[2] *Квітка К.* Українські народні мелодії. Зібрав Климент Квітка. ЕЗ, т. II. – К.: Слово, 1922.

[3] *Фольклорні записи Марка Вовчка та Опанаса Марковича* / Атрибуція автографів, упоряд., передмова та прим. О. І. Дея. – К. : Наук. думка, 1983.

[4] *Конощенко А.* Українські пісні. З нотами. *II сотня*. Зібрав Андрій Конощенко. – Одеса: Видано коштом друк. Е. І. Фесенко. – 1909.

[5] *Щепотьевъ В.* Народныя пѣсни, записанныя въ Полтавской губерніи (съ нотами). – Полтава, 1915. – 32 с.+25 с. нот.

[6] *Дитинство і народна культура Слобожанщини:* Матеріали фольклорно-етнографічних експедицій 1992-2000 років / Харківський обласний центр народної творчості. – Х.: Регіон–інформ, 2000.

[7] *Обрядовий музичний фольклор Середньої Наддніпрянщини :* жанрово-регіональна антологія / відп. ред. Г. А. Скрипник ; упоряд. та вступ. стаття А. І. Іваницького. – Вінниця : Нова Книга, 2015.

№№ 55-56). Та навіть "Овес" у його первинному гуртовому багатоголосному виконанні зафіксували на початку XX ст. С. Липовець у с. Біленченківка та Ф. Попадич у с. Розбишівка, нині Гадяцького району, на межі з Сумщиною, тобто фактично на Слобожанщині.

З **танково-хороводних веснянок** на Полтавщині розповсюджена "Туман танок виводить" (ОК-ВТ-01, № 57), зафіксована у Лохвицькому, Великобагачанському та Лубенському районах, у центральній та північній Полтавщині. У записі Т. Ф. Онопи зазначено, що пісню співають на великий піст, на масляну або проти масляної. У запису О. А. Правдюка (№ 57) є такий коментар: "Пісню раніше виконували на великодні свята. Дівчата ходять парами по колу і співають." Варіанти веснянки мають гуртову багатоголосну фактуру з перевагою паралельного руху голосів. Інші танкові веснянки краю записували також М. В. Лисенко[8] та К. В. Квітка[9]. Тепер вони, на жаль, вже раритетне явище у досліджуваній місцевості.

Натомість, на Полтавщині протягом весни молодь співала багато **ліричних веснянок на теми кохання**. Вони складають досить численну групу серед наявних фіксацій, більшість з яких досі неопубліковані.

Веснянки Полтавщини часто виконують на одну мелодію, про що свідчать, зокрема, записи А. Іоаніді та О. Правдюка з Лохвицького району (№ 58). Найпоширеніші з цих пісень "Горять Бірки" ("Окіп горить", ОК-ВК-01, №№ 58-59), яку також виконують як петрівчану; два варіанти запису "Прийшла пора од'їзжати" (ОК-ВК, №№ 60-61) у запису А. Шмиговського та В. Щепотьєва. О. Правдюк також зафіксував весняні пісні про кохання "Та покочу я для потішки" (№ 62) та родинне життя "Ой не стій, вербо, над водою" (№ 64), А. Конощенко – ОК-ВК "Ой не ходи, Сабадашу" (№ 63), а Ф. Попадич – жартівливу з розспівною мелодією "Ой Парасю, Парасочко" (№ 65). Частину веснянок на теми кохання виконують з мелодією пісні "А вже весна" (записи В. Щепотьєва), решту співають з ліричними наспівами протяжного типу та багатоголосною гуртовою фактурою із заспівом у нижньому голосі, подальшим терцевим двоголоссям нижніх голосів та високим тонким першим голосом (№№ 58, 62) або звичайним терцевим двоголоссям з елементами народної поліфонії (№ 65). У віршуванні переважає "коломийковий" вірш зі складочисленням (4+4+6)2 (№№ 58-59, 62-63).

Карта розповсюдження веснянок на Полтавщині свідчить про їх фіксацію переважно у північних та менше – у центральних та південних районах.

---

[8] Українські народні пісні в записах М. В. Лисенка. Ч. 1. – С. 50-51.
[9] Квітка К., 1922. – С. 17, № 67; с. 19, № 72.

[redacted]
Лохвицький
Гад
Пирятинський
Чорнухинський
Гребінківський
Лубенський
Миргородсь
Оржицький
Хорольський
Велико-
Багачан
Семенівський
Глобинський
Козел
Кременчуцький

Зіньківський
Котелевський
Шишацький
Диканьський
Чутівський
Полтавський
Решетилівський
Карлівський
Машівський
Новосанжарський
Кобеляцький
– закличні
– ігрові
– танкові
– ліричні
– жартівливі

Літні календарно-обрядові пісні на Полтавщині записували та публікували К. Квітка[1], Є.Ліньова[2] й інші фольклористи. Їх містять збірки: "Ігри та пісні"[3], "Українське народне багатоголосся"[4], "Обрядовий музичний фольклор середньої Наддніпрянщини"[5] та деякі інші. На диску "Українська традиційна музика. Полтавщина" опубліковано фонозаписи зразків літнього календаря співробітників ПНДЛМЕ НМАУ та інших етномузикологів. У рукописах залишились записи А. Конощенка, М. П. Гайдая, В. Щепотьєва, Ф. Попадича, О. Правдюка, А. Іоаніді, Т. Онопи та інших фольклористів.

Цикл літніх обрядових пісень на Полтавщині, порівняно з весняним, добре розвинений і досить повно зафіксований. Але, подібно до такого ж циклу з Чернігівщини[6], досить своєрідний, зокрема у купальсько-петрівчаному підрозділі. На відміну від Чернігівщини, тут відсутні русальні пісні, а купальсько-петрівчані не мають чітко окресленої системи основних типових наспівів (подібно до Чернігівщині), як на Поділлі[7]. Тому картографування у цій збірці, як і у попередній, базувалось не на типології наспівів, а на наявності фіксацій пісень цього циклу на території області.

Типові наспіви петрівчаних та купальських пісень Полтавщини ніби розчинились традицією багатоголосного подніпровсько-слобожанського протяжного співу. Багатоголосна соборність поглинула та асимілювала чітку ритмічну архітектоніку подільських купальсько-петрівчаних мелодій. Останні набули тут переважно нового звучання та сакрально-обрядового значення. Прадавня архаїка знайшла інше втілення – у самозаглибленні колективної гуртової медитації.

---

[1] *Квітка К.* Українські народні мелодії. – С. 22-26, №№ 81-82, 85, 91-94, .

[2] *Линёва Е.* Опыт записи фонографом украинских народных песен. – М., 1905; К., 1991. – С. 29, 52-53.

[3] *Ігри та пісні.* Весняно-літня поезія трудового року / Упор., передм. та прим. О. І. Дея. Нотний мат. упор. А. І. Гуменюк. Відп. ред. М. Т. Рильський. – К.: Вид-во АН УРСР, 1963.

[4] *Українське народне багатоголосся.* Збірник пісень / Упоряд. Василенко З., Гордійчук М., Гуменюк А., Правдюк О., Ященко Л. Заг. ред. М. Гордійчука. – К. : Держ. вид-во "Мистецтво", 1963.

[5] *Обрядовий музичний фольклор Середньої Наддніпрянщини* : жанрово-регіональна антологія / відп. ред.. Г. А. Скрипник ; упоряд. та вступ. стаття А. І. Іваницького. – Вінниця : Нова Книга, 2015.

[6] *Народні пісні Чернігівщини* (з колекцій збирачів фольклору) / упоряд. та вступ. статті Л. О. Єфремової ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К. : Наук. думка, 2015. – С. 98-162.

[7] *Народні пісні Хмельниччини* (з колекцій збирачів фольклору) / упорядкув. та вступ. статті М. К. Дмитренка, Л. О. Єфремової; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К. : Наук. думка, 2014. – С. 143-146, С. 206-222, №№ 260-288.

На Полтавщині, на відміну від сусідньої Чернігівщини, зафіксовано чимало петрівчаних пісень. Серед них найпоширеніша "Ой петрівочка, мала нічка" (ОК-ПК-01, №№ 67-70). У ній йдеться про те, що дівчина не доспала під час короткої петрівчаної ночі; жене, спотикаючись, череду; прагне йти співати з подругами петрівочку, але її замикає у коморі мати. Відомі нам варіанти цієї пісні зафіксовано у Гадяцькому, Лубенському, Пирятинському, Миргородському, Полтавському, Шишацькому та Великобагачанському районах. На Полтавщині її виконують з різними наспівами: першим (№ 67) та другим (№ 68) купальсько-петрівчаними, яскраво вираженими або видозміненими (№ 70), а також із місцевим сонорно-багатоголосним, близьким другому типовому (№ 69). При цьому останній за стильовими особливостями, ймовірно, належить до давніших з його архаїчним унісонним звучанням та розщепленням голосів на дво-триголосся у кульмінаційних зонах та прикінцевим гуканням (умовно слобожанський тип).

Друга найпоширеніша на Полтавщині петрівчана пісня "Ой петрівняя зозуленька" (ОК-ПК-03, №№ 72-74) має родинно-побутовий зміст вербального тексту: молода жінка просить петрівнюю зозулю не будити її рано, адже її й так збудять лихі свекри, які її судять, примушують тяжко робити ще й збираються її згубити. Відомі нам варіанти цієї пісні зафіксовано у Шишацькому, Миргородському та Лубенському районах. Найповніший текстовий варіант зафіксував О. А. Правдюк у с. Велика Обухівка Миргородського району (№ 73). На Миргородщині пісня має наспів, близький до другого купальсько-петрівчаного з трійковим прискоренням руху у другій половині мелострофи, широким розлогим дво-триголоссям у її другому, кульмінаційному сегменті та подовженому унісонному прикінцевому звучанні (№№ 73-74).

На території області зафіксовано також інші петрівчані пісні з літньою рослинною тематикою (верба, конопельки, № 71), про закінчення петрівочки (№ 77), "Ой ти, Петре та Іване" (ОК-ПК-05, №№ 75-76, Миргородський район) з родинно-побутовою тематикою (половини літа вже немає, козак розмовляє з матір'ю та сідлає коня, щоб поїхати до тестя). Деякі з них виконують з типовим петрівчаним наспівом (запис В. Щепотьєва[8]), решта з типовим полтавським петрівчаним (№ 76), іноді навіть з типово полтавським багатоголоссям: високим першим голосом та міжстрофним зачином (№ 75).

[8] *Обрядовий музичний фольклор Середньої Наддніпрянщини*, с. 378-379.

Купальські та петрівчані пісні Полтавщини тісно переплетені між собою як особливостями мелодичного складу наспівів (у запису А. Конощенка з одним наспівом виконують купальську пісню "Купалася ластівка", ОК-КП-04 та петрівчану "Ой не куй, зозуле", ОК-ПК-03, № 81), так і сюжетними запозиченнями. Характерний сюжетний мотив запирання матір'ю дочки та не пускання її на гуляння, притаманний купальській пісні "Купалася ластівка" (ОК-КП-04, №№ 79-82), місцевими виконавцями було додано до вже розглянутої петрівчаної "Ой петрівочка" (ОК-ПК-01, №№ 67-68). Це ж стосується й сюжетного мотиву "вже петрівочка минає, половина літечка немає" (№№ 75-77, 80). Для цих пісень притаманний навіть спільний інципіт "Ой Петре, Петре, Іване" (№№ 70, 75-76, 80).

Серед купальських пісень без рефрену на Полтавщині найпоширеніша "Купалася ластівка" (ОК-КП-04, мати замикає дівчину у коморі, не пускає гуляти, №№ 79-82). Відомі нам варіанти цієї пісні зафіксовані у північно-західних районах області – Лубенському (запис А. Конощенка), Лохвицькому (записи О. Правдюка та А. Іоаніді), Гадяцькому (О. Богданова) та Гребінківському (наш запис). Вони мають різні початкові слова (інципіти), чотирисегментну строфу зі змінним складочисленням через значну кількість вставних слів у першооснові (6+4)2, складну архаїчну мелодику гуртового виконання. Їхні наспіви, відмінні від двох основних купальсько-петрівчаних, але близькі між собою, різнячись за фактурою. У запису О. Правдюка це триголосся з сольним зачином, високою виводкою та терцевим дублюванням нижніх голосів (№№ 79-80), у запису А. Конощенка – складне орнаментоване одноголосся (№ 81), у нашому записі – сольний зачин плюс гуртова секундово-терцева гетерофонія (№ 82). Зважаючи на особливості наспіву та прикінцевий обрядовий вигук "У!" вважаємо цей запис "найавтентичнішим", хоча й виконаним сучасною формою гурту – фольклорним колективом с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського району.

Серед інших купальських співів регіону без рефрену у збірці вміщено пісні "Зоряла зірочка, зоряла" (ОК-КП-09, № 83) з другим типовим купальсько-петрівчаним наспівом у запису Ф. Попадича з Новосанжарського району та " Головатий Іван" (ОК-КП-11, № 84) у запису М. П. Гайдая з Кременчуччини.

Як і на Чернігівщині, на Полтавщині побутує чимало купальських пісень з прикінцевим рефреном-вигуком "Купало на Йвана!". Цей рефрен притаманний варіантам розповсюдженої тут купальської пісні "Купався Йван" (ОК-КР-01, №№ 85-87). Її варіанти зафік-

совано у Глобинському, Пирятинському, Лубенському, Полтавському, Миргородському та Хорольському районах, тобто майже по всій території області, крім півдня.

Сюжетне наповнення цих пісень, з одного боку, досить одноманітне: "Купався Йван (або інше ім’я), доведеться й нам", до якого виконавці довільно додають жартівливі приспівки родинно-побутової тематики (№№ 85-86). Наявні у збірці варіанти мають один архаїчний пісенний тип із змінним складочисленням основної строфи від чотирьох до шести складів у сегменті та 3+3 – у рефрені, з ритмікою наспіву 112112 112112 224 224 у межах кварти-сексти мінорного або мажорного ладового нахилу без субкварти.[9]

Крім жанрової "міграції" купальсько-петрівчаних співів, деякі з весняно-літніх пісень виконують то як веснянки, то як купальські. Їх можна визначити як купальсько-веснянкові. Як і на Чернігівщині, на Полтавщині їх зафіксовано небагато. Це розповсюджена на Поділлі пісня "Поза садом, садом" (ОК-КВ-01, три хлопці, три дівчини, № 66), поетична "Як посію рожу" з північних Лохвицького, Миргородського та Пирятинського районів (ОК-КВ-03, про невірну сторожу, № 78, варіанти текстів також вміщено з мелодіями №№ 77 та 79), з характерним для полтавських обрядових пісень архаїчним наспівом. Кілька купальсько-веснянкових пісень записав В. Щепотьєв[10].

Центральною подією сільськогосподарського календарного року, як і скрізь на Подніпров’ї, на Полтавщині є жнива, під час яких виконують, жнивні пісні. Якщо на Житомирщині та Хмельниччині зафіксовано чимало пісень пізнішої (радянської) хліборобної тематики, то з Полтавщини маємо записи переважно традиційних ("дожовтневих") фольклорних творів.

Жнивні пісні на Полтавщині записували К. Квітка у Лубенському та Пирятинському районах, В. Щепотьєв на хуторі Герасименки (нині, ймовірно, Семенівського району) та інші фольклористи.

У традиційних жнивних піснях Полтавщини наймані женці домовляються з паном про винагороду за тяжку працю (№№ 89-90), чекають приказу йти додому (№№ 91, 93-94), очікують частування від кухарки (№ 92), порівнюють щедрого чужого пана та скупого свого (№№ 95-96), критикують пригонщика та пристава (№№ 97-98).

---

[9] Петрівчані та купальські пісні на Наддніпрянщині, як і в сусідніх регіонах, складають єдиний цикл за тематикою та мелодичними особливостями наспівів. Записи з Лівобережної Наддніпрянщини зберігають пісенну архаїку у поєднанні з особливостями гуртового протяжного співу. – *Єфремова Л.* Стиль народних пісень Подніпров’я (За матеріалами сучасних експедиційних досліджень). – НТЕ, 2003, № 5-6, с. 28.

[10] *Обрядовий музичний фольклор Середньої Наддніпрянщини*, с. 360-361, № 337; с 362-363, № 340.

Серед найпоширеніших жнивних пісень Полтавщини "Уже сонце над липою" (ОК-Ж1-01, №№ 89-90, пан трясе калиткою, а женці торгуються за належну їм оплату праці), "А вже сонце котиться" (ОК-Ж1-04, №№ 91-94, женцям хочеться йти додому, але вони ждуть наказу) та "Ой паночку наш" (ОК-Ж1-05, пану нагадують, що женцям вже пора додому). Найбільшу кількість варіантів пісні "А вже сонце котиться" на території області зафіксовано у північних районах: Лубенському, Пирятинському, Гадяцькому, Миргородському та Лохвицькому. Пісню "Ой паночку наш" записано у Лубенському, Пирятинському та Хорольському районах. Цікаво, що на Чернігівщині найбільшу кількість варіантів мають записи пісень ОК-Ж1-02 та ОК-Ж1-03[11]. Але в обох областях жнивні пісні виконують переважно з першим основним жнивним пісенним типом Ж1.

Для цього пісенного типу характерна чотирисегментна строфа з двох довших сегментів та двох коротших. Перші два сегменти у пісні "Уже сонце над липою" (№№ 89-90, також у № 99) мають вісім складів 4+4 з ритмом чотирискладовика 1111, а у пісні "А вже сонце котиться" – сім складів з подовженим кінцевим 1111 112 (№ 91) або середнім 1111 211 (№№ 92-94, також у № 98) тоном. Два останні, кадансуючі сегменти мають по п’ять складів 5+5 з ритмікою п’ятискладовика 11112 або 11114.

Жнивні пісні з Полтавщини не мають прикінцевих вигуків "Гу!", як на Чернігівщині. Натомість тут зафіксовано чимало жартівливих жнивних приспівок, часто з сороміцькою лексикою. Л. Петренко у коментарі до запису однієї з жнивних пісень зауважує: "Слова цієї пісні в деяких куплетах не зовсім пристойні, особливо там, де робітниці-селянки посміхаються над панським приказчиком (співачка додасть їх в писаній формі). Вона оповідає, що ця пісня остільки в’їдлива для приказчика, що він з ціпком ганявся за дівчатами, щоб примусити їх не співати її" (№ 93). В. Щепотьєв визначав ці пісні як "робочі" (№№ 95-99). В основі їхніх наспівів лежить той же перший жнивний тип, іноді у перекрученому ("зіпсованому") вигляді (№№ 95-97).

Косарські пісні на Полтавщині з наспівами, близькими до Ж1, записував М. П. Гайдай. Вони надруковані у збірці Українські народні пісні в записах Михайла Гайдая"[12]. У нашій збірці вміщено тільки жартівливу косарську пісню "Та ой дай, мати, тупора" (№ 88, про докучливого комара) у запису О. А. Правдюка з бадьорою, "ухарською" мелодією. Карта на с. 76 відбиває доступні нам записи календарних пісень літнього циклу на території Полтавської області.

---

[11] Народні пісні Чернігівщини, с. 102.

[12] *Українські народні пісні в записах Михайла Гайдая* / голов. ред. Г. А. Скрипник ; наук. ред. і упоряд. М. М. Гайдай ; НАНУ. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2010. – С. 157, № 136; с. 160, № 140.

Літні календарно-
обрядові пісні
Лохвицький
Гад
Пирятинський
Чорнухинський
Гребінківський
Лубенський
Миргородсь
Оржицький
Хорольський
Велико-
Багачан
Семенівський
Глобинський
Козел
Кременчуцький

Зіньківський
Котелевський
Шишацький
Диканський
Чутівський
Полтавський
Решетилівський
Карлівський
Машівський
Новосанжарський
Кобеляцький
– купальсько-весняні
– петрівчані
– купалскі
– купальські з рефреном
– косарські
– жнивні

50. Весняночка-паняночка (ОК-ВЗ-02)

Одна ♪ = 108 Швиденько [Усі]

1. – Вес - ня - ноч - ка - па - ня - ноч - ка, де ти зи - му - ва - (ла)?

– У лі - соч - ку на ду - боч - ку пря - ла на со - роч - (ку).

1. – Весняночка-паняночка,
Де ти зимувала?
– У лісочку на дубочку
Пряла на сорочку.

2. Не сама я її пряла,
Кума помагала
То за хліб, то за сіль,
То за кусок сала.

3. Не сама я її пряла,
Пряли помічниці
Хто за хліб, то за сіль,
Хто за паляниці.

Зап. 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Дворник М. С., 1925 р. н., Корнан Г. А., 1917 р. н., Ксьондз М. А, 1921 р. н., Бережної Я. К., 1910 р. н., Гарежи А. А., 1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 13, фонозапис ф.14-10, од.зб. 1348.

51. Весняночка-паняночка (ОК-ВЗ-02)

Одна ♩= 100 Енергійно Усі

1. – Вес - ня - ноч - ка - па - ня - ноч - ка, де ти зи - му - ва - ла?

Швиденько

– У са - доч - ку на кле - ноч - ку пря - ла на со - роч(ку).

1. – Весняночка-паняночка,
Де ти зимувала?
– У садочку на кленочку
Пряла на сорочку.

2. А сорочка заснує,
А ворона висить,
А білії лебеді
Хай біліють на воді.

3. А у тих же багачок
Повні скрині сорочок,
А у мене одна,
Та й та біла щодня.

4. Із вечера намочу,
А з півночі колочу,
А сонечко блисне,
Сорочечка висить.

5. А сонечко блисне,
Сорочкі вже висхли,
А сонечко опівдні,
Сорочечка під рублі.

6. А сонечко у південь,
Сорочкі побів рубель,
А сонечко попівдні,
Сорочечка на мені.

Зап. Лук’янець Г., Лебединський Д. у с. Клюшниківка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 16. Вар. зап. С. Липовець у с. Біленченківка Гадяцького р-ну. – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 7-8.

52. Десь тут була подоляночка (ОК-ВІ-14)

♩= 96 Помірно

1. Десь тут бу - ла по - до - ля - ноч - ка, десь тут бу - ла
мо - ло - де - сень - ка, тут во - на впа - ла, до зем - лі при - па - ла,
лич - ко не вми - ва - ла, бо во - ди не ма - ла.

1. Десь тут була подоляночка,
Десь тут була молодесенька,
Тут вона впала,
До землі припала,
Личко не вмивала,
Бо води не мала.

2. Ой устань, устань,
Подоляночко,
Умий личко,
Як ту скляночку,
Та берися в бочки
Та скачи на скочки.

2. Ой устань, устань,
Подоляночко,
Ой устань, устань,
Молодесенька,
Вийди до Дунаю,
Бери дівку (ту, що) скраю.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольклорного ансамблю "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспівує), Чмига Галина Миколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 16 (185). Співали, як були малі. (Прим. вик.)

53. Десь тут була подоляночка (ОК-ВІ-14)

♩= 110 Помірно

1. Десь тут бу - ла по - до - ля - ноч - ка, десь тут бу - ла
мо - ло - де - сень - ка. Тут во - на впа - ла, до зем - лі при - па - ла,
[три дні не вми - ва - лась,] бо во - ди не ма - ла.

1. Десь тут була подоляночка,
Десь тут була молодесенька.
Тут вона впала,
До землі припала,
[Три дні не вмивалась,]
Бо води не мала.

2. Ой устань, устань, подоляночко,
Ой устань, устань, молодесенька.
Вмий своє личко,
Личко біленьке...

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Улянченко Антоніни Олексіївни, 1960 р. н., Пісні Тетяни Іванівни, 1963 р. н., Попович Олени Григорівни, 1970 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 5 (34).

54. Ой гороше, гороше (ОК-ВІ-05)

1. Ой гороше, гороше,
Сієм тебе хороше.

2. Сієм тебе в три ряди,
Вроди, Боже, в чотирі.

3. Вроди, Боже, в чотирі,
Щоб його й черви точили.

4. А в нашого короля
Поріс крокіс край двора.

5. Чом, дівчата, не йдете,
Чом крокосу не рвете?

6. Нехай крокіс до весни,
Щоб дівчата підросли.

Зап. Щепотьєв В. у с. Хомутець Миргородського р-ну Полтавської обл. від Пархомовича А. М. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, А. 41 зв., № 55.

55. Як посіяв я й овес (ОК-ВІ-24)
(Овес)

1. Як посіяв я й овес
Та й до зерна увесь.
Приспів:*
До зерна, до зерна,
До зерна й увесь,
Ой овес, овес, овес
Та й до зерна й увесь.

2. Заволочив я й овес
Та до зерна й увесь.

3. Як скосив я той овес
Та й до зерна й увесь.

4. Як звозив я той овес
Та й до зерна й увесь.

5. Як змолотив я й овес
Та й до зерна й увесь.

6. Як продав я той овес
Та й до зерна й увесь.

7. Як пропив я той овес
Та й до зерна й увесь.

Зап. Попадич Ф. у с. Розбишевка (нині с. Розбишівка Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Кисільової О. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 5 зв., № 26; од. зб. 130, арк. 2, № 1. Співають, вертаючись з роботи, як марш. (Прим. зап.)

* Цей приспів виконують за кожною строфою пісні. (Л. Є.)

56. Як посіємо овес (ОК-ВІ-24)

1. Як по-сі-є-мо о-вес та й до зер-на у-весь.

До зер-на, до зер-на, до зер-на у-весь.
зе... та й до

Ой о-вес, о-вес, о-вес та й до зер-на у-весь.

1. Як посіємо овес
Та й до зерна увесь.
До зерна, (3) увесь.
Ой овес, овес, овес
Та й до зерна увесь.*

2. Заволочемо овес.
3. Закачаємо овес.
4. Та й іскосимо овес.
5. Та й ізвозимо овес.
6. Помолотимо овес.
7. Та й повіємо овес.
8. Та й помелемо овес.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 41. Надр.: Ігрові веснянки,с. 130-131, № 60.

57. Туман танок виводить (ОК-ВТ-01)

Одна ♩= 84 Помірно

Двоє

1. Ту-ма-н(и) та-нок ви-во-дить,

ту-ман та-нок ви-во-дить.

Вар. Ту-ман та-нок ви-во-дить, ту-ман та-нок ви-во-дить.

1. Туман танок виводить. (2)
2. Як виведе, та й стане, (2)
3. На дівчаток погляне, (2)
4. Чи всі дівки в танку є? (2)
5. Однієї немає. (2)
6. Десь матінка змиває, (2)
7. Змиваючи, навчає: (2)

8. – Іди ж, доню, в таночок (2)
9. Та й не смійся з дівочок. (2)
10. Не становись край танка, – (2)
11. Танок ума вивіря. (2)
12. Білі ж ручки полама (2)
13. Ще й персники позніма. (2)

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. Л. Є.)

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від жінок-пенсіонерок: Чекмез Олександри Андріївни, 1914 р. н., Гринь Олени Пилипівни, 1905 р. н., Сергієнко Агафії Іванівни, 1908 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 29, № 26. Пісню раніше виконували на великодні свята. Дівчата ходять парами по колу і співають. (Прим. вик.) Вар. зап. 1939 р. Онопа Т. Ф. у с. м. т. Велика Багачка Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Черкаса Павла Прох., 54 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 256, а. 257. Співають на великий піст, на масляну, проти масляної.

58. Нема льоду, нема льоду (ОК-ВК+08-ЛК-01)

1 Одна ♩= 92 Вільно, без розміру Друга

1. Не-ма льо - ду, не-ма льо-ду, не-ма пе - ре - хо-ду,

Усі Не поспішаючи

а хто ко-го вір-но лю - бить, при-йде че - рез во(ду).

1 Одна Друга

2. та брів я річ - ку, брів я дру - гу, та й не за - мо-чив - ся

1. Нема льоду, нема льоду,
Нема переходу,
А хто кого вірно любить,
Прийде через воду.

2. Та брів я річку, брів я другу
Та й не замочився
До своєї дівчиноньки
Та й не (й)опізнився.

На цю ж мел.:
1. Скрізь погасло, скрізь погасло,
А в милого сяє,
Ой там моє серденятко
Вечерять сідає.

2. Ой як сядеш вечеряти
Та й бери потрошку,
Як зачуєш голосочок,
То кидай і ложку.

3. Голосочок у лісочок,
Тиха мова різно,
Не лай мене, моя мати,
Що я хожу пізно.

4. Не так пізно, не так рано,
Як почне світати,
В мене мати не мачуха,
Не вижене з хати.

5. В мене мати не мачуха,
Не вижене з хати.
І розбує, і роздягне:
– Лягай, доню, спати.

На цю ж мел.:
1. Ой Окіп** горить, (2)
А Ждани*** палають,
Скоробагатьки над водою,
Як золото сяють.

2. – Ой виходьте, подруженьки,
Де вчора гуляли,
Бо вже ж наші василечки
Від сонця пов'яли.

* Розмір проставлено нами. (Л. Є.)
** Окіп – село в 10 км від с. Скоробагатьки.
*** Ждани – село в 3 км від с. Скоробагатьки. (Пояснення співачки.)

3. – Нехай в'януть, нехай в'януть,
Вони поодходять,
Тоді ж наші подруженьки
Гулять повиходять.

4. Ой виходьте, подруженьки,
На крутую гору,
Заспіваєм по пісеньці
Та й підем додому.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від жінок-пенсіонерок: Чекмез Олександра Андріївна, 1914 р. н., Гринь Олена Пилипівна, 1905 р. н., Сергієнко Агафія Іванівна, 1908 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 26-28, №№ 23-25.

59. Горять Бірки (ОК-ВК-01)

1. Горять Бірки, горять Бірки,
Лютенька палає,
Обухівка над водою
Як мак процвітає.

2. Як вийду я на Стрілицю*,
Розкину верьовку,
Чи не прийдуть по верьовці
Сакалянські хлопці.

3. Як вийду я на горбочок,
Подам голосочок,
Нехай же той почує,
Що в полі ночує.

4. А вже весна, а вже красна,
Вже із стріх капле.
Молодому козакові
Мандрівочка пахне.

5. Нехай пахне, нехай пахне,
Нехай припахає.
Ми як вийдем на улицю,
Вона й перестане.

Зап. 1972 р. Правдюк О. А. у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавскої обл. від Кожари С. Г., 1911 р. н., Йови О. С., 1910 р. н., П'ятниці М. Т., 1918 р. н., Гаврилевської В. О., 1013 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, а. 79, № 68.

60. Прийшла пора од'їжджати (ОК-ВК)

* Стрілиця – гора на Багревщині (Прим. вик.) ** Різночитання у тексті та підтекстівці. (Л. Є.)

1. Прийшла пора* од'їжджати,
Треба милу покидати,
|: Ой нещастя, що за доля,
Зостається мила дома. : |

2. Сів на коня та й мандрую,
Дай рученьку, – поцілую.
|: Поцілую, приголублю,
Бо я ж тебе вірно люблю. :|

Зап. 1942 р. Шмиговський А. Д. від учителя Свєтова М., перейняв від співаків з Лохвиці (Полтавщина) та Ромен (Сумщина). – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 62 (25), № 40.

61. Прийшла пора од'їзжати (ОК-ВК)

1. При - йшла по - ра од' - їз - жа - ти, тре - ба ми - лу
по - ки - да - ти. Ой не - щас - тя, що за до - ля,
Ой не - щас - тя, що за згу - ба,
зо - ста - єть - ся ми - ла до - ма.
зо - ста - єть - ся ми - ла лю - ба.

1. Прийшла пора од'їзжати,
Треба милу покидати.
Ой нещастя, що за доля,
Зостається мила дома.
Ой нещастя, що за згуба,
Зостається мила люба.

2. Сів на коні, не жартує:
– Дай рученьку, поцілую,
|: Будь здорова і щаслива,
Моя мила чорнобрива. :|

3. Як виїду в чисте поле
Та згадаю своє горе,
|: Сюди-туди повернуся,
Слізоньками обіллюся. :|

4. Хоч у воді утоплюся,
Хоч об камінь розіб'юся,
|: Нехай люде усі знають,
Як з кохання помирають. :|

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 42 зв.-43 (84-85), № 92.

62. Та покочу я для потішки (ОК-ВК)

Одна ♩= 84 Вільно, не дотримують ритму Друга

Усі 1. Та по-ко-чу я для по-тіш - ки чо-ти-ри й о - ріш - ки.
Як не - ма - є па - ри ко - ней, при - йди, сер - це, піш(ки).

1. Та покочу я для потішки
Чотири й орішки.
Як немає пари коней,
Прийди, серце, пішки.

* Зберігаємо цю розбіжність тексту та підтекстівки. (Л. Є.)

2. Та як немає пари коней
Ще й пари жупанів,
Прийди, серце, до чорних брів,
До шитих рукавів.

3. Та шо ті шиті рукавечка,
А в долу мережка,
Аж до тії дівчиноньки
Протоптана стежка.

4. Та протоптали, протоптали
Ще й кіньми збили,
Хай вашемо чорт батькові,
Щоб ми вас любили.

5. Та топтав, топтав доріженьку,
Та взяв запечатав,
Щоб тієї дівчиноньки
Ніхто не посватав.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від жінок-пенсіонерок: Чекмез Олександри Андріївни, 1914 р. н., Гринь Олени Пилипівни, 1905 р. н., Сергієнко Агафії Іванівни, 1908 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, I, арк. 32, № 29. Веснянка, виконувана в квітні, переважно перед великоднем. Зараз переважно у пасивному побутуванні. (Прим. зап.)

63. Ой не ходи, Сабадашу (ОК-ВК)

[Темп вільний]

1. Ой не хо-ди, Са-ба - да - шу, на ю-ли-цю на - шу:
че-рез те-бе, Са-ба-да - шу, при-па-ли - ла ка - шу!

1. Ой не ходи, Сабадашу,
На юлицю нашу:
Через тебе, Сабадашу,
Припалила кашу!

2. Каша пріла – не допріла,
А хліб не допечен...
Ой той мені не женишок,
Що на один вечір!

3. Ой той мені хліб допечен,
Що високо сходить...
Ой той мені женишенько,
Що три годи ходить.

Зап. Конощенко А. у с. Литвяки Лубенського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Ганни Чигрикової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 149, арк. 6, № 6.

64. Ой не стій, вербо, над водою (ОК-ВР)

Одна ♩=77 Дві Усі

1. Ой не стій, вер - бо, над во - до - ю,
бо гір - ка во - да під то - бо(ю).

1. Ой не стій, вербо, над водою,
Бо гірка вода під тобою.

2. З-під тебе, вербо, воду брала,
З-під тебе, вербо, вмивалася.

3. З-під тебе, вербо, вмивалася,
Не до любови побралися.

4. Не до любови, не до розмови:
Ні біле личко, ні чорні брови.

Зап. 1972 р. Правдюк О. А. у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кожари С. Г. 1911 р. н., Йови О. С. 1910 р. н., Гаврилевської В. О. 1913 р. н., П'ятниці М. Г. 1918 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од.зб. 425/II, арк. 72.

65. Ой Парасю, Парасочко (ОК-ВЖ-07)

Поволі

1. Ой Па-ра-сю, Па-ра - соч - ко, чер-во-на за-па - соч - ко а на кри-леч - ку сто - я - ла, брі-вонь-ка - ми мор - га - ла.

1. Ой Парасю, Парасочко,
Червона запасочко
А на крилечку стояла,
Брівоньками моргала.

2. А на крилечку стояла,
Брівоньками моргала:
– А сюди, хлопці, до мене,
Чорні брови у мене.

3. А сюди, хлопці, до мене,
Чорні брови у мене,
Чорні брови до лиця,
Люблю Ваню молодця.

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с. Веприк на Зіньківщині (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Рибалки О. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 8, № 25.

66. Поза садом, садом (ОК-КВ-01)

[Швидко]

1. По-за са-дом, са - дом три мі-ся-ці ря - дом... Ох ну! Сю-ди ну! Три мі-ся-ці ря - дом.

1. Поза садом, садом
Три місяці рядом...
Ох ну! Сюди ну!
Три місяці рядом.*

2. Первий місяць ясний –
Єгорко прекрасний!

3. Другий місяць ясний –
Трохимко прекрасний!

4. Третій місяць ясний –
Прокопко прекрасний!

5. Поза садом, садом
Три зіроньки рядом...

6. Перша зірка ясна –
Варуся прекрасна!

7. Друга зірка ясна –
Настуся прекрасна!

8. Третя зірка ясна –
Наталя прекрасна!

9. Що Варуся з Єгорком
Пшениченьку жати.

10. А Настуся з Трохимком
Ячменю в’язати.

11. А Наталя з Прокіпком
У шинок гуляти.

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

Зап. Коноценко А. у с. Литвяки Лубенського пов. Полтавської губ. (нині Лубенський р-н Полтавської обл.) від Ганни Чигринової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 149, арк. 46, № 44 (3). У Милорадовича вони звуться трендички. (А. К.)

67. Ой петрівочка (ОК-ПК-01)

Поволі

1. Ой пет - рі - воч - ка, ма - ла ніч - ка,
не ви - спа - лась на - ша ді - воч - ка.

Вар. Повагом

Ой пет - рі - воч - ка, ма - ла ніч - ка,
не ви - спа - лась на - ша ді - воч - ка.

1. Ой петрівочка,
Мала нічка,
Не виспалась
Наша дівочка.

2. Череду гнала –
Задрімала,
На пеньки ноги
Позбивала.

3. На пеньки ноги
Позбивала,
А на колючки –
Білі ручки.

4. – Ой зберімося,
Подружечки,
Та всі
До купочки

5. Та заспіваймо
Петрівочки.
А чи було літо,
Чи не було,

6. Чом воно мені
Не докучило.
Ще ж я молода
Не гуляла,

7. |: Челяди в вічі
Не видала. :|

8. Мене матуся
Не пускала
Та в комірочку
Зачіняла.

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с. Шафранівка (нині Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Ярмака П. М. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 8; од. зб. 130, арк. 6, № 18. Вар. од. зб. 129, арк. 8, № 45.

68. Ой петрівочка (ОК-ПК-01)

1. Ой пет - рі - воч - - - ка ма - ла ніч - ка,
не ви - спа - лась мо - ло - да ді - воч - ка.

1. Ой петрівочка,
Мала нічка,
Не виспалась
Молода дівочка.

2. Не виспалася,
Не вигулялася,
Мати гуляти
Не пускала.

3. Мати гуляти
Не пускала,
У комірочок
Запирала.

4. У комірочку
Віконечко,
Гляну, погляну
На сонечко.

5. Вона ж думала,
Що сонечко,
Аж то Іванко-
Соколечко.

6. Він же думав же,
Що зірочка,
Аж то Наталя,
Як дівочка.

Зап. 24.ІІ 1939 р. Онопа Т. Ф. у с. м. т. Велика Багачка Великобагачагського р-ну Полтавської обл. від гурту колгоспниць, текст від Вінниченко Килини. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 256, а. 4 зв. (текст), арк. 29 (мел.), № 11.

69. Ой петрівочка (ОК-ПК-01)

Одна

1. Ой пет-рі-воч-ка – ма-ла ніч-ка не ви-спа-ла-ся мо-ло-да ді-воч(ка). Гу!

Одна

2. До че-ре-ди гна-ла –

Гурт

за-д(и)-рі-ма-ла, на пень-ки нож-ки по-зби-ва(ла). Гу!

3. на ко-люч-ки руч-ки

1. Ой петрівочка –
Мала нічка,
Не виспалася
Молода дівочка. Гу!

2. До череди гнала –
Задрімала,
На пеньки ножки
Позбивала. Гу!

3. На пеньки ножки
Позбивала,
На колючки ручки
Поколола. Гу!

4. Ой нас чотири
Подружечки,
Та й зберемося
Докупочки. Гу!

5. Ой зберемося
Докупочки
Та й заспіваєм
Петрівочки. Гу!

Зап. у липні 1952 р. експ. ІМФЕ у с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. від гурту старих жінок віком до 70 років. – ІМФЕ, ф. 146, арк. 7, № 6. Розшифр. Ященко Л. І. Надр. неповністю: Українське народне багатоголосся, с. 21.

70. Ой Петре, Петре (ОК-ПК-01)

♩= 84 Величнo

1. Ой Пет-ре, Пет-ре, та пет-рі-вонь-ка, та не ви-спа-ла-ся на-ша ді-вонь-(ка).

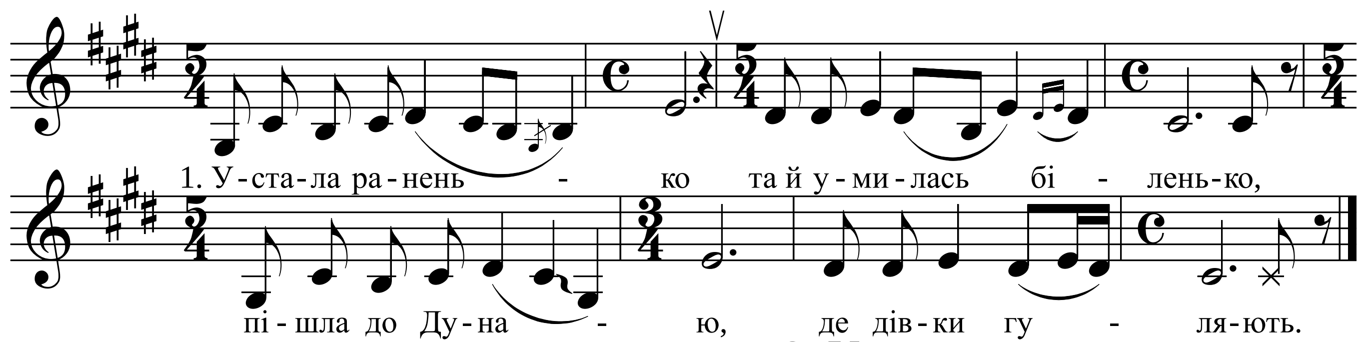

1. Ой Петре, Петре, Та петрівонька Та не виспалася Наша дівонька,	2. Устала раненько Та й умилась біленько, Пішла до Дунаю, Де дівки гуляють.

Зап. 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Бережної Я. К., 1910 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, а. 14 зв.-15. Плівка № 4.

71. Та не стій, вербо (ОК-ПК)

1. Та не стій, вербо,
Та над водою,
Бо гірка вода
Під тобою.

2. З-під тебе, вербо,
Воду брали,
З-під тебе, вербо,
Вмивалися.

3. З-під тебе, вербо,
Вмивалися,
Не до любови
Побралися.

4. Не до любови,
Не до розмови,
Ні біле личко,
Н чорні брови.

На цю ж мел.:

1. Ой на вгороді
Конопельки
Тонкі, високі,
Зелененькі.

2. Не дали вітри
Достояти,
Зеленим листям
Помаяти.

3. Я в батенька жи
Од(и)на була,
Не дали люди
Погуляти.

4. Не дали люди
Погуляти,
Русою косою
Помаяти.

Зап. 1972 р. Правдюк О. А. у м. Миргород Миргородського р-ну Полтавської обл. від кобзаря Скляра Михайла Івановича, 60 р. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 72, № 61. Петрівка. Текст зап. 1972 р. Правдюк О. А. у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кожари С., 1911 р. н., Йови О. С., 1910 р. н., Гаврилевської В. О., 1913 р. н., П'ятниці М. Г., 1918 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од.зб. 425/ІІ, арк. 78, № 67.

72. Та сивенька зозуленька (ОК-ПК-03)

ро - - - ві жи. 2. Та й не куй ра-но у діб-ро - ві,

не збу-ди жи ме - не, мо - ло-до(ї). 3. Бо збу-дять ме - не

ра - ні - ше те - бе ой ран-ньо-ї ж ро - си ой об-би - ва(ти).

4. Ран-ньо - ї ро - си об - би - ва - ти, о-й(і) ще (йі) ка-

пу - с(и) - ту жи по - ли - ва(ти). 5. Све-кор-ко

ка-же: – Із - бу - ді - мо. А свек-ру-ха жи ка - же жи:

– По - гу - бі - мо. А свек-ру-ха ка - же жи: – По - губі(мо).

1. Та сивенька зозуленька,
Та й* не куй рано й у діброві.

2. Та й не куй рано й у діброві,
Не збуди ж мене, молодої.

3. Да розбудять мене ж раніш тебе
Ой ранньої ж роси ой оббивати.

4. Ранньої роси оббивати
Ой ще й капусту поливати.

5. Свекорко каже: – Ізбудимо.
А свекруха каже: – Погубімо. (2)

6. Свекорко каже: – Гріх нам буде.
А свекруха каже: – Друга буде.

Зап. 4.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Святиної Марії Самсонівни, 1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 490, арк. 11-12. Нотація Єфремової Л. О. Мел. надр.: Народні пісні в записах Миколи Гоголя. – С. 184-185.

73. Ой петрівняя зозуленька (ОК-ПК-03)

♩=76

1. Ой пет-рів-ня - я зо - зу - лень - ка,

та не куй ра - но по діб - ро(ві).

* Тут і далі різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

1. Ой петрівняя зозуленька
Та не куй рано по діброві,

2. [Та не куй рано по діброві,]
Не збуди мене молодої.

3. Бо збудять мене раньше тебе,
Осудять мене гірше тебе.

4. – Вставай невістко молодая,
Де твоя вода холодная.

5. Де твоя вода холодная,
Де твоя рожа червоная.

6. – Вода холодна у ставочку,
Рожа червона у садочку.

7. Невістка встала, послухала,
Взяла відерця постукала,

8. А постукавши, поставила,
Сама молода спати лягла.

9. Свекорко каже: по воду пішла.
Свекруха каже: спати лягла.

10. Свекорко каже: збудімо.
Свекруха каже: згубімо.

11. Свекорко каже: гріх мені буде.
Свекруха каже: друга буде.

12. Свекорко каже: не такая.
Свекруха каже: молодая.

Зап. 1972 р. Правдюк О. А. у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кожари С. Г., 1911 р. н., Йови О. С., 1910 р. н., П'ятниці М. Т., 1918 р. н., Гаврилевської В. О., 1013 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, а. 73, № 62.

74. Ой петрівняя зозуленька (ОК-ПК-03)

Одна 1 ♩.= 70 Повільно

1. Ой пет - рів - ня - - - - я зо - зу - - - -

Усі

ле - (е) ень - ка,

Швидше

та й не куй ра - но по ді - бро(ві).

2. Та й не куй ра - - - - - но й у ді -

1. Ой петрівняя зозуленька,
Та й не куй рано по діброві.

2. Та й не куй рано й у діброві,
Не збуди мене, молодої.

3. Розбудять мене раніш тебе,
Раніше твого куваннячка.

4. Раніше твого куваннячка,
Ше й високого літаннячка.

6. Ранньої роси й оббивати
Та й капустоньку поливати.

Зап. 1992 р. Єфремов Є., Коропніченко Г., Семиног М. у с. Панасівка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музка. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 10.

75. Ой ти, Петре та й Іване (ОК-ПК-05)

♩=76 Стримано

1. Ой ти, Пет - ре та й І-ва - не, та вже тво - я
пет - рі - вонь - ка ой на - ста(є). 2. А на - ста - є...
По-ло - ви-на лі - теч - ка не - ма - є.
1
3-6. Ой не-ма - є... 3 Шо з-за го - ри сон - це йде - (е) та й ся(є).
7. Ой сід-ла-ю, ма-мо, ко-ня сво-го, не тво - го 3 та й по - ї - ду
Уповільнюючи
до тес - тень - ка, ой до сво - го.
1

1. Ой ти, Петре та й Іване,
А* вже твоя петрівонька
Ой настає.

2. А настає...
Половина літечка
Ой немає.

3. Ой немає...
Шо з-за гори сонце
Йде та сяє.

4. Йде та сяє...
Козаченько коніченька
Осідлає.

5. Осідлає...
Вийшла його стара мати
Та й питає.

6. Та й питає...
– Ой куда ж ти кониченька
Ой сідлаєш?

7. – Ой сідлаю, мамо коня
Свого, не твого
Та й поїду до тестенька
Ой до свого.

Зап. 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Дворник М. С., 1925 р. н., Корнан Г. А., 1917 р. н., Ксьондз М. А, 1921 р. н., Бережної Я. К.. 1910 р. н., Гарежи А. А., 1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 13 зв.-14, фонозапис ф.14-10, од.зб. 1348.
* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

76. Ой ти, Петре та Іване (ОК-ПК-05)

1 Одна ♩= 66 Вільно Усі ♩= 56 Повільніше

1. Ой ти, Пет - ре та І - ва - не, ой вже тво - я

1 пет - рі - вонь - ка ой на - ста - є. 2-6. Ой на - ста - є...

7, 8. Ой сід - ла - ю, ма - мо, ко - ня сво - го, не тво - го.

1. Ой ти Петре та Іване
Ой вже твоя петрівонька
Ой настає.

2. Ой настає...
Половина літечка
Ой немає.

3. Та й немає...
Що з-за гори
Сонце йде та сяє.

4. Йде та сяє...
Козаченько
Кониченька ой сідлає.

5. Ой сідлає...
Вийшла його стара мати,
Ой питає.

6. Та й питає...
– Ой куди ж ти,
Мій синочку, ой сідлаєш?

7. – Ой сідлаю, мамо, коня
Свого, не твого,

8. Та й поїду до тестенька
Ой до свого.

Зап. у червні 1978 р. Правдюк О. А., Іоаніді А. Л.. Омельченко А. Ф. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Ксьонз Марії Аксеньт'ївни – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 461, арк. 3-4, № 2.

77. Петрівочкі (ОК-ПК-02)

Одна ♩= 90 Помірно Усі

Швидше 1. Пет - рі - воч - кі дві не - ді - - - лень - кі,

в ме - не го - ло - со - чок як (не - розб.)

1. Петрівочкі
Дві неділенькі,
В мене голосочок
(Нерозб.)

2. Петрівочка
Вже минається,
Мене, молодую,
Дожидається.

3. Йа на мою рожу
Да червоную,
Йа на мою м'яту
Кучерявую?

На подібну мел.:
1. [Як посію рожу]
Да над водою,
Чи не піде дощік
Та стороною?

2. Чи не піде дощік
Да стороною
Да на мою рожу
Да червоную?

Зап. у с. Крячківка Пирятинського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Зазначено, що весільна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 28.

78. Як посію рожу (ОК-КВ-03)

Одна 1 ♩= 96 Помірно 2

Усі 1. Як по-сі-ю ро-жу та й над во- - - - до...

чі не пі-де жи до - щі-(і)к сто - ро - но - ю.

1 2 3

2. Сто-ро-но-ю 2. - о - ю 2. - ю 6. – Я сам, до-ню, не пі-ду,
і те-бе не пу-щу,
Швидко, скоромовкою че-рез си-лу во-да ллєть-ся...

там дів-ча-та в річ-ку впа-ли (Ку)па-ло Йван!

1. Як посію рожу
Та й над водою,
Чі не піде жи дощік
Стороною.

2. Стороною дощік,
Та й стороною
Та й на мою рожу
Червону.

3. Та й на мою рожу
Та й червоную,
Та й на мою м'яту жи
Кучеряву.

4. Та й на моя м'яту
Кучерявую,
Та й на мою жи косу жи
Русявую.

5. Як піду я до батенька
Попрощаться,
Чи не пустить мене батько
Погулять.

6. – Я сам доню, не піду
І тебе не пущу,
Через силу вода ллється,
А на морі двоє б'ється,,
А в долині роса впала,
Там дівчата в річку впали.
(Ку)пало Йван!

Зап. Лук'янець Г., Лебединський Д. у с. Клюшниківка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 18.

79. Ой там на вгороді (ОК-КП-04)

Одна ♩= 58 Повільно 1 Друга 2

1. Ой там на вго-ро-ді та ко-но-пель-ки

1 2

ой рос-ту-ть(і)не - ве - лич - кі жи ой зе - ле - нень(кі).

1. Ой там на вгороді
Та конопельки
Ой ростуть невеличкі жи
Ой зелененькі.

2. Та й не дали вітри
Та й достояти,
Ой зеленому листу та жи
Ой помаяти.

3. Зеленому листу
Та й помаяти,
Ой молодій дівчині жи
Та й погуляти.

4. А я, молодая,
Та й не гуляла,
Ой мене ж моя матіночка жи
Не пускала.

5. Її матіночка жи
Не пускала,
В нову коміроньку жи
Замикала:

6. – Ой посидь же ж, доню,
Та й у коморі,
Ой поки розійдуться
Ой поговори.

7. Ой посидь же ж, доню,
Та в темниці,
Ой поки розійдуться жи
Ой вечорниці.

8. А я, молодая,
Та ключі вкрала,
Ой пішла на (й) улицю
Та й погуляла.

На цю ж мел.:
1. Ой як посаджу рожу
Та й над водою,
Ой чи не піде жи дощик
Ой стороною.

2. Стороною дощик
Та й стороною,
Ой та на мою жи рожу
Ой червоную.

3. Та й на мою рожу
Та й червоную,
Ой та й на мою жи м'яту жи
Та й кучерявую.

4. Та й на мою м'яту
Кучерявую.
Ой та й на мою жи косу жи
Ой русявую.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від жінок-пенсіонерок: Чекмез Олександра Андріївни, 1914 р. н., Гринь Олени Пилипівни, 1905 р. н., Сергієнко Агафії Іванівни, 1908 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 24-25, №№ 21-22. Петрівки раніше виконували перед святом Петра і Павла, 12 липня за н. ст. Зараз ці пісні відомі тільки людей старшого віку. (Прим. зап.)

80. Ой ти, Петре, Петре (ОК-КП-04)

1. Ой ти, Петре, Петре
Та ще ти, Йване, жи,
Ой половина жи
Літа жи ой вже немає.

2. Ой чи було літо,
Чи не було,
Ой чогось воно мені
Ой надокучило.

3. А я й молодая
Та й не гуляла,
Ой мене моя мати же
Не пускала.

4. Мене моя мати
Та й не пускала,
Ой в нову же коміроньку
Замикала.

5. – Ой посидь же ж, доню,
Та йу коморі,
Ой поки розійдуться же
Ой поговори.

6. Ой посидь же ж, доню,
Та йу темниці,
Ой поки розійдуться же
Ой вечорниці.

7. А я, молодая,
Та ключі вкрала,
Ой пішла на улицю
Та й погуляла.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від жінок-пенсіонерок: Чекмез Олександри Андріївни, 1914 р. н., Гринь Олени Пилипівни, 1905 р. н., Сергієнко Агафії Іванівни, 1908 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк.23, № 20. Раніше тут активно побутували петрівчані пісні. Їх виконували напередодні свята Петра і Павла, 12 липня за н. ст. Зараз ці пісні пам'ятають тільки люди старшого покоління. (Прим. зап.)

81. Купалася ластівка (ОК-КП-04)

[Помірно]

1. Ку - па - ла - ся лас - тів - ка, ку - па - ла - ся,
та на бе - ре - жеч - ку су - ши - ла - ся.

Вар.

Ку - па - лась лас - тів - ка, та ку - па - ла - ся,
та на бе - ре - жеч - ку су - ши - ла - ся.

1. Купалас(ь)я
ластівка,
(Та) купалася,
Та на бережечку
Сушилася.*

2. Молода дівчина
(Та) журилася,
На нові ворота
Схилилася.

3. На нові ворота
(Та) схилилася,
Дрібними сльозами
Умилася.

4. Ой чи було літо,
(Та) чи не було,
Чогось воно мені
Не докучило.

5. Шо я молода
(Та) не гуляла,
Мене моя матінка
Не пускала!

6. Мене моя матінка
(Та) не пускала,
У нову комірку
Запірала.

7. У нову комірку
(Та) запірала,
Золотим замочком
Замикала. (2)

8. Золотим замочком
(Та) замикала,
Шовковим
шнурочком
Зав'язала.

9. – Ой посидь же, доню,
Та у світлиці,
Поки розійдуться
Вечерниці.

10. Ой посидь же, доню,
У комірочці,
Поки розійдуться
Із улиці.

11. Ой посидь же, доню,
Під замками,
Поки розійдуться
З світилками.

На цю ж мел.:
1. – Ой не куй, зозуле,
У діброві
Та не збуди мене,
Молодої:

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

2. Шо й у мене свекор –
Не батенько,
А свекруха –
Та не матінка.

3. Шо й у мене
Дівер та не братік,
А зовиці –
Не сестриці.

4. Вони рано встають,
Та не збудять,
(*Слова співачкою не проказані.*)

5. – Уставай, невісточко,
Не робітнице,
До нашого діла
Не кукібнице!

6. До нашого діла
Не кукібнице,
До нашого діла
Не довіднице!

7. А невістка встала,
Послухала,
Взяла відерця,
Постукала.

8. Взяла відерця,
Постукала,
Ряденцем головку
Укутала.

9. – Уставай, невістко,
Не робітнице,
До нашого діла
Не кукібнице!

10. До нашого діла
Не кукібнице,
До нашого діла
Не довітнице!

11. Вже твої вівці
На крутій гірці,
А твої свині
У долині.

12. А твої свині
У долині,
А твої корови
У діброві!

На цю ж мел.:
1. Ой не стій же, дубе,
Край дороги,
Бо там тобі, дубе,
Худо буде.

2. Бо там тобі, дубе,
Худо буде,
Так, як невістці
У свекорка:

3. Од ночі до ночі
У роботі,
Її головонька
У хлопоті!

4. Ой стань же ти, дубе,
У городі,
В хрещатім барвінку,
В повній рожі.

5. Там тобі, дубе,
Добре буде,
Як тій дівчині
У батенька:

6. Од ночі і до ночі
У таночку,
Її головонька
У віночку!

Зап. Конощенко А. у с. Вищий Булатець на Лубенщині від Марти Мищенкової. Вар. зап. у с. Литвяки Лубенського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Ганни Чигринової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 149, арк. 7, № 7. На голос першої петрівки в Вищому Булатці співають інші. (А. К.)

82. Ой ви, молодії (ОК-КП-04)

Одна ♩= 80 Помірно
Усі
1. Ой ви, мо - ло - ді - ї, да й мо - ло - ді - ї,
чи гу - ля - ли вчо - ра да й на ву - ли(ці)?
Одна
Усі
2. А я, мо - ло - да - я, та й не гу - ля - ла,
ме - не мо - (го) - я ма - ти да й не пус - ка(ла). У!

1. Ой ви, молодії,
Да й молодії,
Чи гуляли вчора
Да й на вулиці?

2. А я, молодая,
Та й не гуляла,
Мене моя мати
Да й не пускала.

3. Мене моя мати
Да й не пускала,
В нову коміроньку
Да й замикала.

4. – Седи же, доню,
В новій коміроньці,
Поки прокинеться
Челядь в гореньці.

5. – Пора, пора, мати,
Та й виі(є)пускати,
Бо вже уся челядь
Полягала спати. У!

6. Тільки мій миленький
Та й не лягає,
Мене, молодую,
Да й дожидає. У!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольклорного колективу "Перевесло" (кер. зав. Майорщинським сільським буд. культури Теслицька Катерина Павлівна) у складі: Швець Віри Степанівни, 1946 р. н. (заспівує), Стельмашенко Дар'ї Павлівни, 1944 р. н., Становської Ганни Іванівни, 1938 р. н. (виводить), Чепурної Раїси Василівни, 1937 р. н., Курочки Любові Кузьмівни, 1946 р. н., Швеця Петра Олександровича, 1942 р. н., Кравченка Миколи Михайловича, 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 17 (217). Це петрівочка. (Прим. вик.) Поліський тип співу архаїчних календарних пісень. (Л. Є.)

83. Зоряла зірочка, зоряла (ОК-КП-09)

1. – Зоряла зірочка, зоряла,
С ким ти, Настусю, стояла?

2. – З тобою, Данилко, з тобою
Під зеленою вербою.

3. Під зеленою вербою,
Над холодною водою.

4. Під колющеньким буряком
З тобою, Данилко, козаком.

На цю ж мел.:
1. А як була я у батенька,
Ночі до ночі гуляла.

2. Ночі до ночі гуляла,
А до полудня всипляла.

3. А до свекорка пішла, –
Рада гулять, – не пуска.

4. Ночі від ночі в роботі,
Під білим світом в клопоті.

На цю ж мел.:
1. Ой як піду я по воду
Та дощовою погодою,

2. Пустю відерця в долину,
А коромисел покину.

3. А коромисел покину,
А сама сяду спочину.

4. – Станьте, відерця, камінем,
А коромисел явором.

5. Пливіте, ослоньки*, пливіте
Та жалібно гудіте.

6. Та під батькову комору,
А під свекрову обору.

7. Та й послухайте, ослоньки,
Що мій батенько говорить.

8. А мій батенько що мовить,
Та все про мене говорить.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Дмитренкової Дуні та Прісі Хиль із Старих Санжар (нині с. Решетники Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 52 (104-105), № 32 (128-130).

* Чи не гуслоньки. (Зап.).

84. Головатий Іван (ОК-КП-11)

♩=70

1. Го - ло - ва - тий І - ван на ка - пус - ту о - рав,
2. а дів - чи - на на - ли - ва - ла та ці квіт - ки на ню кла - ла,
3. на го - ло - ву на - ді - ва - ла та на во - ду пус - ка - ла, та до кві - ток про - мов - ля - ла:
4. – Пли - ви, пли - ви, ві - но - чок, де жи - ве мій дру - жо - чок.
5. Чи ту - ди, чи сю - ди, чи до Бо - га на не - бо.

1. Головатий Іван
На капусту орав,

2. А дівчина наливала
Та ці квітки на ню клала,

3. На голову надівала
Та на воду пускала,
Та до квіток промовляла:

4. – Пливи, пливи, віночок,
Де живе мій дружочок.

5. Чи туди, чи сюди,
Чи до Бога на небо.

Зап. 1936 р. Гайдай М. П. у с. Келеберда Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Явдохи Галян. – ІМФЕ, ф. 6-3, од. зб. 71, арк. 13-14, № 25.

85. Купайла на Йвана (ОК-КР-01)

[Помірно]

1. Ку - пай - ла на Йва - на! Ку - пав - ся Йван, до - ве - ло - ся й нам...
2. І - ва - сю, Йва - шеч - ку! Не пе - реходь же та до - рі - жеч - ки...
3. В Ї - ва - на жін - ка О - ля - на, та жін - ка О - ля - на по - ро - ся у - кра - ла...

Приспів

Ку - пай - ла на Йва - на!

1. Купайла на Йвана!
Купався Йван,
Довелося й нам...
Купайла на Йвана!

2. Івасю, Йвашечку!
Не переходь же
Та доріжечки...
Купайла на Йвана!

3. В Ївана жінка Оляна,
Та жінка Оляна
Порося украла...
Купайла на Йвана!

4. [Купайла на Йвана!]
Порося украла,
На печі сховала...
Купайла на Йвана!

Зап. Конощенко-Грабенко А. на х. Оріховщина (нині с. Оріховщина Хорольського р-ну Полтавської обл.) від баби Параски Гарнаженкової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 149, арк. 8 (13), № 3 (4300).

86. Купала на Йвана (ОК-КР-01)

Рухливо

1. Купала на Йвана.
Купався Мусій,
Доведеться й усім.
Купала на Йвана.

2. Ішли дівки по ягідки,
А молодиці по полуниці.
Купала на Йвана.

3. Прийшлось річку брести,
Уплав плисти.
Купала на Йвана.

4.Усі дівки перебрели,
А Маринка утопила.
Купала на Йвана.

5*. Вовки вили,
Свекра з'їли.
Купала на Йвана.

6. А свекруха зажурилась,
Гливким хлібом задавилась.
Купала на Йвана.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. у с. Нижні Млини (нині Полтавського р-ну Полтавської обл.) від дівчат. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 5 зв., № 24; арк. 133, арк. 4. Співали діти, як несли за руки “Маринку” – прим. ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 57 (зв.) (115) № 46 (148.

87. Купався Йван (ОК-КР-01)

♩=130 Швиденько

* Звідси у варіанті запису:

4. Всі дівоньки перебрели,
А Маринка утонула.
Купала на Йвана.

5. Ой в лісі, лісі вовки вили,
Вовки вили, свекра з’їли.
Купала на Йвана.

6. А свекруха зажурилася,
Гливким хлібом подавилася,
Купала на Йвана.

1. Купався Йван,
Довелося й нам.

2. Купався Мусій,
Довелося й усім.
Купало на Йвана!

На цю ж мел.:
1. – Купалочка,
Де твоя дочка?

2. – Сидить у садочку,
Вишива сорочку

3. Золотом і біллю
На святу неділю.
Купало на Йвана!

Зап. Лук'янець Г., Лебединський Д. у с. Клюшниківка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 19.

88. Та дай, мати, тупора (ЖТ=ОК-КО)

♩= 60 Швиденько

1. Та дай, ма - ти, ту - по - ря, та дай, ма - ти, ту - по - ра, ту - по - ра, ту - по - ра, ту - по - ри - ка, ту - по - ра, ту - по - ра

2. Та - за - ру - ба - ти ко - ма - ря, та за - ру - ба - ти ко - ма - ря, ко - ма - ря, ко - ма - ря, ко - ма - ри - ка, ко - ма - ря, ко - ма - ря.

3. Та вку - сив во - мар за но - гу, та вку - сив ко - мар за но - гу, за но - гу, за но - гу, за ні - жень - ку, за но - гу, за но - гу.

1. Та ой* дай, мати, тупора, (2)
Тупора, тупора,
Тупорика, тупора, тупора.

2. Та зарубати комаря, (2)
Комаря, комаря,
Комарика, комаря, комаря.

3. Та вкусив комар за ногу, (2)
За ногу, за ногу,
За ніженьку, за ногу, за ногу.

4. Та не за праву, за ліву, (2)
За ліву, за ліву,
За лівочку, за ліву, за ліву.

Зап. 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Бережної Я. К., 1910 р. н., Гаряжи Г. А.,1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 16.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

89. Уже сонце над липою (ОК-Ж1-01)

У - же сон - це - над ли - по - ю, тру - си, па - не, ка - ли - то - ю,
тру - си, не тру - си, по со - рок да - си,
а по со - рок п'ять, то при - дем о - пять.
Як по трид - цять сєм, не при - дьом сов - сєм.

Уже сонце над липою,
Труси, пане, калитою,
Труси, не труси,
По сорок даси,

А по сорок п'ять,
То придем опять.
Як по тридцать сєм,
Не придьом совсєм.

Зап. 12.VII 1936 р. Береговський М. на фонограф у с. Хомутець Миргородського р-ну Полтавської обл. від Солодиник Мотрі, 26 р. – ІМФЕ, ф. 10, од. зб. 34, арк. 201.

90. Уже сонце над липкою (ОК-Ж1-01)

1. У - же сон - це над лип - ко - ю, тру - си, па - не, ка - лит - ко - ю,
тру - си, не тру - си, по ко - пі да - си,
а як не да - си, то більш не про - си.

1. Уже сонце над липкою,
Труси, пане, калиткою,
Труси, не труси,
По копі даси,
А як не даси,
То більш не проси.

2. А як прийдеш прохати,
Дамо в с...ку лопати.
Дамо, піддамо
Ще й проженемо.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського р-ну на Полтавщині (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 44, № 62. Робоча.

91. Уже сонце котиться (ОК-Ж1-04)

♩= 80

1. У - же сон - це ко - тить - ся, нам до - до - му хо - четь - ся,
а ми не йде-мо, при - ка - зу жде - мо, при-ка-зу жде - мо од па - на сво-го.

1. Уже сонце котиться,
Нам додому хочеться,
А ми не йдемо,
Приказу ждемо (2)
Од пана свого.

2. Уже сонце над дубком,
Нам додому холодком,
А ми не йдемо,
Приказу ждемо.

Зап. Шмиговський А. Д. від Мищенко Ул. з с. Вищий Булатець Лубенського р-ну на Полтавщині. Співали молодиці й дівчата під час робіт на панських ланах 1890-1900 рр. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 48 (16), № 27.

* Звідси мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)

92. А вже сонце котиться (ОК-Ж1-04)

Широко

1. А вже сон - це ко - тить-ся, нам до - до-му хо - четь-ся,

хо - четь - ся дав - но, а ми не йде - мо!

1. А вже сонце котиться,
Нам додому хочеться,
Хочеться давно,
А ми не йдемо!

2. Ой паночку-добродію,
Пусти рано на неділю:
Сорочечки прать.
Головки чесать!

3. Куховарочко-тетеря,
Чи готова вже вечеря?
Готова давно,
А ми не йдемо!

4. Ой дай, Боже, дощику
Громового, громового
Та на того прикащика
Молодого.

5. Прикажчичок
Молоденький, молоденький,
Під ним коник
Вороненький.*

Зап. Попадич Ф. у с. Розбишевка (нині с. Розбишівка Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Кисільової О. Співають, коли роботу кончають, більше в суботу. (Прим. зап.) – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 130, арк. 8, № 26.

93. А вже сонце котиться (ОК-Ж1-04)

[Швиденько]

1. А вже сон - це ко - тить-ся, нам до - до - му хо - четь-ся,

а ми не йде - мо, при-ка - зу жде - мо.

2. А вже сон - це на ла - ну, я до - до - му по - ли - ну.

По-ли - ну-ла б я, не - во - ля мо - я.

1. А вже сонце котиться,
Нам додому хочеться,
А ми не йдемо,
Приказу ждемо.

2. А вже сонце на лану,
Я додому полину.
Полинула б я,
Неволя моя.

Зап. Петренко Л. у с. Яхники Лохвицького р-ну Полтавської обл. від Л. Петренко. – ІМФЕ, ф. 10, од. зб. 6, арк. 108 зв. Слова цієї пісні в деяких куплетах не зовсім пристойні, особливо там, де робітниці-селянки посміхаються над панським приказчиком (співачка додасть їх в писаній формі). Вона оповідає, що ця пісня остільки в'їдлива для приказчика, що він з ціпком ганявся за дівчатами, щоб примусити їх не співати її. (Прим. зап.)

* Продовження є у од. зб. 134а, арк. 82, № 92. (Л. Є.)

94. Вже сонечко котиться (ОК-Ж1-04)

Одна ♩= 66 Помірно 1

1. Вже со - неч - ко ко - тить - ся, нам до - до - му хо - четь - ся,

Усі

а ми не йде - мо, при - ка - зу жде - мо. 2. при - ка - жеть - ся,

Вар. ♩= 60

Вже со - неч - ко ко - тить - ся, нам до - до - му хо - четь - ся.

А ми не йде - мо, при - ка - зу жде - мо.

1. Вже сонечко котиться,
Нам додому хочеться,
А ми не йдемо,
Приказу ждемо.

2. Поки приказ прикажиться,
Пара коней запряжиться,
Сідай, поганяй,
Боже, помогай!
Сідай та й біжи,
Боже, поможи!

Зап. 02. 1991 р. Лук'янець Г., Лебединський Д. у с. Клюшниківка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 17. Вар. Нотація Лук'янець Г. В.

95. Боже, поможи (ОК-Ж)

1. Бо - же, по - мо - жи, со - неч - ко, бі - жи, а ти, ве - че - рок,

на - пни хо - ло - док. 4. Од - чи - няй, па - не, во - ро - та, йде тво - я ро - бо - та.

5. Од - чи - няй, па - не, сі - ни, щоб тво - ї ро - бо - чі сі - ли.

1. Боже, поможи,
Сонечко, біжи.
А ти, вечерок,
Напни холодок.

2. Що в чужого пана
Уже снідають,
А в нашого чухос...ки
Ще й не думають.

3. Що в чухого пана
Вже й додому йдуть,
А в нашого хазяїна
Ще й не думають.

4. – Одчиняй, пане, ворота,
Йде твоя робота,
Велика й мала
Робота твоя.

5. Одчиняй, пане, сіни,
Щоб твої робочі сіли,
Великі й малі
Робочі твої.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського р-ну на Полтавщині (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, А. 42, № 57. Робоча.

96. Що в чужого пана (ОК-Ж)

1. Що в чужого пана
Мед-горідку п’ють,
А в нашого чухо...ки
Й води не дають.

2. Що в чужого пана
Вже обідають,
А в нашого хазяїна
Ще й не снідають.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського р-ну на Полтавщині (нині с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, арк. 45, № 64. Робоча.

97. Що в нашого пригонщика (ОК-Ж)

1. А* в нашого
пригонщика
Рижа кобила,
Бодай тебе
пригонила
Лиха година.

2. Кобила біжить,
Роззява сидить,
Кобила встала,
Роззява впала.

3. Кобила – муха,
Сидить макуха.
Кобила пасеться,
Роззява сміється.

4. Сідай та біжи,
Боже, поможи.
Сідай, поганяй,
Боже, помагай.

Зап. Щепотьєв В. там само, арк. 43, № 58. Робоча. Співають, коли бачать, що іде пригонщик.

98. Що в нашого пристава (ОК-Ж1)

Що в нашого пристава
Сорочка зад...тана,
Сорочка й штани
З ніг до голови,
Немає й рубля,
Видно горобця.
Робоча. Співають, глузуючи з доглядача за роботою.

На цю ж мел.:
Політь, політь, поляки,
Не виляйте, як собаки,
Оце вам за те,
Що ви стоїте.
Приспівують до тих, хто відстає за роботою, як полють.

На цю ж мел.:
Ой чиє ж то козеня,
Що задрало хвостеня?
Біжить та реве,
Що не дожене.
Приспівують, як хто відстає.

99. Ой чия то красуля (Робоча, сором.)**

Зап. Щепотьєв В. там само, арк. 43-44, №№ 59-61.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.) **Співають, як хто іде до вітру та бариться.

Весільні пісні

На Полтавщині весільні пісні здавна супроводжували перебіг традиційного весілля. Більшість фольклористів фіксували їх фрагментарно, під час запису інших пісенних жанрів. Проте, значна кількість записів весільних пісень, здійснена у тому чи іншому населеному пункті дозволяє зробити певні висновки щодо їх циклічності, поетики вербальних текстів, складу та мелодичних особливостей типових наспівів. Весільні пісні на Полтавщині записували та публікували М. В. Лисенко (с. Павлівка)[1], К. Квітка (сс. Сліпорідські Хутори та Губське)[2] та інші фольклористи. Більшість з цих записів було опубліковано пізніше у збірках "Весільні пісні"[3] (серії "Українська народна творчість"), "Українське народне багатоголосся"[4], "Народні пісні в записах Миколи Гоголя"[5]. Частина записів залишились у рукописах. Їх, разом із пізніше записаними весільними співами, зокрема, з диску "Українська традиційна музика. Полтавщина" вміщено до цієї збірки.

Низку весільних обрядів від сватання до перезви супроводжує значна кількість весільних пісень, які утворюють цілий пісенний цикл. Більшість вербальних текстів пісень виконують з так званими типовими наспівами, які "обслуговують" значну кількість текстів. При цьому, кожний цикл весільних пісень має переважно два основних типових наспіви, з якими виконують більшість пісень, кілька другорядних, менш вживаних, та незначну кількість нетипових.

Позитивний, святково-піднесений колорит обряду створює виконання коротких весільних пісень з основними типовими наспівами, свого роду монострофами-тирадами. Як і у більшості українських весільних традицій, на Полтавщині роль першого основного типового наспіву виконує тирадний наспів типової інтонаційної структури (ТІС) із зачином на першому рядку пісенної тиради (№№ 107,

---

[1] *Українські народні пісні в записах М. В. Лисенка*. Ч. 1 / Упор., вст. стаття та прим. Єфремової Л. О. – К.: Муз. Україна, 1990. – С. 214, 233.

[2] *Квітка К.* Українські народні мелодії. Зібрав Климент Квітка. ЕЗ, т. ІІ. – К.: Слово, 1922. – С. 30-32, №№ 105-106, 109, 115.

[3] *Весільні пісні*: У двох книгах. *Кн. 1* (Полісся, Наддніпрянщина, Слобожанщина, Степова Україна) /Упоряд., прим. М. М. Шубравської, нот. матеріал упоряд. А. І. Іваницький. – К.: Наук. думка, 1982, записи з мелодіями експедицій ІМФЕ та окремих записувачів.

[4] *Українське народне багатоголосся*. Збірник пісень / Упоряд. Василенко З., Гордійчук М., Гуменюк А., Правдюк О., Ященко Л. Заг. ред. М. Гордійчука. – К. : Держ. вид-во "Мистецтво", 1963. – С. 27-30.

[5] *Народні пісні в записах Миколи Гоголя* / Упоряд., післямова і приміт. О. І. Дея. – К. : Муз. Україна, 1985. – С. 182.

111, 113, 115-116, 118-119, 122, 127, 130, 135, 141) чи без нього (№№ 106, 114, 117, 126). Зачин виконує заспівувач соло, він має повільніший темп та "квазімінорне" ладове забарвлення, закінчується на другому щаблі ладу (№№ 111, 113, 115). При гуртовому повторенні першого рядка строфи-тиради пришвидшується темп виконання, сегменти наспіву, що відповідають рядкам поетичного тексту, мають тонічне кадансування. Фактура гуртового співу унісонно-терцевогетерофонна (№№ 111, 115). Іноді зачин виконують у одній тональності, а гуртове продовження відбувається в іншій (№ 111). Більшість записів пісень з цим наспівом мають мажорний нахил ладу.

У с. Гаркушинці Миргородського району О. Правдюк та А. Іоаніді записали весільні пісні з цим же наспівом ТІС, які мають подвійний зачин: на початку формульний (тобто однаковий для всіх пісень) на словах "Ой ти, душенько, молода Ганнушко", потім звичайний на словах першого рядка пісенної тиради (№№ 120, 163-164). Фактура цього співу переважно сольно-гуртова з терцевою гетерофонією, подвоєною вгорі високим голосом. При цьому одна й та ж пісня може бути виконана з наспівом ТІС без зачину та з зачином (№№106-107, 166-167, 190-191) або й подвійним зачином (№№ 120-121, 209-213).

Строфи-тиради пісень, виконуваних з наспівом ТІС, мають традиційні чотири (№№ 111, 117, 122, 127, 135, 141, 143, 155-157) або менш поширені п’ять (№№ 119, 126), шість (№№ 114-115, 130, 142, 147-148) або вісім рядків (№№ 106, 131) у строфі. У шестивосьмисегментних зазвичай основними є традиційні чотири рядки, а у додаткових виконавці поглиблюють зміст останніх двох рядків чотирирядкової строфи (№№ 130-131, 147, 152). Наспів ТІС використовують переважно для виконання обрядових пісень святкової емоційної сфери. В рідкісних випадках структуру цього наспіву поєднано із строфічним ліричним наспівом сумної складової весілля, наприклад, прощання молодої з батьками (№№ 219, 221, 223).

Пісні з тирадним наспівом типової інтонаційної структури виконують під час запросин на весілля (№№ 106-107), завивання гільця (№ 111), виготовлення короваю (№№ 114-121), на дівич-вечорі (№№ 126-127, 130-131), під час походу до шлюбу (№ 135), за весільним столом (№№ 141-164, 166-173, 175-181), під час приїзду молодого по молоду (№№ 184, 187, 189-191), продавання братом сестри (№ 195), комори (№№ 203-207), розподілу короваю (№№ 209-214), прощання матері з дочкою (№№ 225-226), поїздки до молодого (№№ 232-233, 235-236, 245-254), перезви (№№ 238-242, 257-259, 267-271).

Іноді наспів типової інтонаційної структури містить серединне розширення – кілька коротших рядків з короткими інтонаціями-формулами висхідно-низхідного руху (№№ 145-146).

Аналізу та детальному розгляду побутування цього наспіву на Полтавщині присвятила свою статтю Т. Сопілка[6]. На значному матеріалі дослідниця розглянула ритмічну структуру наспівів з моделлю основного шестискладника у вербальному тексті (у мелодії в розмірі 6/4 умовно шість чвертей) з його вільним розширенням до десяти складів (з подрібненням у мелодії початкових складонот). Була також проаналізована ладоінтонаційна будова наспівів, композиція типу з зачином та без зачину, фактура та виконавські особливості співу.

Роль другого типового наспіву позитивної емоційної сфери у весільному обряді Полтавщини виконує тирадний контрастно-інтонаційний наспів (КІ або ТКІС) мажорного (№№ 102, 108-109, 132-133, 136-137) або мінорного (№№ 103, 112) ладового нахилу, кожний масштабний сегмент (пісенний рядок) якого складається з двох контрастних інтонацій: умовно довшої сольної та коротшої гуртової. Перша інтонація стверджувального характеру із завершенням на тонічному звуці (5-6 складів тексту), друга – запитальна із закінченням на нестійкому звуці (ІІ щабель, 3-5 складів). У чотирирядкових строфах (№№ 139-140) це інтонаційне співвідношення повторюється тричі, тобто носить формульний характер, у четвертому пісенному рядку обидві інтонації об'єднуються єдиною інтонаційною лінією до завершального кадансування. Але зустрічаємо також і шести- (№№ 137, 183, 186) та восьмирядкові (№№ 136, 138) строфи-тиради з контрастно-інтонаційним наспівом. Фактура виконання пісень з наспівом КІ (ТКІС) унісонна (№ 109), унісонна з гетерофонним розщепленням у другій, умовно хоровій інтонації (№ 108) або й у гуртовому звучанні першої (№№ 112, 132-133, 136, 138).

Структурна відмінність першого та другого основного типового наспіву не дозволяє виконувати одну й ту ж пісню з двома різними наспівами. Пісні з контрастно-інтонаційним наспівом виконують у різних етапах весілля: під час запросин (№№ 101-103), завивання гільця (№ 108-109, 112), на дівич-вечорі (№ 129), під час походу до шлюбу (№№ 132-133, 136-140, 200), приїзду молодого по молоду (№№ 183, 185-186), продавання братом сестри (№ 196), обряду комори (№№ 201, 208), частування та дарування (№ 215), проводжання молодої в дорогу до свекрів (№№ 224, 255), понеділкування (№ 262)..

---

[6] *Сопілка Т.* Стильові інтерпретації весільних композицій-тирад на Полтавщині / Проблеми етномузикології. Зб. наук. статей. Вип. 4. (упоряд. О. І. Мурзіна). – К., 2009. – С. 116-130.

Іноді обидва наспіви синкретично зливаються в один, тоді важко визначити його тип. Це явище спостерігаємо у архаїчній пісенності деяких північних районів Полтавщини. Тут звичайні тексти весільних пісень виконують з протяжними вузькообсяговими мелодіями повільного темпу, секундово-терцевої гетерофонної фактури, переважно мінорного нахилу (№ 110), які за емоційною характеристикою важко віднести до святкових наспівів. Вони мають журливий характер поліського пісенного типу (№ 117).

Значно розповсюджені у полтавському весіллі також "довгі" строфічні пісні. Їх наспіви переважно мінорні у багатоголосній фактурі, багато орнаментовані. До них належать пісні з трисегментною строфікою будови поетичної строфи aab та ритмоформульним наспівом РФ 6+3 з ритмікою кожного мелодичного сегменту 111111222 (№№ 104-105). Оскільки з наспівом РФ 6+3 часто виконують значну кількість поетичних текстів на початку (№№ 104-105) та наприкінці весілля (№№ 197-198, 218, 220, 222), вони також набувають значення типових.

На Полтавщині також зустрічаються строфічні пісні з поетичною строфою будови aab, виконувані з досить рідкісним наспівом з РФ 8+2 (ритміка пісенного рядка 1111111122) у фрігійському ладі (№ 100).

До типових пісенних структур сумної емоційної сфери весілля Полтавщини належить строфічний пісенний тип з чотирискладовиком в основі шестисегментної строфи (4+4+4)2 (№№ 125, 216-217). Подібний до цього строфічний пісенний тип зі складочисленням строфи (4+4+5)2 у пісні "Ой казала Валюшечка" (№ 128), близький за архітектонікою до контрастно-інтонаційного (№ 129). Їх виконують на першому етапі весілля (№№ 104-105), дівич-вечорі (№№ 125, 128-129), перед від’їздом молодої з батьківської хати (№ 192), під час прощання дівчини з ріднею (№ 217, 228), молодій сироті (№ 224).

Розповсюджені також ліричні пісні зі складочисленням строфи 5+5+7 (№№ 134, 243). Також зафіксовані пісні з коломийковим віршем 4+4+6 (№ 123) та такі, в яких важко визначити певний пісенний тип (№ 124).

Чимало весільних пісень Полтавщини, виконувані переважно з основними типовими наспівами-тирадами, мають обрядовий прикінцевий мало визначений вигук "І!" (№№ 108, 112, 114, 117, 151-152), "Е!" (№ 130), "У!" (№№ 110, 116, 118, 124, 126, 129, 136, 138-139, 141-146) або "Гу!" (№ 157). При цьому вигук часто звучить октавою вище і накладається на основний тон, утворюючи октаву (№ 160 та інші).

Найпоширеніші весільні пісні Полтавщини, як і стосовно Чернігівщини"[7], розглянемо за основними етапами весільного обряду. На початку весілля молода з дружками запрошує гостей на свято. Дівочий гурт виконує пісні "Благослови, моя ненько" (№ 101) та місцеву "Ой просо, просо, як трава" (№№ 102-103). Пісня "Що в сінечках голубець гуде" (ОР-В1-04, у якій молодий або молода радиться з батьками, кого брати у бояри або дружки, №№ 104-105), є однією з найпоширеніших співів першого етапу весілля. Її зафіксовано у Диканьському, Кобеляцькому, Гадяцькому Пирятинському, Гребінківському та Великобагачанському районах. Пісню виконують зі строфічним ритмоформульним наспівом РФ 6+3. Також тут зафіксовано варіанти пісні "Ой матінко-ютко" (ОР-В1-10, № 106-107). У ній матір молодої закликають вийти зустрічати дочку та дружок, які повертаються із запросин на весілля.

Під час наступного етапу весілля виконують пісні-коментарі до обряду завивання гільця (зокрема, це варіанти пісні "Ми вилечко довиваємо", №№ 110-111) з обрядовими наспівами – типової інтонаційної структури (№ 110-111) та контрастно-інтонаційним (№№ 108-109, 112), у співах вихваляють гільце (№ 113).

Замішування тіста, виготовлення та випікання короваю супроводжують рясними співами (№№ 114-122). Найпоширеніші коровайні пісні на Полтавщині: "Ніхто не вгадає" (ОР-В3-03, №№ 115-116), "Свашка-неліпашка" (ОР-В3-07, №№ 120-121), " Піч наша регоче" (ОР-В3-10, № 117-119). Коровайні пісні виконують переважно з основними типовими наспівами: ТІС з зачином (№№ 115-116, 121-122), подвійним зачином (№ 120), або без зачину (№ 117).

На дівич-вечорі звучать переважно пісні "сумної" емоційної сфери весілля (№№ 123-125), що віддзеркалюють стан дівчини, яка готується змінити свій суспільний статус, перейти до роду молодого, стати жінкою. Дівчина звертається до матері з проханням не забувати її. Молода поступово відокремлюється від свого дівочого товариства. Про це йдеться у пісні "Да летять галочки" (ОР-В4-03, № 134). Це строфічна лірична пісня, яку виконують із наспівом типової ладової структури (ТЛС) зі складочисленням строфи 5+5+7.

На цьому етапі весілля молоду розплітають та прибирають до шлюбу, молодому пришивають квітку під жартівливі співи дружок з типовими весільними наспівами (№№ 126-127, 130-131).

---

[7] *Народні пісні Чернігівщини* (з колекцій збирачів фольклору) / упоряд. та вступ. статті Л. О. Єфремової ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К. : Наук. думка, 2015. – С. 168-172.

Святково-піднесеною та радісною подією є похід молодих до шлюбу на вінчання (№ 135). У пісні " Ой колесом, сонечко, колісцем" (ОР-В4-33, №№ 132-133) молоді просять батьків благословити їхню подорож. Весільну процесію зупиняє "перейма", якій співають пісню "Ой ви, вороги, вороги" (ОР-В4-36, №№ 136-139). Вона також звучить також в інших подібних ситуаціях і є однією з найпоширеніших у полтавському весіллі.

Після повернення від шлюбу відбувається гучна гостина. Під час весільного застілля виконують чимало пісень, переважно жартівливого змісту (№№ 141-181). На Полтавщині цих пісень досить багато. В них йдеться про пригощання гостей за столом (№№ 144, 147-148, 150-152, 178-181 "А ми в свата не набулися"). Веселі гості глузують над весільними чинами: сватом (№№ 141-143, 146), боярами (№№ 149, 153, 159-167), свашками (№№ 154-157, 169), дружками (№№ 158, 168, 170-171), світилками (№№ 172-173, 175).

Як і на Чернігівщині, тут найпоширеніші пісеньки "Де бояри волочилися" (ОР-В5-11, № 161-162), "Що в нашого свата" (ОР-В5-21, №№ 141-143) та інші. Більшість застільних та жартівливих пісень-передирок виконують з основним типовим тирадним наспівом типової інтонаційної структури (ТІС) з зачином та без нього, рідко – з контрастно-інтонаційним (№ 165).

У наступному етапі весілля молодий їде по молоду, весільний поїзд та приїзд молодого до молодої також супроводжують співами пісень з основними типовими наспівами: типової інтонаційної структури (№№ 184, 187) та контрастно-інтонаційним (№№ 183, 185-186). У Гребінківському районі розповсюджена пісня "Ой не сиди, Галюшечко, боком" (ОР-В6-10, №№ 189-191), у якій молоду закликають не соромитися та присунутися до молодого. Молодого до молодої не пускає її брат з вимогою викупу. Обряд викупу молодої у брата супроводжують піснями з типовими весільними наспівами (№№ 194-196). У значній кількості пісень з Гребінківщини прославляється чесність та цнота молодої (№№ 199, 201-202, 208, варіанти пісні "Ой казали превражії люди", №№ 206-207).

Під час розподілу дружком короваю та обдарування ним гостей виконують одну з найпоширеніших весільних пісень "Дружко коровай крає" (ОР-В6-23, №№ 209-213) з тирадним наспівом ТІС з одинарним або подвійним зачином. Молоду благословляють та обдаровують батьки та родина (№№ 215-216).

Драматична тема прощання дівчини з батьківською хатою, батьками та подругами знаходить відображення у журливих весіль-

них піснях з наспівами типової ладової структури зі складочисленням пісенної строфи 4+4+4 (№№ 217, 228) або 4+4+5 (№№ 192) та ритмоформульними 6+3 (№№ 197-198, 218, 220). Решта пісень мають старовинну архаїчну мелодію строфічної контрастно-інтонаційної структури (№ 224) або формульний наспів ТІС (№№ 225-226, 229-236). Невимовним сумом просякнуті пісні нареченій-сироті (№№ 243-244), звернені до померлого батька. Наспіви цих пісень мають мінорний нахил ладу.

Веселощами перезви завершується весілля. Пісні, що супроводжують приїзд молодих до оселі молодого, зустріч молодої зі свекрухою мають переважно піднесений настрій (№№ 245-254, 256-259). Тільки молода скаржиться братові на важке життя у свекрухи (№№ 263-264). Співають також понеділкові пісні (№№ 262, 265), чимало сороміцьких пісень (№№ 267-271).

Більшість пісень останнього етапу весілля виконують з основними типовими наспівами, зокрема, з першим основним типовим наспівом ТІС з зачином (№№ 245-249, 251, 267-269) та без зачину (№№ 250, 252-254, 256-259, 261, 270-271) або з тирадним контрастно-інтонаційним типовим наспівом (№№ 255, 262, 265-266). Вони мають переважно мажорний нахил ладу.

Основні наспіви весільних пісень Полтавщини представлено на карті (с. 116). Більшість записів зроблено у північно-східних та центральних районах області. По всій території зустрічаємо фіксації тирадного наспіву типової інтонаційної структури з зачином, у Миргородському та Диканьському районах – з подвійним зачином. Наспіви ТІС без зачину зафіксовано переважно у північних районах області. Тирадний контрастно-інтонаційний наспів зафіксовано на більшості досліджуваної території, крім північно-східних районів.

Ритмоформульні наспіви з РФ 6+3 зафіксовано по всій території області, а з РФ 4+3 (в цілому характерного для українського весілля) маємо тільки окремі фіксації у середніх Диканському та Семенівському районах, там де побутує наспів ТІС з подвійним зачином, що свідчить про наявність тут характерної локальної культури весільного співу. На південно-подніпровському відтинку області наспів з РФ 6+3 заміняє ліричні наспіви типової ладової структури зі складочисленнім 4+4+4 та 4+4+5, які розповсюджені на решті території області.

В цілому можна відмітити нерівномірність записування полтавської весільної пісенності, здійсненої переважно у північних та центральних районах області.

Розглянемо цикли весільних пісень, зафіксовані фольклористами у різних населених пунктах Полтавщини. Умовно вважатимемо окремими або поодинокими записами весільні пісні, зафіксовані у одному населеному пункті, у кількості до десяти фіксацій. Десять та більше фіксацій умовно вважатимемо пісенним циклом, адже тут вже можна з’ясувати кількість та вид основних типових наспівів, з якими виконують весільні пісні того чи іншого населеного пункту.

Один з хронологічно ранніх записів весільних пісенних циклів на Полтавщині зафіксовано у 1919-1927 рр. М. П. Гайдаєм у с. Хатки Зіньківського повіту (нині с. Малий Перевіз Шишацького району). Найбільшу кількість пісенних текстів у цьому запису виконують з тирадним наспівом типової інтонаційної структури з зачином (4 пісні)[8] та без зачину (4 пісні)[9], який тут є основним типовим наспівом. Другорядними типовими наспівами тут виступають трирядковий строфічний з РФ 6+3 (3)[10] та тирадний контрастно-інтонаційний наспів типової інтонаційної структури (ТКІС, 3 зразки)[11].

1930 року С. Липовець у с. Біленченківка Гадяцького району тодішньої Харківської області також зафіксував цикл весільних пісень. Найбільшу кількість весільних текстів у цьому записі виконують з тирадним наспівом ТІС з зачином (7)[12], ритмоформульним трирядковим РФ 6+3 (5)[13] та ліричними наспівами типової ладової структури зі складочисленням (4+4+4)2[14] та (4+4+5)2[15]. Тобто тут можна вважати основними типовими наспівами тирадний з зачином та трирядковий з РФ 6+3 (ритм 111111222).

Для пісенного циклу м. Диканька, зафіксованому експедицією ІМФЕ у 1952 р. (розшифровка Л. А. Бильчинського)[16] притаманна розвинена гуртова культура співу. Більшість текстів весільних пісень тут виконують з двома основними типовими тирадними наспівами: типової інтонаційної структури з зачином (понад 10)[17] та кон-

[8] Весільні пісні,1. – С. 175, № 154; с. 384, № 498; с. 451-452, № 640; с. 683, № 1030.
[9] Весільні пісні,1. – С. 311-312, № 389; с. 659-651, № 967; с. 661-662, № 988.
[10] Весільні пісні,1. – С. 149-150, № 112.
[11] Весільні пісні,1. – С. 163, № 134; 312, № 390; с. 518, № 761.
[12] Весільні пісні,1. – С. 300, № 371; с. 384, № 498; с. 393, № 519; с. 398-399, № 533; с. 443, № 621; с. 462-463, № 659; с. 683, № 1030.
[13] Весільні пісні,1. – С. 446, № 628; с. 555, № 821; с. 579-580, № 848; с. 677, № 1017; с. 711, № 1079; с. 726, № 1099.
[14] Весільні пісні,1. – С. 278, № 326; с. 280-281, № 331
[15] Весільні пісні,1. – С. 96, № 37, с. 208, № 206; с. 431, № 599; с. 540, № 1096.
[16] *Єфремова Л. О.* Наспіви українських весільних пісень. – К. : Наук. думка, 2006. – С. 143-144.
[17] Весільні пісні,1. – С. 381, № 491; с. 387-388, № 504; с. 446-447, № 629; с. 453, № 644; с. 486-488, №№ 700, 702; с. 529, № 782; с. 565, № 1146; с. 704, № 1070.

трастно-інтонаційним наспівом також типової інтонаційної структури (7)[18]. Крім того, тут розповсюджена тепер вже досить рідкісна форма типового наспіву з подвійним зачином[19], трирядковий наспів з РФ 6+3 (5)[20] та інші.

У нашому записі 1980 р. від жительки с. Петракіївка Хорольського району Віри Басараб провідне місце належить тирадному наспіву типової інтонаційної структури (ТІС) з зачином[21][22], а в ролі другого типового виступає наспів типової інтонаційної структури (ТЛС V-I)[23].

Найбільшу кількість весільних пісень збірки складають наші записи 2014 року з Гребінківського району Полтавської області. Якщо прохання виконати календарно-обрядові пісні у співаків викликало значні труднощі, вони їх майже не пам’ятали, а дитячий фольклор (зокрема, колисанки) взагалі не вважали вартими уваги, то весільними піснями жінки просто сипали. При цьому самі їх не розпочинали співати, а виконували тільки на прохання. Але коли вже починали спів, важко було зупинитися: згадували то ту, то іншу. Чим більш автентичним був гурт, тим більше звучало весільних пісень.

Так, у м. Гребінка учасники фольклорного ансамблю "Берегиня" виконали порівняно мало весільних пісень і співали їх неохоче, адже більшість співачок вважали народні пісні, а надто весільні, чимось низьким, не гарним, не вартим уваги. Водночас сільські виконавці з радістю та натхненням співали ці твори, згадуючи й сороміцькі, хоча й дещо стидаючись їх.

У Гребінківському районі нам вдалося зафіксувати п’ять циклів весільних пісень. У м. Гребінка від народної співачки (зараз пенсіонерки, інваліда), родом з с. Паризька Комуна, Левченко Валентини Олексіївни було записано майже два десятки весільних пісень, виконаних переважно з наспівом ТІС з зачином (№№ 121, 153) або без зачину (№ 148) та контрастно-інтонаційним наспівом типової інтонаційної структури (№№ 137, 140). У сольному виконанні В. О. Левченко весільних є бітональний зразок, коли зачин звучить у одній тональності, а основна тирада півтоном нижче (№ 211, D-Des).

---

[18] Весільні пісні,1. – С. 311, № 388; с. 496, № 721; с. 680, № 1024.

[19] Весільні пісні,1. – С. 138, № 94; с. 382-383, № 494; с. 413-414, № 565.

[20] Весільні пісні,1. – С. 290-291, № 348; с. 426-427, № 591; с. 319, № 401; с. 412-413, № 564.

[21] *Єфремова Л. О.* Наспіви українських весільних пісень. – С. 144.

[22] *Народні пісні*: Записи Людмили Єфремової. – К. : Наук. думка, 2006. – С. 104, № 72; с. 135, № 125; с. 147, № 146; с. 150, № 152; с. 167, № 187; с. 188-189, №№ 225-226; с. 202, № 244; с. 208, № 255.

[23] Там само, с. 98, №№ 62-63; с. 107, № 78; с. 130-131, № 122..

У с. Тарасівка зафіксовано цикл весільних пісень, у якому роль першого основного типового наспіву відіграє тирадний наспів ТІС з зачином – 19 зразків (№№ 107, 111, 113, 115, 118, 126, 135, 154) та без зачину – 6 зразків (№№ 114, 156), а також контрастно-інтонаційний (№ 136). Наспіви мають мажорний нахил ладу, фактура виконання у зачині сольна, у гуртовому продовженні – унісонна, фрагментарна (№№ 107, 111, 135-136) або повна (№№ 115, 118) терцева гетерофонія, іноді з елементами поліфонії (№ 155). Трапляється, що наспів ТІС тут виконують повністю в унісон, навіть при наявності сольного зачину (№ 114).

Деякі зразки весільних пісень з Тарасівки мають бітональні співвідношення сольного зачину та гуртового продовження: тоном (№ 111) або півтоном (166) нижче, чи півтоном вище (№ 118).

У циклі весільних пісень с. Мар'янівка провідну роль відіграє тирадний наспів ТІС без зачину (№№ 106, 127, 147) – 20 зразків, два з яких мають середню частину вставного характеру. Наспів має мажорний нахил ладу та переважно унісонну фактуру виконання з фрагментарним терцевим розщепленням голосів у кадансових ділянках, іноді спостерігаємо й розвинену гетерофонічну фактуру (№ 157).

Другим типовим наспівом тут служить тирадний контрастно-інтонаційний (КІ) – 6 зразків (№№ 103, 109, 183, 185), переважно в унісонному звучанні з мінорним або мажорним ладовим нахилом. Окремі пісні мають повноцінну двоголосну терцеву фактуру (№№ 132, 183, 185), іноді з вкрапленням триголосся (№ 138).

У с. Короваї, близько розташованим до Мар'янівки, цикл весільних пісень виконують переважно з наспівом типової інтонаційної структури ТІС з зачином (№№ 119, 131, 144, 159) або без зачину в унісон, іноді з фрагментарним гетерофонним терцевим розщепленням. У деяких піснях з цим наспівом (№№ 159, 162) спостерігаємо політональне зіставлення зачину та гуртового продовження півтоном вище (G-As). Лише одна розповсюджена пісня була виконана з контрастно-інтонаційним наспівом "Ой ви, вороги, вороги" (ОР-В4-36, № 139) в унісон.

У найбільш автентичному колективі "Перевесло" с. Сліпорід-Іванівка записано 24 весільні пісні. З них більше половини виконують з тирадним наспівом типової інтонаційної структури (ТІС) – 8 з зачином (№№ 116, 122, 130) та 8 без зачину (№№ 151-152). Зачин виконують соло, а гуртове продовження має фактуру терцевої гетерофонії, фрагментарно (№ 108) або послідовно (№№ 122, 130, 151), іноді з елементами поліфонічного розщеплення голосів (№№ 102, 133).

На другорядних ролях тут наспіви тирадний контрастно-інтонаційний (ТКІС) – 4 пісні (№ 102, 108, 133, 186) та строфічний трирядковий з ритмоформулою у наспіві РФ 6+3 (№ 104), який тут належить до сумної, драматичної емоційної сфери інтонування з густою гуртовою дво-триголосною фактурою. Крім того, тут зустрічаємо досить рідкісний ритмоформульний наспів з РФ 8+2, виконаний у повільному темпі з численними орнаментаціями пісні "Ой давно ж я да й цього схотіла", яку, за свідченням виконавців, співають до початку весілля (№ 100).

Весільні пісні с. Сліпорід-Іванівка звучать у густій гуртовій фактурі з альтерацією основних щаблів у мелодично-орнаментованому наспіві. У деяких випадках сольний заспів виконують у одній тональності, а гуртове продовження – в іншій, тобто тут спостерігаємо політональні зіставлення сольного початку та гуртового продовження півтоном вище (№№ 100, 104, 130).

Отже, маємо записи восьмох більш-менш цілісних циклів весільного співу з Полтавщини: М. П. Гайдая з Шишацького району, С. Липовця з Гадяцького району початку ХХ ст., експедиція ІМФЕ у м. Диканька 1952 р., наші записи від жительки с. Петракеївка Хорольського району 1980 р. та чотирьох сіл Гребінківського району 2014 року.

В цілому цикли весільних пісень Полтавщини відповідають стандартам загальноукраїнського весілля у плані виконання переважної більшості текстів пісень із двома основними типовими наспівами позитивної (святкової) емоційної сфери весілля: тирадними наспівами типової інтонаційної структури та контрастно-інтонаційним. Негативну (сумну, журливу) емоційну сферу весілля представлено у строфічних наспівах: 1) трисегментних aab у тексті та ритмоформулою 6+3 111111222 у наспіві; 2) шестисегментних abc:def зі складочисленням у текстах (4+4+4)2 або (4+4+5)2. Цікавим явищем тут є весільні пісні з ознаками протяжного стилю інтонування, в цілому притаманному Полтавщині, строфічні з міжстрофним зачином a:abcd, близьким за структурою до наспіву ТІС з зачином (№№ 219, 221, 223).

Та найважливішою ознакою полтавського весільного мелосу, як і колискових пісень, є випадкова (поодинока, №№ 104, 251) та закономірна (типова) бітональність – виконання пісень у двох тональностях, особливо яскраво виражена у піснях з зачином у співвідношенні звучання соло та гурту у співах обох емоційних сфер весілля (№№ 100, 111, 118, 130, 159, 162, 166, 210-211, 222, 249). Вона існує поряд із звичайним поступовим підвищенням висоти співу. Ці пісні неможливо було транскрибувати у одній тональності.

[redacted] пісні
Лохвицький
Гад
Пирятинський
Чорнухинський
Гребінківський
Лубенський
Миргородсь
Оржицький
Хорольський
Велико-
Багачан
Семенівський
Глобинський
Козел
Кременчуцький

Зіньківський
Шишацький
Котелевський
Диканьський
Чутівський
Полтавський
Решетилівський
Карлівський
Машівський
Новосанжарський
Кобеляцький
– ТІС
– ТІС з зачином
– ТІС з подвійним зачином
– ТКІС
– РФ 6+3
– РФ 4+3
– ТЛС 4+4+4
– ТЛС 4+4+5
– ТЛС 5+5+7

100. Ой давно ж я да й цього схотіла (ОР-В0)

1. Ой давно ж я да й цього схотіла,
Ой давно ж я та ї цього хтіла,
Щоб у мене гуляли та й пили.

2. Щоб у мене пили та й гуляли, (2)
Щоб у мене музиченьки грали.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. зав. Майорщинським сільським будинком культури Теслицька Катерина Павлівна) у складі: Швець Віри Степанівни, 1946 р. н. (заспівує), Стельмашенко Дар'ї Павлівни, 1944 р. н., Становської Ганни Іванівни, 1938 р. н. (виводить), Чепурної Раїси Василівни, 1937 р. н., Курочки Любові Кузьмівни, 1946 р. н., Швеця Петра Олександровича, 1942 р. н., Кравченка Миколи Михайловича, 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 18 (218). Співають до начала весілля. (Прим. вик.)

101. Благослови, моя ненько (ОР-В1)

Благослови, моя ненько,	Благослови, моя рідна,	[Та поза селом]
Мене молоду,	Я кликать іду (2)	До роду мого.

Зап. Лук'янець Г., Лебединський Д. у с. Матяшівка Великобагачанського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 1.

102. Ой просо, просо, отава (ОР-В1)

Одна ♩= 80 Стримано Усі

Ой про - со, про - со, о - та - ва,

хо - дить на - ша Га - лю - шеч - ка як па - ва,

по - ки со - бі дру - же - чок со - бра - ла,

тем - на - я ні - чень - ка за - ста(ла). У!

Ой просо, просо, отава,
Ходить наша Галюшечка, як пава,
Поки собі дружечок собрала,
Темная ніченька настала.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С., 1946 р. н. (заспівує), Стельмашенко Д. П., 1944 р. н., Становської Г. І., 1938 р. н. (виводить), Чепурної Р. В., 1937 р. н., Курочки Л. К., 1946 р. н., Швеця П. О., 1942 р. н., Кравченка М. М., 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 20 (220).

103. Ой просо, просо, як трава (ОР-В1)

Одна ♩= 100 Помірно

Ой про - со, про - со, Усі як тра - ва,

хо - дить на - ша мо - ло - да - я, як па - ва. По - ки сво - їх дру - же - чок

со - бра - ла, тем - на - я ні - чень - ка на - стал(а).

Ой просо, просо, як трава,
Ходить наша молодая, як пава.
Поки своїх дружечок собрала,
Темная ніченька настала.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну від фольклорного ансамблю у складі: Ігнатович Тетяна Василівна, 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспівує), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н. (заспівує), Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 14 (134)

104. Що в сінечках голубець гуде (OP-B1-04)

Одна ♩= 80 Неквапливо

1. Що в сі - неч - ках го - лу - бе - (ге)ць гу - де,

Усі

що в сі-неч - ках го - лу-бе-(ге)ць гу - де,

а в світ-ли - ці го - ло - сок і(де).

Одна Усі

2. – По - радь ме-не, мо-я ми-ла ма - ти, по-радь ме - не,

мо - я рід - на ма - ти, ко - го ж ме - ні

у бо - я-ри брат(и)? 3. – Бе - ри, си-ну, всю сво-ю ро -

1. Що в сінечках голубець гуде, (2)
А в світлиці голосок іде.

2. – Порадь мене, моя мати,
Порадь мене, моя рідна мати,
Кого ж мені у бояри брати?

3. – Бери, сину, всю свою
(й) родину, (2)
І бідную ще й багатую.

4. І бідную, і багатую, (2)
І близькую, і далекую.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольклорного колективу "Перевесло", кер. Теслицька К. П., у складі: Швець В. С., 1946 р. н. (заспіває), Стельмашенко Д. П., 1944 р. н., Становської Г. І., 1938 р. н. (виводить), Чепурної Р. В., 1937 р. н., Курочки Л. К., 1946 р. н., Швеця П. О., 1942 р. н., Кравченка М. М., 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 23 (223).

105. Що в сєнечках галубець гуде (OP-B1-04)

Одна ♩= 100 Повільно

1. Що в сє - неч - ках га - лу - бець гу - де - (е),

Усі

що в сє - не - (не)ч - ках і го - лу - бець

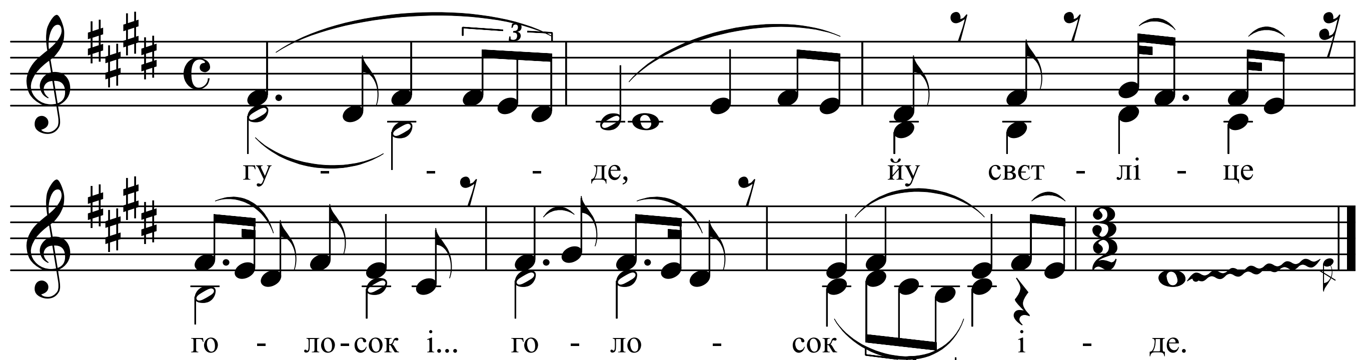

1. Що в сєнечках галубець гуде, (2)
Йу свєтліце голосок і... голосок іде.

2. То Ніночка йомивається,
То Ніночка же йомивається,
Із таточком споряджається:

3. – Скількі, тату, мєні да [дружок брати,] (2)
Скількі мєні та в баяре брати?

4. – Ти, й Ніночку, ще й одиночко,
Ти, Ніночко жи, ще й одиночко,
Бери собі всю й родиночку.

Зап. Лук'янець Г., Лебединський Д. у с. Матяшівка Великобагачанського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 3.

106. Ой матінко-утко (ОР-В1-10)

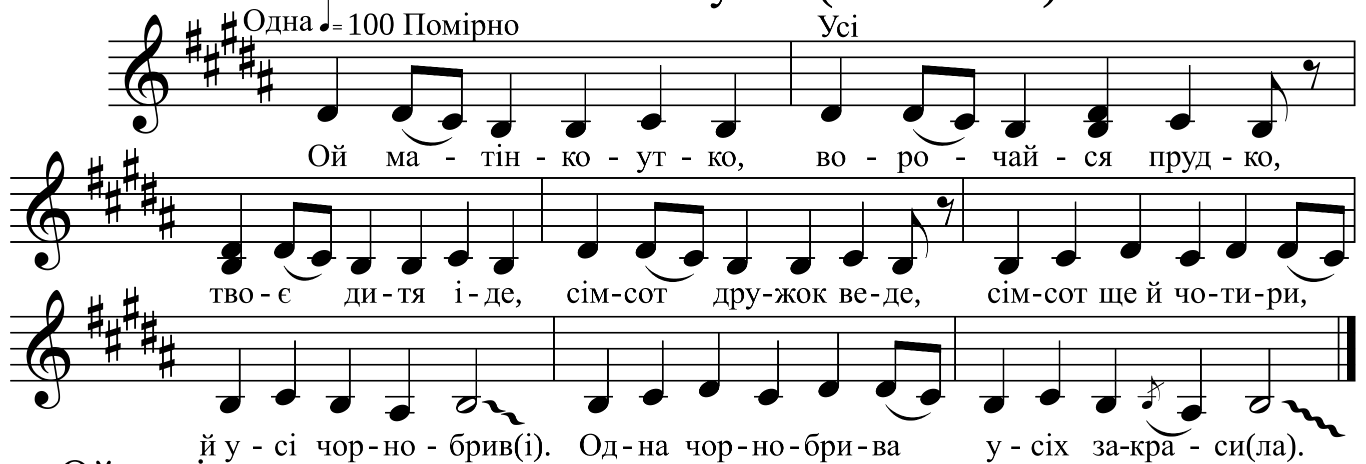

Ой матінко-утко,
Ворочайся прудко,
Твоє дитя іде,
Сімсот дружок веде,
Сімсот ще й чотири,
Й усі чорнобриві.
Одна чорнобрива
Усіх закрасила.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Тетяна Василівна, 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспівує), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н. (заспівує), Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 17 (137).

107. Ой матінко-утко (ОР-В1-10)

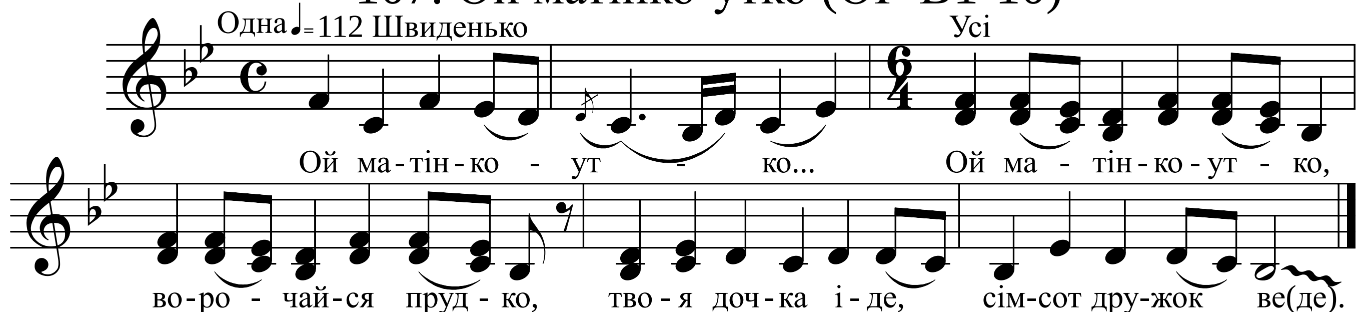

Ой матінко-утко, (2)
Ворочайся прудко,
Твоя дочка іде,
Сімсот дружок веде.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н., заспівує, Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н., виводить. Розшифр. Єфремова Л. О., № 44 (73).

108. Ой у нашому селі нова новина (ОР-В2)

Одна ♩= 96 Помірно · Усі

[Ой у на-шо-му се - лі но-ва но-ви-на,] –
Одна · Усі · Одна
за-цві-ла в лу - зі ка-ли-на, не так у лу - зі,
Усі · Одна
як в се-лі в на-шо-ї Вє-роч-кі на сто-лі. І!

Ой у нашому селі нова новина, –
Зацвіла в лузі калина,
Не так у лузі, як в селі
В нашої Вєрочкі на столі. І!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С., 1946 р. н. (заспівує), Стельмашенко Д. П., 1944 р. н., Становської Г. І., 1938 р. н., Чепурної Р. В., 1937 р. н., Курочки Л. К., 1946 р. н., Швеця П. О., 1942 р. н., Кравченка М. М., 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 12.

109. Да коли ми молоденькій гільце вели (ОР-В2)

Одна ♩= 100 Енергійно · Усі

Да ко-ли ми мо-ло-день - кій гіль - це ве-ли,
да то-ді ми всі го-ро-ди схо - ди-ли, зе-ле-ну-ю ру-м'я-ту
ви - рва-ли, зе - ле-нень-кий бар-ві-но - чок
ви - щи-па-ли, та то-ді ми мо-ло-день-кій гіль-це зве-ли.

Да коли ми молоденькій гільце вели,
Да тоді ми всі городи сходили,
Зеленую рум'яту вирвали,
Зелененький барвіночок вищипали,
Та тоді ми молоденькій гільце звели.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від: Ігнатович Т. В., Малихіної О. І., Дворник Н. А., Диновицької Н. К., Діденко М. М., Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампухи Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г., Розшифр. Єфремова Л. О., № 15 (135)

110. Ми вилечко довиваємо (ОР-В2)

Одна ♩= 70 Повільно

Усі

Швидше

Ми ви-леч - ко до-ви-ва - (га) - є - мо

та ми пі - дем по-гу-ля - (га) - є - мо

з скрип - ка - ми, ба - ра - ба - - - на - ми, з

мо - ло - ди - ми та бо - я - ра(ми). У!

Ми вилечко довиваємо
Та ми підем погуляємо
З скрипками, барабанами,
З молодими та боярами. У!

Зап. Мусієнко К. С. від фольк. анс. "Древо" с. Крячківка Пирятиського р-ну Полтавської обл. Розшифр. Єфремова Л. О., № 3.

111. Ми вілечко довиваємо (ОР-В2)

Одна ♩=104 Помірно

Ми ві - леч-ко до-ви-ва - є - мо...

Усі

Ми ві - леч-ко до - ви - ва - є - мо, та пі - де - мо по - гу - ля - є - мо

з скрип - ка - ми, цим - ба - ла - ми, з мо - ло - ди - ми бу - я - ра(ми).

Ми вілечко довиваємо, (2)
Та підемо погуляємо
З скрипками, з цимбалами,
З молодими буярами.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольклорного ансамблю (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспіває), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Констянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 43 (72).

112. Старша дружечка старша всіх (ОР-В2)

Одна ♩=70 Помірно

Усі

Стар - ша дру - жеч - ка стар - ша всіх,

ви - ве - ла ві - леч - ко кра - ще всіх

з ви - со - ко - го де - ре - ва, з я - ли - ни

Швидше

ще й з чер - во - но - ї ка - ли(ни). І!

Старша дружечка старша всіх,
Вивела вілечко краще всіх

З високого дерева, з ялини
Ще й з червоної калини. І!

Зап. Мусієнко К. С. від фольк. анс. "Древо" с. Крячківка Пирятиського р-ну Полтавської обл. Розшифр. Єфремова Л. О., № 2.

113. Наше вілечко ясне (ОР-В2-10)

Одна ♩= 110 Помірно

Усі

На-ше ві-леч-ко яс - не... На-ше ві-леч-ко яс - не,

як ка - ли-на крас - не, як со-неч-ко ся-є, весь рід зве-се - ля(є).

Наше вілечко ясне, (2)
Як калина красне,

Як сонечко сяє,
Весь рід звеселяє.

Зап. 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Дмитрук С. І., 1943 р. н., Ісаєвої Г. М., 1951 р. н. (заспівує), Рубан Л. В., 1942 р. н., Шмиголь О. К., 1942 р. н., виводить. Розшифр. Єфремова Л. О., № 42 (71).

114. Шо я на коровай ішла (ОР-В3-02)

Одна ♩= 110 Рухливо

Дві

Усі

Шо я на ко-ро-вай і - шла, се - ме-ро я - єць нес - ла,

пе - ре - ди - ба - ли хлоп - ці та й по - би - ли яй - ця в ко - роб - ці,

на - ро - би - ли ме - ні бі - ду, з чим я на ко - ро - вай пі(ду)? І!

Шо я на коровай ішла,
Семеро яєць несла,
Передибали хлопці
Та й побили яйця в коробці,
Наробили мені біду,
З чим я на коровай піду? І!

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспіває), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Констянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 20 (49).

115. Ніхто не вгадає (ОР-ВЗ-03)

Одна ♩=110 Помірно

Ні-хто не вга - да - є...

Усі

Ні - хто не вга - да - є, хто наш ко - ро - вай бга - є:

чи з го - ро - да го - ро - дя - ноч - кі, чи з ху - то - ра ху - то - ря - ноч - кі,

чи з Ки - є - ва Бо - жа Ма - ти по - мо - га - є ко - ро - вай бгат(и)?

Ніхто не вгадає, (2)
Хто наш коровай бгає:
Чи з города городяночкі,
Чи з хутора хуторяночкі,
Чи з Києва Божа Мати
Помогає коровай бгати?

Зап. там само. Розшифр. Єфремова Л. О., № 23 (52).

116. Нехто не вгадає (ОР-ВЗ-03)

Одна ♩=96 Помірно

Не-хто не вга - да - є...

Усі

Не - хто нє вга - да - є, хто ж нам ко - ро - вай бга - є:

Поступово прискорюючи

із го - ро - да го - ро - дя - ноч - ка, із Хар - ко - ва хар - ків' - я - ноч - ка

і Бо - жа - я ма - ти по - мо - га - є ко - ро - вай бгат(и). У!

Нехто не вгадає, (2)
Хто ж нам коровай бгає:
Із города городяночка,
Із Харкова харків'яночка
І Божая мати
Помогає коровай бгати. У!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець Віри Степанівни, 1946 р. н. (заспівує), Стельмашенко Дар'ї Павлівни, 1944 р. н., Становської Ганни Іванівни, 1938 р. н. (виводить), Чепурної Раїси Василівни, 1937 р. н., Курочки Любові Кузьмівни, 1946 р. н., Швеця Петра Олександровича, 1942 р. н., Кравченка Миколи Михайловича, 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 22 (222).

117. Благослови, Боже (ОР-ВЗ-10)

♩= 75 Повільно

1. Бла - го - сло - ви, Бо - же, ко - ро - вай мі - си - ти,

♩= 190 Швидко

ко - ро - вай мі - си - ти, ши - шеч - ки - лі - пи(ти). І!

1. Благослови, Боже
Коровай місити,
Коровай місити,
Шишечки місити. І!

2. Благослови, Боже
Коровай ліпити,
Коровай ліпити,
Шишечки ліпити. І!

3. Наша піч гугоче,
Короваю хоче,
А припічки посміхаються,
Короваєм запихаються. У!

Зап. Мусієнко К. С. від фольк. анс. "Древо" с. Крячківка Пирятиського р-ну Полтавської обл. Розшифр. Єфремова Л. О., № 6.

118. Піч наша регоче (ОР-ВЗ-10)

♩=120 Рухливо

Піч на-ша ре - го - че...

Піч на - ша ре - го - че, ко - ро - ва - я хо - че,

а при-пі-чки ус-мі-ха - ють - ся, ко-ро-ва-я спо-ді-ва - ють(ся). У!

Піч наша регоче, (2)
Короваю хоче,
А припічки усміхаються,
Короваю сподіваються. У!

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Дмитрук С. І., 1943 р. н., Ісаєвої Г. М., 1951 р. н. (заспівує), Рубан Л. В., 1942 р. н., ШмигольОльги Констянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 21 (50).

119. Піч наша регоче (ОР-ВЗ-10)

♩= 100 Помірно

Піч на-ша ре - го - че... Піч на - ша ре-го-че,

ко-ро - ва-я хо-че, а при-пі-чки у-смі-ха-ють-ся, ко-ро-ва-ю спо-ді-ва - ють(ся).

* Початкову тональність заспівувачкидадлі сильніша виконавиця (другий голос) змінила на зручну їй. (Л. Є.)

Піч наша регоче, (2)
Коровая хоче,
А припічки усміхаються,
Короваю сподіваються.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Корової Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І., 1938 р. н. (заспівує), Чмига Г. М., 1946 р. н., Гавриленко Н. Ю., 1945 р. н., Шпаковської В. О., 1954 р. н. (виводить), Запорожець С. І., 1982 р. н., Василенко Н. О., 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 29 (198).

120. Та ти, душенько
Свашка-неліпашка (ОР-ВЗ-07)

Одна ♩= 76 Стримано

Та ти, ду - шень - ко. мо - ло - да Ган - нуш - ко...

Усі

Сваш - ка - не - лі - паш - ка... Сваш - ка - не - лі - паш - ка

ши - шок не лі - пи - ла, дру - жок не да - ри(ла).

Тіль - ки од - ну злі - пи - ла, та й ту са - ма злу - пи(ла).

Та ти, душенько,
Молода Ганнушко...
Свашка неліпашка (2)
Шишок не ліпила,
Дружок не дарила.
Тільки одну зліпила,
Та й ту сама злупила.

Зап. у червні 1978 р. Правдюк О. А., Іоаніді А. Л., Омельченко А, Ф. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кзьонз Марії Аксень'ївни – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 461, арк. 5. Приспівка свашці. (Прим. зап.)

121. Свашка-неліпашка (ОР-ВЗ-07)

♩= 110 Помірно

Сваш - ка - не - лі - паш - ка...

Сваш - ка - не - лі - паш - ка, ши - шок не лі - пи - ла,

од - ну із - лі - пи - ла та й ту са - ма з'їл(а).

Свашка-неліпашка, (2)
Шишок не ліпила,
Одну ізліпила
Та й ту сама з'їла.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 26 (108).

122. Світи, Боже, з раю (ОР-ВЗ)

Одна ♩=100 Енергійно

Сві - ти, Бо - же, з ра - ю...

Усі

Сві - ти, Бо - же, з ра - ю до на - шо - го ко - ро - ва - ю,

щоб бу - ло вид - но, вид - но у - кра - ша - ти дріб - но, дріб(но).

Світи, Боже, з раю (2)
До нашого короваю,

Щоб було видно, видно
Украшати дрібно, дрібно.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець Віри Степанівни, 1946 р. н. (заспіває), Стельмашенко Дар'ї Павлівни, 1944 р. н., Становської Ганни Іванівни, 1938 р. н. (виводить), Чепурної Раїси Василівни, 1937 р. н., Курочки Любові Кузьмівни, 1946 р. н., Швеця Петра Олександровича, 1942 р. н., Кравченка Миколи Михайловича, 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 21 (221).

123. Чешу косу, ой чешу косу (ОР-В)

Одна ♩.= 54

1. Че - шу ко - - су, ой че - шу

Усі

ко - су та й по во - ло - соч - ку,

ой рос - ти, жи - то, та й по ко - ло - соч - ку.

1. Чешу косу, ой чешу косу
Та й по волосочку,
Ой рости, жито, [рости, жито,]*
Та й по колосочку.

2. Рости, жито, ой рости, жито,
Та й укоренися,
Ой живи, ненько, [живи, ненько,]
Та й не журися.

3. Кохай собі, ой кохай собі
Другую такую,
Ой забувай же мене, [забувай мене,]
Та й молодую.

Зап. 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) в с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від учасників фольклорно-етнографічного ансамблю. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/II, арк. 58, № 53.

* Ці фрагменти взято в дужки як такі, що не вкладаються у мелодію. (Л. Є.)

124. Да ой глянь, мати (ОР-В4)

Одна ♩= 90 Помірно

1. Да ой глянь, ма-ти, да на сво-(у)-(о) - (о) - (о)...

Усі

ой глянь, ма - ти, та й на сво - - - ю,

та й на сво - ю та доч - ку вбра(ну). У!

1. Да ой глянь, мати,
Да на сво(ю)...
Ой глянь, мати,
Та й на свою
Та й на свою
Та дочку вбрану. У!

2. Да чого сльоза
Да проливає,
Чого сльоза
Да й проливає,
Сльоза сльозу
Да побиває? У!

3. Да сльоза сльозу
Да побиває,
Сльоза сльозу
Да побиває,
Що матінка
Да питає. У!

Зап. Мусієнко К. С. від фольк. анс. "Древо" с. Крячківка Пирятиського р-ну Полтавської обл. Розшифр. Єфремова Л. О., № 4.

125. Та невже ж тобі, моя мамо (ОР-В4)

♩= 90 Помірно

1. Та - не - вже то - бі, мо - я ма - мо,

не жаль бу - де, як і - ти - муть

по - дру - жеч - кі а ме - не не бу(де)?

1. Та невже ж тобі, моя мамо,
Не жаль буде,
Як ітимуть подружечкі,
А мене не буде?

2. Як ітимуть подружечкі
З гілочками,
Не побачиш мене, ненько,
Між дівочками.

3. Як ітимуть подружечкі
З гілочками,
То й ітимуть молодиці
З ягодками.

Зап. Мусієнко К. С. від фольк. анс. "Древо" с. Крячківка Пирятиського р-ну Полтавської обл. Розшифр. Єфремова Л. О., № 5.

126. Пошли, мати, дочку (ОР-В4-14а)

Одна ♩= 110 Енергійно

Усі По-шли, ма-ти, доч - ку...

По - шли, ма - ти, доч - ку при - ши - ти кві - точ - ку

при-ши-ти кві-точ-ку мо-ло-до-му че-ля-ди - ноч(ку). У!*

Мо-ло-до-му че-ля-ди-ноч-ку, Ко-лю-шеч-ку**-сем'-я-ни - ноч(ку).

Пошли, мати, дочку (2)
Пришити квіточку, (2)
Молодому челядиночку. У!
Молодому челядиночку,
Колюшечку-сем'яниночку.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Іванченко І. В., Дмитрук С. І., 1943 р. н., Ісаєвої Г. М., 1951 р. н. (заспівує), Рубан Л. В., 1942 р. н., Шмиголь О. К., 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 40 (69).

127. Шо я зятя й обдурила (ОР-В4)

Одна ♩= 100 Помірно Усі

Шо я зя - тя й об - ду - ри - ла, із кра - пи - ви квіт - ку при - ши - ла,

а він ду - мав, що з бар - він - ку, кла - де гро - ші на та - ріл(ку).

Шо я зятя й обдурила,
Із крапиви квітку пришила,
А він думав, що з барвінку,
Кладе гроші на тарілку.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Тетяна Василівна, 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспівує), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н. (заспівує), Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 23 (143). На запитання, чи у весільних піснях в кінці кричать "Гу!" Виконавці відповіли: У піснях всігда "Гу" є.

* Вигук "У!" першими голосами накладається на протягнений передостанній склад у другого голосу. (Л. Є.)

** Хто вам нравиться, напишете. (Прим. заспівувачки)

128. Ой казала Валюшенька (ОР-В4)

Одна ♩= 90 Протяжно

1. Ой ка-за-ла Ва-лю-шень-ка: – За-між не пі-ду-(о). Усі На-сі-я-ла чор-но-брив-ці в виш-не-вім са-ду. У!

Одна 2. Та рос-тіть, рос-тіть, чор-но-брив-ці, ні-ко-му й по-лить (о),

1. Ой казала Валюшенька:
– Заміж не піду.
Насіяла чорнобривці
В зеленім саду:

2. – Та ростіть, ростіть, чорнобривці,
Нікому й полить,
Полюбила Василенька,
Буду шануватьь.

Зап. Мусієнко К. С. від фольк. анс. "Древо" с. Крячківка Пирятиського р-ну Розшифр. Єфремова Л. О., № 1.

129. Ой казала Галюшечка (ОР-В4)

Одна ♩= 96 Помірно

Ой ка-за-ла Га-лю-шеч-ка: Усі – За-між не пі-ду. по-сі-я-ла ва-си-леч-ки в зе-ле-нім са-ду: – Рос-тіть, рос-тіть, ва-си-леч-ки, бу-ду по-ли-вать, по-лю-би-ла І-ва-сень-ка, бу-ду ша-ну-вать. У!

Ой казала Галюшечка:
– Заміж не піду.
Посіяла василечки
В зеленім саду:

– Ростіть, ростіть, василечки,
Буду поливать,
Полюбила Івасенька,
Буду шанувать. У!

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від учасниць фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко Валентини Григорівни, 1958 р. н., Кочерги Галини Сергіївни, 1960 р. н. (заспіває), Трохименко Ніни Володимирівни, 1949 р. н., Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 10.

130. Ой гаю ж мій, гаю (ОР-В4-21)

Ой гаю ж мій, гаю, (2)
Густий, не прогляну,
Я ж тебе да викошувала,
На березу да виношувала,
Шоб гай зелененькій,
Шоб рід веселенький. Е*!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С. (заспіває), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І (виводить), Чепурної Р. В, Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 32 (232).

131. Ой гаю, мій гаю (ОР-В4-21а)

Ой гаю, мій гаю, (2)
Густий, непроглядний,
Я ж тебе да викошувала,
На березу да виношувала,
Щоб гай зелененький,
Щоб рід веселенький. У!
Щоб гай зеленіший,
Щоб рід веселіший. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспіває), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 18 (187).

* Невизначений голосний звук, щось середнє між "і", "е", "у", "о". (Л. Є.)

** Протягом співу висота біла підвищена на 1/2 тону. (Л. Є.)

132. Ой колесом, сонечко, колесцем (ОР-В4-33)

Одна ♩= 96 Помірно Усі

Ой ко - ле - сом, со - неч - ко, ко - лес - цем,

та й об - сій, ма - тін - ко, о - вес - цем, щоб той о - ве - сець

ря - сен був, щоб наш мо - ло - день - кий щас - лив був.

Ой колесом, сонечко, колесцем, Щоб той овесець рясен був,
Та й обсій, матінко, овесцем, Щоб наш молоденький щаслив був.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Тетяна Василівна, 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспівує), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н. (заспівує), Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 42 (162).

133. Ой колесцем, сонечко, колесцем (ОР-В4-33)

Одна ♩= 90 Помірно Усі

Ой ко - лес - цем, со - неч - ко, ко - лес - цем,

та й об - сі - й(е), ма - тін - ко о - вес - цем,

щоб цей о - ве - сець ря - сен був,

щоб наш І - лю - шеч - ко щас - лив був! Гу!

Ой колесцем, сонечко, колесцем, Щоб цей овесець рясен був,
Та й обсій(е), матінко, овесцем, Щоб наш Ілюшечко щаслив був! Гу!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.): Швець Віри Степанівни, 1946 р. н. (заспівує), Стельмашенко Дар'ї Павлівни, 1944 р. н., Становської Ганни Іванівни, 1938 р. н. (виводить), Чепурної Раїси Василівни, 1937 р. н., Курочки Любові Кузьмівни, 1946 р. н., Швеця Петра Олександровича, 1942 р. н., Кравченка Миколи Михайловича, 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 24 (224). Мати молодої обводить кругом столу. (Прим. вик.)

134. А летять галочкі (OP-B4-03)

1. А летять галочкі
Через балочкі,
Зозуленька попереду.
Летять галочкі
Через балочкі,
Зазуленька попереду.

2. Ой ідуть дружечкі
Через сінечкі,
А Гануся попереду.
Ідуть дружечкі
Через сінечкі,
А Гануся попереду.

3. Ой усі дружечкі
По лавкам сіли,
А Гануся на покуті.
Усі дружечкі
По лавкам сіли,
А Гануся на покуті.

4. Ой усі дружечкі
Да й заспівали,
А Гануся заплакала.
Усі дружечкі
Да й заспівали,
А Гануся заплакала.

Зап. 04.2005 р. Клименко І. у с. Бобрвінік Зіньківського р-ну Полтавської обл. – Проблеми етномузикології. Вип. 5. Розшифр. Єфремова Л. О., № 30.

135. Ламайте ліщину (OP-B4-35)

Ламайте ліщину, (2)
Кидайте під ноги,
Бо нам удвох любо,
Ми йдемо до шлюбу.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспівує), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 36 (65).

136. Ой ви, вороги, вороги (ОР-В4-36)

Одна ♩=96 Помірно Усі

1. Ой ви, во - ро - ги, во - ро - ги,

да не пе-ре-ходь - те до - ро - ги, бо це до-ро - га

Одна й од Бо - га до свек - ро - во - го й по - Усі ро(га). У!

2-3. Да не - хай пе - ре - йде ро - ди - на

ще й щас - ли - ва - я го - ди(на).

1. Ой ви, вороги, вороги,
Да не переходьте дороги,
Бо це дорога й до Бога,
До свекрового й порога. У!

2. Да нехай перейде родина
Ще й щасливая година.

3. Да нехай перейде чоловік,
Щоб нашим молодим був довгий вік.*

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспівує), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 34 (63).

137. Ой ви, вороги, вороги (ОР-В4-36)

♩=100 Неспішно

Ой ви, во - ро - ги, во - ро - ги, не пе-ре-ходь - те

до - ро - ги, бо в нас до - ро - га й од Бо - га

до сва - то - во - го по - ро(га). Да не - хай пе - ре - йде

ро - ди - на, шоб бу - ла доб - ра - я го - дин(а).

Ой ви, вороги, вороги,
Не переходьте дороги,
Бо в нас дорога й од Бога
До сватового порога.
Да нехай перейде родина,
Шоб була добрая година.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 16 (98).

* Останню строфу проспівали невпевнено. (Л. Є.)

138. Да не радуйтеся, вороги (ОР-В4-36)

Одна ♩=104 Помірно   Усі

1. Да не ра - дуй - те - ся, во - ро - ги,

не пе - ре - ходь - те до - ро - ги, бо в нас до - ро - га

від Бо - га до свек - ро - во - го по - ро(га). У!

Одна   Усі

2, 3. Да не - хай пе - ре - йде ро - ди - на,

щоб бу - ла доб - ро - ю го - ди(на). У!

1. Да не радуйтеся, вороги,
Не переходьте дороги,
Бо в нас дорога від Бога
До свекрового порога. У!

2. Да нехай перейде родина,
Щоб була доброю година. У!

3. Да нехай перейде чоловік,
Щоб був молодим добрий вік. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Ігнатович Т. В., 1976 р. н. (кер.), Малихіної О. І., 1949 р. н., Дворник Н. А., 1947 р. н., Линовицької Н. К., 1940 р. н. (заспіває), Діденко М. М., 1935 р. н. (виводить), Згуровської Л. Л., 1958 р. н., Згуровської Н. І., 1961 р. н., Пампухи Г. І., 1949 р. н., Діденко Н. Й., 1955 р. н., Саган О. М., 1943 р. н., Писаренко О. В., 1950 р. н. (заспіває), Саган К. Г., 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 31 (151).

139. Ой ви, вороги, вороги (ОР-В4-36)

♩=100 Помірно

Ой ви, во - ро - ги, во - ро - ги, не пе - ре - ходь - те

до - ро - ги, бо це до - ро - га від Бо - га,

до та - то - во - го по - ро(га). У!

Ой ви, вороги, вороги,
Не переходьте дороги,
Бо це дорога від Бога
До татового порога. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І., 1938 р. н. (заспіває), Чмиги Г. М, 1946 р. н., Гавриленко Н. Ю., 1945 р. н., Шпаковської В. О., 1954 р. н. (виводить), Запорожець С. І., 1982 р. н., Василенко Н. О., 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 17 (186).

140. Шо на городі огіркі (ОР-В)

♩.=106 Помірно

Шо на го - ро - ді о - гір - кі,

а на во - ро - тах па - руб - кі,

та ні - ку - ди ні про - ї - хать, ні про - йти,

мо - ло - до - го ко - за - чєнь - ка про - вес(ти).

Шо на городі огіркі,
А на воротах парубкі,
Та нікуди ні проїхать, ні пройти,
Молодого козачєнька провести.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 18 (100).

141. Що в нашого свата (ОР-В5-21)

♩= 100 Повільно

Що в на - шо - го сва - та...

Трохи швидше

Що в на - шо - го сва - та з вер - би, з ло - зи ха - та,

бо - їть - ся впус - ти - ти, щоб не роз - ва - лит(и).

Вар. ♩=106 Помірно

Шо в на - шо - го сва - та...

Шо в на - шо - го сва - та з вер - би, з ло - зи ха - та,

бо - їть - ся впус - ти - ти, щоб не роз - ва - лит(и).

Що в нашого свата (2)
З верби, з лози хата,
Боїться впустити,
Щоб не розвалити.

Зап. там само, розшифр. Єфремова Л. О., № 19 (101). Вар. зап. від неї ж, № 22 (104).

142. Що в нашого свата (ОР-В5-21)

Одна ♩=130 Енергійно

Усі Що в на - шо - го сва - та...

Що в на - шо - го сва - та з вер - би - ло - зи ха - та,

бо - їть - ся пус - ти - ти, щоб не роз - ва - лит(и).

Ду - бо - ві й од - вір - ки, ми хо - чем го -ріл(ки). У!

Що в нашого свата (2)
З верби-лози хата,
Боїться пустити,
Щоб не розвалити.
Дубові одвірки,
Ми хочем горілки. У!

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко Валентини Григорівни, 1958 р. н., Кочерги Галини Сергіївни, 1960 р. н. (з с. Свічківка Драбівського р-ну Черкаської обл. (заспіває), Трохименко Ніни Володимирівни, 1949 р. н., Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 8.

143. Що в нашого свата (ОР-В5-21)

♩=80 Помірно

Що в на-шо - го сва - та... Що в на - шо-го сва-та з вер - би, з ло - зи ха - та,

од - вір - ки з ган - чір - ки, дай, сва - ту, го - ріл(ки). У!

Що в нашого свата (2)
З верби, з лози хата,
Одвірки з ганчірки,
Дай, свату, горілки. У!

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Пісні Тетяни Іванівни, 1963 р. н., Розшифр. Єфремова Л. О., № 6 (35).

144. Де той дядько Йосип (ОР-В5-26)

♩=108 Помірно

Де той дядь-ко Йо - сип... Де той дядь-ко Йо-сип,

що го - ріл - ку но - сить, під по-ло-ю тис - не, не-хай во-на йо-му скис(не). У!

Де той дядько Йосип, (2)
Що горілку носить,

Під полою тисне,
Нехай вона йому скисне. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспівує), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 28 (197).

145. Щось у батька теліпається (ОР-В5)

Одна ♩=104 Помірно   Усі

Щось у бать-ка те-лі-па - єть - ся? Го-рі-лоч - ка
у бо-чо - ноч-ку. Він і сам не п'є, і нам не да-є.
Ма-буть, бу-де шинь-ку-ва-ти, го-рі-лоч-ку про-да-ва(ти).
З мо-ло-до-ю не-віст-ко-ю під но-во-ю по-віт-кой(ю), У!

Щось у батька теліпається?
Горілочка у бочоночку.
Він і сам не п'є,
І нам не дає.

Мабуть, буде, шинькувати,
Горілочку продавати.
З молодою невісткою
Під новою повіткою*. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Ігнатович Т. В., Малихіної О. І., Дворник Н. А., Линовицької Н. К., (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампухи Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г., Розшифр. Єфремова Л. О., № 45 (165).

146. Щось у свата теліпається (ОР-В5)

♩=96 Помірно

Щось у сва-та те-лі-па - єть - ся? Го-рі-лоч-ка й у бо-чо -
ноч - ку. Він і сам не п'є і нам не да-є,
ма-буть, бу-де шинь - ку - ва - ти, го-рі-лоч-ку про - да-ва(ти). У!

Щось у свата теліпається?
Горілочка й у бочоночку.

Він і сам не п'є
І нам не дає,

Мабуть, буде шинькувати,
Горілочку продавати. У!

* Сараєм.

Зап. у с. Короваї, див. прим. до № 144. Розшифр. Єфремова Л. О., № 27 (196).

147. А де ж наша весільная мати (ОР-В5-04)

Одна ♩=108 Енернгійно Дві Усі

А де ж на-ша ве-сіль-на-я ма-ти? О-бі-ща-ла ва-ре-но-ї

да-ти з виш-ня-ми, з че-реш-ня-ми, з чер-во-ной ка-ли-ной.

З чер-во-ной ка-ли-но-ю, з хо-ро-шо-ю дів-чи-но(ю).

А де ж наша весільная мати?
Обіщала вареної дати
З вишнями, з черешнями,
З червоною калиной.
З червоною калиною,
З хорошою дівчиною.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольклорного ансамблю у складі: Ігнатович Тетяна Василівна, 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспівує), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н. (заспівує), Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 44 (164).

148. Вийди, вийди, Настюшечко, з хати (ОР-В5)

♩=100 Помірно

Ви-йди, ви-йди, На-стю-шеч-ко, з ха-ти, при-ї-ха-ли

до те-бе два бра-ти... Ви-йди, ви-йди, На-дю-шеч-ко,

ви-йди, да не бу-де в нас на те-бе крив-ди, да стань

на по-ро-зі, та при-гос-ти сво-ї гос(ті).

Вийди, вийди, Настюшечко, з хати,
Приїхали до тебе два брати...*
Вийди, вийди, Надюшечка, вийди,
Да не буде в нас на тебе кривди,
Да стань на порозі,
Та пригости свої гості.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 20 (102).

* Тут виконавиця забула і розпочала іншу, подібну пісню. (Л. Є.)

149. Здвигнулися же лави (ОР-В5-12а)

Одна ♩= 80 Поважно
Дві
Усі Швидко

Здвиг-ну-ли-ся же ла - - ви...

Здвиг-ну-ли-ся ла-ви, як сі-ли бу-я-ре, ще й дуж-че здвиг-нуть-ся, як пи-ва на-п'ють(ся).

Здвигнулися же лави,
Здвигнулися лави,
Як сіли буяри,
Ще й дужче здвигнуться,
Як пива нап'ються.

Зап. 1997 р. Сопілка Т., Семиног М. у с. Лука Лохвицького р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музка. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 21.

150. Ми капусти та й не хочемо (ОР-В5-07а)

♩= 104 Помірно

Ми ка-пус-ти та й не хо-че-мо, ми ка-пус-ту по-то-ло-чі-мо, на-ше пан-ське ті-ло са-ла за-хо-ті(ло).

Ми капусти та й не хочемо,
Ми капусту потолочімо,
Наше панське тіло
Сала захотіло.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 35 (117)

151. Ми капусти та й не хочемо (ОР-В5-07а)

♩= 96 Енергійно

Ми ка-пус-ти та й не хо-че-мо, ми ка-пус-ту по-то-ло-чи-мо, на-ше бі-ле ті-ло го-ріл-ки схо-тіл(о). І!

Ми капусти та й не хочемо,
Ми капусту потолочимо,
Наше біле тіло
Горілки схотіло. І!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С., 1946 р. н., Стельмашенко Д. П., 1944 р. н., Становської Г. І., 1938 р. н., Чепурної Р. В., 1937 р. н., Курочки Л. К., 1946 р. н., Швеця П. О., 1942 р. н., Кравченка М. М., 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 5.

152. Брязнули ложки, тарілки (ОР-В5-03)

♩= 106 Енергійно

Брязнули ложки, тарілки,
Дайте, бояре, горілки,
Ми багато не хочемо,
Тільки губи помочемо. І!
Ми багато не бажаємо,
Тільки губи повмочаємо. І!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С., Стельмашенко Д. П., Становської Г. І., Чепурної Р. В., Курочки Л. К, Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 4.

153. Їли бояри, їли (ОР-В5-08)

♩= 100 Помірно

Їли бояри, їли, (2)
Цілого порося зіли,
[Хоч] багато, ни багато,
(*Нерозб.*)

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 36 (118)

154. Не совайте, свашки, по лаві (ОР-В5)

Одна ♩=110 Помірно

Не совайте, свашки, по лаві, (2)
Бо в нас вони діряві,
Бо в нас лави сучкуваті,
А ви, свашки, дурнуваті.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Дмитрук С. І., 1943 р. н., Ісаєвої Г. М., 1951 р. н. (заспіває), Рубан Л. В., 1942 р. н., Шмиголь О. К., 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 26 (55).

155. Ясні свашки, ясні (ОР-В5)

Одна ♩= 104 Помірно

Усі

Ясні свашки, ясні... Ясні свашки, ясні, на вас платкі красні, сподниці зелені, і [грязні] пеле(ни).

Ясні свашки, ясні, (2)
На вас платкі красні,
Сподниці зелені
І [грязні*] пелени.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспівує), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 27 (56).

156. Старша свашка коса (ОР-В5-14а)

Одна ♩= 120 Жваво

Усі

Старша свашка коса, а друга без носа, а третя без уха, та й та пісню слух(а).

Старша свашка коса,
А друга без носа,
А третя без уха,
Та й та пісню слуха.

Зап. там само. Розшифр. Єфремова Л. О., № 24 (53).

157. Старша свашка коса (ОР-В5-14а)

Одна ♩= 110 Енергійно

Усі

Старша свашка коса, наїлася проса, сюди, туди повертається, з неї просо висипа-єть(ся). Гу!

Старша свашка коса,
Наїлася проса,
Сюди, туди повертається,
З неї просо висипається.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар’янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Ігнатович Т. В., Малихіної О. І., Дворник Н. А., Линовицької Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампухи Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В. (заспівує), Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 29 (149).

* Напишіть. (Прим. вик.)

158. Старша дружка коса (ОР-В5-14а)

♩= 100 Помірно

Стар - ша друж - ка ко - са, а дру - га без - но - са,

а тре - тя бе - зу - ха, та й та піс - ню слу(ха). У!

2. – За цю - ю про - мов - ку на ши - ю ві - рьов(ку),

на пле - чі ди - ти - ну на сва - ху при - чин(ну).

1. – Старша дружка коса,
А друга безноса,
А третя безуха,
Та й та пісню слуха. У!

2. – За цюю промовку
На сваху віръовку,
На плечі дитину
На сваху причинну.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С., Стельмашенко Д. П. Становської Г. І., Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 7.

159. Старший буярин косий (ОР-В5-14)

Одна ♩= 106 Помірно — Усі

Стар-ший бу - я - ри - н(и) ко - сий... Стар - ший бу - я - рин ко - сий,

а дру - гий без - но - сий, а тре - тій без у - ха, та й той піс - ню слу - ха.

Старший буярин косий, (2)
А другий безносий,

А третій без уха,
Та й той пісню слуха.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспівує), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 31 (200).

160. Старший буярин косий (ОР-В5-14)

Одна ♩= 104 Помірно — Дві

Стар - ший бу - я - рин ко - сий, а дру - гий при - п'я - тий,

ко - лоч - ком при - би - тий, шоб не був сер - дит(ий). У!

Старший буярин косий,
А другий прип'ятий,

Колочком прибитий,
Шоб не був сердитий. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. Розшифр. Єфремова Л. О., № 30 (150). Див. прим. до № 157.

161. Де бояри волочилися (ОР-В5-11)

♩=120 Рухливо

Де бо - я - ри во - ло - чи - ли - ся, шо по у - ші за - мо - чи - ли - ся? Чи у по - лі сі - но ко - си - ли? Чи по се - лі хлі - ба про - си - ли? Під ко - па - ми но - чу - ва - ли, мі - ші у - ші по - б'ї - да(ли).

Де бояри волочилися,
Шо по уші замочилися?
Чи у полі сіно косили?
Чи по селі хліба просили?
Під копами ночували,
Міші уші поб'їдали.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 24 (106).

162. Де буяри волочилися (ОР-В5-11)

Одна ♩=110

Де бу - я - ри во - ло - чи - ли - ся...

Усі

Де бу - я - ри во - ло - чи - ли - ся, що по по - яс за - мо - чи - ли - ся? Чи сі - но ко - си - ли, чи хлі - ба про - сил(и)? Чи в со - ло - мі но - чу - ва - ли, ми - ші у - ші по - б'ї - дал(и)?

Де буяри волочилися, (2)
Що по пояс замочилися?
Чи сіно косили,
Чи хліба просили?
Чи в соломі ночували,
Миші уші поб'їдали?

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспівує), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 32 (201).

163. Ой ти, душенько, молода Ганнушко, Старший боярин поганий (ОР-В5-13а)

♩=60 Швиденько

Ой ти, ду - шень - ко, мо - ло - да Ган - нуш - ко... Стар - ший бо - я - рин по - га - ний... Стар - ший бо - я - рин по - га - ний,

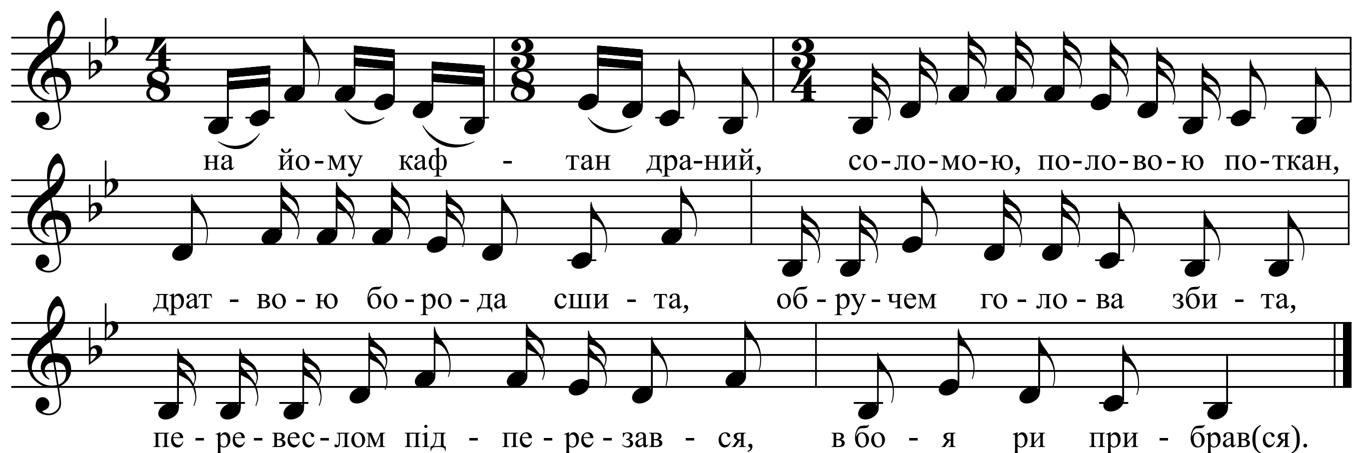

Ой ти, душенько, молода Ганнушко...
Старший боярин поганий, (2)
На йому кафтан драний,
Соломою, половою поткан,
Дратвою борода зшита,
Обручем голова збита,
Перевеслом підперезався –
В бояри прибрався.

Зап. 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Гаряжи Г. А., 1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 15 зв.-16. Пл. 4. Співають, як молода сидить за столом.

164. Та ти душенько, молода Ганнушко Старший боярин патлатий (ОР-В5-13-14)

Та ти, душенько, молода Ганнушко...
Старший боярин патлатий (2)
До стелі прип'ятий,
Гвіздочком прибитий,
Шоб не був сердитий.

Зап. у червні 1978 р. Правдюк О. А., Іоаніді А. Л., Омельченко А, Ф. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кзьонз Марії Аксенть'ївни – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 461, арк. 4. Співають в суботу, як сідають за стіл. (Прим. зап.)

165. Старший боярин, як болван (ОР-В5-13а)

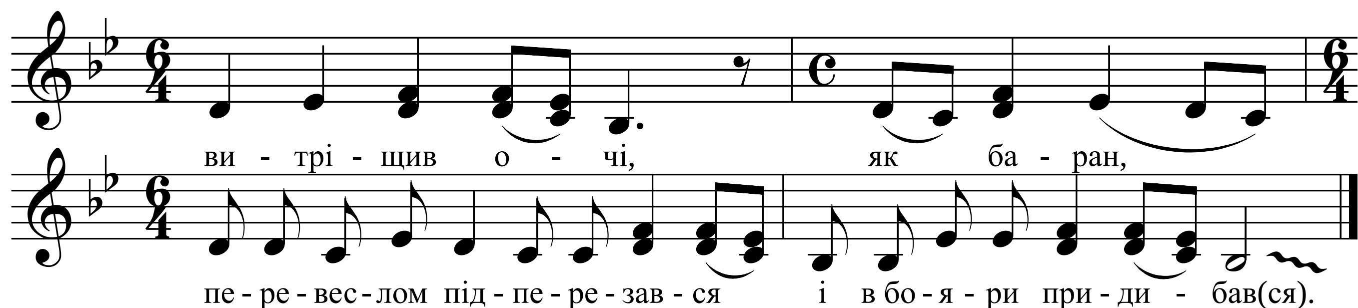

Старший боярин, як болван, Перевеслом підперезався
Витріщив очі, як баран, І в бояри придибався.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н., заспівує, Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Констянтинівни, 1942 р. н., виводить. Розшифр. Єфремова Л. О., № 28 (57).

166. В нас бояри молодесенькі (ОР-В5)

В нас бояри молодесенькі, (2) А ви, дружки, постаріли,
Як каліна червонесенькі, Як бузина, посивіли.

Зап. там само. Розшифр. Єфремова Л. О., № 30 (59).

167. В нас бояри молодесенькі (ОР-В5)

В нас бояри молодесенькі, А ви, дружки, посивіли,
Як калина червонесенькі, Як [ожина] посиніли. І!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. зав. Майорщинським сільським будинком культури Теслицька Катерина Павлівна) у складі: Швець Віри Степанівни, 1946 р. н., Стельмашенко Дар’ї Павлівни, 1944 р. н., Становської Ганни Іванівни, 1938 р. н., Чепурної Раїси Василівни, 1937 р. н., Курочки Любові Кузьмівни, 1946 р. н., Швеця Петра Олександровича, 1942 р. н., Кравченка Миколи Михайловича, 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 6.

168. Перша дружка, як стружка (ОР-В5)

♩= 110 Помірно

Пер - ша друж - ка, як струж - ка...

Пер - ша друж - ка, як струж - ка, дру - га, як вер - туш - ка,

тре - тя, як ба - ри - ло, шоб те - бе роз - да - вил(о).

Перша дружка, як стружка, (2)
Друга, як вертушка,
Третя, як барило,
Шоб тебе роздавило.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 29 (111).

169. Тобі, свашко, не свашкувати (ОР-В5-15а)

Одна ♩= 110 Помірно

То - бі, сваш - ко, не сваш - ку - ва - ти...

Усі То - бі, сваш - ко, не сваш - ку - ва - ти, то - бі, сваш - ко, че - ре - ду пас - ти

з ве - ли - ко - ю ло - ма - ко - ю, з чор - но - ю ко - цю - бо(ю).

Тобі, свашко, не свашкувати, (2)
Тобі, свашко, череду пасти
З великою ломакою,
З чорною коцюбою.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Дмитрук С. І., Ісаєвої Г. М. (заспівує), Рубан Л. В., Шмиголь О. К. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 29 (58).

170. Тобі, дружко, не дружкувати (ОР-В5-15)

Одна ♩= 96 Помірно

То - бі, друж - ко, не друж - ку - ва - ти...

Усі То - бі, друж - ко, не друж - ку - ва - ти, то - бі, друж - ко, че - ре - ду пас - ти

з ве - ли - ко - ю ло - ма - ко - ю, з ве - ре - но - ю со - ба - ко - ю.

Тобі, дружко, не дружкувати, (2)
Тобі, дружко, череду пасти
З великою ломакою,
З вереною собакою.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну від Запорожець Віри Іванівни, 1938 р. н. (заспівує), Чмиги Галини Миколаївни, 1946 р. н., Гавриленко Ніни Юхимівни, 1945 р. н., Шпаковської Валентини Омелянівни, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлани Іванівни, 1982 р. н., Василенко Надії Олексіївни, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 33 (202).

171. Старша дружка маленька (ОР-В5)

Одна ♩= 110 Помірно

Усі Стар - ша друж - ка ма - лень - ка...

Стар - ша друж - ка ма - лень - ка, як жа - ба ря - бень - ка,

по сто - лу ска - ка - є, всіх дру - жок ля - ка(є).

Старша дружка маленька, (2)
Як жаба рябенька,
По столу скакає,
Всіх дружок лякає.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспівує), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Констянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 25 (54).

172. Старша світилка маленька (ОР-В5)

♩=100 Помірно

Стар - ша сві - тил - ка ма - лень - ка..

Стар - ша сві - тил - ка ма - лень - ка, як жаб - ка ря - бень - ка,

по по - лу ска - ка - є, дру - же - чок ля - ка - є.

Старша світилка маленька, (2)
Як жабка рябенька,
По полу скакає,
Дружечок лякає.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І., Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О., Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 30 (199).

173. Старша світилка багата (ОР-В5)

♩= 110 Помірно

Стар - ша сві - тил - ка ба - га - та...

Ста - ша сві - тил - ка ба - га - та, в не - ї со - роч - ка чох - ла - та,

по - між ти - ми да чох - ли - ця - ми си - дять во - ші да ко - пи - ця - ми,

по - дай - те ло - па - ти, бу - дем во - ші ви - грі - бат(и).

– Бре - ше - те, друж - ки - по - ган - ці...

Бре - ше - те, друж - ки - по - ган - ці, в ме - не со - роч - ка з ки - тай - кі,

ме - не ма - ти ви - про - во - жа - ла, з скри - ні со - роч - ку да - ва(ла).

Старша світилка багата, (2)
В неї сорочка чохлата,
Поміж тими да чохлицями
Сидять воші да копицями,
Подайте лопати,
Будем воші вигрібати.

– Брешете, дружки-поганці, (2)
В мене сорочка з китайкі,
Мене мати випровожала,
З скрині сорочку давала.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 30-31 (112-113). Я сама на весіллях була світилкою у Короваях. (Прим. вик.)

174. Мир миром (ОР-В5)

Одна ♩=100 Енергійно Дві Усі

Мир ми - ром, мир ми - ром, пі - ро - ги з си - ром,

ва - ре - ни - ки п'я - ні, а ви, друж - ки, дур - ні, по - ми - рі - мось.

Мир миром,
Мир миром,
Піроги з сиром,
Вареники п'яні,
А ви, дружки, дурні,
Помирімось.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І., Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 13.

175. Шо то за ворона (ОР-В5-17а)

♩=106 Помірно

Шо то - за во - ро - на... Шо то за во - ро - на

сто - їть у по - ро - га? Кри - ла ро - зто - пи - ла, дзьо - ба роз - ту - ли - ла,

хо - че во - на й у - ле - ті - ти, на по - са - ді по - си - ді(ти).

Шо то за ворона, (2)
Стоїть у порога?

Крила розтопила,
Дзьоба розтулила,

Хоче вона й улетіти,
На посаді посидіти.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 23 (105).

176. Зась тобі, початухо, зась, зась (ОР-В5)

Одна ♩= 104 Помірно

Зась то - бі, по - ча - ту - хо, зась, зась...

Усі

Зась то - бі, по - ча - ту - хо, зась, зась, між сви - ня - ми ляж, ляж,

пе - ле - но - ю за - ту - ли - ся, на нас не ди - ви(ся).

Зась тобі, початухо, зась, зась, (2)
Між свинями ляж, ляж,

Пеленою затулися,
На нас не дивися.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну від Дмитрук С. І., Ісаєвої Г. М. (заспівує), Рубан Л. В., Шмиголь О. К. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 31 (60).

177. Зась тобі, початухо, зась, зась (ОР-В5)

Одна ♩= 110 Енергійно

Зась то - бі, по - ча - ту - хо, зась, зась...

Усі

Зась то - бі, по - ча - ту - хо, зась, зась, із сви - ня - ми ляж, ляж,

пе - ле - на - ми за - ту - ли - ся, на нас не ди - вис(я). І!

Зась тобі, початухо, зась, зась, (2)
Із свинями ляж, ляж,

Пеленою затулися,
На нас не дивися. І!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І., Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 8.

178. А ми в свата та й не набулися (ОР-В5)

♩= 134 Швиденько

А ми в сва - та та й не на - бу - ли - ся, го - рі - лоч - ки та й не на - пи - ли - ся,

ва - ре - нич - ків не на - ї - ли - ся, шоб ви, сва - ти, по - да - ви - ли(ся).

А ми в свата та й не набулися,
Горілочки та й не напилися,
Вареничків не наїлися,
Шоб ви, свати, подавилися.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Пісні Тетяни Іванівни, 1963 р. н., Розшифр. Єфремова Л. О., № 7 (36).

179. Що ми в свата та й не набулися (ОР-В5)

Одна ♩= 130 Швиденько — Усі

Що ми в сва-та та й не на-бу - ли - ся, го-рі-лоч-ки та й не на-пи - ли - ся, по-си-ді-ли на бе - ре-зі, по-вер-ну-ли - ся тве - ре(зі). У!

Що ми в свата та й не набулися,
Горілочки та й не напилися,
Посиділи на березі,
Повернулися тверезі. У!

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від учасниць фольклорного ансамблю "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко Валентини Григорівни, 1958 р. н., Кочерги Галини Сергіївни, 1960 р. н. (з с. Свічківка Драбівського р-ну Черкаської обл., заспівує), Трохименко Ніни Володимирівни, 1949 р. н., Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 12.

180. Що ми в свата та й не набулися (ОР-В5)

Одна ♩= 96 Помірно — Усі

Що ми в сва-та та й не на-бу - ли - ся, го-рі-лоч-ки та й не на-пи-ли - ся, ва-ре-но-ї не на-ї - ли - ся, щоб ви, сва - ти, по-ка-зи - лис(я). У!

Що ми в свата та й не набулися,
Горілочки та й не напилися,
Вареної не наїлися,
Щоб ви, свати, показилися. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспівує), Чмига Галина Миколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 26 (195).

181. Шо ми в свата та й не набулися (ОР-В5)

Шо ми в свата та й не набулися,
Горілочки та й не напилися,
Вареників не наїлися,
Шоби свати показилися.
Шоб сиділи на березі,
Шоб приходили тверезі. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. складі: Ігнатович Тетяна Василівна, 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспіває), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н. (заспіває), Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 33 (153).

182. Соловейко з гаю вилітає (ОР-В6)

Соловейко з гаю вилітає,
А жених із дому виїжжає,
Соловейко за калиной,
А жених так за дівчиной.

Зап. там само. Розшифр. Єфремова Л. О., № 19 (139).

183. Ой і крикнув орел, сидя на дубу (ОР-В6)

Одна ♩= 90 Помірно — Усі

1. Ой і крик - нув о - рел, си - дя на ду - бу,

о - бі - зв ав - ся [Ва - си - леч - ко] сво - є - му [та ро - ду]: – Ой го - ре ме - ні

са - мо - му як би ме - ні, мо - ло - день - ку, до - дом(у).

Одна — Усі

2. Ой го - ре ж ме - ні без не - ї,

як би ме - ні по - ї - ха - ти до не(ї). І!

1. Ой і крикнув орел, сидя на дубу,
Обізвався [Василечко] своєму [та роду]:
– Ой горе мені самому,
Як би мені, молоденьку, додому.

2. Ой горе ж мені без неї,
Якби мені поїхати до неї. І!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В., 1976 р. н. (кер.), Малихіна О. І., 1949 р. н., Дворник Н. А., 1947 р. н., Линовицька Н. К., 1940 р. н. (заспіває), Діденко М. М., 1935 р. н. (виводить), Згуровська Л. Л., 1958 р. н., Згуровська Н. І., 1961 р. н., Пампуха Г. І., 1949 р. н., Діденко Н. Й., 1955 р. н., Саган О. М., 1943 р. н., Писаренко О. В., 1950 р. н. (заспіває), Саган К. Г., 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 24 (144).

184. Що на хаті зілля (ОР-В6-06)

Одна ♩=72 — Усі

Що на ха - ті зіл - ля... Що на ха - ті зіл - ля,

а в ха - ті ве - сіл - ля, на дво - рі бо - я - ре, як мак про - цві - та(є).

Що на хаті зілля, (2)
А в хаті весілля.

На дворі бояре,
Як мак процвітає.

Зап. 1972 р. Правдюк О. А. у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кожари С. Г., 1911 р. н., Йови О. С., 1910 р. н., Гаврилевської В. О., 1913 р. н., П'ятниці М. Г. 1918 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од.зб. 425/ІІ, арк. 75, № 64.

185. Шо на городі огірки (ОР-В6)

Одна ♩= 110 Енергійно

Усі

Шо на го - ро - ді о - гір - ки, а на во - ро - тях

па - руб - ки, да ні - ку - ди не про - ї - хать, ні про - йти,

ні - ку - ди ко - ни - чень - ка про - вес(ти). У!

Шо на городі огірки,
А на воротях парубки,
Нікуди не проїхать, не пройти,
Нікуди кониченька провести. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Ігнатович Т. В., 1976 р. н. (кер.), Малихіної О. І., 1949 р. н., Дворник Н. А., 1947 р. н., Линовицької Н. К., 1940 р. н. (заспіває), Діденко М. М., 1935 р. н. (виводить), Згуровської Л. Л., 1958 р. н., Згуровської Н. І., 1961 р. н., Пампухи Г. І., 1949 р. н., Діденко Н. Й., 1955 р. н., Саган О. М., 1943 р. н., Писаренко О. В., 1950 р. н. (заспіває), Саган К. Г., 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 28 (148).

186. Шо на городі огірки (ОР-В6)

Одна ♩= 90 Неквапливо

Усі

Шо на го - ро - ді о - гір - ки,

а на во - ро - тях па - руб - ки,

та ні - ку - ди не про - ї - хать, нє про - йти,

ні - ку - ди ко - ни - чень - ка про - вес(ти).

Шо на городі огірки,
А на воротях парубки,
Та нікуди не проїхать, нє пройти,
Нікуди кониченька провести.
[Шо ні кониченька вороного,
Ні Колюшечка молодого.]

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець Віри Степанівни, 1946 р. н. (заспіває), Стельмашенко Дар'ї Павлівни, 1944 р. н., Становської Ганни Іванівни, 1938 р. н. (виводить), Чепурної Раїси Василівни, 1937 р. н., Курочки Любові Кузьмівни, 1946 р. н., Швеця Петра Олександровича, 1942 р. н., Кравченка Миколи Михайловича, 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 26 (226)

187. Ой свате наш, свате (ОР-В6-04)

♩= 106 Помірно

Ой сва - те наш, сва - те... Ой сва - те наш, сва - те,

пус - ти нас у ха - ту, тут нас не - ба - га - то:

чет - ве - ро та п’я - те - ро, та бу - де нас ди - в’я - тер(о).

Ой свате наш, свате, (2)
Пусти нас у хату,
Тут нас небагато:
Четверо та п’ятеро,
Та буде нас див’ятеро.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 21 (103).

188. Короле, короле (ОР-В6-09а)

Одна ♩= 90 Помірно — Дві — Усі

Ко - ро - ле, ко - ро - ле, ко - ро - ле - ви - чу,

чом ти хо - диш, чом не ся - диш, як у ба - теч - ка,

так у тес - теч - ка за сто - лом, за сто - лом?

Короле, короле,
Королевичу,
Чом ти не ходиш,
Чом не сядиш,
Як у батечка,
Так у тестечка
За столом? (2)

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Іванченко І. В., Дмитрук С. І., Ісаєвої Г. М. (заспівує), Рубан Л. В., Шмиголь О. К. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 38 (67). Водять могодого кругом столу. (Прим. вик.)

189. Ой не сиди, Галюшечко, боком (ОР-В6-10)

Одна ♩= 110 Енергійно

Ой не си - ди, Га - лю - шеч - ко, бо - ком...

Усі ♩= 30 Швидше

Ой не си - ди, Га - лю - шеч - ко, бо - ком, це ж то - бі не - на - ро - ком,

при - сунь - ся бли - зень - ко, ди - вись ве - се - лень(ко).

Ди-вись ве-се - лень-ко, це ж тво-є сер - деньк(о). У!

Ой не сиди, Галюшечко, боком, (2)
Це ж тобі ненароком,
Присунься близенько,
Дивись веселенько, (2)
Це ж твоє серденько. У!

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Полтавської обл. від Луценко Н. О., Маліченко В. Г., Кочерги Г. С. (заспівує), Трохименко Н. В., Цимбал Л. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 9.

190. Ой не сиди, Галюшечко, боком (ОР-В6-10)

Одна ♩= 110 Енергійно

Ой не си-ди, Га-лю-шеч-ко, бо - ком...

Дві Усі

Ой не си-ди, Га-лю-шеч-ко, бо - ком, це ж то-бі не-на-ро - ком,

при - сунь - ся бли - зень - ко, ди - вись ве - се - лень(ко)

Ди - вись ве - се - лень - ко, це ж тво - є сер - день(ко).

Ой не сиди, Галюшечко, боком, (2)
Це ж тобі ненароком,
Присунься близенько,
Дивись веселенько, (2)
Це ж твоє серденько.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Іванченко І. В., Дмитрук С. І., Ісаєвої Г. М. (заспівує), Рубан Л. В., Шмиголь О. К. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 41 (70).

191. Ой не сиди, Валюшечко, боком (ОР-В6-10)

Одна ♩= 100 Помірно

Дві

Усі

Ой не си-ди, Ва-лю-шеч-ко, бо - ком, це ж то-бі не-на-ро-ком,

при - сунь - ся бли - зень - ко, ди - вись ве - се - лень(ко).

При-сунь-ся ще ближ-че, ди-вись ве-се-ліш(е). І!

Ой не сиди, Валюшечко, боком,
Це ж тобі ненароком,
Присунься близенько,
Дивись веселенько.
Присунься ще ближче,
Дивись веселіше. І!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Ігнатович Т. В., Малихіної О. І., Дворник Н. А., Линовицької Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампухи Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В. (заспівує), Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 35 (155).

192. [Засвіти, мати, свічку] (ОР-В6-11)

Одна ♩= 90 Повільно

2. За-сві-ти-ла ма-ти свіч - ку, о не яс-но го - рить,

Усі

а я ста-ла, по-ди - ви-ла - (ся), а сер-це бо - лить.

1. [Засвіти, мати, свічку,]
Постав на столі,
А я стану, подивлюся,
Чи пара мені.

2. Засвітила мати свічку,
О не ясно горить,
А я стала, подивилася,
Аж серце болить.

Зап. Мусієнко К. С. від фольк. анс. "Древо" с. Крячківка Пирятиського р-ну Полтавської обл. Розшифр. Єфремова Л. О., № 8.

193. Кременю да кремінчику (ОР-В6)

Одна ♩= 96 Помірно

Усі Кре - ме - ню да кре - мін - чи - ку...

Кре - ме - ню да кре - мін - чи - ку, ви - кре - ши да о - гін - чи - ку,

све - чі по - сві - ти - ти, сер - це зве - се - ли(ти). У!

Кременю да кремінчику, (2)
Викреши да огінчику

Свечі посвітити,
Серце звеселити. У!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 27 (227).

194. Братіку да сокільчику (ОР-В6-15)

♩= 110 Помірно

Бра - ті - ку да со - кіль - чи - ку...

Бра - ті - ку да со - кіль - чи - ку, сядь со - бі на ос - лін - чи - ку,

Братіку да сокільчику, (2) Сядь собі на ослінчику, Креши, рубай, Сестри не давай, Сестра – вся родина, Сидить, як калина.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 27 (109).

195. Братіку, та не лякайся (OP-B6-15)

Братіку, та не лякайся, (2) Братіку, постарайся, Не продавай сестри І русої коси За руб, за чотири, За два золотії.

Зап. там само. Розшифр. Єфремова Л. О., № 28 (110).

196. Ой татарин братічок, татарин (OP-B6-16)

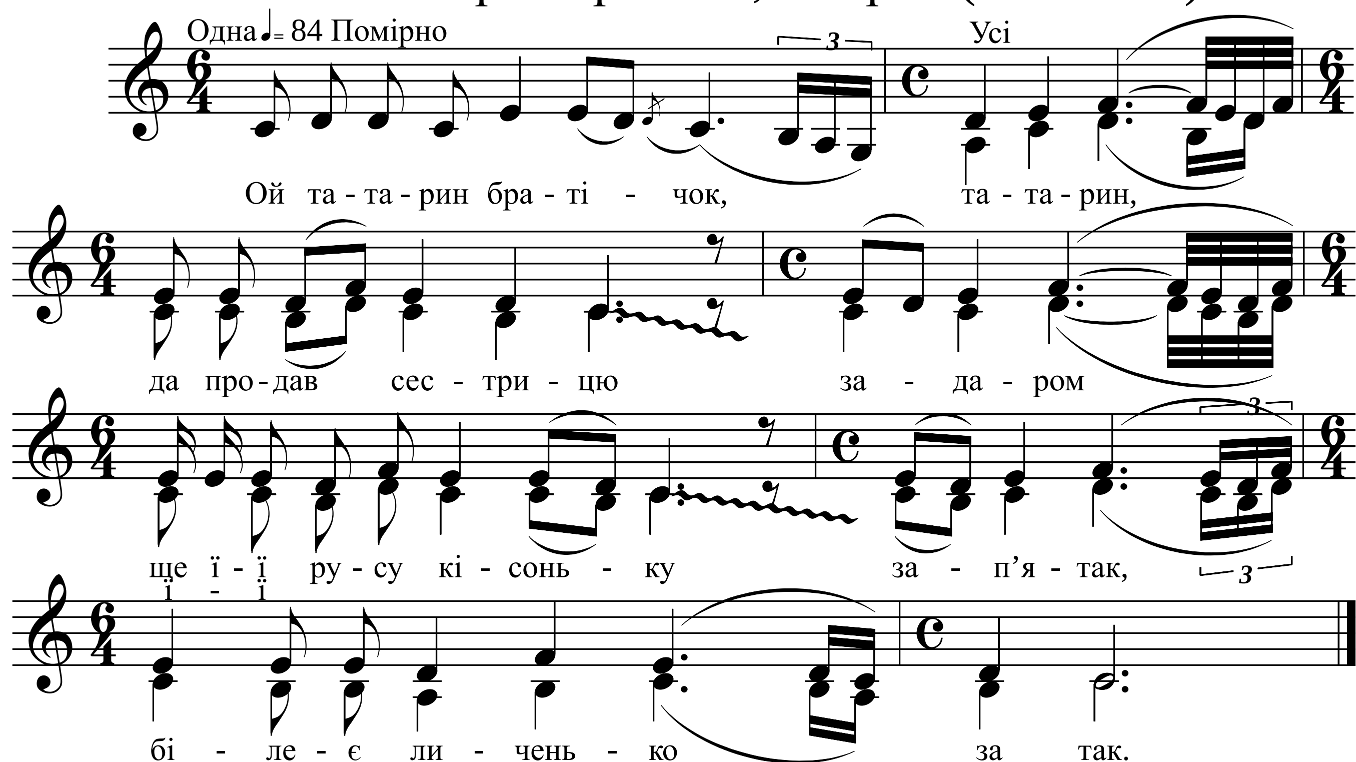

Ой татарин братічок, татарин,
Да продав сестрицю задаром
Ще її русу кісоньку за п'ятак,
Білеє лисенько за так.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 22 (142).

197. Поглянь, мати (ОР-В6-17)

1 ♩= 88

1. По - глянь, ма - ти, та й на мій по - сад,
по - глянь, ма - ти, та й на мій по - сад, всі дру - жеч - ки
та в ко - сах си(дять).

1. Поглянь, мати,
Та й на мій посад*
Всі дружечки
У** косах сидять.

2. А на мою
Та роса впала,
Щоб я її
Та й розчесала.

3. Чешу косу
Та й по волосочку,
Рости, жито,
Та й по колосочку.

4. Та рости, рости
Та й розкорінися,
Живи, ненько,
Зо мной, не журися.

5. Кохай собі
Другую такую
Та не забувай
Мене молодую.

6. Викохала,
Та вже не такую,
Не забуду
Тебе молодую.

Зап. 1972 р. Правдюк О. А. у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кожари С. Г., 1911 р. н., Йови О. С., 1910 р. н., Гаврилевської В. О., 1913 р. н., П'ятниці М. Г., 1918 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од.зб. 425/ІІ, арк. 74.

198. Казав же ти, зелен явірочку (ОР-В7-02а)

Помірно

1. Ка - зав же ти, зе - лен я - ві - роч - ку:
не бо - ю - ся я мо - ро - зоч - ку.

1. Казав же ти, зелен явірочку:
Не боюся я морозочку.

2. Тепер же ти став боятися,
Стало листя осипатися.

3. Даєш мене та не жалуєш
І світ мені та зав'язуєш.

4. Зав'язав же світ хустиною,
Щоб не була я дівчиною.

5. Зав'язуєш світ китайкою,
Щоб не була я хазяйкою.

Зап. Попадич Ф. від Марусі Яковенкової з с. Нової Диканьки (нині Решетилівського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 75 (149), № 196.

* Першу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.) ** Різночитання. (Л. Є.)

199. Запряжу я сивую кобилу (ОР-В6)

Запряжу я сивую кобилу
Та поїду у ліс по калину.
Гарная в лісі калина,
Чесная в батька дитина.
Чесная в батька дитина,
Чесная мати родила.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспіває), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В. (заспіває), Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 37 (157).

200. Що на горі церковця стояла (ОК-КП-09)

– Що на горі церковця стояла,
З кім же ти, Валюшечко, льон брала?
– Із тобою, Василечко, з тобою,
Як із ясною зорьою. У!

Зап. Сопілка Т., Семиног М. у с. Крячківка Пирятинського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Зазначено, що весільна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 2.

201. Ой молодець Николочко (ОР-В6)

Одна ♩=102 Енергійно

Усі

Ой мо - ло - дець Ни - ко - лоч - ко, я - кий мо - ло - дець,

що під - ру - бав ка - ли - нонь - ку під ко - рі - нець,

по - си - па - лись я - гі - доч - кі по сто - лу,

всьо - му ро - до - ві на слав(у). У!

Ой молодець Николочко,
Який молодець,
Що підрубав калиноньку
Під корінець,

Посипались ягідочкі
По столу
Всьому родові
На славу. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В. (заспівує), Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 39 (159).

202. Розцвілася рожевая квітка (ОР-В6)

Одна ♩= 96 Енергійно

Усі

Роз - цві - ла - ся ро - же - ва - я квіт - ка, бу - ла вчо - ра

Га - лю - шеч - ка дів - ка а сьо - год - ні мо - ло -
Пре - хо - ро - ше по - ди -

ди - ця пре - хо - ро - ше по - ди - вить(ся). І!
вить - ся, що хо - ро - ша мо - ло - ди(ця). І!

Розцвілася рожевая квітка,
Була вчора Галюшечка дівка,
А сьогодні молодиця,

Прехороше подивиться. І!
Прехороше подивиться,
Що хороша молодиця. І!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 29 (229).

203. Що по той бік ставу (ОР-В6)

Одна ♩= 100 Помірно — Усі

Що по той бік ста - ву... Що по той бік ста - ву
кли - че па - вич па - ву: – І - ди, і - ди, мо - я па - воч - ко,
дам я то - бі вин - не яб - луч - ко. А за те - є вин - не яб - луч - ко
по - те - ря - ла ді - ву - ван - няч(ко). У!

Що по той бік ставу (2)
Кличе павич паву:
– Іди, іди, моя павочко,
Дам я тобі винне яблучко.
А за теє винне яблучко
Потеряла дівуваннячко. У!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швецця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 30 (230).

204. Що по той бік ставу (ОР-В6)

Одна ♩=100 Помірно — Усі

Що по той бік ста - ву кли - че па - *вич па - ву:
– І - ди, і - ди, мо - я па - воч - ко, дам я то - бі вин - не яб - луч - ко.
А за те - є вин - не яб - луч - ко по - те - ря - ла ді - ву - ван - ня(чко).

Що по той бік ставу
Кличе павич паву:
– Іди, іди, моя павочко,
Дам я тобі винне яблучко.
А за теє винне яблучко
Потеряла дівуваннячко.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В. (заспівує), Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 18 (138).

* Підголоски ледь чутні. (Л. Є.)

205. Що ми ісхотіли (ОР-В6)

Що ми ісхотіли,
Те ми ізробили:
З хліба паляницю,
З дівки молодицю. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 38 (158).

206. Ой казали превражії люди (ОР-В6)

Ой казали превражії люди,
Що недобра Валюшечка буде.
Вона добра ще й добресенька,
Всьому роду веселесенька. І!

Зап. там само Розшифр. Єфремова Л. О., № 36 (156).

207. Ой казали превражії люди (ОР-В6)

Ой казали превражії люди,
Що не гарна Галюшечка буде.
Вона гарна ще й гарнесенька,
Всьому роду веселесенька. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець В. І., 1938 р. н. (заспіває), Чмига Г. М., 1946 р. н., Гавриленко Н. Ю., 1945 р. н., Шпаковська В. О., 1954 р. н. (виводить), Запорожець С. І., 1982 р. н., Василенко Н. О., 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 19 (188).

208. Молотили житечко на точку (ОР-В6)

Одна ♩= 100 Помірно; Усі

Мо-ло-ти-ли жи-теч - ко на точ-ку,
ой спа-си-бі сва-то - ві за доч-ку,
за чер - во-ну - ю ка - ли - ну,
за хо - ро - шу - ю ди - тин(у).*

Молотили житечко на точку,
Ой спасибі сватові за дочку,
За червоную калину,
За хорошую дитину.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н., заспіває, Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н., виводить. Розшифр. Єфремова Л. О., № 46 (75).

209. Дружко коровай крає (ОР-В6-23)

Одна ♩= 120 Пожвавлено

Усі Друж-ко ко-ро-вай кра - є...
Друж - ко ко-ро-вай кра - є, се-ме-ро ді-тей ма - є,
при-йшли з ко-ше-ля-ми, весь ко-ро-вай за-брал(и). Ух!

Дружко коровай крає, (2)
Семеро дітей має,
Прийшли з кошелями,
Весь коровай забрали. Ух!

Зап. там само. Розшифр. Єфремова Л. О., № 22 (51).

210. Та ти, душенько
Дружко коровай крає (ОР-В6-23)

Одна ♩= 69 Урочисто

1. Та ти, ду - шень - ко. мо-ло-да Ган-нуш - ко...

* У кінці вже тоніка звучала на півтона вище. Висота підвищувалась протягом співу. (Л. Є.)

Друж - ко ко - ро - вай кра - є...

Усі

Друж - ко ко - ро - вай кра - є, се - ме - ро

ді - тей ма - є, при - йшли з ко - ше - ля - ми,

весь ко - ро - вай за - бра - ли то в міх,

то в ру - ка - ви - ці дів - ча - там на ве - чор - ни - ці.

1. Та ти, душенько,
Молода Ганнушко...
Дружко коровай крає, (2)
Семеро дітей має,
Прийшли з кошелями,
Весь коровай забрали
То в міх, то в рукавиці
Дівчатам на вечорниці.

2. Та ти, душенько,
Молода Ганнушко...
Ми ж були не селяночки, (2)
Ми ж були городяночки,
Ми по селу не ходили,
Короваю не просили.
А ви звичай знайте,
Нам короваю дайте.

Зап. у червні 1978 р. Правдюк О. А., Іоаніді А. Л., Омельченко А, Ф. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кзьонз Марії Аксень'ївни – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 461, арк. 6. Співають, коли коровай крають. (Прим. зап.)

211. Дружко коровай крає (ОР-В6-23)

♩= 106 Помірно

Друж - ко ко - ро - вай кра - є...

Друж - ко ко - ро - вай кра - є, среб - ре - ний но - жик ма - є,

Бог йо - му по - ма - га - є, шо хо - ро - ший ко - ро - вай край(є).

Дружко коровай крає, (2)
Сребрений ножик має,
Бог йому помагає,
Шо хороший коровай крає.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 32 (114).

212. Старший дружко коровай крає (ОР-В6-23)

Одна ♩= 90 Помірно

Старший дружко коровай кра - є...

Усі

Стар-ший друж-ко ко-ро-вай кра-є, Бог йо-му по-ма-га-є,

Бог йо-му по-ма-га-є, що хо-ро-ший ко-ро-вай кра(є).

Одна

Стар-ший дру-жок ко-ро-вай кра - є...

Усі

Стар-ший дру-жок ко-ро-вай кра-є, на-зад по-гля-да-є,

там йо-го да же-на сто-їть, се-ме-ро да ді-тей дер-жить,

та всі з ко-ше-ля-ми, весь ко-ро-вай за-бра(ли).

Старший дружко коровай крає, (2)
Бог йому помагає, (2)
Що хороший коровай крає.*

Старший дружок коровай крає, (2)
Назад поглядає,
Там його да жена стоїть,
Семеро да дітей держить,
Та всі [з] кошелями,
Весь коровай забрали.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіної О. І., Дворник Н. А., Линовицької Н. К. (заспіває), Діденко М. М. (виводить), Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампухи Г. І., Діденко Н. М., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 21 (141).

* Сребраний ножик має.

213. Дружко коровай крає (ОР-В6-23+ОР-В6-21)

1. Дружко коровай крає, (2)
Семеро коней* має,
Та всі з кошелями,
Весь коровай забрали.

2. Подивися, дружко, (2)
Що твої діти роблять,
Та за тебе зухиляються,
Короваєм запихаються.

3. Світи, Боже з раю (2)
Нашому короваю,
Щоб було виднесенько,
Країти дрібнесенько.

Зап. Попадич Ф. на околиці Полтави від Котелевця. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 57 (114), № 46 (144).

214. Свашечкі (ОР-В6-23а)

|: Свашечкі,
Наші голубочкі, :|
Дайте шишки,
Хоч по кришки,
Хоч по крайній,
По коровайній
Шишечці. (2)

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 25 (107).

215. Ой одступи ’д столу, чужа чужина (ОР-В6-26а)

* Мабуть, дітей. (Л. Є.)

Ой одступи 'д столу, чужа чужина,
Да нехай приступить родина,

Да нехай матінка частує,
Щастя й доленьку дарує.
(А тоді батько.)

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук С. І., Ісаєвої Г. М. (заспівує), Рубан Л. В., Шмиголь О. К. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 37 (66).

216. Ой чия ж то та рута-м'ята (ОР-В6-26)

1. Ой чия ж то та рута-м'ята
Ой за водою
Та й заросла жи та рута-м'ята
Ой лободою.

2. Й чого ж ти, Ганнушко,
Ой не прополеш,
Що та до нас(и) та увесь вечір
Ой не говориш.

3. Ой як мені та, подруженьки,
Говорити,
Як у мене жи серце кров'ю
А все облите.

4. Густий терен та густий терен
Ох не тесаний,
До моєї та й світлоньки
Принесений.

5. Уступила та й Ганнушка
Ой у той терен
Та й махнула жи та й рученьками
Ой аж на берег.

6. – Розступіться, та подруженьки,
Ой ще ж ви, люди,
Бо щось мені жи та мій батенько
Дарувать буде.

7. Даруй, даруй, та мій батенько,
Ой щастя й долю,
Коли даєш(и) та мене заміж
Ой молодою.

8. – Ой якби ж я, та дитя моє,
Твоє щастя знав,
То я б тебе жи, та дитя моє,
Та й повік не оддав.

Зап. у червні 1978 р. Правдюк О. А., Іоаніді А. Л., Омельченко А, Ф. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кзьонз Марії Аксень'ївни – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 461, арк. 3. Співають на весіллях в суботу, коли молоду заводять за стіл. Молоді в цей час встають і кланяються. (Прим. зап.)

217. Даєш мене, ненько, заміж (ОР-В6-12)

Одна ♩= 80 Протяжно

[Усі] 1. Да - єш ме-не, нень - ко, за - між

ой* мо - ло - ду - ю та й да - ру - єш

та зо - зу - лень - ку ой лу - го - (о) - ву - (у) - ю.

1. Даєш мене, ненько, заміж
Молодую
Та й даруєш та зозуленьку
Ой луговую.

2. Нащо ж мені зозуленька
Луговая,
Як у мене та й свекруха
Ой молодая.

3. А свекруха рано встане,
Мене збудить,
Сама піде по сусідах
Та й осудить:

4. – Ой сусіди, добрі люди,
Неволя моя,
Сонливая та лінивая
Невістка моя.

5. Лінується рано встати,
Води принести,
Соромиться та при милому
Хату мести.

6. – Ой сусіди, добрі люди,
Неправда її,
Вимазала ж та хату й сіни
При ясній зорі.

7. Вимазала дві світлиці
При зірниці,
Та й не чули та ні дівери,
Ні зовиці.

Зап. 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кзьонз М. А. 1921 р. н., Бережної Я. К. 1910 р. н., Гаряжи Г. А. 1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 15. Плівка № 4.

218. Куди, доню (ОР-В7-04)

[Помірно]

1. – Ку - ди, до - ню, со - би - ра - єш - ся,

ку - ди, до - ню, со - би - ра - єш - ся,

що так ра - но на - ря - жа - єш - ся?

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

1. – Куди, доню,
Собираєшся,*
Що так рано
Наряжаєшся?

2. – На ту гору
Кременистую,
Де свекруха
Норовистая.

3. Вона ж мені
Норови покаже,
Вона ж мені
Правдоньки не скаже.

4. Їсти хочу,
Аж серденько в’яне,
Хліба ріжу,
Вона скоса гляне.

5. Ой коли б же
Я матінку мала,
Вона б мені
Їстоньки прислала

6. Хоч братиком,
Хоч сестрицею,
Хоч коником
Воронесеньким.

Зап. 11.VIII 1938 р. Бандурко О. Т. (текст), Майборода П. І. (мел.) від Тонкошкур Марії Михайлівни, 27 р., робітниці вбиральниці Крюківського вагонобудівельного заводу у Кременчуці. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 36 зв. (текст), арк. 70 зв. (мел.).

219. Мати дочки (OP-B7-04)

Одна ♩= 84

1. Ма - ти доч - - - ки...

Дві Усі

Ой ма - ти доч - ки та й пи - та - єть - ся:

– Ой ку - ди, до - ню, со - би - ра - єш - ся?

1. Мати дочки,
Ой мати дочки
Та й питається:
– Ой куди, доню,
Собираєшся?

2. – Піду, мамо,
Ой піду, мамо,
Між чужії люди,
Ой може ж мені
Там лучше буде.

3. Ой там гора,
Ой там гора
Крем'янистая,
Уся сім'я
Норовистая.

4. Уся сім'я,
Ой уся сім'я
Вечерять сідає,
А невісточку
Води посилає:

5. – Іди, невістко,
Та й швидесенько,
Бери відра
Та й повнесенько.

6. Та й давай же
Усій сім'ї пити,
Становися
Ложечок мити.

7. Вже й помила
Та й попрятала,
Сама сіла
Та й заплакала:

8. Коли б то
Моя ненька знала,
Вона б мені
Вечерять прислала.

9. Хоч місяцем,
Хоч зірницею,
Хоч братіком,
Хоч сестрицею.

10. Шо братіка
Та й дома немає,
Сестра мала
Доріжки не знає.

11. Свекруха
Вечеряти варе,
А свекорко
Дубиноньку паре.

12. Паре, паре –
Сирая дубина:
Ночувайся,
Чужая дитина!

Зап. 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від фольк.-етнографічного ансамблю – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 52, № 47.

* Першу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

220. Куди, доню (OP-B7-04)

1 Одна ♩= 60 Повільно

Усі* 1. – Ку - ди, до - ню, со - би - ра - єс - ся,

2

ку - ди, до - ню, со - би - ра - єс - ся, що так бі - ло й у - ми - ва - єс(ся)?

1 Одна 2

1. – І - ду ж, ма - мо, між чу - жі - ї лю - ди,

1. |: – Куди, доню,
Собираєсся, :|
Що так біло
Й умиваєсся?

2. |: – Іду ж, мамо,
Між чужії люди, :|
Сама знаю,
Що й недобре буде.

3. |: Що там гора
Кременистая, :|
Там свекруха
Наровистая.

4. Та вона ж мені
Нарови покаже,
Вона мені нарови
Покаже,
Вона мені
Правдонькі не скаже.

5. Да в печі горить,
Каже, що не ясно,
В печі горить,
Каже, що неясно,
Діжу мішу, каже: –
Не прекрасна.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспівує), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 18 (47).

221. Заплітала (OP-B7-04a)

1 Одна ♩= 64 Повільно Усі ♩= 56 Протяжно

1. За - плі - та - ла... За - плі - та - ла жи ме - не

дя - ди - на, за - плі - та - ла жи та й не

1 Одна 1

пла - ка - ла. 2. А ма - тін - ка... 3. Слі - зонь - ка - ми...

1. Заплітала...
Заплітала жи
Мене дядина,
Заплітала жи
Та й не плакала.

2. А матінка...
А матінка жи
Подивилася,
Слізоньками жи
Та омилас(я).

3. Слізоньками...
Слізоньками жи
Та й омилася:
– Куди, доню жи,
Спорядилас(я)?

* На диво злагоджений унісон. (Л. Є.)

4. Чи між турки...
Чи між турки,
Чи між галичани,
Чи до теї жи
Турецькій зем(лі)?*

5. Турська земля...
Турська земля жи
Корінь роспускає,
Свекра сім’я
Всі норови знає.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар’янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіної О. І., Дворник Н. А., Линовицької Н. К. (заспіває), Діденко М. М. (виводить), Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампухи Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В. (заспіває), Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 20 (140).

222. Заплітала (OP-B7-04a)

Одна 1 ♩= 60 Повільно

1. За-плі-та-ла ме-не дя... да ди - (і) - на,

Усі

За - плі - та - ла ме - не дя - ди - на

за - плі - та - ла же та і не пла - ка - ла.

Одна 1

Усі

2. А ма - тін - ка по - ди - ви - ла - ся, а ма - тін -

1. |: Заплітала
Мене дядина, :|
Заплітала
Та й не плакала.

2. |: А матінка
Подивилася, :|
Слізоньками
Та й умилася.

3. |: Слізоньками
Та й умилася: :|
– Куди, доню,
Нарядилася?

Далі проказала:
4. Чи між турки,
Чи між турські землі...

5. У свекра земля
Корінистая,
У свекра сім’я
Норовистая.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С. (заспіває), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 19 (219).

223. Ой матінко (OP-B7-25)

Одна ♩= 60 Протяжно

Усі

1. Ой ма - тін - ко... Ой ма - тін - ко, та й не га - (га)й

ме - не, ой ма - тін - ко, ви - ря - жай ме(не)

* Чи між тії турецькії землі.

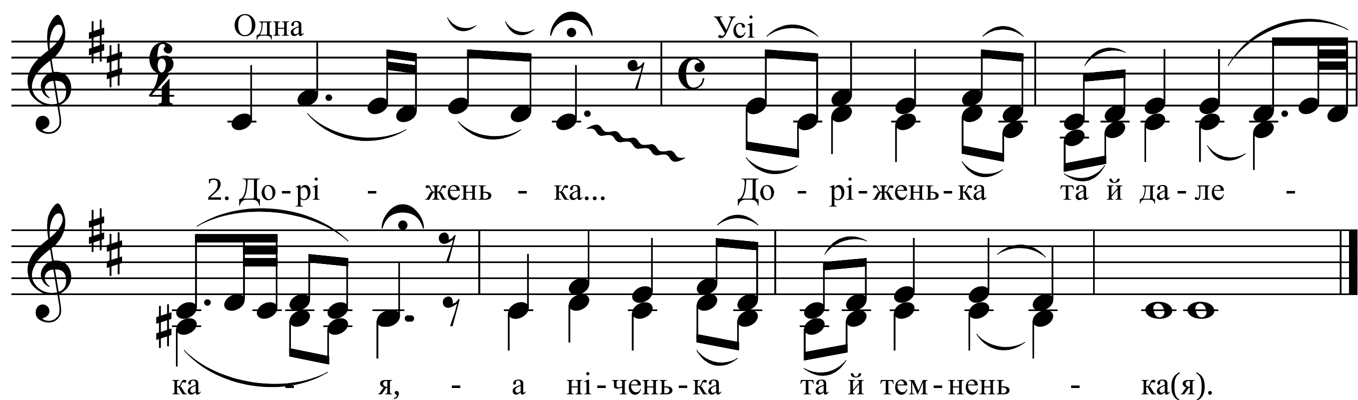

1. Ой матінко, (2)
Та й не гай мене,
Ой матінко,
Виряжай мене.

2. Доріженька (2)
Та й далекая,
А ніченька
Та й темненькая.

3. Ми з дороги (2)
Та й ізблудимо,
Галюшечку
Та й загубимо.

4. Шукатимем, (2)
Доки знайдемо,
До свекрухи
Припровадимо.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О): Маліченко В. Г., Кочерги Г. С. (заспіває), Трохименко Н. В., Цимбал Л. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 6. Як забірали молоду. (Прим. вик.)

224. Бери, мамо, кониченька за поводи (ОР-В7)

Одна ♩= 100 Помірно Усі

Бе-ри, ма-мо, ко-ни-чень - ка за по-во-ди,
в до - рі - жень-ку сво-ю до - ню ви - про-ва-ди,
о до-ню
бо ця до - ро - га од Бо - га
до свек - ро - во - го по - ро(га). У!

Бери, мамо, кониченька за поводи,
В доріженьку свою доню випровади,
Бо ця дорога од Бога
До свекрового порога. У!

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н., заспіває, Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Констянтинівни, 1942 р. н., виводить. Розшифр. Єфремова Л. О., № 33 (62).

225. Вигрібай, мати, жар, жар (ОР-В7-23)

Одна ♩= 100 Помірно

Ви-грі-бай, ма-ти, жар, жар...

Усі

Ви-грі-бай, ма-ти, жар, жар, ко-ли то-бі доч-ки жаль, жаль,

ки-дай у піч дро-ва, о-ста-вай-ся здо - ров(а). Гу!

Вигрібай, мати, жар, жар, (2)
Коли тобі дочки жаль, жаль,
Кидай у піч дрова,
Оставайся здорова. Гу!

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук С. І., Ісаєвої Г. М. (заспіває), Рубан Л. В., Шмиголь О. К. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 32 (61). Мати випроважа вже дитину свою.

226. Вигрібай, мати, жар, жар (ОР-В7-23)

Одна ♩= 100 Енергійно

Усі Ви-грі-бай, ма - ти, жар, жар...

Ви-грі-бай, ма-ти, жар, жар, ко-ли то-бі доч - ки жаль, жаль,

ки - дай у піч дро - ва, о-ста-вай - ся здо - ро(ва).

Ки - дай у піч тріс - ки, до-жи-дай со-бі не - віст - ки.

Вигрібай, мати, жар, жар, (2)
Коли тобі дочки жаль, жаль,
Кидай у піч дрова,
Оставайся здорова.
Кидай у піч тріски,
Дожидайся невістки.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець В. І. (заспіває), Чмиги Г. М.., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 23 (192).

227. Не топила й не варила (ОР-В7)

Швиденько

1. Не то-пи-ла, не ва-ри-ла, а в світ-лонь-ці дим - но,

як пі-ду я з цьо-го се-ла, бу-де ко-мусь див - но.

1. Не топила й не варила,
А в світлоньці димно,
Як піду я з цього села,
Буде комусь дивно.

2. Не топила й не варила,
На припічку жар, жар,
Як піду я з цього села,
Буде комусь жаль, жаль.

3. Не топила й не варила,
А у хаті душно,
Як піду я з цього села,
Буде комусь скушно.

4. Не топила й не варила,
На припічку каша,
Тепер же я, подруженьки,
Та [уже] не ваша.

Зап. у квітні 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 62-63. Нотація Єфремової Л. О.

228. Прощай, прощай (ОР-В7-07)

1. – Прощай, прощай
Та ти, Ганнушко,
Ой сестро наша,
Ми не твої
Та й подруженьки,
Ой ти не наша.

2. Прощай, прощай
Та ти, Сергійко,
Ой товаришу наш,
Пускай, пускай
Та ти Ганнушку
Ой гуляти до нас.

3. Не на те я
Та, подруженьки,
Ой собі її брав,
Щоб я її
Та против нічки
Ой гуляти пускав.

Зап. 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Гаркушинці Миргородського Полтавської обл. від учасників фольклорно-етнографічного ансамблю. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 59, № 54.

229. Бреди, бреди, Танюшечко, бреди (ОР-В7)

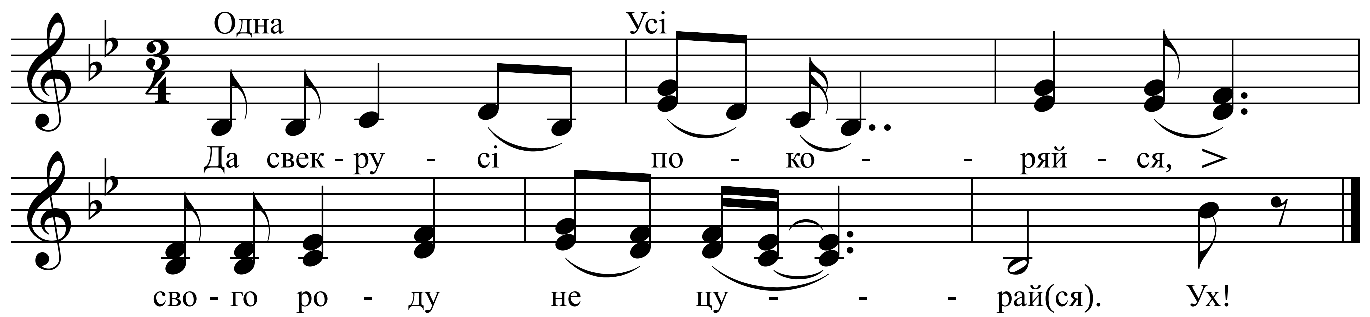

Бреди, бреди, Танюшечко, бреди,
Та не бійся холодної води,
Височенько підіймайся,
Да свекрусі покоряйся. У!
Да свекрусі покоряйся,
Свого роду не цурайся. Ух!

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н., заспіває, Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Констянтинівни, 1942 р. н., виводить. Розшифр. Єфремова Л. О., № 39 (68).

230. Бреди, бреди, Олюшечко, бреди (ОР-В7)

Бреди, бреди, Олюшечко, бреди
Та й не бійся холодної води,
Височенько підтикайся,
Свого роду не цурайся.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Ігнатович Т. В., Малихіної О. І., Дворник Н. А., Линовицької Н. К. (заспіває), Діденко М. М., Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампухи Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 41 (161).

231. Бриди, бриди, Танюшечко, бриди (ОР-В7)

Бриди, бриди, Танюшечко, бриди
Та не бійся холодної води,
Височенько піднімайся,
До свекрухи собирайся.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспіває), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 21 (190).

232. Рости, сосна, вгору (ОР-В7-08)

Рости, сосна, вгору, (2)
Ми йдемо додому
До хатини, до біленької,
До матінки, до рідненької.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Корової Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспівує), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 20 (189).

233. Кучерявий возниче (ОР-В7-21)

Кучерявий возниче, (2)
Поганяй коня швидче,
Як не будеш поганяти,
Будем в полі ночувати;
А як будеш поганяти,
Будем дома ночувати. У!

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко В. Г., Кочерги Г. С. (заспівує), Трохименко Н. В., Цимбал Л. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 5.

234. Кучерявий возниче (ОР-В7-21)

♩= 100 Помірно

Одна Усі

Ку - че - ря - вий воз - ни - че, по - га - няй ко - ні швид - че,

як не бу - деш по - га - ня - ти, бу - дем в по - лі но - чу - ват(и). У!
А як бу - деш по - га - ня - ти, бу - дем до - ма но - чу - ват(и). У!

Кучерявий возниче,
Поганяй коні швидче,
Як не будеш поганяти,
Будем в полі ночувати. У!
А як будеш поганяти,
Будем дома ночувати. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 25 (145).

235. Кучерявий возниче (ОР-В7-21)

♩= 106 Помірно

Ку - че - ря - вий воз - ни - че...

Ку - че - ря - вий воз - ни - че, по - га - няй ко - ні швид - че.

Як не бу - деш по - га - ня - ти, бу - дем в по - лі но - чу - ват(и).

Кучерявий возниче, (2)
Поганяй коні швидче.
Як не будеш поганяти,
Будем в полі ночувати.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 33 (115).

236. Грайте, музики, грайте (ОР-В7)

♩= 106 Помірно

Грай - те, му - зи - ки, грай - те...

Грай - те, му - зи - ки, грай - те, го - лос по - да - вай - те,
не - хай ма - ти чу - є, по - дар - ки го - туй(є).
Не - хай ма - ти на - чу - ва - єть - ся, по - да - рун - ків спо - ді - ва - єть(ся).

Грайте, музики, грайте, (2) Нехай мати чує, Нехай мати начувається,
Голос подавайте, Подарки готує. Подарунків сподівається.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 34 (116).

237. Велика щербина (ОР-В7)

♩= 96 Помірно

Ве - ли - ка щер - би - на, де сто - я - ла скри - ня,
ще біль-ша щер-би-на, не-ма в ха-ті сі-м'я - ни(на). І!
Не - ма в ха - ті сі - м'я - ни - на, мо - ло - до - ї че - ля - ди(ни).

Велика щербина, Ще більша щербина, Нема в хаті сім'янина,
Де стояла скриня, Нема в хаті сім'янина. І! Молодої челядини.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 16 (136). Як забрали скриню. (Прим. вик.)

238. Ми котили смоляную бочку (ОР-В7)

♩= 100 Помірно

Одна
Ми ко - ти - ли смо - ля - ну - ю боч - ку,
Усі
ви - ду - ри - ли
та й у сва - та доч - ку. Ми ко - ти - ли по - ма - ле - - сень - ку,
ви - ду - ри - ли мо - ло - де - - сеньк(у). У!

Ми котили смоляную бочку,
Видурили та й у свата дочку.
Ми котили помалесеньку,
Видурили молодесеньку. У!
Ми котили ще й підпалили,
Що ми свата та й одурили. У!

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.) у складі: Маліченко В. Г., Кочерги Г. С. (заспівує), Трохименко Н. В., Цимбал Л. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 11.

239. Ми котили смоляную бочку (ОР-В7)

Ми котили смоляную бочку
Та й украли ми у свата дочку.
Ми котили смолянесеньку,
Видурили молодесеньку.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Пісні Тетяни Іванівни, 1963 р. н. та Улянченко Антоніни Олексіївни, 1960 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 8 (37).

240. Ми котили смоляную бочку (ОР-В7)

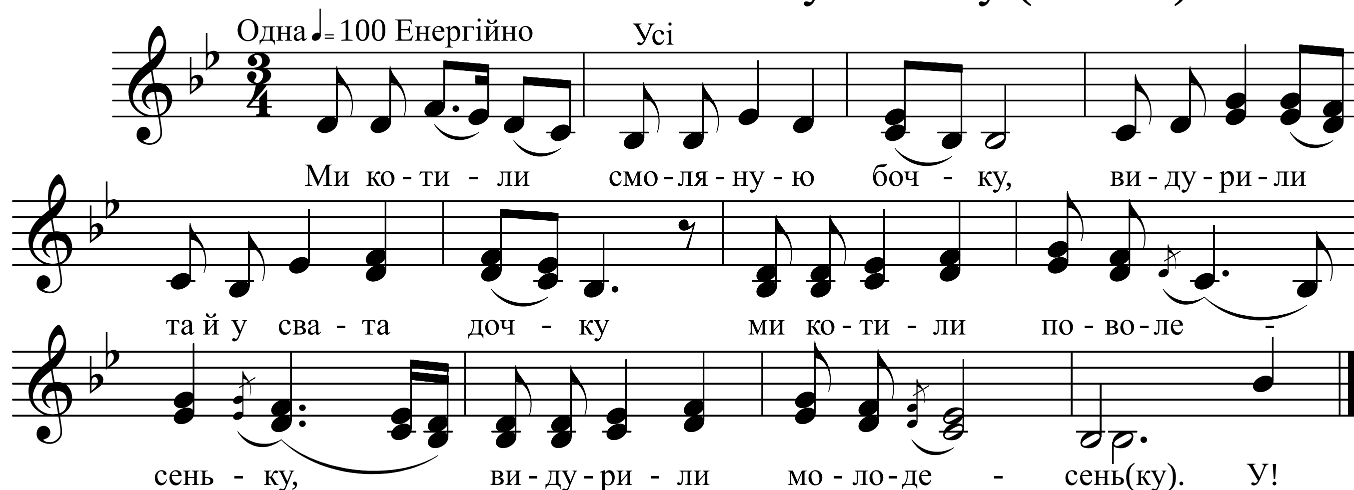

Ми котили смоляную бочку,
Видурили та й у свата дочку.
Ми котили поволесеньку,
Видурили молодесеньку. У!

Зап. там само від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук С. І., Ісаєвої Г. М. (заспівує), Рубан Л. В., Шмиголь О. К. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 45 (74).

241. Ми котили смоляную бочку (ОР-В7)

Ми котили смоляную бочку,
Видурили та й у свата дочку.

Ми котили поволесеньку,
Видурили молодесеньку. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспіває), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 32 (152).

242. Ой котили смоляную бочку (ОР-В7)

Ой котили смоляную бочку,
Видурили та й у свата дочку,

Ми котили помалесеньку,
Видурили молодесеньку, И!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С. (заспіває), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 11 (211).

243. Ой де великий двір (ОР-В8-01)

1. Ой де великий двір,
А маленький збір,
Не вся моя жи родинонька. (2)

2. Ой нема родини,
Ні половини,
Ні батенька же мого [рідного]. (2)

3. Ой пошлю соловейка
Пошлю маленького
До батенька же
до рідненького. (2)

4. Полетів соловейко,
Не долітає
Вже батенько же
та й його [питає]. (2)

5. – Ой чого ж ти летиш,
Мій соловейко,
Не для тебе же вилітали? (2)

6. – Од твого дитяти,
Як сиротяти,
Що нікому жи порядку дати. (2)

Зап. 07.1997 р. Клименко І. у с. Клюшниківка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Проблеми етномузикології. Вип. 5. Розшифр. Єфремова Л. О., № 29.

244. Плавай, плавай (ОР-В8-03)

Одна ♩= 80

1. – Пла-вай, пла - вай, та ле-бе - донь - ку,
Усі
ой по ти - - - хій во - ді,
при - будь, при - будь, та мій ба - - - тень - ко,
хоть цей ве - (ге) - чір к ме - ні.

1. – Плавай, плавай,
Та лебедоньку,
Ой по тихій воді,
Прибудь, прибудь,
Та мій батеньку,
Хоть цей вечір к мені.

2. – Ой рад би я,
Та дитя моє,
Ой прибути к тобі,
Насипали
Та сирой землі
Ой на груди мої.

3. Ой кланяйся,
Дитя моє,
Чужій-чужіні,
Нехай дають
Порядочок
Бідній сироті.

4. Ой кланяйся,
Дитя моє,
Дядькам і тіткам,
Нехай дають
Порядочок,
Як своїм діткам.

5. – Ой кланялась,
Мій батеньку,
Не раз – разів три,
Ніхто не дасть
Порядочку
Такого, як ви.

6. Ой кланялась,
Мій батеньку,
Чужій-чужіні,
Ніхто не дасть
Порядочку
Бідній сироті.

Зап. 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від фольк.-етнографічного ансамблю – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 53, № 48.

245. На городі рута (ОР-В9-07)

♩= 96 Помірно

На го - ро - ді ру - та... На го - ро - ді ру - та,

під го-ро-дом м'я-та, ска-жіть, доб-рі лю-ди, де сва-то - ва ха(та)?

На городі рута, (2)
Під городом м'ята,
Скажіть, добрі люди,
Де сватова хата?

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 17 (99).

246. Ой на горі рута (ОР-В9-07)

♩= 96 Помірно

Ой на го - рі ру - та... Ой на го - рі ру - та,

під го - ро-ю м'я-та, ска - жіть, доб-рі лю - ди, де сва-то-ва ха(та)? У!

Ой на горі рута, (2)
Під горою м'ята,
Скажіть, добрі люди,
Де сватова хата? У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспівує), Чмига Галина Миколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 25 (194).

247. Стрічай, мати, сина (ОР-В9)

Одна ♩= 100 Помірно Усі

Стрі-чай, ма - ти, си - на... Стрі-чай, ма-ти, си-на,

і*
а бать - ко не-віст-ку, при - ймай за ди - ти - ну, не за чу - жу кіст(ку). У!

Стрічай, мати, сина, (2)
А (і)* батько невістку,
Приймай за дитину,
Не за чужу кістку. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспівує), Чмига Галина Миколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 24 (193).

* Одні співали "а", інші – "і". (Л. Є.)

248. Ломай, мати, ліску (OP-B9-04)

Одна ♩=130 Енергійно, весело

Усі Ло - май, ма - ти, ліс - ку...

Ло - май, ма - ти, ліс - ку, ве - де син не - віст - ку,

ви - со - ку - ю, як би - ли - на, чер - во - ну - ю, як ка - ли(на).

Одна

Ви - со - кі - шу за би - ли - ну, чер - во - ні - шу за ка - лин(у).

Ломай, мати, ліску, (2)
Веде син невістку,
Високую, як билина,
Червоную, як калина.
Високішу за билину,
Червонішу за калину.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.) у складі: Маліченко В. Г., Кочерги Г. С. (заспівує), Трохименко Н. В., Цимбал Л. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 7.

249. Приймай, мати, ліску (OP-B9-04)

♩= 140 Швиденько

При - ймай, ма - ти, ліс - ку...

При - ймай, ма - ти, ліс - ку, ве - де син не - віст - ку,

ви - со - ку - ю, як я - ли - на, чер - во - ну - ю, як ка - лин(а). У!

Вар. Одна ♩=100 Помірно

Усі При - ймай, ма - ти, ліс - ку...

При - ймай, ма - ти, ліс - ку, ве - де син не - віст - ку,

ви - со - ку - ю, як я - ли - на, чер - во - ну - ю, як ка - ли(на).

Приймай, мати, ліску, (2)
Веде син невістку,

Високую, як ялина,
Червоную, як калина. У!

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Улянченко Антоніни Олексіївни, 1960 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 9 (38). Вар. зап. там само від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспіває), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 47 (76).

250. Ламай, мати, ліску (ОР-В9-04)

Ламай, мати, ліску,
Веде син невістку,

Високую, як ялина,
Червоную, як калина. У!

Височішу за ялину,
Червонішу за калину. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Тетяна Василівна, 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспіває), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н. (заспіває), Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 27 (147).

251. Приймай, мати, ліску (ОР-В9-04)

Приймай, мати, ліску, (2)
Веде син невістку

Високую, як ялина,
Червоную, як калина. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Корові Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець В. І., 1938 р. н. (заспіває), Чмига Г. М., 1946 р. н., Гавриленко Н. Ю., 1945 р. н., Шпаковська В. О., 1954 р. н. (виводить), Запорожець С. І., 1982 р. н., Василенко Н. О., 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 22 (191).

252. На городі вишня (ОР-В9)

Одна ♩=100 Енергійно

Усі

На го - ро - ді виш - ня, ту - ди на - ша ма - тін - ка ви - йшла

я - го - до - чок об - ри - ва - ти, не - віс - точ - ки ви - гля - дат(и). У!

Я - го - до - чок не на - рва - ла, а не - віст - ку вже ді - жда(ла). У!

На городі вишня,
Туди наша матінка вийшла,
Ягодочок обривати,
Невісточки дожилати. У!
Ягодочок не нарвала,
А невістки вже діждала. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар’янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Ігнатович Т. В., Малихіної О. І., Дворник Н. А., Линовицької Н. К. (заспівує), Діденко М. М., Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампухи Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 26 (146).

253. Під хатою вишня (ОР-В9)

Одна ♩=96 Помірно

Під ха - то - ю виш - ня, ту - ди на - ша ма - тін - ка ви - йшла

Усі

я - гі - доч - ки об - рі - ва - ти, не - віс - точ - ку ви - гля - да(ти).

Під хатою вишня,
Туди наша матінка вийшла
Ягідочок обрівати,
Невісточку виглядати.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н., заспівує, Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Констянтинівни, 1942 р. н., виводить. Розшифр. Єфремова Л. О., № 35 (64).

254. На городі вишня (ОР-В9)

♩=120

На го - ро - ді виш - ня, сю - ди на - ша ма - тін - ка ви - йшла

я - го - до - чок о - бір - ва - ти, не - віс - точ - ку ви - гля - дат(и).

На городі вишня,
Сюди наша матінка вийшла
Ягодочок обірвати,
Невісточку виглядати.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Кравченка Миколи Михайловича, 1934 р. н. та Швець Віри Степанівни, 1946 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 1.

255. На горі млин меле, млин меле (ОР-В6)

Одна ♩=110 Помірно · Усі

На го - рі млин ме - ле, млин ме - ле,
не гні - вай - ся, сва - хонь - ко, на ме - не,
не са - ма я при - ї - ха - ла до те - бе,
сю - ди ме - не ко - ни - чень - кі при - вез - ли,
тут мо - ю го - лі - вонь - ку зв'я - за(ли). У!

На горі млин меле, млин меле,
Не гнівайся, свахонько, на мене,
Не сама я приїхала до тебе,
Сюди мене коничаньки привезли,
Тут мою голівоньку зв'язали. У!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. зав. Майорщинським будинком культури Теслицька Катерина Павлівна) у складі: Швець Віри Степанівни, 1946 р. н. (заспівує), Стельмашенко Дар'ї Павлівни, 1944 р. н., Становської Ганни Іванівни, 1938 р. н. (виводить), Чепурної Раїси Василівни, 1937 р. н., Курочки Любові Кузьмівни, 1946 р. н., Швеця Петра Олександровича, 1942 р. н., Кравченка Миколи Михайловича, 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 31 (231).

256. Не журися, невісточко наша (ОР-В9)

♩=100 Помірно

Не жу - ри - ся, не - віс - точ - ко на - ша, в нас піч
са - ма хліб пе - че, во - да в ха - ту те - че,
ві - тер ві - є, по - ві - ва - є, ха - ту, сі - ни за - мі - та(є).

Не журися, невісточко наша,
В нас піч сама хліб пече,
Вода в хату тече,
Вітер віє, повіває,
Хату, сіни замітає.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 37 (119).

257. Тобі, мати, не журитися (OP-B9-06)

Одна ♩= 96 Помірно

Усі

1. – То - бі, ма - ти, не жу - ри - ти - ся, то - бі, ма - ти,

ве - се - ли - ти - ся, то - бі, ма - ти, пе - чі не то - пи - ти,

то - бі, ма - ти, ї - жу не ва - ри - ти, то - бі, ма - ти, на пе - чі

сіс - ти, то - бі, ма - ти, по - ря - док вес(ти). У!

2. – Як то - пи - ла, та й то - пи - ти - му, як ва - ри - ла,

та й ва - ри - ти - му, тіль - ки то - го не ро - би - ти - му,

шо на річ - ку не хо - ди - ти(му). І! Тіль - ки те -

ї сла - ви, шо не - віст - ки ді - жда(ли). У!

1. – Тобі, мати, не журитися,
Тобі, мати, веселитися,
Тобі, мати, печі не топити,
Тобі, мати, їжу не варити,
Тобі, мати, на печі сісти,
Тобі, мати, порядок вести. У!

2. – Як топила, та й топитиму,
Як варила, та й варитиму,
Тільки того не робитиму,
Шо на річку не ходитиму. І!
Тільки теї слави,
Шо невістки дождали. У!

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Тетяна Василівна, 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспівує), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н. (заспівує), Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 34 (154).

258. Тобі, мати, не журитися (ОР-В9-06)

Тобі, мати, не журитися,
Тобі, мати, веселитися,
Тобі, мати, тісто не місити,
Тобі, мати, печі не топити,
Тобі, мати, хати не мести,
Тільки знати порядок вести.

Як топила, та й топитиму,
Як варила, та й варитиму,
Тільки того не робитиму,
Що на річку не ходитиму.*

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 19 (202).

259. Як варила, так варитиму (ОР-В9-06)

* Прати білизну.

Як варила, так варитиму,
Як топила, так топитиму,
Тільки того не робитиму,
Шо по воду не ходитиму.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 38 (120).

260. Стара мати паляниці чине (ОР-В)

1. Стара мати паляниці чине, (2)
А Данилка дверей не відчине.

2. – Ой відчини, стара мати, двері, (2)
Та віддай Дуньку за мене.

3. – Ой жаль, сину, ласкавого слова, (2)
Наша Дунька не ночує дома.

4. Ніч настане, на вулицю гляне, (2)
День настане, з постелі не встане.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Дмитренкової Дуні та Прісі Хиль із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 52 (104), № 31 (127).

261. Тещенько, спи зо мною (ОР-В9)

– Тещенько, спи зо мною.
– Зятю, Бог з тобою,
Я ж тобі дала дочку
І спи з дочкою.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Линовицької Ніни Костянтинівни, 1940 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 43 (163).

262. Вже сьогодні не неділя, понеділок (ОР-В9)

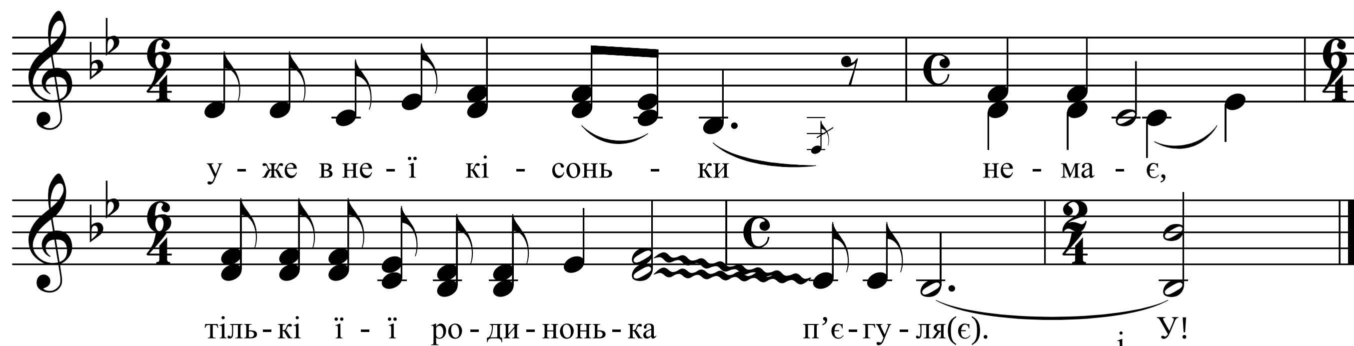

Вже сьогодні не неділя, понеділок, Уже в неї кісоньки немає,
І вже наша Лідушечка не дівка, Тільки її родинонька п’є-гуляє. У!

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук С. І., Ісаєвої Г. М. (заспівує), Рубан Л. В., Шмиголь О. К. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 50 (79).

263. Да шо дуб дуба (ОР-В9-11)

1. Да шо дуб дуба
Да й похитує,*
Да шо брат сестру
Да й роспитує:

2. – Да чи ти, сестро,
Да й обідала?
– Да я, братіку,
Ще й не снідала. У!

3. Да шо тут, брате,
Й не по-нашому,
Да шо тут, брате,
По-інакчому. У!

4. [А обід увечері,
А вечеря у півночі,
Заплакані карі очі.]

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 28 (228).

264. Да шо тут, брате (ОР-В9-11)

* Першу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є,)

1. Да шо тут, брате,
Й не по-нашому,
Шо тут, брате,
Й не по-нашому,
Шо тут, брате,
По-татарському.

2. Да шо снідання
Да й в обіди,
Що снідання
Да й в обіди,
А вечеря
Да й опівночі.

3. |: А вечеря
Да й опівночі, :|
Заплакані
Карі очі.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспіває), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 19 (48). На снідання.

265. Я пожину кониченькі до череди (ОР-В9)

Одна ♩= 102 Помірно
Усі
Я по-жи-ну ко-ни-чень-кі до че-ре-ди
да бу-де-мо пить-гу-лять до се-ре-ди.
А із се-ре-ди до су-бо-ти
не бу-де ж із нас ро-бо(ти). У!

Я пожину кониченькі до череди,
Да будемо пить-гулять до середи.
А із середи до суботи,
Не буде ж із нас роботи. У!

Зап. там само. Розшифр. Єфремова Л. О., № 51 (80). Раньше зимою тільки свадьби гуляли по тижнях. (Прим. вик.)

266. Шо сьогодні не неділя, сонце пече (ОР-В9, сором.)

Одна ♩= 96 Помірно
Усі Шо сьо-год-ні не не-ді-ля, сон-це пе-че
бать-ко на ма-те-рі про-со тов-че:
– Їж-те, ді-ти, ка-шу, а я ка-шу,
бо я люб-лю ма-тір ва(шу).

Шо сьогодні не неділя, сонце пече,
Батько на матері просо товче:
– Їжте, діти, кашу*, а я кашу,
Бо я люблю матір вашу.

* Борщ.

Зап. там само. Розшифр. Єфремова Л. О., № 48 (77).

267. Пробив котик стельку (ОР-В9, сором.)

Одна ♩= 100 Помірно

Про - бив ко - тик стель - ку...

Усі

Про - бив ко - тик стель - ку, по - пав у по - стель - ку,

ша - тав - ся, мо - тав - ся, між но - ги по - пав(ся). У!

Пробив котик стельку,
Попав у постельку,
Шатався, мотався,
Між ноги попався. У!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 10 (210).

268. Посіяли гречку (ОР-В9, сором.)

Одна ♩= 110 Помірно

Усі По - сі - я - ли греч - ку...

По - сі - я - ли греч - ку на пе - чі скра - єч - ку,

ви - рос - ла та греч - ка бать - ко - ві по уз - деч(ка).

Посіяли гречку (2)
На печі скраєчку.
Виросла та гречка
Батькові по уздечка.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. там само. Розшифр. Єфремова Л. О., № 41.(241)

269. На печі скраєчку (ОР-В9, сором.)

Одна ♩= 110 Помірно

Усі На пе - чі скра - єч - ку..

На пе - чі скра - єч - ку по - сі - я - ли греч - ку,

ви - рос - ла та греч - ка бать - ко - ві под я - ...(ка).

На печі скраєчку (2)
Посіяли гречку.
Виросла та гречка
Батькові под я...ка.*

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспівує), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 49 (78).

270. Наша мати добре зробила (ОР-В9, сором.)

♩= 96 Жартівливо

На-ша ма-ти доб-ре зро-би - ла, що со-бі си-на ро-ди-ла,
а ва-ша бі - ла пер-... - ... та й не зна-ла, де доч-ку ді(ла),

Наша мати добре зробила,
Що собі сина родила,
А ваша біла пер...
Та й не знала, де дочку діла.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Тетяна Василівна, 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспівує), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н. (заспівує), Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 40 (160).

271. Приходила сваха до свахи (ОР-В9, сором.)

Одна ♩= 100 Помірно

При - хо - ди - ла сва - ха до сва - хи
Усі
при - мі - ря - ла с... - ку до с... - ки,
чи - я с... - ка біль - ша, та сва - ха щед - рі(ша).

Приходила сваха до свахи
Приміряла с...ку до с...ки,
Чия с...ка більша,
Та сваха щедріша.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. зав. Майорщинським сільським будинком культури Теслицька Катерина Павлівна) у складі: Швець Віри Степанівни, 1946 р. н., Стельмашенко Дар'ї Павлівни, 1944 р. н., Становської Ганни Іванівни, 1938 р. н., Чепурної Раїси Василівни, 1937 р. н., Курочки Любові Кузьмівни, 1946 р. н., Швеця Петра Олександровича, 1942 р. н., Кравченка Миколи Михайловича, 1934 р. н (заспівує). Розшифр. Єфремова Л. О., № 9.

* Напишете: по коліна. (Виконавиці соромляться. Л. Є.).

Балади

Балади, записані на Полтавщині, були опубліковані у збірках: А. Конощенка "Українські народні пісні. З нотами" (1900, 1909), В. Щепотьєва "Народныя пѣсни, записанныя въ Полтавской губерніи" (1915), К. Квітки ("Українські народні мелодії", 1922, перевидання 2005), "Українське народне багатоголосся" (1963), "Народні пісні в записах в записах Миколи Гоголя" (1985), "Балади. Кохання та дошлюбні взаємини" (1987), ."Балади. Родинно-побутові стосунки" (1988) та ін. Крім того, чимало записів й досі зберігається у державних та приватних архівах, зокрема у наукових архівних фондах рукописів та фонозаписів ІМФЕ.

Полтавщина за кількістю записів є справжнім осередком баладної творчості. Під час роботи над цією збіркою було опрацьовано понад три сотні записів народних балад більше ста десяти баладних сюжетів або окремих пісенних творів з їхніми варіантами. Систематизацію балад з Полтавщини було здійснено за частотним каталогом українського пісенного фольклору[1].

Усі балади полтавського регіону мають строфічну будову. Тип баладної строфіки за її архітектонікою, складочисленням сегментів, ритмікою та ладовими особливостями наспівів, виконавська фактура та особливості розспіву поетичних текстів лежать у основі стильових ознак баладної творчості краю.

Як і на Чернігівщині, лівобережний середньодніпровський народний спів поєднує найдавніші прояви фольклорної автентичності з могутньою природою протяжного багатоголосного співу середньої доби та новітніми нашаруваннями пізньої романсової лірики. "Давні архаїчні традиції обрядового співу, структурно констатовані у баладній строфіці, пізніше були певним чином розхитані протяжним стилем виконання необрядової лірики. Тому, в цілому, стійка силабіка баладної строфіки часом ставала змінною, а часом і зовсім невизначеною."[2] Це можна спостерігати як у специфічних баладних творах, наприклад, у пісні "Чоловік жінку б’є, катує" (13-БР-05, №№ 420-422), так і у варіантах інших зразків баладної творчості Полтавщини (№№ 294, 297, 322, 354, 365, 388), у яких іноді майже

[1] *Єфремова Л. О.* Частотний каталог українського пісенного фольклору. В трьох частинах. Ч. 1. Опис. – К.: Наук. думка, 2009; Ч. 3. Покажчики. – К.: Наук. думка, 2011.
[2] *Народні пісні Чернігівщини* (з колекцій збирачів фольклору) / упоряд. та вступ. статті Л. О. Єфремової ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К. : Наук. думка, 2015. –С. 218.

неможливо визначити складочислову основу строфи. Крім того структурні особливості, зокрема складочислення, можуть варіюватись як протягом одного твору, так і у різних варіантах однієї балади. У кожному конкретному випадку складочислова структура строфи визначалась за домінантними ознаками у вигляді повторюваності, за необхідністю – відсікання вставних та пролонгуючих слів, за вже усталеними зразками.

За сюжетно-тематичною ознакою балади Полтавщини в цілому близькі до баладного корпусу інших регіонів, але мають і свої особливості, що проявляється в інтенсивності побутування та записування тут баладних творів, порівняно з календарно-обрядовою пісенністю, стильових ознаках виконавства та архітектоніки строфіки пісенних зразків.

Як і на Чернігівщині, тут розповсюджені балади з трисегментною строфою aab, в основі якої лежить семискладовик: 7+7+7. Ця ж ритмічна віршова структура утворює двосегментну баладну строфіку ab зі складочисленням 7+7. Оскільки обидві структури зустрічаємо у варіантах тих самих балад, їх вважаємо різновидами одне одного. Ритмічне втілення семискладовика в музичних сегментах на Полтавщині досить різноманітне, розхитане численним розспівами та вставними словами. Наспіви мають мінорний нахил ладу, притаманний переважно мелодраматичним сюжетам пісень.

Така ж строфіка притаманна варіантам балади "Ой ніч моя темная" (на Чернігівщині "Осінь моя довгая", 07-БР-03, №№ 343-347) з Семенівського, Лубенського, Новосанжарського та Диканського районів. У ній дружина шукає милого та знаходить його в могилі. Неспішна манера співу, численні повтори у тексті, тужлива розспівана мелодія, багатоголосна фактура виконання свідчить про часову приналежність твору до середньої доби розвитку баладної творчості.

Більшість з цих характеристик притаманна також варіантам балад на сирітську тематику, надзвичайно поширених на Полтавщині. Це балади "Ой ходить журав по горі" (19-БР-03, батько з мачухою розгонить дітей, а потім просить їх повернутися додому, №№ 495-506) та "Щось у лісі гукає" (19-БР-04, сирота шукає матір, знаходить її могилу, просить неньку встати, №№ 507-509). Перша розповсюджена у центральних районах Полтавщини: Полтавському, Лубенському, Зіньківському, Шишацькому, Диканському та Миргородськму районах, є також записи з Кременчуцького району. Друга зафіксована у північних та центральних районах: Пирятинському, Гадяцькому, а також Решетилівському, Диканському та Зіньківському.

Сюжетні лінії обох балад переплітаються між собою, що доводить їхню емоційну та сюжетно-тематичну близькість або й спорідненість, принаймні, у свідомості виконавців. Так, у баладі 19-БР-03 (№ 506) поєднано інципіт балади 19-БР-04 "Щось у лісі гукає", оповідь про злу мачуху та дітей, що тікають з дому від неї, з таким же зверненням до батька, що й у баладі 19-БР-03. У баладі 19-БР-04 (№ 508) поєднано тип інципіту "Налетіли голуби" та інтродукцію з балади 19-БР-03.

Цікаво, що варіанти балади 19-БР-03, при ідентичності сюжетно-тематичної лінії, мають два основних різновиди: звичайний баладний та поєднаний з чумацькою піснею (22-ЛЧ-01а, нещасливий чумак-пияк не може впоратися з волами і пропиває їх у шинкарки). Перший, з початковим мотивом розмови журавлів та чоловіків про кращу жінку, розпочинається словами "Ой там, ой там на ріллі" (№ 495), "Ой ходить журав по горі" (№№ 499, 502), "Ой на горі журавлі" (№ 500), мелодія розпочинається переважно висхідним квартовим ходом. Другий – з початковим мотивом прохання до волів вивезти мажу з багна та розмови удівців у шинкарки, розпочинається типовою заплачкою "Гей, гей!... воли, помалу", у мелодії з низхідної інтонації від квінти до терції мінору (№№ 496-498, 501, 503-504). Маючи окремі індивідуалізовані наспіви та інципіти, ці дві версії одного фольклорного твору нагадують дві окремі пісні. Водночас у сучасному записі (№ 505 "Зібралися ой журавлі") інципіт та експозиція однієї версії поєднано з наспівом іншої.

Обидві балади мають переважно одноголосний наспів, що у чумацькій версії балади 19-БР-03 пов’язано з жанровими особливостями пісні, яка побутує переважно у чоловічому виконанні (№№ 497-498, 500, 503). У інших випадках – ймовірно, з монодійним, сольним виконанням сирітських пісень, переважно у репертуарі кобзарів та лірників (№№ 509-510). У жіночому гуртовому виконанні версія з експозицією діалогу журавлів має дво-триголосну фактуру (№№ 499, 505, 508).

Розповсюджені на Чернігівщині балади "Чабан" (04-БК-01) та "Молодая вдова" (05-БР-13) з розглядуваною строфікою для Полтавщини не характерні.

Інший різновид трирядкової (трисегментної) баладної строфіки aab має складочислову структуру вірша 8+8+8 з сегментацією кожного восьмискладовика на 4+4. У зв’язку з цим ця складочислова структура може розглядатися як (4+4)3. На Полтавщині вона прита-

манна переважно баладам родинно-побутової тематики. Це варіанти пісні "Ой я п’яна та й хилюся" (13-БР-01а, №№ 418-419). У ній п’яна жінка боїться йти додому й топиться. Чоловік просить її повернутися до дітей, але вона відмовляється. Наспів має будову abb.

Сюди також належать розповсюджені на Полтавщині балади про нерівноправні взаємини братів та сестер: "Усі гори зеленіють" (16-БР-02, бідна сестра-вдова з дітьми проситься до брата у прийми, №№ 475-479) з Гребінківського, Лохвицького, Диканського, Глобинського, Лубенського районів та "Ой у полі дві тополі" (16-БР-03, бідна сестра плаче, що мати не одно щастя дала їй з багатим братом; коли вона йде до нього в гості, брат наказує жінці сховати хліб, №№ 480-481) з Кременчуцького, Диканського та Шишацького районів. Наспіви варіантів цих балад переважно наскрізної інтонаційної будови abc. Усі записи мають мінорний нахил ладу.

На Полтавщині натомість поширеніша двосегментна баладна строфіка з восьмискладовим складочисленням 8+8, яку можна ще з більшою впевненістю розглядати як (4+4)2 у зв’язку з тим, що у трисегментних строфічних структурах восьмискладовик у мелодії переважно не сегментується на дві складових через суцільний мелодико-ритмічний рух, наприклад, 1111 3122 (№№ 477, 480). У двосегментних структурах восьмискладовик переважно ділиться на два сегменти повторенням чотирискладової ритмічної фігури 1122 (№№ 292, 366, 454) або 1131 (№№ 288, 293), хоча й об’єднані єдиним інтонаційним рухом.

Такі складочислові структури мають варіанти розповсюдженої по всій території області (є записи з Пирятинського, Гадяцького, Лубенського, Диканського, Решетилівського, Полтавського, Новосанжарського, Кременчуцького та Кобеляцького районів) балади про кохання "Ой сербине, сербиночку" (04-БК-08, №№ 288-293), але з елементами родинно-побутової тематики взаємовідносин сестри та брата. У ній сестра отруює брата за намовою коханка. В родинно-побутовій баладі "Ішла вдова долиною" (18-БР-02, №№ 488-490, 492-494) вдові з дитиною птах (орел) або козаки (бурлаки) повідомляють про смерть її чоловіка. Наспіви варіантів переважно мінорні, розпочинаються висхідним рухом по звуках тонічного тризвуку із захопленням у кінці першого сегменту субтонічної зони та зупинкою на субквінті (№№ 491-494).

Чотирисегментні (чотирирядкові) структури пісенної строфи (поетична строфа ab:cd) у баладах Полтавщини найпоширеніші. Це ізоритмічна строфіка з віршем (4+6)2, (5+5)2, (6+5 та (6+6)2.

Складочислова структура (4+6)2 притаманна варіантам балад з родинно-побутовою тематикою: "Тиха, тиха" (05-БР-09, чоловік карає жінку за придбану в його відсутність дитину, №№ 304-305) та "Марусина по бережку ходить" (05-БР-09а, свекруха підбурює сина бити невістку, що призводить до вбивства, №№ 443-444). Сюди ж належать варіанти розповсюдженої на Полтавщині балади про дітозгубницю "Ой ковалю" (09-БК-11, дочка або коханка коваля втопила в криниці позашлюбну новонароджену дитину, №№ 383-387). Наявні записи пісні здійснено переважно у північних та східних районах області: Лохвицькому, Гадяцькому, Лубенському, Миргородському, Зіньківському, Котелевському, але є й з південного Кобеляцького району[3]. Мелодія варіантів пісні розпочинається переважно низхідним хвилястим, ритмічно спокійним інтонаційним рухом від квінти мінору до тоніки, який далі пришвидшується та драматизується у другому сегменті. Ізоритмічна схема наспіву при віршовому складочисленні (4+6)2 переважно 2222 111122 або 3122 111122.

Глибоко трагічний зміст баладних творів з чотирисегментною строфою та складочисленням (4+6)2, наявність серед варіантів балад мелодій з мажорним нахилом (№№ 369, 443-444) свідчить про давність цієї строфіки та її стійкість у традиції північної та центральної Полтавщини.

Стародавня віршова структура (5+5)2, як і скрізь, у цьому регіоні притаманна варіантам однієї з найбільш розповсюджених балад – про розлучених голуба та голубку "Ой там на горі" (07-БК-04, №№ 323-330). Пісню зафіксовано у північних та південно-західних районах: Гребінківському, Лубенському, Гадяцькому, Кременчуцькому, Кобеляцькому. Поетичній строфі ab:cd тут відповідає наскрізний інтонаційний розвиток у мелострофі з ритмікою основного п'ятискладовика переважно 12112, тоді як на Чернігівщині розповсюджений ритм 12123, а на Житомирщині та Хмельниччині – 21122. Мелодія розпочинається здебільшого з висхідно-низхідної інтонації з початковим квартовим стрибком (№№ 323-325, 328-329), рідше квінтовим (№ 330), іноді з пощаблевим рухом від тоніки (№ 326) або квінти (№ 327). Переважають лади з мінорним нахилом (крім № 329), але мінор у більшості випадків стверджується на кадансовій ділянці наспіву при тому, що більшість варіантів мають піднесено-мажорний по-

[3] *Українське народне багатоголосся.* Збірник пісень / Упоряд. Василенко З., Гордійчук М., Гуменюк А., Правдюк О., Ященко Л. Заг. ред. М. Гордійчука. – К. : Держ. вид-во "Мистецтво", 1963. – С. 304-305.

чаток мелодії (№№ 323, 325-326) або мажорна світлотінь з'являється у другому чи третьому, кульмінаційному сегменті (№№ 327-329). Більшість записів мають багатоголосну фактуру виконання.

Складочислова структура (5+5)2 притаманна також іншим баладам з Полтавщини, переважно родинно-побутової тематики. До них належать варіанти балади "Та не жаль мені" ("Не женивсь молод", "Ой і хмариться", 11-БР-08) У ній чоловік пускає за водою нелюбу жінку з дитиною, а потім просить її повернутися, але жінка відмовляється. (№№ 412-415). П'ятискладовик у наспіві зазвичай розпочинається двома вісімками з подальшою зупинкою на довшій тривалості (половинній або чверті). Початкові сегменти наспіву $aa_{(1)}$:bc інтонаційно стійкі, розпочинаючись з тоніки або терції, оспівують тонічну квінтову інтонацію I-I-II-V… Наспіви мінорні, фактура виконання переважно заспівно-двоголосна. Баладу зафіксовано переважно у центральних районах Полтавщини: Лубенському, Миргородському, Решетилівському, Зіньківському, Семенівському та Полтавському. Більшість записів належить Ф. М. Попадичу.

У північних та центральних районах Полтавської області (Гадяцькому, Лохвицькому, Миргородському, Шишацькому, Диканському, Семенівському) розповсюджена балада "Ой ходив донець" (14-БР-01а, змія обмовляє жінку донця і він, повернувшись додому, стинає їй голову, №№ 427-433). Наспіви варіантів балади мінорні, наскрізної інтонаційної будови ab:cd. Перший сегмент розпочинається низхідним рухом по звуках тонічного тризвуку, у другому "завойовується" субтонічна зона до субкварти (№№ 427-428, 431-433, частково № 430), основний п'ятискладовик має переважно "колядкову" ритміку 11112. Фактура виконання заспівно-багатоголосна

Складочислення (5+5)2, неспішний епічний розвиток одноголосного речитативного чоловічого виконання характерні також для варіантів балади "Із-за гір, з-за гір" (15-БР-11, №№ 465-467). У ній полеглого козака оплакують зозулі (ластівки) жалібниці: мати, сестра та невірна жінка. За особливостями тексту та мелодики ця балада ближча до соціально-побутової та історичної ліроепіки.

Чотирисегментна строфа зі складочисленням (6+5)2 притаманна невеликій кількості балад з Полтавщини, зокрема, для варіантів пісні пізнішого часу походження "Циганка-ворожка" (10-БК-05, №№ 398-399). У ній збувається гадання циганки: їдучи з вінчання, дівчина потопає. Про пізній час виникнення пісні свідчить мішана українсько-російська лексика, початок мелодії з затакту. Подібна

лексика притаманна також й іншим баладам з такого типу строфіки (№№ 306, 389), що свідчить про її не характерність для традиційних українських балад.

Найпоширеніша у баладах Полтавщини, але менше, ніж у записах з Чернігівщини, чотирисегментна структура зі складочисленням (6+6)2. Вона розповсюджена переважно у північних та придніпровських теренах області й притаманна варіантам багатьох балад про кохання та родинний побут. До них належать варіанти кількох балад про кохання. Серед найпоширеніших з них балада "Маріє, Маріє" (09-БК-02, дівчина приносить на поле парубку його позашлюбну дитину, №№ 371-373) та "Чом дуб не зелений" (10-БК-04, хлопцеві та дівчині не вдається одружитися, вони стають рослинами, №№ 393-395).

Для варіантів першої "Маріє, Маріє" (09-БК-02) характерне виконання з однією чотирисегментною мелодію з ритмом (111122)2 (111131)2, що звучить як одноголосно в мінорі (№№ 371, 373), так і у гуртовому виконанні в мажорі (№ 372). У першому сегменті відбувається інтонаційний злет від тоніки до горішньої тоніки, у другому – незначне спадання з вершини, яке поглиблюється у третьому і завершується кадансуванням у четвертому.

Найцікавіше, що цю мелодію співаки використовують для виконання другої балади "Чом дуб не зелений" (10-БК-04, № 393 одноголосно, № 394 – багатоголосне звучання). Трохи відрізняється ця мелодія у запису М. П. Гайдая, зробленого в Маріуполі від переселенця з Полтавщини (№ 395). Це, ймовірно, основний першоджерельний мелодичний тип. У трисегментних варіантах протяжного стилю виконання з міжстрофним зачином та інципітом "Не ходи, козаче" зі слобожанських територій (Гадяцький та Зіньківський райони) спостерігаємо наявність пізніших військових мотивів: "Піду до прийому, в салдати (москалі) наймуся".

Серед балад з родинно-побутовою тематикою складочислення (6+6)2 мають пісні "Ой якби я знала" (07-БР-02, труна промовляє, вимагаючи небіжчика, №№ 340-341), "Калина-малина" (07-БР-04, №№ 348-353). У останній дочка розповідає матері про три журби: дитина, свекруха, милий помирає; прагне знайти кості милого. Ця пісня популярна на Полтавщині. Нам відомі її записи з Лубенського, Гадяцького, Шишацького, Диканського та Кобеляцького районів. Більшість варіантів пісні має наспів, що розпочинається оптимістичним "фанфарним" пришвидшеним інтонаційним ходом у ма-

жорній тональності I-5-I-III-V-III у ритмі 111144, іноді з пунктирним початком (312244). Далі швидкість руху уповільнюється в умовно гуртовому продовженні й звершується наспів у паралельному мінорі (№№ 348, 350-352).

Складочислення (6+6)2 мають також варіанти балад про злу свекруху "Невістка-тополя" (14-БР-02, свекруха заклинає невістку в тополю, №№ 434-439) та "На горі береза" або "Свекруха-отруйниця" (14-БР-04, отруюючи невістку, свекруха губить власного сина, №№ 440-442). На Полтавщині більше розповсюджена перша, яка існує тут у двох версіях: давнішій з сольною епічно розспіваною мелодією наскрізного інтонаційного розвитку (№ 434-437) та сучасній з синкопованою ритмікою шестискладовика 112112, гуртовою з початковими словами "Ой чиє то жито" (№№ 438-439). Варіанти балади "Невістка-тополя" зафіксовані переважно у північних та центральних районах Полтавщини: Пирятинському, Гребінківському, Лохвицькому, Лубенському, а також Шишацькому, Миргородському та Семенівському районах.

До балад зі складочисленням (6+6)2 також належать варіанти пісень "Летіла зозуля (15-БР-13, зозуля віщує дочці про материну смерть, №№ 468-469) з синкопованою ритмікою шестискладовика 112121 та "Ой сестра брата просить" (16-БР-01, брат віддає заміж сестру за її бажанням у багату велику сім'ю, де вона страждає або й вмирає, №№ 472-474) з характерним висхідним секстовим ходом на початку мелодії, який втілює інтонацію настійливого прохання.

У всіх розглянутих баладах основний шестискладовик найчастіше розспівують звичайним чином – 111122, а наспіви балад мають переважно сумний, тужливий характер з мінорним ладовим забарвленням.

Серед п'ятисегментних строфічних структур ab:cde балад Полтавщини, як і скрізь, розповсюджена 6+6:4+4+6, яку можна також розглядати як чотирисегментну 6+6:8+6. Її зустрічаємо у варіантах балад двох версій "Ой чиї то воли" (04-БК-05, парубка, який кохав одночасно кількох дівчат, отруєно з ревнощів, №№ 277-279, 281) та широко представлену у репертуарі народних співаків з Полтавщини "Ой у полі (на горі) ячмінь" (04-БК-05а, козака вбито з ревнощів, №№ 276, 282-286). Цікаво, що варіанти першої версії мають мінорний нахил ладу та схильність до сегментації початку другого рядка 4+4 (1122 1122 або 1131 1131), у другій всі наспіви мажорні (надзвичайно рідкісний випадок у баладній творчості), а складочислові групи 4+4

об’єднані єдиним інтонаційно-ритмічним рухом у восьмискладовик: 22111122. При цьому обидві версії мають структуру наспіву aa_1:bc, при тому, що перший сегмент у першій версії зазвичай розпочинається оспівуванням тонічного тризвуку (№№ 277, 279, 281), а у другій – висхідним квартовим стрибком (№№ 276 , 282, 286) або пощаблевим рухом (№№ 283-285). Деякі варіанти першої версії мають складочислення (6+6)2 (№ 280). Другу, найпоширенішу, зафіксовано у центральних та південних районах області: Лубенському, Семенівському, Полтавському, Новосанжарському та Кобеляцькому.

З родинно-побутових балад п’ятисегментну строфу зі складочисленням 6+6:4+4+6 мають пісні "Поїхав Семен" (05-БР-06, жінка покидає чоловіка з дітьми і тікає з коханком, №№ 302-303), чумацька "Ой горе тій чайці" (15-БР-02, № 447) та особливо розповсюджена "У полі могила" (15-БР-08, №№ 460-463). В ній козак, який не послухався перестороги не кидати батьків, потопає у річці. У наспівах цих балад переважає ритміка шестискладовика 113124, інтонаційна будова наспівів aa_1:bc з рухом по звуках тонічного тризвуку мінорного ладу у першому та другому сегментах (№№ 447, 460-462), подібно до вище розглянутої балади "Ой чиї то воли" (04-БК-05). Деякі варіанти в мелодичному плані подібні до другої версії "Ой у полі ячмінь", 04-БК-05а (№№ 302, 463).

Таким чином, у баладах зі складочисленням 6+6:4+4+6 або 6+6:8+6 спостерігаємо два типи мелодій однієї структури aa_1:bc: мінорні, що розпочинаються висхідно-низхідним інтонаційним рухом по звуках тонічного тризвуку та переважно мажорні, що розпочинаються висхідним стрибком, здебільшого на кварту.

До масштабніших п’ятисегментних структур у баладній піснетворчості Полтавщини, як і на Чернігівщині, належать варіанти балади "Ой у полі озеречко" (11-БР-05, коханець хоче забити чоловіка-нелюба, №№ 405-410) з віршовою структурою поетичної строфи 8+8(4+4+4+4):5+5+8(4+4), ритмом основного восьмискладовика 11111124 та наскрізним інтонаційним розвитком наспіву, будови ab:cde.

Шестисегментні строфи балад з будовою abc:def здебільшого мають ізоритмічну структуру вірша (4+4+6)2, яка на Полтавщині та Чернігівщині, на відміну від баладної творчості Житомирщини та Хмельниччини, менш розповсюджена. Вона притаманна варіантам балад з любовною тематикою: "Ой вишенька, черешенька" (05-БК-06, зраджена і покинута дівчина топиться, забороняючи батькам ря-

тувати її, №№ 298-299), "Повій, вітер" (09-БК-09, дівчина посилає по милого ворона, той відмовляється прибути, а у дівчини народилася дитина, №№ 377-379) та іншим (№№ 334-335).

З родинно-побутових балад цю строфіку мають "Посадила квасолину" (05-БР-01, чоловік п’є з кумою, за скаргою жінки зрадників карають, №№ 300, 301) та найбільш розповсюдженій у регіоні "Рано сонце сходить" ("Як запалю сирі дрова", 05-БР-10, чоловік забиває жінку за намовою коханки, №№ 310-312, 314-316). Її варіанти зафіксовано у слобожанських районах Гадяцькому та Зіньківському, а також у центральних: Лубенському, Семенівському, Полтавському та Новосанжарському. Частина варіантів має наспіви будови aa_1:bc, що зводить основне складочислення до чотирисегментного (8+6)2. При цьому а – висхідно-низхідна інтонація (№№ 311-312, 316). Стиль протяжного співу призводить до частого використання вставних слів, які нівелюють основну складочислову структуру (№№ 314-315). Ритміка мелострофи переважно (3122)3 44 (№ 310) або (1122)2 113124 (№ 314). Деякі варіанти мають трійкову ритмічну пульсацію вальсового характеру (№№ 312). Варіанти з міжстрофним зачином тут досить рідкісні (№ 313).

Порівнюючи баладний фонд чотирьох областей: Житомирської, Хмельницької, Чернігівської та Полтавської, можна зробити певні висновки щодо його подібностей та відмінностей. В цілому кількість найпоширеніших творів (від п’яти варіантів) скрізь майже однакова (13-14). Їх перелік досить різноманітний. Серед них тільки одна пісня про вірну голубку "Ой там на горі" (07-БК-04) присутня у всіх чотирьох списках. Балада "Дочка-пташка" ("Ой давно, давно", 17-БР-01г) є однією з найпоширеніших у трьох областях, крім Полтавщини.

Балади родинної тематики переважають скрізь, крім Чернігівщини, де їх вкрай мало. І навпаки, балад на теми кохання дуже мало на Хмельниччині. З розділу "Чарування та отруєння чарами" балада "Ой чиї ж то воли" (04-БК-05) розповсюджена на Житомирщині та Чернігівщині, а "Ой у полі жито" (04-БК-05а) – на Полтавщині. Балада про Сербина "Ой Сербине, Сербиночку" (04-БК-08) найпопулярніша на Полтавщині.

Про невірність та зраду більше співають на Хмельниччині та Полтавщині. Тут розповсюджені балади родинної тематики 05-БР-06, 05-БР-09, 05-БР-10, на Чернігівщині – балада про кохання 05-БК-06. Про втрату милого (милої) найчастіше співають на Чернігівщині, про втрату чоловіка – на Житомирщині та Полтавщині. Про

зведення дівчини йдеться у кількох розповсюджених баладах з Житомирщини, а про страту позашлюбних дітей найбільше на Чернігівщині та трохи на Хмельниччині та Полтавщині.

З розділу 10, присвяченому темі одруження, тільки на Чернігівщині розповсюджена балада "Не ходи, козаче" (10-БК-04). Балада "Бондарівна" про нелюба (11-БК-05) з соціальним підтекстом розповсюджена на Житомирщині, а пісні "Ой у полі озеречко" (11-БР-05) з задоволенням виконують на Хмельниччині та Полтавщині. На Полтавщині також розповсюджена балада "Оженивсь молод" (11-БР-08). У трьох областях, крім Полтавщини, розповсюджена балада з 13-го розділу "Важке життя заміжньої жінки" "Як піду я в ліс по дрова" (13-БР-06).

Про злу свекруху активно побутують балади у трьох областях, крім Житомирщини. На Полтавщині це балади "Ой ходив донець" (14-БР-01а) та "Невістка-тополя" (14-БР-02), на Хмельниччині "Ой у Галі свекруха лихая" (14-БР-03), на Хмельниччині та Чернігівщині "Свекруха-отруйниця" (14-БР-04). Про трагічні події у взаєминах батьків і дітей більше співають на Житомирщині та Хмельниччині, братів та сестер – на Житомирщині, Хмельниччині та Полтавщині. Про поневіряння сиріт йдеться у найпоширеніших баладах з Хмельниччини та Полтавщини.

Картографування побутування типів баладної строфіки на Полтавщині свідчить про розповсюдженість пісень цього жанру на всій території регіону. Трисегментні балади з віршовою структурою 7+7+7 та 8+8+8 зустрічаємо на всій території області, двосегментні зі складочисленням 7+7 або 8+8 – переважно у центральних та південних районах, де можлива стадіальна руйнація давнішої трисегментної строфіки через вплив протяжного виконавського стилю та адаптацією фольклору до сучасних естетичних норм.

Чотирисегментна строфіка (5+5)2 та (6+6)2 розповсюджена по всій досліджуваній території, (6+5)2 – переважно у південних та західних районах, (4+6)2 – у центральних та північно-східних. П’ятишестисегментна строфіку з віршем 6+6:4+4+6 та (4+4+6)2 побутує практично скрізь, хоча й нерівномірно.

Баладна творчість Полтавщини – одна з найбагатших та різноманітних. У репертуарі народних виконавців дотепер зберігаються як найдавніші твори цього жанру, так і чимало новотворів. Деякі твори виконують соло, але більшості притаманна багатоголосна протяжна манера виконання.

Балади
Лохвицький
Гад
Пирятинський
Чорнухинський
Гребінківський
Лубенський
Миргородсь
Оржицький
Хорольський
Велико-
Багачан
Семенівський
Глобинський
Козел
Кременчуцький

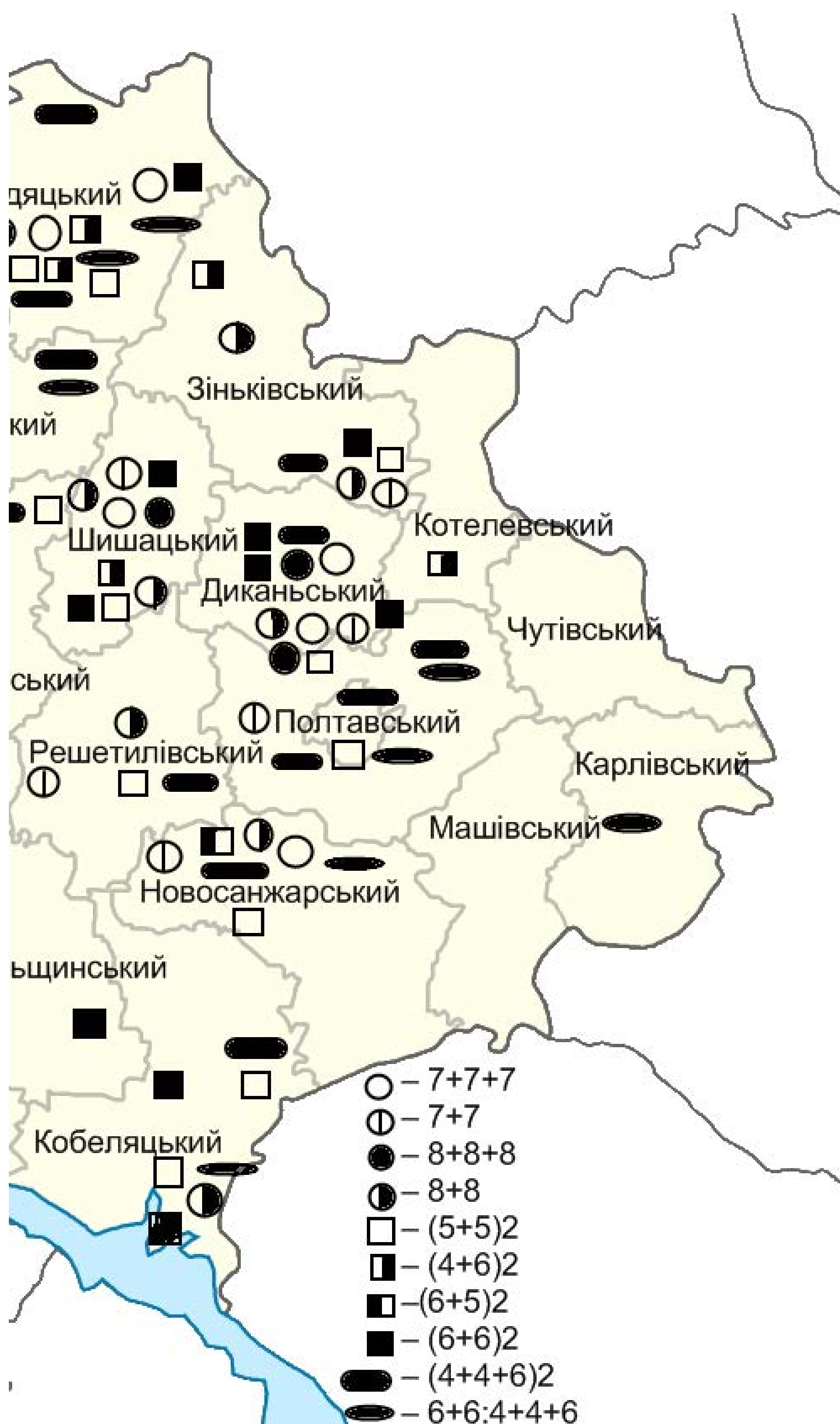

дяцький
Зіньківський
кий
Шишацький
Котелевський
Диканський
Чутівський
ський
Полтавський
Решетилівський
Карлівський
Машівський
Новосанжарський
ьщинський
Кобеляцький
– 7+7+7
– 7+7
– 8+8+8
– 8+8
– (5+5)2
– (4+6)2
–(6+5)2
– (6+6)2
– (4+4+6)2
– 6+6:4+4+6

272. Ой по горі, по горі (04-БК-01)

1. Ой по горі, по горі, (2)
Вівчар вівці зганяє. (2)

2. Вівчар вівці зганяє (2)
Та й на хлопців гукає: (2)

3. – Ой ви, хлопці-молодці, (2)
Накажіте дівонці, (2)

4. Накажіть ви дівонці, (2)
Що в червоній спідниці,
В голубому косниці,

5. Нехай вона мене не жде, (2)
Нехай заміж іде. (2)

6. А це дівка зачула (2)
Та й з вулиці майнула. (2)

7. Добігає до воріт, (2)
Хватається за живіт. (2)

8. Добігає до хати, (2)
Стала плакатиь-ридати: (2)

9. – Мамо, мамо, що робить, (2)
Не хоче вівчар любить. (2)

10. – Піди, доню, до гаю, (2)
Копай зілля "розмаю".

11. – Я "розмаю" не знаю, (2)
Хіба людей спитаю.

12. Ще й до гаю не дійшла, (2)
"Розмай" зіллячко знайшла. (2)

13. Полоскала у броду, (2)
Приправляла у меду. (2)

14. Полоскала у річці, (2)
Приправляла в горільці. (2)

15. Ще й корінець не вкипів, (2)
А вже милий прилетів. (2)

Зап. 1924 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 23а, № 35.

273. Ой нема зими (04-БК-02)

1. [Ой не]ма зими
Та нема льоду,
Нема переходу.

2. Нема переходу...
Да й хто кого
Да й кого любить
Бреде через воду.

3. Бреде через воду...
Да по тім боці
Да й на толоці
Цигани стояли.

4. Цигани стояли...
Та поміж тими
Ой циганами
Циганка-воріжка.

5. Циганка-воріжка...
Та й до тії
Ой циганочкі
Втоптана доріжка.

6. Втоптана доріжка...
Та ой хто ж її
Ой туди й утоптав? –
Дівчина ходила.

7. Дівчина ходила...
Да вона тую
Ой циганочку
Вірненько просила.

8. Вірненько просила...
– Ой циганочко,
Ой воріженько,
Вволи мою волю.

9. Вволи мою волю...
Да причаруй же
Ой козаченька,
Шоб гуляв зі мною.
[Мною, молодою.]

10. Ой циганочка
Та й воріженька
Воленьку вволила.

11. Воленьку вволила...
Та і врізала
Та й дівчині косу,
На вогні спалила.

12. На вогні спалила...
– Та дивись, дівко,
Та й дивись, красна,
Як коса палає.

13. Як коса палає...
То за тобою
Та й козаченько,
Ось так помирає.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Тетяна Василівна, 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспівує), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н. (заспівує), Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 49 (169).

274. Ой пригощала (04-БК-03)

1. Ой пригощала
Красная дівиця
Удалого молодця,
Гей, гей, ой да люлі,
Удалого молодця.*

2. – Ой випий, випий,
Удалой молодчик,
Випий рюмочку винця.

3. Ой випив, випив
Удалой молодчик,
Помутилися глаза.

4. Ой помутилися
Да глаза,
Покотилася сльоза.

5. – Ой да й умру я,
Братця, умру,
С цього міста не сойду.

6. Ой поховайте
Ви мене, да братця,
У вишневому саду.

7. Ой у вишневому
Да саду,
Ще й при битому шляху.

Зап. Щепотьєв В. від Гармаш С. Ф. з с. Великі Будища Зіньківського (нині Диканьського) р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 32, № 39.

275. Зійди, зійди ти (04-БК-03)

1. Зійди, зійди
Ти, місяцю ясний,
Ти, місяцю ясний,
Вечірня зоря.
Прийди, прийди,
Удалой молодчик,
Удалий молодчик,
Гулять до меня.

2. Та вип'ємо
По рюмочке водки,
По рюмочке водки,
По другой вина,
А щоб наша
Любов дорогая,
Любов дорогая
Вірніша була.

3. Ще з вечора
Удалой молодчик,
Удалой молодчик
Все пив та гуляв,
А світові
Удалой молодчик,
Удалой молодчик
Богу душу дав.

4. А в неділю
Рано-пораненьку.
Рано-пораненьку
Всі дзвони гудуть,
А то ж того
Вдалого молодця,
Вдалого молодця
Ховати несуть.

5. За ним, за ним
Отець його, мати,
Отець його, мати
Побиваються,
Стоїть дівчина
На нових воротіх,
На нових воротіх
Усміхається.

6. – Було б тобі,
Удалий молодчик,
Удалой молодчик,
Водочки не пить.
Було б тобі,
Удалой молодчик,
Удалой молодчик,
Одну мене знать**.

Зап. Попадич Ф. в с. Решетилівка (нині с. м. т. Решетилівка Решетилівського р-ну Полтавської обл.) від Шабаліної Титияни та Лобач Ялисовети. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 4 зв., № 19.

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

** Вар.: нас двох не любить.

276. Ой на горі ячмінь (04-БК-05а)

Одна ♩= 90 Повільно — Дві — Усі

1. Ой на го - рі я-(о)ч-мінь, під го-ро - ю жи - то. при - йшла звіст - ка та й до ми - ло - (о)-(о)ї, щой ми - ло - го вби - то, при - йшла звіст - ка та й до ми - ло - (о)-(о)ї, щой ми - ло - го вби - то. Йо!

Одна

2. Вби - то, ой у - би - то,

1. Ой на горі ячмінь,
Під горою жито.
Прийшла звістка та й до милої,
Що й милого вбито.*

2. Вбито, ой убито,
Затягнуто в жито,
Червоною та й китайкою
Личень(і)ко й покрито.

3. Прилетіла міло,
В головоньках сіло,
Припідняла та й китайочку
Та й заголосила.

Зап. 1992 р. Єфремов Є., Коропніченко Г., Копил-Протасова С. у с. Бобрик Гадяцького р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 23.

277. Ой чиї то воли (04-БК-05)

♩= 46 Повільно

1. Ой чи - ї то во - ли по го - рі хо - ди - ли? Ой то ж то - го ко - за - чень - ка, що ми втрьох лю - би - ли.

1. Ой чиї то воли
По горі ходили?
Ой то ж того козаченька,
Що ми втрьох любили.

2. Одна полюбила,
Правду говорила,
А другая полюбила,
Кольцо подарила.

3. А друга полюбила,
Кольцо подарила,
А третяя полюбила
Та й причарувала.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

4. А третяя полюбила
Та й причарувала,
Як летіла зозуленька
Через сад, кувала.

5. Летіла зозуля,
Через сад куючи,
Ой заплакав козаченько,
Од дівчини йдучи.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 37; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 26 зв.

278. Ой чиї ж то сірі воли (04-БК-05)

1. Ой чиї ж то сірі воли
По горі ходили?
Ой то ж того козаченька,
Що ми втрьох любили.

2. Що першая як любила,
Білу постіль слала,
А другая як любила,
Перстень дарувала.

3. А другая як любила,
Перстень дарувала,
А третяя як любила,
Та й причарувала.

4. Як прийшов же він додому,
Не сказав нічого,
На тесовий стіл схилився,
Тяжко зажурився.

5. – Чого, сину, чого, орле,
Чого зажурився?
Чи мало землі, мало землі,
Чи мале хазяйство?

6. – Не питайся, ненько моя,
Буде з мене й трошки, –
Сажень землі, сажень землі
Ще й чотири дошки.

7. Прийшов до нього товариш його
Та й кличе орати.
– Не здужаю, товаришу,
На волів гукати.

8. Прийшов до нього товариш його:
– Та й ходім косити.
– Не здужаю, товаришу,
Коси волочити.

9. Прийшов до нього товариш його
Та й кличе гуляти.
– Не здужаю, товаришу,
Не перейду хати.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 26, № 30.

279. Хожу я над морем (04-БК-05)

1. Хожу я над морем,
Синє море грає,
Ой рад би я утопитись,
Море не приймає.

2. Ой чиї ж то воли
По горі ходили?
Чи то ж того козаченька,
Що ми втрьох любили?

3. Первая любила –
Правду говорила,
А другая полюбила –
Перстень подарила.

4. А третя любила –
Та й причарувала,
Як летіла зозуленька
Через сад, кувала.

5. Летіла зозуля
Через сад, куючи,
Зажурився козаченько,
Від дівчини йдучи.

6. Та прийшов додому,
Не сказав нікому,
На стіл же він ісхилився,
Тяжко зажурився.

7. Побачила стара мати,
У кімнаті стоя,
Залилася слізоньками:
Така її доля!

8. – Ой чого ж ти, мій синочку,
Чого так блукаєш,
Чи ти її вірно любиш,
Худоби шукаєш?

9. – Нащо мені та худоба,
Буде з мене трошки:
Дадуть мені сажунь землі
І чотири дошки.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 11-12, № 17.

280. Коло млина, млина (04-БК-05)

1. Коло млина,
млина
Червона калина,
Молода дівчина
Козака любила.

2. Молода дівчина
Козака любила,
Любила, любила
Та й причарувала.

3. Любила, любила
Та й причарувала,
Вивела коня,
Сама й осідлала.

4. Вивела коня,
Сама й осідлала,
Винесла рибку
Іще й хліба скибку.

5. Винесла рибку
Іще й хліба скибку.
– Оце ж тобі, серденько,
Вечеря нашвидку.

6. Оце ж тобі,
серденько,
Вечеря нашвидку,
Вечеряй, вечеряй
Та й їдь у дорогу.

7. Вечеряй, вечеряй
Та й їдь у дорогу,
А як нежонатий,
Лягай спать зі мною.

8. А як нежонатий,
Лягай спать зі мною.
– Є в мене дівчина,
Як рідная мати.

9. Є в мене дівчина,
Як рідная мати,
Доведеться,
серденько,
В степу помірати.

Зап. Попадич Ф. від Ярошенка з с. Комишів (нині с. Комиші Кременчуцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 84 зв. (168), № 228.

281. Ой чиї то воли (04-БК-05)

1. Ой чиї то воли
По горі ходили?
Чи не того козаченька,
Що ми дві любили?

2. Що перша любила,
Коника купила,
А другая чорнявая
Козака зчарила.

3. Він не сам зчарився,
З коника звалився,
К сирій землі припадає,
За серце схопився.

4. Приїхав додому,
Не сказав нікому
Та й сів собі кінець столу,
Підперся рукою.

5. Та й(а) прийшла до нього
Та рідная мати:
– А чи тобі, мій синочку,
Ворожки шукати?

6. – Не поможе мені
Ворожка руката,
А поможе мені, мамо,
Заступ та лопата.

7. – Було б тобі, мій синочку,
Та так не робити,
Було б тобі, мій сминочку
Їх двох не любити.

Зап. 1942 р. Шмиговський А. Д. від учителя П. Дудника, 1948 р. н. з с. Устимівка Семенівського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 257, № 330. Співали у 1910 рр.

282. Ой у полі ячмінь (04-БК-05а)

1. Ой у полі ячмінь,
Під горою жито,
Під білою березою
Козаченька вбито.

2. Ой убито, вбито,
Завезено в жито,
Червогою китайкою
Рученьки покрито.

3. Прилетіла пава,
На ніженьки впала,
Та підняла китаєчку
Та й защебетала.

4. Прилетіла мила
Голубонька сива
Та й підняла китаєчку
Та й заголосила.

5. – Чи ти, милий, упився,
Чи з коника вбився?
Чи за мною, молодою,
Дуже зажурився?

6. – Я, мила, не впився,
Ні з коника вбився,
За тобою, молодою,
Дуже зажурився.

Зап. 1922 р. Попадич Ф. від бабусі Лемішкової з с. Руновщини (нині Полтавського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 59 зв. (119), № 54 (152).

283. Ой на горі ячмінь (04-БК-05а)

Повагом

1. Ой на го-рі яч-мінь, під го-ро-ю жи-то,

при-йшла звіст-ка до ми-ло-ї, що ми-ло-го вби-то.

1. Ой на горі ячмінь,
Під горою жито,
Прийшла звістка до милої,
Що милого вбито.

2. Ой убито, вбито,
Затягнено в жито,
Чорним сукном, китайкою
Рученьки прикрито.

3. Ой летіли пави,
На рученьки впали
Та й відкрили китаєчку
Та й защебетали.

4. – Чи ти, милий, впився,
Чи з коника вбився,
Чи за мною, молодою,
Сильно зажурився?

5. – Я, [мила,]* не впився,
З коника не вбився,
За тобою, молодою,
Горько зажурився.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Чопенка Федора із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 52 зв. (105), № 35 (131).

284. Сьогодні я дома (04-БК-05а)

1. – Сьо-год-ні я до-ма, а зав-тра по-ї-ду,

бу-деш, ми-ла, при-па-да-ти аж до мо-го слі-ду.

1. – Сьогодні я дома,
А завтра поїду,
Будеш, мила, припадати
Аж до мого сліду.

2. – Ой не припадала,
Припадать не буду,
Горювала я з тобою
І без тебе буду.

3. Ой на горі ячмінь,
А в долині жито,
Прийшла звістка до милої,
Що милого вбито.

4. Ой убито, вбито,
Затягнено в жито,
Червоною китайкою
Личенько прикрито.

5. Прилетіла пава,
В головоньки впала
Та підняла китаєчку
Та й защебетала.

6. Ой прийшла ж дівчина
З карими очима
Та підняла китаєчку
Та й заголосила.

* Вставка наша. (Л. Є.)

7. Ой прийшла ж другая,
Зовсім не такая,
Та підняла китаєчку,
Та й казати стала:

8. – Оце ж тобі, козаченьку,
Та такая кара,
Було б тобі, козаченьку,
Нас двох не кохати.

9. Було б тобі, козаченьку,
Нас двох не кохати,
Було б тобі, козаченьку,
Мене одну знати.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 22, № 25.

285. Ой сьогодні я тута (04-БК-05а)

1. – Ой сьогодні я тута,
А завтра поїду,
Будеш, мила, припадати,
Аж до мого сліду.

2. – Я ж не припадала,
Припадати не буду,
Горювала я з тобою,
То й без теби буду.

3. Ой на горі ячмінь,
Під горою жито,
Прийшла звістка до милої,
Що милого вбито.

4. Ой убито, вбито,
Затягнено в жито,
Чирвоною китайкою
Личенько покрито.

5. Прилетіла пава,
На личеньку впала,
Як відкрила китаєчку, –
То й защибитала.

6. Ой прибігла мила,
Мила чорнобрива,
Як відкрила китаєчку, –
То й заголосила:

7. – Чи ти ж, милий, впився,
Чи з коника вбився,
Чи з иншою зазнавався
Й мене відцурався?

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині с. Дашківка Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 30 зв.-31, № 29.

286. Ой у саду вишня (04-БК-05а)

1. Ой у саду вишня
С-під кореня вийшла,
Не журися,дівчинонько,
Я ще не женився.

2. – Ой продаймо, мамо,
Коня вороного
Та ожени мене, мати,
Парня молодого.

3. – Ой нащо ж нам, синку,
Худобу збувати?
Пишуть чорним по білому, –
Беруть у солдати.

4. – Що люди говорять,
То я не боюся,
Кінь вороний, сам молодий,
Дасть Бог, – вислужуся.

5. Ой на горі ячмінь,
Під горою жито,
Прийшла звістка до милої,
Що милого вбито.

6. Ой убито, вбито,
Затягнено в жито,
Червоною китайкою
Видочок прикрито.

7. Прилетіла пава
Та й на груди впала,
Одікрила китаєчку
Та й защебетала.

8. Як прибігла мила,
Як голубка сиза,
Одікрила китаєчку
Та й заголосила:

9. – Чи ти, милий, спився?
Чи з дороги збився?
Чи з другою покохався,
Мене одцурався?

10. – Я, мила. не спився,
З дороги не збився,
Така ж мене смерть спіткала,
Я й не сподівався.

Зап. Шмиговський А. Д. від Ул. Міщенко з с. Вищий Булатець Лубенського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 114, № 158. Співали молодиці, дівчата гуртом до 1900 р.

287. У Києві на Подолі (04-БК-06)

Рухливо

1. У Ки - є - ві на По - до - лі слу - чи - лась но - ви - на:

ча - ру - ва - ла Ган - ну - си - на вдо - ви - но - го си - на.

1. У Києві на Подолі
Случилась новина:
Чарувала Ганнусина
Вдовиного сина.*

2. Вона ж його чарувала,
Кликала до хати:
– Прийди, прийди,
мій миленький,
Щось маю сказати.

3. Як прийшов же
мій миленький,
То й не дала й сісти,
Дала ж йому на блюдечку
Два яблучка з'їсти:

4. – Поїж, поїж це яблучко
Та й іді додому,
Кого стрінеш на вулиці,
Не кажи нікому.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

5. Як прийшов же він додому
Та на стіл схилився,
Питається його мати:
– Чого зажурився?

6. Питається його мати:
– Чого зажурився?
– Мабуть же я, моя мати,
Чарів доходився.

7. Стели ж мені, моя мати,
Та білу подушку,
Призви мені, моя мати,
Дівчину Ганушку.

8. Як прийшла ж та Ганусина,
Стала у порозі,
Козаченька молодого
Та й облили сльози.

9. – Постій, постій, мій козаче,
Ти ж ще не вміраєш,
А я в тебе, молодого,
Ума вивіряю.

10. – Бодай тебе вивірила
Лихая година,
Як ти мені, молодому,
Жалю наробила!

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл. від Тетяни Онищенко. - ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 140, арк. 21, № 29.

288. Ой сербину, сербиночку (04-БК-08)

1. – Ой сербину, сербиночку,
Сватай мене, дівчиночку!

2. – Ой рад би я тебе сватать,
Так боюся твого брата.

3. Отруй, дівко, свого брата,
Тоді стану тебе сватать.

4. – Ой я б його отруїла,
Так не знаю, яким зіллььом.

5. – Ой у лісі на ялині,
Там звилося дві гадині.

6. Підстав, дівко, коновочку
Під гадючу головочку.

7. Стане сонце пригрівати,
Трута буде й упадати.

8. Трута буде й упадати,
В коновочку істикати.

9. В коновочку істикати, –
Ой тим брата й напувати.

10. Їде братець з градущанів,
А систриця – з чарущанів.*

11. Їде братець по дорозі,
А систриця на порозі.

12. – Ой пий, брате, стакан пива,
Що я вчора наварила.

13. – Ой пий, сестро, сама пиво,
Щоб ти мене не втруїла.

14. – Ой я тоді випивала,
Як у чашку наливала.

15. Та ще братець і не впився,
Вже за серденько вхопився.

16. Вже за серденько вхопився
Та й з коника повалився.

17. – Ой що, сестро, це за пиво,
Що за серденько вхопило?

18. Ой в неділю ранесенько
Усі дзвони задзвонили.

19. Усі дзвони задзвонили, –
Систра брата схоронила.

20. – Типер, козаче, хоч у хату,
Я втруїла свого брата!

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині с. Дашківка Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 10 зв.-12, № 9.

* Слів "градущани" й "чарущани" співачка не вміла гаразд пояснити. Про "градущани" сказала: "З заробітків ішов", а про "чарущани": "Десь пила-гуляла". (Прим. зап.)

289. Ой Сербине, Сербиночку (04-БК-08)

♩= Приблизно 66

1. – Ой Сер - би - не, Сер - би - ноч - ку, сва - тай ме - не,
дів - чи - ноч - ку, сва - тай ме - не, [Швидше] дів - чи - ноч - ку.
[Початковий темп]
2. – То б я те - бе, дів - ко, сва - тав, так бо - ю - ся тво - го бра - та, ten.
так бо - ю - ся [Швидше] тво - го бра - та. [Початковий темп] 3. Та й о - трій, дів - ко,
тво - го бра - та, та то - ді бу - ду те - бе сва - тать, то - ді бу - ду * те - бе сва - тать.

1. – Ой Сербине, Сербиночку,
Сватай мене, дівчиночку.

2. – То б я тебе, дівко, сватав,
Так боюся твого брата. (2)

3. Та й отрій, дівко, твого брата,
Та тоді буду тебе сватать,
Тоді буду тебе сватать.

4. – Що я б брата отруїла,
Так не знаю того зілля. [2]

5. – Піди, дівко, у долину,
А в долині кущ калини,
На калині дві гадини.

6. На калину вітер віє,
На гадину сонце гріє. [2]

7. Що гадину сонце пече,
А з гадини крівця тече. [2]

8. Постав, дівко, коновочку
Під гадючу головочку. [2]

9. Постав, дівко, новесеньку,
Хай набіжить повнесенька. [2]

10. – Хай набіжить хоть під вінця,
Дам братові напиться. [2]

11. Ще братічок у дорозі,
Сестра з чарами на порозі. [2]

12. Брат до двору доїжджає,
Сестра з чарами стрічає. [2]

13. – Ой пий, брате, стакан меду.
– Випий, сестро, попереду. [2]

14. – Ой я ж пила, як варила,
Се ж для тебе зоставила. [2]

15. Ой пий, брате, стакан пива,
Що я вчора наварила. [2]

16. – Ой пий, сестре, сеє пиво,
Щоб се пиво не зрадило.

17. – Та я ж пила, як варила,
Се ж для тебе зоставила. [2]

* Послідный такт, що не вийшов у фонографі, доповнено по аналогії попередніх строф. (Ф. К.)

18. Іще братік не напився,
За серденько ухопився. [2]

19. За серденько ухопився,
З кониченька похилився. [2]

20. – Сестро моя, сестро рідна,
Як ти мене ізрадила!
Чим ти мене напоїла?

21. – Возьми, брате, сірячину
Та поїдеш на кватирю,
Там ти ляжеш, іспочинеш.

22. Ще братічок не садився,
На конику похилився. [2]

23. На конику похилився,
За серденько ухопився. [2]

24. – Ой Сербине, Сербиночку,
Сватай тепер дівчиночку! [2]

25. – Ой я б тебе, дівко, сватав,
Та струїла свого брата. [2]

26. Та струїла брата свого,
Струїш мене, молодого.

27. – Дай же дівці тепер торбу,
Нехай ходить, хліба просить. [2]

28. Нехай ходить, хліба просить,
Сербинові їсти носить. [2]

Зап. на фонограф 1909 р. Сластіон О. Г. у с. Лелюхівка Кобеляцького пов. (нині Новосанжарського р-ну) Полтавської обл. від лірника Івана Микол. Скубія. – ІМФЕ, ф. 27-4, од. зб. 120, арк. 14 текст, арк. 10-11 мел. Розшифр. Колесса Ф.

290. Ой Василю, Василечку (04-БК-08)

1. – Ой, Василю, Василечку.
Сватай мене дівчиночку,
Сватай мене, молоду.*

2. – Ой радий би я тебе брати.
Так боюсь я брата твого (2).

3. Як отруїш брата свого,
Тоді буду тебе брати.

4. – Отруїла б брата свого,
Так не знаю, яким зіллям.

5. – Піди, дівко, в чисте поле,
В чисте поле на роздолля.

6. В чистім полі на роздоллі,
Там стояли дві ялині.

7. Там стояло дві ялині,
На ялині дві гадині.

8. На гадину вітер віє,
А в гадини серце мліє.

9. На гадину сонце пече,
А з гадини крівця тече.

10. Підстав, дівко, нове горща,
Нехай біжить туди крівця.

11. Підстав, двко, коновочку
Під гадючу головочку.

12. Нехай біжить туди крівця,
Та дай братику напиться.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

13. Приїхав братик до сестриці,
Він приїхав з дарунками.

14. А сестриця до братика
А сестриця з чарочками.

15. – Випий, брате, стакан меду!
– Випий, сестро, попереду.

16. – Ми вже, брате, випивали.
Це для тебе оставляли.

17. Не вспів братик ще й напиться
Та й на коника схилився.

18. – Ой Василю, Василечку,
Сватай мене дівчиночку,
Сватай мене, молоду.

19. – Ой не буду тебе брати:
Отруїла брата свого,
Отруїш мене, молодого.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 9 (текст), арк. 18 (мел.), № 14.

291. Ой у полі криниченька (04-БК-08)

1. Ой у полі криниченька,
Там холодна водиченька.

2. Ой там дівка воду брала,
З козаченьком розмовляла.*

3. – Ой козаче, козаченьку,
Сватай мене, дівчиноньку.

4. – Ой рад би я тебе сватать,
Так боюся твого брата.

5. Отрой, дівко, свого брата,
Тобі буду тебе сватать.

6. – Отроїла б, не жаліла,
Так не знаю, яке зілля.

7. – Ой у полі кущ калини,
Там звелося три гадини.

8. На калину вітер віє,
На гадину сонце гріє.

9. На калину сонце пече,
А з гадини ропа** тече.

10. Підстав, дівко, коновочку
Під гадючу головочку!

11. Підстав, дівко, срібну чашку,
Хай накапа ропи чашку.

12. Підстав, дівко, ще й срібнішу,
Хай накапа ще повнішу.

13. Іще братік у дорозі,
Сестра з пивом на порозі.

14. – Випий, сестро, сама ’д себе,
Тоді вип’ю я від тебе.

15. Що це пиво краще меду,
Випий, сестро, попереду.

16. – Ой я ж пила, як варила,
Це ж для тебе зоставила.

* У тексті позначено повтор другої половини кожної строфи. (Л. Є.)
** Ропа – це міцна розчина. Кажуть "солоне, як ропа", тобто кріпкий розіин. А тут взято яд, отрава. (Д. О.)

17. Іще братік не напився,
Як з коника похилився.

18. На братіка труну тешуть,
А сестрицю кнутом тешуть.

19. Що братіка ховать несуть,
А сестрицю стрілять ведуть.

20. Що братіка заховали,
А сестрицю ростріляли.

Зап. 1924 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 23 № 34.

292. Ой Марочку, ти Марочку (04-БК-08)

♩= 92

1. – Ой Ма - роч - ку, ти Ма - роч - ку, сва - тай ме - не,
О - да - роч - ку. 2. – Ой - рад би - я те - бе сва - тать, так бо - ю - ся
тво - го бра - та, так бо - ю - ся тво - го бра - та.

1. – Ой Марочку, ти Марочку,
Сватай мене, Одарочку.

2. – Ой рад би я тебе сватать,
Так боюся твого брата. (2)

3. Отруй, дівко, свого брата,
Тоді й буду тебе сватать.

4. – Ой рада б я отруїти,
Так не знаю, що робити.

5. – Підстав, дівко канавоньку
Під гадючу головоньку.

6. На гадину сонце пече,
А з гадини крівець тече.

7. Іще братік у дорозі,
Сестра з пивом на порозі.

8. Іще братік доїзджає,
Сестра пива наливає.

9. – Коштуй, брате, цього пива,
Що без тебе наробила.

10. – Коштуй, сестро, попереду,
Щоб не було мені вреду.

11. – Тоді, брате, коштувала,
Як у чару наливала.

12. Іще братік не напився,
Та й на коника схилився.

13. – Бери, сестро, коня й збрую,
Бери збрую, Бог з тобою.

14. На братіка труну тешуть,
А сестрицю судить ведуть.

15. Що братіка ховать несуть,
А сестрицю стрілять ведуть.

16. Що братіка заховали,
А сестрицю розстріляли.

Зап. 1930 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Ольги Липовець. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 77-78.

293. Ой Семене, Семеночку (04-БК-08)

Поволі

1. – Ой Се - ме - не, Се - ме - ноч - ку, сва - тай ме - не,

дів - чи - ноч - ку! 2. – Ой рад би я те - бе сва - тать,

так бо - ю - ся, так бо - ю - ся тво - го бра - та.

Повагом

Вар. Ой сер - би - не, Сер - би - ноч - ку, сва - тай ме - не,

ко - за - чень - ку, сва - тай ме - не, ко - за - чень - ку.

1. – Ой Семене, Семеночку,
Сватай мене, дівчиночку!

2. – Ой рад би я тебе сватать,
Так боюся, так боюся твого брата.

3. Коли ж хочеш, щоб я сватав,
Так причаруй свого брата.

4. – Як же його чарувати,
Та чим його чарувати?

5. – Коло млина калиночкка,
На калині гадиночка.

6. Понеси ж ти коновочку
Під гадючу головочку.

7. Буде сонце припікати,
Коновочка наповнятись.

8. Напій же ти свого брата,
Ото й будуть йому чари.

9. Ще ніч темная журилась,
А вже дівчина схопилась

10. Та й понесла коновочку
Під гадючу головочку.

11. Стало сонце припікати,
Коновочка наповнятись.

12. Взяла ж тую коновочку
Та й понесла додомочку.

13. – Ой пий, брате, мої чари,
Щоб був Семен мені пара.

14. Іще ж братік не напився,
А вже, мов сніп, повалився.

15. Білі рученьки згортає,
До сестриці промовляє:

16. – Гірко ж, сестро, твої чари
За серденько защипали.

17. – Ой Семене, Семеночку,
Сватай мене, дівчиночку!

18. – Ой рад би я тебе сватать,
Так не велить моя мати,

19. Бо ти дівка-чарівниця
Ще й ледаща-ледащиця.

20. Свого брата чарувала,
Поганого комунара.

21. І сама ж ти комунарка
Та ще й гола голодранка.

22. Геть від мене, не чіпляйся,
До злидноти залицяйся.

23. На братіка труну тешуть,
А сестрицю плеттям тешуть

Зап. Попадич Ф. у с. Комиші (нині Кременчуцького р-ну Полтавської обл.) від Ярошенка. Пісня, як видно, перекроїна із старої пісні під впливом класової боротьби на селі. (Прим. зап.)– ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 26, № 157. Вар. зап. Попадич Ф. від Бондарця, перейняв від Лисенкової із Решетилівки (нині с. м. т. Решетилівка Решетилівського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 134а, арк. 61 зв. (123), № 59 (151); ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 24 зв.

294. Как жіл в нас в Адєсті (05-БК-01)

♩= 100 Поважно

1. Как жіл в нас в А - дєс - ті ба - га - тий ку - пєць, ба - га - тий ку - пєць, у - да - лой ма - ла - дєць.

*1. Как жіл в нас в Адєсті
Багатий купєць,
Багатий купєць,
Удалой маладєць.

2. Имєл тот купєць
Двє дочерє родной,
Двє дочерє родной,
Не й одной красотой:

3. Што старшая доч,
Ну как тьомная ноч,
А младшая доч,
Ну как розочка цвєтьоть!

4. І старшу не сватал
Ні пан нікакой,
А младшу посватал
Расєйськой кароль.

5. І старшая младшу
Манила тайком:
– Пойдем-ка, сестриця,
На бе'**режок морськой.

6. Пойдем-ка, сестриця,
На бе'рег морськой,
Повідім, посмотрим,
Чєм берег украшо'н!

7. Украшон бережок
Усьо жолтим пєском,
Стоїть новая гробниця,
Покритая парчой.
Покритая парчой,
Сверху лєнтой голубой.

8. – Ступни-ка, сестриця,
На гро'бницю ногу',
Достань-ка, сестриця,
Ту лєнту голубу!

9. Сестриця ступну'ла,
Гробниця сколівнула,
Гробниця сколівнула,
Сестриця й утонула.

10. – Ой, ой сестриця,
Холодна вода,
Дарю тебє колєчко
Свого жениха.

* Розбила текст на строфи. ** ' – наголос. (Л. Є.)

11. Всьо средство-наслєдство
Останється тебє,
А я потопаю
В холодной водє!

12. – Закиньтє, рибалки,
Свої невода,
Поймайтє, рибалки,
Купєческьку доч!

13. Закинули рибалки
Свої невода,
Поймали рибалки
Купєческьку доч.

14. Што младшую доч
Вже й у гробі несуть,
А старшую доч
До острога ведуть.

15. І младшую доч
Уже й заховадли,
Йа старшую доч
В кати скатували.

Зап. навесні 1916 р. Ревуцький Д. у Миргороді (Полтавськой обл.) від А. П. Сластьонової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 127, арк. 25-26, № 19. Очевидно, вплив відомої пісні "Єхал на ярмарку ухарь купец" (розуміється, на мотив лиш). (Прим. зап.).

295. Ой Маруся (05-БК-02)

1. Ой Маруся
Недужа лежала,*
Із-за моря, (2)
Зіллячка бажала.*

2. – Ой хто ж мені
Зіллячка дістане,
То той мені (2)
Дружиною стане.

3. Обізвався
Козак молоденький:
– Єсть у мене (2)
Коник вороненький.

4. Та ще й двоє
На припоні в стайні.
Ой я ж тобі,
Марусенько,
Зіллячка достану:

5. Одним конем
Та до моря доїду,
Другим конем (2)
Море переїду,

6. Третім конем
Зіллячка достану,
Таки ж тобі,
Марусенько,
Дружиною стану.

7. Ой став козак
Зіллячко копати,
Стала йому (2)
Зузуля кувати:

8. – Ой не копай,
Козаченько, зілля,
Бо в Марусі (2)
Сьогодня весілля. (2)

9. Козаченько
Та до двору іде,
А Маруся (2)
А у квітках іде.

10. В козаченька
Шабля задзвеніла,
А в Марусі (2)
Головка злетіла.

11. – Оце ж тобі,
Маруся, весілля,
Не посилай (2)
Козака по зілля.

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. в с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 140, арк. 47-47 зв., № 60.
* Кожну половину усіх строф співають двічі. (Л. Є.)

296. Ой Маруся (05-БК-02)

1. Ой Маруся
Больная лежала,
Із-за моря
Царь-зілля бажала.

2. – Ой хто ж мині
Царь-зілля достане,
То той мині
Дружиною стане.

3. Обізвався
Козак молоденький:
– Єсть у мене
Коник вороненький.

4. Я [раз] скочу –
До моря доскочу,
Другим скочу –
Море перескочу,
А за третім
Царь-зілля достану.

5. Вертається
Той козак із зіллям,
А в Марусі
Вже гуля весілля.

Зап. у квітні 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 49-50. Нотація Єфремової Л. О.

297. Да по садочку ходжу (05-БК-03)

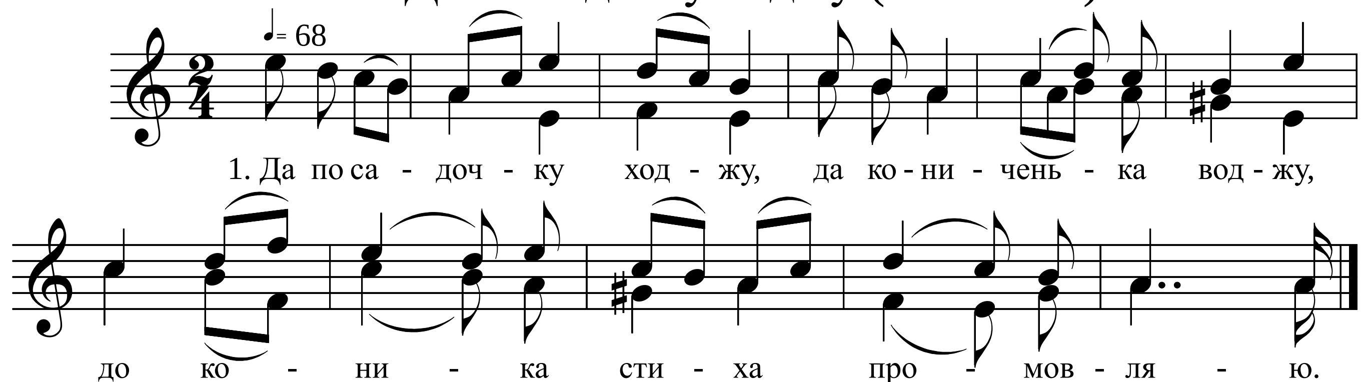

1. Да по садочку ходжу,
Да кониченька воджу,
До коника
Стиха промовляю:

2. – Да чи мені
листо(чо)к писати
Та до милої слати,
Чи самому
Їхати одвідати?

3. Да я поїхав милий
До милої в гості,
А в милої
Ввесь двір на помості.

4. – Для кого ж ти, мила,
Да ці мости мостила?
– Да задля друга,
Що вірно любила.

5. Да не сама я
мостила,
А майстрів наймала
Да для дружка,
Що вірно кохала.

6. Да узяв милий
милу
Да за білії боки,
Да й посадив милу
З собою на речі.

7. Да ой узяв милу
За білую руку
І сказав: – Мила,
З тобою розлука!

8. Да пливи, пливи,
мила,
У плин за водою,
Не нажився я,
Серце,з тобою.

9. Да випливла мила
На жовтий пісочок
Та й подала
Стиха голосочок:

10. – Да дівчаточка
мої,
Да подруженьки мої!
Да не доймайте
Козакові віри.

11. Бо у козака віри,
Як на морі піни,

А в дівчини уму,
Як на морі шуму.

12. Бо я ж, молодая,
Да віроньки доймала,

А тепер же я
Да й навіки пропала.

Зап. 1945 р. Шмиговський А. Д. у с. Степанівка Ковалівського (нині Полтавського) р-ну Полтавської обл. від Шудрик Марусі, 27 р. та Щербини Окс., 43 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 34, арк. 50 (зв.), № 170.

298. Ой вишенько-черешенько (05-БК-06)

Помалу

1. Ой ви - шень-ко - че-ре - шень-ко, чом я - гід не ро - диш?
Мо-ло - да - я дів-чи - нонь - ко, чом гу - лять не хо - диш?

Вар.

Че-рем-ши-но - о - рі - ши-но, чо-му не зі - хо - диш?
Мо-ло-да - я дів - чи - нонь - ко, чо-му не ви-хо - диш?

1. – Ой вишенько-черешенько,
Чом ягід не родиш?
Молодая дівчинонько,
Чом гулять не ходиш?*

2. – Ой як мені та й родити,
Як лист опадає?
Ой як мені гулять ходить, –
Милий покидає.

3. Ой дощ іде, (2)
Волнується море,
Прийди, прийди, мій миленький,
Роскажу я горе.

4. Ой дощ іде, (2)
Із стріх вода капа,
Росердився мій миленький
І не забалака.

5. Росердився, розгнівався
Мій милий на мене,
А як гляне, серце [в'яне]
І в його, і в мене.

6. Ой дощ іде, (2)
Дощова калюжа,
Чогось моя дівчинонька
Сей вечір нездужа.

7. Занедужала дівчинонька
Та й думає вмерти:
– Ой підіте, привидіте
Милого до смерти!

8. – У лікарні під віконцем,
Там виросла рожа...
Ой дивися, дівчинонько,
На що ти похожа.

9. – У лікарні під віконцем
Виросла калина,
Ой як мені надоїла
Малая дитина!

10. – У лікарні під віконцем,
Там виросла мнята,
Ніхто ж тебе не неволить,
Сама винувата!

Зап. 1928 р. Онищенко Д. І. в с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від У. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 12, № 14. Вар. зап. Конощенко-Грабенко А. у с. Вищий Булатець Лубенського р-ну Полтавської обл. та надіслав Лисенкові М. В. – ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 34, арк. 2, № 5.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

299. Тече вода, тече вода (05-БК-06)

Помірно

1. Те - че во - да, те - че во - да по - під сло - бо - до - ю,

ту - ди і - шла дів - чи - нонь - ка з від - ром за во - до - ю. до - ю.

Вар.

1. Те - че во - да, те - че во - да по - над сло - бо - до - ю,

ту - ди і - шла дів - чи - нонь - ка з від - ром за во - до ю. / - до - ю.

1. Тече вода, тече вода
Попід слободою,
|: Туди ішла дівчинонька
З відром за водою. :|

2. Ще й водиці
Не набрала [...]
|: За козаком зажурилась
Та й у воду впала. :|

3. Біжать люде рятувати
Та й кричать: – Рятуйте!
|: Їм дівчина відмовляє:
– За мной не жалкуйте! :|

4. Не я його полюбила,
Полюбила мати,
Тільки мені повеліла
На рушничку стати,
Вишитою хустиною
Рученьки зв'язати.

Зап. Попадич Ф. від Марусі Яковенкової та Олекс. Щербаньової з с. Нова Диканька (Оленівки) на Полтавщині (нині Решетилівського р-ну Полтавської обл.) . – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 6, № 28; од. зб. 130, арк. 2 (зв.), № 3. Вар. нотації: ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 77 зв. (154), № 206.

300. Посадила квасолину (05-БР-01)

[Одна] [Дві]

1. По - са - ди - ла ква - со - ли - ну близь - ко над во - до - ю:

– Рос - ти, рос - ти, ква - со - ли - но, я й пі - ду до - до(му).

* Тактові розміри проставлено нами. (Л. Є.)

1. Посадила квасолину
Близько над водою:
– [Та] рости, рости, квасолино,
Я й піду додому.

2. Як ішла ж я та й додомочку,
Зайшла я в шиночок,
Ой у тім же й у шеночку
Сидить кум з кумою.

3. – Та хіба ж тобі, кума моя,
Нема дома діла,
Шо ти з моїм чоловіком
Гуляти засіла?

4. – Та хоч і було дома діло,
То все поробила,
Шо я твого чоловіка
Давно полюбила.

5. Як прийшла ж я додомочку,
Підпалила дрова,
Сюди-туди повернулась, –
Вечеря готова.

6. Насипала борщу, каші,
Положила ложки,
Сюди-туди повернулась,
Заплакала трошки.

7. Одвернулася до лави,
Вмилася сльозами,
Повернулася до полу,
Втерлася полою.

Зап. 25.ІІ 1939 р. Лебідь П., Онопа Т. у с. Матяшівка Великобагачагського р-ну Полтавської обл. від Никоненко Софії Олександрівни, 39 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 255, арк. 74, № 79 текст; од. зб. 256, а. 32, № 22 мел.

301. Посадила квасолину (05-БР-01)

1. Посадила квасолину
Близько над водою,
Та й заняла сірі воли
В зелену діброву.

2. [Та й заняла сірі воли
В зелену діброву,]*
Заглянула в [у] шиночок, –
П'є милий з кумою.

3. – Хіба тобі, моя кумо,
Нема дома діла,
Що ти з моїм чоловіком
В шиночку засіла?

4. Та я, [моя] кумасенько,
Все діло зробила,
Що я твого чоловіка
Давно полюбила.

5. Іди, іди, моя кумо,
Годі говорити,
Іди, [іди], кумасенько,
Вечерю варити.

6. Пішла, [пішла] кумасенька,
[Та] пішла по дрова,
Сюди-туди повернулась,
Вечеря готова.

7. Насипала борщу, каші,
Положила ложку,
Сюди-туди повернулась,
Заплакала трошки.

* Вставки наші (Л. Є.).

8. – Годі тобі, кумасенько,
Годі журитись,
Іди, кумасенько, в кімнату
Постілоньку слати.

9. Пішла кума
Постіль слати,
Постіль біла, стіна німа,
Ні з ким розмовляти.*

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від дівчат Дмитренкової та Хиль із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 49 зв.-50 (99-100) текст і зазначено, що пісню співають на цей же мотив, тобто пісні "Посадила огірочки близько над водою" від Андрія Козика, вміщеною на цьому ж аркуші, на арк. 2 зв. (5) цю ж таки мелодію вміщено, але з поміткою, що пісню виконують дівчата. На подібність співу виконавців, можливо наштовхнула подібність початкових слів та структури поетичної стофи. Зовнішня подібність мелодії, мабуть, спричинила те, що записувач просто перекопіював нотацію, адже навряд чи різні виконавці могли проспівати різні пісні, хоча й з однією мелодією, "дослівно" однаково. (Л. Є.)

302. Та орав же Мороз (05-БР-06)

[Помірно] Заспів

1. Та о - рав же Мо - роз сі - ри - ми во - ла - ми,

[Швидко Гурт]

йо - го жін - ка Ка - те - ри - на гу - ля - є з по - па - ми,

йо - го жін - ка Ка - те - ри - на гу - ля - є з по - па - ми.

1. Та орав же Мороз
Сірими волами,
Його жінка Катерина
Гуляє з попами.**

2. Доорався Мороз
До синього моря,
Пустив воли на діброву,
Сам пішов додому.

3. Підійшов же Мороз
До нової хати,
Питається своїх діток:
– А де ваша мати?

4. – Пішла наша мати
У луг по калину,
Забожилась, заклялася,
Що я вас покину.

5. Пішла наша мати
В поле по телята,
Забожилась, заклялася,
Що ми сиротята.

6. Як зайшов же Мороз
До попа в хороми,
Там за столом його мила,
Сидить чорноброва.

7. Підійшов же Мороз
До святої церкви
Та й заглянув у віконце,
Все в нього потерпло.

8. Як узяв же Мороз
Великого дрюка,
Погнав святих гинци мити,
Це ж попам наука.

Зап. 1936 р. Ярошенко Д. К. на х. Карлівці Грунського р-ну Харківської обл. (нині м. Карлівка Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-5, од. зб. 203/7, арк. 4.

* Останні строфи записано, мабуть зі слів, до того ж із слідами контамінації. (Л. Є.)

** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

303. Поїхав Семен (05-БР-06)

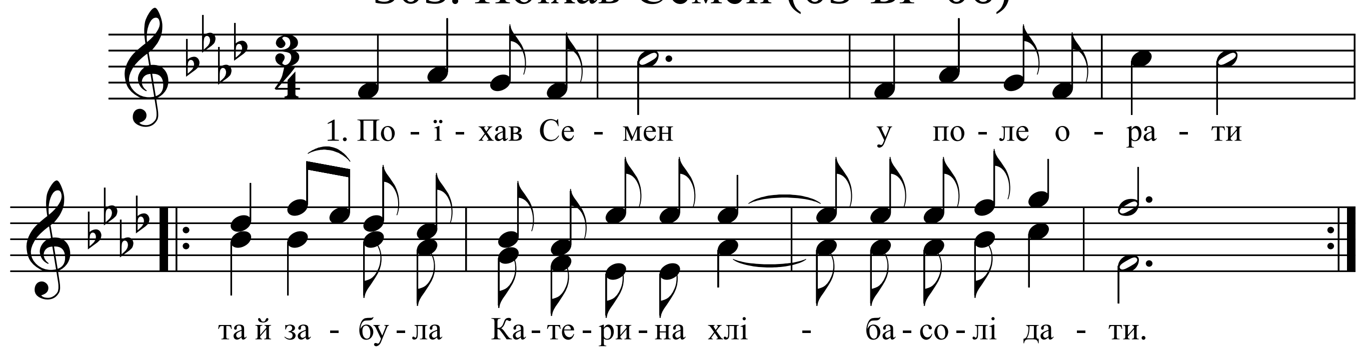

1. Поїхав Семен
У поле орати.
Та й забула Катерина
Хліба-солі дати.*

2. Оре ж той Семен,
На шлях погладає,
Чужі жінки обід несуть,
Моєї немає.

3. Доорав Семен
К зеленому дубу,
Випрягає сірих волів
З новенького плуга.

4. – Пасіться, воли,
Не бійтесь лисиці.
А я піду додомоньку,
Нап'юся водиці.

5. Пасіться ж, воли,
Не бійтеся вовка,
А я піду додомоньку,
Бо болить головка.

6. Підходить Семен
До своєї хати,
Питається діток своїх:
– А де ж ваша мати?

7. – Пішла ж наша мати
У ліс по телята,
Забожилась, заклялася,
Що ви сиротята.

8. Пішла ж наша мати
У ліс по калину,
Забожилась, заклялася,
Що я вас покину.

9. Ударив Семен
Об поли руками:
– Дітки ж мої, сиріточки,
Горе мені з вами.

10. Ударивсь Семен
Об стіл головою:
– Жінко ж моя, Катерино,
Не наживсь з тобою.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 18.

304. Тиха, тиха (05-БР-09)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Тиха, тиха
Розмовонька буде,
Як мій милий
З походу прибуде.

2. А я йому
Упаду у ноги,
А я йому
Упаду у ноги.

3. – Сідай, милий,
Сідай на порозі
|: Та й розказуй,
Що було в дорозі. :|

4. – Скажи, мила,
Що то за новина,
Що на руках
Малая дитина?

5. – Була в мене
Циганочка вранці
Та й забула
Дитину на лавці.

6. – Брешеш, мила,
Брешеш, чорнобрива,
|: Не похожа
На циган дитина. :|

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського р-ну на Полтавщині (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, арк. 17, № 19.

305. Тиха, тиха (05-БР-09)

♩= 80

1. Ти - ха, ти - ха ву - ли - чень - ка ти - ха, не - ма мо - го вір - но - го же - ни - ха, не - ма мо - го вір - но - го же - ни - ха.

1. Тиха, тиха
Вуличенька, тиха,
Нема мого
Вірного жениха.*

2. Ой ще тихша
Увечері буде,
Як мій милий
Із Дону прибуде.

3. Прибув милий
Із Дону додому,
Зустрів милу
В сінях на порозі.

4. Зустрів милу
В сінях на порозі:
– Здрастуй, мила,
Здрастуй, чорнобрива.

5. Здрастуй, мила,
Здрастуй, чорнобрива,
Чия в тебе
На руках дитина?

6. – Була в мене
Циганочка вранці
Та й забула
Дитину на лавці.

7. – Брешеш, мила,
Брешеш, чорнобрива,
Бо не така
Циганська дитина.

8. – Ходім, милий,
Із сіней до хати,
Буду тобі
Всю правду казати.

9. Був у мене
Матрос молоденький
Та й ночував
Три ночі темненькі.

10. Сідлай, милий,
Коня вороного
Та й доганяй
Парня молодого.

11. – Ой не хочу
Парня доганяти,
Буду тебе,
Мила, катувати.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 42.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

306. Їхали салдати (05-БР-09б)

1. Їхали салдати
Зо служби домой,
На плечах погони,
На грудях хрести.

2. Стрічає папаша:
– Здрастуй, мой синок,
Розкажи, синочку,
Про службу свою.

3. Розкажи, синочку,
Про службу свою.
– Розкажи, папаша,
Про свою сім'ю.

4. Служба, слава Богу,
Окончилася.
– Сім'я, слава Богу,
Прибавилася.

5. Жена молодая
Сина зродила.
За сина ні слова,
Сів син на коня.

6. За сина ні слова,
Сів син на коня,
Доїжджа до двору, –
Стоїть мать, жена.

7. Мать сина просила:
– Прости, син, жену.
– Мамаші прощаю,
Женє – нікагда.

8. Заблістала сабля
З-під правой руки,
Злетіла головка
З невєрной жени.

9. – Ой Боже мій,
Боже,
Що я наробив!
Жену я зарізав,
Дитя осротив.

10. Жену поховають,
Дитя заберуть,
Мене, молодого,
На Сибір зженуть.

11. Що в нашій
вулиці
Всі дзвони ревуть,
Мене, молодого,
На Сибір женуть.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А.з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 27, № 31. Див. № 882.

307. Ой високо (05-БР-10)

1. Ой високо
А сонечко сходе*,
Низенько заходе*.
Оженився
Козак молоденький,
А до дівчини ходе*.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

2. До дівчини ходе*...
– Ой не ходи,
Козаче, до мене,
Бо ти вже жонатий.

3. Бо ти вже жонатий...
А як будеш
До мене ходити,
То вбий свою жінку.

4. То вбий свою жінку...
За кісоньку
Та й об лавоньку,
Вона й подалася.

5. Вона й подалася...
З неї, з неї,
З неї, сердечної
Аж кров полилася.

6. Аж кров полилася...
Тоді ходе,
Білі ручки ломе,
Сусідочок просе.

7. Сусідочок просе...
– Сусідочки,
Ви, добрі людочки,
Дайте тещі знати.

8. Дайте тещі знати...
Нехай іде,
Іде стара мати
Дочку убирати.

9. Дочку убирати...
Іде, іде
Стара матусина
Під нове віконце.

10. Під нове віконце...
Лежить дочка,
Дочка Галюточка
Личком проти сонця.

11. Личком проти сонця...
– Ой ти, дочко,
Дочко Галюточко,
Що ти наробила?

12. Що ти наробила...
Що ти свого
Мужа ревнивого
Навік звеселила.

13. Навік звеселила...
Що ти своїх
Діток малесеньких
Навік осиротила.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 18, № 20.

308. Ой не ходи (05-БР-10)

1. – Ой не ходи,
Козаче, до мене:
Да й уже ж ти жонатий!

2. Що вже ти жонатий...
Ой як хочеш
До мене ходити,
То й убий свою жінку!

3. То вбий свою жінку...
– Навчи, навчи,
Молода дівчино,
Да як жінку вбивати.

4. Як жінку вбивати...
Прийшов козак
Та додомоньку,
Ой обняв головоньку...

5. Обняв головоньку...
Ой обнявши
Свою головоньку,
Та й почав жінку бити:

6. Почав жінку бити...
Як ударив
У лівоє вухо,
Да вона й подалася.

7. Вона й подалася...
Як ударив
У правоє вухо,
Да й аж кров полилася!

8. Аж кров полилася...
Ходить козак,
Білі ручки ломить,
Ай сусід своїх просить:

9. Сусід своїх просить...
– Сусідоньки,
Мої голубоньки,
Да накажіте неньці:

10. Накажіте неньці...
Нехай прийде,
Прийде, одвідає,
Да яке ж моє горе!

11. Яке ж моє горе...
Прийшла ненька
Стиха-помаленьку
Да загляда в віконце:

12. Загляда в віконце...
Лежить дочка,
Дочка Галиночка,
Да личко против сонця!

13. Личко против сонця...
– Ой ти, дочко,
Дочко Галиночко,
Ой що ти наробила?

14. Що ти наробила...
Своїх діток,
Діток дрібнесеньких
Да й навік зсиротила!

15. Навік зсиротила...
Свого мужа,
Мужа ревнивого
Да й навік звеселила!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Вусті Кравченкової й Кирила Овраменка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 27, № 47.

309. А високо сонечко зіходить (05-БР-10)

Поволі

1. А ви - со - ко со-неч-ко зі - хо - дить, а ни-зень-
ко за - хо - дить. А низь-ко за - хо - дить... А до то - ї
дів-ки чор-ня - во - ї ко-за - чень - ко хо - дить.

1. А високо
Сонечко зіходить,
А низенько заходить.
А низенько заходить...*
А до тої
Дівки чорнявої
Козаченько ходить.

2. – Ой не ходи,
Козаче, до мене,
Бо ти вже жонатий,
А як будеш
До мене ходити,
То вбий свою жінку.

3. – Порадь, порадь,
Моя розлюбезна,
А чим її вбити.
– За кісоньку
Та вдар об лавоньку,
Щоб не підвелася...
Як ударить
У правеє вухо,
Аж кров полилася...

4. Ходить милий
По новій світлиці,
Білі руки ломить,
Своїх сусід,
Сусід близесеньких
Все словесно просить:

* Подібним чином, мабуть, розспівують кожну строфу пісні (Л. Є.).

5. – Сусідоньки
Мої близенькії,
Дайте неньці знати:
Нехай іде,
Нехай п[о]їзджає,
Дочку поховає.

6. Іде, іде
Її стара мати
Стиха під віконце,
Лежить її
Дочка Анюточка
Личком проти сонця.

7. – Дочко ж моя,
Дочко Анюточко,
А що ти наробила?
Що усю
Нову світлоньку
Свою искровавила?

8. Що ти своїх
Малих діток
Навік посиротила...
Що ти свого
Мужа дорогого
Навік завдовила...

9. А в неділю
Рано пораненьку
В усі дзвони дзвонять,
А то ж того
Вдовиченка
А на Сибір ізгонять.

Зап. Попадич Ф. у с. ВеликіБудища Зіньківського пов. (нині, ймовірно, Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Півня. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 133, арк. 22, № 28 (78).

310. Ой Боже мій милостивий (05-БР-10)

1. Ой Боже мій милостивий,
С чорними бровами,
Затопила в новій хаті
Сирими дровами.

2. Горіть, горіть, сирі дрова,
Бо заллю водою,
Десь поїхав мій миленький
В гості до другої.

3. – Здоров, мила чорноброва!
Чи жива, здорова?
Вона стала, одказала:
– Заріж першу жінку!

4. Як приїхав він додому,
Почав ніж гострити,
Його жінка, як голубка,
Почала просити:

5. – Не ріж мене, мій миленький,
Хоть сюю годину,
Поки нагодую
Малую дитину.

6. – Тоді будеш, моя мила,
Дитя годувати,
Як я піду до Дунаю
Ножа полоскати.

7. А сусіди – не вороги,
Дали неньці знати:
– Буде тобі, стара мати,
Ці сорочки прати.

8. [Буде тобі, стара мати,
Ці сорочки прати,]
Іди дочку-одиничку
На смерть виряжати.

9. Ой прийшла ж та стара мати,
Стала на порозі,
Кругом неї обілляли
Гарячії сльози.

10. Лежить дочка-одиничка
Личеньком до сонця,
В неї личко, як яблучко,
На сонці печеться,

11. А те мале дитяточко,
Як рибонька, в'ється.
Над ним стоїть батько,
Стоїть та й сміється.

12. – Оце ж тобі, розсукин син,
Вишита сорочка,
Оце ж тобі, розсукин син,
На Сібір дорожка.

Зап. 7.Х.28 р. Попадич Ф. у с. Опішні (нині с. м. т. Опішня Зіньківського р-ну) від Усті Кирилівни Дяченко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 15, № 62; од. зб. 134а, арк. 39 (78), № 86 (150).

311. Рано сонце сходить (05-БР-10)

Повільно

1. Ра - но сон - це схо - дить, а пiз - нень - ко за - хо - дить,

що до тi - ї чор - ня - во - ї та жо - на - тий хо - дить. / хо - дить.

1. Рано сонце сходить,
А пізненько заходить,
|: Що до тії чорнявої
Та жонатий ходить. :|

2. Нехай ходить, нехай ходить,
Вона його любе,
Вона йому, молодому,
Дружиною буде.
Вона йому. молодому,
Дружину погубе.

3. Як прийшов же він додому,
Жінка кріпко спала,
|: Як застукав у віконце,
Вона зразу й встала. :|

4. Як війшов же він у хату,
Почав ніж гострити,
|: Його жінка, як голубка,
Почала просити: :|

5. – Перегоди, мій миленький,
Хоть час, хоть годину,
Поки сяду й нагодую
Малую дитину!

– Тоді будеш годувати,
Як піду я до Дунаю
Ножа полоскати.

6. Пополоскав він ніж,
Почав руки мити
|: Та й пішов до сусіди,
Речі говорити: :|

7. – Сусіди, сусідоньки,
Дайте тещі знати,
|: Нехай їде-поїзджає
Галю поховати. :|

8. Їде, їде її мати
До нової хати,
|: Не виходе Галинонька
Воріт відчиняти. :|

9. Сама відчинила,
Підходе під віконце,
|: Лежить її Галя,
Як яснеє сонце! :|

Зап. 1930 р. Попадич Ф. від Марфи та Палажки Петрашів з с. Мар'ївки (нині Полтавського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 14, № 52. Текст зіпсований. (Л. Є.)

312. Ой високо сонце сходить (05-БР-10)

Поволі

1. Ой ви - со - ко сон - це схо - дить, ни - зень -

ко за - хо - - - дить, а жо - на - тий

до дів - чи - ни що - ве - чо - ра хо - дить.

1. Ой високо сонце сходить,
Низенько заходить,
А жонатий до дівчини
Щовечера ходить.

2. Ой він ходе, ой він ходе,
Бо він її любе,
Вона йому, молодому,
Дружиною буде.

3. – Візьми ж мене, дівчинонько,
На цю ніч спати.
– Не візьму я тебе спати,
Бо ти вже жонатий.

4. [Не візьму я тебе спати,
Бо ти вже жонатий,]
Як почує твоя жінка,
Буде поговірка.

5. Як прийшов же він додому,
Почав ніж гострити,
Його ж жінка, як голубка,
Почала просити:

6. – Дай же мені, чоловіче,
Добрую годину,
Нехай же я нагодую
Малую дитину.

7. – Нехай тоді будеш, моя жінко,
Дитя годувати,
Як піду я до Дунаю
Ножа полоскати.

8. Як ударив її раз,
Вона й похилилась,
Як ударив її вдруге, –
Вона й кров'ю вмилась.

9. [Як ударив її вдруге, –
Вона й кров'ю вмилась.]
Як почула її мати,
Стала говорити:

10. – Ой ти, доню, моя доню,
Що ти наробила?
Нащо діток манесеньких
Та й посиротила?

11. – Ой не я їх сиротила,
Сиротили люде,
Сиротила та дівчина,
Що жонатих любе!

Зап. 1931 р. Попадич Ф. у с. Мильці (нині Полтавського р-ну Полтавської обл.) від Голуба Миколи. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 13 зв., № 50.

313. Ой чи рано (05-БР-10)

♩=88

1. Ой чи ра - - - но та со - неч - ко схо - - дить ой піз - нень - ко за - - - хо - дить.

Заспів

2. Піз - нень - ко за - хо - дить...

1. Ой чи рано
Та сонечко сходить,
Ой пізненько заходить,

2. Пізненько заходить...
Та що жонатий,
Ой сукин син проклятий
Та й до дівчини ходить.

3. До дівчини ходить...
– Ой коли ходиш
Та мене вірно любиш,
Ой убий свою жінку.

4. Убий свою жінку...
Ой як прийшов же
Та козак додомоньку,
Ой обняв головоньку.

5. Обняв головоньку...
Та й обняв козак,
Ой обняв головоньку
Та й начав голосити.

6. Начав голосити...
Та й начав же козак,
Начав голосити,
Ой начав жінку бити.

7. Начав жінку бити...
– Та ой постой же,
Мій миленький, постой
Ой хоч час, хоч годину.

8. Хоч час хоч годину...
Ой погодую,
Та, мій миленький, малу,
Ой малую дитину.

9. Малую дитину...
– Ой тоді будеш,
Та моя мила, дитя,
Ой дитя годувати.

10. Дитя годувати...
Та як я піду,
Ой піду до Дунаю
Та й ножа полоскати.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 7 зв.

314. Їхав козак дорогою (05-БР-10)

♩= 69

1. Ї - хв ко-зак до - ро - го-ю: – Доб-рий ве-чір, дів - ко.
Во-на йо - му од-ка-за - ла: – У - бий сво - ю жін - ку

1. Їхав козак дорогою:
– Добрий вечір, дівко.
Вона йому одказала:
– Убий свою жінку.

2. Як приїхав додомоньку,
Обняв головоньку,
Ой обняв же головоньку,
Начав голосити.

3. Ой обняв же головоньку,
Начав голосити,
Ой начав же голосити,
Начав жінку бити.

4. – Ой постой же, мій миленький,
Хоч час, хоч годину,
Погодую, мій миленький,
Малую дитину.

5. – Тоді й будеш, моя мила,
Дитя годувати,
Як я піду до Дунаю
Ножа полоскати.

6. А сусіди, добрі люде
Матері сказали:
– Годі тобі, стара мати,
Рубашок стірати.

7. Годі тобі, стара мати,
Рубашок стірати,
Іди дочку Анюточку
На смерть наряжати.

8. Прийшла ж моя стара мати
Під нове віконце, –
Лежить дочка Анюточка,
Як яснеє сонце.

9. Лежить дочка Анюточка,
На сонці печеться,
Коло неї мале дитя,
Як рибонька, в’ється.

Зап. 1930 р. Липовець С. у с. Біленченківка Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Г. Липовець. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 30-31.

315. Та горіть, горіть, сирі дрова (05-БР-10)

Помалу

1. Та го - ріть, го - ріть, си - рі дро - ва,
бо за - - - -ллю во - до - - - - ю.
Та не ра - дій - те, во - рі - жень - ки,
мо - є - ю бі - до - ю.

1. Та горіть, горіть, сирі дрова,
Бо заллю водою.
Та не радійте, воріженьки,
Моєю бідою.

2. Та бо ж я тую біду, біду,
Біду перебуду,
А все ж таки воріженькам
Коритись не буду.

3. Та як пішов же
мій миленький
До дівчини спати,
Вна йому одказала:
– Убий свою жінку!

4. Та як приїхав мій миленький,
Почав жінку бити,
Його жінка, як голубка,
Почала просити:

5. – Ой не бий, не бий,
мій миленький,
Хоч час та годину,
Поки сяду погодую
Малую дитину.

6. – Та тоді ж будеш, моя мила,
Дитя годувати,
Як я піду до Дунаю
Ножа полоскати.

7. А сусіди, не вороги
Дали неньці знати:
– Іди дочку-одиничку
На смерть убирати.

8. Як прийшла ж рідна ненька
Тихо під віконце, –
Лежить дочка-одиничка
Личком проти сонця.

Зап. 1928 р. Онищенко Д. І. в с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від А. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 11 зв., № 13.

316. Як запалю сухі дрова (05-БР-10)

♩= 80

1. Як за-па-лю су - хі дро-ва та за-ллю во-до - ю, не ра-дій-те, во-рі-жень-ки, мо-є-ю бі-до-ю.

1. Як запалю сухі дрова
Та заллю водою,
Не радійте, воріженьки,
Моєю бідою.

2. А я цюю та й бідоньку
Ще й перебідую,
А сам піду до дівчини
Та й переночую.

3. – Ой одчини, ой одчини,
Серденько, віконце.
– Не ’дчиню я, не ’дчиню я,
Заріж перву жінку.

4. Пішов, пішов мій миленький
Ножика гострїти,
Його жінка й услихала
І стала просити:

5. – Постой, постой,
мій миленький,
Пережди годину,
Поки сяду, погодую
Малую дитину.

6. – Тоді будеш, моя мила,
Дитя годувати,
Як і піду до річеньки
Ножика ’бмивати.

7. Пішов, пішов мій миленький
Ножика ’бмивати,
А сусіди, не вороги
Дали тещі знати:

8. – Годі тобі, стара мати,
Більльо полоскати,
Іди дочку-одиночку
На смерть убирати.

9. Іди, іди, стара мати,
В віконце дивиться,
Лежить дочка одиничка
Личком проти сонця.

10. Її личко ром’янеє
Од сонця печеться,
Мале дитя у колисці,
Як рибочка, в’ється.

Зап. 25.07 1937 р. Гайдай М. П. на Харківщині від Вахненко Євгенії Семенівни, 25 р. з с. Чуднівці Лубенського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 200, арк. 18-19.

317. По бережку ходила (05-БР-13)

Швиденько

1. По бе-реж-ку хо - ди-ла, ва-си-леч-ки сі - я - ла, вой да, ва-си - леч - ки сі - я - ла.

1. По бережку ходила,
Василечки сіяла,
Вой да, василечки сіяла.*

2. Двох купчиків любила,
Двох синочків родила:

3. Іванюшу й Василя
На корабель однесла:

4. – Пливи, пливи, корабель,
Воспитай моїх дітей!

5. А ти, бистрая вода,
Промивай діткам глаза.

6. А ти, жовтенький пісок,
Нагодуй моїх діток.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Дмитренкової Дуні та Прісі Хиль із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 51 (102), № 28 (124); од. зб. 129.

318. Між горами гори високі (05-БР-12)

♩= 80 Помірно

1. Між го - ра - ми го - ри ви - со - кі, між
ни - ми, мов сон - це, го - рить. По - ї - хав мій ми - дий да -
ле - ко, за ним мо - є сер - це бо - лить.

1. Між горами гори високі,
Між ними, мов сонце, горить.
Поїхав мій милий далеко,
За ним моє серце болить.

2. Вихожу я з хати раненько,
В саду соловей щебетав.
Захожу я в хату тихенько,
Як свекор листочка читав.

3. – Послухай, послухай,
невістко,
Що милий тобі написав:
Він пише, що вже й оженився,
Тобі написав: забувай.

4. А я не сказала й нічого,
Тихенько із хати пішла.
Якби ж то сама, ще б нічого,
А то ще й дитина мала.

5. – Ой люлі, дитиночко, люлі,
Ой люлі, мале дитя, спать,
Бо треба сідати до столу
Та й батьку листа написать.

6. Писала, писала листочка,
Мабуть, вже я буду кінчать:
– Приїдь же, мій милий,
в ніділю
Мене, молодую, ховать.

7. Неділя і друга проходить,
Як свекор невістку сховав,
|: А милий листа присилає:
– Я в тебе ума вивіряв. :|

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 13 (95).

* Таким чином, мабуть, розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

319. Кряче, кряче (06-БК-03)

1. Кря - че, кря - че чор-ний во - рон. си - дя на ти - чи - ні,
пла-че ко-зак мо-ло-день - кий по сво - їй дів-чи-ні.
по сво - їй дів - чи - ні.

1. Кряче, кряче
Чорний ворон,
Сидя на тичині,
Плаче козак
Молоденький
По своїй дівчині.*

2. Плаче плаче,
Сльози ллються,
Не хоче втирати,
Бо не слухав
Добрих слів,
Що казала йому
мати.

3. – Годі ж тобі,
Мій синочку,
Дрібні сльози лити,
Забудь, забудь
Катерину,
Лучче в світі буде
жити.

4. – Буду я лити,
Буду лити,
Поки всі не спущу,
Тоді я її забуду,
Як очі заплющу.

5. Прибавилась
На кладбищі
Висока могила,
Поховала
Стара мати
Хорошого свого
сина.

Зап. 1951 р. Василенко З. І., Кувеньова О. Ф. у с. Василівка Кобеляцького р-ну Полтавської обл. від Коропець Наталки Олексіївни. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 242, арк. 10. Цю пісню спавала ще бабуся співачки за часів кріпаччини.

320. Зайди, зайди (06-БК-04)

1. За - йди, за - йди, мі - ся - чень - ку, за - йди за ко - мо - ру,
то я з сво - їм ми - ле - сень - ким тро - хи по - го - во - рю.

1. Зайди, зайди,
Місяченьку,
Зайди за комору,
То я з своїм
Милесеньким
Трошки поговорю.*

2. – Порадь, порадь,
Дівчинонько,
Що мені казати,
Що не велить
Батько й мати
Тебе, бідну, брати.

3. – Як не велить
Батько й мати
Мене, бідну, брати,
То їдь собі
На Вкраїну
Багатшу шукати.

4. – Об’їздив я,
Дівчинонько,
Села й города
Та й не знайшов
Двчиноньки,
Як ти, сирота.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

5. – Женись, женись,
Козаченько,
А я останусь,
А я прийду
На весілля,
Збоку подивлюсь.

6. Як піду я
На весілля,
Гляну на тебе,
Покотяться
Дрібні сльози
В мене і в тебе.

7. Як прийду я
Додомоньку,
Ляжу та й умру,
А ти прийдеш,
Мій миленький,
Та зробиш труну.

8. У неділю
Ранесенько
Всі дзвони ревуть,
Молодую
Двчиноньку
До гробу несуть.

9. Молодую
Двчиноньку
До гробу несуть,
Молодого
Козаченька
Під руки ведуть.

10. – Розійдіться,
Добрі люди,
Дайте мені стати,
Неживую
Поцілую,
Бо будуть ховати.

11. Як спускали
Її в яму,
Здригнулась труна,
Молоденький
Козаченько
Зчорнів, як земля.

12. Іде козак
Додомоньку,
Спотикається,
Стоїть батько
На воротях,
Усміхається.

13. – Бодай [же] ти,
Мій батечку,
Віку не дожив,
Як ти мене
З дівчиною
Навік розлучив.

Зап. 15.VIII 1938 р. текст Бандурко О. Л., мел. Майборода П. І. від студентки Кременчуцького бібліотечного технікуму Фросі Крупко, 18 р. з с. Крива Руда Сменівського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 30 зв. (текст), арк. 80 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 91-92.

321. Погоріло (07-БК-02а)

Дві ♩= 75 Стримано

1. По-го-рі-ло в сте-пу сі-но, не-ма ні ко-пи-ці.

Усі

Від-цу-рав-ся ко-зак дів-кі че-рез ве-чор-ни-ці

1. Погоріло
В степу сіно,
Нема ні копиці.
Відцурався
Козак дівкі[и]
Через вечорниці.*

2. Відцурався
Козак дівки
Через вечорниці,
Через тії
Вражі дочкі,
Через молодиці.

3. Ой пошлю я
Чорну галку
В море рибку їсти,
Щоб принесла
Мені галка
Від милого вісті.

4. Полетіла
Чорна галка
Та й не барилася,
А принесла
Мені звістку,
Щоб не журилася.

5. – Не журися,
Дівчинонько,
Бо я не журюся.
Іди собі,
Дівча, заміж,
А я оженюся.

6. – Поший мені,
Моя мати,
Сорочку з трипілки**,
Щоб до мене
Не пристали
Чужі поговіркі.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
** З трьох кусків, щоб широка була. (Прим. вик.)

7. – А я тобі, моя доню,
Пошию в чотири,
А щоб тебе, моя доню,
Вся челядь любила.

8. – Ой не треба ж, моя мати,
Щоб челядь любила,
Не з одним я вражим сином
Неславу зробила.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспівує), Чмига Галина Итколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 7 (176).

322. Ой Боже, Боже (07-БК-03)

Не швидко

1. Ой Бо-же, Бо-же, ко-ли той ве-чір бу - де,
та ко-ли й про ме-не та-на-го-во-рят-ся й лю - де!

Вар. ♩=63

Ой як я пі-ду по-над тем-ним лу - гом,
ой чи не зо-стрі-нусь із не-су-же-ним дру-гом.

1. Ой Боже, Боже,
Коли той вечір буде,
Та коли й про мене
Наговорятся й люде!

2. Зачали говорити,
Як стало світати,
Та тоді й перестанут,
Як полягають спати.

3. Та наниси, Боже,
Кого я люблю дуже,
А як не його, –
Хоч товариша його.

4. А як не його, –
Хоч товариша його,
Хоч роспитаюся
Про здоров'ячко його.

5. Хоч роспитаюся
Про здоров'ячко його,
А чи жив-здоров,
Чом до мене не
прийшов?

6. Ой умру я, вмру
У суботоньку,
А ой ти ж умри
У неділю вранці.

7. А ой ти ж умри
У неділю вранці
Та поховають нас
В одній труні-ямці.

8. Та покладіт нас
Докупи головами,
Щоб наша любов
Була перед нами.

9. Та постановіт
Та два христи в гроб,
Щоб знали люди,
Де лижит любов.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 25, № 23. Вар. зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 32 зв.

323. Да ой там, на горі (07-БК-04)

[Вельми помірно]

1. Да ой там, на го-рі, на шов-ко-вій тра-ві,

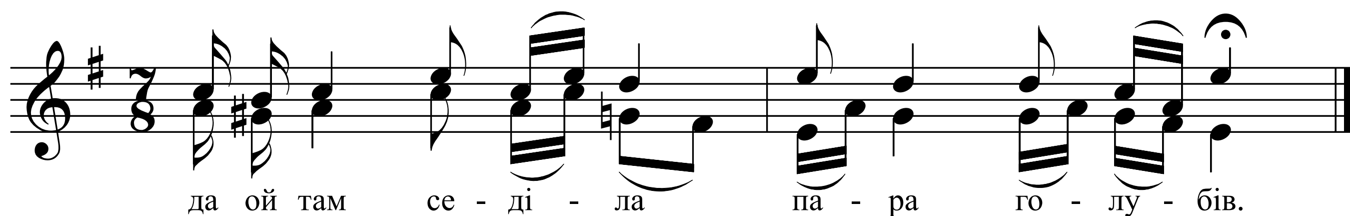

1. Да ой там, на горі,
На шовковій траві,
Да ой там седіла
Пара голубів.

2. Да вони седіли
Да парувалися,
Да сивими крильми
Обнімалися.

3. Та із-за крутіх гір
Вилітав сокіл
Да розбив-розлучив
Пару голубів...

4. Да що голуба вбив,
А голубку злюбив
Да й узяв за крильце:
Голубко-серце!

5. Да й укинув в полу,
Да приніс додому,
Да приніс додому –
Пустив додолу.

6. Да приніс додому –
Пустив додолу,
Насипав пшениці,
Стакан водиці.

7. Да голубка не їсть,
Да голубка не п'є,
А під кущ калини
Все плакати йде.

8. – Да голубко ж моя
Сизокрилая!
Да чого ж ти така
Клопотливая?

9. Ой як я полечу
Да в чужу сторону
Да стадо голубів
Тобі прижену.

10. Да прижену тобі
Да стадо голубів, –
Виберай собі,
Де миленький твій!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка, Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Луки Кобизького й Кирила Овраменка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 31 зв.-32, № 53.

324. Ой що в городі (07-БК-04)

1. Ой що в городі
Та під дулькою,
Там сидів голуб
Та з голубкою.

2. Ну що в голуба
Та сиза голова,
А в голубоньки
Позлочувана.

3. А в голубоньки
Позлочувана
Ще й чорним шовком
Посточувана.

4. Вони цилувалися
Й милувалися
Ще й крилечками
Обнімалися.

5. Ой десь узявся
Сизокрилий орел
Та й убив голуба
Навіки на смерть.

6. Та й голуба вбив,
Під дульку сховав,
А гулубоньку
До себе й узяв.

7. Та приніс додому,
Та пустив в комору,
Насипав пшениці
Аж попід очиці.

8. Насипав пшениці
Аж попід очиці
Та налив водиці
Аж під крилиці.

9. Та гулубка гуде,
Їстоньки не йде,
А все під дульку
Плакати й іде.

10. – Ой гулубко моя
Сизокрилая,
Та чого ж ти гудеш
Моя милая?

11. Та чи ти ж у мене
Не напоєна,
Та чи ти ж у мене
Не накормена?

12. Ой літа ж до мене
Сімсот гулубів,
Та шукай, вибирай,
Може там і твій.

13. – Вже ж я шукала,
Вже вибирала,
Та нема такого,
Як я втиряла.

14. Не таке пір'ячко,
Не такі крилечка,
Та не так він загув,
Та як первий був.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 15 зв.-16, № 13.

325. Ой там, на горі (07-БК-04)

Поволі

1. Ой там, на го-рі, та ой там, на кру-тій, та ой там си-ді-ло па-ра го-лу-бів.

1. Ой там, на горі,
Та ой там, на крутій,
Та ой там сиділо
Пара голубів.

2. Ой там сиділо
Пара голубів,
Та вони сиділи,
Парувалися.

3. [Та вони сиділи,
Парувалися,]
Та правим крилечком
Накривалися.

4. Та правим крилечком
Накривалися...
Та де не взявся
Іванко стрілець.

5. Та де не взявся
Іванко стрілець,
Іванко стрілець,
Добрий молодець.

6. Іванко стрілець,
Добрий молодець
Та розбив-розлучив
Пару голубів.

7. Та розбив-розлучив
Пару голубів,
Та він голуба вбив,
Голубку вловив.

8. Та він голуба вбив,
Голубку вловив,
Та приніс додому
Та пустив додолу.

9. Та приніс додому,
Та пустив додолу,
Та поставив пшінця
Аж по колінця

10. Ще й сипнув пшениці,
Налив водиці,
Та голубка не їсть,
Водиці не п'є.

11. Та голубка не їсть,
Водиці не п'є,
Та на гору крутую
Буркотати йде.

Зап. Попадич Ф. у с. Комиші (нині Кременчуцького р-ну Полтавської обл.) від Ярошенка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 26, № 156.

326. Ой там на горі (07-БК-04)

[Соло] ♩= 52 [Усі]

1. Ой там на го-рі, ой там на кру-тій, ой там си-ді-ло

па - ра го - лу - бів, ой там си - ді - ло па - ра го - лу - бів.

Хутко

Вар.

Ой там на го - рі, ой там на кру - тій,

ой там си - ді - ло па - ра го - лу - бів,

ой там си - ді - ло па - ра го - лу - бів.

1. Ой там на горі,
Ой там на крутій,
Ой там сиділо
Пара голубів.*

2. Вони сиділи,
Парувалися,
Сизими крильми
Обнімалися.

3. Сизими крильми
Обнімалися,
Про своє життя
Турбувалися.

4. Десь узявсь сокіл
Із-за крутих гір,
Розбив, розлучив
Пару голубів.

5. Голуба убив,
Голубку узяв,
Узяв під полу,
Поніс додому.

6. Приніс додому,
Пустив додолу,
Насипав пшінця
Аж по колінця.

7. Налив водиці
Аж під крилиці...
Голубка не їсть,
Голубка не п'є.

8. Голубка не їсть,
Голубка не п'є,
На круту гору
Все плакать іде.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту дівчат. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 25 зв. Вар. вдвічі збільшеними тривалостями ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 100 (мел.); ф. 9, од. зб. 4, арк. 17 зв. (текст). Мішаним гуртом чи чоловічим вона не співається. Зараз її не співають майже зовсім. (С. Л.)

327. Ой там на горі (07-БК-04)

Помалу

1. Ой там на го - рі, ой там на кру - тій

си - ді - ло, гу - ло па - ра го - лу - бів.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой там на горі,
Ой там на крутій
Сиділо, гуло
Пара голубів.*

2. Вони ж сиділи,
Парувалися,
Сизими крильми
Обнімалися.

3. Де взявся стрілець
Із-за крутих гір,
Розбив-розлучив
Пару голубів.

4. Голуба убив,
Голубку прибив,
Приніс додому,
Пустив додолу.

5. Насипав пшонця
Аж по колінця,
Налив водиці
Аж по крилиці.

6. Голубка не їсть,
Голубка не п’є,
Та в сад-виноград
Плакати іде.

7. – Голубко моя
Сизокрилая,
Чого ж ти така
Клопотливая?

8. – Ой як же мені
Не клопотатись, –
Була нас пара,
Тепер я сама.

9. – Ой є у мене
Сім пар голубів,
Іди вибірай,
А де буде твій.

10. – Вже я ходила,
Уже я була,
Не найшла того,
Що я втеряла.

11. Не те пір’ячко,
Не той же пушок,
Не те серденько,
Не той же бушок.

12. Не так боркоче,
Як їсти хоче,
Не так він гуде,
Як до мене йде.

Зап. 1928 р. Онищенко Д. І. в с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 23, № 33.

328. Ой там на горі (07-БК-04)

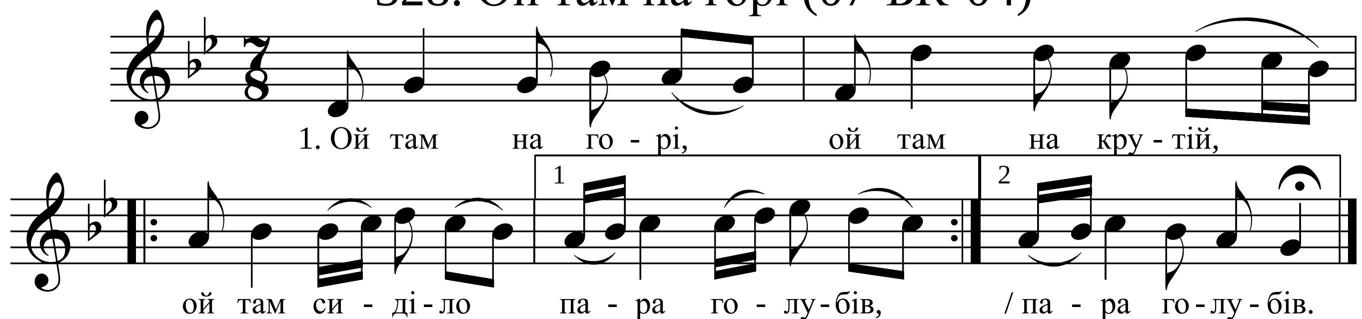

1. Ой там на горі,
Ой там на крутій,
Сиділо, гуляло**
Пара голубів.*

2. Вони сиділи,
Любувалися,
Сизими крильми
Обнімалися.

3. Ой де не взявся
Охотник-стрілець,
Розбив, розлучив
Пару голубів.

4. Голуба убив,
Голубку прибив,
Та й узяв під полу
Та й приніс додому.

5. Насипав пшінця
Аж по колінця,
Налив водиці
Аж по крилиці.

6. Голубка не їсть,
Голубка не п’є,
На круту гору
Плакати йде.

7. – Голубко моя
Воркотливая,
Чого ж ти така
Клопотливая?

8. – Ой як же мені
Веселою буть?
Любила я голуба,
Не можу забуть.

Зап. 1938 р. Бандурко О. Т. (текст), Майборода П. І. (мел.) від Тонкошкур Марії Михайлівни, 27 р., робітниці вбиральниці Крюківського вагонобудівельного заводу у Кременчуці.– ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 36 (текст), арк. 74 зв. (мел.).

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
** Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

329. Ой там на горі (07-БК-04)

Протяжно

1. Ой там на го-рі, ой там на кру-тій,
ой там си-ді-ло па-ра го-лу-бів. / -бів.

1. Ой там, на горі,
Ой там на крутій
Ой там сиділо
Пара голубів.*

2. Сиділи вони,
Милувалися,
Сизими крильми
Обнімалися.

3. Де взявся охотник –
Охотник-стрілець,
Убив розлучив
Пару голубів.

4. Та голуба убив,
Голубку зловив,
Узяв під полу,
Приніс додому.

5. Та й насипав пшонця
Та й по колінця,
Налив же водиці
По самі крильця.

6. Та голубка не їсть,
Голубка не п'є
Та все на ту гору
Плакати іде.

7. – Та голубка моя,
Сизокрилая
Та чого жи ти така
Клопотливая.

8. – Ой як же мені
Не журитися,
Були ми в парі –
Розлучилися.

9. Була я у парі –
Їла і пила,
Тепер зосталася
Навік сирота.

10. – Та є ж у мене
Сім пар голубів,
Літай, вибирай –
Один буде твій.

11. – Та ой я вже літала,
Та я вибирала,
Та й не знайшла такого,
Як утеряла.

12. Та ой утеряла я
Його за часочок,
Тепер я шукаю
Четвертий годочок.

13. Він не так гуде,
Як до мене йде,
Та не так він загув,
Як мій любий був.

Зап. 1951 р. Ященко Л. І., Василенко М. О. в с. Красне Кобеляцького р-ну Полтавської обл. від групи жінок. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 242, арк. 31.

330. Ой там на горі (07-БК-04)

Одна ♩= 96 Протяжно

Усі 1. Ой там на го-рі, ой там на кру-тій,
Одна ой там си-ді-ло па-ра го-лу-бів. Усі
2, 3. Во-ни си-ді-ли, лю-бу-ва-ли-ся, си-зи-ми...

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой там на горі,
Ой там на крутій,
Ой там сиділо
Пара голубів.*

2. Вони сиділи,
Любувалися,
Сизими крильми
Обнімалися.

3. Де взявся стрілець,
Стрілець молодий,
Розбив, розлучив
Пару голубів.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від учасниць фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко Валентини Григорівни, 1958 р. н., Кочерги Галини Сергіївни, 1960 р. н. (з с. Свічківка Драбівського р-ну Черкаської обл.), Трохименко Ніни Володимирівни, 1949 р. н., Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н., заспівує. Розшифр. Єфремова Л. О., № 13.

331. Їхав, їхав козаченько (07-БК-07)

[Одна] ♩= 100

1. Ї - хав, ї - хав ко - за - чень - - - ко

[Усі]

до дів - чи - ни в гос - ті, ой про - ва - лив - ся кінь во - ро - ний

на ка - ли - но - вім мос - ті. 2-5.

1. Їхав їхав козаченько
До дівчини в гості,
Ой провалився кінь вороний
На кленовім** мості.

2. Провалився, утопився
Ще й шапочка спливла.
Ой що дівчина та за козаком
Бистру річку брела.

3. Брела річку, брела бистру
Понад берегами,
Ой побачила риболовців
Та з чорними бровами.

4. – Ой ви хлопці-риболовці,
Закидайте тоню,
Тягніть тягніть миленького,
Звільніть мою долю.

5. Тягнуть, тягнуть миленького,
З рота вода ллється
Ой стоїть мила на беріжку,
Як рибонька в'ється.

6. Тягнуть, тягнуть миленького,
Кінь голову клонить,
Ой стоїть мила на беріжку,
Білі ручки ломить.

Зап. 1930 р. Липовець С. у с. Біленченківка Гадяцького р-ну Роменської окр. (нині Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 32 (мел.); ф. 9, од. зб. 4, арк. 15 (текст); ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 17 зв.

332. Мостять, мостять да мостовину (07-БК-07а)

Широко

1. Мос - тять, мос - тять да мос - то - ви - ну аж до ми -

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.) ** Різночитання. (Л. Є.)

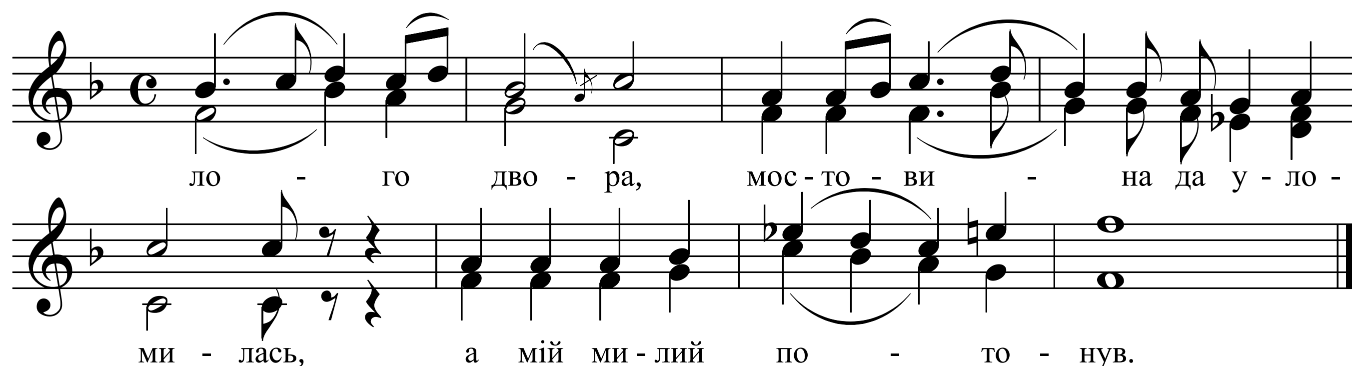

1. Мостять, мостять да мостовину
Аж до милого двора,
Мостовина да уломилась,
А мій милий потонув.

2. Закидайте да густі сіти
Та впоймайте милого.
Не впоймали миленького,
Буду річку заклинать.

3. – Ой бодай ти, бистра річко,
Вся травою заросла,
Як ти мого да миленького
Із собою занесла!

4. Ой чим же я ту бистру річку,
Чим я її усушу,
Росердилась красна дівка,
Чим я її упрошу?

5. Що я тую да бистру річку
Я сльозами усушу,
А я ж тую красну дівку,
Я словами упрошу.

Зап. 1928 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Тетяни Онищенко. - ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 30 зв., № 47.

333. Ой кінь ірже, води не п’є (07-БК-07б)

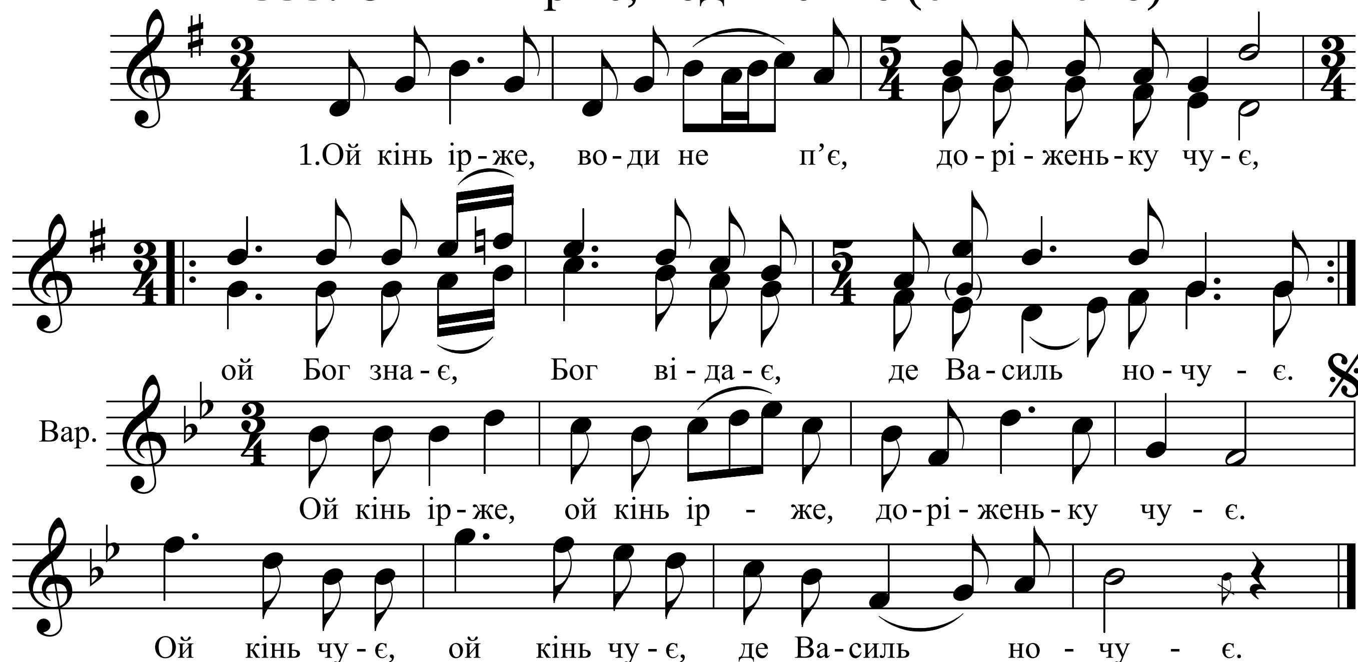

1. Ой кінь ірже, води не п’є,
Дороженьку чує,
Ой Бог знає, Бог відає,
Де Василь ночує.*

2. Ночуй, ночуй, Василино,
В густім очереті,
Чи не прийде дівчинонька
Кликать вечеряти.

3. – Як не прийдеш вечеряти,
Прийди обідати,
Як не прийдеш обідати,
Прийди одвідати.

*Другу половину кожноїстрофи співають двічі. (Л. Є.)

4. Як не прийдеш одвідати,
То гріх тобі буде,
Утопишся, Василино,
Де води не буде.

5. Утопився Василина,
Хустиночка плава,
Ходить дівка по бережку,
Як рибонька в'яла.

6. Пошла дівка темним лугом
Понад берегами
Та й зустріла рибалочок
З трьома неводами.

7. – Рибалочки молодії,
Вволіть мою волю,
Розпустіти тонкий невід
По синьому морю.

8. Рибалочки молодії
Воленьку вволили,
Розпустили тонкий невід,
Василя вловили.

9. Тягнуть, тягнуть Василину,
З рота вода ллється,
Ходить дівка по бережку,
Як рибонька в'ється.

10. Не жаль мені хустиночки,
Що я шовком шила,
А жаль мені Василину,
Що вірно любила.

11. Не жаль мені хустиночки,
Що я вишивала,
А жаль мені Василину,
Що його кохала.

Зап. 21.II 1939 р. Лебедь М. М. (текст), Онопа Т. Ф. (мел.) у с. м. т. Велика Багачка Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Вінниченко Харитини і Килини. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 256, арк. 12, № 7 (текст), арк. 30. (мел.), № 15. Вар. надіслав М. В. Лисенкові В. Самійленко. – ІМФЕ, ф. 24 -5, од. зб. 40, арк. 1 зв., № 6.

334. Через гору та в контору (07-БК-08)

1. Че-рез го-ре та в кон-то-ру о-рел во-ду но-сить,
ой там ма-ти сво-го си-на ве-че-ря-ти про-сить,
ой там ма-ти сво-го си-на ве-че-ря-ти про-сить.

1. Через гору та в контору
Орел воду носить,
Ой там мати свого сина
Вечеряти просить.*

2. – Ой вечеряй, стара мати,
Коли наварила,
А я піду до дівчини,
Котра мені мила.

3. Не заїхав козаченько
За густії лози,
Облили ж ту дівчиноньку
Дрібні** сльози.

4. Не заїхав козаченько
За жовтії пісні,
Оглянувся козак назад , –
Біжить мати пішки.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
** Мабуть, "дрібненькії". (Л. Є.)

5. – Вернись, сину, додому,
Бо батько вмирає.
– Нехай батько вмирає,
Хай Бог приймає,
Єсть у мене менчій братік,
Хай він поховає.

6. Не заїхав козаченько
За нові ворота,
Стоїть тая домовина
Із чистого злота.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Дмитренкової Дуні та Прісі Хиль із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 25, № 171; од. зб. 134а, арк. 51 (102), № 29 (125).

335. Як задумав козаченько (07-БК-08)

1. Як за-ду-мав ко-за-чень-ко вдру-ге о-же-ни-тись
та й пи-та-єть-ся у дів-чи-ни, чи бу-де жу-ри-тись? / -де жу-ри-тись?

1. Як задумав козаченько
Вдруге ожениться*,
**Питається в дівчиноньки,
Чи буде журиться**?***

2. – Ой не буду, козаченько,
Не буду журиться,
Ти – за гору, я – за другу,
То й про все забуду.

3. Віїхав козаченько
За нові ворота,
Ой не бере дівчиноньки
Ні сон, ні робота.

4. Ой поїхав козаченько
В зеленії лози,
Полелися в дівчиноньки
Дрібнесенькі сльози.

5. Ой поїхав козаченько
За жовтії піски,
Оглянувся кругом себе, –
Біжить братік пішки:

6. – Ой вернися, козаченьку,
Бо батько вмирає!
– Не вернуся, забарюся,
Нехай Бог приймає.

7. – Ой вернися, козаченьку,
Бо мати вмирає!
– Не вернуся, забарюся,
Нехай брат сховає.****

8. – Ой вернися, козаченьку,
Дівчина вмирає!
– Буду [бити], швидше коня гнати,
Щоб живу застати.

9. Ой приїхав козаченько
В свою оселину,
Столярчики-малярчики
Роблять домовину.

10. – Робіть то широку,
Робіть то глибоку,
Вона ляже всередині,
А я ляжу збоку.

* Вар.: В чужім краю жениться.
** Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)
*** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
**** Вар.: Нехай хоч сконає.

11. Ой приїхав козаченько
Під нове віконце,
Лежить мила-чорнобрива,
Як правидне сонце.

12. – Ти ж казала, моя мила,
Не буду журиться,
Тепер скрила карі глазки,
Не хочеш дивиться.

13. – Ой це ж я, козаченьку,
Я ще ж не вмираю,
То я в тебе, козаченьку,
Ума вивіряю.

14. – Бодай тебе вивіряла
Лихай година!
Було личко як яблучко,
Стало як билина.

Зап. 18.VIII 1938 р. Бандурко О. Т., мел. Майборода П. І. у с. Петрівка Хорольского р-ну Полтавської обл. від Решетняк Палажки Федорівни, 15 р., Пилиженко Ольги Олексіївни, 16 р. та Молдавець Ольги Михайлівни, 16 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 52 текст, арк. 65 мел. Надр.: Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 94-95.

336. Годі тобі, та й зозуленько (07-БК-09)

Одна ♩= 80 Повільно
Усі
1. Го - ді то - бі, та й зо - зу - лень - ко, ой го - ді жи ку - ва - ти, та й при-йде, ся - де ко - ло ме - не,
що ж ма - ю жи ка - за-ти, та й при-йде, ся - де ко-ло ме-не,
що ж ма - ю жи ка - зать?
3. дру - гу

1. Годі тобі, та й зозуленько,
Ой годі жи кувати,
Та й прийде сяде коло мене,
Що ж маю казати?*

2. – Ой чи будеш, та й дівчинонько,
За мною ж журиться,
А як я жи сяду та й поїду
Чом не край земельця.

3. – Ой не буду ж, козаченько,
Не буду ж, не буду,
Ти за другу, я за другу,
Про тебе й забуду.

4. Як виїхав та й козаченько
За нові ворота,
Ой дівчину не бере
Ні сон жи, ні робота.

Зап. 1991 р. Лук'янець Г., Лебединський Д. на х. Марченки біля с. м. т. Гоголеве Великобагачанського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 4.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

337. Ой у лузі, лузі (07-БК-09)

1. Ой у лузі, лузі
Калинонька,
Ой у воду, воду
Схилилася.

2. Ой у воду, воду
Схилилася,
Дівка за козаком
Журилася.

3. Дівка за козаком
Журилася,
Пішла до річеньки,
Втопилася.

4. Пішла до
річеньки,
Втопилася,
А батенько чує,
Не рятує.

5. А батенько чує,
Не рятує,
Ходе по бережку
Та й жалкує.*

6. – Не топися,
доню,
Бо загинеш,
Кого вірно любиш,
То й покинеш.

7. – Не загину, тату,
Не загину,
Кого вірно люблю,
Не покину.

8. Та й поїхав милий
У дорогу
Та й покинув милу
Нездорову.

9. Вийшла його мати
Завертати:
– Ой вернися, синку,
На часинку.

10. Уже ж твоя мила
Ізряжена,
На тесовій лаві
Положена,

11. У сосновій труні
Захована,
Висока могила
Насипана.

12. [Висока могила
Насипана,]
Червона калина
Посажена.

13. Та й приїхав милий
До могили,
Та й прив'язав коня
До калини.

14. [Та й прив'язав коня
До калини,]
А сам промовляє
До дівчини:

15. – Устань, устань,
мила,
Ти до мене,
Розваж, розваж серце
Задля мене.

16. – Не встану,
миленький,
Я до тебе,
Не розважу серце
Задля тебе.

17. – Ой ти,
калинонько,
Розхилися,
А ти, моя мила,
Обізвися.

18. – А я, калинонька,
Не розхилюся,
До тебе, козаче,
Не обізвуся.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського р-ну на Полтавщині (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, арк. 16, № 18.

* Так і далі кожний рядок співався двічі, закінчуючи попередню строфу і розпочинаючи другу. (В. Щ.)

338. Та [й] по тихому (07-БК-12)

Помалу

1. Та [й] по ти - хо - му та й Ду - на - єч - ку ві-тер хви - лю го - нить. Мо - ло - дий ко - зак, мо - ло - дий ко - зак пол - ков - нич - ка про - сить.

1. Та й по тихому
Та й Дунаєчку
Вітер хвилю гонить.
Молодий козак, (2)
Полковника просить.*

2. – Та й пусти ж мене,
Та й полковничку,
Із полку додому,
Бо вже скучила,
Бо вже змарніла
Дівчина за мною

3. – Ой нехай плаче, (2)
Вона ще й потужить,
Ой нехай же
Той новобранець
Три годи послужить.

4. Ой служив службу
Воєнную
Та й став помирати,
Та ой став собі
Та й перед смертю
Дівчину бажати.

5. – Ой не по правді,
Та й козаченьку,
В могилу лягаєш,
А що ти собі
Та й перед смертю
Дівчину бажаєш.

Зап. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Онищенко У. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 140, арк. 14 зв., № 19.

339. Бистра вода (07-БК-12)

1. Бист-ра во-да, бист-ра во-да бе-ре-жеч-ки зно-сить, мо-ло-дий рек-рут, мо-ло-дий рек-рут пол-ков-нич-ка про-сить.

1. Бистра вода, (2)
Бережечки зносить,
Молодий рекрут (2)
Полковничка просить:

2. – Пусти ж мене,
Полковничку,
Із полку додому,
Бо вже скучилась,
Бо вже змучилась
Дівчина за мною.

3. – Ой рад би я
Тебе пустить,
Так ти довго будеш,
Випий води холодної,
Дівчину забудеш.

4. – Пив я воду,
Пив холодну
Та й не оддихаю,
Поки жив буду,
Не забуду,
Кого я кохаю.

5. Злетів півень
На загату,
Крикнув: кукуріку!
Отепер же, моя мати,
Не женюсь довіку.

6. Тепер же я,
Моя мати,
Зовсім не женюся,
Продам, проп’ю
Всю худобу,
В ченці пострижуся.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, арк. 29 зв.-30 (58-59), № 51.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

340. Ой якби я знала (07-БР-02)

Протяжно

1. Ой як - би я зна - ла, а що на ме - не бу - де,
не пи-ла би я го - ріл - ки, а й не пі - шла б я між лю(ди).

2. Ой як-би ж я зна - ла, а ко - ли по... по - ми - ра - ти,
а й най - ня-ла б пло - тни - ч(и) - ка а тру-ну зго... зго-ту - ва(ти).

3. Зго - ту - ю я тру - ну, а й са-ма не зна - ю, ко - му,
та по - ло - жу я от... от-ця, а тру-на не... ох, не зго - дить(ся).

1. Ой якби я знала,
А що на мене буде,
Не пила б я горілки,
А й не пішла б я між люди.

2. Ой якби ж я знала,
А коли помирати,
А й найняла б я плотничка
А труну зготувати.

3. Зготую я труну,
А й сама не знаю, кому,
Та положу я отця,
А труна не згодиться.

4. Положу я брата, –
А не на брата ж хата.
Та положу сестрицю, –
А в сестри малі діти.

5. Положу сестрицю, –
А в сестри малі діти,
А в сестри ж малі діти,
Та нікому їх глядіти.

6. Положу милого
Та й наживу другого,
Та й наживу я другого,
А й уже ж не такого.

7. Не білоє личко,
А й не чорії брови,
Та й не чорнії брови
І сам же він та й не до любови.

Зап. VII. 1952 р. експ. ІМФЕ у с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Летика Якова Макаровича, 77 р. – ІМФЕ, ф. 146, арк. 1, № 1; плівка ф. 14-10, од. зб. 76. Розшифр. Ященко Л. І.

341. Ой якби я знала (07-БР-02)

1. Ой якби я знала,
Що зі мною буде,
Ой не пила б горілки,
Ой не йшла б я між люди.*

2. Не пила б горілки.
Не йшла б я між люди.
Ой та я б загадала
Ой явірка зрубати.

3. Та я й загадала,
Явірка зрубати,
Явірка зрубати,
Ой ще й труну зробити.

4. Зробила я трунку
Не знаю для кого.
Ой та й стояла трунка
Ой аж двадцять два роки.

5. Стояла, стояла
Та й заговорила,
Ой та й заговорила,
Ой та заголосила.

6. – Яке тіло дайте,
А хоч порубайте,
Ой а хоч розрубайте,
Ой хоч когось вложіте.

7. Поклала б отця я –
Дрібні сльози ллються,
Ой поклала б я неньку,
Ой так болить серденько.

8. Поклала б сестрицю
Свою жалібницю,
Ой так ще молодая,
Гуляти радая.

9. Поклала б я брата –
Трунка не убрата.
Ой лягла б я сама –
Ой дитина малая.

10. – Лягай, мила, сама,
Якось воно буде.
Ой малую дитину
Ой вигодують люди.

11. А в неділю рано
Милий в саду ходить.
Ой милий в саду ходить,
Ой мале дитя носить.

12. Мале дитя носить,
До милої просить,
– Ой устань, устань, мила,
Ой розцвіла калина.

13. Ой устань же, мила,
Розцвіла калина.
Ой розплакалась дуже
Ой малая дитина.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 20.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

342. Як приїхав (07-БР-02а)

[Протяжно]

1. Як при - ї - хав мій ми - лень - кий в гос - ті та при - в'я - зав ко - ня на по - мос - ті.

1. Як приїхав
Мій миленький в гості
Та прив'язав
Коня на помості.

2. – Ой здорова,
Ти, моя миленька,
Ой чого ж ти
На личку блідненька?

3. Чи я тебе
По личеньку вдарив?
Чи я твого
Здоров'ячка вмалив?

4. – Ой умру я,
Мій миленький, умру,
Зроби мені
З клен-дерева труну.

5. – Ой де ж тобі
Клен-дерева взяти?
Будеш, мила,
В сосновій лежати.

6. Зроби ж мені
Соснову здорову
Та положи
Дитину зі мною.

7. Та й нагорни
Високу могилу,
Та й посади
В головах калину.

8. Туди будуть
Зозулі літати,
Вони будуть
Раненько кувати.

9. Вони будуть
Всю правду казати,
Мені буде
Легенько лежати.

10. Я ж думала,
Що то сонце сходе,
А то милий
По садочку ходе,

11. Мале дитя
За рученьку воде,
А другеє
На рученьках носить.

12. – Розхиліться,
Калинові віти,
Устань, мила,
Плачуть твої діти.

13. – Нехай плачуть,
А ви забавляйте,
Тепер мені
Вже не докучайте.

Зап. 1937 р. Майборода Г. у с. Пелехівщина Харківської обл. (нині Глобинського р-ну Полтавської обл.) від Кухаренко Дарії Олексіївни. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 202, арк. 167. Записано на Дніпробуді, проїздом з Донбасу.

343. Ой ніч моя (07-БР-03)

[Повільно]

1. Ой ніч мо - я тем - на - я, тем - на - я,
Заспів ой о - сін - ня - я, ох і дов - га - я.

2. З ким я бу - ду но - чу - вать...

1. Ой ніч моя
Темная, (2)
Ой да темная,
Ой осінняя,
Ой да довгая.

2. Осінняя
Довгая, (2)
Ой да довгая,
Ой з ким я буду,
Ой да сю ніч спать?

3. З ким я буду
Сю ніч спать, (2)
Ой да сю ніч спать,
Ой з ким я буду,
Ой да вечерять?

4. Повечеряю
Сама, я сама,
Ой да я сама,
Ой коли милого,
Ой да нема.

5. Десь мій милий
У Криму, (2)
Ой да у Криму,
Ой а сіль важи,
Ой да на вагу.

6. Ой сіль моя
Важкая,
Ой да важкая,
Ой а жизь моя,
Ой да тяжкая.

1. Ой ніч моя темная,
темная,
Ой осінняя, ох і довгая.

2. З ким я буду ночувать,
З ким я буду вечерять?

3. Повечеряю й сама,
Коли милого нема.

4. Десь мій милий на Дону,
Я до його полину.

5. Ой шукала, не знайшла,
Заплакала та й пішла.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 82-83 (перший текст). Другий текст зап. Півень П. С., учень II курсу Полтавської муз.школи у с. Супротивна Балка Новосанжарського р-ну Полтавської обл. від Бодакової. – ІМФЕ, ф. 8-6, од. зб. 633а, арк. 1, № 3. Текст підписано під тією ж мелодією нота в ноту.

344. Ой ніч моя темная (07-БР-03)

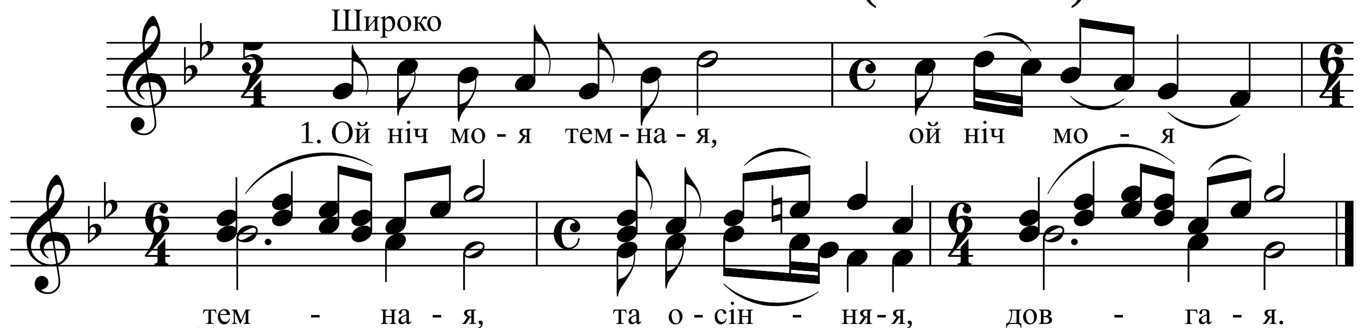

1. Ой ніч моя темная, (2)
Та осінняя, довгая.

2. Та сама лежу, боюся, (2)
Та хіба ж піду, втоплюся.

3. – Не топися, дівчино,
Та не топися, молода,
Бо то холодная вода.*

Зап. 1927 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Онищенко Прокопа Андрійовича. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 140, арк. 21 зв., № 30.

345. Ой ноч моя темная (07-БР-03)

* Закінчення немає. Пісня контамінована. (Л. Є.)

1. Ой ноч моя темная,
Та й ой ноч моя
Темная, (2)
Та й осінняя,
Ох і довгая.

2. Осінняя,
Довгая. (2)
Та с ким я буду,
Ох і сю ніч спать?

3. С ким я сю ніч
Буду спать, (2)
Та с ким я буду,
Ох і вечерять?

4. Повечеряю сама,
Коли милого нема.

5. Десь мій милий
На Дону (2)
Та й сіль важе на вагу,
Ох і на вагу.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Грицька Курелеха із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 53 зв. (107), № 37 (134).

346. Ой ніч моя темная (07-БР-03)

Протяжно

1. Ой ніч мо - я тем - на - я, та ой ніч мо - я тем - на - я, тем - на - я, а (й) о - сін - ня - я, ох і дов - га - я.

1. Ой ніч моя темная.
Ой ніч моя темная
Та осінняя,
Ох і довгая.*

2. З ким я буду
Сю ніч спать.
Ой з ким я буду
Сю ніч спать,
Цю ніч спать
З ким я буду
Ох і вечерять.

3. Повечеряю сама
Та повечеряю сама,
Я сама
Ой коли ж милого
З Криму нема.

4. Десь мій милий
У Криму,
А десь мій милий
У Криму, (2)
Ой продає сіль білу
На вагу.

5. А сіль біла
Важкая
Ой а сіль біла
Важкая, (2)
А любов наша
Ох і тяжкая.

Зап. 25.VII 1951 р. Василенко З. І., Кувеньова О. Ф., Василенко М. О. у с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл. від Садовенко Оксани, 56 р., Маковської Явдохи, 56 р., Полтавець Ірини Якимівни. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 242, арк. 4.

347. Ой ніч моя темная (07-БР-03)

Одна ♪ = 63 Повільно — Усі

1. Ой ніч мо - я тем - на - я, ой а ніч мо - я тем - на - я, тем - на - я, ой о - сін - ня - я ох і тем - на - я. ох і мо - го не - ма.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

** Тональність пісні поступово підвищилась на 1 1/2 тона (з b-moll до cis-moll).

1. Ой ніч моя
Темная,
Ой а ніч моя
Темная, (2)
Ой осінняя,
Ох, і темная.

2. З ким я буду
Цю ніч спать,
Ой з ким я буду
Цю ніч спать, (2)
Ой з ким я буду,
Ох, й вечерять?

3. Повечеряю сама,
Ой повечеряю сама,
Ох, сама,
Ох і, що і милого,
Ох і, мого нема.

4. Десь мій милий
У Криму,
Ой десь мій милий
У Криму, (2)
Ой продає сіль білу
На вагу.

5. А сіль біла
Важкая,
Ох, а сіль біла
Важкая, (2)
Ой любов наша,
Ох і, тяжкая.

Зап. 1952 р. експедиція ІМФЕ у с. м. т. Диканька Полтавської обл. від літніх жінок-колгоспниць. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 148, арк. 6, № 5, фонозапис ф. 14-10, од. зб. 112, розшифр. Л. Ященко. Надр. зі змінами: Українське народне багатоголосся, с. 368.Приклад переосмислення балади у чумацьку пісню.

348. Калина-малина (07-БР-04)

1. Калина-малина
Над лугом стояла,
Над лугом стояла,
Біло процвітала.

2. – Чи суші боїшся,
Чи дощу бажаєш?
– Суші не боюся,
Дощу не бажаю.

3. Суші не боюся,
Дощу не бажаю,
Кого вірно люблю,
За тим помираю.

4. – Як умру я, мила,
А ти будеш жива,
То й не забудь, мила,
Де моя могила.

5. А моя могила
В степу край дороги:
Ячмінь половіє,
Трава зеленіє.

6. А я ж ту могилу
Сама розкопаю,
Та мого милого
Та повибираю.

7. Піду до Дунаю
Поперемиваю,
Шовковим платочком
Поперетираю.

8. Шовковим
платочком
Поперетираю,
В вишневім садочку
Тебе поховаю.

Зап. Щепотьєв В. від Тищенко А. І. з с. Балясне Полтавського пов. (нині Диканського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 6 зв.-7, № 6.

349. Калино-малино (07-БР-04)

1. Калино-малино,
Над яром стояла,
Та чого ж ти, калино,
Так рано зів'яла?

2. Та чого ж ти, калино,
Так рано зів'яла,
Та чи жари боїся,
Чи дощу бажала?

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с. Веприк на Зіньківщині (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Рибалки О. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 6 зв., № 21; од. зб. 129, арк. 5 зв., № 48.

350. Калина-малина (07-БР-04)

♩= 76

1. – Ка - ли - на - ма - ли - на над лу - гом сто - я - ла,
та чо - го ти, ка - ли - но, чо - го при - со - в'я - ла?

Вар. зап.

♩= 76

Ка - ли - на - ма - ли - на над лу - гом сто - я - ла,
та чо - го та ка - ли - на, чо - го при - сов' - я - ла?

1. – Калина-малина
Над лугом стояла,
Та чого ти, калино,
Чого присов'яла?

2. Чи жари боїшся,
Чи дощу бажаєш?
– Жари не боюся,
Дощу не бажаю.

3. Жари не боюся,
Дощу не бажаю,
Кого вірно люблю,
За тим помираю.

4. – Ой умри ж ти, милий,
А я буду жива.
– Та чи згадаєш, мила,
Де моя могила?

5. А моя могила
Край синього моря,
Вода заливає,
Піском засипає.

6. – Ой возьму ж я, милий,
Яму розкопаю,
А з милого кості
Та й повибіраю.

7. А з милого кості
Та й повибіраю,
З Дунаю водою
Та й повимиваю.

8. З Дунаю водою
Та й повимиваю,
Шовковим платочком
Та й повитіраю.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка Гадяцького р-ну Роменської окр. (нині Полтавської обл.) від Ольги Липовець, 25 р. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 37-38. Вар. зап. ф. 9, од. зб. 4, арк. 21 зв.

351. Калина-малина (07-БР-04)

1. Ка - ли - на - ма - ли - на у лу - зі сто - я - ла.
Чо - го ти, ка - ли - на, чо - го при - со - в'я - ла? / - в'я - ла?

1. – Калина-малина
У лузі стояла,
Чого ти, калина,
Рано присов'яла.*

2. Чого ти, калино,
Рано присов'яла:
Чи жари боїшся,
Чи дощу бажаєш?

3. Жари не боюся,
Дощу не бажаю,
Кого вірно люблю –
З тим і помираю.

4. Ой умру я, мила,
А ти будеш жива,
Чи згадаєш, мила,
Де моя могила.

5. А моя могила
Край синього моря,
Де була між нами
Тихая розмова.

6. В степу при дорозі
Жито половіє,
А поміж тим житом
Травка зеленіє.

7. А я ж тій травиці
Вершки позриваю,
А з милого кості
Та й пособираю.

8. А з милого кості
Та й пособираю,
У чистій водиці
Поперемиваю.

9. У чистій водиці
Поперемиваю,
Біленьким платочком
Поперетираю.

10. Біленьким
платочком
Поперетираю,
Сухеньким пісочком
Попересипаю.

Зап. 1951 р. Ященко Л. І. у с. Гарбузівка Кобеляцкого р-ну від Балясної Марусі, 21 р. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 242, арк. 33.

352. Калина-малина (07-БР-04)

1. Калина-малина
Над лугом стояла,
Над лугом стояла,
Біло процвіта(ла).

2. – Калина-малино,
Чого ти зів'яла?
Чи суші боїшся,
Чи дощу бажа(єш).

3. – Суші не боюся
Й дощу не бажаю,
Кого вірно люблю,
За тим помира(ю).

4. – Ой умру я, мила,
А ти будеш жива,
Вспомниш, вспомниш,
мила,
Де моя моги(ла).

5. Що моя могила
Край синього моря...
– А я ту могилу
Сама розкопа(ю).

6. Що я ту могилу
Сама розкопаю,
А милого кості
Всі повибира(ю).

Зап. VI 1952 р. експ. ІМФЕ у с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл. від колгоспного хору. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 133, арк. 2. Мел. розшифр. 1-6.XII 1952 р. Бильчінський Л. А.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

353. Калина-малина (07-БР-04)

1. – Калина-малина,
Чого в лузі стоїш?
Чого в лузі стоїш,
Чом не процвітаєш?

2. Чого в лузі стоїш,
Чом не процвітаєш?
Чи суші боїшся,
Чи дощу бажаєш?

3. – Суші не боюся,
Дощу не бажаю,
Кого вірно люблю,
За тим помираю.

4. – Ой умру ж я, мила,
А ти будеш жива,
Та не забудь, мила,
Де моя могила.

5. Що моя могила
Край синього моря,
Наберешся, мила,
Ти без мене горя.

6. – А я ту могилу
Піду розкопаю,
Із милого кості
Та й повибираю,

7. Піду до Дунаю,
Поперемиваю,
Жовтеньким пісочком
Попересипаю.

Зап. у квітні 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 60-61. Нотація Єфремової Л. О.

354. Ой козаче, де будем спать (08-БК-01)

1. – Ой козаче, де будем спать?
– Що во лісочку,
Тьомном, зельоном
Ти ж моя люба та й дорога.

2. – Ой що будем підстилать?
– Стели ряденце
Під моє серце
Ти ж моя люба та й дорога.

3. – Ой чим будем вкриваться?
– Що мене вкриє
Чорная хмара
Ти ж моя люба та дорога.

4. – Ой чим будем вмиваться?
– Що я росою,
А ти сльозою
Ти ж моя люба та дорога.

5. – Ой чим будем втираться?
– Що я платочком,
А ти синочком
Ти ж моя люба та дорога.

6. – Ой куди будемо іти?
– Я йду до роду,
Ти йди до броду
Ти ж моя люба та дорога.

7. – Ой чого ж будемо ми йти?
– Я йду жениться,
Ти йди топиться
Ти ж моя люба та дорога.

8. – Ой холодная вода!
Я тобі кажу, –
Плигай одразу
Ти ж моя люба та дорога.

Зап. 1930 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Ольги Липовець. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 73-74.

355. Ой з-за гори сонце сяє (08-БК-01а)

1. Ой з-за гори сонце сяє,
Козак коника сідлає,
А дівчина гірко плаче.

2. А дівчина гірко плаче:
– Не їдь, серце, козаче,
Бо я умру за тобою.

3. Бо я умру за тобою,
За твоєю красотою,
Молоденький козаченько!

4. Та питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– А де будем ночувати?

5. – Ой у полі скирта сіна, –
То то ж наша постіль біла,
Молодая дівчинонько!

6. Та питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– А що будем підстилати?

7. – Я підстелю сірячину,
Ти підстелеш фартушину,
Молодая дівчинонько!

8. Питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– А чим будем укриваться?

9. – Мене вкриє синя хмара,
Тебе вкриє людська слава,
Молодая дівчинонько!

10. Питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– А що будем вечеряти?

11. – Та я буду їсти булки,
А ти, дівко, думай думки,
Молодая дівчинонько!

12. Питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– А чим будем умиватись?

13. – Що я вмиюся росою,
А ти вмиєшся сльозою,
Молодая дівчинонько!

14. Питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– А чим будем утиратись?

15. – Що я втруся китайкою,
Тебе ж утруть нагайкою,
Молодая дівчинонько!

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від сім’ї Ів. С. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 140, арк. 22, № 32.

356. Питається дівчинонька (08-БК-01а)

1. Питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– Коли будем мандрувати?

2. – Тоді будем мандрувати,
Як поляжуть люде спати,
Молодая дівчинонько!

3. Питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– Де ми будем ночувати?

4. – Ой у полі скирта сіна, –
Ото ж наша постіль біла,
Молодая дівчинонько!

5. Питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– Що ми будем вечеряти?

6. – Ой я буду їсти булки,
А ти будеш думать думки,
Молодая дівчинонько!

7. Питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– Ой що будем в постіль слати?–

8. – Я постелю сірячину,
Ти постелеш запасчину,
Молодая дівчинонько!

9. Питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– Чим ми будем укриватись?

10. – Мене вкриє чорна хмара,
Тебе вкриє людська слава,
Молодая дівчинонько!

11. Питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– Чим ми будем умиватись?

12. – Я умиюсь росоньками,
Ти вмиєсся слізоньками,
Молодая дівчинонько!

13. Питається дівчинонька
Молодого козаченька:
– Чим ми будем утиратись?

14. – Я утруся китайкою,
Тебе утру нагайкою,
Дурна дівко, нерозумна!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Насті Кравченкової й Наталки Шевченкової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 35 зв., № 60.

357. Козак від'їжджає (08-БК-01б)

1. Козак від'їжджає,
Дівчинонька плаче:
– Куда їдеш, козаче?*
Козаче-соколю,
Візьми мене з собою
На Вкраїну далеку.*

2. – Дівчинонько мила,
Що будеш робити
На Вкраїні далекій?
– Буду шити, прясти,
Зеленеє жито жати
На Вкраїні далекій.

3. – Дівчинонько мила,
Що ти будеш їсти
На Вкраїні далекій?
– Сухар із водою,
Аби, серце, з тобою
На Вкраїні далекій.

4. – Дівчинонько мила,
Де ж ти будеш спати
На Вкраїні далекій?
– В степу під вербою,
Аби, серце, з тобою
На Вкраїні далекій.

Зап. 1923 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 140, арк. 38, № 54.

358. Ой у полі (08-БК-02)

1. Ой у полі
Все курно та димно,**
За туманом
Нічого не видно.

2. Тільки видно
В степу криниченьку
Там холодна
Вода-водиченька.

3. Ой там улан
Коня напуває,
Собі дівку
Гулять підмовляє:

4. – Ой поїдем,
Та дівчино, з нами,
З молодими
Та і уланами.

5. Дурна дівка
Та й послухала,
З уланами
Та й поїхала.

6. Їде улан
Битими шляхами,
На третьому
Став він спочивати.

7. На третьому
Став він спочивати,
Стала дівка
Плакати й ридати.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 16 зв.; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 22.

* Кожну трирядкову половину строфи співають двічі. (Л. Є.)

** Першу половину кожної строфи спіають двічі. (Л. Є.)

359. Ой з-за гори (08-БК-02)

Не поспішаючи

1. Ой з-за го-ри ту-ман на-ля-га - є, гей!
Ой з-за го-ри ту - ман на - ля - га - є,
за ту - ма - ном ні - чо - го не вид - но.

1. Ой з-за гори
Туман налягає, гей!
Ой з-за гори
Туман налягає,
За туманом
Нічого не видно.*

2. Тільки видно
В степу криниченьку,
Холодную
Водиченьку.

3. Ой, там улан
Коня напуває,
Дівка коню
Воду підливає.

4. – Ой поїдьмо
Та, дівонько, з нами,
З молодими,
Ой та козаками.

5. Проїхали
Вони одне поле,
Проїхали
Вони та ще й друге.

6. Проїхали
Вони та ще й друге,
На третьому
Стали спочивать.

7. На третьому
Стали спочивати,
Стала дівка
Плакати-ридати.

8. – Годі тобі
Плакать ще й ридати,
Отця й неньку
Треба забувати.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 42.

360. Зацвітало (08-БК-06)

Повільно

1. За - цві - та - ло та й си - не - є мо - ре
та си - ні - ми цві - та - - - - ми.

1. Зацвітало
Та й синеє море
Та синіми цвітами,
Поміж тими
Синіми цвітами
Пливуть кораблями.

2. Ой на тих же
На нових кораблях
Матроси гуляють,
Вони собі
Красну дівку
Й підмовляють:

3. – Ходім, ходім,
Красна дівка,
Гулять з нами!
Проснулась
Та й красна дівка –
Корабель серед моря.

4. – Було б тобі,
Красна дівко,
З матросом не знаться,
Було б тобі,
Красна дівко,
З родом попрощаться.

Зап. Попадич Ф. у с. Білоцерківка (нині Великобагачанського р-ну Полтавської обл.) від Чередниченкової Марусі. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 6 зв., № 31; од. зб. 130, арк. 3 зв., № 7.

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л, Є,)

361. Як зацвіло чистеє поле (08-БК-06)

♩=72

1. Як за - цві-ло чис - те - є по-ле раз-ни-ми цві - та - ми. 2. Раз-ни-ми цві - та - ми... Як за-хряс-ло си - нє - є мо - ре та все ко-раб - ля - ми. 3-5. Та все ко - раб - ля - ми... По-між ти-ми ко - раб - ля - ми мат-ро-си гу - ля - ли. по - ле

1. Як зацвіло
Чистеє поле
Разними цвітами.

2. Разними цвітами...
Як захрясло
Синеє море
Та все кораблями.

3. Та все кораблями...
Поміж тими
Кораблями
Матроси гуляли.

4. Матроси гуляли....
Вони з собой
Красную дівку
На ніч підмовляли.

5. На ніч
підмовляли...
– Ой поїдьмо,
Красна дівчино,
Поїдьмо із нами.*

6. Пойдем, дівка,
Пойдем, красна,
Пойдем, дівка, з нами.

7. А ми тебе,
Красна дівка,
Напоїм, накормим,

8.А ми тебе,
Красная дівка,
З собой спать
положим.

9. Взяли дівку,
Взяли красну
Та й підговорили.

10. Та й підговорили...
З собой дівку,
З собой красну
Да й спать положили.

11. – Да й спи, дівка,
Да й спи, красна,
Доспишся до горя,

12. Як проспишся,
Прочутисся
Аж на середь моря.

13. Як проснулась
Красная дівка
Аж посередь моря:

14. – Пустіть,
пустіть,
Матросики,
До роду прощаться.

15. – Було б тобі,
Красная дівка,
З матросом
не знаться.

16. – Над нашою
Слободою
Чорна хмара встала,

17. Над моєю
Головою
Поговір та слава.

Зап. Гайдай М. П. у с. Хатки Зіньківського пові.на Полтавщині (нині с. Малий Перевіз Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Тодоса Юрченка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 121, арк. 125-127.
* Далі міжстрофний зачин не вказано. (Л. Є.)

362. Да й ой зацвіло (08-БК-06)

1. Да й ой за - цві - ло чис - те - є по - ле
3. Ой по - між ти - ми ка - раб - ля - ми

та раз - ни - ми цві - та - - - - - ми.
та й мат - ро - си гу - ля - - - - - ють

2. Раз - ни - ми цві - та - ми... Та ой за - хряс - ло
4. Та й мат - ро - си гу - ля - ють... Та й во - ни (з) со - бой

си - ньо - є мо - ре та й у - се ко - раб - ля - ми.
крас - ну - ю дєв - ку ой на ноч під - мов - ля - ють.

1. Да й ой зацвіло
Чистеє поле
Та разними цвітами.

2. Разними цвітами...
Та ой захрясло
Синьоє море
Та й усе кораблями.

3. Ой поміж тими
Караблями
Та й матроси гуляють.

4. Та й матроси гуляють...
Та й вони (з) собой
Красную дєвку
Ой на ноч підмовляють.

Зап. Гайдай М. П. у с. Хатки Зіньківського повіт.на Полтавщині (нині с. Малий Перевіз Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Хіврі Рибалко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 121, арк. 127-128.

363. Як зацвіло (08-БК-06)

* Широко

1. Як за - цві - ло чис - те - є по - ле

раз - ни - ми цві - та - ми. 2. Раз - ни - ми цві - та - ми...

1. Як зацвіло
Чистеє поле
Разними цвітами.

2. Разними цвітами...
Заставили
Синєє море
Та все кораблями.

3. Та все кораблями...
Поміж тими
Ой да кораблями
Матроси гуляли.

4. Матроси гуляли...
Вони ж собі
Роскрасную дівку
На ніч підмовляли.

5. На ніч підмовляли...
– Прийди, прийди,
Роскрасная дівко,
Хоч на одну нічку.

6. Хоч на одну нічку...
Підмовили
Роскрасную дівку
Ще й підговорили.

* Тут подаємо тільки жіночі голоси. (Л. Є.)

7. Ще й підговорили....
Взяли тую
Роскрасную дівку
Та й спать положили.

8. Та й спать положили...
– Ой спи, дівка,
Ой спи, красна,
Доспишся до горя.

9. Доспишся до горя...
Прокинулась
Роскрасная дівка
Аж посеред моря.

Зап. 1928 р. Онищенко Д. І. в с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 16 зв., № 22.

364. Ой Катя, Катерина (08-БК-06а)

Одна ♩= 70 Повільно

1. Ой Ка-тя, Ка - те - ри - на, [ой] ку - пе-чес - а доч,
Усі
ой де ж ти про - гу - ля - ла й у - сю тьом - ну - ю ноч?

1. – Ой Катя, Катерина,
[Ой] купєчєска доч,
Ой де ж ти прогуляла
Й усю тьомную ноч?

2. Ой де ж ти прогуляла,
Ой де ж ти пробула?
Ой де ж ти, Катерино,
Цю дитину взяла?

3. – Ой там у садочку,
Де стояла кровать,
А до мене приходив
Ой матрос ночувать.

4. А до мене ж приходив
Ой матрос ночувать
І мені він приносив
Ой краман шоколад.

5. [Да] один парус бєлий,
А другий голубой,
Да один матрос старий,
А другой молодой.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Ігнатович Т. В., Малихіної О. І., Дворник Н. А., Линовицької Н. К., (заспівує), Діденко М. М., (виводить), Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампухи Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г., Розшифр. Єфремова Л. О., № 47 (167). Співали невпевнено, незіспівано. (Л. Є.)

365. Катя, Катерина (08-БК-06а)

[Одна] ♩= 66

1. Ка - тя, Ка - те - ри - на, [Усі] ку - пе - чесь - ка доч,
а во - на про - гу - ля - ла всю тем - ну - ю ноч.

1. Катя, Катерина,
Купечеська доч,
А вона прогуляла
Всю темную ноч.

2. Вона прогуляла
Всю темную ноч,
Ой а лягала спати,
Як зоря зійшла.

3. Ой а лягала спати,
Як зоря зійшла,
А прийшла її мати
Та й стала казать.

4. Прийшла її мати
Та й стала казать:
– Ой вставай, Катерино,
Годі тобі спать.

5. Вставай, Катерино,
Годі тобі спать,
Ой пішли пароплави
По морю гулять.

6. Пішли пароплави
По морю гулять,
Ой плеска голубії,
Мають паруса.

7. Плеска голубії,
Мають паруса,
Ой дівка косу чеше,
Мають волоса.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка Гадяцького р-ну Роменської окр. (нині Полтавської обл.) від гурту дівчат. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 39-40. Співається і мішаним [гуртом], але в цілому, як тим, так і другим, її майже не співали і не співають. Співали мені по заказу. (Прим. зап.)

366. Коло сіней, коло хати (08-БК-08)

1. Коло сіней, коло хати
Гудуть голубоньки волохаті.

2. Ні піймати, ні загнати,
Нема Марусеньки у кімнаті.

3. Нема Мар'ї, ні її тіла,
Лежить постілонька біла.

4. – Сини ж мої молодії,
Осідлайте коні воронії.

5. Та біжіте битим шляхом,
Нажените сестру з ляхом.

Зап. Попадич Ф. від Ярмака з с. Шафранівка (нині Шишацький р-н Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 133, арк. 33, № 44 (94).

367. Ой там коло річки (08-БК-11)

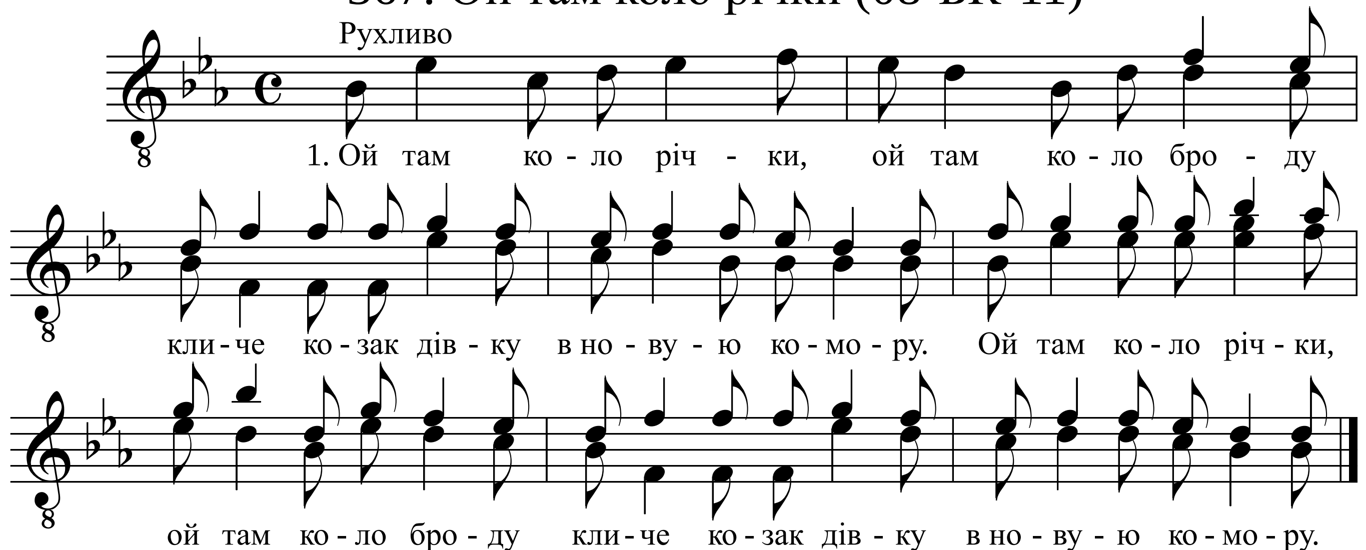

1. Ой там коло річки,
Ой там коло броду
Кличе козак дівку
В новую комору.*

2. – Ой вийди, ой вийди
Із нової хати,
Не чутиме батько,
Не знатиме мати.

3. – Не вийду, козаче,
Не вийду, соколе,
Бо я молодая,
Боюсь поговору.

4. – Дівчино-голубко,
Не бійся нічого,
Козак молоденький
Не зрадить нікого.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 46.

368. Ой ти, місяцю (08-БК-13)

Одна ♩= 54

1. Ой ти, мі - ся - цю, ти зі - ронь - ка яс - на - я,
ой ти па - ру - бок, я дів - чи - на крас - на - я.

1. Ой ти, місяцю,
Ти** зіронька ясная,
Ой ти парубок,
Я дівчина красная.***

2. Ой ти парубок,
Я дівчина красная,
В вишневім саду
Я тобі коня пасла.

3. Ой пасла, пасла
Звечора й до півночі,
Упала роса
На мої карі очі.

4. Не так на очі,
Як на русую косу,
Серце-козаче, –
Віночка не доношу.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Корсунівка Лохвицького р-ну Полтавської обл. від хору-ланки бригади буряководів. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 47, № 42.

369. Тихо, тихо (08-БК-16)

Помалу, тихенько

1. Ти - хо, ти - хо Ду - най во - ду не - се,
а ще й тих - ше дів - ка ко - су че - ше.

1. Тихо, тихо
Дунай воду несе,
А ще тихше
Дівка косу чеше.*

2. Вона чеше
Та й на Дунай несе:
– Пливи, косо,
Тихо за водою,
А я піду
Слідом за тобою.

3. Пливла коса,
В темнім лузі стала.
В темнім лузі
Явір зелененький.

4. В темнім лузі
Явір зелененький,

* Кожну строфу співають двічі. (Л. Є.)
** Мабуть, "я". (Л. Є.)
*** У тексті зазначено скрізь повтор другої половини строфи. (Л. Є.)
**** Другу половину кожної чотирирядкової строфи співають двічі. (Л. Є.)

Під явором
Коник вороненький.

5. Під явором
Коник вороненький,
На конику
Козак молоденький.

6. Козак сидить,
На скрибочку грає,
Струна струні
Стиха промовляє.

7. Струна струні
Стиха промовляє:
Нема краю
Тихому Дунаю.

8. Нема краю
Тихому Дунаю,
Нема спину
Вдовиному сину.

9. Нема спину
Вдовиному сину,
Що звів з ума
Молоду дівчину.

10. З ума звівши,
На коника сівши:
– Зоставайся,
Дівчино здорова,
Я молодий,
А ти вічна вдова.

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від У. Онищенко, Н. Яременко, А. Гусак. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 2, № 2.

370. Ой зійди, зійди (09-БК-01)

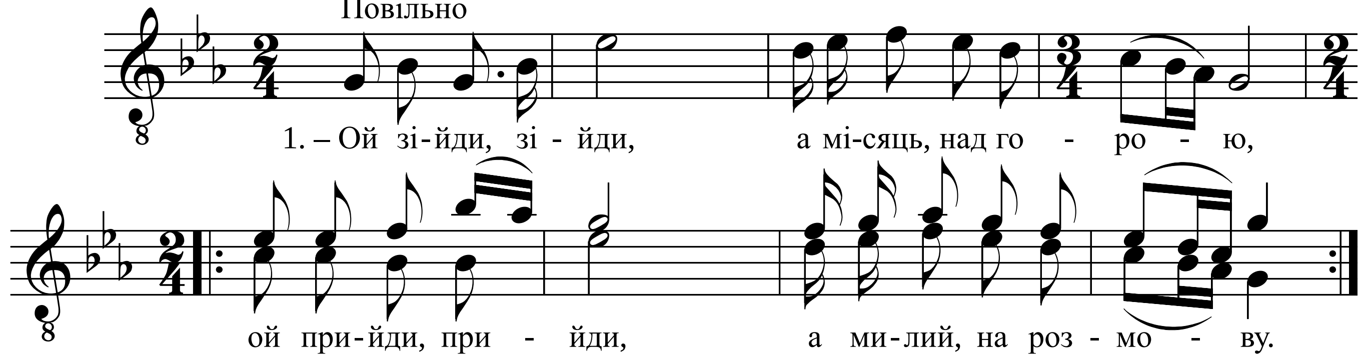

1. – Ой зійди, зійди,
А місяць над горою.
Ой прийди, прийди,
А милий, на розмову.*

2. Ой прийди, прийди,
Милий, на розмову,
Бо дуже болить
Серце за тобою.

3. – Хай воно болить,
А мені байдуже,
Було б не любить
Ізперва так дуже.

4. – Ти в мене влюбивсь,
Я в тебе вкохалась,
Ти сів – поїхав,
Кому я зосталась?

5. Ти сів, поїхав
Понад берегами,
Мене покинув
З чорними бровами.

6. Ти сів, поїхав
Паровою машиною,
Мене покинув
З малою дитиною.

7. Ти собі знайшов
Дівчину в намисті,
Мені покинув
Дитину в колисці.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 36.

371. Марійо, Марійо (09-БК-02)

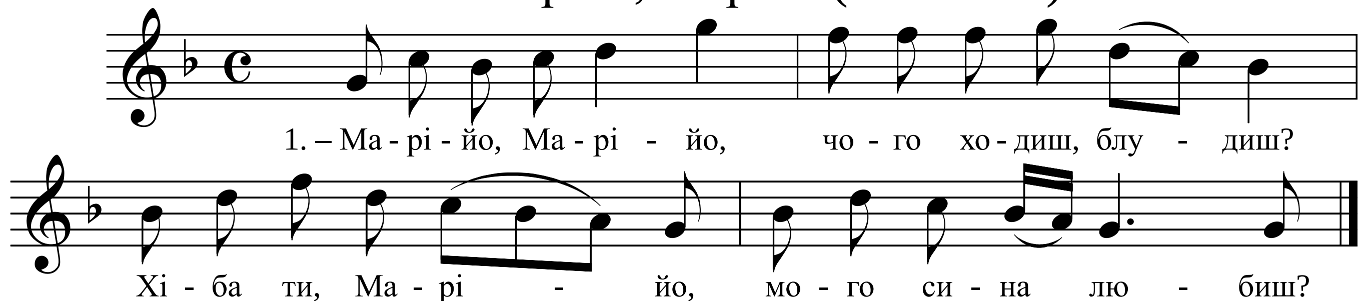

1. Марійо, Марійо,
Чого ходиш, блудиш?
Хіба ти, Марійо,
Мого сина любиш?

2. – Якби не любила,
То я б не ходила,

* У мелодії зазначено повтор другої половини строфи. (Л. Є.)

Через твого сина
Бистру річку брила.

3. Бистру річку брила
Та й не замочилась,
Я на твого сина
Та й не надивилась.

4. Поза лугом, лугом
Василь траву коси,
Ой туди Марія
Дитину й приноси.

5. – Василю, Василю,
На тубі дитину,
Не візьмеш дитини, –
На покіс покину!

6. – На тубі, Марійо,
Коня вороного,
Не страми, Марійо,
Мене молодого.

7. На тубі, Марійо,
Корову рябую
Та гудуй Марійо,
Дитину малую.

8. На тубі, Марійо,
Корову з тилятком,
Не кажи, Марійо,
Що я його й батько.

9. На тубі, Марійо,
Та три копи жита, –
Та звирни, Марійо,
На старого жида!

10. На тубі, Марійо,
Та семеро хліба, –
Та звирни, Марійо,
На старого діда!

11. – Ой нащо, Василю,
На діда звиртати,
Та треба, Василю,
По правді й казати!

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 29-30, № 28.

372. Ой чого, Маріє (09-БК-02)

1. – Ой чого, Маріє,
По цім гаї блудиш?
Либонь ти, Маріє,
Сина мого любиш?*

2. – Якби не любила,
То я б не ходила,
Через твого сина
Бистру річку брила.

3. Бистру річку брела
Та й не замочилась,
Сама я не счулась,
Коли і влюбилась.

4. – На тобі, Маріє,
Коня вороного,
Перестань любити
Ти синочка мого.

5. – Нащо мені, мати,
Кінь вороний здався,
Як мені Василь мій
На все сподобався.

6. В понеділок рано
Василь сіно косить,
Молода Марія
Дитину приносить:

7. – Василю, Василю,
На твою дитину,
Не візьмеш дитину, –
На покіс покину.

8. – На тобі, Маріє,
Корову рябую
Та й годуй, Маріє,
Дитину малую.

9. – Ой треба, Василю,
Ще й сто рублів взяти,
Щоб нашого сина
Та й вигодувати.

10. А в вівторок рано,
Ще й сонце не сходить,
Василева мати
По діброві ходить.

11. Василева мати
По діброві ходить,
По діброві ходить,
Василечка просить:

12. – Василю, Василю,
Йди, сину, додому,
Зайняла Марія
Сірих волів з дому.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

13. – Нехай вона, мамо,
Ті воли займає,
Мене, молодого,
З страму викупляє.

14. Воли мої сірі,
Сірі полові́ї,
Зостаюсь без вас я,
Бідний, нещасливий.

Зап. Шмиговський А. Д. від Ул. Міщенко. з с. Вищий Булатець Лубенського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 223, № 285. До 1900 р. співали молодиці.

373. Марієє, Марієє (09-БК-02)

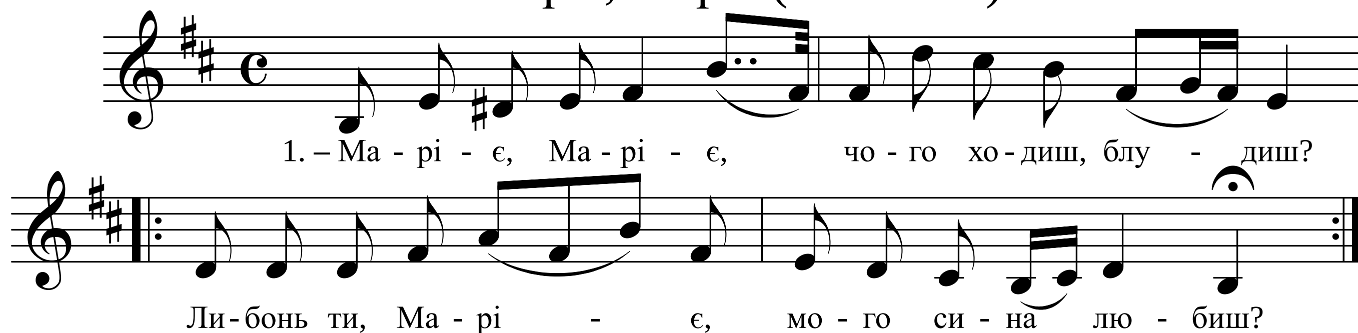

1. – Марієє, Марієє,
Чого ходиш-блудиш?
Либонь ти, Марієє,
Мого сина любиш?*

2. – Якби любила б,
То я б не ходила
Бистру річку брела,
Трохи не втопила.

3. Поза гаєм-гаєм
Василь сіно косить,
До його Марія
Дитину приносить:

4. – Василю, Василю,
На твою дитину,
Як не хочеш брати –
На покіс покину.

5. – На тобі, Марієє,
Корову з телятком,
Та годуй, Марієє,
Малеє дитятко.

6. На тобі, Марієє,
Коня у наряді,
Не кажи, Марієє,
При усій громаді.

7. На тобі, Марієє,
Ще й семеро хліба,
Та скажи, Марієє,
На старого діда.

Зап. Попадич Ф. у с. Опішні (нині с. м. т. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) від Риженка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 16, № 99.

374. Калина-малина (09-БК-05)

1. – Калина-малина,
Чом не процвітаєш?
Молода дівчино,
Чом стоїш, думаєш?*

2. – Я стою, думаю
Ще й думати буду,
Полюбила парня ой,
Повік не забуду.

3. А в неділю рано,
Ще й сонце не сходить,
А вже мій миленький ой
По казармі ходить.

* У мелодії зазначено повтор другої половини строф. (Л. Є.)
** Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

4. По казармі ходить,
В руках шаблю носить,
В руках шаблю носе,
Командира просе:

5. – Командире, брате,
Ой пусти додому,
Покинув дівчину,
Сам не знаю, кому.

6. – Не пущу додому,
Не пущу самого,
Дарю тобі коня ой,
Коня вороного.

7. Коня вороного,
Збрую золотую
Ще й дарую тобі ой
Шаблю мечевую.

Зап. 19.VIII1938 р. Бандурко О. Т., мел. Майборода П. І. у м. Кременчук Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Сіманової Ніни Михайлівни, 21 р., робітниці Кременчуцької суконної фабрики. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 31 зв.-32 (текст), арк. 78 (мел.). Надр.: Українські народні пісні в записах Платона Маайбороди, с. 34-35.

375. На калині (09-БК-08)

1. На калині,
На малині
Ой колихала
Та дівчинонька
Дві дитині.

2. Колихала,
Промовляла,
Перед нею
Рута-м’ята
Присов’яла.

3. – Ой чи ти в мене,
Моя дочко,
Недоросла?
Чи ти в мене,
Моя дочко,
Переросла?
Ой не лягай спати
Із козаком,
Будеш вільна.

4. – Я лягала,
Лягать буду,
Не боюся,
Надіюся,
За ним буду.

5. Надіялась,
Не боялась,
Ой розсукин син
Оженився,
Я зосталась!

Зап. Попадич Ф. у с. Оленівка (нині Козельщинського р-ну Полтавської обл.) від Пащенко Улі. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 18 зв.-19, № 137.

376. Ой Марусино (09-БК-08)

1. Ой Марусино,
Ти незаможна,
Ой не лягай спа[ти],
Бо й не мож...
Бо не можна.

2. [Бо дворянин же
Пізно ходить,
Ой не одную
Чорнявую
З ума зводить.] (*Проказала*)

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар’янівка Гребінківського р-ну від Линовицької Ніни Костянтинівни, 1940 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 46 (166).

377. Повій, вітре (09-БК-09)

1. – Повій, вітре,
Та вітерочку,
З глибокого яру.
Та прибудь, милий,
Та чорнобривий,
З далекого краю.

2. – Ой рад би я
Та повівати,
Яр глибокий дуже.
Ой рад би я
Та прибувати,
Край далекий дуже.

3. Ой од станції
Та до станції
Битая дорога,
Ой од козака
Та од дівчини
Тихая розмова.

4. Летить ворон
Та летить сірий,
Він, летючи, кряче,
Перекажіте
Та моїй дівчині,
Хай вона не плаче.

5. Нехай вона
Та і не плаче,
Я тут не журюся,
Та велю дівці
Та заміж іти,
Я тут оженюся.

6. – Бодай тебе
Та женилося,
Лихая година,
Та ізв'язала
Та білі ручки
Малая дитина.

7. Бодай же ти,
Та козаченьку,
Тоді оженився,
Та як у млині
Та на камені
Кукіль уродився.

8. Та у млині
На камені
Кукіль не зіходе,
А козак старий,
Як собака,
Нежонатий ходе.

9. – Бодай же ти,
Та дівчинонько,
Тоді заміж вийшла,
Як у полі
При дорозі
Рута-м'ята зійшла.

10. Ой у полі
При дорозі
Рута-м'ята зійшла,
Прийшла весна
Теплесенька,
Дівка заміж вийшла.

11. – Бодай тебе,
Козаченьку
Сірі коні били,
Та щоб тебе,
Молодого,
Другі не любили.

12. Бодай тебе,
Козаченьку,
Руда глина била,
Та щоб тебе
Та після мене
Друга не любила.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 24, № 28.

378. Ой повій вітре (09-БК-09)

1. – Ой повій вітре
Та буйнесенькій,
З глибокого яру.
Прибудь, прибудь,
Та мій миленькій,
З далекого краю.

2. – Ой рад би я
Та повіяти, –
Яр дуже глибокий.
Ой рад би я
Та приїхати, –
Край дуже дальокій.

3. Та шо я свого
Та миленького
В похід виряджала,
Дала йому
Та зозуленьку,
Шоб рано й кувала.

4. Та дала ж йому
Та зозуленьку,
Собі – соловейка,
Шоб моєму
Та миленькому
Жилось веселенько.

5. Та летить галка
Та через балку,
Та й летюче, кряче.
– Перекажи
Та моїй милій,
Хай за мной не плаче.

6. Та нехай вона
Та й не журиться,
Я й тут не журюся,
Нехай вона
Та заміж вийде,
Я й тут оженюся

7. – Та бодай тебе
Та оженила
Лихая година,
Ізв'язала
Та білі ручкі
Малая дитина.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 12 (94).

379. Да повій, вітер (09-БК-09)

♩. = 84 Протяжно

Одна 1

1. [– Да по-вій, ві - тер буй] - не-сень-кий, з гли-бо - ко-го

Усі 2

я - - ру жи, при-будь, ми-лий, да чор-но-(го)-бри-вий, з

4 5

да - ле - ко - го ж кра(ю).

* 1 Одна

2. – Да ой рад же - я

да по-ві - я - ти

2 3 4 5

1. – [Да повій, вітер
Буй]несенький,
З глибокого яру жи,
Прибудь, милий,
Да чорнобривий,
З далекого ж краю.

2. – Да ой рад же я
Да повіяти,
Яр дуже й глибокий.
Ой рад би я
Да прибувати,
Край дуже дальокий.

3. Да що я свого
Да миленького
В похід виряжала
(Й) дала йому
Да зозуленька,
Щоб рано й кувала.

* Протягом першої строфи висота співу поступово була підвищена на цілий тон. Через особливості темперованого запису у нотації це підвищення не було відображене. В цілому висота співу була підвищена на кварту із закінченням співу в сі-мінорі. (Л. Є.)

4. Да дала ж йому
Да зозуленька,
Мені соловейка жи,
Нехай йому
Да тяжко жи, важко,
Мені веселенько.

5.* [– Нехай вона
Там не плаче,
Я тут не журюся,
Нехай вона
Вийде заміж,
Я тут оженюся.

6. – Бодай тебе
Оженила
Лихая година,
Завязала
Мені ручки
Малая дитина.

7. Завязала
Білі ручки,
Ніхто не розв'яже,
Ніхто мені
Молоденькій
Правдоньки не скаже.]

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк.анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук С. І., Ісаєвої Г. М. (заспіває), Рубан Л. В., Шмиголь О. К. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 17 (46).

380. Ой ходи дівка (09-БК-10)

1. Ой ходи дівка
Понад морем,
Синє море гра.
Ой хоче дівка
Утопиться,
Море не прийма.

2. – Ой прийми, море,
Прийми, синє,
Мать земля сира
Ой бо вже ж мені
Надоїла
Жизнь гіркая.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 10 зв.

381. Ходить дівка (09-БК-10)

* Далі текст пригадували та проказували. (Л. Є.)

1. Ходить дівка
Понад морем,
Синє молре
грає.*

2. Хоче дівка
Втопитися,
Море не
приймає.

3. – Прийми, море,
Прийми, синє,
Батько, мати лає:

4. Полюбила
Шарлатана
Та й доля
пропала.

Зап. 07.1972 р. Правдюк О. А. у с. Сватки Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Лагоди Дарії Андріївни, 1906 р. н., Мироненко Марії Григорівни, 1900 р. н., Лади Одарки Прокопівни, 1912 р. н., Стіби Галини Степанівни, 1903 р. н., Лади Насті Захарівни, 1906 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 9.

382. Ой ходить дівка ([09-БК-10])

Одна ♩= 90 Вільно

1. Ой хо - дить дів - ка по - над мо - ре,

Усі

си - нє мо - ре гра, ой ра - да б дів - ка

й у - то - пить - ся, мо - ре не при - йма.

2. – Ой при - йми, мо - ре, при - йми, си - нє,

1. Ой ходить дівка
Понад морем,
Синє море гра,
Ой рада б дівка
Утопиться,
Море не прийма.**

2. – Ой прийми, море,
Прийми, синє,
Ще й сира земля,

Ой як же мені
Надоїла
Жизнь серітськая.

3. – Ой не плач, дівко,
Не журися,
Це ще й не біда,
Ой цей*** покине,
Другий полюбить,
Ти ще й молода.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Маліченко В. Г., Кочерги Г. С., Трохименко Н. В., Цимбал Л. О. (заспіває). Розшифр. Єфремова Л. О., № 22.

383. Ой ти, ковалю, ти, ковалю (09-БК-11)

[Широко, поважно]

1. – Ой ти, ко - ва - лю, ти, ко - ва - лю,
ти, ко - ва - лен - ку!

ой ти, ко - ва - лен - ку! Чом не ку - єш ра - но - по - ра - нень - ку?

* Кожну строфу співають двічі. (Л. Є.)
** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
*** Вар.: один.

1. – Ой ти, ковалю,
ти, ковалю,
Ой ти, коваленку!
Чом не куєш
Рано-пораненьку?

2. Десь у тебе (2)
Заліза немає,
Що (й) у тебе
Вся челядь гуляє?

3. – Єсть у мене (2)
І сталь, і залізо, –
Я своєї
Челяді жалію!

4. Ой є в мене (2)
Дочка Катерина,
Вона мені
Слави наробила...

5. Вона ж мені (2)
Слави наробила:
Хорошого
Сина породила...

6. Хорошого (2)
Сина породила,
В колодязі
Взяла затопила.

7. В колодязі (2)
Взяла затопила
Й шипшиною
Зверху пристромила.

8. Шипшиною (2)
Зверху пристромила,
Сама ж вона
Бога опросила:

9. – Ой дай, Боже, (2)
Громовую тучу
Та й убий же
Ревнивого мужа!

10. Ой піднялась (2)
Громовая туча,
Да й не вбила,
Кого я просила...

11. Ой не вбила, (2)
Кого я просила,
А й убила,
Кого я любила!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Костя Хирного й Михайла Богомаза. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 25, № 43. Надр.: Балади, 1. – С. 377 (тільки мел. зі змінами)

384. Ой ковалю (09-БК-11)

[Одна] ♩= 108 [Усі]

1. – Ой ко-ва-лю, гей, слав-ний ко-ва-лен-ку,
чом не ку-єш ра-но по-ра-нень-ку?

1. – Ой, ковалю, гей,
Славний коваленку,
Чом не куєш
Рано пораненьку?

2. Чом не куєш, гей,
Рано пораненьку
Чи у тебе
Заліза немає?

3. Чи у тебе, гей,
Заліза немає
Чи у тебе
Сталі не хватає?

4. Чи у тебе, гей,
Сталі не хватає...
– Єсть у мене
Заліза вдоволі.

5. Єсть у мене, гей,
Заліза вдоволі,
Єсть у мене
Сталі три коморі.

6. Єсть у мене, гей,
Сталі три коморі
Єсть у мене
Дівка до любові.

7. Єсть у мене, гей,
Дівка Катерина,
Вона мені
Слави наробила.

8. Вона мені, гей,
Слави наробила,
Ой з вечора
Дитину зродила.

Зап. 1926 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 72 (мел.); ф. 9, од. зб. 4, арк. 15 зв. (текст); ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 19..

385. Ой ковалю (09-БК-11)

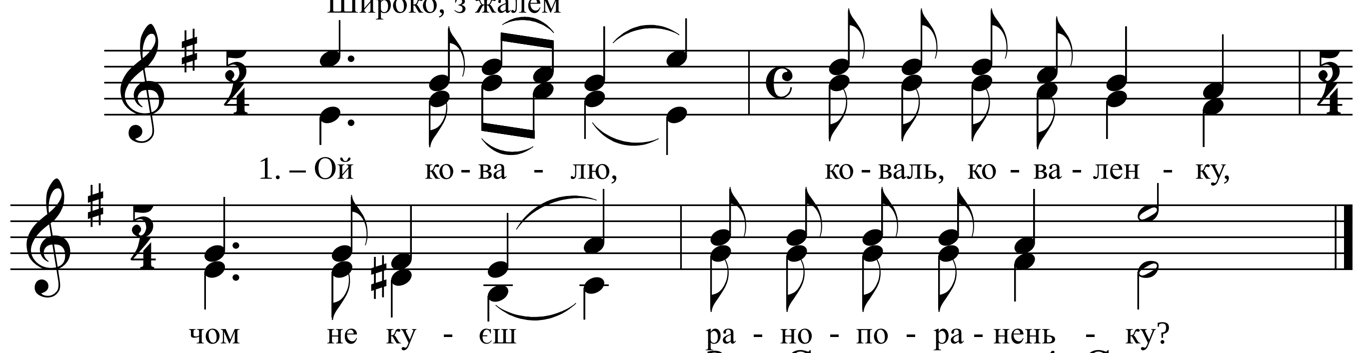

1. – Ой ковалю,
Коваль-коваленку,
Чом не куєш
Рано-пораненьку?

2. Чи у тебе
Заліза немає?
Чи у тебе
Сталі не хватає?

3. – Є у мене
Заліза вдоволі,
Є у мене
Дівка до любові.

4. Є у мене
Дівка Катерина,
Вона мені
Слави наробила.

Зап. 8.IV 1955 р. П’явка І. І. у с. Велика Павлівка Зіньківського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 1047, арк. 1 (текст), арк. 5 (мел.).

386. Ой ковалю (09-БК-11)

1. – Ой ковалю,
Коваль-коваленко,
Чом не куєш
Заліза раненько?

2. Чи й у тебе
Заліза немає?
Чи й у тебе
Сталі не хватає?

3. – Єсть у мене
Сталі три коморі,
Єсть у мене
Дівка до любові.

4. Єсть у мене
Дівка Катерина,
Вона ж мені
Жалю наробила.

5. Вона ж мені
Сина спородила,
До схід сонця
В криниці втопила:

6. – Ой дай, Боже,
Сніги та морози,
Щоб замело
Сліди та дороги.

7. Щоб замело
Сліди та дорожки,
Щоб не знали
Люди та ворожки.

8. Щоб не знали,
Куди я ходила,
Щоб не знали,
Кого я любила.

9. Я ж любила
Ковальського сина,
Я ж думала,
Що буду щаслива.

Зап. 1976 р. Прядко І. М. у с. Милорадово Котелевського р-ну Полтавської обл. від Андрусенко Насті Іванівни. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 935, арк. 3, № 3. Слова народні, обробка Прядка І. М.

387. Ой ковалю (09-БК-11)

1. – Ой ковалю,
Та ще й коваленьку,
Чом не куєш
Рано помаленьку?

2. Чи й у тебе
Заліза немає,
Чи й у тебе
Сталі не хватає.

3. – Є у мене
Заліза доволі,
Є у мене
Сталі-предесталі,

4. Є у мене
Дочка Катерина.
Вона ж мені
Слави наробила.

5. Що звечора
Дитину зродила,
А в півночі
В криниці втопилась.

6. А з півночі
В криниці втопилась:
Така її доля
Молодій судилась.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 32.

388. Хорошая дєвушка (09-БК-12)

1. Хорошая дєвушка,
Ой вона плохо здєлала,
Ой вона плохо здєлала,
Дитя зродила.

2. Вона плохо здєлала,
Ой дитя зродила,
Ой посадила в човничок,
Приказивала.

3. Посадила в човничок
Та й приказивала:
– Ой пливи, пливи, човничок,
Понад берегом.

4. Пливи, пливи, човничок,
Ой понад берегом,
Ой збірай красних дєвушок
По всєм городам...

5. Збірай красних дєвушок
Ой по всєм городам...
Ой що в суботу ранесенько
Всі дзвони ревуть.

6. В суботу ранесенько
Ой всі дзвони ревуть,
Ой молодую дєвушку
На розстрєл ведуть.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 24.

389. Чого, соловейко (09-БК-13)

1. – Чого, соловейко,
Ой смутний, невесьол:
Ой повєсіл головку,
Зьорен не клюйош?

2. – Клював би я
зьорнишка,
Ой так волюшки нєт.
Ой співав би я пєсєнку,
Так голосу нєт.

3. Золотая клєтка
Ой зсушила меня,
Ой молода дівчина
По саду гуля.

4. Молода дівчина
По саду гуля,
Ой підколола ноженьку,
Здєлалась больна.

5. Підколола ноженьку,
Ой здєлалась больна,
Ой кричала гукала:
– Подай дохтаря!

6. Приїзджає дохтар,
Ой парень молодой,
Ой питає дохтар:
– Чим дєвка больна?

7. – Болят ручки, ножки,
Ой болить голова,
Ой на грудь нездорова,
Сама чуть жива.

8. – Годі тобі, дівко,
Ой дохтарів дурить,
Ой пора тобі, дівчино,
Дитину родить.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 28 зв.

390. Ой ви, хлопці-моряки (09-БК)

1. – Ой ви, хлопці-моряки,
Ой де ж ваші шлюпки,
Візьміть мене із собой,
Іду в одной юпкє.

2. – Ой ти, дєточка моя,
Красіва собою,
Я й на платтє тєбє дам,
Будєш мнє женою

3. Пойді, дєточка, спитай
Матері совєта,
Що ти єдеш с моряком
Край бєлого свєта.

4. Мать совета не даёт:
– Будеш, дочка, дома,
Матрос тебя не возьмёт,
Только посмеётся.

5. Не послушала она
Матері совета,
Поехала с моряком
Край белого света.

6. На горі вода біжить,
Під горою ллється,
Матрос дєвочку любив,
А тепер сміється.

7. Через года полтора
Ідьот доч унила,
На руках она несёт
Матроського сина.

8. – Прийми, маменька, мєня,
Біда небольшая,
Матросёнок будет звать:
Бабушка родная.

9. – Пойди, доченька, туда,
С ким совет имела,
Не слушала ты меня,
То й зятя не треба.

10. – Розійдися, сине море,
На дві половини,
Візьми мене сироту
Ще й мою дитину.

11. Розійшлося сине море
На дві половини,
Взяло її сиротину
Ще й її дитину.

Зап. Попадич Ф. 1932 р. від Пащенко Улі та Олі Радченко із Диканьки (нині с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 94 зв.-95 (188-189).

391. Ой Галю, моя Галю (10-БК-02)

1. – Ой Галю, моя Галю,
Що я тебе сказать маю.

2. Що я тобі сказать маю,
Сім загадок загадаю.

3. А що в'ється круг деревця?
А що гріє круту гору?

4. А що гріє круту гору?
А що біжить без прогону?

5. А що росте без колоса?
А що плаче без голоса?

6. – Що хміль в'ється круг деревця.
Місяць гріє круту гору.

7. Місяць гріє круту гору,
Вітер біжить без прогону.

8. Камінь росте без колоса,
Роса плаче без голоса.

Зап. Попадич Ф. у м. Хорол на Полтавщині (нині Хорольського р-ну Полтавської обл.) від Дандре. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 6, № 30.

392. Дівчинонька моя Галю (10-БК-02)

1. Дівчинонька моя Галю,
Що я в тебе роспитаю.

2. Угадаєш, – моя будеш,
Не вгадаєш, – чужа будеш.

3. А що росте без коріння,
А що горить без полум'я?

Зап. Попадич Ф. в с. Опішні (нині с. м. т. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) від Риженка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 64 (128), № 162.

393. Пора нам додому (10-БК-04)

1. Пора нам додому,
Бо туча забила,
Козак невеселий,
Лихая година!

2. – Ой як міні, брацця,
Веселому бути:
Любив я дівчину,
Не можу й забути.

3. А другу я любив, –
Засватали люди,
Міні ж, молодому,
Доленьки й не буди!

4. Закидайте сітку
Через бистру річку
Та витягніт долю
Міні, молодому.

5. Не піймали долі,
А піймали рибу:
Щука-риба грає,
До дна поринає.

6. До дна поринає,
Собі пару має,
Міні ж, молодому,
Пароньки немає.

7. Тільки ж міні пари,
Що очиці карі,
Тільки ж до любови,
Та що чорні брови.

8. Чорні брови маю,
Та не ожинюся,
Дівчата не люблят,
Я з жалю втоплюся.

9. – Не топись, козаче,
Бо душу загубиш,
Ходім, повінчаймося,
Коли вірно любиш!

10. Пішли вінчатися, –
Нема попа дому,
Чи твоє нещастя,
Чи моя недоля?

11. Та пішов козак яром,
Дівка долиною, –
Зацвів козак рожою,
Дівка калиною.

12. Ой рожа посохла,
Калину зламали, –
Бодай ті пропали,
Що нас розлучали!

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 21-22, № 18.

394. Чом дуб не зелений (10-БК-04)

Помалу

1. – Чом дуб не зе-ле-ний? Бо ту-ча при-би-ла.
Та ко-зак не-ве-се-лий, – ли-ха-я го-ди-на.

Вар. зап.

Повільно
Один

– Чом дуб не зе-ле-ний? Бо ту-ча при-би-ла.
Та ко-зак не-ве-се-лий, ли-ха-я го-ди-на.

1. – Чом дуб не зелений?
Бо туча прибила.
Козак невеселий, –
Лихая година.**

2. – Як же мені, браття,
Веселому бути,
Любив я дівчину, –
Не можу забути.

3. Любив я другую, –
Засватали люди,
Мені, молодому,
Пароньки не буде.

4. Тілько в мене й парі,
Що оченьки карі,
Тілько й до любови,
Що чорненькі брови.

5. Чорні брови маю
Та й не оженюся,
Піду до Дунаю,
З жалю утоплюся.

6. Виходить дівчина
Із нової хати:
– Не топись, козаче,
Щось маю казати!

* Нижній голос співає октавою нижче. (Л. Є.)
** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

7. Не топись, козаче,
Марно душу згубиш,
Ходім, повінчаймось,
Коли вірно любиш.

8. Не топись, козаче,
Господь Бог з тобою,
Зажди до осени,
Возьму шлюб з тобою!

9. – Далеко, дівчино,
До осени ждати,
Піду на Вкраїну
Иншої шукати.

10. Пішов козак яром,
Дівка долиною,
Став козак терном,
Дівка – калиною.

11. Козакова мати
Йшла терен ламати:
– Це ж не терночок,
А це ж мій синочок.

12. Дівчинина мати
Йшла калину ламати:
– Це ж не калиночка,
А це ж моя дочка.

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від гурту – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 9 зв..-10, № 11а

395. Чом дуб не зелений (10-БК-04)

♩= 70

1. Чом дуб не зе - ле - ний, чи гро - мом при - би - ло?
Ко - зак не - ве - се - лий, – ли - ха - я го - ди - на.

(p)

1 2 3 4

1. Чом дуб не зелений,
Чи громом прибило?
Козак невеселий, –
Лихая година.

2. – Молодий козаче,
Чого зажурився, –
Чи воли пристали,
Чи з дорожки збився?

3. – Воли не пристали,
З дорожки не збився,
Полюбив дівчину,
Так не одружився?

4. Полюбив дівчину, –
Засватали люде,
Мені, молодому,
Парочки не буде.

5. Тільки тії й пари, –
Що очиці карі,
Тільки й і любови, –
Що чорнії брови.

6. Пішов козак яром,
Дівка – долиною,
Та й став козак терном,
Дівка – калиною.

Зап. 1940 р. Гайдай М. П. у м. Маріуполі Донецької обл. від службовця заводу Бережного Михайла Даниловича, 35 р. з с. Великий Перевіз Шишацького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 290, арк. 48, № 65.

396. Не ходи, козаче (10-БК-04)

Повагом (Помірно)

1. Не хо - ди, ко - за - че, та не хо - ди, ко - за - че, ко - за - че, по - над бе - ре - га - ми.
2. По - над бе - ре - га - ми... Та не су - ши див-

1. Не ходи, козаче,
Та не ходи, козаче, козаче,
Понад берегами

2. Не суши дівчину,
Та не суши дівчину, дівчину
Чорними бровами.

3. Чорні брови маю
Та чорні брови маю, я маю
Та й не оженюся,

4. Піду до прийому,
Та піду до прийому, прийому,
В салдати наймуся.

5. В салдати не приймають,
Та в салдати не приймають,
приймають
Назад повернуся,

6. Піду до річеньки,
Та піду до річеньки, річеньки,
З жалю утоплюся.

7. Дівчинонька плаче,
Та дівчинонька плаче, та плаче:
– Не топись, козаче!

8. Не топись, козаче,
Та не топись, козаче,
Бо душу загубиш.

9. Ходім повінчаймось,
Та ходім повінчаймось,
вінчаймось,
Коли вірно любиш.

10. Та пішли вінчатись,
Та пішли вінчатись, вінчатись, –
Нема попа дома,

11. Пішов козак яром,
Та пішов козак яром, та яром,
Дівка – долиною.

12. Зацвів козак терном,
Та зацвів козак терном, та терном,
Дівка – калиною.

Зап. Попадич Ф. на хуторі Пожарні на Зіньківщині (нині Зіньківський р-н Полтавської обл.) від Лихопой В. С. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 6, № 27; од. зб. 130, арк. 2, № 2. Текст реконструйовано нами. (Л. Є.)

397. Не ходи, козаче (10-БК-04)

[Одна] ♩.= 96

1. Не хо - ди, ко - за - - - че,

[Усі]

ой не хо - ди, ко - за - че, по - над бе - ре - га - ми.

1. Не ходи козаче
Ой не ходи козаче
Понад берегами.

2. Понад берегами...
Ой не суши дівчини
З чорними бровами.

3. З чорними бровами...
Ой чорні брови маю
Та й не оженюся.

4. Та й не оженюся...
Ой піду до прийому,
В москалі наймуся.

5. В москалі наймуся...
Ой в москалі не
приймуть,
Піду утоплюся.

6. Піду утоплюся...
Ой не топись, козаче,
Бо дівчина плаче.

Зап. 1926 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Насті Липовець – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 55 (мел.); ф. 9, од. зб. 4, арк. 38 (текст); ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 29..

398. Циганка-ворожка (10-БК-05)

Одна ♩= 60 Повільно, але енергійно

1. Ци - ган - ка - во - рож - ка шу тє - ла на - до

Усі

мной, за ру - ку дєр - жа - ла, ка - ча - ла жи го - ло - вой, за

руч - ку дєр - жа - ла, ка - ча - ла же го - ло - вой.

1. Циганка-ворожка
Шутєла надо мной,
За ру(ч)ку дєржала,
Качала жи головой:*
е

є
2. – Ніщасна дівчонка,
Ніщасна растьош,
Кого вірно любіш,
Та заміж не пайдьош.
о у о

3. Настало дівчонкє
Сімнадцять(і) лєт,
Наєхало сватав,
Коньця й краю нєт.

4. – Отєц мой багатий,
Он вистроїть мост,
Широкій і длінний,
На тисячу вьорст.

5. Поставлю сторожу
Сзаді й спереді,
А сам буду єхать
и
По середені.

6. Сторожа уснула,
Мости розійшлись,
Нєвєста втонула,
Дружкі зостались.
и

7. Нє жаль мнє сторожі,
Не білого ж коня,
А жаль мнє дєвчонкі,
Вінчального ж дня.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С., 1946 р. н. (заспівує), Стельмашенко Д. П., 1944 р. н., Становської Г. І., 1938 р. н., Чепурної Р. В., 1937 р. н., Курочки Л. К., 1946 р. н., Швеця П. О., 1942 р. н., Кравченка М. М., 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 14.

399. Ішла, ішла дівчина (10-БК-05)

1. І - шла, і-шла дів - чи - на до - ли - но - ю са - ма,

з го - ря по не - во - лі за - пла - ка - на й о - на.

1. Ішла, ішла дівчина
Долиною сама,
З горя по неволі
Заплакана й она.

2. – Нещасна ти, дівко,
Нещасна ти ростеш,
Кого вірно любиш,
Так замуж не пойдеш.

3. – Нє верь, дорогая,
Нє верь нікому,
Повєрь, дорогая,
Мінє одному.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

4. На той же рєкє
Поставлю большой мост
Широкой та долиной
На тисячу верст.

5. На том же мосту я
Поставлю сторожей
Сімсот посерьодкє,
П'ятсот по бокам.

6. Єхала нівеста,
Мост проваливсь,
Невеста втонула,
Подружки зостались.

7. Невесту-красотку
Із моря везут,
Циганку-ворожку
Закована ведуть.

8. Невесту-красотку
Во гроб однесуть,
Циганку-ворожку
В острог одведуть.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Дуні Дмитренкової та Килини Опеньки із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 50 зв. (101), № 27 (123).

400. Ой зайшло сонце (10-БК-06)

1. Ой зайшло сонце
Ой за віконце,
Ой за зелений гай.

2. За зелений гай...
Та вийди, вийди,
Дочко, невдашечко,
Та сей сон отгадай.

3. Сей сон отгадай...
Та ні вмивалася,
Та ні втиралася,
Та пішла в поле жать.

4. Пішла в поле жать...
Ой дожалася
До долини
Та лягла спочивать.

5. Лягла спочивать...
Покотилася, по свойому
Ой миленькому
Ой зажурилася.

6. Зажурилася...
– Та не журися,
Молода дівчино,
Бо я сокіл твій!

7. А я сокіл твій...
А єсть у мене
Сіделечко
А ще й кінь вороний.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Рибалки з с. Веприк на Зіньківщині (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 11 зв., № 41.

401. Ой зайшло сонце (10-БК-06)

1. Ой зайшло сонце
Та і за віконце,
За зелений сад,
Та любилися,
Та кохалися,
Ой хто ж...
Ой хто ж тому рад*.

2. А молодая
Та дівчинонька
Раденька була,
Взяла того
Козаченька
У сад повела.

3. Постелила
Постілоньку,
Положила спать,
А сама сіла
Край постелі,
Зажурилася.

4. – Ой не журися,
Молода дівчино,
Ти будеш моя,
Є у мене
Коник вороненький,
Шовкові повода.

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с. Мильці (нині Полтавського р-ну Полтавської обл.) від Голуба Миколи. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 1 зв., № 4.

402. Ой зайшло сонце (10-БК-06)

♩= 92

1. Ой за - йшло сон - це за ві - кон - це, ой за зе - ле - ний гай. 2. За зе - ле - ний гай... У - стань, доч - ко - не - вда - шеч - ко, ой, ой сей сон роз - га - дай.

1. Ой зайшло сонце
За віконце,
Ой за зелений гай.

2. За зелений гай...
Устань, дочко
Невдашечко,
Ой сей сон розгадай.

3. Сей сон розгадай...
Встала дочка
Невдашечка,
Ой не розгадала.

4. Не розгадала...
Ні вте̇ралась,
Ні вмивалась,
Ой пішла в поле жать.

5. Пішла в поле жать...
Не дожала
До дорожки,
Ой лягла спочивать.

6. Лягла спочивать...
А спочивши,
Невдашечка
Ой покотилася.

7. Покотилася..
По своєму
Миленькому
Ой зажурилася,

8. Зажурилася...
– Не журися,
Моя мила,
Ой бо я буду твій,

9. Бо я буду твій...
Єсть у мене
Сіделечко,
Ой ще й вороний кінь,

10. Ще й вороний кінь...
Та запрягти
Та поїхать
Ой до тестенька в двір,

11. До тестенька в двір.
Здоров, здоров,
Мій тестеньку,
Ой здоров, добрий день.

12. Здоров, добрий день...
Оддай дочку
Невдашечку
Хоч на один день,

13. Хоч на один день...
Як прийдеш ти,
Козаченьку,
Ой сім день погонить,

14. Сім день погонить...
Тоді й оддам
Невдашечку
Ой хоч поговорить.

Зап. 1930 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Липовець О., 20 р. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 65-66.

* Мабуть, таким чином розспівують другий рядок кожної строфи пісні. (Л. Є.)

403. Гей, із броду (11-БК-01)

♩= 69

1. Гей, із бро - ду та бра-ла дів - ка во - ду,
ой та й у-пус-ти - ла та ві-де-реч - ка в во - ду.

Вар.

♩= 69

Гей, із бро - ду та бра-ла дів - ка во - ду.
Гей, та й у-пус-ти - ла ві - де-реч - ка в во - ду.

1. Гей, із броду
Та брала дівка воду,
Ой та й упустила
Та відеречко в воду.

2. Стало воно
На дно пуринати,
Ой стала дівка
На човен сідати.

3. Та ще дівка
На човен не сіла,
Ой збушувалась
Серед моря филя.

4. Збушувалась
Серед моря волна,
Ой викинула
Дівчиноньку з човна.

5. По тім боці
Аж три риболовці,
Ой один каже:
– Синє море грає.

6. Один каже:
– Синє море грає,
Ой другий каже:
– Дівка потопає.

7. Третій каже:
– Хоч коника збуду,
Ой дівчиноньку
Рятувати буду.

8. – За цю ряту
Бери з мене плату,
Ой сімсот рублів,
Ще й рублену хату.

9. – Ой не хочу
З тебе плати брати,
Ой хочу тобі
Дружиною стати.

10. – Лучче буду
На дно пуринати,
Ой ніж с тобою
Під вінцем стояти.

11. Лучче буду
В морі пісок їсти,
Ой ніж с тобою
Вечеряти сісти.

Зап. 1930 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Батьковської Марії, 25 років. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 10-11. Вар. зап. 1926 р. Липовець С. там само. ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 40.

404. Не віддала мене мати (11-БР-04)

1. Не від - да-ла ме - не ма - ти та за о-хот - нич - ка,
а від - да-ла ме - не ма - ти та за не - до - рост - ка.

* Примітка червоним олівцем "форшлг". (Л. Є.)

1. Не віддала мене ненька
За охотничка,
А віддала мене ненька
Та за недоростка.*

2. Що я того недоростка
Зроду не любила,
Аж чотири неділеньки
Та й не говорила.

3. А на п'ятую неділю
Стало повертати,
Стала того недоростка
В гості підмовляти.

4. – Ой поїдем, недоростку,
До батенька в гості,
Що у мого батенька
Ввесь двір на помості.

5. Що у мого батенька
Ввесь двір на помості,
А в моєї неньки
Щонеділі гості.

6. Та проїхали вони поле,
Проїхали друге,
А на третєє поле
Стали повертати.

7. А на третєє поле
Стали повертати,
Стала того недоростка
З воза іспихати.

8. Та й узяла недоростка
За білії боки,
Та й повела недоростка
У яри глибокі.

9. Прив'язала недоростка
До сосни плечима,
Та й до сосни плечима,
А на яр очима.

10. – Ой стій же ти, недоростку,
Не спи, не дрімай,
Та мене, молоденьку,
Із гостей виглядай.

11. Недовго ж я гостювала:
Чотирі неділі.
А на п'ятую неділю
До свекра поїду.

12. А на п'ятую неділю
До свекра поїду
І до того недоростка
У яри заїду.

13. – Здоров, здоров, недоростку,
Чи спиш, чи дрімаєш,
А чи мене, молодую,
З гостей виглядаєш?

14. – Ой я ж, моя мила,
Не сплю, не дрімаю,
Та все тебе, молодую,
З гостей виглядаю.

15. Ой дай мені, моя мила,
Водиці напиться,
Пусти ж мене, моя мила,
На світ подивиться.

16. – Ой на тобі, мій миленький,
Та вина напитись,
Прошу тебе, мій миленький,
Дома не хвалитись.

17. Під'їжджають під ворота –
Вийшла стара мати,
Та вийшла стара мати
Воріт відчиняти.

18. – Ой, десь же ти, мій синочку,
В гостях перепився,
Ой чого ж ти, мій синочку,
З личенька змінився?

19. – Ой я ж, моя матусенько,
В гостях не перепився,
А в зелених ярах
На звір надивився.

20. Ой дивися, моя ненько,
Яка в боку дірка,
Оце ж тобі, моя ненько,
Багата невістка.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 4 зв. (текст), арк. 17 (мел.), № 7.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

405. За городом озеречко (11-БР-05)

1. За городом озеречко,
Там плавало відеречко,
Суснові клипки,
Дубове денце, –
Не цурайся ж, моє серце!

2. Там плавало відеречко
Троє суток із водою...
– Вийди, дівчино,
Вийди, рибчино,
Поговоримо вдвох з тобою!

3. – Ой рада б я виходити,
З тобою, серце, говорити, –
Лижит милий
З правого боку,
Так буюся розбудити.

4. – Ой дівчино моя люба,
Відвернися від нелюба,
Буду я стріляти,
Буду я влучати
Аж до зеленого дуба.

5. – Ой козаче молоденький,
В тебе коник вороненький,
Сідлай ти коня
Та їдь із двору,
Що ти не мій, я не твоя.

6. Я ж на коника сідаю,
До коника промовляю:
– Біжи ж ти, мій коню,
Біжи, мій вороню,
Аж до тихого Дунаю!

7. До Дунаю добігаю,
Стану, гляну, подумаю:
Чи міні втоптись,
Чи міні вдавитись,
Чи сам молод я не знаю.

8. Ой піду ж я у лісочок
На жовтесенький пісочок,
Зірву листочок,
Прикрию слідочок,
Де моя мила й походила.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 17-18, № 14.

406. Ой у полі озеречко (11-БР-05)

1. Ой у полі озеречко,
Там плавало відеречко.
Сосновії клепки,
Дубовеє денце,
Не цурайся, моє серце.*

2. Бо як будеш цуратися,
Будуть люди сміятися.
Хоть посватайся,
Хоть покумайся,
А все ж таки не цурайся.

3. Вийшов місяць над водою,
Я зустрінуся з тобою.
– Вийди, дівчино,
Вийди, рибчино,
Поговоримо з тобою.

4. – Як я буду виходити,
І з тобою говорити?
Поклала мати
Коло себе спати,
Боюсь її розбудити.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 4 (86).

407. Ой у полі озеречко (11-БР-05)

Один Дуже помалу

1. Ой у по-лі о-зе-реч - ко, там пла-ва-ло ві - де-реч - ко,

Гурт

сос-но-ві клеп-ки, а ду - бо-ве ден-це, не цу-рай-ся, ко - зак сер - це! / ко - зак сер - це!

1. Ой у полі озеречко,
Там плавало відеречко,
Соснові клепки,
А дубове денце.
Не цурайся, козак серце!

2. Бо як будеш цуратися,
А будуть люди сміятися.
Хоч покумаймось,
А хоч породаймось,
А все ж таки не цураймось.

3. Там плавало відеречко
Троє суток із водою.
– Вийди, дівчино,
Вийди, рибчино.
Погговоримо з тобою.

4. – Ой рада б я виходити,
А з тобою, серце, говорити,
Лежить же нелюб
На правій ручці...

5. – Ти, дівчино моя люба,
Одкотися від нелюба.
Буду стріляти,
Буду ціляти
З-під зеленого дуба.

6. – Ой чи вдариш,
Чи не вдариш,
Тільки мені віку омалиш.
Ой чи ти влучиш,
А чи не влучиш,
Тільки парочку розлучиш.

* Останні три рядки кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

7. Ти, козаче молоденький,
А в тебе коник вороненький.
Сідлай коня,
Виїзжай із двора,
Бо ти не мій, я ж не твоя.

8. – Поїду я до Дунаю,
Стану, гляну подумаю,
Чи мені втопиться,
Чи з коника вбиться,
А чи назад повернуться.

9. Та й піду я у лісочок,
Наламаю там калини,
А чи не побачу,
А чи не зостріну
Свою вірную дівчину.

10. Моя вірная дівчина
У лісочку заблудила.
Тілько слідочок
З-під білих ніжочок,
А де мила походила.

11. Ой вирву я листочок
Та й прикрию той слідочок,
А щоб не засипав,
А щоб не завіяв
Жовтенький пісочок.

Зап. Онищенко Д. І. на х. Путивка (нині Лубенський р-н Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 3 зв.-4. Гуртова.

408. Ой у полі озеречко (11-БР-05)

Жваво Повільно

1. Ой у по-лі о-зе-реч - ко, там пла-ва-ло ві-де-реч - ко.
Сос-но-ві клеп-ки, ду - бо-ве ден-це, не цу-рай-ся, ко-зак-сер - це.
2. Бо як бу-деш цу-ра-ти-ся, бу-дуть лю-ди смі - я-ти - ся.
Хоч по-він-чай-мось (і), хоч по-ку-май-мось, та-ки, сер-це, не цу-ра-(га)й-мось.
Хоч по-він-чай-мось, хоч по-ку-май-мось, та-ки, сер-це, не цу-рай-мось
3. Бо як бу-деш цу-ра-ти-ся, бу-дуть лю-ди смі-я-ти - ся.

1. Ой у полі й* озеречко,
Там плавало відеречко.
Соснові клепки,
Дубове денце,
Не цурайся, козак-серце.

2. Бо як будеш цуратися,
Будуть люди сміятися,
|: Хоть* повінчаймось,
Хоч покумаймось,
Таки, серце, ж* не цураймось. :|
3. Бо як будеш цуратися,
Будуть люди сміятися.

Зап. 4.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Святиної Марії Самсонівни, 1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 490, арк. 8-9. Нотація Єфремової Л. О.
* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

409. Ой у полі озеречко (11-БР-05)

1. – Ой у полі озеречко,
Там плавало відеречко.
|: Соснові клепки,
Дубове денце,
Не цурайся, козак-серце. :|

2. Ой [як] будеш цуратися,
Будуть люди сміятися,
|: Хоч покумаймось,
А хоч повінчаймось,
Таки, серце, не цураймось. :|

3. [– Не хочу куматися]
І не хочу вінчатися.
Сідлає коня,
З'їжджає з двора.

Зап. 2.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Мельник Олександри Антонівни, 1900 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 36-37. Нотація Єфремової Л.

410. Ой у полі озеречко (11-БР-05)

1. Ой у полі озеречко,
Там плавало відеречко,
|: Соснові клепки,
А дубове денце,
Не цурайся, козак-серце. :|

2. Бо як будеш цуратися,
Будуть люди сміятися,
|: Хоч покумаймось,
Хоч поругаймось,
Повсяк, серце, не цураймось. :|

Зап. 5.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. там само від Шарлай Федора Полікарповича, 1928 р. н. та Шепілової Тетяни Петрівни, 1912 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 490, арк. 25-26. Нотація Єфремової Л. Мел. надр.: Народні пісні в записах Миколи Гоголя, с. 186.

411. Ой зима, зима (11-БР-06)

1. Ой зима, зима,
Ти холодная
Ой та не зморозь мене
Та й не зморозь мене.

2. Ой не зморозь мене
Ще й мужа мого,
З походу йдучи,
Коня ведучи,
Зброю несучи.

3. Ой збруя моя,
Збруя ясная,
Доле ж ти моя,
Ти нещасная.

Зап. 25.ІІ 1939 р. Лебідь П. (текст), Онопа Т. Ф. (мел.) у с. Матяшівка Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від гурту колгоспників у Андрієнка Олексія Григоровича, 47 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 255, арк. 66, № 70 (текст), од. зб. 256, арк. 31, № 18 (мел.).

412. Та не жаль мені (11-БР-08)

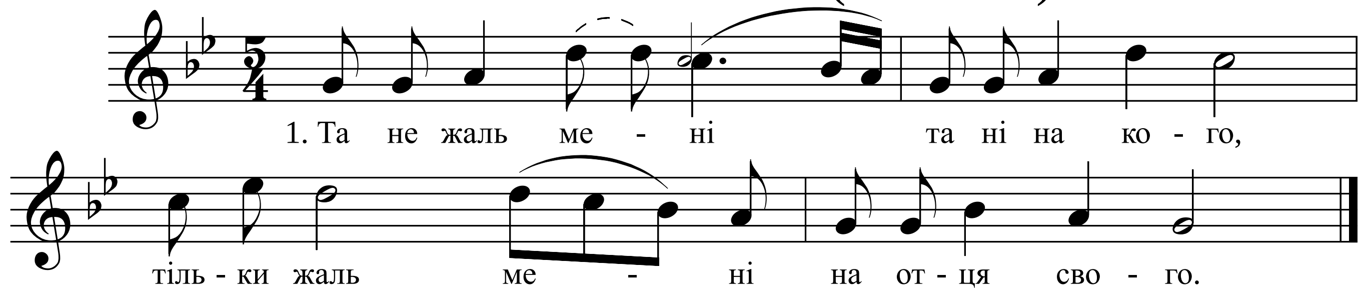

1. Та не жаль мені
Та ні на кого,
Тільки жаль мені
На отця свого.

2. На отця свого
Ще й на рідного, –
Оженив мене,
Малолітнього.

3. Малолітнього,
Малоумного,
Малоумного,
Нерозумного.

4. Та й узяв жінку
Не до любови,
Не до любови
Не до розмови.

5. Не до любови
Не до розмови,
Ні снопа св’язать,
Ні слова сказать.

6. – Ой не смійся, милий,
Бо ти сам такий, –
Ні коси набити,
Ні грабель зробить.

7. Що косу наб’єш,
То й розіб’ється,
А граблі зробиш,
То й розробляться.

8. Та й поїхав милий
У Китай-город,
У Китай-город
Та й на ярмарок.

9. Та й купив милий
Корабель новий,
Та й оддав милий
Шістдесят рублів.

10. Шестдесят рублів
Ще й з полтиною,
Посадив милу
Ще й з дитиною.

11. Корабель пливе,
Аж вода реве,
А дитя реве,
Як ворон кряче.

12. А мила сидить,
Як свіча горить.
– Ой вернись, мила,
Голубка сива.

13. Ой вернись, мила,
Голубка сива!
– Не вернусь, муже,
Бив мене дуже.

14. Ой ти бив мене
Та дубиною,
Називав мене
Та немилою.

15. Ой ти бив мене
Днищем та гребінкою,
Називав мене
Ще й не жінкою.

16. Ой ти бив мене
Рублем ще й качалкою,
Називав мене
Не хазяйкою.

17. Ой ти брав мене
Та за вутінку,
Перевів мене
Та на вустілку.

18. Ой ти брав мене
Та й як калину,
Перевів мене
На жовту диню.

19. Ой ти брав мене
За хазяєчку,
Перевів же мене
Та на наймичку.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 19, № 21.

413. Не женивсь молод (11-БР-08)

1. Не женивсь молод,
Та було горе,
А тепер оженивсь,
Та стало двоє.

2. Та й узяв жінку
Не до любови,
Не до любови,
Не до розмови.

3. Не до любови,
Не до розмови,
Не біле личко,
Не чорні брови.

4. Ой пішов молод
Та й у Китай-город,
У Китай-город
Та й на ярмарок.

5. Та й купив молод
Корабель новий,
Корабель новий,
Помальований.

6. А за той корабель
Півтораста рублей,
Півтораста рублей
З половиною.

7. Корабель іде,
Аж вода реве,
А мила сидить,
Як свіча горить.

8. А мила сидить,
Як свіча горить,
А дитя плаче,
Як ворон кряче.

9. – Ой іди, мила,
Погодуй сина.
– Не піду, друже,
Бо знущався дуже.

10. Ой бив рублем
Ще й качалкою,
А тепер назвав
Та й коханкою.

Зап. Попадич Ф. на хуторі Пожарні на Зіньківщині (нині Зіньківський р-н Полтавської обл.) від Лихопой В. С. - ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 130, арк. 5, № 14.

414. Ой і хмариться (11-БР-08)

1. Ой і хмариться,
Не годиниться,
Рубай дерево,
Куди хилиться.

2. Рубай дерево,
Куди хилиться,
Віддай дочку,
Куди прийдеться.

3. Хоч за старого,
Хоч за малого,
Хоч за козаченька
Розудалого.

4. Оженили мене
Малолітнього,
Малолітнього,
Нерозумного.

5. Та й узяв жінку
Не до любови,
Не до любови,
Не до розмови.

6. Ні снопа зв’язать,
Ні слова сказать,
Сніп ізв’яже,
То й розв’яжеться,
Слово скаже –
Не наравиться.

Зап. Попадич Ф. у Опішні (нині с. м. т. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) від Риженка Я. О. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 133, арк. 18, № 25 (74).

415. Ой і хмариться (11-БР-08)

1. Ой і хма - рить - ся, не го - ди - нить - ся,

ру - бай де - ре - во, ку - ди хи - лить - ся.

1. Ой і хмариться,
Не годиниться,
Рубай дерево,
Куди хилиться.

2. Рубай дерево,
Куди хилиться,
Віддай дочку,
Куди прийдеться.

Зап. Попадич Ф. у Решетилівці (нині с. м. т. Решетилівка Решетилівського р-ну Полтавської обл.) від Поповича. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 17 зв., № 109.

416. Ми на время полюбились (12-БК)

Поволі

1. Ми на вре - мя по - лю - би - лись, не на

щас - тя і - зій - шлись, як по - ко - ха - лись,

та й по - ко - ха - лись, та й ро - зі - йде - мось ко - лись.

1. Ми на время полюбились,
Не на щастя ізійшлись,
Як полюбились та й покохались,
Та й розійдемось колись.*

2. – Скажи, скажи, мій миленький,
Чи ти мене любиш?
А чи ти ходиш до другої,
За що мене губиш?

3. – Що я тебе, моя мила,
Люблю ще й кохаю,
Тільки твій рід нарікає,
Що я п'ю, гуляю.

4. – Годі ж тобі, мій миленький,
На рід нарікати,
А лучше скажи, що я вбога,
Та не хочеш брати.

5. Дівчаточка-голубочки,
По мені покайтесь,
В такіх літах, як я була,
В хлопців не влюбляйтесь.

6. Бо то хлопці, як голубці,
Голубок милують,
А як прийдеться до горя,
Топитись пускають.

7. На тім місті, де я втопилася,
Щука-риба грає,
Що мій миленькій та веселенькій
Собі пару має.

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. в с. Решетилівка (нині с. м. т. Решетилівка Полтавської обл.) від Шабаліної Титияни та Лобач Ялисовети. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 4 зв., № 12.

* Другу половитну кожної строфи співають двчі. (Л. Є.)

417. Сусідоньки, голубоньки (13-БР-01б)

Хутко

1. Су - сі - донь - ки, го - лу - бонь - ки, со - бе - ре - мось

до - ку - понь - ки, со - бе - ре - мось до - ку - понь - ки

та й ви - п’є - мо по рю - - - монь - ки.

♩= 94 Хутко

Вар. зап.

Су - сі - донь - ки, го - лу - бонь - ки, со - бе - ре - мось

до - ку - понь - ки, со - бе - ре - мось до - ку - понь - ки

та й ви - п’є - мо по рю - монь - ки.

1. Сусідоньки, голубоньки,
Соберемось до купоньки,
Соберемось до купоньки
Та й вип'ємо по рюмоньки.

2. А я п'яна та й валюся,
Додомоньку йти боюся,
Ревнивого мужа маю,
Краще піду до Дунаю.

3. На камені ноги мила,
Поки вода її збила:
– Ой ви, щуки, їжте руки,
А ви, соми, їжте ноги.

4. А личенька не займайте,
Нехай воно побілиться,
Нехай воно побілиться,
Прийде милий подивиться.

5. А миленький догадався,
За відеречка хватався,
За відеречка хватався,
До Дунаю поспішався.

6. – Ой Дунаю, Дунаєчку,
Верни мою хазяєчку,
Бо семеро дітей маю,
А восьмеє сповиваю.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 18; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 24 зв. Зазвичай записи цього фольклориста у різних одиницях збереженнях майже ідентичні, але у цьому випадку вони істотно різняться між собою, тому подаємо обидва. (Л. Є.)

418. А я п'яна та й хилюся (13-БР-01а)

1. А я п'я - на та й хи - лю - ся,
а я п'я - на та й хи - лю - ся,
чо - ло - ві - ка не бо - ю - (ся).

1. А я п'яна та й хилюся, (2)
Чоловіка не боюся.

2. Чоловік не б'є, не лає, (2)
Тільки з дому проганяє:

3. – Іди, мила, хоть топися, (2)
Бо ти мені не годишся.

4. Пішла мила до Дунаю, (2)
Із Дунаєм розмовляє:

5. – Ой Дунаю, Дунаєчку, (2)
Прийми ж мене, хазяєчку.

6. А ви, щуки, їжте руки, (2)
А ви, соми, їжте ноги.

7. А ви, раки, розтерзайте, (2)
Тілько личка не займайте.

8. Нехай милий обмиється, (2)
Прийде милий подивиться.

9. На камені ноги мила, (2) ,
Поки хвиля її збила.

10. А миленький догадався, (2)
До Дунаю поспішався:

11. – Ой Дунаю, Дунаєчку, (2)
Верни мені хазяєчку.

12. Бо тепер я горе знаю, (2)
Аж семеро діток маю.

13. А восьмеє в повиточку (2)
Сушить, крушить головочку.

Зап. 1939 р. Онопа Т. Ф. у с. м. т. Велика Багачка Великобагачагського р-ну Полтавської обл. від Вінниченко Килини (текст) та дівчат у клубі (мел.). – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 256, арк. 6 (текст), арк. 29 зв. (мел.), № 12.

419. Ой я п'яна та й хилюся (13-БР-01а)

♩= 60

1. Ой п'я - на я та й хи - лю - ся, ой п'я - на я
та й хи - лю - ся і до - до - му йти бо - ю - ся.

1. Ой я п'яна та й хилюся (2)
І додому йти боюся.

2. Бо лихого мужа маю, (2)
Буде бити, добре знаю.

3. Буде бити ще й лаяти, (2)
За ворота виганяти:

4. – Іди, мила, хоч топися, (2)
Бо ти мені не годишся.

5. Пішла мила до Дунаю, (2)
І з Дунаєм розмовляє:

6. – Ой ти, Дунаю, Дунаєчку, (2)
Прийми ж мене, хазяїчку.

7. Ой ви, щуки, їжте руки, (2)
А ви, соми, їжте ноги.

8. А ви, раки-розкудаки, (2)
Тіла мого не займайте.

9. Тіла мого не займайте, (2)
В груди мої не впивайтесь.

10. Пішов милий до Дунаю, (2)
Із Дунаєм розмовляє:

11. – Ой ти, Дунай-Дунаєчку, (2)
Верни ж мені хазяїчку,

12. Бо не вмію шити, прясти, (2)
Ще й діточок доглядати.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. від Г. Шульги, перейняв від С. Шарого 1930 р. з с. Вереміївка Семенівського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 174, № 232.

420. Чоловік жінку б’є, не б’є – катує (13-БР-05)

[Повільно]

1. Чо-ло-вік жін-ку б’є, не б’є - ка - ту - є, ні-хто ї - ї не ря - ту - є!
– Све - кор - ку - ба - тень - ку, по - ря - туй ме - не те - пе - ра!
А све - кор - ко у - ста - є, ду - бо - вий бич по - да - є:
– Бий, си - ну, бий, бий, на - у - чай та на свій о - би - чай пе - ре - во - ро - чай!

1. Чоловік жінку б’є, не б’є – катує,
Ніхто її не рятує!
– Свекорку-батеньку,
Порятуй мене тепера!

2. А свекорко устає,
Дубовий бич подає:
– Бий, сину, бий, бий, научай
Та на свій обичай переворочай!

Зап. А. у с. Литвяки Лубенського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Ганни Чигринової. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 148, арк. 77, № 125.

421. Чоловік жінку б’є, катує (13-БР-05)

[Повільно]

1. Чо-ло-вік жін-ку б’є, ка - ту - є, що во-на йо - му не стат - ку - є...
2. А све-кор-ко у - ста - є, ду - би - ноч-ку по - да - є:
– Све - кор - ку, ба - тень - ку, ря - туй ме - не, мо - ло - ду!
– Бий, си - ну, бий, бий, на - у - чай, на сві зви-чай пе - ре - во - ро - чай!

1. Чоловік жінку б’є, катує,
Що вона йому не статкує...
– Свекорку-батеньку,
Рятуй мене, молоду!

2. А свекорко устає,
Дубиночку подає:
– Бий, сину, бий, бий, научай,
На свій звичай переворочай.

3. Чоловік жінку б’є, катує,
Що вона йому не статкує...
– Свекрухо-матінко,
Рятуй мене, молоду!

4. А свекруха устає,
Качалочку подає:
– Бий, сину, бий, бий, научай,
На свій звичай переворочай.

5. Чоловік жінку б’є, катує,
Що вона йому не статкує...
– Діверку-братіку,
Рятуй мене, молоду!

6. А діверко устає,
Дубиночку подає:
– Бий, брате, бий, бий, научай,
На свій звичай переворочай.

7. Чоловік жінку б’є, катує,
Що вона йому не статкує...
– Зовице-сестрице,
Рятуй мене, молоду!

8. А зовиця устала,
Братові в ноги упала:
– Годі, брате, бить, годі катувать,
Тобі ж з нею вік вікувать!

Зап. Конощенко А. у м. Миргород Полтавської губ. (нині обл.) від Марії Шабенникової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 76 зв., № 124. Надр.: Балади, 2. – С. 286-287 (тільки текст).

422. Ой горе мені та не малеє (13-БР-05)

♩= 84

1. Ой го - ре ме - ні та не ма - ле - є,
б’є ме - не ми - лий та не жа - лу - є.
– Встань, свек - ру - хо,
встань, о - бо - ро - ни,
сво - го си - на пи - ри - го - во - ри.
А свек - ру - ха у - ста - є,
ка - ча - лоч - ку по - да - є.

1. Ой горе мені та немалеє,
Б'є мене милий та не жалує,
Б'є мене милий та не жалує.
– Встань, свекрухо,
Встань оборони,
Свого сина переговори,
А свекруха устає
Качалочку подає.

2. Ой, горе мені і т. д.
Встань, діверу,
Встань оборони,
Свого брата переговори
А діверко устає,
Нагаєчку подає.

3. Ой, горе мені і т. д.
Встань, зовице,
Встань оборони,
Свого брата переговори.
А зовиця устає,
З рук нагаєчку бере.

Зап. 1926 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну) від Улити Липовець, 45 р. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 60 (мел.); ф. 9, од. зб. 4, арк. 39 зв. (текст); ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 36. .
* Після кожної строфи приспів "Ой горе мені." (С. Л.)

423. З-за молоду не гуляла (20-ЛР-10+13-БР-06)

1. [З]-за молоду не гуляла
Й на старість не буду,
Ой коли я літа молодії
Доганяти буду?*

2. Єсть у мене два коника,
Коні вороненькі,
Єсть у мене два братіки,
Братіки рідненькі.

3. – Ой біжити, наженіти
Літа молодії.

4. Як побігли та й нагнали
На дубовім мості:
– Ой верніться, літа молоденькі,
До сестриці в гості.

5. – Не вернемось, забаримось,
Не знаємо до кого,
Було б літа шанувати
І здоров'я свого.

6. Ой піду я у садочок
Рвати ягідочок,
Ягідочок не нарвала,
Найшла кущик рожі.

7. Там зірвала я з рожі квітку,
Пустила на воду:
– Пливи, пливи,з рожі квітко,
Аж до мого роду.

8. Пливла, пливла з рожі квітка
Та й стала крутиться,
Ждала мати в гості дочки
Та й стала журиться.

9. Пливла, пливла з рожі квітка
Та й в'янути стала,
Ждала, ждала мати дочки
Та й плакати стала.

10. Вийшла мати води брати
Та й стала питати:
– Ой чого ж ти, з рожі квітка,
На воді сов'яла?

11. Ой чого ж ти, дочко моя,
Така блідна стала?
Мабуть, дочко Галюточко,
Сім неділь лежала?

12. – Не лежала, моя мамо,
Ні дня, ні години,
Попалась не в добрі руки
Недобрій дружині.

Зап. 25.II 1939 р. Лебідь П. (текст), Онопа Т. Ф. (мел.)у с. Матяшівка Великобагачагського р-ну Полтавської обл. від Дяденка Степана, 68 р., Андрієнко Олексія Гр., 47 р., Никоненко Софії, 39 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 255, арк. 43, № 48 (текст), од. зб. 256, арк. 31 зв., № 21 (мел.).

424. Сонце сходить (13-БР-06)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Сонце сходить,
Я журюся,
А заходить, плачу.

2. А заходить, плачу...
Ой кого я
Вірно люблю,
Люблю, – не побачу.

3. Люблю, – не побачу...
Ой зірву я
З рожі квітку
Та й пущу на воду.

4. Та й пущу на воду...
– Пливи, вливи,
З рожі квітка,
Аж до мого роду.

5. Аж до мого роду...
Чи не вийде
Стара мати
По холодну воду?

6. По холодну воду...
Вийшла мати
Води брати
Та й похилилася.

7. Та й похилилася...
Побачила
З рожі квітку
Та й зажурилася.

8. Та й зажурилася...
– Ой чого ж ти,
З рожі квітка,
На воді зів’яла?

9. На воді зів’яла...
Ой чого ж ти,
Моя доню,
Та вже стара стала?

Зап. 1938 р. текст Бандурко О. Т., мел. Майборода П. І. у с. Кривуші Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Мізюка Михайла Гнатовича, 58 р. та його сина Володимира, 22 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 45 текст, арк. 67 зв. мел.Надр.: Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 61.

425. Сама пряла, сама ткала (13-БР-07)

[Помірно, наспівно]

1. Са - ма пря-ла, са - ма тка-ла, са-ма со-бі - роз - миш-ля-ла:
не буть ме - ні ні за па-ном, ні за під - пол - ков - ни - ком. / - ков - ни - ком.

lunga

1. Сама пряла, сама ткала,
Сама собі розмишляла:
Не буть мені ні за паном,
Ні за підполковником.*

2. Не буть мені ні за паном,
Ні за підполковником,
А буть мені за злодієм,
За розбойником.

3. Ой ще нічка не проходить,
Він з розбою вже іде
І по троє, по четверо
Вороніх коней веде.

4. На восьмому вороному
Сам в жупані голубому,
Доїзжає до двора:
– Здрастуй, милая моя!

5. Здрастуй, здрастуй, мила моя,
Одчиняй лиш ворота,
Бери коня вороного
За шовкові повода...

6. Бери коня вороного
За шовкові повода,
Веди його, вороного,
У темнії погреба!

7. Скинув з себе сорочечку, –
Уся кров’ю обійшла...
– Неси її до Дунаю,
Не розгортуючи.

8. Неси її до Дунаю,
Не розгортуючи, –
Не розгортуючи,
Не розглядуючи!

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

9. А я серцем не стерпіла, –
Сорочечку розвертіла...
Сорочечку розвертіла
Та й узнала братню кров.

10. – Ой ти, сучий син, розбойник,
Ти розбойничий син:
Убив брата ти мого
Та ще й шурина свого!

11. – Не я його убивав, –
Вбила його темна ніч:
Як я їхав, то свистав,
Щоб з дороги він звертав:

12. – Зверни, зверни, шурячок,
Хоч на лівий бочок!
[Йа] на правий не звернув,
З пістолетика жахнув, –

13. Покотилась головонька
Так, як маківочка,
Вилетіла душа с тіла
Так, як ластівочка...

14. Розлилася кров гаряча
Так, як жар по печі,
Посипались русі кудрі
Аж по правому плечі.

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка, х. Шелехівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну) від Явдохи Боровиковської та Насті Кравченкової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 29 зв.-30, № 50.

426. Як поїхав мій Ванюша (14-БР-01)

1. Як поїхав мій Ванюша
В семилетнюю войну,
Та й покинув Катерину
На хазяйстві одну.

2. Його мати, його мати
Розпроклятая була,
Написала лист дрібненький
Та й у полк подала:

3. Твоя жінка, Катерина,
Розгулялася,
Усі брички ще й фургони
Порозпродувала.

4. Усі брички ще й фургони
Порозпродувала,
А ті коні воронії
Позаїжджувала.

5. Як приїхав мій Ванюша
З семилетньої війни,
Свиснув, крикнув: – Катерино,
Ворітонька одчини!

6. Вийшла, вийшла Катерина
Воріточки одчинять,
А Ванюша вийняв шаблю,
Став голівоньку рубать.

7. Покотилась голівонька
По зеленій, по траві,
Полилася кров гаряча
По вишитім рукаві.

8. Як пішов же мій Ванюша
Хазяйствечко оглядать:
Усі коні і фургони,
Всі в порядочку стоять.

9. – Ох ти, мати, моя мати,
Розпроклятая така,
Положила Катерину
В сиру землю навсігда.

10. Не жаль мені, моя мати,
Вишитого рукава,
А жаль мені Катерини,
Що хазяйкою була.

Зап. у липні 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від хор-ланки, заспівує Рябко Любов Антонівна, 1943 р. н., виводить Скорик Ганна Михайлівна, 1924 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/II, арк. 84, № 73.

427. Ой ходив Донець (14-БР-01а)

1. Ой ходив Донець
Сім год по Дону,
А на восьмім году
Сам додому йду.*

2. Ой не сам я йду,
Ще й коня веду,
Обняла Донця
Нічка темная.

3. Прив'язав коня
Та й до коріння,
Сам ложився спать
Возлі коника.

4. Приліта к йому
Розлюта змія,
Приліта змія
Та й питається:

5. – А чи спиш,
Донець,
Чи так лежиш?
– Я не сплю,
не сплю,
Тільки так лежу.

6. – А вставай,
Донець,
Я правду скажу.**
Я правду скажу
Про твою жену.**

7. Вже твоя жона
Та й замуж пішла.**
Коней вороних
Порозпродала.**

8. Сизих голубів
Порозганяла.**
Сини-соколи
Всі врозброд пішли.

9. Сідлає Донець
Свойого коня,
Приїжджа Донець
До свого двора.**

10. А його жона
Та й навстріч
вийшла.**
Нові ворота
Поодкривала.**

11. Не сказав Донець
Ні здраствуй-
здоров,**
Вихватив шашку –
Головку долой.

12. Вихватив
шашку –
Головку долой.
Заходе Донець
В свої конюшні:

13. Коні вороні
На станках стоять,
Сизі голуби
По норам сидять.

14. Заходе Донець
У свої дома:
Сини-соколи
За столом сидять.

15. – Проклята змія
Скусила меня,
Скусила меня
Ще й мого коня!

Зап. Міщенко А. у с. Лютенька Гадяцького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 307, арк. 3, № 1. Надр.: Балади, 2. – С. 211-212 (тільки текст).

428. Ой ходив Донець (14-БР-01а)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
** Ці півстрофи повторено двічі. (Л. Є.)
*** Тактові розміри проставлено нами. (Л. Є.)

1. Ой ходив Донець
Сім год по Дону.
А на восьмім году
Сам додому йду.

2. Обняла ночка
Коло лісочка,
Обняла друга
Коло темного.

3. Прив'язав коня
Та й до аркана,
Сам лягає спать
Біля коника.

4. Ой чи спав –
не спав,
Чи я так лежав,
Приліта до мене
Розлюта змія.

5. – Чи ти, козак,
спиш,
А чи так лежиш,
Чому ти, козак,
Додому не йдеш?

6. Вже ж твоя жона
Та й заміж пішла,
Коні вороні
Порозпродала,

7. Сизі голуби
Порозлітались.
Сини-соколи
У розбрід пішли.

8. Скочив же козак
Бистро на коня,
Поскакав козак
До свого двора.

9. Виходить жона,
Відчиня ворота,
Правди не спитав,
З плеч головку зняв.

10. А сам же пішов
По конюшеньках.
Коні вороні
У станках стоять.

11. Сизі голуби
На хаті сидять.
Сини-соколи
За столом сидять,

12. Пишуть перами
Та ллють сльозами.
– Не єсть ти отець,
А єсть ти падлець:
Правди не спитав –
З плеч головку зняв.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 2 (текст), арк. 16 (мел.), № 3.

429. Ой ходив донець (14-БР-01а)

1. Ой ходив донець
Сім год по Дону,
А на восьмім году
Сам додому йду.

2. На восьмім году
Сам додому йду,
Ой обняла ночка
Возлє лісочка.

3. Обняла ночка
Возлє лісочка,
Возлє лісочка,
Возлє тьомного.

4. Возлє лісочка,
Возлє тьомного
Прив'язав я коня
Біля прикорня.

5. Прив'язав коня
Біля прикорня,
Ой сам ліг спать
Біля коника.

6. Ой а сам ліг спать
Біля коника,
Прилетіла к йому
Змія лютая.

7. Прилетіла к йому
Змія лютая:
– Ой чи спиш ти, донець,
А чи так лежиш?

8. Чи спиш ти, донець,
А чи так лежиш?
Ой вставай, донець,
Годі тобі спать.

9. Ой вставай, донець,
Годі тобі спать,
Ой сідай же, донець,
Щось буду казать.

10. Ой сідай, донець,
Щось буду казать:
Ой що жінка твоя
А вже заміж пішла.

11. Що жінка твоя
Вже заміж пішла,
А синів-соколів
Порозгонила.

12. Синів-соколів
Порозгонила,
А сіреньких волів
Порозпродала.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 26; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 30 зв.

430. Ой ї ходив Донець (14-БР-01а)

1. Ой ї ходив Донець
А сім рік по Дону,
А на восьмім году
Сам додому йду.

2. Обняла нічка
Біля лісочка,
Прив'язав коня
Біля явора.

3. Сам ліг спочивати
Біля коника.
Приліта к йому
Змія лютая.

4. – Чи спиш, Донець,
А чи так лежиш?
Вставай, Донець,
Я щось розскажу!

5. – Вже дружина
Твоя заміж пішла,
Синів-соколів
В корчму оддала!

6. Коні вороні
Пороспродала,
Сизі орли
Порозгонила.

7. Приїзджа Донець
До нових воріт,
Виходить до його
Дружина його.

8. "Здравствуй"
Не сказав,
А с плечей
Голову зняв,

9. А сам пішов
У світлоньку:
Сини молоді
По ліжках лежат.

10. А пішов він до
станиці,
Коні вороні стоять,
Сизі орли
По гніздам сидять.

11. – Бодай же ти,
змія,
Була пропала,
Як ти мене молодого
Зі світу зігнала.

Зап. 1930 р. Попадич Ф. від Т. Ів. Шульги з с. Шафранівки (нині Шишацького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 15 зв., № 58. Текст трохи зіпсований. (Л. Є.)

431. Ой ходив дінець (14-БР-01а)

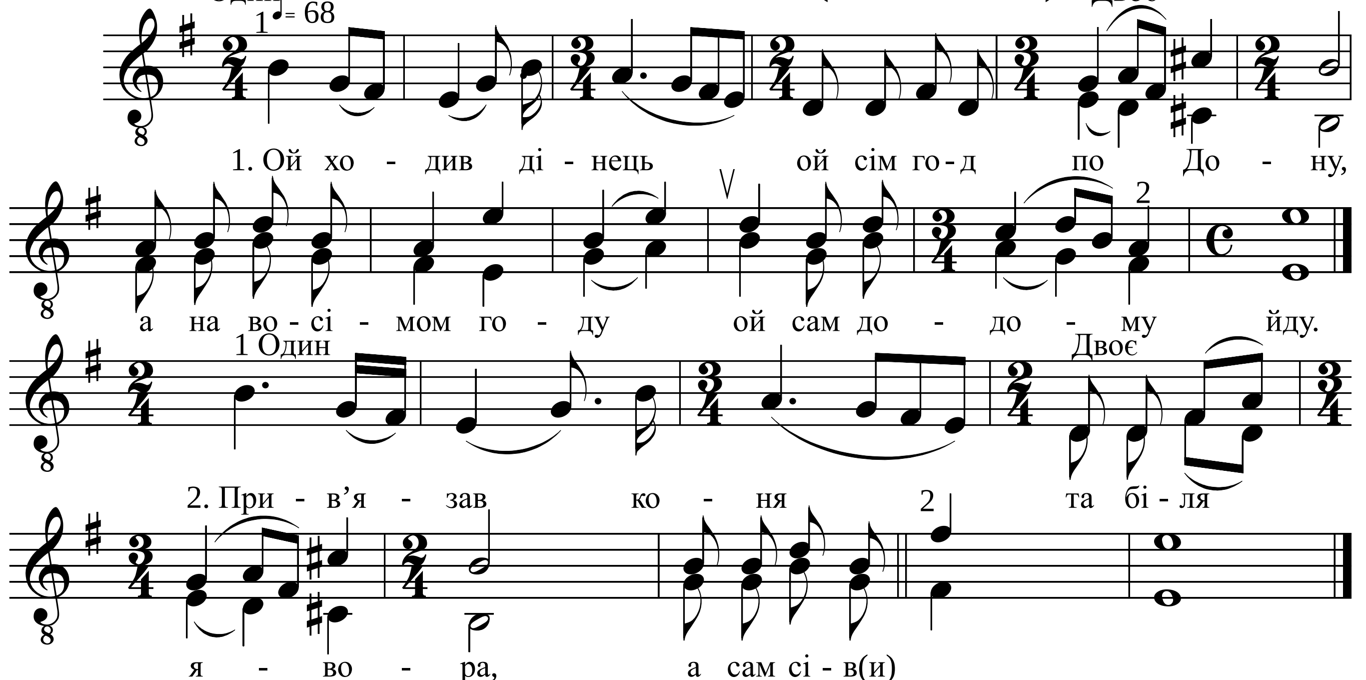

1. Ой ходив дінець
Ой сім год по Дону,
А на восьмом году
Ой сам додому йду.

2. Прив'язав коня
Та й біля явора,
А сам ліг спочивать
Та й біля кореня.

3. Прийшла к йому
Ой змія лютая:
– Ой чи спиш ти, донець,
Ой чи так лежиш?

4. Устань, дінець,
Та я всю правду скажу,
Ой що жона твоя
Ой у розброд пішла,

5. Синів-соколів
Та й порозгонила,
Ой коней вороних
Ой порозпродала.

Зап. 1972 р. Правдюк О. А. у м. Миргород Миргородського р-ну Полтавської обл. від Ночного Івана Івановича та Соколова Миколи Михайловича. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 61, № 56. Надр.: Балади, 2, с. 213 (тільки мел.).

432. Ой ходив донець (14-БР-01а)

Одна ♩= 80

1. Ой ходив донець сім год по Дону,

Усі ♩= 64

а на вось-мім году сам до-до-му йду.

1*

-му не бу-ду.

1. Ой ходив донець
Сім год по Дону,
А на восьмім году
Сам додому йду.

2. На восьмім году
Сам додому йду...
Ой обняла ночка
Возлє лєсочка.

3. Обняла ночка
Возлє лєсочка,
Ой прив'язав коня
Возлє явора.

4. Прив'язав коня
Возлє явора,
Ой сам вложився
Спать возлє коника.

5. Приползла к нєму
Разлютая змія:
– Ой чи ти, донець, спиш,
Ой чи так лежиш?

6. Ой проснися, донець,
Я правду скажу,
Я правду скажу
Про твою жену.

7. Я правду скажу
Про твою жену:
Вже твоя жена
Вже заміж пішла.

8. Вже твоя жена
Вже заміж пішла,
А коні вороні
Порозпродала.

9. Коні вороні
Порозпродала,
А синів-соколів
Порозгонила.

10. Приїжджа донець
До свого двора,
Ворота одчиня
Молода жена.

11. Не розпитав
Донець людей,
Зняв жені
Голову з плечей.

12. Коні вороні
По стодолах стоять,
Сини молоді
За столом сидять.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від жінок-пенсіонерок: Чекмез Олександра Андріївна, 1914 р. н., Гринь Олена Пилипівна, 1905 р. н., Сергієнко Агафія Іванівна, 1908 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 36, № 33. Надр.: Балади, 2, с. 213 (тільки мел.).

* Додано олівцем вгорі нотного запису. (Л. Є.)

433. Ой ходив донець (14-БР-01а)

Одна ♩=78 Усі*

1. Ой хо-див до-нець ой сім год по До-ну,
ой на вось - мо-м(и) го - ду сам до-(го) -
до - му й(ї) - ду. 2. ой ко-ня в ру-ках ве-ду,

1. Ой ходив донець
Ой сім год по Дону,
Ой на восьмом году
Сам додому йду.

2. Сам додому йду,
Ой коня в руках веду,
Ой обняла ж ночка
Возлє ж лєсочка.

3. Обняла ночка
Ой возлє...
возлє лісочка,
Ой прив'язав коня
Возлє ж явора.

4. Прив'язав коня
Ой возлє...
возлє явора,
Ой сам ложився спать
Возлє ж коника.

5. Сам ложився спать
Ой возлє...
возлє коника,
Ой приліта к єму
Змія ж лютая.

6. Приліта к єму
Ой змія... змія лютая,
Ой спрашує ж донця,
Ой чи спить донець.

7. – Ой я ж сплю ж,
не сплю,
Та все так лежу,
Та я все ж так лежу,
Та все ж думаю.

Зап. 10.07 2003 р. Карапата О., Павлюк Р., Постольников С., Філатова А. у с. Дем'яївка Семенівського р-ну Полтавської обл. від Невкритої Галини Сергіївни, 1938 р. н., Габайко Ганни Федорівни, 1935 р. н., Орел Марії Ільківни, 1924 р. н., Нетеси Марії Григорівни, 1937 р. н., Зализняк Ольги, 1927 р. н., Симачук Галини Данилівни, 1941 р. н., Даровської Ольги Іванівни, 1926 р. н., Тютюнника Івана Михайловича, 1929 р. н., Неточій Галини Олександрівни, 1936 р. н.

434. Ой ти, козаче (14-БР-02)

1. Ой ти, ко-за че, не хо-ди го-ро - ю,
не хо - ди го - ро - ю, а йди до - ли-но - ю.
Ой ти, ко- не хо - ди го - ро - ю, а йди

1. Ой ти, козаче,
Не ходи горою,
Не ходи горою,
А йди долиною.

2. А йди долиною
До нової хати,
Одчиню дверечка,
Не чутиме мати.

3. Та як одчиняла,
То й мати не знала,
Стала випускати,
Стала мати знати.

* Звідси нами впроваджено дрібніший поділ на такти. (Л. Є.)

4. Оженила сина
Та й не по неволі,
Узяла невістку
Та й не до любові.

5. Узяла невістку
Та й не до любові –
Не білеє личко,
Не чорнії брови.

6. Посилає мати
Сина у дорогу,
Молоду невістку –
В поле брати льону:

7. – Не вибереш
льону,
То й не йди додому,
Не виполеш м'яти,
То й не йди до хати!

8. Брала вона, брала,
Брала, не добрала,
У чистому полі
Та й заночувала.

9. У чистому полі
Та й заночувала,
До білого світу
Тополею стала.

10. Угору висока
І листом широка,
Що без вітру має,
Без сонечка сяє.

11. Як приїхав же син
З великой дороги,
Упав, уклонився
Матусенці в ноги:

12. – Що то за тополя,
Що на нашім полі,
Як на нашім полі
Стоїть дві тополі?

13. Угору високі,
Листочком широкі,
Без вітроньку мають,
Без сонечка сяють.

14. – Ой візьми, сину,
Гострую сокиру,
Зрубаєш тополю,
Що на нашім полі.

15. Ой пішов же син
Тополі рубати,
Як кинув же раз,
Вона зашуміла,

16. Як кинув удруге,
Вона задзвеніла,
Як кинув утретє,
Та й заговорила.

17. Як кинув утретє,
Та й заговорила:
– Ой не рубай, милий,
Бо я твоя мила.

18. Ой не рубай, милий,
Бо я твоя мила,
Це ж твоя матінка
Нам так поробила.

19. Оце ж твоя матінка
Нам так поробила,
Що малих діток
Та й посиротила.

20. Тебе, молодого,
Приостановила,
Навік із тобою
Мене розлучила.

Зап. Георгієв А. Д. у с. Брисі Лохвицького пов. (нині р-ну) Полтавської губ. (нині обл.) та передав М. В. Лисенкові. – ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 38, арк. 1-2.

435. Як послала мати сина (14-БР-02)

1. Як послала мати
сина
В далеку дорогу,
Молоду невістку –
В поле брати льону:

2. |: – Як не вибереш
льону,
То не йди додому. :|

3. Та не вибрала
льону
Та й заночувала,
А до білого світу
Билиною стала.

4. Як приїхав же син
З дороги додому,
Питається мати:

5. – Ой що в нас за диво?
Украй десятини,
Украй десятини
Виросла билина.

6. – Ой возьми ж ти, сину,
Гострую сокиру
Та поїдь, зрубай же
Отую билину.

7. [Взяв же син] сокиру,
Пішов рубать билину.
А замірився раз –
Вона й похилилась,

8. А замірився вдруге –
То й заговорила:
– Ой я же не билина,
Я твоя дружина.

9. Це ж твоя матуся
Цього наробила,
Діточок маленьких
Та й посиротила.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 73-74. Нотація Єфремової Л. О.

436. Оженила мати сина (14-БР-02)

Кваплива Помірно
1. О-же-ни-ла ма-ти си-на та й не по не-во-лі,
Повільно
та й взя-ла не-віст-ку та й не до лю-бо(ві).
Кваплива
2. Ой по-сла-ла ж ма-ти си-на й у Крим, у до-ро-гу,
Повільно
не-лю-бу не-віст-ку жи й у по-ле жи до льо(ну),
не-лю-бу не-віст-ку ж у по-ле до льо(ну).

1. Оженила мати сина
Та й не по неволі,
Та взяла ж* невісточку
Та й не до любові.

2. Ой послала ж мати сина
Й у Крим, у дорогу,
Нелюбу невісточку* ж(и)
Й у поле ж(и) до льону:**

3. – Не вибереш льону,
То й не йди ж додому.
А й не вибрала льону ж,
Там заночувала,

4. Не вибрала льону,
І там заночувала,
До білого світу ж
Билиною стала.

5. А й приїхав син вже
Зі з Криму, з дороги,
Питається ж неньки ж:
– Де моя ж миленька?

6. А скільки ж я не їхав
Та й не бачив дива,
Та як на нашім полі,
То на нашій ниві.

7. Ще як на нашім полі
Та ще й на нашій ниві
Та стоїть же й билина.***

8. – Ой возьми ж ти, сину,
Та й гостру ж сокиру
Та і зрубай, сину, ж
Й отую ж билину.

9. А й один раз й заміривсь –
Вона й похилилась,

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)
** Другу половину кожної строфи, крім останньої, співають двічі. (Л. Є.)
*** Так в рукописі. (Л. Є.)

А другий раз замірився,
Та й заговорила:

10. – А й не рубай, милий,
Бо я ж твоя мила ж,
Та й оце ж твоя ненька
Та й цього ж наробила.

11. Та ой нас, молоденьких,
Ой навік розлучила,
Ой нас, молоденьких,
Навік розлучила
Та й малесеньких діток
Та й посиротила.

Зап. 4.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Святиної Марії Самсонівни, 1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 490, арк. 3-4. Нотація Єфремової Л. О.

437. А й виряжала мати сина (14-БР-02)

♩= 105 Енергійно

1. А й ви-ря-жа-ла ма-ти си - на йа йу Крим, йу до - ро - гу,
а й мо-ло - ду не - віст - ку йу по - ле бра - ти льон(у).
2. А й во-на ви - ря-жа-(га) - ла, йа ще йо при - ка-за - ла:
– Як не ви - бе - реш льо - (го) - ну же, то й не йди ж до - дом(у).

1. А й виряжала мати сина
Йа йу Крим, йу дорогу,
А й молоду невістку
Йу поле брати льону.

2. А й вона виряжала,
Йа ще йо приказала:
– Як не вибереш льону,
То й не йди ж додому.

3. А [вона] брала льону,
Там і заночувала,
А й посеред чистеє полє же
Туполєю стала.

Зап. Матвієнко А. у с. Крива Руда Семенівського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 13.

438. Ой чиє ж то жито (14-БР-02)

♩= 96 Рухливо

1. Ой чи-є ж то жи-то, чи-ї ж то по-ко-си, ой чи-є ж то жи-то,
чи-ї ж то по-ко - си, чи-я ж то дів-чи-на рос-пус-ти-ла ко-си?

1. |: Ой чиє ж то жито,
Чиї ж то покоси, :| *
Чия ж то дівчина
Роспустила коси?

2. Коси роспустила,
Ні з ким не ходила,
Козак має жінку,
А я полюбила.

3. Виряжала мати
Сина у солдати,
Молоду невістку
В поле жито жати.**

* Першу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
** Звідси на закінчення повторюють всю строфу від початку без повторення першої половини.

4. Жала ж вона, жала,
Жала, вижинала,
А як зійшло сонце,
Тополею стала.

5. Прийшов син до хати:
– Здрастуй, рідна мати,
Де ж моя дружина,
Чом не йде стрічати?

6. – Не питай же, сину,
За свою дружину,
Бери топір в руки,
Рубай тополину.*

7. Як ударив перше,
Вона й затрусилась,
Вдарив вдруге й втретє,
Вона й попросилась:

8. – Не рубай, козаче,
Я твоя дружина,
А в зеленім листі
Спить твоя дитина.

9. [– Ой ви, мамо, мамо,
Що ж ви наробили?
Ви ж свою дитину
Навік погубили.]

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Пісні Т. І., 1963 р. н., Улянченко А. О., 1960 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 10 (39).

439. Ой чиє то жито (14-БР-02)

Одна ♩=90 Помірно

1. Ой чи - є то жи - то, чи - ї то по - ко - си,

1 Усі

Ой чи - є то жи - то, чи - ї то по - ки - си, чи - я ж то дів - чи - на

рос - пус - ти - ла ко - си? Ой чи - є то жи - то,

чи - ї то по - ки - си, чи - я ж то дів-чи - на рос - пус - ти - ла ко - си?

1

2. Ко - си рос - пус - ти - ла, ні з ким не хо - ди - ла

1. |: Ой чиє то жито,
Чиї то покоси, :|
Чия ж то дівчина
Роспустила коси?
Ой чиє то жито,
Чиї то покоси,
Чия (ж) то дівчина
Роспустила коси?**

2. Коси роспустила,
Ні з ким не ходила,
Козак має жінку,
А я (вона)*** полюбила.

4. Виряжала мати
Сина (й)у солдати,
Молоду (нелюбу)*** невістку
В поле жито жати.

5. Жала вона, жала,
Жала, вижинала,
Поки до схід сонця
Тополею стала.

6. Прийшов син до хати:
– Здрастуй, рідна мати,
Де моя дружина,
Чом не йде стрічати?

7. – Не питай же, сину,
Про тую причину,
Бери топор в руки,
Рубай тополину.

8. Як ударив вперше,
Вона похилилась,
Як ударив вдруге,
Вона попросилась.

9. – Не рубай, козаче,
Я твоя дружина,
А в саду під листям
Спить твоя (наша)*** дитина.

* Пропустили: Що то за тополя стоїть серед поля. (Прим. вик.)
** Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.) *** За другим разом. (Л. Є.)

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар’янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Ігнатович Т. В., Малихіної О. І., Дворник Н. А., Линовицької Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампухи Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 8 (128)

440. Оженила сина (14-БР-04)

1. Оженила сина
Мати поневолі
Та взяла невісточку
Та не до любови.

2. Та й посила мати
Сина в гусарики,
Нелюбу невістку
Та й коників пасти.

3. Пасе ж вона
Та й не год, не два,
Та й не год, не два,
Та не одинадцять,

4. [Та й не год, не два,
Та не одинадцять,]
А пасе вона
Та цілих пятнадцять.

5. Ой пасе вона
Та й припасуває,
Вороному коню
Та й приказуває:

6. – Ой їж же ти, коню,
Зеленую травку,
Ой пий же ти, коню,
Холодную воду,

7. Чи не прийде милий
Рано із походу?
А сонечко сходе,
Мій милий приходе:

8. – Годі тобі, моя мила,
Ції коні пасти,
А ходім до неньки,
Попросимо ласки.

9. Ненька сина вздріла
Та й ізраділа,
Як невістку вздріла
Та чуть не зомліла.

10. Посадила сина
В кінці столу,
Нелюбу невістку
Та край порога.

11. Наливає сину
Меду-вина,
Нелюбій невістці
Та гіркого пива.

12. А миленький
На милу все
зглядається:
Чи це пиво пити,
Чи додолу лити?

13. Як це пиво
пити –
На світі не жити,
Як додолу лити –
Неньку огорчити.

14. Та вип'ємо
Хоч по половині,
Нехай поховають
В одній домовині.

Зап. Попадич Ф. в с. Опішні (нині смт. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) від Содота К. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 14 зв., № 61. Від гончаря Кирила Садоковича Д’яченка. 7/X-28. Од. зб. 134а, арк. 37 (зв.) (75).

441. Береза висока (14-БР-04)

* При повторі співачка відтворила першимй голос. (Л. Є.)

1. Береза висока,
Береза кудрява,
Мати свого сина
В службу виряджала.*

**2. – Іди, мій синочок,
Іди, не барися,
За рік, за два
Додому вернися.

3. Минає годочок,
Минає вже й другий,
На третій годочок
Іде мій синочок.

4. – Ой чи рада, мамо,
Ой чи рада мною,
Ой чи рада, мамо,
Моєю жоною?

Зробили совремённу:

5. – Ой рада, синочку,
Рада я тобою,
Ой рада, синочку,
Твоєю жоною.

А в народі співається:

5. – Рада я, синочку,
Рада я тобою,
Тількі я не рада
Твоєю жоною.

6. Сина посадила
За стол...
Молоду невістку
В сінях на порозі.

7. Сину наливає
Вина червоного,
Молодій невістці
Яду зеленого.

8. – Мамо ж моя, мамо,
Що ж ти наробила,
Вже ж мене з жоною
Навік розлучила.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 15.

442. На горі береза (14-БР-04)

1 ♩=142 Швиденько 2

1. На го - рі бе - ре - за, на го - рі куд - ря - ва, ма - ти сво - го си - на в військо ви - ряд - жа - ла. 1 ми - на - є го - 2 і - ди, не ба -

1. На горі береза,
На горі кудрява,
Мати свого сина
В військо виряджала:*

2. – Іди, іди, сину,
Іди, не барися,
На третій годочок
Додому вернися.

3. Минає годочок,
Минає і другий,
На третій годочок
Їде мій синочок.

4. На третій годочок
Їде мій синочок,
На руці хустина,
Під рукой дівчина.

5. – Ой чи рада ж, мамо,
Чи рада ж ти мною?
Ой чи рада, мамо,
Моєю женою?

6. – Ой рада ж я, сину,
Рада я тобою,
Та не рада, сину,
Твоєю женою.

7. Посадила сина
За дубовий столик,
Нелюбу невістку –
В сінях на порозі.

8. Наливає сину
Гарячого чаю,
Нелюбій невістці –
Зеленого яду.

9. Козак та дівчина
Вірненько любились,
Взяли тим же ядом
Та й переділились.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
** Далі текст записано зі слів. (Л. Є.)

10. Поховала мати
Сина у садочку,
Нелюбу невістку –
В глибокім ярочку.

11. Посадила сину
Червону калину,
Нелюбій невістці –
Колючу шипшину.

12. Що тая калина
Стала й усихати,
Колюча шипшина
Стала й розцвітати.

13. Що над її сином
Чорний ворон кряче,
А над невісткою
Мале дитя плаче.

14. – Ой якби ж я, сину,
Теє й горе знала,
То я б тебе, сину,
Та й не розлучала.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від молодіжного анс., заспівує Силімовська Ніна Дем'янівна, 21 р., витягує Попенко Катерина Данилівна, 23 р. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 21, № 18. Співають, як проводжають хлопця в армію. Перегуки з баладою про лиху свекруху-отруйницю. (Прим. зап.) Це таки балада. (Л. Є.)

443. Марусина (05-БР-09а=14-БР)

Ходою

1. Ма-ру - си-на по бе - реж-ку хо-дить,
а за не-ю ві - тер хви-лю го-нить / го-нить.

1. Марусина
По бережку ходить,
А за нею
Вітер хвилю гонить.*

2. А за нею
Вітер хвилю гонить,
Мати сина
Жениться неволить.

3. Оженила
Неволею сина,
На третій день
Невістку судила:

4. – Сяка-така
Невісточка в мене
Ще й до того
Не хоче робити.

5. Ще й до того
Не хоче робити,
А йде в коршму
Горілочки пити.

6. До корчми йде,
Як панська дитина,
А з корми йде,
Як мати зродила.

7. – Бери, сину,
Кожанії віжки,
Зв'яжи милій
Рученьки і ніжки.

Зап. 1928 р. Онищенко Д. І. в с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 17 зв., № 24.

444. Марусина (05-БР-09а=14-БР)

Одна Помірно

1. Ма - ру - си - на по бе - реж - ку хо - дить,
[Усі]
а за не-ю ві-тер хви-лю го-нить. / хви-лю го-нить.

1. Марусина
По бережку ходить.
А за нею
Вітер хвилю гонить.*

2. Мати сина
Насильно женила,
По риночку
Невістку судила.

3. – Сонливая,
Дрімливая невістка,
А ще к тому
Не хоче робити,

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

4. А ще к тому
Не хоче робити
І до мене
Не хоче говорити,

5. Ще й до мого
Сина молодого.
Ще й до свого
Дитяти малого.

6. – Ой ти, мати,
Порадь мене в хаті,
Порадь мене,
Чим жінку карати.

7. – Сідлай, сину,
Коня вороного
Та їдь, сину,
До торгу нового,

8. Піди ж, сину,
У темную лавку,
Купи, сину,
Дротяну нагайку.

9. Купи, сину,
Дротяну нагайку
Та й бий жінку
З вечора до ранку.

10. Що з вечора
Нагайка шуміла,
А к півночі
Милая нежива.

11. – Порадила,
Чим жінку карати,
Тепер порадь,
Де її сховати.

12. – Зірви, сину,
В коморі мостину
Й сховай туди
Чужую дитину.

13. Що в неділю
Рано дзвони ревуть,
Матір з сином
У кайданах ведуть.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 26.

445. Та поспорився (15-БР-01)

1. Та поспорився,
Позмагався
Сизий орел
З гнідим конем:

2. – Та як я тебе
Перелечу,
То я тобі
Копит зіб’ю.

3. А як ти мене
Та й перегониш,
То ти мені
Крило зіб’єш.

4. Полетів орел
Вершиною,
А кінь побіг
Долиною.

5. Та орел летить, –
Перо шумить,
А кінь біжить, –
Земля дрожить.

6. Та ой кінь прибіг
До криниці
Та й напився
Він водиці.

7. Та водиченьки
Він напився,
По шовковій траві
Покотився.

8. Та сизий орел
Долітає,
Коня братом
Називає:

9. – Та ой коню мій,
Рідний брате,
Дітей мушу
Покидати.

10. Та ой коню мій
Гнідесенький,
Будь же братом
Ріднесеньким.

11. Та пусти діток
Годувати,
Прошу крила
Не займати.

Зап. 1940 р. Гайдай М. П. у м. Маріуполі Донецької обл. від службовця заводу ім. Ілліча Бережного Михайла Даниловича, 35 р. з с. Великий Перевіз Шишацького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 290, арк. 49, № 66. Козацька балада. (М. Г.)

446. Закладався й орел (15-БР-01)

Один 1 ♩= 84 [Вільно] 2

1. За - кла - дав - ся й о - ре - л(и) та й із сі - рим ко - нем,

♩= 78 * Усі

та ой - й(ї) хто ж(и) та й ко - го

швид - че ж(и) ви - (ги) - пе - ре - дить?

1 2

2. Ой чи кінь же й ор - ла - (га)... 4. та й до та - бо - ра

1. Закладався й орел
Та й із сірим конем,
Та ой хто ж та кого
Швидче ж випередить?

2. Ой чи кінь же й орла,
Й чи орел жи коня?
Що орел, як летить,
Під ним пір'я шумить.

3. Що орел, як летить,
Під ним пір'я шуміт,
Сєрой конь як біжить,
Аж земля дрожить.

4. Добігає сєрий конь
Та й до табора,
Питається сєрий конь
Да й отамана.

5. Питається сєрий конь
Да й отамана:
– Чи не було тут орла
Коло табора?

6. – Ой не було тут орла,
Ой ні пір'я його.
Прилітає й орел,
Сонце в полудень:

7. – Ой прости ж, сєрой конь,
Ой што я забаривсь,
Та шо я й забаривсь,
Та шо я опізнивсь.

8. Ой на жовтім піску
Й на крутом бережку,
Там застрелив стрілець
Сіру уточку.

9. Сіру усточку
Й убив з вутенятами,
Ще й з малесенькими
Дитинятами.

10. – Ой лети ж ти, й орел,
Не й оглядивайся,
Больше з сєрим конем
Не закладивайся.

Зап. 10.07 2003 р. Карапата О., Павлюк Р., Постольников С., Філатова А. у с. Дем'яївка Семенівського р-ну Полтавської обл. від Невкритої Галини Сергіївни, 1938 р. н., Габайко Ганни Федорівни, 1935 р. н., Орел Марії Ільківни, 1924 р. н., Нетеси Марії Григорівни, 1937 р. н., Զализняк Ольги, 1927 р. н., Симачук Галини Данилівни, 1941 р. н., Даровської Ольги Іванівни, 1926 р. н., Тютюнника Івана Михайловича, 1929 р. н., Неточій Галини Олександрівни, 1936 р. н.

* Звідси такти подрібнено нами. (Л. Є.)

447. Ой горе тій чайці (15-БР-02)

♩= 63 Вільно

1. Ой го-ре тій чай-ці, ой го - ре не-бо - зі,

♩=52

що ви-ве - ла ча-є-ня - ток при би-тій до - ро(зі).

Вар. Повільно

Ой го-ре тій чай - ці, ой го-ре не - бо - зі,

що ви-ве - ла ча-є-ня-та при би-тій до - ро - зі.

1. Ой горе тій чайці,
Ой горе небозі,
Що вивела чаєняток
При битій дорозі.*

2. Чумаки там ішли,
Чаєняток знайшли,
Стару чаєчку зігнали,
Чаєнят забрали.

3. А чаєчка в'ється,
Об дорогу б'ється,
До дорожки припадає,
Чумаків благає.

4. – Чумаченьки гожі,
А ви – люди Божі,
Верніть моїх чаєняток,
То й вам Бог поможе.

5. – Не вернемо, чайко,
Не вернем, небого,
Бо забереш чаєняток,
Полетиш у поле.

6. – Не буду летіти,
Буду тут сидіти,
Буду воли завертати,
Діток виглядати.

7. – Лети собі, чайко,
Шукай собі паші,
Бо вже твої чаєнята
Покипіли в каші.

Зап. у липні 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від Петрик Насті Панасівни, 1908 р. н., Харченко Надії Гнатівни, 1908 р. н., Кошман Марії Полікарпівни, 1914 р. н.,Улізько Єлизавети Олексіївни, 1900 р. н., Кожари Софії Гнатівни, 1911 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 91, № 80. Вар. мел. зап. 1936 р. Гайдай М. П. у с. Орликівщина Хорольського р-ну Полтавської обл. від вчителя Золотаренка Василя Миколайовича, 27 р. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 196, арк. 2.

448. Ой ішли чумаченьки (15-БР-03)

1♩= 72 Помірно

1. Ой і - шли чу - ма - чень-ки да із У...

ой з У-кра - ї - ни та ве-ли ко - не - чень - кі во...

ой во-ро - ні - ї. 2-9. Та - ве- 2-9. - чень - кі та во...

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой ішли чумаченьки
Да із У... Ой з України
Та вели конеченькі
Во... Ой воронії.

2. Та вели кониченькі
Та во... Ой воронії,
Та й стали на попасі
Край... Ой край долини.

3. Та стали на попасі
Ой край... Ой край долини,
Та викресали вогню
Із... Ой із ружини.

4. Та викресали вогню
Із ... Ой із ружини
Та й підпалили гніздо
Со... Ой солов'їне.

5. Ой кричить соловейко,
Ре... Ой репетує,
А ніхто соловейка
Не... Ой не рятує.

6. – Ой зозуленько-сестро,
Ой ря... Ой рятуй мене,
Ой пропали діточки,
Про... Ой пропав я й сам.

7. – Та чи я тобі, брате,
Ой не... Ой не казала:
Ой не мости гніздечка
Край... Ой край лужечка.

8. А помости гніздечко
В чи... Ой в чистім полі,
Ой на високім древі,
На... Ой на тополі.

9. Да ніхто ж того древа
Не... Ой не зрубає,
Ой ніхто соловейка
Не... Ой не спіймає.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Линовицької Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 12 (132).

449. Сизий соколонько (15-БР-04)

1. Сизий соколонько
По полю літає,
По полю літає
Та й орла шукає.

2. – Ой брате, мій брате,
Сизокрилий орле,
Покидаю тобі
Всі розкоші свої.

3. Всі розкоші свої
Ще й дітки малії,
А сам я полину
В чужу сторононьку.

4. А сам я полину
В чужу сторононьку,
В чужу сторононьку,
Шукать талантоньку.

5. Як гаразд там буде,
То я забарюся.
А як худо буде,
Назад повернуся.

6. Пробув він там літо,
Пробув він і друге,
А на третє літо
Стало повертати.

7. А на третє літо
Стало повертати,
Став соколонько
Назад повертати.

8. – Ой брате, мій брате,
Сизокрилий орле,
А де ж мої діти,
Діти соколята?

9. – Як були малими,
На гнізді сиділи,
Стали підростати,
У луг полетіли.

10. Сіли соколята
У лузі на древі,
У лузі на терні,
На високім древі.

11. Сизий соколонько
По лузі літає,
По лузі літає,
Діточок збирає.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 3 зв. (текст), арк. 16 зв. (мел.), № 5.

450. Попід гаєм зелененьким (15-БР-05)

Одна ♩=78 Помірно Дві Усі

1. По - під га - єм зе - ле - нень - ким, по - під га - єм
зе - ле - нень - ким бра - ла вдо - ва льон дріб - нень - кий.

1. Попід гаєм зелененьким (2)
Брала вдова льон дрібненький. (2)*

2. Вона брала, вибирала,
Тонкий голос подавала.

3. Тонкий голос, голосочок
Через вишневий садочок.

4. Там Василько сіно косить,
Тонкий голос переносить.

5. Кинув косу додолоньку,
А сам пішов додомоньку.

6. А сам пішов додомоньку,
Схилив на стіл головоньку.

7. – Чого сидиш та й думаєш,
Чому не п'єш, не гуляєш?

8. – Дозволь, мати, вдову брати,
Тоді буду пить-гуляти.

9. – Не дозволю вдову брати,
Вдова вміє чарувати.

10. Счарувала мужа свого,
Причарує й сина мого.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від учасниць фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко Валентини Григорівни, 1958 р. н. (виводить), Кочерги Галини Сергіївни, 1960 р. н. (з с. Свічківка Драбівського р-ну Черкаської обл.), Трохименко Ніни Володимирівни, 1949 р. н., Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н. (заспівує). Розшифр. Єфремова Л. О., № 27.

451. Поза лугом зелененьким (15-БР-05)

1. По - за лу - гом зе - ле - нень - ким,
по - за лу - гом зе - ле - нень - ким бра - ла вдо - ва льон дріб - нень - кий.

1. Поза лугом зелененьким (2)
Брала вдова льон дрібненький.

2. Вона брала, вибірала, (2)
Тонкий голос подавала.

* Кожен рядок пісні виконують двічі. (Л. Є.)

3. Там Василько сіно косить, (2)
Тонкий голос переносить.

4. Кинув косу додолоньку, (2)
А сам пішов додомоньку.

5. Вийшла мати із кімнати, (2)
Стала Василя питати:

6. – Ой Василю, Василину. (2)
Моя бідная дитино!

7. Чого сидиш та думаєщ, (2)
Чого не п'єш, не гуляєш?

8. – Дозволь, мати, вдову брати, (2)
Тоді будем пить-гуляти.

9. – Не дозволю вдови брати, (2)
Вдова вміє чарувати.

10. Чарувала мужа свого, (2)
Причарує сина мого.

Зап. 1925 р. Гайдай М. П. у с. Хатки Зіньківського пов. на Полтавщині (нині с. Малий Перевіз Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Лісової Палажки, 14 р. та Гречки Галини, 12 р. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 125, арк. 19 (текст), арк. 40 (мел.), № 12.

452. Оженився Семен (05-БР-06)

1. О - же - нив-ся Се - мен та взяв Ла-та-шів - ну,
та й чва - нить - ся та по - між людь - ми,
що взяв Ла - та - шів - ну. / - ну.

1. Оженився Семен
Та взяв Латашівну,
Та й чваниться
Та поміж людьми,
Що взяв Латашівну.*

2. Та й поїхав Семен
У поле орати
Та й покинув
Та Латашівну
З дітьми горювати.

3. Оре, оре Семен
Сірими волами,
Виглядає
Та Латашівну
З чорними бровами.

4. Оре, оре Семен
Сірим та пиристим,
Виглядає
Та Латашівну,
Чи не несе їсти.

5. Доорався Семен
До сухого лану,
(льону)
Загнав воли
Та й у діброву,
Сам пішов додому.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Вусті Штепки із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 53 (106), № 36 (132).

453. Та йшов козак дорогою (15-БР-06а)

1. Та йшов ко - зак до - ро - го - ю,
та до - ро - го - ю ши - ро - ко - ю.

* Останні три рядки кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Та йшов козак дорогою,
Та дорогою широкою.

2. Не сам іде, – коня веде,
Та коня веде за поводи.

3. Прип'яв коня до прикорня,
Та до прикорня дубового.

4. А сам пішов до дівчини,
Та до дівчини Катерини.

5. До дівчини Катерини
Та й ліг спати на пирині.

6. Чи спав, не спав, прокинувся
Та станув-глянув, подивися:

7. Нема коня, не прикорня,
Та ні прикорня дубового.
(*Кінець забуто*)

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 3, № 1.

454. Їхав я полем, їхав другим (15-БР-06а)

[Один] ♩= 116

1. Ї - хав я по - лем, ї - хав дру - гим,

[Усі]

ой на тре - тім по - лі ста - но - вив - ся.

Вар. [Спокійно, але не дуже]

Та не сам і - де, ко - ня ве - де, ве - де ко - ня за по - во-ди.

1. Їхав я полем, їхав другим,
Ой на третім полі становився.

2. На третім полі становився,
Прив'язав я коня до прикорня,

3. До прикорня дубового,
Та й до яркана шовкового.

4. Та й до яркана шовкового,
Сам пішов до дівчини.

5. Ой сам пішов я до дівчини,
Ой до дівчини Катерини.

6. Ой до дівчини Катерини,
Ой чи спав, чи не спав, прокинувся.

7. Ой чи спав, чи не спав, прокинувся,
Ой немає коня, ні прикорня,

8. Ні прикорня дубового,
Ні яркана шовкового.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка Гадяцького р-ну Роменської окр. (нині Полтавської обл.) від гурту хлопців. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 33-34; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 36; ф. 9, од. зб. 4, арк. 5. Співається і мішаним гуртом, але частіш лише хлопцями. Була в ходу до 24 р., зараз занепадає. Вар. мел. зап. Лисенко М. В. од п. Сметани з Зінькова (нині Зіньківського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 30, арк. 89.

455. Ой віє вітер (15-БР-06б)

1. Ой віє вітер,
Повіває,
Батько сина
Виганяє:

2. – Ой іди, сину,
Пріч від мене,
Невозлюблена
Жінка у тебе,

3. [Невозлюблена
Жінка у тебе,]
Що через неї
Спор у мене.

4. – А що я, тату,
Дома не був,
А що я, тату,
Спору не чув?

5. Ой як буду
Дома жити,
То тоді буду
Жінку вчити.

6. Та що я, тату,
Три сестри маю
Та всіма трьома
Замишляю:

7. Одна сестра
Коня веде,
Друга сестра
Зброю несе,

8. [Друга сестра
Зброю несе,]
А третя сестра
Братіка питає:

9. – Ой, братіку наш,
Та одинчику наш,
Та коли ж прийдеш
В гості до нас?

10. Та біжи, сестро,
До синього моря,
Та набери, сестро,
Піску жменю.

11. Та набери, сестро,
Піску жменю
Та посій той пісок
На білому каменю,

12. Та коли, сестро,
Той пісок ізійде,
То тоді братік
В гості прийде.

13. – Я уставала –
Поливала,
І лягала –
Поливала.

14. [І лягала –
Поливала]
Та все братіка
В гості дожидала.

15. Ой нема піску,
Нема сходу,
Нема брата
Із походу.

16. А нема піску,
Нема цвіту,
Нема брата
Вже на світу.

Зап. Попадич Ф. в с. Опішні (нині смт. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) від Содота К. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 14, № 60..

456. Ой їхав козак (15-БР-06в)

1. Ой їхав козак
В зелений байрак,
На коника похилився,
А за ним, за ним
Батько й матуся:
– Та не їдь, сину,
вернися!

2. – Ой не вернуся,
Бо забарюся,
Поїду на Вкраїну,
В мене кінь вороний,
Я й сам молодий,
То, здається, й не
загину.

3. Поїхав козак
В зелений байрак,
Став коня попасати,
А за ним, за ним
Соцький з виборним, –
У москалики його
брати.

4. – Ой биріт сідло
Та биріт добро
Ще й коня вороного, –
Не биріт мене
У москалики –
Козака й молодого!

5. Поїхав козак
Та на синє море,
Став коня напувати,
А за ним, за ним
Три розбійнички, –
Зачали його грабувати.

6. – Ой биріт сідло
Та биріт добро
Ще й коня
вороного, –
Не биріт мене
У ниволеньку –
Козака й молодого!

7. Узяли сідло,
Узяли добро
Ще й коня вороного,
Узяли його
У ниволеньку, –
Козака й молодого!

8. Узяли його,
Повели його
Горами й долинами
Та й зняли, зняли
З пліч головоньку
Між трьома
могилами.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 3 зв.-4, № 2.

457. Ой їхав козак (15-БР-06в)

♩= 70
1. Ой ї - хав ко - зак та й че - рез бай - рак, на ко - ня по - хи -
ten.
лив -3- ся, -3- а за ним, за ним о - тець, ма - ту - ся:
– Не їдь, си - ну, вер - ни - ся! 2. – Ой не вер - ну - ся, й
rit. a tempo ten.
о - тець, ма - ту - ся, по - ї - ду на Вкра - ї - ну, та й кінь во - ро - ний,
rit.
я й сам мо - ло - дий, то я й там не 3 за - ги - ну.
3. Зло - та - я гри - ва пер - сонь - ки вкри - ла ко - ни - ку во - ро - но - му...

1. Ой їхав козак
Та й через байрак,
На коня похилився,
А за ним, за ним
Отець, матуся:
– Не їдь, сину, вернися!

2. – Ой не вернуся,
Й отець, матуся,
Поїду на Вкраїну,
Та й кінь вороний,
Я й сам молодий,
То я й там не загину.

3. Злотая грива
Персоньки вкрила
Конику вороному,
Біле личенько,
Чорнії брови
Козаку молодому.

4. Ой їхав козак
Та й через байрак,
На конику співає,
А за ним, за ним
Соцький виборний
Назад коня завертає.

5. – На тобі, пане,
Сукна й жупани
Ще й коня вороного,
Тілько випусти
Із неволеньки
Козака молодого.

6. – Нащо мені, пане,
[Твої] сукна й жупани,
І твій кінь вороненький,
Та нехай посидить
У неволеньці
Сей козак молоденький.

Зап. 1909 р. Сластіон О. Г. у с. Лелюхівка Кобеляцького пов. Полтавської губ. (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.) від лірника Івана Миколайовича Скубія. ІМФЕ, ф. 27-4, од. зб. 120, арк. 8 (текст), арк. 12 (мел.). Розшифр. з фонографа Ф. Колесса. Надр.: Колесса Ф. М.,1970, с. 508-510.

458. Ой їхав козак (15-БР-06в)

1. Ой їхав козак
Та через байрак,
На коника похилився,
А за ним, за ним
Отець-матуся:
– Синочку,завернися.

2. – Ой не вернуся,
Отець-матуся,
Поїду на Вкраїну,
Гей, кінь вороний,
Я й сам молодий,
То я й там не загину.

3. Доїхав козак
До криниченьки,
Став коня напувати,
А за ним, за ним
Два жовнірики
У неволеньку брати.

4. – Ой беріть, пани,
Сукні, жупани
Ще й коня вороного,
Тільки не беріть
Під неволеньку
Козака молодого.

5. Та взяли пани
Сукні й жупани
Ще й коня вороного,
Та взяли, взяли
Під неволеньку
Козака молодого.

6. Та й повезли
Та козака
Горами-долинами
Та зняли, зняли
З пліч голівоньку
Між трьома могилами.

7. Тече річенька
З-під кониченька,
З-під коника вороного,
З білого лиця,
Із-під чорних брів,
З козака молодого.

Зап. Щепотьєв В. у Полтаві від кобзаря Кучугури-Кучеренка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115, а. 45 (89).

459. Ой у неділю (15-БР-07)

1. Ой у неділю
Рано-пораненьку
Та прогнав син
Свою рідну неньку.

2. – Ой іди, мамо,
Тепера від мене,
Будуть, мамо,
Гостоньки у мене.

3. Будуть гості
З України.
А ти будеш
В драний кожушині.

4. Пішла мати
За нові ворота,
Стала ж мати
Як бідна сирота.

5. – Ой я ж думала,
Що йде син прохати,
А він іде
Ворiт зачiняти.

6. – Є у тебе, сину,
Друга хата біла,
Є у тебе, сину,
Діточки маленькі.

7. Буду я, сину,
Веретенце вертіти
Та буду я, сину,
Діточок глядіти.

8. – Є у мене, мамо,
Друга хата біла,
Так тут тобі, мамо,
Сидіть не до діла.

9. Ой пішла мати
Густими лозами,
Облилася
Дрібними сльозами.

10. Ой пішла, мати,
Крутою горою,
Зустрілася
З рідною дочкою.

11. – Ой чого ж ти, мамо,
Тут ходиш та блудиш?
– Ходе ж мене, дочко,
Лихая година.

12. Ходе ж мене, дочко,
Лихая година,
Що прогнала
Рідная дитина.

13. – Ой іди, мамо,
Тепера до мене.
– А у тебе, дочко,
Чоловік п'яниця.

14. – Ой буду, мамо,
Ляхам плаття прати,
Буду тебе, моя мамо,
Хлібом годувати.

15. Ой буду я, мамо,
Мітки одиряти,
Буду тебе, моя мамо,
Хлібом годувати.

16. Ой у неділю
Ґрано-пораненьку
Йде син прохати
Свою неньку.

17. – Ой іди, мамо,
Тепера до мене,
Бо случився случай
Сьогодні у мене:

18. Ой вмерла жона,
Вмерла молодая,
Осталась
Дитина малая.

19. – Бодай тобі, брате,
Ще й хата згоріла,
А як нашій неньці
Сидіть не до діла.

20. Ой як будеш, брате,
В огні погоряти,
То не пущу матері
Я тебе рятувати.

21. Ой як будеш, брате,
У морі топиться,
То не пущу матінку
На тебе й дивиться!

Зап. Попадич Ф. у м. Гадяч Полтавської обл. від Настенка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 27, 162.

460. У полі могила (15-БР-08)

1. У полі могила
З вітром говорила:
– Повій, вітре
Буйнесенький,
Та щоб я не змарніла.

2. Щоб я не змарніла,
Щоб я не счорніла,
Щоб на міні
Й усе трава
Та все й шевеліла.

3. Ні вітир ни віє,
Ні сонци ни гріє,
Тільки в стипу
При дорозі
Трава шевеліє.

4. – Ой у полі річка,
Через річку кладка...
Ой не кидай, брате,
Рідненького батька.

5. Як батька покинеш,
То марно загинеш,
За бистрими
Річеньками
У Дунай заплинеш.

6. Бодай була Десна
Кошуром заросла,
Вона мого та братика
У Дунай занесла.

7. Ой бодай та річка
Риби не сплодила,
Вона мого та братика
У Дунай втопила.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 14, № 11.

461. А в степу могила (15-БР-08)

[Швиденько]

1. А в сте-пу мо-ги-ла з віт-ром го-во-ри-ла:

rit.

– По-вій, віт-ре буй-не-сень-кий, щоб я не чор-ні-ла.

1. А в степу могила
З вітром говорила:
– Повій, вітре
Буйнесенький,
Щоб я не чорніла.*

2. Щоб я не чорніла,
Що я не марніла,
Щоб по мені
Трава росла,
Росла й зеленіла.

3. І вітер не віє,
І сонце не гріє,
Тільки в степу
Край дороги
Верба зеленіє.

4. Ой у полі річка,
Через річку кладка,
Не покидай,
Козаченьку,
Рідненького батька.

5. Як батька покинеш,
Сам марно загинеш,
Річенькою
Бистренькою
За Дунай залинеш.

6. Бодай тая річка
Риби не плодила,
Вона мого
Товариша
Навіки втопила.

7. Бодай тая річка
Кушером заросла,
Вона мого
Товариша
За Дунай занесла.

Зап. 1938 р. Майборода Г. у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Бута Кирила Дмитровича, 18 р., Бут Мотрі Андріївни, 18 р., Шуби Гальки Семеніавни, 18 р. та ін. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 242, арк. 68.

462. У полі могила (15-БР-08)

[Соло] [Гурт]

1. У по-лі мо-ги-ла з віт-ром го-во-ри-ла:

– По-вій, віт-ре буй-не-сень-кий, щоб я не чор-ні-ла.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. У полі могила
З вітром говорила:
– Повій, вітре
Буйнесенький,
Щоб я не чорніла.*

2. Щоб я не чорніла,
Щоб я не марніла,
Щоб по мені
Трава росла
Та ще й зеленіла.

3. І вітер не віє,
І сонце не гріє,
Тільки в степу
Край дороги
Трава зеленіє.

4. Ой у полі річка,
Через річку кладка,
Не покидай,
Козаченьку,
Рідненького батька.

5. Як батька покинеш,
Сам марно загинеш,
Річенькою
Бистренькою
За Дунай заплинеш.

6. Бодай тая річка
Риби не плодила,
Вона мого
Товариша
Навіки втопила.

7. Бодай тая річка
Кушарем** заросла,
Вона мого
Товариша
За Дунай занесла.

Зап. 1938 р. Гайдай М. П. у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Гусаренка Кирила Олексійовича, 36 р., Ващенка Андрія Петровича, 26 р., Гузя Анатолія Лазаровича, 47 р., Бута Кирила Дмитровича, 18 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 240, арк. 6, № 6.

463. Що в полі могила (15-БР-08)

1. Що в по-лі мо - ги - ла з віт-ром го-во - ри - ла:
– По-вій, віт-ре буй-не-сень-кий, щоб я не мар - ні - ла. / - ла.

1. Що в полі могила
З вітром говорила:
– Повій, вітре
Буйнесенький,
Щоб я не марніла.

2. Щоб я не чорніла,
Щоб я й не марніла,
Щоб на мені
Трава росла
Та ще й зеленіла.

3. І вітер не віє,
І сонце не гріє,
Тільки в степу
Край дороги
Трава зеленіє.

4. Що й у яру річка,
Через річку кладка.
Не покидай, козаченьку,
Рідненького батька.

5. Як батька покинеш.
То й сам ти загинеш,
Річенькою бистренькою
За Дунай запливеш.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 30.

464. Ой полети, зозуленько (15-БР-09)

1. Ой по-ле-ти, зо-зу-лень - ко, на зо-рі ра-нень - ко
та й на мо - їй ро-ди-нонь - ці за - куй жа - ліб-нень-ко. / - ліб-нень-ко.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
** Кушир – водяна рослина в ставках небігучих.

1. Ой полети, зозуленько,
На зорі раненько
Та й на моїй родиноньці
Закуй жалібненько.*

2. А відтіль зозуленька
Вилітає
Та на синеє море
Поглядає.

3. А синеє море
Замерзає,
Та замерзає льодом
Тонесеньким,
Та притрушує сніжком
Білесеньким.

4. А там козаченько
Розпивсь, розгулявся
Та на синеє море
Розігнався.

5. Та на синьому морі
Провалився,
Та коневі за гриву
Ухопився:

6. – Ой бийся ти, коню,
Бийся, вибивайся,
Та до батька, до неньки
Поспішайся.

7. Та й не кажи ти, коню,
Що я утопився,
А кажи ти, коню,
Що я оженився.

8. Та й не кажи ти, коню,
Що я в гробі лежу,
А скажи ти, коню,
Царю-Богу служу.**

Зап. Попадич Ф. у с. Диканька (нині с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл.) від Гріценкої. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк.34 зв., № 73 (133).

465. Ой стану, гляну (15-БР-11)

1. Ой стану, гляну
На чорну хмару,
А з тії хмари
Орел виліта.

2. – Ой постой, постой,
Постой, не біжи,
Постой, не біжи,
Не швидко лети.

3. Я не буду бить,
Хочу розпросить:
Ой де ж ти бував,
Ой що ж ти видав?

4. – Ой бував же я
В чистому полі,
Ой видав же я
Яроє жито.

5. Ой видав же я
Яроє жито,
А в тому житі
Козака вбито.

6. Край доріженьки
Лежать ніженьки,
Край реберечка
Росте травочка.

7. Край реберечка
Росте травочка,
Та ніхто до нього
Не признається.

8. Тільки призналось
А три ластівки:
Перва ластівка –
Рідна матінка.

9. Перва ластівка –
Рідна матінка,
Друга ластівка –
Рідна сестриця.

10. Друга ластівка –
Рідна сестриця,
Третя ластіва –
Молода жена.

11. Де мати плаче,
Там річка тече,
Де сестра плаче,
(*Забуто*)

12. Де сестра плаче,
(*Забуто*)
Де жена плаче,
Там води нема.

13. Де жена плаче,
Там води нема,
Там води нема,
Трава посиха.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 25 (50-51), № 44.

* За мелодією другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
** Текст не скрізь адекватний мелодії. (Л. Є.)

466. Ой летить орел (15-БР-11)

♩= 90

1. Ой і ле-тить о-рел, а за ним со-кіл:
– По-до-жди, й о-рел, щось то-бі ска-жу.
По-дожди, й о-рел, щось то-бі ска-жу.

2. А ой де ж ти бу-вав, та й ой що ти ви-дав?
– Ой бу-вав же я та в чу-жой сто-ро-ні,
ой ви-дав же я та ве-ли-ке ди-во.

1. Ой летить орел,
А за ним сокіл:
– Подожди, й орел,
Щось тобі скажу.*

2. А ой де ж ти бував
Та й ой що ж ти видав?
– Ой бував же я
Та в чужой стороні.

3. Велике диво –
Зелене жито,
А в тому житі
Козака вбито.

4. Коло його травка,
Травка поросла,
Коло серденька
Завивається.

5. Та ніхто до його
Не признається,
Тільки признались
А три ластівки.

6. Що перва ластівка –
Рідна матінка,
Друга ластівка –
Рідна сестриця,
А третя ластівка –
Замужня жена.

7. Де мати стояла, –
Ріка потекла,
А де сестриця, –
То там криниця,
Де замужня жона, –
То й роси нема.

Зап. 1909 р. Сластіон О. Г. у с. Лелюхівка Кобеляцького пов. Полтавської губ. (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.) від лірника Івана Миколайовича Скубія. ІМФЕ, ф. 27-4, од. зб. 120, арк. 7 (текст), арк. 12 (мел.). Розшифр. з фонографа Ф. Колесса. Надр.: Колесса Ф. М., 1970, с. 507-508.

467. Із-за гір, з-за гір (15-БР-11)

♩= 50 Повільно

1. Із-за гір, з-за гір ви-лі-тав со-кіл, ой
1 2
йа з-за ху-то-ра ви-лі-та-ло два. 1 2. та й о-дин 2 2. бра-том

* Другу половину кожної чотирирядкової строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Із-за гір, з-за гір
Вилітав сокіл,
Ой йа з-за хутора
Вилітало два.

2. Із-за хутора
Вилітало два,
Ой та й один одного
Братом назива.

3. – Де ти, брат, бував,
Що ти, брат, видав?
– Ой та видав я жито,
Козака вбито.

4. Убито його
Край озеречка,
Ой та розлилася кров
Кругом сердичка.

5. Розлилася кров
Кругом сердичка,
Ой та поросла трава
Крізь реберечка.

6. Приліта к ньому
Аж три ластівки,
Ой шо перва ластівка –
Рідна матінка.

7. Друга ластівка –
Рідна сестронька,
Ой а третя ластівка –
Невірна жона.

8. Де мати плаче,
Там річка тече,
Ой а де сетриця,
Вийшла кріниця.

9. А де сестриця,
Вийшла криниця,
Ой де невірна жона,
Посохла й трава.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. з с. Паризька Комуна Гребінківського р-ну. Розшифр. Єфремова Л. О., № 1 (83).

468. Летіла зозуля (15-БР-13)

♩= 70 Помірно

1. Ле-ті-ла зо-зу-ля з я-ру у до-ли-ну, з я-ру у до-ли-ну сі-ла на ка-лин(у). 2. Сі-ла на ка-ли-ну та й ста-ла ку-ва-ти,
6. Ой ко-ли б я біг-ла 2. ви-хо-ди-ла з хат(и). 3. ви-хо-ди-ла з ха-ти,

1. Летіла зозуля
З яру на долину,
З яру на долину,
Сіла на калину.

2. Сіла на калину
Та й стала кувати,
А я, молоденька,
Виходила з хати.

3. А я, молоденька,
Виходила з хати,
Сивої зозулі
Голосок слухати.

4. – Ой сива зозуле,
Чого рано куєш?
Хіба ти, зозуле,
Моє горе чуєш?

5. – Якби не чувала,
То я б не кувала,
|: Твоя ненька вмерла,
Ти досі не знала. :|

6. Ой коли б я бігла
Та й не віддихала,
Може б свою неньку
Живую застала.

7. Прибігда до двору,
|: Майстри стружки
струтять, :|
А сестриці тужать.

8. Убігла я в хату,
Стала на порозі,
Забилося серце,
Полилися сльози.

9. Убігла я в хату
Та й впала на лавку,
Та й впала на лавку,
Підняла китайку.

10. Підняла китайку
Та й заголосила:
– Ой нене ж ти, нене,
Що ти наробила?

11. Ой ненько ти, ненько,
Де тебе й узяти?
Чи з воску зліпити,
Чи намалювати?

12. Змалювала очі,
Змалювала брови,
Та й не змалювала
Тихої розмови.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 8 (90).

469. Летіла зозуля (15-БР-13)

Одна ♩= 70 Повільно Дві

1. Ле - ті - ла зо - зу - ля та й ста - ла ку - ва - ти,

Усі

а я, мо - ло - да - я, ви - хо - ди - ла з ха - ти.

а я, мо - ло - да - я, ви - хо - ди - ла з ха(ти).

1. Летіла зозуля
Та й стала кувати,
А я, молодая,
Виходила з хати.*

2. А я, молодая,
Виходила з хати,
Сивої зозулі
Голос услихати.

3. – Ой зозу... зозуле,
Чого рано куєш?
Хіба ти, зозуле,
Моє горе чуєш?

4. – Якби не чувала,
То я б не кувала,
Твоя ненька вмерла,
Ти досі не знала.

5. Прибігла до двору,
Майстри стружки
стружать,
Убігла й у хату, –
Дві сестриці тужать.

6. – Ненько ж моя,
ненько,
Де ж тебе узяти?
Чи з воску зліпити,
Чи намалювати?

7. Один раз селом тім
Ішли малярі,
Змалювали неньку
На білій стіні.

8. Змалювали очі,
Змалювали брови,
Та й не змалювали
Тихої розмови.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Луценко Н. О., Маліченко В. Г., Кочерги Г. С., Трохименко Н. В., Цимбал Л. О. (заспіває). Розшифр. Єфремова Л. О., № 25.

470. Ой умру я, й умру (15-БР)

♩.= 66 Жалісно

1. Ой у - мру я, й ум - ру та й бу - ду ле - жа - ти,

чи не при - йди та й сес - три - ця ме - не на - ря - жат(и)?

2. При - йшла ж мо - я та й сис - три - ч(і) - ка на сун - дук схи - ли - лась:

– Як - би швид - ши за - хо - ва - ти, а сун - дук за - брат(и).

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой умру я, й умру
Та й буду лежати,
Чи не прийди
Та й сестриця
Мене наряжати?

2. Прийшла ж моя
Та й систричка,
На сундук схилилась:
– Якби швидши
Заховати,
А сундук забрати.

3. А й умру ж я, й умру
Та й буду дивиться,
Чи не прийде
Мій братічок
За мною й журиться?

4. Прийшов ж(е) мій
Рідний братік,
На ясла схилився:
– Якби швидши
Заховати,
А (в)оли забрати.

5. Ой умру я, й ум(и)ру
Та й буду лежати,
А чи не прийде
Моя й ненька
Мене й наряжати?

6. Прийшла ж ненька
Та й старень(і)ка,
На ручкі схилилась:
– Якби довше
Не ховати,
Шоб я надивилась.

Зап. у с. Панасівка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музка. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 12.

471. Стояла у полі вербина (15-БР)

Одна ♪ = 192 Помірно [Дві в останньому куплеті]

1. Сто - я - ла у по - лі вер - би - на, ї - ї під-ми- ва - ла ж во - да, (Усі) сто - я - ла ж ста - рень - ка ха - ти - на, жи - ла там не - щас-на вдо - ва. сто - я - ла ж ста - рень - ка ха - ти - на, жи - ла там не - щас - на вдо - ва.

2. О - ста - лась во - на у - до - во - ю, ра - но по - мер чо - ло - вік,

1. Стояла у полі вербина,
Її підмивила ж вода,
Стояла старенька хатина,
Жила там нешасна вдова.*

2. Осталавсь вона удовою,
Рано помер чоловік,
Осталася з дітьми малими,
Бідна, нещасна навік.

3. До сина на зиму просилась:
– Під тином мені не вмирать,
Буду синочку годити,
Діток твоїх доглядать.

4. – Про тебе я, мамо, й не думав,
Про тебе я гадку не мав,
А діток своїх дорогеньких
Буду я сам доглядать.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

5. – Живіть же ви, діти хороші,
Зичу вам тільки добра,
Може чого не вгодила,
Може чого й не дала?

6. Може чого й не придбала,
Не в силах я більше придбать,
Жевіть же ви, діти хороші,
Не смійте мене проклинать.

7. Сьогодні піду я в аптеку,
На руб собі яду куплю,
А завтра наутро раненько,
Як меду, на серце наллю.

8. Стояла у полі вербина,
Її вже не мила вода,
Стояла висока могила, –
Померла нещасна вдова.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 34 (234).

472. Ой сестра брата просить (16-БР-01)

Поволі

1. Ой сес-тра бра-та про - сить: – Ой від-дай ме-не,
бра - те, та де хо-ро ші ха - ти, та де хо - ро-ші
ха - ти, де ба - га - то ді - ла.

1. Ой сестра брата просить:
– Ой віддай мене, брате,
Та де хороші хати, (2)*
Де багато діла.

2. Буду діло робити
І сім'ї годити
Ще й до тебе, брате,
Буду в гості ходити.

3. Та ждав братік неділю,
Та ждав другую,
А на третю
Сам до сестри їде.

4. Та до воріт доїзжає, (2)
– Та здорова, сестро, – каже.
– А здорова була, сестро,
Чи жива-здорова?

5. А чи жива-здорова?
Відчиняй ворота!
– Ой жива ж я, брате,
Та лежу нездорова! (2)

6. Вже третя неділя,
Та як я заболіла,
Та була постіль біла,
Та вже й почорніла.

7. Ой візьми ж, брате,
Ключі золотії
Та відімкни, брате,
Скрині ті новії.

8. Та й візьми ж ти, брате,
Три свічі воскові.
Та першу засвітиш,
Як буду лежати,

9. А другу засвітиш,
Як буду вмірати,
А третю засвітиш,
Як будеш випроважати.

10. – Та оце ж тобі, сестро, –
Де хороші хати!
Та де хороші хати,
Та де велика сім'я!

* Мабуть, ці повтори є у кожній строфі. (Л. Є.)

11. А ти, сестро, діла не вробила,
Сім'ї не вгодила
Ще й до мене, сестро,
В гості не ходила!

Зап. Попадич Ф. у с. Оленівка (нині Козельщинського р-ну Полтавської обл.) від Пащенко Улі. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 19, № 138.

473. А й сестра брата просить (16-БР-01)

1. А й сестра брата просить:
– Ой віддай мене, брате,
Та де хороші хати.

2. Де хороші хати,
Де велика сім'я,
Та де велика сім'я,
Де багато діла.

3. Буду діло робити
І сім'ї годити
Ще й до тебе, брати,
Буду в гості ходити.

4. Та ждав братік неділю,
Та ждав другую,
А на третю
Сам до сестри їде.

5. Та до двору доїзджа, (2)
Та "здоров" ісказ[ав]:
– А здорова була, сестро,
Чи жива-здорова?

6. А чи жива-здорова,
Відчиняй ворота.
– Ой жива ж я, брате,
Та лежу нездорова.

7. Та лежу нездорова,
Вже третя неділя,
Та як я заболіла,
Та була постіль біла,
Та вже й почорніла.

8. Ой візьми ж, брате,
Ключі золотії
Та й відімкни, брате,
Скрині ти новії.

9. Та візьми ти, брате,
Три свічі восковії,
Та першу засвітиш,
Як буду лежати,

10. А другу засвітиш,
Як буду вмірати,
А треть'ю засвітиш,
Як будеш випровожати.

11. – Та оце ж тобі, сестро,
Де хороші хати,
Та де хороші хати,
Та де велика сім'я.

12. А ти, сестро, діла не вробила,
Сім'ї не вгодила
Ще й до мене, сестро,
В гості не ходила.

Зап. Попадич Ф. 1931 р. від Улі Пащенко з Диканьки (нині с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 93 зв.-94 (186-187).

474. Віддай мене, брате (16-БР-01)

1. – Віддай мене, брате,
В чужу деревеньку,
В чужу деревеньку,
В велику сімейку.

2. Де велика сім’я,
Де багато діла,
Я б теє все діло
Та й переробила,
А до тебе, брате,
В гості б я ходила.

3. Жде брат неділю,
Жде братік другую,
На третю неділю
Сам до сестри їду.

4. Приїхав до двору –
Сестра не здорова,
Вже ж третя неділя
Сестра заболіла.

5. – Ой купи ж ти, брате,
Три свічи воскових,
Три свчи воскових,
Три доски дубових.

6. Шо перву засвітиш,
Як будуть вмирати,
А другу засвітиш,
Як будуть ховати.

7. Свічка догорає, –
Сестриця вмирає,
Друга догоряє, –
Брат сестру зряжає,
Третя догоряє, –
Брат сестру ховає.

8. – Отце ж тобі, сестро,
Чужая сторонка,
Чужая сторонка
І багато діла.

9. Діло не робила,
Сім’ї не годила
І до мене, сестро,
В гості не ходила.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 84-85. Нотація Єфремової Л. О.

475. Усі гори зелененькі (16-БР-02)

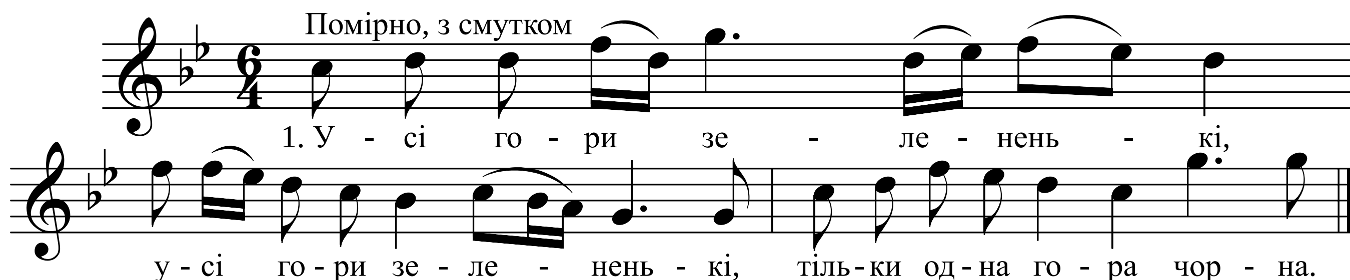

1. Усі гори зелененькі (2),
Тільки одна гора чорна,

2. Де сіяла бідна вдова,
Де сіяла, волочила,
Слізоньками примочила.

3. – Ой братику-соколоньку.
Прийми мене на зимовку.

4. – Сестро моя, перепілко,
В тебе ж діток аж п'ятірко.

5. – Буду брата поважати.
Діток з хати висилати:

6. – Ідіть, дітки, ідіть з хати,
Сіда дядько обідати.

7. Не так дядько, як дядина:
Сичить вона, як гадина.

8. Поки дядько обідали,
Дітки татка відвідали:

9. – Устань, татку, устань з ями.
Горе жити з ворогами!

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 1 (текст), арк. 16 (мел.).

476. А й усі гори зеленіють (16-БР-02)

[Соло] ♩= 58

1. А й у - сі го - ри зе - ле - ні - ють,

[Гурт]

* а й всі го - ри зе - ле - ні - ють, де ба - га - чи жи - то сі - ють.

2. Од - на тіль - ки го - ра чор - на, од - на тіль - ки го -

ра чор - на, де сі - я - ла бід - на вдо - ва.

1. А й усі гори зеленіють,
А й всі гори зеленіють,
Де багачи жито сіють.

2. Одна тільки гора чорна, (2)
Де сіяла бідна вдова.

3. Чорна хмара наступає, (2)
Сестра з братом розмовляє:

4. – Ой братику, соколоньку,(2)
Прийми мене на зимоньку!

5. – Сестро моя, перепілко, (2)
Як у тебе дітей скілько.

6. – Ой буду, брате, поважати, (2)
Як будеш ти обідати.

7. – Ой ідіть, діти, ідіть з хати, (2)
Ой іде дядько обідати.

8. Ой не так дядько, як дядина, (2)
Вона сичить, як гадина.

9. Ой іще дядько не обідав, (2)
Ой як син батька та й одвідав.

10. – Ой вставай, тату,
вставай з ями, (2)
Ой горе жити коло мами.

11. Вставай, тату, вставай
з гробу, (2)
Горе жити коло роду.

Зап. 9.III 1939 р. Гайдай М. П. у Запоріжжі від Передерія Олександра Тимофійовича, 44 р. з с. Кринки Великокринскького (нині Глобинського) р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 253, арк. 94 зв., № 85.

477. Усі ниви зеленіють (16-БР-02)

1. У - сі ни - ви зе - ле - ні - ють, у - сі ни - ви

зе - ле - ні - ють, де ба - га - ті жи - то сі - ють.

* Другий голос подав також Передерій. (М. Г.)

1. Усі ниви зеленіють, (2)
Де багаті жито сіють.

2. Тільки одна нива чорна, (2)
Де сіяла бідна вдова.

3. Де сіяла, волочила, (2)
Слізоньками примочила.

4. Чорна хмара наступає. (2)
Сестра з братом розмовляє.

5. Ой братику-соколеньку, (2)
Прийми мене на зимоньку.

6. Ой ти сестро перепілко, (2)
Скажи в тебе діток скільки?

7. Раз четверо, раз п'ятеро.
Разом буде дев'ятеро.

8. Буду, брате, догоджати,
Дітей з хати виряджати.

9. Ідіть, діти, ідіть з хати.
Буде дядько обідати.

10. Поки дядько пообіда,
Діти батька одвідають.

11. Вставай, тату, вставай з гробу.
Гірко жить нам коло роду.

12. Вставай, тату, вставай з ями,
Гірко жить нам з родичами.

13. Не так дядько, як дядина.
Сичить вона як гадина.

14. Хліба ріже по кусочку,
Їсти дає в черепочку.

15. Їсти дає в черепочку,
Кладе спати у куточку.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 16-17. Співають за прядкою.

478. Усі гори зеленіють (16-БР-02)

♩= 96 Вільно

1. У - сі го - ри зе - ле - ні - (гі) - ють, у - сі го - ри
зе - ле - ні - ють, де ба - га - ті жи - то сі(ють).

1. Усі гори зеленіють, (2)
Де багаті жито сіють.

2. Тількі одна гора чорна, (2)
Де сіяла бідна вдова.

3. Де сіяла, волочила, (2)
Слізоньками примочила.

4. – Ой братіку-сокілоньку, (2)
Пусти ж мене на зімоньку.

5. – Ой сестрице-перепілко, (2)
В тебе діточок четвірко.

6. Як буду я сідать їсти, (2)
Будуть вони в литку лізти.

7. – Буду, брате, догождати, (2)
Дітей з хати виряджати:

8. – Ідіть, діти, ідіть з хати, (2)
Сіда дядько обідати.

9. Пішли діти, ридаючи, (2)
Усе батька шукаючи.

10. Зайшли вони у долину, (2)
Знайшли батькову могилу.

11. – Вставай, тату, вставай з ями, (2)
Гірко жити нам з дядьками.

12. Не так дядько, як дядина, (2)
Сичить вона, як гадина.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Полтавської обл. від Левченко В. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 6 (88). Як мама співала, я дуже плакала. (Прим. вик.)

479. Ой усі гори зеленіють (16-БР-02)

Одна 1♩= 90 Помірно — Усі ♩= 60 Повільно

1. Ой у-сі го-ри зе-ле-ні - ють, у-сі го-ри

зе - ле - ні - ють де ба-га-ті жи - то сі(ють).

2. Од - на го-ра 3. Де сі-я-ла 9. – Як ти ся-деш 2.

1. Ой усі гори зеленіють,
Усі гори зеленіють,
Де багаті жито сіють.

2. Одна гора тількі чорна, (2)
Де сіяла бідна вдова.

3. Де сіяла, волочила, (2)
Слізоньками примочила.

4. Ой усі люди братів мають,
Усі люди братів мають,
Вони з ними п'ють-гуляють.

5. Я й одного брата маю,
Я одного брата маю,
Я з ним не п'ю, не гуляю.

6. – Ой братіку-сокілоньку, (2)
Прийми мене на зимоньку.

7. – Ой сестрице-перепілко, (2)
В тебе діточок четвірко.

8. Ой як сіду обідати, (2)
Будуть в миску заглядати.

9. – Як ти сядеш обідати, (2)
Я діточок вишлю з хати.

10. – Ідіть, дітки, ідіть, з хати, (2)
Буде дядько обідати.

11. Поки дядько пообідав, (2)
Діти батька одвідали.

12. – Ой устань, тату, устань з ями,
Устань, тату, устань з ями,
Гірко жити між дядьками.

13. Не так дядько, як дядина, (2)
Сичить вона, як гадина.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В., 1976 р. н. (кер.), Малихіна О. І., 1949 р. н., Дворник Н. А., 1947 р. н., Линовицька Н. К., 1940 р. н. (заспіває), Діденко М. М., 1935 р. н. (виводить), Згуровська Л. Л., 1958 р. н., Згуровська Н. І., 1961 р. н., Пампуха Г. І., 1949 р. н., Діденко Н. Й., 1955 р. н., Саган О. М., 1943 р. н., Писаренко О. В., 1950 р. н. (заспіває), Саган К. Г., 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 11 (131)

480. Ой у полі дві тополі (16-БР-03)

Поволі

1. Ой у по-лі дві то - по - лі, ой у по-лі дві то -

по - лі ще й зе-ле-на - я кис - ли - - ця.

1. Ой у полі дві тополі (2)
Ще й зеленая кислиця.

2. Ще й зеленая кислиця, (2)
Там стояли брат та сестриця.

3. Сестра брату хустку
вишивала, (2)
Дрібні сльози проливала.

4. – Чого, сестро, чого плачеш? (2)
Хіба з мене плату брати хочеш?

5. – Як же мені з тебе плату
брати, (2)
Як родила нас одна мати!

6. Тобі дала воли та корови, (2)
Мені дала самі чорні брови.

7. Тобі дала весь двір на
помості (2)
Ще й до того коня у повозці.

8. Мені дала голку та нитку (2)
Ще й до того гірку п'яницю.

9. Тобі дала паном панувати, (2)
Мені дала горе горювати.

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с. Диканька (нині с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл.) від Сидоренко Галі. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 1, № 1; од. зб. 130, арк. 20 зв., № 123. Мел.також у В. Харкова, ф.6-3, од.зб. 93, арк. 45.

481. Ой у полі дві тополі (16-БР-03)

1. Ой у полі дві тополі (2)
Ще й зеленая кислиця.

2. Ще й зеленая кислиця, (2)
Сестра брату комір шиє.

3. Вона шиє, вишиває, (2)
Дрібні сльози проливає,

4. – Ой чого ти, сестро,
плачеш, [2]
Чи ти з мене плати хочеш?

5. – Ой не хочу з тебе, брате,
плати, (2)
Бо нас одна ненька родила.

6. Бо нас одна ненька родила, (2)
Та не одну долю вділила.*

7. Тобі дала воли та корови, (2)
Мені дала коника в повозці,

8. Мені дала коника в повозці, (2)
Щоб їздила до братіка в гості.

9. Що ще сестра тільки у
дорозі, (2)
А вже братік стоїть на порозі:

10. – Приймай, жінко, хліб із
столу, (2)
Бо вже сестра коло двору.

11. Приймай, жінко, хліб ще й
кусочки, (2)
Іде сестра ще й сестрині дочки.

12. Як почула сестра цю
розмову, (2)
Повернула коника додому:

13. – Я не їду, брате, тебе
об'їдати, (2)
А я їду твоїх діток одвідати.

Зап. 16.VIII 1938 р. Бандурко О. Т. текст, мел. Майборода П. і. у с. Кривуші Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Максакової Даші Гнатівни, 17 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 46 (текст), арк. 68 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 65-66.

* Та не одну долю дарила.

482. Що брат сестру в гості кличе (16-БР-03)

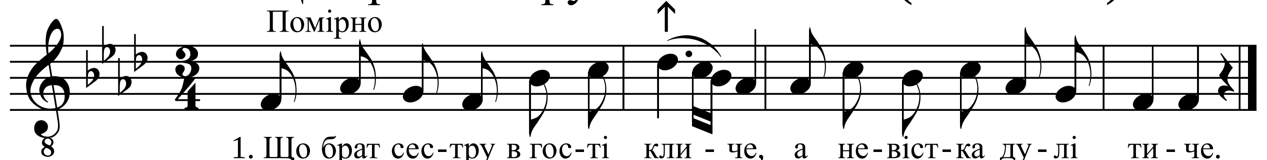

1. Що брат сестру в гості кличе,
А невістка дулі тиче.

2. Що брат сестру прощає,
А невістка нишком лає.

3. – Не бійсь, брате, не лякайся,
Я ж не їду обідати.

4. Та й я ж не їду обідати,
Іду тебе одвідати.

5. Не так тебе, діток твоїх,
А щоб знали тіток своїх.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 94-95. Нотація Єфремової Л. О.

483. Ой заріжу я й овечку рогатую (16-БР-04)

1. Ой заріжу я й овечку рогатую
Да покличу сестру в гості
багатую...

2. Да покличу сестру в гості
багатую,
А вбогая, безщасная сама прийде!

3. Запиває багатирка медом-вином,
А вбогая, безщасная гірким пивом.

4. Закусює багатирка калачами,
А вбогая, безщасная сухарями.

5. – Чи не одна нас матінка
породила?
Да не й одно щастя-долю
обділила!

6. Тобі дала моя мати панувати,
А що мені, безщасниці,
горювати!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Костя Хирного й Михайла Богомаза. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 25зв.-26, № 44.

484. Тече річечка (17-БР-01а)

1. Тече річечка,
Невеличечка,
Схочу – перескочу,
Ой віддай мене,
Моя матінко,
За кого я схочу.*

* У тексті зазначено повтор другої половини строфи. (Л. Є.)

2. Вона віддала,
Ще й наказала:
В гостях не бувати,
А як вернешся,
Моя донечка,
То вижену з хати.

3. Терпіла я год,
Терпіла я два –
Третій не стерпіла,
Перетворилась
В сиву зозулю,
До роду летіла.

4. Полем летіла –
Зілля кропила
Дрібними сльозами.
Гаєм летіла –
Гілля ламала
Білими руками.

5. А прилетіла
В сад зелененький,
Сіла на калині
Та й стала кувать,
Ще й розказувать,
Як жить на чужині.

6. Сидить матінка
Край віконечка
Рушник вишиває,
А найменший брат
Стоїть у дверях
Ружжо заряжає.

7. – Позволь же мені,
Моя матінко,
Цю зозулю вбить,
Нехай не кує,
Не розказує,
Ой як тяжко жить.

8. – Не позволю я,
Мій рідний синок,
Цю зозулю вбити,
Бо цій зозулі,
Як нашій дочці
На чужині жити.

Зап. у липні 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від хор-ланки, заспівує Скорик Ганна Михайлівна, 1924 р. н., виводить Палій Ольга Семенівна, 1928 р. н.. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 86, № 75. надр.: Балади, 2, с. 320 (тільки мел.).

485. Тече річенька (17-БР-01а)

Одна 1 ♩.= 80 Помірно

1. Те - че рі - чень - ка не - ве - ли - чень - ка,

Усі ♩= 60

схо - чу, пе - ре - ско - чу, від - дай же ме - не,

ой мо - я жи ма - тін - ко, за ко - го я схо - чу.

1 Одна

2-3. Як від - да - ва - ла, на - ка - зу - ва - ла

[Дуже спокійно]

Вар.

За - ка - за - ла ма - ти сім год не бу - ва - ти,

а я не слу - ха - ла та й в год при - ї - ха - ла.

1. Тече річенька
Невеличенька,
Схочу, перескочу,
Віддай ти мене,
Ой моя (жи) матінко,
За кого я схочу.*

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

2. Як віддавала,
Наказувала
В гостях не бувати:
– Ой як прийдеш ти,
Ой моя жи донечко,
То вижену з хати.

3. Не була я рік,
Не була я два,
Третій не стерпіла,
Претворилась
Ой зозуленькою,
Знялась, полетіла.

*4. Прилетіла в сад
[Сивой] зозулей,
Сіла на калині,
Та й стала кувать,
Жалю завдавать
Всій своїй родині.

5. Сидить матінка
Край віконечка,
Рушник вишиває,
А в сінях стоїть
Братік мій,
Руж'йо заряжає.

6. – Дозволь же мені,
Моя матінко,
Цю зозулю вбити,
Бо вона кує,
Жалю завдає,
Як на світі жити?

7. – Не дозволю я
Ти, мій синочку,
Цю зозулю вбити,
Бо тій зозульці,
Як нашій дочці,
На чужині жити.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Луценко Н. О., Маліченко В. Г., Кочерги Г. С., Трохименко Н. В., Цимбал Л. О. (заспівує). Розшифр. Єфремова Л. О., № 26. Вар. мел. зап. Лисенко М. В. од п. Сметани з Зінькова (нині Зіньківського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 30, арк. 89.

486. Ой давно, давно (17-БР-01г)

Одна 1♩= 84 Помірно

1. Ой дав-но, дав-но в ма-тін-кі бу-ла,

Усі

та вже та до-рі-(і-і)-жка тер-но-м(и) за-(а)-рос-

ла. 1 2-12. Ой не так тер-ном, 3-4, 6-10, 11. як шип-ши-но-ю,

1. Ой давно, давно
В матінкі була,
Та вже та доріжка
Терном заросла.

2. Ой не так терном,
Як шипшиною,
Де ми походили
Із матінкою.

3. А я схочу, скочу,
Терен висічу,
Калючу шипшину
Вприпіл виломлю.

4. Ой оцю шипшину
Вприпіл виломлю,
До своєї неньки
В гості ж полину.

5. Ой лечу, лечу
Поміж Галичу,
Прилетіла, сіла
В матінки в саду.

6. Прилетіла, сіла
В матінки в саду,
На тій орішині,
Що накрай саду.

7. На тій орішині,
Що накрай саду,
Чі не вийде мати
Рано жи по воду?

8. Вийшла (2) мати
Рано води брать,
Не набрала води,
Набрала слізок.

9. Не набрала води,
Набрала слізок,
Війшла у світлицю,
Будить невісток:

10. – Невісточкі-дочкі,
Пора уставать,
Щось у нашім саду
За пташка кує?

11. – Ой то ж не пташка,
То ж ваша дочка,
Без долі вродилась,
Без щастя зросла.

12. Без долі вродилась,
Без щастя зросла.
На чужу сторонку
Горювать пішла.

Зап. у с. Крячківка Пирятинського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 22.
* Звідси текст записано зі слів. (Л. Є.)

487. Ой давно, давно (17-БР-01г)

1. Ой давно, давно
Я в батька була,
Вже та стежечка
Терном заросла.

2. Ой терном, терном
Ще й калиною,
Де я походила
Ще дівчиною.

3. Я в батька була,
Як квітка цвіла,
Тепер я стала,
Як трава, в'яла.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. у Києві від учительки Л. С., яка перейняла від Марусі Лахнової у 1890 р. з с. Лука Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 187, № 246.

488. Ой налинули (18-БР-02)

1. Ой налинули соколоньки
З сторони,*

2. Ой сіли-впали, сіли-впали
У вдовушки у дворі.

3. Ой голосами
Удівоньку збудили.

4. – Ой устань, устань,
Удівонько, пробудись.

5. Ой на свою колясочку
Подивись.

6. Ой чужі мужі
Вже з походу ідуть,

7. Ой твого милого
В колясочці везуть.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 8 зв. (текст), арк. 18 зв. (мел.), № 13.

489. Ішла вдова долиною (18-БР-02)

1. Ішла вдова долиною
Та з маленькою дитиною.

2. Сіла вдова спочивати
Та мале дитя годувати.

3. Де взялися три бурлаки,
Три бурлаки-розбишаки.

4. Один каже: – Вбиймо вдову.
А другий каже: – Ще й дитину.

* У тексті не відбито детальну будову строфи. (Л. Є.)

5. Третій каже: – Стойте, брацця,
Та треба ж нам розібраться,

6. За що бідну вдову бити,
Мале дитя всиротити?

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Грицька Курелеха із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 53 зв. (107), № 38 (135).

490. Ой не пугай, пугаченьку (18-БР-02)

1. – Ой не пугай, пугаченьку, (2)
В зеленому байраченьку.

2. – Ой як мені не пугати, (2)
Як все гори та байраки?

3. Нігде мені гнізда звити, (2)
І діточок розплодити.

4. Ой шла вдова долиною (2)
З маленькою дитиною.

5. Сіла вдова спочивати, (2)
З своїм сином розмовляти:

6. – Ой сину ж мій
малесенький, (2)
Де твій батькоріднесенький?

7. Седить орел над водою, (2)
Розмовляє з удовою:

8. – Не тужи ти, молода удово, (2)
Ой я твого мужа знаю,

9. Тричі на день одвідую, (2)
І снідаю, й обідаю.

Зап. 1940 р. Гайдай М. П. у м. Маріуполі Донецької обл. від Бережного Михайла Даниловича, 35 р. з с. Великий Перевіз Шишацького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 290, арк. 30-31, № 42.

491. Та ішла удова долиною (18-БР-02)

1. Та ішла удова долиною
Та з маленькою дитиною.

2. Там сіла удова спочивати
Та мале дитя годувати.

3. – Та ой сину мій, ти Іване,
Ой де наш батько коханий?

4. Та й летить орел над водою
Та й розмовляє з удовою:

5. – Та ой я твого мужа знаю,
Та й тричі на день одвідаю,

6. Та шо снідаю й обідаю,
А третій раз вечеряю.

7. Та ой третій раз вечеряю,
Та на чорний чуб наступаю.

8. Та й на чорний чуб наступаю,
Із лоба очі витягаю.

9. Та з лоба очі витягаю,
І тебе, вдову, споминаю.

Зап. 1940 р. Гайдай М. П. там само. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 290, арк. 29, № 40.

492. Та йшла вдова долиною (18-БР-02)

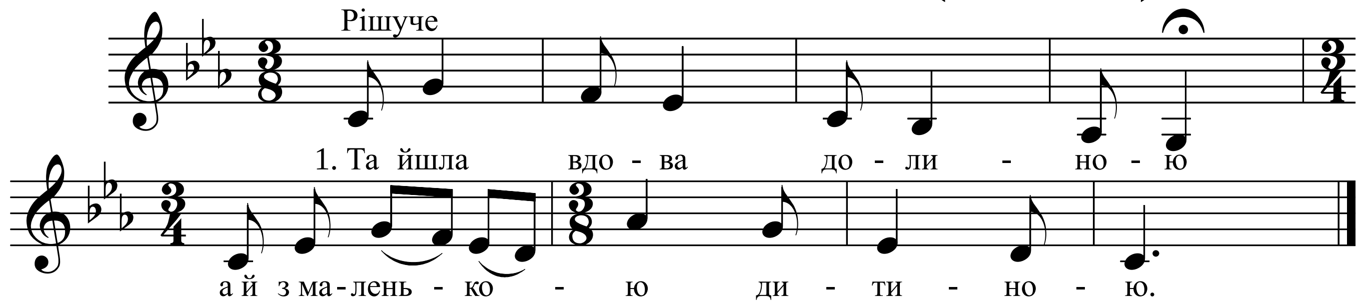

1. Та йшла вдова долиною
А й з маленькою (й) дитиною.

2. Та стала й вдова й спочивати,
А й мале дитя а й годувати.

3. – А дитя ж моє манесеньке,
А життя твоє гіркесеньке.

4. А життя твоє гіркесеньке,
А де ж твій батько ойріднесенький?

5. А й твій батько й у неволі,
А й на сахарному й заводі.

6. А там він днює і ночує,
Як зазвонять, то він чує.

7. Як зазвонять, то він чує
Та бере тупор, йде ма(й)стрює.

8. – А вдово, не журися,
Бо я твого мужа знаю.

9. Та бо я твого мужа знаю,
Тричі на день одвідую.

10. Тричі на день одвідую,
І снідаю, і обідаю.

Зап. 2.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Мельник Олександри Антонівни, 1900 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 32-33. Нотація Л. Єфремової.

493. Та ішла вдова долиною (18-БР-02)

1. Та ішла вдова долиною
Та й з маленькою дитиною.

2. Та сіла вдова спочивати,
Та й мале дитя годувати.

3. – Та й дитятко моє манісіньке,
Та де твій батькоріднісінький?

4. Та що твій батько у Забродах
Та й у великих колобродах.

Зап. 5.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Шепілової Тетяни Петрівни, 1912 р. н. та Шарлай Федора Полікарповича, 1928 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 490, арк. 40-41. Нотація Єфремової Л. О.

494. Ой ішла ж вдова долиною (18-БР-02)

1. Ой ішла ж вдова долиною
А з маленькою дитиною.

2. Та сіла вдова спочивати
Та мале дитя годувати.

3. А де взялось три козаки,
Та три козаки, три бурлаки.

4. Та й один каже: – Вбиймо вдову.
А другий каже: – Ще й дитину.

5. А третій каже: – Стойте, братця.
А стойте ж, братця, розпитаться.

6. Та нехай ця вдова погорює
Та мале дитя підгодує.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 91-92. Нотація Єфремової Л. О.

495. Ой там, ой там на ріллі (19-БР-03)

1. Ой там, ой там на ріллі,
Там сиділи журавлі.
Гей, гей, о-хо-хо,
Там сиділи журавлі.*

2. Там сиділи журавлі
Та й зговорились об риллі:

3. – Та яка рилля лучшая,
Чи ранняя, чи пізня?

4. Ой рання рилля лучшая,
Аніж тая пізняя.

5. Я на ранній жито мав,
А на пізній воли пас.

6. Ой там, ой там на межі,
Там сиділи удівці,

7. Там сиділи удівці
Та й зговорились об жінці:

8. – Та яка жінка лучшая,
Чи первая, чи друга?

9. Та я з первою дітки мав,
А з другою розігнав.

10. Та ходить батько по Дону,
Кличе діток додому:

11. – Та ідіть, дітки, додому,
Пішла мачуха з дому.

12. Та тілько діти на поріг,
А мачуха й за батіг.

13. Та пішли дітки лозами,
Вмиваючись сльозами.

14. Ходить батько по Дону,
Кличе діток додому:

15. – Та ідіть, дітки, додому,
Пішла мачуха з дому.

16. – Та живи, тату, як живеш,
Та вже ж ти нас не збереш.

17. Та живи, тату, як Бог дав,
Коли другу жінку брав.

Зап. Щепотьєв В. від А. І. Тищенко з х. Нелюбівка Полтавського пов. (нині с. Нелюбівка Диканського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а.4-5 (5-7), № 3.

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

496. Гей, гей! Та ой гей, воли, помалу (19-БР-03)

1. Гей, гей! Та ой, гей, воли, помалу
Та вивезіть із калу та гей!

2. Гей, гей! Та ой поставте на суші
У шинкарочки Марусі.

3. У шинкарочки Марусі
Собиралися удівці.

4. Собиралися удівці
Та говорили про жінки.

5. Та первая жінка лучшая.
Аніж тая другая.

6. Та що з первою діток мав.
А з другою розігнав.

7. Пішли дітки горами,
Вмиваються сльозами.

8. Ходить батько по двору.
Обняв свою голову.

9. – Ідіть, дітки, додому:
Горе мені самому!

10. – Живи, татку, як живеш,
Уже ж ти нас не збереш!

11. Живи, татку, як Бог дав,
Коли молодую жінку взяв!

12. Та ой ходили журавлі
Та говорили проріллі.

13. Рання рілля лучшая.
Аніж тая пізняя.

14. Що на раннійріллі женці жнуть.
А на пізній кіньми б'ють.

15. Що на ранній ріллі пшениці.
А на пізній метелиця.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 10 (текст), арк. 18 зв. (мел.), № 15.

497. Гей, гей, гей, та сірі воли помалу (19-БР-03)

1. Гей, гей, гей, та сірії воли, помалу,
Та вивезіть мене із калу, та гей, гей!

2. Гей, та поставте мене на суші
У шинкарочки Настусі, та гей!

3. Гей, та у шинкарочки на стільці
Та ой там сиділо два вдівці, та гей!

4. Гей, та один другого питає:
– Та яка жінка краща є, та гей!

5. Гей, та що із першою нажився,
А із другою набився, та гей?

6. Гей, та із першою діток мав,
А із другою розігнав, та гей!

7. Гей, та ідіт, діти, служити,
Аніж мачусі годити, та гей!

8. Гей, та пішли дітки лугами,
Та обливаються сльозами, та гей!

9. – Гей, та живи, батьку, як живеш,
Бо тепер ти нас не збереш, та гей!

10. Гей, та живи, батьку, як Бог дав,
Та коли молоду жінку взяв, та гей!

Зап. 1926 р. Попадич Ф. від Пащенка із с. Рибців (нині с. Рибці Полтавського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 18, № 69.

498. Гей жи, та нуте, воли, помалу (19-БР-03)

1. Гей жи, та нуте, воли, помалу,
Та вивезіть мене із калу, та гей!

2. Гей, та поставте мене, мене на сусі*
У шинкарочки Настусі, да гей!

3. Гей, ой по горі, по горі
Да ходили журавлі, та гей!

4. Гей, а питається журавель
А журавочки своєї, да гей!

5. – Гей, а скажи, скажи, журавочко,
А яка лучше пшениця, да гей?

6. – Гей, а що рання пшениця,
А пізняя пшениця, да гей!

7. А ще ранню жінці жнуть,
А пізнюю коні б'ють, да гей!

8. – Гей, а скажи, скажи, журавочко,
А яка лучче жіночка, да гей?

9. Гей, а що з першою діток мав,
А з другою розігнав, да гей!

10. Гей, то ходе батько по двору,
Та й обняв свою голову, да гей!

11. Гей жи, обняв свою голову
Та склика діток додому, да гей!

12. – Гей же, та ідіть, дітки, додому,
Та горе мені самому, да гей!

13. – Гей же, та живи, батьку, як Бог дав,
Та коли нас ти розігнав, да гей!

Зап. Попадич Ф. у с. Опішні (нині смт. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) від Содота К. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 28, № 180.

499. Ой ходить журав по горі (19-БР-03)

* Мабуть, суші. (Л. Є.) ** Тактові розміри проставлено нами. (Л. Є.)

1. Ой ходить журав по горі, (2)
А журавка по траві.

2. Ой питається журавель (2)
Та в своєї журавки:

3. – Ой скажи, скажи, журавка, (2)
Ой де краща хазяйка?

4. Та що з першою нажився, (2)
А з другою побився.

5. Та що з першою діток мав, (2)
А з другою розігнав.

6. Ой щось у лісі гукає, (2)
Батько дітей скликає:

7. – Ой ідіть, діти, додому, (2)
Не буде вам розгону.

8. Ой тільки діти на поріг, (2)
А мачуха за батіг.

9. Ой тільки діти до печі, (2)
А мачуха й у плечі.

10. Ой тільки діти до столу, (2)
А мачуха із полу.

11. Ой тільки діти за шматок, (2)
А мачуха за ціпок.

12. – Ой прощай, тату, живи сам, (2)
Коли таку неньку взяв.

13. Ой пішли діти полями, (2)
Вмиваються сльозами.

14. Ой одне каже: – Я наймусь. (2)
Друге каже: – Я втоплюсь.

15. Ой а третє каже: – Я піду в ліс, (2)
Нехай мене звір іззість.

Зап. 16.VIII 1938 р. текст Бандурко О. Л., мел. Майборода П. І. від Фросі Крупко та Марії Личман з с. Крива Руда Семенівського р-ну. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 41 зв.-42 (текст), арк. 72 зв. (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 63.

500. Ой на горі журавлі (19-БР-03)

1. Ой на горі журавлі, (2)
Під горою журавка.

2. – Ой скажи ж ти, журавка, (2)
Которая хазяйка?

3. Чи первая, чи друга, (2)
Чи третяя молода?

4. – За первою дітей мав, (2)
За другою розігнав,

5. А з третьою молодою (2)
Тільки вчора повінчавсь.

6. Ходить батько по двору, (2)
Схилив свою голову:

7. – Ідіть, діти, додому, (2)
Горе жити самому.

8. – Живи, тату, тепер сам, (2)
Коли до любові жінку взяв.

9. А ми підем служити, (2)
Ніж мачусі годити.

10. Один каже: – Наймуся. (2)
Другий каже: – Втоплюся.

11. Третій каже: – Піду в ліс, (2)
Нехай мене звір іззість.

12. Кругом мене звір ігра, (2)
А він мене не займа.

13. Бо я бідний сирота, (2)
Нема неньки, ні отця.

Зап. 22 VIII1938 р. текст Бандурко О. Т., мел. Майборода П. І. у с. Кривуші Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Мізюна Михайла Гнатовича, 58 р. та його сина Володимира, 22 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 44 зв. текст, арк. 62 мел. Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 64.

501. Ой гей, та сірі воли, помалу (19-БР-03)

[Спокійно]

1. Ой гей, та сі-рі во-ли, по - ма-лу,
та й ви-ве-зіть ме-не із ка-лу, да гей!

1. Ой гей, та сірі воли, помалу,
Та й вивезіть мене із калу, да гей!

2. Ой гей, та й поставте на суші
У шинкарки Настусі, да гей!

3. Ой гей, туди собирались мужики,
Вони говорили про жінки, да гей!

4. Ой гей, а котора краща – первая,
А чи тая другая, да гей!

5. Ой гей, яка рілля краща – ранняя,
А чи тая пізняя да гей!

6. Ой гей, а що на ранній женці жнуть,
А на пізній скотом б’ють, да гей!

Зап. 22 VIII1938 р. текст Бандурко О. Т., мел. Майборода П. І. у с. Кривуші Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Мізюна Михайла Гнатовича, 58 р. та його сина Володимира, 22 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 47 зв. текст, арк. 73 мел. Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 42.

502. Та ходить журав по горі (19-БР-03)

1. Та хо-дить жу - рав по го - рі, хо - дить жу-рав
по го - рі, а жу - рав-ка по тра - ві.

1. Та ходить журав по горі, (2)
А журавка по траві.

2. Та питається журавка: (2)
– Котра жінка хазяйка?

3. Котра жінка хазяйка, (2)
Чи первая, чи другая?

4. – Що з первою діток мав, (2)
А з другою розігнав.

5. Та ходит батько по двору, (2)
Обняв свою голову.

6. Обняв свою голову, (2)
Кличе дітей додому:

7. – Ідіть, ідіть додому, (2)
Бо горе жити самому.

8. – Живи, тату, як Бог дав, (2)
Коли другу жінку взяв.

9. Одно каже: – Я наймуся. (2)
Друге каже: – Утоплюся.

10. А третє каже: – Піду в ліс, (2)
Нехай мене звір іззість.

Зап. 13.III 1939 р. Онопа Т. Ф. у с. м. т. Шишаки Шишацького р-ну Полтавської обл. від жінок з ферми мел., текст від Гриценка Федора Миколайовича, 53 р.. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 256, арк. 7 зв. (текст), арк. 34 зв. (мел.), № 32.

503. Гей, да гей, та ой хто горя не знає (19-БР-03)

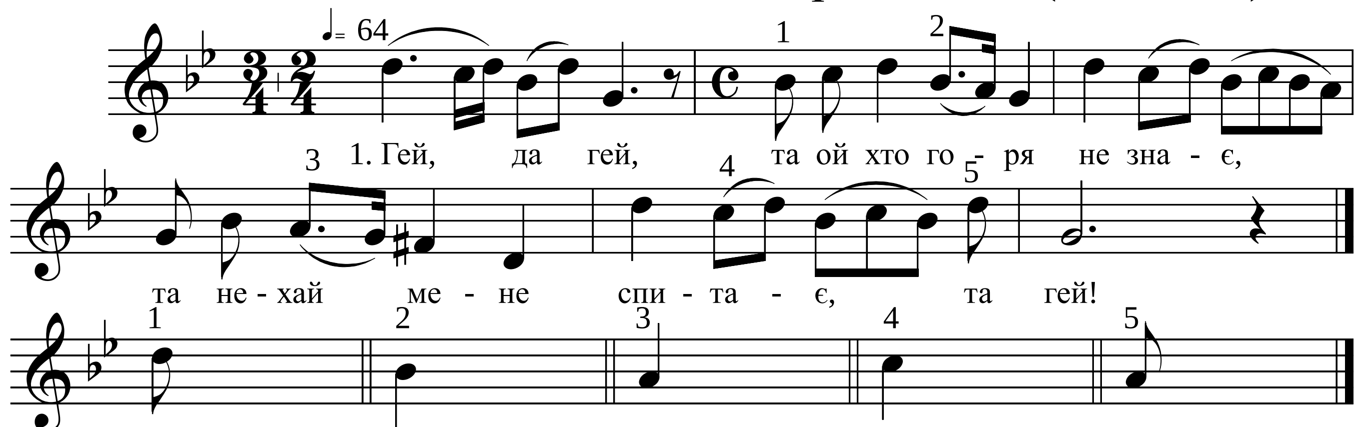

1. Гей, да гей, та ой хто горя не знає,
Та нехай мене спитає, та гей!

2. Гей, та гей, ой летіли журавлі,
Та й сіли-впали на рилі, да гей!

3. Гей, да гей, та де журавель походив,
Та ой там кукіль уродив, да гей!

4. Гей, да гей, та де журавка ходила,
Та там пшениця вродила, да гей!

5. Гей, да гей, та ходив батько по Дону,
Та кличе синів додому, та гей!

6. – Гей, да гей, ідіть, діти, додому,
Горе жити самому, да гей!

Зап. 1940 р. Гайдай М. П. у м. Маріуполі Донецької обл. від Бережного Михайла Даниловича, 35 р. з с. Великий Перевіз Шишацького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 290, арк. 31-32, № 43.

504. Гей же, гей! Та воли мої недужі (19-БР-03)

1. Гей же, гей! Та воли мої недужі!
Та витягніть воза з калюжі, да гей!*

2. Та постановте на суші
У шинкарки Настусі, да гей!

3. Та у шинкаркиии Настусі,
Там збирались удівці.

4. Та вони суди судили,
Вони раду радили.

5. Лучче нива ранняя,
Аніж тая пізняя.

6. Та лучче жінка первая,
Аніж тая другая.

* Кожен куплет починається вигуком (рефреном) "Гей же, гей!", а закінчується вигуком (рефр.) "Да гей!" (Прим. зап.)

7. Та що з первою дітей мав,
То з другою розганяв.

8. Та ходить батько по Дону,
Склика дітей додому:

9. – Та ідіть, діти, додому,
Більш не буде розгону.

10. Тільки діти – на поріг,
А мачуха – за батіг.

11. Тільки діти – за кусок,
А мачуха – за діток.

12. Одно каже: – Наймуся.
Друге каже: – Втоплюся.

13. Третє каже: – Пропаду,
До мачухи не піду.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. у Києві від Мищенко Ул., вона із старими жінками у с. Вищий Булатець Лубенського пов. (нині р-ну) на Полтавщині у 1910 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 157-158 (88), № 126.

505. Зібралися (19-БР-03)

Одна ♩= 72

1. Зі - бра - ли - ся ой жу - ра - (га) - влі,

Усі

го - во - ри - ли ой про ріл - лі,

ой да го - во - ри - ли ой про ріл - лі.

1. Зібралися
Ой журавлі,
Говорили
Та й* про ріллі,
Ой да говорили
Ой про ріллі.

2. Яка рілля
Ой луччая,
Чи пізння,
Ой чи рання,
Ой да чи пізняя,
Ой чи рання?

3. Що й на пізній
Та й орли б’ють,
А на ранній
Та й женці жнуть,
Ой да йа на ранній
Ой женці жнуть.

4. Зібралися
Та й мужики,
Говорили
Та й про жінки,
Ой да говорили
Ой про жінки.

5. Яка жінка
Ой луччая,
Чи первая,
Ой чи друга,
Ой да чи первая,
Ой чи друга?

6. Що з первою
Ой діток мав,
Йа з другою
Та й розігнав,
Ой да йа з другою
Ой розігнав.

7. Ходе батько
Та й по двору,
Збіра свою
Та й дітвору,
Ой да збіра свою
Ой дітвору:

8. – Ідіть, діти,
Ой додому,
Бо горенько жити
Ай самому,
Бо горенько жити
Ой самому.

Зап. 29.04 1955 р. Гуменюк А. І., Юсов А. А., Дзеря Г. Т. у с. Великі Сорочинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Музирі Івги Вікторівни (заспів та вивід), Копитько Ганни, Омельченко Олени, Тараненко Федосі. Транскрипція Філатової А.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

506. Ой щось у лісі гукає (19-БР-03)

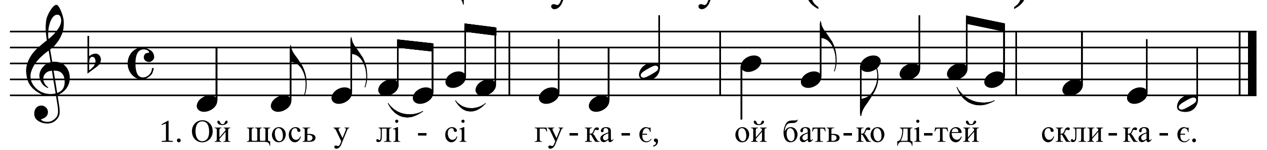

1. Ой щось у лісі гукає,
Ой батько дітей скликає:

2. – Ой ідіть, діти, додому,
Ой горе жити самому.

3. Ой тільки діти до двора,
Ой а мачуха проганя.

4. Ой тільки діти на поріг,
Ой а мачуха за батіг.

5. Ой тільки діти до печі,
Ой а мачуха й у плечі.

6. Ой тільки діти за шматок,
Ой а мачуха у висок.

7. Ой пішли діти лозами,
Ой вмивалися сльозами.

8. Ой пішли діти густими,
Ой вмивалися дрібними.

9. – Ой живи, тату, поживай,
Ой та мачуху утішай.

10. Ой а ми будем служити,
Ой по матусі тужити.

11. Ой живи, тату, тепер сам,
Ой коли таку жінку взяв.

12. Ой перва каже: – Я наймусь,
Ой я наймуся до дяка.

13. Ой я наймуся до дяка,
Ой щоб мачуха й не лиха.

14. Ой друга каже: – Я наймусь,
Ой я наймуся до пана.

15. Ой я наймуся до пана,
Ой щоб мачуха пропала.

16. Ой третя каже: – Піду в ліс,
Ой нехай мене звір іззість.

17. Ой а звірина не дурна,
Ой сиротини не займа.

Зап. Щепотьєв В. від Тимошенко Т. З. з с. Хрещате Хорольського пов. (нині Решетилівського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 7, № 7.

507. Щось у лісі гукає (19-БР-04)

1. Щось у лі - сі гу - ка - є? Щось у лі - сі
гу - ка - є? Доч - ка нень - ку шу - ка - є.

Вар. [Спокійно]
Хто по лі - су блу - ка - є? Хто по лі - су
блу - ка - є? Доч - ка ма - тір шу - ка - є.

1. Щось у лісі гукає: (2)
Дочка матір шукає.

2. Скрізь ходила – не знайшла, (2)
Заплакала та й пішла.

3. Та найшла в полі билину – (2)
Матусину могилу.

4. До могили припаду, (2)
Свою неньку згадаю.

5. – Та устань, нене, до мене, (2)
Горе мені без тебе.

6. – Та живи, доню, як живеш, (2)
Вже ж ти мене не зведеш:

7. Насипано пісочку (2)
На білую сорочку,

8. Та насипано землиці (2)
На карії очиці.

9. Я не встану, не піду (2)
Головоньки не зведу.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 5 зв. (текст), арк. 17 (мел.), № 8. Вар. мел. зап. Лисенко М. В. з Зінькова (нині Зіньківського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 31, арк. 71.

508. Налетіли голуби (19-БР-04)

[Одна] ♩= 40 [Усі] 1 2 1 2

1. На-ле-ті-ли го - лу - би, ой на-ле - ті - ли го - лу - би та з да-ле - ко - ї сто - ро - ни.

4, 7. 6-8.

1. Налетіли голуби,
Ой налетіли голуби
Та з далекої сторони.

2. З далекої сторони,
Ой з далекої сторони
Та сіли-пали в удови.

3. Стала вдова воду брать,
Ой стала вдова воду брать
Та з голубами розмовлять.

4. – Ой ви сизі голуби, (2)
Та не клопочіть голови.

5. Бо я бідна удова,
Ой бо я бідна удова,
Заклопочина голова.

6. Щось у полі блукає,
Ой щось у полі блукає,
Дочка неньки шукає.

7. Ой шукала – не знайшла, (2)
Заплакала та й пішла.

8. Знайшла в полі билину,
Ой знайшла в полі билину,
Матусину могилу.

Зап. 1926 р. Липовець С. на х. с. Біленченківка Гадяцького р-ну Роменської окр. (нині с. Біленченківка Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту дівчат. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 50-51; ф. 9, од. зб. 4, арк. 5 зв.; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 5 зв. . Хлопці цієї пісні зовсім не співають. Питавсь узнати, чому саме, але правдивої відповіді так і не почув. Вона була дуже проста і хлопцям ця пісня не підходить, бо тут віспівується доля бідної вдови. Ось що можна було почути на запитання. Цю пісню зараз вже трудно почути. Вона, так би мовити, вже вийшла з селянського репертуару. Коли саме вона була в ходу, невідомо. Записати її вдалося по замовленню. (В. Л.)

509. Ой ішов батько, слухає (19-БР-04)

1. Ой йшов* батько, слухає,
Та йшов* батько, слухає,
Ой щось по лісу блу... та блукає.

2. Щось по лісу блукає...
Та щось по лісу блу... та блукає,
Ой батько вірненький шу... та шукає.

2. Дочка неньки ж не знайшла,
Та дочка ой неньки не...
Та не знайшла.

3. Ой заплакала та...
Та в Дунай пішла.

Зап. 1952 р. експ. ІМФЕ у с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Летики Якова Макаровича, 77 р. – ІМФЕ, ф. 146, арк. 11, № 9. Розшифр. Ященко Л. І.

510. Дивная година (19-БР-05)

1. Дивная година
На світі настала,
Не одна сирітка
Од матінки стала.

2. Зашуміли ріки,
Забреніли гори,
Як померла мати,
Зосталися діти.

3. А померла мати,
Зосталися діти,
Тепер же ви, діти,
Сироти навіки.

4. Та й пішла сирітка
По світу блукати,
Її зустрічають
Та й стали питати.

5. Її зустрічають
Та й стали питати:
– Куди йдеш, сирітко?
– Матінки шукати.

6. – Вернися, сирітко,
Бо далеко зайдеш,
Своєї матусі
Довіку не знайдеш.

7. Бо твоя матуся
На високій горі
Лежить, спочиває
У дубовім гробі.

Зап. 1972 р. Правдюк О. А. у м. Миргород Миргородського р-ну Полтавської обл. від кобзаря Скляра Михайла Івановича, 60 р.. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/II, арк. 64, № 59.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

Необрядова пісенна лірика

Необрядова пісенна лірика Полтавщини представлена у численних записах багатьох фольклористів. У ній наявні як реліктові залишки старовинного співу, так і пісенні твори середньої та пізньої доби, численні новотвори. Стильові характеристики полтавського середньодніпровського співу визначає пануюча тут традиція багатоголосого протяжного співу. У репертуарі виконавців зустрічаємо як широкі за розмахом мелосу ліро-епічні полотна (№№ 513-517, 522-526), так і побутові напівжартівливі пісеньки (№№ 512, 518-519).

Більшість необрядових ліричних пісень Полтавщини має давні історичні коріння, традиційно побутуючи у репертуарі народних співаків (№ 521). Решта – пісні напливові, почуті від виконавців з інших регіонів, запозичені у засобах масової інформації (№ 512).

Необрядова лірика за кількістю записів становить основу народної пісенності полтавського регіону. Частина з них опублікована у збірці "Українське народне багатоголосся"[1], збірках А. Коціпінського, М. Лисенка, К. Квітки[2], А. Конощенка[3], М. П. Гайдая[4] та ін. Натомість значна кількість записів необрядової лірики, записаних на території Полтавської області, залишилася у рукописах. Останні, включаючи записи експедицій ІМФЕ різних років, а також власні записи упорядника 2014 р., зроблені разом з О. Яринчиною у Гребінківському районі, складають основу цього розділу.

У необрядовій ліриці також беремо за основу класифікації складочислову структуру строфіки, зокрема з метою порівняння необрядової лірики Полтавщини з баладною творчістю краю та необрядовою пісенністю інших регіонів, зокрема, Чернігівщини, Житомирщини та Хмельниччини.

Як у баладах, але меншою мірою, у необрядовій ліриці Полтавщини найпростішими є трирядкові (трисегментні) строфічні струк-

---

[1] *Українське народне багатоголосся*. Збірник пісень / Упоряд. Василенко З., Гордійчук М., Гуменюк А., Правдюк О., Ященко Л. Заг. ред. М. Гордійчука. – К. : Держ. вид-во "Мистецтво", 1963.

[2] *Квітка К.* Українські народні мелодії. Зібрав Климент Квітка. ЕЗ, т. ІІ. – К.: Слово, 1922; *Квітка К.* Українські народні мелодії. Ч. 1: Збірник / Упоряд. та ред. А. Іваницького. – К., 2005.

[3] *Конощенко А.* Українські пісні. З нотами. *І сотня*. – Одеса: Типограф. Е. И. Фесенко, 1900; *Конощенко А.* Українські пісні. З нотами. *ІІ сотня*. Зібрав Андрій Конощенко. – Одеса: Видано коштом друк. Е. І. Фесенко. – 1909; *Конощенко А.* Українські пісні. З нотами. *ІІІ сотня*. К.: Вік, Б. р.

[4] *Українські народні пісні в записах Михайла Гайдая* / голов. ред. Г. А. Скрипник ; наук. ред. і упоряд. М. М. Гайдай ; НАНУ. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К., 2010.

тури aab вербального тексту з наспівом будови abb_1. При цьому складочислення 7+7+7 у трисегментному вигляді притаманне невеликій кількості записів, зокрема деяким родинно-побутовим творам та варіантам пісні наймитсько-заробітчанської тематики "Ой журавко, журавко" (17-ЛР-02, №№ 813, 815-817). У ній йдеться про жінку, яка одбилась од роду, нікому буде її й поховати. Родина згадає нещасну, адже на столі лежить лишня ложка. Наспіви цих варіантів з різноманітною ритмікою, мінорні, сумно-тужливі, виконуються як сольно, так і гуртом. Це одна з розповсюджених пісень на Полтавщині. Її записи здійснено у переважно у північних Лохвицькому, Гадяцькому, Лубенському та Семенівському районах. Частина варіантів має чотирисегментну структуру строфи (7+7)2 (№№ 814, 818), яка в цілому не притаманна необрядовій ліриці Полтавщини та Чернігівщини у порівнянні з Житомирщиною та Хмельниччиною. Це пісні переважно родинно-побутової тематики, наприклад, варіанти пісні "Ой у першім садочку" (15-ЛР-02, №№ 795-796) з бадьорими мажорно-мінорними наспівами. У ній мати, роздумуючи про старість, розпитує сина, хто йому миліший: жінка, теща чи мати.

Водночас у необрядовій ліриці Полтавщини досить часто зустрічаємо трисегментну строфіку aab зі складочисленням 8+8+8 та ще більше – чотирисегментену строфу з віршем (8+8)2 або (4+4)4. Трисегментна строфіка притаманна переважно записам з північних районів області, зокрема, для варіантам пісні "Туман яром по долині" (05-ЛР-01, голуб хоче поцілувати чужу голубку, яка нарікає йому, що цим він завдає жалю своїй милій, №№ 616, 618, № 617), які мають чотирисегментну строфіку з ритмом чотирискладовика 1122 та переважно мажорним ладовим нахилом двоголосної мелодії. Сюди також належить пісня "Щось у лісі зашуміло" (07-ЛК-11, милий на чужині, дівчина не спить, журиться, №№ 669-670, № 671), що має чотирисегментну строфу з сольним зачином низхідним рухом від горішньої тоніки мінорного ладу та гуртовим продовженням, розлогою мелодикою та ритмікою мелострофи 31111144:(112111144)2.

У пізніших зразках народної пісенності спостерігаємо тяжіння до симетричної квадратності, яке дозволило перетворити трисегментну строфіку на звичайну чотирисегментну ab:cd. Якщо трисегментні структури характерні для пісень переважно північної Полтавщини (див. карту, с. 372), то чотирисегментні, більш звичні для пісенного фольклору середньої доби розвитку народної пісенності, активніше побутують у центральних та південних районах. Деякі варіанти пі-

сень з трисегментною строфікою були виконавцями переосмислені у чотирисегментні (вже згадані №№ 617, 671). У деяких тяжіння до квадратної дво-чотирисегментності повністю визначає тип строфіки, як, наприклад, у пісні "Ой вийду я на долину" (02-ЛК-04, Роман залицяється до Катерини, виливаючи з відер воду, №№ 532-536). Двосегментна строфіка 8+8 може бути трактована як чотирисегментна (4+4)2 або й як трисегментна 4+4+8, виходячи з ритму наспіву (2211)2 11111124 (№ 533). Для чотирисегментних варіантів з віршем (8+8)2 характерна ритміка наспіву (22111122)2 (211)2 11111124 (№№ 532, 535-536). Наспіви всіх варіантів мінорні.

Модифіковану строфіку з віршем 8+8 або (4+4)2 мають також варіанти протяжної міської пісні пізнішого часу походження "Ой хоть воля" (06-ЛК-07, милий на заводі, вражі люди поламали мідні труби, щоб ми в парі не ходили, №№ 636-637) та родинно-побутової "Ой мамо моя старая" (13-ЛР-18, №№ 774-775).

Як і скрізь, найпоширенішими у необрядовій ліриці Полтавщини є чотирисегментні поетичні строфи ab:cd, часто з повтором останніх двох рядків

Майже по всій території області розповсюджені пісні з ізоритмічною складочисловою будовою строфи (4+6)2. Усім їхнім наспівам притаманний мінорний нахил ладу. Хоча тільки півдесятка пісень мають цю строфічну структуру, три з них є одними з найпоширеніших з розгалуженою мережею варіантів. Це пісня "Як приїхав мій миленький з полі" (07-ЛК-21, козак тужить, що його дівчина засватана, шле до неї своїх сватів, а сам слухає під вікном, що буде мила казати, №№ 679-683), зафіксовані переважно у північних Лубенському, Лохвицькому, Гадяцькому та Диканьському районах. Більшість варіантів мелодій має наскрізну інтонаційну будову з ритмікою півперіоду 1122 221122.

Ще більше записаних варіантів має родинно-побутова пісня "Із-за гори та вітер повіває" (13-ЛР-11, мати розпитує дочку про життя, дочка відсилає її до утінки попитати про три горя: дитина, свекруха, милий, №№ 764-771). Дослідженню цієї пісні присвячений розділ монографії О. А. Правдюка "Міжнаціональні зв'язки в музичному фольклорі"[5]. На Полтавщині пісню записано у північних Лохвицькому, Гадяцькому, Лубенському та центрально-східних Зіньківському, Диканьському, Шишацькому та Великоба-

[5] *Правдюк О. А.* Міжнаціональні зв'язки в музичному фольклорі. – К.: Наук. думка, 1982. – С. 34-62.

гачанському районах. У регіоні частина варіантів має переважно п’ятисегментну строфу aa_1b:cd з повторенням першого рядка зі вставними словами, напр., "Із-за гори, та із-за гори" (№ 765). Більшість варіантів наспівів у цьому випадку розпочинається низхідним хвилястим рухом від домінанти до тоніки (перший сегмент), другий сегмент часто завершується октавним стрибком від тоніки до горішньої тоніки або сексти, строфа закінчується октавним кадансуванням (№№ 765-767). Решта варіантів має чотирисегментну строфу (№№ 764, 768-770).

У пісні "Ой як була я сім год удовою" ("Ой недавно сиротою стала", 13-ЛР-21, №№ 780-785). У ній сирота йде заміж за п’яницю, який примушує її ганяти голубів, поки він спить, знущається з жінки, б’є її. Її варіанти розповсюджено у всіх раніше досліджених областях: Житомирській, Хмельницькій, Чернігівській. У останній вона має складочислення (4+7)2. На Полтавщині пісню зафіксовано на півночі – у Лохвицькому, Гадяцькиому, Миргородському та півдні – Кременчуцькому та Козельщинському районах. У першому сегменті варіантів наспівів найчастіше відбувається інтонаційний злет від тоніки до квінти. Ритміка пісенного півперіоду обох пісень 1122 111122 або 2222 111122.

П’ятискладові структури, характерні для архаїчної пісенності Полтавщини, але в необрядовій ліриці представлені менше, ніж у баладах. Якщо балади з чотирисегментною строфікою зі складочисленням (5+5)2 зафіксовані по всій території області, то необрядові ліричні пісні – скрізь, за винятком районів, наближених до Слобожанщини. Це здебільшого пісні на теми кохання з різноманітною ритмікою основного п’ятискладовика, зокрема варіанти пісні "Ой ти, вишенько" (05-ЛК-15, полюбовник просить дозволу одружитися, мила вимушена погодитися, №№ 595-600) з ритмікою п’ятискладовика переважно 11224. Типовим для цієї пісні є розширення непарних п’ятискладовиків до шести складів, внаслідок чого утворюється складочислова структура (6+5)2 для окремих строф або й для всієї пісні (№№ 596, 599, 600). У шестискладовику розбивається четверта доля п’ятискладовика, утворюючи ритм 112114. Для пісні характерний наспів будови aa_1:bc з характерним початковим оспівуванням висхідної або низхідної квартової інтонації у сегменті "а", мажоро-мінорний нахил ладу, близькість до пізньої лірики. Пісню зафіксовано переважно у північно-східній Полтавщині: Лохвицькому, Гадяцькому, Миргородському, Шишацькому, Великобагачанському та Семенівському районах

Складочислення (6+5)2 притаманне також деяким іншим творам любовної лірики, зокрема, варіантам пісні, також наближеної до пізньої лірики, "Та ходила, гуляла" (07-ЛК-23, парубок їде шукати кращу милу; не знайшов, повернувся, а вона вже заручена, №№ 684-686). Наспів варіантів мінорного нахилу має ритміку найчастіше 121111 12112 та розпочинаються висхідною квінтовою інтонацією. Особливості вербального та музичного текстів цих пісень свідчить про їхню приналежність до пізньої лірики.

Для північних та східних районів Полтавщини типове побутування пісень з поєднанням п’ятисладовика з семискладовиком, зокрема, у ізоритмічній структурі (5+7)2, яку спостерігаємо у піснях родинно-побутової тематики та співах про кохання. До них належать пісні "Ой горе, горе" (05-ЛР-02, жінка дорікає чоловікові, що він чужу милу цілує, подарунки купує, а своїй нагайку готує №№ 619-620), пісні-романсу "Ой зайди, зайди" (09-ЛК-01, милий лишив милу з дитиною, №№ 698-699), з косарською тематикою "Косарі косять" (14-ЛР-01, бідна удова не хоче йти заміж, боїться, що сваритиметься свекруха, №№ 788-790) та ін.

Та найбільшу частотність записів необрядової лірики на Полтавщині (14 %), як і на Чернігівщині, мають пісні з чотирисегментною строфікою, в основі якої лежить шестискладовик – (6+6)2.

Строфіку з цим складочисленням мають варіанти багатьох фольклорних творів. Наведемо найпоширеніші з них. Це варіанти пісень "Летіла зозуля" (04-ЛР-01, мила накриває листочком слід милого, щоб його не любили інші, №№ 574-577), "Коли б уже вечір" (05-ЛК-18, №№ 602-603), "Червона калина" (05-ЛК-19, №№ 604-605). "Летіла зозуля" (05-ЛК-21, №№ 606-607), "Ой не шуми, луже" (06-ЛК-17, вороги не дають парубкові ходити до дівчини, він бажає вмерти, просить милу прийти на могилу, №№ 645-647), "Ой ти, дубе, дубе" (07-ЛК-06, козак покидає дівчину, №№ 656-658), "Дівчинонька Галя" (07-ЛК-13, №№ 674-675), "Ой дуб зелененький" (10-ЛК-14, син просить матір оженити його, вона натомість пропонує йому купити коня, №№ 709-712), "По садочку хожу" (11-ЛК-03, №№ 726-727), а також пісень родинно-побутової тематики: "Туга за тугою" (13-ЛР-09, №№ 760-761), "Вилітала галка" (16-ЛР-04, №№ 805-807), "Зелений дубочок" (20-ЛР-04, козак зажурився, що без долі вродився; шукає долю, просить риболовців витягнути її з моря, №№ 831-833) та ін.

Найбільшу кількість варіантів з них має пісня "Вилітала галка" (16-ЛР-04, на чужині нема роду, тільки брати). Її зафіксовано здебільшого у північних районах: Лохвицькому, Лубенському, Гребінківському, Гадяцькому, Зіньківському та Хорольському.

Більшість пісень зі складочисленням (6+6)2 належать до середньої та пізньої доби формування необрядової лірики. Вони розповсюджені по всій території Полтавщини. Шестискладовик розспівується найчастіше звичайним чином: 111122. Майже всі наспіви мають мінорний нахил ладу.

На Житомирщині, Хмельниччині та Полтавщині (17 %) найпоширенішою складочисловою структурою є шестисегментна дворядкова строфа з так званим "коломийковим" віршем (4+4+6)2. Складочислення (4+4+6)2 мають переважно пісні про кохання та деякі родинно-побутові. Серед найчастіше виконуваних варіанти козацької пісні "Закувала зозуленька" (01-ЛК-08а, козаки просять у матері напитися води, подивитися на дівчину, №№ 523-525) з характерною мелодією, насиченою "фанфарними" квартовими інтонаціями, з індивідуалізованою ритмікою півперіоду: (2424)2 111122. Сюди ж належать варіанти пісень "Єсть у лузі криниченька" (03-ЛК-09, №№ 564-565), "Ой на горі" (04-ЛК-04, мати кличе сина вечеряти, але він іде до дівчини, яка причарувала його, №№ 568-570), "Чи я встрила" (05-ЛК-03, дівчина розмірковує: чи сам козак любить не став, чи його одбито, №№ 580-582), "Посадила огірочки" (06-ЛК-01, дівчина не привіталася з милим, бо мати стояла, №№ 623-626) з початковою висхідною квартовою інтонацією та трійковою ритмікою у мелодії, "Пора, мати, жито жати" (06-ЛК-02, мати не збудила дочку попрощатися з милим, №№ 627-629), також з початковою висхідною квартовою інтонацією, "Шумлять верби в кінці греблі" (07-ЛК-09, від’їжджаючи, козак радить дівчині рости, але так і не повертається, №№ 664-667), "Як посіяв та козак жито" (10-ЛК-22, дівчина пропонує козакові-неробі заробити жупани, перш, ніж її сватати, №№ 718-719), "Насіяла пшениченьки" (12-ЛК-04, мати радить синові брати багату, а він хоче взяти бідну, але кохану, №№ 745-746), "Одна гора високая" (12-ЛК-09, у парубка дві дівчини: близька багата та далека бідна; він мандрує до далекої бідної, №№ 749-750); родинно побутові "Закувала зозуленька" (15-ЛР-05, №№ 798-799), "Та не видно Полтавоньки" (№№ 809-810) тощо.

Пісні з цією строфікою належать переважно до середньої та пізньої доби формування корпусу необрядової лірики, на яку вплинула соціально-побутова пісенність та романси. Більшість наспівів мають ритміку (1122)3 22, іноді (1111) 22. Часто мелодії мають трійкову вальсову ямбічну ритмічну пульсацію 12. Пісні зі складочисленням (4+4+6)2 розповсюджені по всій території Полтавської області.

По всій території області побутують протяжні пісні, здебільшого з невеликою кількістю варіантів, з однорядковою трисегментною строфікою – колон з катеном зі складочисленням 4+4+6/6. Останній шестискладовик повторюють на початку наступної строфи як сольний зачин. На відміну від Чернігівщини ця форма тут не є версією шестисегментної строфи з віршем (4+4+6)2, а побутує переважно самостійно у варіантах пісень "Ой стелись, стелись, барвіночку" (03-ЛК-02, дівчина не вийшла до милого, злякавшись ночі, дощу; парубок бажає їй за це не чути зозулі, № 557-558) з мелодією, що розпочинається висхідним пощаблевим ходом від тоніки мінорного ладу; "Ой там за лісочком" (03-ЛК-08, №№ 562-563); "Та розвивайся, та сухий дуб" (10-ЛК-20, козакові, який напуває коня, радять любити дівчину, №№ 716-717); "Ой похожено" (11-ЛР-10, №№ 734-736) з мелодією, що розпочинається низхідним рухом від горішньої сексти. Усі наспіви пісень зі складочисленням 4+4+6/6 мають мінорний нахил ладу.

П'ятисегментна строфіка на Полтащині, як і на Чернігівщині, представлена будовою віршової строфи ab:cde, переважно зі складочисленням 6+6:4+4+6. Вона притаманна варіантам пісень "Ой у полі нивка" (02-ЛК-03, козак привітався, дівчина назвала його серденьком, №№ 529-530) з наспівом будови aa_1:bc, що розпочинається пощаблевим висхідним рухом від тоніки мінорного ладу; "Попід мостом, мостом" (04-ЛК-06, №№ 572-573) з мелодією тієї ж будови, але з початковим низхідним рухом від кварти до тоніки мажорного ладу; "Пусти мене, мамо" (20-ЛР-02, №№ 826-829) з наспівом будови ab:cd у мінорі. Ці пісні належать переважно до середньої та пізньої доби формування лірики.

В цілому для необрядової лірики Полтавщини, як і Чернігівщини, характерне значне розмаїття пісенної строфіки, іноді тип строфи було важко визначити через значне варіювання складочислення, наявності великої кількості вставних слів та ритмічно-інтонаційного наповнення наспівів. Порівняно з фондом необрядової лірики Житомирщини, Хмельниччини та Чернігівщини, необрядова лірика Полтавщини є найбагатшою за кількістю записів та розмаїттям записів пісень, що мають найбільшу частотність.

Пісні, що мають значну кількість зафіксованих варіантів, проаналізовано вище, у контексті огляду типів пісенної строфіки. Нагадаємо лише найпоширеніші з них. Це пісні про Романа та Катерину "Ой вийду я на долину" (02-ЛК-04, №№ 531-537), "Котилася та ясна

зоря з неба" (02-ЛК-11, парубок обіцяє провести дівчину додому, №№ 546-548), про зрадливого парубка "Яром, яром" (05-ЛК-10, №№ 589-591), найпоширеніші на Полтавщині. Це також пісні про зрадливого полюбовника "Ой ти, вишенько" (05-ЛК-15, №№ 595-600), вигадливого парубка "Ішли воли із діброви" (07-ЛК-08, №№ 659-663), засватану милу "Як приїхав мій миленький з поля" (07-ЛК-21, №№ 679-683); родинно-побутові про три горя "Із-за гори", (13-ЛР-11, №№ 764-771) та життя на чужині "Вилітала галка" (16-ЛР-04, №№ 805-807), розповсюджені на Полтавщині та Чернігівщині. Близька до наймитських пісня "Ой журавко, журавко" (17-ЛР-02, №№ 813-817) типова для Полтавщини та Житомирщини. І тільки одна пісня про заміжню сироту "Як я була" (13-ЛР-21, №№ 780-785) активно побутує також на Хмельниччині, Житомирщині та Чернігівщини, тобто у всіх чотирьох областях. В цілому найближчим виявляється пісенний репертуар Полтавщини та Чернігівщини.

Найпоширеніші пісні з Полтавщини здебільшого належать до давньої традиції протяжного співу, притаманного всьому подніпровському регіону. З ним пов'язана рясна орнаментика в мелодиці поліфонічного складу в одноголосних та багатоголосних записах (№№ 526, 608, 611-612, 706, 714, 720, 722, 726, 732, 735, 763, 766-771, 778, 796, 807, 837), альтерація в мелодії (№№ 702, 712, 738, 759), зокрема підвищення четвертого щаблю мінору (№ 721), розспівування складів тексту (№№ 540, 542-543, 636, 676, 710, 743), огласовка приголосних та йотованих звуків[6] (№№ 541, 548, 685, 698), текстові різночитання у голосах (№№ 547, 612, 676, 708), коливання звуковисотності у нетемперованому вокальному строї (№ 547), словопеоеривання прикінцеві та серединні (№№ 548, 612, 638, 649, 825), а також серединнорядкові переривання[7] (№№ 609, 611-612, 799), значна кількість вставних слів (*ой, да, ой да, та, та й, а, гей, ох, ох й, ох и, ж[и]*), йотування голосних звуків (№ 712), міжстрофні сольні зачини (конкатенація, №№ 522, 632, 640, 651, 653-654, 680, 689) конкатенація всередині строфи (№ 634), докладно виписані у транскрипціях М. П. Гайдая (№№ 611, 632, 716, 724, 727), В. Й. Харкова (№ 636) та О. А. Правдюка (№№ 612, 676, 697, 753), повторення другої половини строфи, східноукраїнські діалекти (№№ 595-600. 610). Необрядова лірика Полтавщини досить рідко має приспіви та розгорнуті рефрени структури (№ 731). Для текстів давніх традиційних пісень прита-

[6] Огласовки приголосних звуків етномузикологи стали позначати особливо детально у транскрипціях останніх десятиліть.

[7] Термін наш.

манна пестлива, ніжна лексика, часом незважаючи на драматизм сюжетики фольклорних творів (№№ 778-779, 809-810, 816).

У багатоголосних записах також часто спостерігаємо широкі інтонаційні ходи (№ 511), рух паралельними квінтами (№№ 597, 610-611, 684, 819) та октавами (№№ 607-609, 617, 736, 744, 786, 836), кінцеве октавне низхідне кадансування (№№ 600, 611, 614, 617, 760). Для пісенної лірики Полтавщини притаманне триголосся терцевого типу з дублюванням нижнього голосу високим верхнім в октаву (№ 799). Для наспівів пісень характерний передусім мінорний нахил ладу, іноді з фрігійською секундою, особливо у кадансових ділянках мелодій (№№ 679, 683, 733).

Інший виконавський стиль, пізнішого часу походження, пов'язаний зі стійким віршуванням у строфіці, чіткими (карбованими) мелодико-ритмічними ходами (кварто-квінтові інтонації, № 528), рисами маршової мелодики гомофонно-гармонічного складу, репризами мелодичних сегментів, синкопами, терцево-октавним дво-триголоссям (№ 512, 518-519, 523-524, 529-536, 545, 601, 617-618, 663, 700, 715-716, 745-746, 749, 793, 831-834), вигуками "гей", "та гей", "да гей", "гей-о", "гей, йо-хо-хо" (№№ 550, 639, 688, 691, 707, 747, 797). У цих зразках відчуваються відгомони козацької та солдатської похідної пісні, слобожанські впливи. Але і в цих зразках також зустрічаємо прийом конкатенації (№ 697).

Ще пізніший пісенний стиль – романсовий (у тому числі і кантового складу, №№ 527, 615) з вишуканими поетичними текстами, новітньою лексикою, розгалуженою строфікою, "витонченими" розспівами у мелодиці, перевагою терцевого двоголосся (№№ 513-517, 537-539, 549, 760-761), іноді з затактами (№ 613), секвенційними ходами (№№ 755-757) та вальсовою ритмомелодикою (№№ 704, 806).

Та найпізніший пісенний стиль – пізня лірика, пов'язана з урбанізацією міста та селищ міського типу, мішаною українсько-російською мовою, "пролетарським" сленгом, мелодраматизмом у текстах та мелодіях пісень (№№ 687, 695, 730, 786).

Як і в обрядовій ліриці та колискових піснях, у деяких зразках необрядової лірики зустрічаємо явище політональності – природне зіставлення початкових сольно-заспівних тактів мелодії у одній тональності та гуртове продовження – у іншій на відстані малої секунди (№№ 699, 728, 750, 755), зафіксоване, щоправда, тільки в наших транскрипціях.

Необрядова
лірика
Лохвицький
Пирятинський
Чорнухинський
Гребінківський
Лубенський
Миргородсь
Оржицький
Хорольський
Велико-
Багачан
Семенівський
Глобинський
Козел
Кременчуцький

дяцький
Зіньківський
кий
Котелевський
Шишацький
Диканьський
Чутівський
ський
Полтавський
Решетилівський
Карлівський
Машівський
Новосанжарський
ьщинський
Кобеляцький
– 7+7+7
– 8+8+8
– (8+8)2
– (4+6)2
– (5+5)2
– (5+7)2
– (6+5)2
– (6+6)2
– (4+4+6)2
– 4+4+6/6
– 6+6:4+4+6

511. Ой ти, дівчино (01-ЛК-02)

1. – Ой ти, дів - чи - но, гор - да та пиш - на, чом ти до ме - не зве - чо-ра не ви - йшла? / ви-йшла?

1. – Ой ти, дівчино,
Горда та пишна,
Чом ти до мене
Звечора не вийшла?*

2. – Ой рада б вийти, –
Боюсь виходити:
Смотрять на нас вороженьки
Та будуть судити.

3. – Нехай вони судять,
Вони розуміють,
А як будем ми щасливі,
Вони поніміють.

4. – Ой рада б я вийти,
Боюся морозу,
Що мої білі ніжки
Мороз поморозить.

5. – Ой ти, дівчино,
Не бійся морозу,
Я ж твої білі ніжки
У шапочку вложу.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. від матері та тітки. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 13-14, № 8.

512. Дівчина Галя (01-ЛК-03+05-БК)

♩= 98

1. – Дів - чи-на Га-ля, кра-си-ва, пиш-на, дів-чи-на Га-ля, кра - си - ва, пиш - на, чо - го ти вчо - ра гу - лять не ви - йшла?

1. – Дівчина Галя,
Красива, пишна
Чого ти вчора
Гулять не вийшла.**

2. – Я виходила,
Тебе не було,
Я постояла,
Назад вернулась.

3. А я не вийду,
А я не стану,
Вишлю сестрицю,
Такую саму.

4. – А я з сестрою
Вечір постою,
Не тії речі,
Що із тобою.

5. Не тії речі,
Не та розмова,
Не білолиця,
Не чорноброва.

6. – Ой ти, голубчик
Сизокриленький,
Скажи правдоньку,
Де мій миленький.

7. – Що твій миленький
В чистому полю,
Склонив головку,
Стоїть з другою.

8. Склонив головку
Другій на плечі
Та й розмовляє
Любовні речі.

9. Дівчина Галя,
Як те почула,
Впала на землю,
Навік заснула.

Зап. 1972 р. Правдюк О. А. у м. Миргород Миргородського р-ну Полтавської обл. від Дорух Т. С., 1922 р. н., Дорух Л. І., 1952 р. н., Григоренко Т. М. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 63, № 58.

* Другу половину кожноїстрофи співають двічі. (Л. Є.)

** Кожну строфу співають двічі. (Л. Є.)

513. А вже третій вечір (01-ЛК-04)

1. А вже тре - тій ве - чір, як дів -
ой ка - за - ла: – Ви - йду. А те -
чи - - - на зво - - - дить,
пер не ви - хо - - - - дить.
– Ви - йди, ви - йди, дів - чи - но,
Ви - йди, ви - йди, сер - де - ня,
по - радь мо - є сер - це, риб - чи - но.
ви - йди, у - ті - шень - ко ти мо - я.

1. А вже третій вечір,
Як дівчина зводить,
Ой казала: – Вийду.
А тепер не виходить.
– Вийди, вийди, дівчино,
Порадь моє серце, рибчино.
Вийди, вийди, серденя,
Утішенько моя.

2. – Ой рада б я вийти,
Так – неволенька моя,
Не пускає мати,
Бо я ще молодая.
Не пускає гуляти з тобою,
Серденько, стояти,
Не пускає, не велитьз тобою,
Серденько, говорить.

3. Ой поможи, Боже,
Та на рушничку стати,
Тоді не розлучать
Ані батько, ні мати,
Не розлучить родина,
Коли судилася дружина.
Не розлучить і отець,
А як звяже руки пан-отець.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 12-13, № 7.

514. Ой і зійди, зійди (01-ЛК-05)

Повільно

1. – Ой і зі - йди, зі - йди ти, зі - ронь - ко та ве -
чір - ня - я, ой ви - йди, ви -
йди, дів - чи - нонь - ко мо - я вір - на - я.

1. – Ой і зійди, зійди ти,
Зіронько та вечірняя,
Ой вийди, вийди,
Дівчинонько моя вірная.

2. – Неподоба зірці
Ізвечора та зіходити,
Неподоба дівці
До козака та виходити.

3. А зіронька зійшла
Й усе поле та й освітила,
А дівчина вийшла,
Козаченька та й звеселила.

Зап. Попадич Ф. у с. Нова Диканька на Полтавщині (нині Решетилівський р-н Полтавської обл.) від Яковенкової та Щербаньової. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 130, арк. 2 (зв.), № 4.

515. Зійди, зійди, зірко (01-ЛК-05)

♩= 69

1. Зі - йди, зі - йди, зір - ко, ти пі - зня - я та ве -
чір - ня - я. Ви - йди, ви - йди, дів - ко,
го - лу - бонь - ко мо - я вір - на - я.

1. Зійди, зійди, зірко,
Ти пізняя та вечірняя.
Вийди, вийди, дівко,
Голубонько моя вірная.

2. Та зірочка зійшла,
Небо й землю освітила,
А дівчина вийшла
Та й з козаком та й поговорила.

3. – Ой ти, козаче,
Ти хрещатий та й барвіночку,
Хто ж тобі постеле
При дорозій та й постіль білу?

4. – Ой постеле ж мені
Та зеленая та й бурковина*,
Ой пригорне ж мене
Люба та й мила дівчина.

Зап. 19.X 1938 р. Гайдай М. П. на фонограф у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Бут Марини Аврамівни, 57 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 240, арк. 4 зв.-5, № 5.

516. Ох і зійди, зійди (01-ЛК-05)

♩= 60

1. Ох і зі-йди, зі - йди, зі - ронь - ко та ве - чір - ня - я,
ох і ви - йди, ви - йди, дів - чи-но мо - я вір - на - я. / вір - на - я.

1. Ох і зійди, зійди,
Зіронько вечірняя,
Ох і вийди, вийди,
Дівчинонько вірная.**

2. Ой зійшла зірка,
Усе поле да й освітила,
А дівчина вийшла,
Козаченька да ізвеселила.

3. Освітила нічка
Ясними та зіроньками,
Звеселила парня
Чорними та брівоньками.

4. Не так звеселила,
Як більше спечалила,
Що не велить мати
Дівчину без роду мати.

Зап. 1938 р. Гайдай М. П. у м. Лубни Полтавської обл. від Прохорович Лідії Костянтинівни, 65 р. (чула в Пирятині). – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 240, арк. 2, № 1.

* Бурковина – зілля. ** Другу половину кожної строфи співають двічі.(Л. Є.)

517. Зійди, зійди, зірко (01-ЛК-05)

[Спокійно, співуче]

1. Зі - йди, зі - йди, зір - ко, ти, зі - рونь - ко да ве - чір -

ня - я, та ви - йди, ви - йди, дів - ко,

ти, дів - чи - но мо - я вір - на - я.

Зі - йди, зі - йди, зір - ко, та ви - йди, ви - йди, дів - ко,

Вар.

Зі - йди, зі - йди, зір - ко, ти, зі - рونь - ко та ве - чір - ня - я,

ви - йди, ви - йди, дів - ко, а дів - чи - но мо - я вір - на - я.

1. Зійди, зійди, зірко,
Ти, зіронько та* вечірняя,
Та вийди, вийди, дівко,
Дівчино моя вірная.**

2. Рада б зірка зійти,
Чорна хмара та й заступає.
Рада б дівка вийти,
Так матуся не пускає.

3. Неподоба зірці
Проти місяця зіходити,
Не подоба дівці
До козаченька виходити.

4. Ой зіронька зійшла,
Усе поле та й освітила,
А дівчина вийшла,
Козаченька та й розвеселила.

5. Чи розвеселила,
А чи дужче та й засмутила?
Ой не велить мати
Дівчиноньку заміж взяти.

6. – Дівчина сирітка
Та без роду уродилася,
Вона ж тобі, сину,
Дружиною не судилася.

Зап. 15.X 1938 р. Майборода Г. у с. Мар’янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Гусаренка Кирила Олексійовича, Ващенка Аркадія Петровича та ін., вар. від Калініченко Оришки Олексіївни, 38 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 242, арк. 71. Надр.: Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 76.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

518. Ку-ку-рі-ку, півнику, куди йдеш (01-ЛК-06)

1. – Ку-ку-рі-ку, півнику, куди йдеш?
Скажи мені правдоньку, де живеш?
– Отож моя хатонька край води
З хорошого дерева, з лободи.

2. А на моїй хатоньці крокви
З хорошого дерева, з моркви.
Така моя хатонька край води
З хорошого дерева, з лободи.

3. А на моїй хатоньці лати,
З хорошого дерева, з мняти.
Така моя хатонька край води
З хорошого дерева, з лободи.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 34 зв.-35, № 34.

519. Ой дівчино, чия ти (01-ЛК-06)

1. – Ой дівчино, чия ти,
Чи вийдеш ти гуляти?*
– Як вийдеш ти, вийду я,
Тоді скажу, чия я.*

2. А я дочка попова
Та й на вулицю готова.
– А я тоже попів син,
На вулицю поспішив.

3. – Я вареники варила,
Собі пелену спалила.
І матері не кажу,
Що без пелени хожу.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 52-53. Нотація Єфремової Л. О.

520. Ой у лужку, йу лужку (01-ЛК-07)

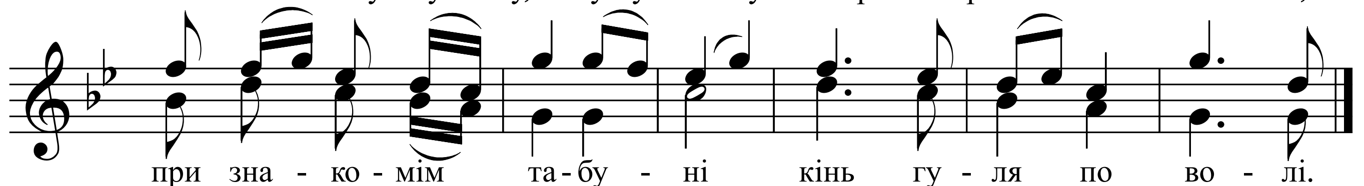

1. Ой у лужку, йу лужку
При широкім полі,
При знакомім табуні
Кінь гуля по волі.**

* Кожні два рядки співають двічі. (Л. Є.) ** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

2. – Ой біжи ти, коню,
Не вихром несися,
Проти милої дворця
Сам зостановися.

3. Та вдар копитами
Перед воротами,
Чи не вийде красна дівка
З чорними бровами.

4. Ой не вийшла молода дівчина,
Вийшла стара мати:
– Здрастуй, здрастуй, милий зятю,
Пожалуй до хати.

5. – Ой я в хату не піду,
Піду у світлицю,
Розбудую я кріпкий сон
Молодий дівчині.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Козика із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 69 зв. (139), № 4 (174).

521. Та як посію я жита жменю (01-ЛК-08)

1. Та як посію жита жменю,
А другу ячменю,
Наленули сірі гуси
Ячменю дзьобати.*

2. Та гілля, гілля, сірі гуси,
На став воду пити,
Не сподоба в ставу вода –
Летіть до криниці.

3. Не сподоба в ставу вода –
Летіть до криниці.
Не сподобав козак дівки,
Пішов до вдовиці.

4. У вдовиці дві світлиці,
Ввесь двір на помості.
Прийшли, прийшли до вдовиці
Три козаки в гості.

5. – Ой здорова, удівонько,
Дай води напитись,
Маєш дочку-паняночку,
Пусти подивитись.

6. – Та стоїть відро із водою,
Візьми та й напийся,
Шиє дочка край віконця –
Зайди подивися.

7. – Не сподоба, удівонько,
З відра води пити,
Не сподоба дівчиноньки
В віконце любити.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 11 зв. (текст), арк. 19 (мел.), № 18.

522. На чотири зводи (01-ЛК-08)

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

1. На чотири зводи...
Напували
Ох, та три козаки
А воронії коні.

2. Воронії коні...
Ой там дівка
Ох, та воду брала,
А руту поливала.

3. Руту поливала...
Вона ж собі
Ох, та трьох козаків
А в гості зазивала.

4. В гості зазивала...
– Зайдіть, зайдіть,
Ох, та три козаки,
А до мене у гості.

5. До мене у гості...
Єсть у мене
Ох, та дві світлиці,
А третя на помості.

6. Третя на помості...
Єсть у мене
Ох, та батько й мати,
А будуть шанувати.

7. Будуть шанувати...
Єсть у мене
Ох, та два братіки,
А будуть розмовляти.

8. Будуть розмовляти...
Єсть у мене
Ох, та дві сестриці,
А будуть чарувати.

Зап. 1928 р. Онищенко Д. І. у с. Бересточа на Лубенщині (нині с. Березоточа Лубенського р-ну Полтавської обл.) на вулиці. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 18, № 25.

523. Закувала зозуленька (01-ЛК-08а)

♩= 126

1. За - ку - ва - ла зо - зу - лень - ка в са - ду на по - мос - ті,
при - ї - ха - ли до дів - чи - ни три ко - за - ки в гос - ті,
при - ї - ха - ли до дів - чи - ни три ко - за - ки в гос - ті.

1. Закувала зозуленька
В саду на помості,
Приїхали до дівчини
Три козаки в гості.*

2. Один їде, коня веде,
Другий коня в'яже,
Третій стоїть край віконця,
Добрий вечір каже.

3. – Добрий вечір, стара мати,
Дай води напиться,
Хорошую дочку маєш,
Дозволь подивиться.

4. – Стоїть кухоль на віконці,
Візьми та й напийся,
Сидить дочка край віконця,
Іди подивися.

5. Не для тебе, вражий сину,
Я дочку кохала,
Щоб я тобі проти нічки
Гулять випускала.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту хлопців. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 16-17; ф. 9, од. зб. 4, арк. 8; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 12. Співається вона лише чоловічим гуртом і при чому парубками. Появилась вона в 22-23 році, до цих років її не було чути (прим. зап.).

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

524. Заїхали до дівчини (01-ЛК-08а)

Одна Карбуючи

1. За - ї - ха - ли до дів - чи - ни три ко - за - ки в гос - ті,

Усі

гей! За - ї - ха - ли до дів - чи - ни три ко - за - ки в гос - ті.

Одна

2-8. О - дин і - де, ко - ня ве - де, дру - гий ко - ня в'я - же,

Усі

гей!

Тре - тій сто - їть під ві - кон - цем, доб - рий ве - чір ка - же, гей!

Тре - тій сто - їть під ві - кон - цем, доб - рий ве - чір ка - же.

1. Заїхали до дівчини
Три козаки в гості, гей!
Заїхали до дівчини
Три козаки в гості.*

2. Один іде, коня веде,
Другий коня в'яже, гей!
Третій стоїть під віконцем,
Добрий вечір каже, гей!
Третій стоїть під віконцем,
Добрий вечір каже.

3. – Добрий вечір, стара мати,
Дай води напиться, гей!
Хорошую дочку маєш,
Дозволь подивиться.

4. – Вода в сінях, кружка в хаті,
Бери та й напийся, гей!
Дівка в хаті на кроваті,
Піди подивися.

5. – Не піду я до дівчини,
Піду до вдовиці.

6. А в вдовиці дві світлиці,
А третя кімната.

7. А в вдовиці дві світлиці,
А третя кімната,
А в дівчини й одна хата,
Та й та не прибрата.

8. Що первому поварила
Вареники в маслі, гей!
А другому заказала
На три годі щасті.

Зап. 5.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Шарлай Федора Полікарповича, 1928 р. н. та Шепілової Тетяни Петрівни, 1912 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 490, арк. 33-34. Нотація Єфремової Л. О.

* Таким чином розспівують більшість строф пісні. (Л. Є.)

525. Закувала зозуленька (01-ЛК-08а)

Одна ♩=100 Повільно Усі

1. За - ку - ва-ла зо-зу - лень-ка в са - ду на по-мос - ті, гей,

при - ї - ха-ли до дів - чи-ни три ко - за - ки в гос - ті, гей,

при - ї - ха-ли до дів - чи-ни три ко-за-ки в гос - ті.

2. О - дин і - де, ко - ня ве - де,

1. Закувала зозуленька
В саду на помості, гей,
Приїхали до дівчини
Три козаки в гості, гей,
Приїхали до дівчини
Три козаки в гості.

2. Один іде, коня веде,
Другий коня в'яже, гей,
Третій стоїть під віконцем,
Добрий вечір! – каже, гей,
Третій стоїть під віконцем,
Добрий вечір! – каже.

3. – Добрий вечір, стара мати,
Дай води напиться, гей,
Кажуть люди, що є дівка,
Дозволь подивиться, гей,
Кажуть люди, що є дівка,
Дозволь подивиться.

4. – Вода в сінях, кружка в хаті,
Піди та й напийся, гей,
Дівка в хаті на кроваті,
Піди подивися, гей,
Дівка в хаті на кроваті,
Піди подивися.

5. – Вода в сінях не холодна...
(*Далі забула.*)

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспівує), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 39 (208).

526. Ой у полі (01-ЛК-08б)

Широко

1. Ой у по - лі та й кри-ни - чень - ка, ой на чо-

ти - ри зво - ди. 2. На чо-ти-ри зво - ди... Та на - пу-ва-ли

ой три ко - за - - - ки ой во-ро-ні - - - ї ко-ні.

1. Ой у полі
Та й криниченька,
Ой на чотири зводи.

2. На чотири зводи…
Та напували
Ой три козаки
Ой воронії коні.

3. Ой напували
Воронії коні…
Ізписали, змалювали
Дівці чорні брови…

3. Один пише на папері,
Другий на китайці,
Третій каже:
– Передайте дівчині-коханці,

4. Нехай знає-перезнає,
З другим не гуляє,
Нехай чує-перечує,
З другим не ночує…

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 28.

527. Ой перепеличка (02-ЛК-01)

1. Ой перепеличка,
Ой мала-невеличка.
Та мала, невеличка.*

2. По полю літає, (2)
Ой та комиш прогортає.

3. Та комиш прогортає, (2)
А сокола шукає.

4. – Та соколоньку ясний, (2)
Мій милий прекрасний.

5. Гордуєш ти мною, (2)
Як вітер горою.

6. Як вітер горою, (2)
А мороз долиною.

7. Та мороз долиною, (2)
А сонце калиною.

8. Сонце калиною, (2)
А козак дівчиною.

9. – Дівчино сирото, (2)
Та не стели широко.

10. Та постели вузенько, (2)
Та присунься близенько.

11. Та будем говорити, (2)
Як нам в світі жити,

12. Та будем розмовляти, (2)
Як нам горювати.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 6 (текст), арк. 17 (мел.), № 9.

528. Дощик накрапає (02-ЛК-02)

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

1. Дощик накрапає,
На камені слизько,
Добре тій дівчині,
Що кохання близько.*

2. Та воно близько, (2)
Та ще й не далеко, –
Через три городи,
Через сад зелений.

3. Пшениченьку вижну,
Садик ізрубаю,
А своє я коханнячко
Здалека впізнаю.

4. Коник вороненький,
Мальована бричка,
Люблять мене хлопці,
Хоч я й невеличка.

5. Хоч я й невеличка,
Хоч я й не багата,
В мене козаченьків
Щодня повна хата.

6. Щодня повна хата
Ще й повнії сіни,
В мене козаченьки
Щодня всі засіли.

Зап. 20.II 1939 р. Лебідь П., Онопа Т. Ф. у с. Матяшівка Великобагачагського р-ну від Никоненко Софії Олександрівни, 39 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 255, арк. 59, № 57 (текст), од. зб. 256, арк. 34 зв., № 25 (мел.).

529. Ой на горі нивка (02-ЛК-03)

1. Ой на горі нивка,
Цвіте материнка,
Там дівчина жито жала,
Сама чорнобривка.

2. Іде козак дорогою:
– Помагай бі, женцю.
Вона стала, йому одказала:
– Здрастуй, козак серце.

3. Та вже ж тая слава
По всім селі стала,
Що дівчина того козаченька
Серденьком назвала.

4. Ой лінтяю, лінтяю,
Ой я тебе спитаю:
– Нащо мене сватаєш,
Коли хати не маєш?

5. Нащо мене сватаєш,
Коли хати не маєш?
– Підемо серце в чужу чужиную,
Поки свою збудую.

6. Ой піду я у лісок
Та й зрубаю ясенок.
Ой зрубаю ясена
Та й поставлю край села.

7. Ой зрубаю ясена
Та й поставлю край села,
Та й поставлю край села:
Живи мила весела.

Зап. 1930 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Насті Липовець. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 81 (мел.); ф. 9. од. зб. 4, арк. 38 зв. (текст); ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 27 зв. Зараз цієї пісні не співають. (Прим. зап.)

530. Ой у полі нивка (02-ЛК-03)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой у полі нивка,
Кругом материнка.
Там дівчина жито жала,
Сама чорнобривка.

2. Вона жала, жала,
Сіла й спочивати.
Їхав козак з України,
Мусив шапку зняти.

3. Мусив шапку зняти,
"День добрий" сказати.
– Помагай Біг тобі,
дівчинонько,
Пшениченьку жати.

4. А дівчина стала,
Стала й відказала.
Вона ж того козаченька
Серденьком назвала.

5. – Як ідеш додому,
Не кажи нікому,
Бо рознесуть вражі тії люди,
Як вітер солому.

6. А вітрець тихенький,
Солома легенька.
Візьмуть мене, візьмуть
та й осудять,
Я ще молоденька.

7. А вже ж тая слава
По всім городочку,
Що дівчина тому козакові
Вишила сорочку.

8. А вже ж тая слава
По всім світі стала,
Що дівчина того козаченька
Серденьком назвала.

Зап. у липні 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) в с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від хор-ланки, заспіває Рябко Любов Антонівна, 1949 р. н., виводить Скорик Ганна Михайлівна, 1924 р. н. – ІМФЕ, ф. !4-5, од. зб. 425/II, арк. 83, № 72.

531. Ой на горі курно та димно (02-ЛК-04)

1. Ой на горі курно та димно, (2)
За туманом сонця не видно.

2. Ой там Роман та воли пасе, (2)
А дівчина та воду несе.

3. Роман її та й переймає, (2)
З відер воду та й виливає.

4. – Ой Романе, та Романочку, (2)
Зостав мені хоч відеречко.

5. В мене ненька ще й
старенькая, (2)
Буде бити та ще й лаяти.

6. Буде бити та ще й лаяти, (2)
Ще й Романом та й докоряти.

Зап. Щепотьєв В. від Цюпи С. з с. м. т. Білики Кобеляцького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 31, № 37.

532. Ой вийду я на долину (02-ЛК-04)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой вийду я на долину,
Видно ліса половину,
Видно ліса половину
Ще й Романову долину.*

2. Ой там Роман воли пасе,
А Маруся воду носе,
Роман воли поганяє,
До Марусі розмовляє.

3. Роман воли поганяє,
До Марусі розмовляє:

– Знай, Марусю, як казати,
Щоб не била тебе мати:

4. Налетіли гуси з броду,
Сколотили мені воду,
А я стала, підождала,
Поки вода вщолочала.

5. Роман чорний, а я руса,
Я Романа не боюся,
Роман чорний, а я кара,
Я Романові не пара.

Зап. Щепотьєв В. від Філянської А. Г. з с. Попівка Миргородського пов. (нині Миргородського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 3 зв. (4), № 2.

533. Видно ліса половину (02-ЛК-04)

1. Видно ліса половину,
Ще й Романову долину.

2. Ой там Роман воли пасе,
А дівчина воду несе.

3. – Ой Романе, Романочку,
Лає мати щораночку.

4. Не так лає, як ще й била,
Щоб Романа не любили.

5. – Налетіли гуси з броду,
Сколотили в ставку воду.

6. Налетіли лебедиці,
Сколотили й у криниці.

7. А я стала постояла,
Доки вода устояла.

8. – Брешеш, дочко, не стояла,
Ти з Романом жартувала.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 3 зв.; вар. мел. ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 15; текст ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 5-6.

534. Роман воли пасе (02-ЛК-04+10-ЛК-02)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л.Є.)

1. Роман воли пасе,
Катерина воду несе.*

2. – Ой Романе-серце,
Вилий води хоч відерце.

3. Брала воду коло броду,
Коло містка стала,

4. Не зна батько, не зна мати,
З ким я сю ніч спала.

5. Брала воду коло броду,
Коромисло гнеться,

6. Не зна батько, не зна мати,
За ким серце б'ється.

7. Не піду я за старого,
Бородою коле.

8. А піду я за такого,
Що сіються вуса,

9. Він на мене кивне, моргне,
А я засміюся.

Зап. 1927 р. Попадич Ф. у с. Тимченківка (нині Машівського р-ну Полтавської обл.) від гурту хлопців. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 4 зв., № 16.

535. Ой вийду я на долину (02-ЛК-04)

1. Ой вийду я на долину,
Видно ліса половину,
Видно ліса половину
Ще й Романову долину.

2. Ой там Роман воли пасе,
А Маруся воду несе.
Роман воли привертає,
До Марусі промовляє:

3. – Знай, дівчино, що казати,
Щоб не била тебе мати:
Налетіли гуси з броду,
Замутили мені воду.

4. – Брешеш, доню, то неправда,
То з Романом вся направа.

5. – Роман чорний, а я руса,
Я й Романа не боюся.
Роман чорний, а я кара,
Я й Романові не пара.

Зап. Попадич Ф. від Міхури із с. Сенчі (нині Лохвицького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 133, арк. 32, № 42 (92). Повніший текст ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 14, № 8; ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 27 зв. той же запис зі змінами: наявність репризи, у нотах позначки дрібним шрифтом. (Л. Є.)

536. Ой вийду я на долину (02-ЛК-04)

* Кожну строфу співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой вийду я на долину,
Видно ліса половину,
|: Видно ліса половину
Ще й Романову долину. :|

2. Ой там Роман воли пасе,
А Маруся воду несе.

3. Роман воли привертає,
До Марусі промовляє:

4. – Знай, дівчино, що казати,
Щоб не била тебе мати:

5. Налетіли гуси з броду,
Сколотили мені воду.

6. – Брешеш, доню, то неправда,
То з Романа вся направа.

7. – Роман чорний, а я руса,
Я й Романа не боюся.

8. Роман чорний, а я кара,
Я й Романові не пара.

Зап. 1927 р. Попадич Ф. від Бондаренко і Васюти із с. Супрунівки (нині Полтавського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 18 зв., № 70.

537. Летів пташок через воду (02-ЛК-04+10-БК-02)

1. Летів пташок через воду,
Збаламутив піском воду,
Заки дівча воду брало,
Із Романом розмовляло:

2. – Ой Романе, Романочку,
Пусти мене додомочку,
Бо я матір лиху маю,
Буде бити – добре знаю.

3. – Пущу тебе додомочку,
Відгадай ми гаданочку,
Відгадаєш – моя будеш,
Не вгадаєш – чужа будеш.

4. А що росте без коріння?
А що сходить без насіння?
А що грає – голос має?
А що плаче – сіліз не має?

5. – Камінь росте без коріння,
Сонце сходить без насіння,
Скрипка грає – голос має,
Серце плаче – сліз не має.

Зап. 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Гаркушинці Миргородського Полтавської обл. від учасників фольк.-етнографічного ансамблю. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/II, арк. 60, № 55.

538. Козаченько, до води (02-ЛК-06)

1. Козаченько, до води,
А дівчина од води.
– Постой, постой,
Молода дівчино,
Дай коню води.

2. – Ой рада б я підождать
Та конику воду дать,
Зімняя роса,
А дівчина боса,
Ніженьки щемлять.

3. – Як скину япанчу
Та й ніженьки оберчу,
Ой недалеко
Та мій батенько...
(*Кінець пісні забуто.*)

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 8-9, № 10.

539. По той бік гора (02-ЛК-06)

Одна Широко Гурт

1. По той бік го-ра, по цей бік го-ра, по-між ти-
ми кру-ти-ми го-ра-ми схо-ди-ла зо-ря.

1. По той бік гора,
По цей бік гора,
Поміж тими
Крутими горами
Сходила зоря.*

2. А то ж не зоря, –
Дівчина моя,
Ухватила
Нові відеречка,
По воду пішла.

3. Козак за нею,
Як за зорею
Сивим конем
У чистеє поле
За дівчиною.

4. – Дівчино моя,
Напій же коня
З рубленої
Нової криниці,
З повного відра.

5. – Козаченьку мій,
Не п'є сивий кінь,
Тоді буду
Коня напувати,
Як будеш ти мій.

6. – Дівчино моя,
Чом заміж не йшла?
– Бідна була,
По наймах служила,
Пари не найшла.

7. Козаченьку мій,
Чом не женився?
– Як поїхав
У чистеє поле
Та й забарився.

8. – Дівчино моя,
Сідай на коня
Та й поїдем
У чистеє поле
До мого двора.

9. А в мого двора
Нема ні кола,
Тільки стоїть
Один кущ калини
Та й та не цвіла.

10. – Калина моя,
Чом ти не цвіла?
– Люта зіма
Увесь цвіт оббила,
Тим я й не цвіла.

Зап. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) на вулиці. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 4 зв.., № 5.

540. Чогось мені (02-ЛК-07)

[Помірно]

1. Чо-гось ме-ні та спить-ся, дрі-ма-єть-ся,
що кінь во-ро-нень-кий та спо-ти-ка-єть-ся.

* Останні три рядки кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Чогось мені
Та спиться, дрімається,
Кінь вороненький
Та спотикається.

2. Пущу коня
На яр, на долину,
А сам ляжу спати
На час, на годину.

3. Де взялася
Та у полі дівчина,
Ой вирвала вона
У полі травиченьку.

4. Ой вирвала
У полі травиченьку,
Гей, та вдарила
Козака по личеньку:

5. – Вставай, козак,
Ой годі тобі спати,
Бо вже наїхали
Та рядові солдати.

6. Наїхали
Та рядові солдати,
Ой хотять вони
Козака зарубати.

Зап. Петренко Л. у с. Яхники Лохвицького р-ну Полтавської обл. від Ліди Петренко. – ІМФЕ, ф. 10, од. зб. 6, арк. 108. За словами співачки, пісня складена в часи, коли на Лівобережжі стали розформовувати козацькі полки, замінюючи їх російськими солдатами.(Прим. зап.)

541. Ой пущу коня (02-ЛК-07)

* Одна ♩=84

1. Ой пу - щу ко - ня ой на яр, на до -

Усі

ли - (ги) - (ги) - ну ж(и), о - х(и) йа сам

ля - (га) - жу ой спа - ти на ча-(га)-си - (ги) - ну.

1. Ой пущу коня
Ой на яр, на долину ж,
Ох йа сам ляжу
Ой спати на часину.

2. Ой не спав козак
Ой ні дня, ні ночину,
Ох прийшла к єму
Ой молода дівчина.

3. Ой прийшла к ньому
Ой молода дівчина ж,
Ох та й сорвала
Ой в саду травичину.

4. Ой та й вирвала
Та й в саду травичину,
Ох та й вмочила
Ой в нову криничину.

5. Ой та й вмочила
Ой в нову криничину ж,
Ой та вдарила
Ой парня по личину:

6. – Ой вставай, вставай,
Ой годі тобі спати ж,
Бо вже наїхали
Ой рядові солдати.

7. Ой наїхали
Ой рядові солдати ж,
Ой хотять вони
Ой парня зарубати.

8. Ой хотять вони
Ой парня зарубати ж,
Ой хотять вони
Ой коника й забрати.

Зап. 10.07 2003 р. Карапата О., Павлюк Р., Постольников С., Філатова А. у с. Дем'яївка Семенівського р-ну Полтавської обл. від Невкритої Галини Сергіївни, 1938 р. н., Габайко Ганни Федорівни, 1935 р. н., Орел Марії Ільківни, 1924 р. н., Нетеси Марії Григорівни, 1937 р. н., Зализняк Ольги, 1927 р. н., Симачук Галини Данилівни, 1941 р. н., Даровської Ольги Іванівни, 1926 р. н., Тютюнника Івана Михайловича, 1929 р. н., Неточій Галини Олександрівни, 1936 р. н.
* Мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)

542. Ой гиля, гиля (02-ЛК-08)

Повагом

1. – Ой ги - ля, ги - ля, та гу - сонь - ки, на став,
доб - рий ве - чір, дів - чи - но, бо я ще й не спв.

1. – Ой гиля, гиля,
Та гусоньки, на став,
Добрий вечір, дівчино,
Бо я ще й не спав.

2. Ой не спав, не спав
Та не буду спати,
Дай же мені, дівчино,
Повечеряти.

3. – В мене вечеря –
Та рибка печена,
Задля тебе, серденько,
Приготована.

4. Рибку поїмо,
А медком зап'ємо,
А з тобою, серденько,
Поговоримо.

5. Ой Боже ж, Боже,
Та який я вдався,
Що брів через річеньку
Та й не вмивався.

6. – В мене криниця
Під перелазом.
Вмиємось серденько
Обоє разом.

7. В мене хустина
Шовком пошита
Та втримось,
серденько,
Хоч буду бита.

8. А хоч і бита,
Так знатиму за що,
За тебе, серденько,
Не за лидащо.

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с. Шафранівка (нині Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Ярмака Павла. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 2 зв., № 9.

543. Ой гиля, ой гиля (02-ЛК-08)

Розмірено

1. – Ой ги - ля, ой ги - ля, гу - сонь - ки, на став.
Доб - рий ве - чір, дів - чи - но, бо я ще... бо я ще не спав.
3. В ме - не ве - че - ря – риб - ка пе - че - на,
не для те - бе, сер - день - ко, при - го - то - ви - ла.

1. – Ой гиля, ой гиля,
Гусоньки, на став,
Добрий вечір, дівчино,
Бо я ще... бо я ще не
спав.*

2. Ой не спав, не
спав,
Не буду спати,
Ой дай мені, дівчино,
Пове... повечеряти.

3. В мене вечеря –
Рибка печена,
Не для тебе,
серденько,
Приготовила.

Зап. 2.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Мельник Олександри Антонівни, 1900 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 20-21. Нотація Єфремової Л.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

544. Ой у лузі калина стояла (02-ЛК-09=08-ЛК)

♩= 80 Рухливо

1. Ой у лу - зі ка-ли - на сто - я - ла,
ой у лу - зі ка-ли - на сто - я - ла, ту ка-ли - ну дів - чі -
на ла - ма - ла.

1. Ой у лузі калина стояла, (2)
Ту калину дівчіна ламала.

2. Ту калину дівчіна ламала, (2)
Вона всіх парубків чарувала.

3. Лиш одному нічого не
шкодить, (2)
Він до неї щовечора ходить.

4. – Ой дівчино, лиця
рум'яного, (2)
Покохай ти мене, молодого.

5. – Ой рада б я усіх вас кохати, (2)
Так боюсь я козацької зради.

6. – Не зрубав я у полі тополі (2)
Та й не зраджу тебе, молодої.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 9 (91).

545. Ой ти, сад, ти мой сад (02-ЛК-10)

1. – Ой ти, сад, ти мій сад, сад зе - ле - нень - кій мій,
ой чо - го ж ти, мій сад, так не ряс - но цві - теш?

1. – Ой ти, сад, ти мой
сад,
Сад зелененькій мій,
Ой чого ж ти, мій сад,
Так не рясно цвітеш?

2. Так не рясно цвітеш,
Осипаєшся,
Ой куди ж, милий друг,
Убираєшся?

3. Ой чи в ход, чи в
поход,
Чи в дороженьку,
Розкажи, милий друг,
Усю правдоньку.

4. – Ой і рад би я,
рад
Усю правду казать,
Так боюся людей
Поговіроньку.

Зап. Попадич Ф. на хуторі Пожарні на Зіньківщині (нині Зіньківський р-н Полтавської обл.) від Лихопой В. С. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 13, № 88.

546. Котилася та ясна зоря з неба (02-ЛК-11)

Широко

1. Ко - ти - ла - ся та яс - на зо - ря з не - ба

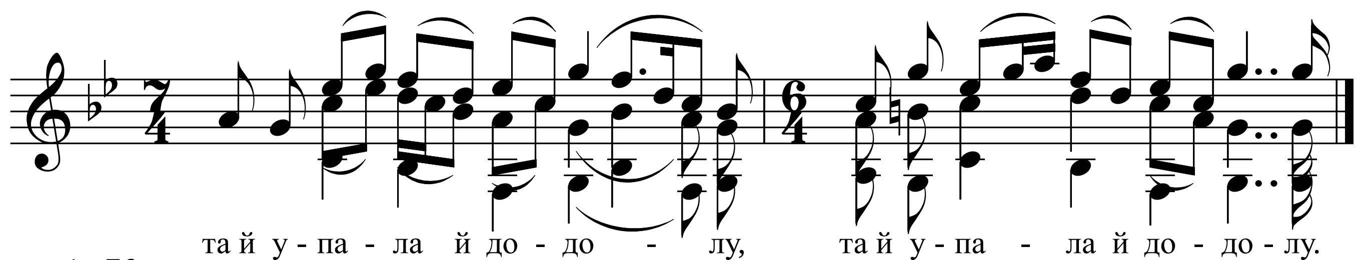

1. Котилася
Та ясна зоря з неба
Та й упала додолу. (2)

2. Журилася
Та й молодая дівчина
Та своєю бідою. (2)

3. – А хто ж мене та,
Ой да молодую
Та й проведе додому? (2)

4. Обізвався
Та й козак молоденький
Та й на воронім коні: (2)

5. – Гуляй, гуляй,
Да й молода дівчино,
Я проведу додому! (2)

6. – Веди, веди,
Та молодий козаче,
Та веди, не барися, (2)

7. Бо за мною та,
Ой за молодою,
Увесь рід зажурився. (2)

8. Не так же рід,
На не так же рід,
А як рідная мати (2)

9. Хоче мене
Молодую
Та за нелюба `ддати. (2)

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від гурту, текст від У. В'язіньки. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 42, № 56.

547. Ой котилася (02-ЛК-11)

1. Ой котилася
Та й зорюшка з неба,
Ой та й упала й додолу,
Ох і та й упала й додолу.

2. Ой і журилася
Й молода дівчина
Та своєю бідою,
Ох і та своєю бідою.

* В зв'язку з вільною імпровізаційністю, складністю і нечіткістю ритму і мелодії розшифровка зроблена приблизно і не дає повної картини звучання всіх голосів у пісні. У дальших куплетах є досить значні відхилення від даного варіанту. (Л. Я.)

3. – Ох і йа хто ж мене,
Йа молоду дівчину,
Ох й та проведе додому,
Ой та й проведе додому?

4. Ой проводь, проводь,
А молодий козаче...
(Більше тексту не було.)

Зап. 1952 р. експ. ІМФЕ у с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. від старих жінок віком від 55 до 70 років. – ІМФЕ, ф. 146, арк. 3, № 2. Розшифр. Ященко Л. І.

548. Гей, котилася (02-ЛК-11)

1. Гей, котилася
Та ясна зоря з неба
Та й упала й(і) додолу жи. (2)

2. Ой журилася
Та молода дівчина
Своєю й(і) бідою жи. (2)

3. – Ой хто ж мене
Та дівку молодую
А проведе й(і) додому жи. (2)

4. – Ой гуляй, гуляй,
Та дівко молода,
Я й проведу додому жи. (2)

5. – Ой проводь, проводь,
Та молодий козаче,
Проводь, проводь й(і) не барися. (2)

6. Ей, бо за мною
Та дівкою молодою
Да ввесь рід зажу... зажурився. (2)

7. Не так рід,
Як батько та мати
Хотять мене й(і) дівку молодую
За нелюба дати.

Зап. у липні 1972 р. Правдюк О. А. у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від Петрик Насті Панасівни, 1908 р. н., Харченко Надії Гнатівни, 1908 р. н., Кошман Марії Полікарпівни, 1914 р. н., Улізько Єлизавети Олексіївни, 1900 р. н., Кожари Софії Гнатівни, 1911 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 92, № 81.

549. Тече річенька (02-ЛК-12)

1. Тече річенька
Невеличенька,
Схочу, перескочу,
Віддай же мене,
Моя матінко,
За кого я схочу.*

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

2. – Чом ти не прийшов,
Як місяць зійшов,
Як я тебе ждала?
Чи коня не мав,
Чи стежки не знав,
Мати не пускала?

3. – І коня я мав,
І стежку я знав,
І мати пускала,
Найменша сестра,
Бодай не зросла,
Сідельце сховала.

4. А старша сестра
Сідельце знайшла,
Коня й осідлала:
– Їдь же, братіку,
До дівчиноньки,
Що тебе чекала.

5. Тече річенька
Невеличенька,
Схочу, перескочу,
Віддай же мене,
Моя матінко,
За кого я схочу.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Пісні Тетяни Іванівни, 1963 р. н., Улянченко Антоніни Олексіївни, 1960 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 11 (40).

550. Ой ти, кропива (02-ЛК-13)

♩= 88 Швиденько*

1. Ой ти, кро-пи-ва, та ти, кро-пи-вуш-ка мо-я, та гей!
Ой по всім по-лі по-роз-сі-ю-ва-на.

1. Ой ти, кропива,
Та ти кропивушка моя, та гей!
Ой по всім полі
Порозсіювана.

2. Ой по всім полі
Порозсіювана та гей!
Ой нема стежки,
Ні доріжки.

3. Ой нема стежки,
Ні доріжки, та гей!
Ой нема милому
Проходушки.

4. Ой нема милому
Проходушки, та гей!
Ой поза садом
Шлях-доріженька лежить.

5. Ой поза садом
Шлях-доріженька лежить, та гей!
Ой туди ніхто
Не проїхав не пройшов.

6. Ой туди ніхто
Не проїхав не пройшов, та гей!
Ой тільки гнали
Та табун сірих коней.

7. Ой тільки гнали
Та табун сірих коней, та гей!
Ой попереду
Та кінь вороненький іде.

8. Ой попереду
Та кінь вороненький іде, та гей!
Ой не пий, коню,
Та з цього озера води.

9. Ой не пий, коню,
Та з цього озера води, та гей!
Бо там дівчина
Умивалася.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 9 зв.; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 26.

* Це у ф. 9, од. зб. 4, у іншому варіанті темп позначено "Повільно", а тривалості вдвічі зменшені. (Л. Є.)

551. Ой діжечка, діжечка (02-ЛР-04)

1. Ой діжечка, діжечка,
Гей, дубовая,
Кипить в тобі бражечка
Медовая.

2. Кипить в тобі бражечка,
Гей, медовая,
Ой хто ж тебе, бражечко,
Буде пити?

3. Ой хто ж тебе, бражечко,
Гей, буде пити?
Без милого дружечка
Тяжко жити.

4. Без милого дружечка,
Гей, тяжко жити,
Десь поїхав миленький
В городочок.

5. Десь поїхав миленький,
Гей, в городочок
Не на довге врем’ячко,
На часочок.

6. Не на довге врем’ячко,
Гей, на часочок,
За ним, за ним Машечка
У слідочок.

7. За ним, за ним Машечка,
Гей, у слідочок,
Гналась, гналась Машечка,
Не догнала.

8. Гналась, гналась Машечка,
Гей, не догнала,
Ой в садочку вишенька
Виростала.

9. Ой в садочку вишенька,
Гей, виростала,
Гнула, гнула вишеньку,
Не нагнула.

10. Гнула, гнула вишеньку,
Не нагнула,
Упала під вишеньку
Та й заснула.

Зап. 1926 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від мішаного гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 61-62; ф. 9, од. зб. 4, арк. 13 зв.; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 13 зв. Особливий успіх [пісня] мала з 24 до 26 року, зараз занепадає. (С. Л.)

552. Бражечка, бражечка (02-ЛР-04)

1. Бражечка, бражечка
Ой медовая,
Хто ж тебе, бражечко,
Ой буде пити?

2. Ой буде пити...*
Без милого дружка
Буду жити.

* Мабуть, цей міжстрофний заспів є й далі. (Л. Є.)

3. Як поїхав милий
У городочок

4. На довгеє врем'я,
На часочок,

5. За ним, за ним
Машенька
У слідочок.

6. Гналась, гналась
Машенька,
Не догналась,

7. Гнула, гнула
Вишеньку,
Не нагнула.

8. |: Лягла під
Вишнею
Та й заснула. :|

9. Як приїхав
Миленький
Та й не чула.

10. – Устань,устань,
Миленька,
Пробудися,

11. |: На мою
Колясочку
Подивися. :|

Зап. 1939 р. Лебідь П. (текст), Онопа Т. Ф. (мел.) у с. Матяшівка Великобагачагського р-ну Полтавської обл. від гурту: Дзяденка Степана Федоровича,68 р., Никоненко Софії Олександрівни, 39 р., Андрієнка Олексія Григоровича, 47 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 255, арк. 73, № 78 (текст), од. зб. 256, арк. 32, № 23 (мел.).

553. Ой бочечка, бочечка (02-ЛР-04)

1. Ой бочечка, бочечка
Ох і дубовая,
Ой чого в тебе
Бражечка медовая?

2. Ох і медовая...
Ой коли ж тебе,
Бражечко,
Ой будем пити?

3. Ой коли ж тебе,
Бражечко,
Ой і будем пити?
Ой ох без милого
Дружечка
Ой і горько жити.

* На протязі трьох куплетів тональність пісні поступово підвищ. на 1/2 тона (з a-moll до b-moll. (Л. Я.)

В цій пісні є три різні види заспіву: 1) Заспів на останніх словах з попередн. куплету.
2) Заспів на повтор. 2-ї половини попер. куплету.
3) Заспів на нових словах (9-й куплет). Всі ці три види вільно чергуються взалежності від своєї зручності. (Л.Я.) Залишаємо скорочення у примітках. (Л. Є.)

4. Ох і горько жити ой!
Ой десь поїхав
Миленький
В городочок.

5. Ох і в городочок, ой...
Ой не на довге
Врем'ячко,
На часочок.

6. Ох і на часочок, ой...
Ой ждала, ждала
Миленька
Не дождалась. (2)

7. Ой йу полі
Вишенька
Виростала.(2)

8. Ой на вишенці
Ягідка
Приспівала. (2)
Ой вона тії ягідки
Не зірвала.

9. Гнула, гнула
Вишеньку,
Ох і не нагнула, ой...
Ой як приїхав
Миленький,
Я й не чула.

10. – Ой устань,
Устань, миленька,
Ох і пробудися,
Ой на нові
Колясочки
Подивися.

11. А в мене
Колясочка
Ох і не простая, ой...
Ой а в мене
Колясочка
Золотая.

12. А у мене
Коники
Ох і не простії, ой...
Ой а в мене
Коники
Ох і воронії.

13. Ой а в мене
Коники
Ох і воронії, ой...
Ой а в мене
Хвалетори
Молодії.

Зап. 1.VII 1952 р. експ. ІМФЕ у с. Сулими Шишацького р-ну Полтавської обл. від гурту дівчат. – ІМФЕ, ф. 140, арк. 14, № 12. Розшифр. Ященко Л. І.

554. По садочку хожу та хожу (02-ЛР-05)

1. По са - доч-ку хо - жу та хо - жу, Ру - та-я м'я-та
ру - ту - м'я-ту са - жу та са - жу.
та й не при - йня - ла-ся, ро - ди - нонь-ка од - рек - ла - ся.

1. По садочку хожу та хожу,
Руту-м'яту сажу та сажу.
Рутая м'ята
Та й не прийнялася,
Родинонька одреклася.

2. Перечула через люде,
Що батенько в гості буде.
Ждала я, ждала,
Ждала, виглядала,
Ворітечка одчиняла.

3. А батенько їде та їде
Та до мене не заїде.
Ніч моя темна,
А зоренька ясна,
Яка моя доля нещасна.

4. Перечула через люде,
Що матінка в гості буде.
Ждала я, ждала,
Ждала, виглядала,
Ворітечка одчиняла.

5. А матінка їде та їде
Та до мене не заїде.
Ніч моя темна,
А зоренька ясна,
Яка моя доля нещасна!

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 17-18, № 29.

555. Ой там по полю, по полю (02-РК-01)

1. Ой там по полю, по полю
Стелиться сивий туман,
Часто приходив до гаю
Із дівчиною Роман.

2. Вони по гаю гуляли,
До них циганка прийшла:
– Дай мені лєнту червону,
Правду скажу тобі я.

3. А як не даси червону,
Дай же мені голубу,
Милий тебе більш не любить,
Милий кохає другу.

Вар. тексту:
1. Ой там по полю, по полю
Стелиться сивий туман,
А у тім синім тумані
Козак з дівчиной гуляв.*

2. Вони стояли, стояли,
До них циганка прийшла:
– Дай же, дівчино, цю лєнту,
Правду скажу тобі я.

3. – А я циганам не вірю,
Милий кохає мене,
Вийди, циганко, із гаю,
Хай більш не стане тебе.

4. Циганка із гаю не вийшла,
Правду сказала мені, –
Милий мене покидає,
Більш не повернеться, ні.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспівує), Чмига Галина Миколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 41 (210).

556. Ой полети, зозуленько (02-РР)

1. Ой полети, зозуленько,
На зорі раненько
Та й на моїй родиноньці
Закуй жалібненько.*

2. Сядь, зозуле, край віконця,
Де мати сідає,
Із якого ненька мене
Щодня виглядає. (2)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

3. Облітай же, зузуленько,
Вишневий садочок
Та й принеси хоч квітоньку,
Хоч один листочок.

4. Ті грядочки, що копали
Мої ноженята,
Ті квітоньки, що садили
Мої рученята.

5. Скажи вісті і про мене,
Зозуленько сива,
Що дружину вірну маю
І долю щасливу. (2)

Зап. 1926 р. Попадич Ф. в с. Диканька (нині с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл.) від Грищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 3 зв., № 12.

557. Ой стелись, стелись (03-ЛК-02)

[Соло] ♩= 72 [Двоє]
1. Ой сте-лись, сте-лись, бар - ві - ноч - ку,
[Усі] [Соло]
не ко - рі-нем, лис - том. 2-8. Не ко - рі-нем, лис - том...
[Двоє] [Усі]
Ой кли-че ко - зак дів - чи - нонь - ку
не го - ло - сом, свис - том.

1. Ой стелись стелись,
Барвіночку,
Не корінем листом

2. Не корінем листом...
Ой кличе козак
Дівчиноньку,
Не голосом свистом.

3. Не голосом свистом...
– Ой чи ти чула,
Дівчинонько,
Як я тебе кликав.

4. Як я тебе кликав...
Ой через твоє
Подвір'ячко
Сивим конем їхав.

5. Сивим конем їхав...
– Ой хоч я чула,
Хоч не чула,
Не обзивалася.

6. Не обзивалася...
Ой нічка темна,
Дрібен дощик
Не сподівалася.

7. Не сподівалася...
– Ой бодай же ти,
Дівчинонько,
Зозулі не чула.

8. Зозулі не чула...
Та як ти мого
Голосочка
Крізь сон не
почула.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 96-97. Вар. зап. ф. 9, од. зб. 4, арк. 3; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 6 зв. У першій строфі на слова "лис" (не корінем, листом) деякі співають соль чисто, а другі соль бемоль. Так само в другій, третій і т. д. строфах. Записав від гурту хлопців, але ж пісня співається й мішаним гуртом. Пісня ця співається зараз, так би мовити, з авторитетом, але найбільш вона була в ходу з 22 та до 25 року. До 22 року вона була нібито в занепаді. (С. Л.)

558. Та стелись, стелись (03-ЛК-02)

1. Та стелись, стелись,
Барвіночку,
Не коренем, листом.

2. Не коренем, листом...
Та викликає
Паринь дівку
Не голосом, свистом.

3. Не голосом, свистом...
– Та чи ти ж чула,
Дівчинонько,
Як я тебе кликав?

4. Як я тебе кликав...
Та через твоє
Подвір'ячко
Сивим конем їхав.

5. Сивим конем їхав...
– Та хоч я ж чула,
Хоч не чула,
Не обзивалася.

6. Не обзивалася...
Та нічка темна,
Дрібен дощик,
Не сподівалася.

7. Не сподівалася...
– Та бодай же ти,
Дівчинонько,
Зозулі не чула.

8. Зозулі не чула...
Та як ти ж мого
Голосочка
За сном не почула!

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) в сім'ї Ів. Ст. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 25 зв., № 38.

559. Зацвів терен рясно (03-ЛК-05)

1. Зацвів терен рясно,
Та любив козак
Молоду дівчину,
А на личеньку красну.

2. На личеньку красну...
Та в неї личко
Біле-білесеньке,
А дурна в неї думка.

3. Дурна в неї думка...
Та поки дівка
Парубка любила,
А гула як голубка.

4. Гула як голубка...
Та вона ж гула,
Гула-боркотіла,
А знялась – полетіла.

5. Знялась полетіла...
Та знялась, знялась,
Знялась полетіла,
В чистім полі сіла.

6. В чистім полі сіла...
А в чистім полі
Широкій роздолі,
А де утка несеться,

7. Де утка несеться...
Та перечула
Дівка через люде,
А що сволоч сміється,

8. Що сволоч сміється...
– Та смійся, смійся,
Сволоч, надо мною,
А за сміх тобі буде!

* Нижній голос співає октавою нижче. (Л. Є.)

9. За сміх тобі буде...
Та год трястя,
Трястя труситиме,
А ще й смерти не буде.

10. Ще й смерти не буде...
Та й у постелі
Ой да лежатимеш,
А смерти бажатимеш.

11. Смерти бажатимеш...
Та й у своєї
Рідної матінки
А пити прохатимеш.

Зап. 1926 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Тетяни Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 30, № 46.

560. З-під каменю (03-ЛК-06)

[Одна] ♩. = 92 [Гурт]

1. З-під ка-ме-ню во - да те-че, кінь во - ди не хо-че.

[Одна]

2. Кінь во-ди не хо - че... Та що я ко-ня

[Гурт]

ой при-не - во - лю, кінь во-ди на - п'єть-ся.

1. З-під каменю
Вода тече,
Кінь води не хоче.

2. Кінь води не хоче...
Та що я коня
Ой приневолю,
Кінь води нап'ється.

3. Кінь води нап'ється...
Ой пішов би я
Та й до дівчини,
Вона насміється.

4. Вона насміється...
Та ти думаєш
Ой дівчинонько,
Що я одну маю.

5. Що я одну маю....
Ой кроми тебе,
Молодої,
Ще й десять кохаю.

6. Ще й десять кохаю...
Та що першая
Ой коня веде,
Друга напуває.

7. Друга напуває...
Ой а третяя
Та сідло несе,
Четверта сідлає.

8. Друга напуває...
Ой а п'ятая
Та більо шиє,
Шоста вишиває.

9. Друга напуває....
Ой а сьомая
Та постіль стеле,
Восьма вистелає.

10. Восьма вистелає...
А дев'ятая
Ой письмо пише,
Десята читає. (2)

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від мішаного гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 24-25; ф. 9, од. зб. 4, арк. 3; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 6 зв. .

561. Тече річка невеличка (03-ЛК-07)

Помірно

1. Те-че річ - ка не-ве-лич-ка з виш-не-во-го са - ду,
кли-че ко - зак дів-чи-нонь-ку со - бі на по - ра - ду.

f

Гей, гей, гей, гей, гей, гей, гей, гей,

1. Тече річка невеличка
З вишневого саду.
Кличе козак дівчиноньку
Собі на пораду.
Гей, гей, гей, гей! (2)
Кличе козак дівчиноньку
Собі на пораду.

2. – Порадь мене, дівчинонько,
Як рідная мати:
А чи мені женитися.
А чи тебе ждати.
Гей, гей, гей, гей! (2)
А чи мені женитися,
А чи тебе ждати?

3. – Ой я тебе, козаченьку,
І раджу й не раджу:
Я з тобою вечір стою,
На іншого гляджу.
Гей, гей, гей, гей! (2)
Я з тобою вечір стою,
На іншого гляджу.

4. – Бодай же тебе, дівчинонько,
З твоєю радою.
Я до тебе з щирим серцем,
А ти – з неправдою.
Гей, гей, гей, гей! (2)
Я до тебе з щирим серцем,
А ти з неправдою.

5. – Бодай же ти, козаченьку,
Тоді оженився,
Як у млині на камені
Кукіль уродився.
Гей, гей, гей, гей! (2)
Як у млині на камені
Кукіль уродився.

6. – Бодай же ти, дівчинонько,
Тоді заміж вийшла,
Як у полі при дорозі
Рута-м'ята зійшла.
Гей, гей, гей, гей! (2)
Як у полі при дорозі
Рута-м'ята зійшла.

7. А дівчина догадлива
Доріжку скопала,
Посіяла руту-м'яту,
Часто поливала.
Гей, гей, гей, гей! (2)
Посіяла руту-м'яту
Часто поливала.

8. Що й у млині на камені
Кукіль уродився.
Старий козак, як собака,
Й досі не женився.
Гей, гей, гей, гей! (2)
Старий козак, як собака,
Й досі не женився.

9. Що й у полі при дорозі
Рута-м'ята зійшла.
Молодая дівчинонька
Уже заміж вийшла.
Гей, гей, гей, гей! (2)
Молодая дівчинонька
Уже заміж вийшла.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 40.

562. Ой там за ярочком (03-ЛК-08+13-ЛР-06)

1. Ой там за ярочком
Сушить, крушить
Парень дівку
Своїм голосочком.

2. Своїм голосочком...
– Не я тебе,
Дівко, ссушив,
Ти сама зів'яла.

3. Ти сама зів'яла...
Як я тебе
Тричі сватав,
А ти відказала.

4. А ти відказала...
Відказала
Дівка парню:
– Не піду за тебе.

5. Не піду за тебе...
– Терен, мати,
Коло хати,
Схочу – перескочу.

6. Схочу – перескочу...
Оддай мене,
Моя мати,
За кого я схочу.

7. За кого я схочу...
Віддай мене,
Моя мати,
Де рублені хати.

8. Де рублені хати...
Де зовиці –
Як сестриці
Свекруха – як мати.

9. Свекруха – як мати...
Де діверки –
Як братіки,
Люблю жартувати.

10. Люблю жартувати...
Один кивне,
Другий моргне,
Третій засміється.

11. Третій засміється...
А мій милий
Жартів не знає,
Мені й не минеться.

12. Мені й не минеться...
Коло мене
Нагаєчка
Тричі обів'ється.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 21-22 (42-43), № 36.

563. Ой там за лісочком (03-ЛК-08)

1. Ой там за лісочком
Суше круше
Козак дівку
Своїм голосочком.

2. Своїм голосочком...
– Не я тебе
Сушу крушу,
Ти сама зів'яла.

3. Ти сама зів'яла...
Як я тебе
Тричі сватав,
А ти одказала.

4. А ти одказала...
Як пішов я
До другої
Ти переказала.

5. Ти переказала...
Ой дівчино-
Гордівнице
Гордуєш ти мною.

6. Гордуєш ти мною...
Буде твоє
Гордування
Все перед тобою.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від мішаного гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 98-99; ф. 9, од. зб. 4, арк. 12 зв.; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 11 зв.

564. Єсть у лузі криниченька (03-ЛК-09)

1. Єсть у лузі криниченька,
Муром мурована,
Єсть у вдови одна дочка
Перемальована.

2. – Малювала, козаченьку,
Та не задля тебе,
Не був же ти в моїй хаті, –
Не віддам за тебе.

3. – Ой був же я в твоїй хаті,
Говорив з тобою,
А ти мені одказала, –
Заплачеш за мною.

4. Ой заплачеш ти, бідняче
Та ще й заголосиш,
Ой ти моє коханнячко
На руках поносиш.

5. – Ех, заплачеш ти, багачко,
Заплачеш, заплачеш,
Як ти мене із другою
Під вінцем побачиш.

Зап. Фісун М. А. у с. Березова Лука Харківської обл. (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Цапа П. С. – З фондів Полтавського ОДНТ. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 182, арк. 660.

565. Ой у полі криниченька (03-ЛК-09)

♩= 76

1. Ой у по-лі кри-ни-чень-ка, му-ром му-ро-ва-на, єсть у вдо-ви од-на доч-ка пе-ре-ма-льо-ва-на, єсть у вдо-ви од-на доч-ка пе-ре-ма-льо-ва-на.

1. Ой у полі криниченька,
Муром мурована,
Єсть у вдови одна дочка
Перемальована.*

2. – Мальована, козаченьку,
Та не задля тебе,
Не був же ти в моїй хаті,
Не піду за тебе.

3. – Був я, був я в твоїй хаті,
Говорив з тобою,
Сама мені одказала,
Заплачеш за мною.

4. Ой заплачеш, дівчинонько,
Заплачеш, заплачеш,
Як ти мене на вулиці
З другою побачиш.

5. Ой заплачеш, дівчинонько,
Та ще й заголосиш,
Як ти моє прикохання
На руках поносиш.

6. – Косять сіно, косять сіно,
Косять ще й отаву,
Визволь, визволь, козаченько,
З неволі, з неслави.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 41 зв.

566. Од поля до поля (03-ЛК-10)

Одна ♩= 96 Енергійно

1. – Од по-ля до по-ля ви-рос-ла то-по-ля,

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. – Од поля до поля
Виросла тополя,
Признайся, дівчино,
Коли будеш моя.*

2. – Як перещитаєш
Всі зорі на небі,
Як перещєтаєш,
То піду за тебе.

3. Питав у зозулі**
Та й не дощітався,
Питав козак правди
Та й не допитався.

4. – Візьми, мила, камінь,
Пусти його в воду,
Як попливе камінь,
Буду жить з тобою.

5. – Де ж ти, милий, бачив,
Щоб той камінь плавав,
Було б не ходити,
Слави не робити.

6. А то робив славу
На самий Великдень,
Їхав повіз мене,
Не сказав "Добридень".

7. Не сказав "Добридень",
Ні доброго слова,
Сів собі на коня
Д(Т)а й бувай здорова!

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С., 1946 р. н. (заспівує), Стельмашенко Д. П., 1944 р. н., Становської Г. І., 1938 р. н. (виводить), Чепурної Р. В., 1937 р. н., Курочки Л. К., 1946 р. н., Швеця П. О., 1942 р. н., Кравченка М. М., 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 15.

567. Зеленая рута, жовтий цвіт (03-ЛК-13)

1. Зеленая рута, жовтий цвіт,
Не піду за тебе, піду в світ
Та й розпущу косу по плечу,
Не раз гірко, тяжко заплачу.*

2. Зеленая рута, чорний пень,
Бодай ти карався ніч і день,
Бодай тебе, милий, Бог скарав,
Як ти мене, бідну, зацурав!

Зап. Щепотьєв В. від Ніженської Софії з с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 117, а. 4 зв., № 5 (текст), арк. 8 зв. (мел.)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

** Щитав козак зорі.

568. Ой із-за гори (04-ЛК-04)

[Одна] ♩.= 52 [Усі]

1. Ой із - за го - ри, ой із - за го - ри о - рел во - ду но - сить,
ой там ма - ти сво - го си - на ве - че - ря - ти про - сить.

1. Ой із-за гори, (2)
Орел воду носить.
Ой там мати свого сина
Вечеряти просить.

2. – Вечеряй мати, (2)
Коли наварила,
А я піду на Вкраїну,
Де дівчина мила.

3. Здрастуй дівчино,
Здрастуй кохана,
Що ти наробила,
Кличе мати вечеряти,
Вечеря не мила.

Зап. 1926 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 69 (мел.); ф. 9. од. зб. 4, арк. 17; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 24. .

569. Ой на горі (04-ЛК-04)

1. Ой на го - рі, ой на кру - тій о - рел во - ду но - сить,
ой там ма - ти сво - го си - на ве - че - ря - ти про - сить.

1. Ой на горі,
Ой на крутій
Орел воду носить,
Ой там мати
Свого сина
Вечеряти просить.

2. – Ой їж, мамо,
Ой пий, мамо,
Що ти наварила,
А я піду
До дівчини,
Котра мені мила*.

3. – Ой дівчино
Моя мила,
Що ти наробила!
Кличе мати
Вечеряти,
Вечеря не мила.

4. – Ой мій милий,
Ой мій любий,
Ой я й не робила,
В саду була,
Цвіти рвала,
До серденька клала.

5. В саду була,
Цвіти рвала,
До серденька клала,
Цим я тебе,
Мій коханий,
Та й причарувала.

6. Чарувала
Ручки й ніжки
Ще й карії очі,
Щоб не ходив
До другої
Темненької ночі.

7. Щоб не ходив
До другої
Та й не женихався,
Щоб із мене,
Молодої,
Та й не насміявся.

8. – Не сміюся
Я із тебе,
А сміються люди,
Що з нашого
Женихання
Та й добра не буде.

Зап. 19.VIII 1938 р. Бандурко О. Т., мел. Майборода П. І. у м. Кременчук Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Сіманової Ніни Михайлівни, 21 р., робітниці. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 31 зв.-32 (текст), арк. 78 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 82-83.
* Вар.: До своєї милої.

570. Що у полі, на роздоллі (04-ЛК-04)

1. Що й у полі на роздоллі
Дівка жито жала,
З рубленої криниченьки
Коня напувала.**

2. А кінь ірже, води не п'є:
Він доріжку чує.
Ніхто того не видає.
Де козак ночує.

3. Ой ночує козаченько
В лузі в очереті,
Кличе мати козаченька
В хату вечеряти.

4. Ой вечеряй, моя мамо,
Коли наварила,
А я піду до дівчини,
Котра мені мила.

5. Мені мила та дівчина
З карими очима.
Біле личко, чорні брови
Серцю до любові.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 50.

571. Сидить голуб на березі (04-ЛК-05)

1. – Сидить голуб на березі,
Голубка на вишні,
Скажи мені, мій миленький,
Що маєш на мислі?

2. Сама бачу й люди кажуть,
Що другую любиш.
Мене, бідну і нещасну,
На цім світі губиш.

3. А ти ж мені присягався
Любити, як душу,
А тепер же покидаєш, –
Я плакати мушу.

4. Будь щасливий, мій миленький,
З котрою кохаєш!
Краще мене і вірніше
Ти в світі не знайдеш!

5. Як не хочеш, мій миленький,
Ти мене любити,
То дай мені таке зілля,
Щоб тебе забути!

6. – Єсть у мене таке зілля
Близько перелазу,
Як дам тобі того зілля,
Забудеш відразу.

7. – Буду пити, буду пити
Й краплі не упущу,
Тоді я тебе забуду,
Як очі заплющу.

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. м. т. Ромодан Миргородського р-ну Полтавської обл. від Пилипа Л. Шевченко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 26, № 40.

* Мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)

** У мелодії зазначено повтор другої половини строфи. (Л. Є.)

572. Попід мостом, мостом (04-ЛК-06)

[Вельми помірно]

1. По - під мос - том, мос - том рос - те тра - ва рос - том...

[Швидше]

Люб - лю, ма - ти, то - го ко - за - чень - ка, шо ви - со - кий рос - том. / рос - том.

1. Попід мостом, мостом
Росте трава ростом...
Люблю, мати, того козаченька,
Шо високий ростом.*

2. Не я його люблю, –
Любить моя мати:
С ким стояла, в саду розмовляла,
Й підківочки знати!

3. Коли б мені, Господи,
Ранче неньки встати
Да вирвати в саду василечки,
Слід позамітати!

4. Ой у мене ненька
Ранче мене встала,
Та вирвала в саду василечки,
Слід позамітала!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка, х. Шелехівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Явдохи Боровикової та Насті Кравченкової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 34 зв.-35, № 58.

573. Попід мостом, мостом (04-ЛК-06)

♩= 69

1. По - під мос - том, мос - том рос - те трав - ка рос - том,

хва - ле, хва - ле дів - ка сво - го пар - ня, що ви - со - кий зрос - том.

/ зрос - том. хва - ле, хва - ле дів - ка сво - го пар - ня, що ви - со - кий

зрос - том. 3. в са - ду ва - си - леч - ки 2. там під - ків - ки зна - ти.

1. Попід мостом, мостом
Росте травка ростом,
Хвале, хвале дівка свого парня,
Що високий зростом.*

2. Не я його хвалю,
Хвале його мати,
Де стояли, в саду розмовляли,
Там підківки знати.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

3. Якби ж мені, Господи,
Неділі діждати
Та нарвати в саду василечки,
Слід позамітати.

4. Ой Боже ж мій милостивий,
Чого я діждала,
Слід своєї рідної дитини,
Слід позамітала.

Зап. 1952 р. експ. ІМФЕ у с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл. від колгоспного хору літніх жінок. – ІМФЕ, ф. 148, арк. 8, № 7. Розшифр. Ященко Л. І. Є у зб. Українське народне багатоголосся, с. 106, але у сильно зміненому вигляді, або не той запис. (Л. Є.)

574. Летіла зозуля (04-ЛР-01)

Поважно

1. Ле-ті-ла зо-зу - ля, на бе-реж-ку сі - ла, на бе-реж - ку
сі - - - - ла та й ста - ла ку - ва - ти.

1. Летіла зозуля,
На бережку сіла,
На бережку сіла
Та й стала кувати.

2. – Не чуть мого
милого,
Не чуть, не видати,
Десь поїхав милий
Аж за море гуляти.

3. Десь поїхав милий
Аж за море гуляти?
На жовтім пісочку
Аж два слідочки знати.

4. Що перший
слідочок
Коня вороного,
А другий слідочок
А парня молодого.

5. Піду я в лісочок,
Вирву я листочок,
Буду прикривати
А милого слідочок.

6. Щоб роса не впала,
А пташки не
блудили,
Щоб мого милого
А кращі не любили.

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 19 зв.., № 26.

575. Летіла зозуля (04-ЛР-01)

Повагом

1. Ле - ті - ла зо - зу - ля, на бе-реж-ку сі - ла,
на бе-реж - ку сі - ла, на-ча - ла ку - ва - ти.

1. Летіла зозуля,
На бережку сіла,
На бережку сіла,
Начала кувати.*

2. На бережку сіла,
Начала кувати,
Десь поїхав милий,
Не чуть, не видати.

3. Десь поїхав милий,
Не чуть, не видати,
На жовтім пісочку
Два слідочка знати.

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с. Веприк на Зіньківщині (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Рибалки О. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 6 зв., № 20.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

576. Летіла зозуля (04-ЛР-01)

Одна 1 ♩= 96 Помірно

Усі

1. Ле-ті-ла зо - зу - ля че-рез мо-ю ха - ту, сі-ла на ка-ли-ні

та й ста-ла ку - ва-ти, сі-ла на ка-ли - ні та й ста-ла ку - ва-ти.

Одна

3. Ой що мо - го ми - ло - го не чуть, не ви - да - ти,

на жов-тім пі - соч - ку два слі - доч-кі зна-ти, на жов-тім пі-

соч - ку два слі - доч-кі зна-ти. 1 4. Ой пер-ший слі - до - чок

1. Летіла зозуля
Через мою хату,
Сіла на калині
Та й стала кувати.*

2. Та й стала кувати,
Стала щебетати,
Що мого милого
Не чуть, не видати.

3. Ой що мого милого
Не чуть, не видати,
На жовтім пісочку
Дві слідочкі знати.

4. Ой перший слідочок
Коня вороного,
А другий слідочок,
То ж мого милого.

5. Піду я в садочок
Та й вирву листочок,
Та й вирву листочок,
Прикрию слідочок.

6. Ой щоб грушка не впала,
Пташкі не бродили,
Щоб мого милого
Другі не любіли.

7. А вони ж полюбили
Ще й причарували,
Чари йому дали,
Які сами мали.

8. – Ой вечеряй, козаче...

Зап. Мусієнко К. С. від фольк. анс. "Древо" с. Крячківка Пирятиського р-ну Полтавської обл. Транскрипція Єфремової Л. О., № 7.

577. Ой вирву я, вирву (04-ЛР-01+05-ЛК-21)

1. Ой ви-рву я, вир - ву кли-но-вий лис-то - чок,

та й по-ви-сти-ла - ю ми-ло-го слі-до - чок.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є,)

1. Ой вирву я, вирву
Кленовий* листочок
Та й повистилаю
Милого слідочок.**

2. Щоб роса не впала,
Пташка не бродила,
Щоб мого милого
Друга не любила.

3. А роса упала,
Пташка побродила,
А мого милого
Друга полюбила.

4. Любила, любила
Та й причарувала,
Несолону рибку
Вечерять давала:

5. – Вечеряй, вечеряй
Та й не сумнівайся,
Бо вже ти жонатий,
За жінку признався.

6. – Ой Боже мій, Боже,
Який же я вдався,
На чужій сторінці
За жінку признався.

7. Признався за жінку
Ще й за дві дитині,
Розкололось серце
На дві половині.

8. – Ой Боже мій, Боже,
Що я наробила,
Є в козака жінка,
А я полюбила.

Зап. 1938 р. текст Бандурко О. Л., мел. Майборода П. І. від студентки Кременчуцького бібліотечного технікуму Фросі Крупко. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 30 (текст), арк. 70 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 79-80.

578. Ой у полі дві тополі (05-ЛК-01)

Одна Помірно Двоє
1. Ой у по - лі дві то - по-лі, од-на од-ну пе-ре-хи - ту-є,
Усі
а в ко - за - ка дві дів - чи-ни, од-на од-ну пе-ре-пи - ту-є.

1. Ой у полі дві тополі,
Одна одну перехитує.
А в козака дві дівчини,
Одна одну перепитує.***

2. – Подруженько вірнесенька,
Чи бачила мого милого?
– Ой бачила, ще й видала,
Ще й трошечки з ним постояла.

3. Ой бачила, ще й видала,
Ще й трошечки з ним постояла.
Тяжко зітхав, тебе питав,
Чого вчора не виходила?

4. – Ой на тобі, подруженько,
На рукава полотенечка,
Та й не ходи, та й не люби
Козаченька, мого серденька.

Зап. [1978 р.] Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 44.

579. Ой зелена дібрівонько (05-ЛК-02)

1. – Ой зе - ле - на діб-рі - вонь-ко, чом не го-риш та все ку-риш - ся?
Мо-ло - да-я та ти, дів - чи - нонь - ко, чом не ро-биш та все жу - риш-ся?

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)
** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
*** В мелодії зазначено повтор другої половини строфи. (Л. Є.)

1. – Ой зелена дібрівонько,
Чом не гориш та все куришся?
Молодая та ти, дівчинонько,
Чом не робиш та все
журишся?

2. – Ой якби я підпалена, –
Я б горіла та й не курилася.
Якби дівчина засватана була,
То робила б, не журилася.

3. Що широка вуличенька
Очеретом перетикана, –
Ой чорнява та від білявої
Усіх хлопців перекликала.

4. Що чорнява тютюн крише,
А русява ж та й накладає,
А руденька (то не моя
миленька)
Бере люльку та й розкурює.

5. – Ой на ж тобі, подруженько,
На рукава й полотенце,
Не стій, не стій ти з моїм
миленьким
Та не суши мого серця!

6. Бодай тобі, подруженько,
Повиїдали комарики очі,
Не стій, не стій ти з моїм
миленьким
Із вечера та й до півночі.

7. Зімна ж роса, я сама боса,
Білі ніжечки не терплят,
Ой зійму ж я та з коника пирчу
Й білі ніжечки я ввирчу.

8. Ой зійму ж я та з коника пирчу
Й білі ніжечки я ввирчу...
– Ой підіжди ж ти, дівчинонько,
Поки ботики куплю!

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 27, № 25.

580. Чи я встрила (05-ЛК-03)

♩= 126

1. Чи я встри - ла, чи я вбри - ла, чи ме - не під - би - то?

Чи сам ко - зак пе - ре - став хо - дить, чи йо - го од - би - то? / од - би - то?

1. Чи я встрила, чи я вбрила,
Чи мене підбито?
Чи сам козак перестав ходить,
Чи його одбито.*

2. Та одбила щука риба
Од берега ряску,
Та одбила подруженька
Козакову ласку.

3. Що я тую дрібну ряску
Соберу в запаску,
Що я тому козакові
Підійду під ласку.

4. Навідала кубелечко,
Де утка несеться
Перечула через люде, –
Сукин син сміється.

5. Смійся, смійся, сукин сину,
За сміх тобі буде, –
Сім год трястя труситиме
Ще й щастя не буде.

6. Хирітимеш, болітимеш,
Смерти бажатимеш,
А в моєї матусини
Пити прохатимеш.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 34.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

581. Ой чи я пливла (05-ЛК-03)

1. Ой чи я пливла,
Да чи я брила,
А чи мене підлито?
Ой чи сам козак
Не став любить,
Чи його одбито?

2. Ой одбила
Та щука-риба
Од берега ряску,
Ой потеряла
Дівчинонька
Од козака ласку.

3. А я цюю
Та дрібну ряску
Заберу в запаску,
Ой хоть не цьому,
То другому
Підійду під ласку.

Зап. 1938 р. Гайдай М. П. у Миколаєві від Галати Ганни, 56 р. та Параски, 40 р. з с. Дзюбанівка (нині Козельщинського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 221, арк. 37, № 17.

582. Як одбила щука-риба (05-ЛК-03)

1. Як одбила щука-риба
Од берега ряску,
Та й одбила ж та дівчина*
Від козака ласку.

2. То й хоч одбила, не одбила,
Хоче одбивати,
З ким любилась –
Розлучилась,
Треба забувати.

3. А я тую дрібну ряску
Заберу в запаску,
А я тому козаченьку
Піду попід ласку.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 76-77. Нотація Єфремової Л. О.

583. Всі курочки докупочки (05-ЛК-04а)

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

1. Всі курочки докупочки,
Півень на порозі;
Усі хлопці на вулиці,
Мій милий в дорозі.

2. Насіяна пшениченька,
Та нікому жати,
Питається син матері:
– Которую брати?

3. А чи тую багатую,
Що мати веліла?
А чи тую сиротину,
Що серце боліло?

4. Багатая, спесивая
Та буде гордиться,
А бідная сиротина
Мусить покориться.

5. Повій, вітре, буйнесенький,
З глибокого яру,
Прибудь, милий, чорнобривий,
З далекого краю.

6. Рад би вітер повіяти –
Яр глибокий дуже;
Рад би милий прибувати,
Так далеко дуже.

7. Зсучу свічку з воску яру,
Пошлю її до Бога,
Щоб моєму миленькому
Щаслива дорога.

8. А як же він у дорозі,
Поможи ж йому, Боже!
А якщо він у дівчини,
Скарай його, Боже!

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 41 (81-82), № 90.

584. Вже заходить сонце (05-ЛК-05)

1. Вже заходить сонце
За зелений гай,
Прийду до дічини
Та й скажу: прощай.*

2. Прийшов до дівчини,
А вона сидить,
Сказав добрий вечір,
А вона мовчить.

3. – Добрий вечір,
добрий,
Тільки не мені,
Ти з другой гуляєш,
Віддав перстень мій.

4. Покотились сльози
В нього на очах:
– Дай, [х]ай поцілую,
Хоч в останній раз.

5. – Не пора, козаче,
Цілуватися,
А пора, козаче,
Розпрощатися.

6. – Дівчино-голубко,
Я до тебе йшов,
Вийшов за ворота, –
Дрібний дощ ішов.

7. – Обдури, козаче,
Ти батька свого,
Я в саду гуляла,
Дощу не було.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від молодіжного ансамлю, заспівувала Мироненко Ольга Антонівна, 22 р., підголосок Потиженко Катерина, Галич Олександра. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, I, арк.19, № 16.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

585. Що я козак нежонатий (05-ЛК-07)

♩= 88 Трохи хутко

1. Що я ко-зак не-жо-на - тий і на служ-бу не пі - ду,
ви - пря - гай - те, хлоп - ці, во - ли, та ля гай - те спо - чи - вать.

1. Що я козак не жонатий
І на службу не піду,
Випрягайте, хлопці, воли
Та лягайте спочивать.

2. Випрягайте, хлопці, воли
Та лягайте спочивать,
А я піду доріченьки
В сад криниченьки копать.

3. Копав, копав криниченьку
У вишневому саду,
Чи не вийде дівчинонька
Рано-вранці по воду.

4. Іде, іде дівчинонька
Рано-вранці воду брать,
А за нею козаченко
Веде коня напувать.

5. Просив, просив відеречка,
Вона йому не дала.
Дарив, дарив з рук колечко,
Вона його не взяла.

6. Знаю, знаю, дівчинонько,
Чим я тебе розгнівив,
Що учора із вечора
Я з другою говорив.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 39; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 35 зв.

586. Випрягайте, хлопці, коні (05-ЛК-07)

Поволі

1. Ви - пря - гай - те, хлоп - ці, ко - ні та ля - гай - те спо - чи - вать,
а я пі-ду до дів - чи - ни в сад кри - ни - чень - ку ко-пать.

1. Випрягайте, хлопці, коні
Та лягайте спочивать,
А я піду до дівчини
В сад криниченьку копать.*

2. Копав, копав криниченьку
У зеленому саду, –
Чи не вийде моя мила
Рано-вранці по воду?

3. Вийшла, вийшла дівчинонька
Холодної води брать,
А за нею козаченько
Веде воли напувать.

4. Просив, просив відеречко, –
Вона йому не дала.
Дарив, дарив з рук колечко, –
Вона його не взяла!

5. – Знаю, знаю, дівчинонько,
Чим я тебе оскорбив,
Що учора ізвечора
Я другую полюбив.

6. Вона ростом невеличка
Ще й літами молода,
Руса коса до пояса,
В косі лєнта голуба.
Вона мені, молодому
Під нараву підійшла!

7. – Знаю, знаю, мій козаче,
Що ти вчора ізробив, –
Біле личко, чорні брови
Ти на лєнту проміняв.

Зап. 1930 р. Щепотьєв В. від Шчубахай Насті з с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 117, а. 2, № 1 (текст), арк. 8 (мел.)

* Другу половину кожної строфи (крім 6-ї) співають двічі. (Л. Є.)

587. Випрягайте, хлопці, воли (05-ЛК-07)

1. Випрягайте, хлопці, воли
Та й лягайте спочивати,
А я піду до Дунаю
В сад криниченьку копать.*

2. Копав, копав криниченьку
У зеленому саду,
Думав, прийде дівчинонька
Вранці рано по воду.

3. Іде, іде дівчинонька
Вранці [рано] воду брать,
А за нею козаченько
[Іде] коня напувать.

4. Просив, просив відеречко,
Вона йому не дала,
Дарив, дарив їй перстеник,
Вона його не взяла.

5. – Знаю, знаю, дівчинонько,
Чим я тебе огорчив,
Що учора ізвечора
Кращу тебе полюбив.

6. Вона ростом невеличка
І годами молода,
Руса коса до пояса,
В косі стрічка голуба.

Зап. Попадич Ф. у с. Маликівщина (нині Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Марії та Василя Іващенків. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 42, № 42 (110).

588. Зійшов місяць, зійшов ясний (05-ЛК-09)

1. – Зійшов** місяць, зійшов ясний,
Зійшов місяць високо,
Ой скажи (ж) ти, любий мій козаче,
Чи зайшов ти далеко?*

2. Як зайшов він за ті гори,
Стала дівчина ридать:
– Ой вернися, любий мій козаче,
Щось маю тобі казать.

3. – Не вернусь я, дівчинонько,
(ж) Бо немає ж до кого,
Був я вчора в тебе під віконцем,
Ти кохала другого.

4. – Не кохала я некого,
Не було тут нікого,
Ійшов Ваня, зірвав з рожи квітку
Та й подав через вікно.

5. – Було б тобі, люба дівчино,
З рожі квітки та й не брать,
Було б тобі, любая дівчино,
(й) Нас двох разом не кохать.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Швець В. С. (заспіває), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Транскрипція Єфремової Л. О., № 3.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.) ** Вар.: світить.

589. Яром, яром (05-ЛК-10)

1. Я - ром, я - ром, та пше - ни - чень - ка
ла - ном, в до - ли - ні й о - вес.

Вар. Повагом
1. По - над я - ром, я - ром та пше - ни - чень - ка
та мо - ло - дий ко -
ла - ном, го - ро - ю о - вес.
за - че, зо мно - ю жи - веш.
2. Го - ро - ю о - вес... Та й йу не по прав - ді,

1. Яром, яром,
Та (й) пшениченька
ланом,
В долині й овес.

2. А в долині й овес...
Та й не по правді,
Та й молодий козаче,
Зо мною й живеш.

3. Ой зо мною
живеш...*
А як прийде вечір,
Вечір, пізня ночка,
Та й до другої йдеш.

4. А до мене
Стиха-помаленьку
Голос подаєш.

5. – Та й посади,
Молода дівчино,
Та й зелену вербу,

6. То й я, куди йтиму
Або їхатиму,
До тебе зайду.

7. Та й застели,
Молода дівчино,
Килимами двір,

8. Щоб я й не
попачкав
Сап'янових чобіт
Й золотих підків.

Зап. 13.VIII 1938 р. текст Бандурко О. Л., мел. Майборода П. І. від перонного контролера ст. Кременчук Волошина Онопрія Микитовича. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 29 (текст), арк. 65 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 89-90. Вар. зап. Попадич Ф. у с. Чутово (нині с. м. т. Чутово Чутівського р-ну Полтавської обл.) від Хрістенка з гуртом. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 5 зв., № 17.

590. Поза яром, яром (05-ЛК-10)

♩=76
1. По-за я - ром, я - ро - м(и) а пше - ни - чень - ка ла - ном,
в до - ли... до - ли - ні ой (й)о - вес. 2. Гей, в до - ли - ні о - вес...

* Міжстрофний зачин, ймовірно, виконують також на початку всіх наступних строф. (Л. Є.)

1. Поза яром, яром,
А пшениченька ланом,
В доли... долині ой (й)овес.

2. Гей, в долині овес...
Та й чом не по правді же,
А моє серденятко,
Та й(і) зо мною, козаче,
живеш?

3. Ой як прийде вечір(и)
Та ще й тьомная ночка,
Гей, до іншої йдеш.

4. Гей, до іншої йдеш...
А до мене дівки жи
Й(а) дівки молодої
Ще й (і) голос по... пода... подаєш.

5. Гей, обсади, мила,
Жи й(а) мила, чорнобрива
Гей, виноградом двор.

6. Гей, виноградом двор...
Та й щоб не заходив,
А вітер не заносив
Ще й (і) голосо... голосочок мой.

Зап. у липні 1972 р. Правдюк О. А. у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від групи жінок, заспівувала Скорик Ганна Михайлівна, 1924 р. н., виводила Палій Ольга Семенівна 1928 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 87, № 76.

591. Да попід нашим садом (05-ЛК-10)

1. Да попід нашим
садом
Ой пшениченька яра,
Горою овес.

2. Горою овес...
– Не по правді, козаче,
Не по правді, соколе,
Зо мною живеш.

3. Зо мною живеш...
Та як настане вечір,
Ой вечір-вечорочок,
До другої йдеш.

* Протягом пісні висота співу була підвищена на півтону. (Л. Є.)

4. До другої йдеш...
А мені, молоденькій, (2)
Жалю завдаєш.

5. Жалю завдаєш...
– Та обсади ж ти, мила,
Ой мила чорнобрива,
Виноградом двір.

6. Виноградом двір...
Та щоб я не заходив,
До тебе не заносив
Голосочок мій.

7. Голосочок мій...
– Та скількі я садила,
Ой скількі поливала,
Не приймається.

8. Не приймається...
А любов наша вірна,
А любов дорогесенька
Розлучається.

9. Розлучається...
Да кого я любила,
Ой кого чарувала,
Той цурається.

10. Той цурається...
А кого не любила,
Ой кого я не знала,
Той чіпляється.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 9 (129)

592. Зайшло сонце за лісок (05-ЛК-11)

Не поспішаючи

1. За - йшло сон - це за лі-сок, та при - йди, ми - лий, чор - но - бри - вий, ой хоч до ме - не на - ча - сок.

1. Зайшло сонце за лісок,
Та прийди, милий,
Чорнобривий,
Ой хоч до мене на часок.

2. Розкажу я тобі сон,
Сон про тебе,
Сон про мене,
Сон про нашую любов.

3. Що ти клявся, що божився,
Не покину я тебе,
А тепер же покидаєш,
Серцю жалю завдаєш.

4. Зійди місяць, зійди ясний,
Ще й полуночна зоря,
Довго, довго із вечора
Мого милого нема.

5. Десь мій милий, чорнобривий,
Із іншою розмовля,
Із іншою, із кращою,
Хоч такою, як і я.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 38.

593. Та кряче, кряче (05-ЛК-13)

Повагом

1. Та кря - че, кря - че, ох, да чор - ний во - рон, та й сів на ти - чи - ні, та пла - че - ри - да ко - за - чень - ко та по сво - їй... а по сво - їй дів - чи - ні.

1. Та кряче, кряче,
Ох, да чорний ворон,
Та й сів на тичині,
Та плаче-рида козаченько
Та по своїй...
А по своїй дівчині.

2. Та нехай плаче,
Нехай сльози ллються,
Та й не буду...
Не буду втирати.
Та й не буду втирати...

3. Та не слухав він
Речі-слова,
Що говорить мати.

4. – Ой вийди, Грицю,
Вийди на вулицю
Та й сядь на колодці.

5. Та й сядь на колодці...
Та уже твою чорнявую
Та й обнімають хлопці.

5. Та й обнімають хлопці...
– Та нехай вони обнімають,
Та личка...
Личка не змарають.*

Зап. Попадич Ф. від Ярмака з с. Шафранівка (нині Шишацький р-н). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 22 зв.-23, № 149.

594. Зеленоє жито, зелене (05-ЛК-14)

Одна 1 Помірно

1. Зе-ле - не - є жи - то,зе-ле-не, хо-ро - ші - ї гос - ті у ме-не,

Гурт 2

тіль - ки мо - є сер - день - ко мре, що ми - ла - я й за - між і - де.

/ - де. 3.

тіль - ки мо - є сер-день-ко мре,

1. Зеленеє жито, зелене,
Хорошії гості у мене,
Тільки моє серденько мре,
Що милая й замуж іде.*

2. – Іди, іди, мила, здорова,
Не скажу я тобі ні слова,
Єсть у мене кінь вороний,
Я поїду, козак молодий.

3. Я поїду до Марусі-дусі
На білесенькі подусі:
– Марусино, серце моє,
Чи вірно ти любиш мене?

4. – Якби я тебе не любила,
Я б тебе та й не говорила,
А я ж тебе вірно люблю,
Я за тебе заміж піду.

5. Марусина хату вимітає,
Марусину мати питає:
– Скажи, скажи, дочко, мені,
Які будуть гості твої?

6. – Тобі, мамо, мене не питати,
Мені, мамо, тобі не казати,
Єсть у нього кінь вороний
Та приїде козак молодий.

Зап. 1952 р. експ. ІМФЕ у с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. від гурту старих жінок, віком від 40 до 70 років. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 146, арк. 8, № 7; фонозапис ф. 14-10, од. зб. 99. Розшифр. Ященко Л. І. Надр. зі змінами: Укр. нар.багатоголосся, с. 118. Подаємо за рукописом.

* Ці слова важко зіставити точно з мелодією. (Л. Є.)
** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

595. Ой сосна, ти сосна (05-ЛК-15)

[Одна] ♩= 52

1. – Ой со - сна, ти со - сна, ти зе - ле - на - - я,

[Усі]

ой ко - ли ти зі - йшла, ой ко - ли ви - рос - - ла?

1. – Ой сосна, ти сосна,
Ти зеленая,
Ой коли ти зійшла,
Ой коли виросла?

2. – Я весною зійшла,
Літом виросла,
На високий забор
Ой похилилася.

3. Красна дівчина
Зажурилася,
Як сиділи вони
Ой пізно з вечора.

4. Зажигала свічу
З воску ярого,
Дожидала дружка
Розудалого.

5. Він стучить грюкотить
Під віконечко:
– Одчени, одчени,
Моє сонечко.

6. Я ж ні вор ні злодій,
Ні розбойничок,
Я ж до тебе прийшов
Полюбовничок.

7. Я ж до тебе прийшов
Не напитися,
Я ж до тебе прийшов
Розпроститися.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 95 (мел.); ф. 9, од. зб. 4, арк. 34 зв. (текст): ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 17. .

596. Ой ти, сад (05-ЛК-15)

1. – Ой ти, сад, ти мой сад, за - чем ра - но цві - тьош

за - чем ра - но цві - тьош, о - си - па - єш - ся?

1. – Ой ти, сад,
Ти мой сад,
Зачем рано цвітьош, (2)
Осипаєшся?

2. Зачем рано цвітьош,
Осипаєшся?
Ой куда, ти мой друг,
Собираєшся?

3. Ой чи в ход,
Чи в поход,
Чи в дороженьку,
Заночуй, милий друг,
Хоч цю ноченьку.

4. – Ночував я з тобой
Цілу зимушку,
А тепер я боюсь
Поговорушку.

5. І стучить, і гримить,
Під окошком біжить,
Ой чи вор, чи злодєй,
Чи розбойничок?

6. Ой ні вор, ні злодєй,
Ні розбойничок, –
Душа мой, (2)
Полюбовничок.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 23, № 26.

597. Ой ти, грушиця (05-ЛК-15)

1. – Ой ти, грушиця,
Ти, кудрявая,
Ти, кудрявая,
Моложавая.

2. [Ти, кудрявая,
Моложавая,]
Ой коли ти зросла,
Коли* виросла?

3. – Я високо зійшла,
Літом виросла
На крутім бережку
Ще й на жовтім піску.

4. Там сиділа млада
Пізно з вечора,
Дожидала дружка
Розудалого.

* * *

5. Он стучит, он греміт,
По дороге ідет,
Застучав, загремів
Та в віконечко:

6. – Одчиняй, одчиняй,
Моя дівчино,
Я до тебе прийшов
Нагоститися!

7. Я до тебе прийшов
Розлучитися!
Чи позволиш дома
Оженитися.

Зап. Попадич Ф. у с. Білоцерківка (нині Великобагачанського р-ну Полтавської обл.) від Чередниченкової Марусі. - ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 130, арк. 5 зв., № 15. Та ж мелодія та текст з продовженням зустрічаємо у записі від Чередниченко з Шишак, арк. 13. (Л. Є.)

598. Ой ти, вишенько (05-ЛК-15)

1. – Ой ти, вишенько
Кучерявая ,
Ой коли ти зійшла,
Коли виросла?**

2. – Я весною зійшла,
Літом виросла,
На крутий бережок
Вода винесла.

3. На крутий бережок,
На жовтенький пісок,
Там стояла молода
Пізно звечора.

4. Там стояла молода
Пізно звечора,
Дожидала дружка
Розудалого.

Зап. у липні 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) в с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від хор-ланки, заспіває Рябко Любов Антонівна, 1943 р. н., виводить Скорик Ганна Михайлівна, 1924 р. н. – ІМФЕ, ф. !4-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 82, № 71.

* Й де ** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.).

599. Ой ти, вишенька (05-ЛК-15)

Одна Темп помірний

1. – Ой ти, ви - шень - ка, ти, че - ре - шень - ка,

Усі

ой ко - ли ти зі - йшла, ко - ли ви - рос - ла?

2. На - ви - со - кий за - бор по - хи - ли - ла - ся.

3. за - жу - ри - ла - ся. 4. піз - но з ве - чо - ра. 6. мо - я кро - шеч - ка.

1. – Ой ти, вишенька,
Ти, черешенька,
Ой коли ти зійшла,
Коли виросла?*

2. – Я весною зійшла,
Літом виросла,
На високий забор
Похилилася.

3. На високий забор
Похилилася,
Молода дівчина
Зажурилася.

4. Зажурилася вона,
Що сиділа одна,
Що сиділа одна
Пізно звечора.

5. Що сиділа одна
Пізно звечора,
Ой же ждала козака
Розудалого.

6. І стучить, і грючить
У окошечко:
– Одчини й отвори,
Моя крошечко.

7. Я пришол до тєбя
Розпроститися,
Чи дозволиш мені
Оженитися?

8. – Ой женись, коли хоч,
І бери, кого хоч,
Ой бери, кого хоч, –
Капитанскую доч(ь).

9. Капитанскую доч(ь),
А хоч ключницю,
Я зостанусь одна
На розлучницю.

Зап. 1952 р. експ. ІМФЕ у с. Сулими Шишацького р-ну Полтавської обл. від гурту дівчат. – ІМФЕ, ф. 140, арк. 13, № 11. Розшифр. Ященко Л. І. На протязі 9 куплетів тональність пісні поступово підвищується на 1 тон з a-moll до h-moll. (Л. Я.)

600. Ой ти, вишенько (05-ЛК-15)

Одна Повільно

1. – Ой ти, ви - шень - ко, ти, че - ре - шень - ко,

Усі

ой ко - ли ж ти зі - йшла, ко - ли ви - рос - ла?

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. – Ой ти вишенько,
Ти черешенько,
Ой коли ж ти зійшла,
Коли виросла?*

2. – Я весною зійшла,
Літом виросла.
На Дунай, на ріку
Похилилася.

3. На Дунай на ріку
Похилилася.
– Ой чого ти, душа,
Зажурилася?

4. – Зажурилася я,
Що стояла сама,
Що стояла сама
Пізно з вечора.

5. Що стояла сама
Пізно звечора,
Дожидала тебе
Моє серденько.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 52.

601. Задумав козак жениться (05-ЛК-15б)

1. Задумав козак жениться (2)
Йому ніченька не спиться.

2. Йому ніченька не спиться (2)
Все головонька кружиться.

3. Все головонька кружиться (2)
Коли б мені ожениться.

4. Коли б мені рано встати (2)
Коню вівса й сіна дати.

5. Коню вівса й сіна дати (2)
До милої поїхати.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 25 зв.; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 29 зв.

602. Коли б уже вечір (05-ЛК-18)

1. Коли б уже вечір
Та й повечеріло,
Може б моє серце
Та й повеселіло.

2. Коли б уже вечір
Та й сонечко зайшло,
Може б моє серце
Та й до мене прийшло.

3. Прийшло прилинуло
До моєї хати
Стука під віконцем,
Щоб не чула мати.

4. Вона хоч почує,
То буде мовчати,
Вона не осуди
Рідного дитяти.

5. Ой як упускала,
Легенько зітхала,
А як випускала,
Плакала й ридала.

Зап. 1930 р. Липовець С. там само від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 43 (мел.); ф. 9, од. зб. 4, арк. 22 (текст); ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 23 зв. .

* У мелодії зазначено повтор другої половини строфи. (Л. Є.)

603. Коли б, Господи (05-ЛК-18)

1. Коли б, Господи,
Та й повечоріло,
Може б моє серце
Та й повеселіло.

2. Коли б, Господи,
Та й сонечко зайшло,
Може б моє серце
Та до мене прийшло.

3. Прийшло,
приленуло
Та ще й пригорнуло,
Та поцілувало
Ще й правду сказало.

4. Ой як упускала,
Легенько здихала,
А як виряжала,
Плакала, ридала:

5. – Признайся, козаче,
Чи любити любиш,
Признайся, козаче,
Чи сватати будеш?

6. – Признаюсь,
дівчино,
Чи любити – люблю,
Признаюс по правді:
Сватати не буду.

7. Як буде дівчина, –
Не моя причина;
Як буде хлопчина, –
Велю в школу дати.

8. Як буде дівчина, –
Велю розстріляти,
Щоб не була така
шельма,
Як і мати.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 24, № 27.

604. Червона калина (05-ЛК-19)

1. Червона калина
Біленько зацвіла,
Молода дівчина
Козака любила.*

2. Що перша любила –
Коника купила,
А друга любила –
Сідельце дарила.

3. Що третя любила –
Та й причарувала,
Несолону рибку
Вечерять давала:

4. – Вечеряй, козаче,
Та й не сомнівайся,
Як жінки немає,
Зо мной залишайся.

5. – Єсть у мене жінка
Ще й діточок двоє,
Ой жаль покидати
Тебе, молодої!

6. – Ой Боже мій, Боже,
Що я наробила,
Козак має жінку,
А я полюбила!

7. – Ой Боже мій,
Боже,
Який я удався,
На чужій чужбині
За жінку признався!

8. Ой Боже мій,
Боже,
З високого неба,
Нема миленького
Ще й мене не треба!

Зап. 1930 р. Щепотьєв В. від Ширахай Насті з с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 117, а. 3, № 2 (текст), арк. 8 (мел.)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

605. Коло млина, млина (05-ЛК-19)

1. Коло млина, млина
Червона калина,
Молода дівчина
Козака любила.

2. Молода дівчина
Козака любила,
Любила, любила
Та й причарувала.

3. Любила, любила
Та й причарувала,
Вивела коня,
Сама й осідлала.

4. Вивела коня,
Сама й осідлала,
Винесла рибку
Ще й хліба скибку.

5. Винесла рибку
Ще й хліба скибку:
– Оце ж тобі,
серденько,
Вечеря нашвидку.

6. Вечеряй, вечеряй
Та й їдь у дорогу,
А як нежонатий,
Лягай спать зі мною.

7. – Є у мене дівчина,
Як рідная мати,
Доведеться,
серденько,
В степу помірати!

Зап. Попадич Ф. у с.Комиші (нині Кременчуцького р-ну Полтаввської обл.) від Ярошенка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 22, № 142.

606. Летіла зозуля (05-ЛК-21)

1. Летіла зозуля
З гори на долину,
З гори на долину,
Сіла на калину.*

2. Сіла на калину
Та й стала кувати,
А я, молодая,
Виходила з хати.

3. А я, молодая,
Виходила з хати,
Сивої зозулі
Голос вислухати.

4. Ой Боже мій, Боже,
Що я наробила,
Козак має жінку,
А я полюбила.

5. Козак має жінку
І діточок двоє,
Ой діточок двоє,
Чорняві обоє.

Зап. 23.II 1939 р. Гайдай М. П. у Запоріжжі від Ленцова Михайла Пилиповича, 27 р. з м. Решетилівка Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 253, арк. 87 зв., № 77. Цю пісню виконавець перейняв від гурту дівчат м. Решетилівки.

607. Летіла зозуля (05-ЛК-21)

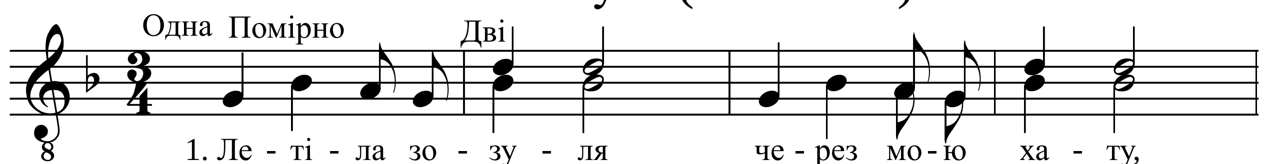

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

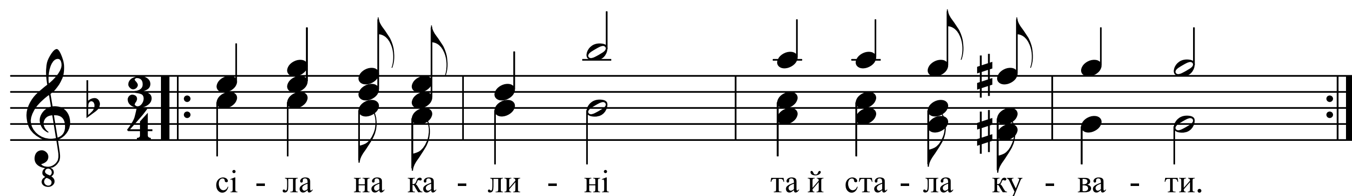

1. Летіла зозуля
Через мою хату,
Сіла на калині
Та й стала кувати.*

2. – Ой ти, зозуленько,
Чого рано куєш?
Чи ти, зозуленько,
Моє горе чуєш?

3. – Якби не чувала,
То я б не кувала,
Тобі, молоденькій,
Правди б не казала.

4. – Ой Боже, мій Боже,
Що я наробила?
Єсть у його жінка,
А я полюбила.

5. Єсть у його жінка
Ще й діточок двоє,
Ще й діточок двоє,
Чорняві обоє.

6. Ще й діточок двоє,
Чорняві обоє,
Розривають серце
Начетверо моє.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Сватки Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Лагоди Дарії Андріївни, 1906 р. н., Мироненко Марії Григорівни, 1900 р. н., Лади Одарки Прокопівни, 1912 р. н., Стіби Галини Степанівни, 1903 р. н., Лади Насті Захарівни, 1906 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 15, № 14.

608. Ой сади зелені (05-ЛК-22)

1. Ой сади зелені
Рано цвіли,
Ой пізно опадали.

2. Пізно опадали...
Ходив, любив,
Ой тепер покидає.

3. Покидає,
Не ходить,
Ой в гості не
заходить.

4. В гості не заходить...
Ой хоч заходить,
Та недовго гостює.

5. Не довго гостює...
Ой як стане
Зоря заніматься.

6. Зоря заніматься...
Стане милий
З милою прощаться...

7. З милою прощаться:
– Ой прощай, милая,
Прощай, дорогая.

8. Прощай милая,
дорогая...
Ой єсть у мене
Жена законная.

9. Жена законная...
Ой которая
Закон принімала.

Зап. Попадич Ф. у с. Мар'ївка (нині Полтавського р-ну Полтавської обл.) від Петрашів. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 19 зв., № 139. Вар. зап. од. зб. 129, арк. 2, № 8.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

609. Сади мої (05-ЛК-22)

1. Сади мої,
А сади, сади зеленії,
Рано цвіли,
А пізно...
Пізно опадали.

2. Рано цвіли,
А пізно...
Пізно опадали,
Любив милу,
А тепер покидаєш.

3. Любив милу,
А тепер...
Тепер покидаєш,
Мимо ходиш,
А в гості...
В гості не заходиш.

4. Мимо ходиш,
А в гості...
В гості не заходиш,
А хоч зайдеш,
То й не довго
Ой да гостюєш.

5. А хоч зайдеш,
То й не довго
Ой да гостюєш,
Коло мене
А всю ніч...
Всю ніч протоскуєш.

6. А чуть стала
А зоря в небі
Підніматься,
Стала мила
А з милим
Ой да прощаться:

7. – Прощай, мила,
А любов моя дорогая,
Єсть у мене
А жена дома молодая.

8. Єсть у мене
А жена дома молодая,
Що зо мною
А закон...
Закон принімала.

9. Що зо мною
А закон...
Закон принімала,
Що зо мною
Під вінцем...
Під вінцем стояла.

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) в сім’ї Івана Ст. Онищенка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 24, № 37.

610. Сади мої (05-ЛК-22)

1. Сади мої,
Ой сади зелененькі,
Рано цвіли,
А пізно опадали.

2. Рано цвіли,
А пізно опадали...
Любив милий,
А тепер покидає.

3. Любив милий,
А тепер покидає...
Мимо ходи,
А до мене не зайде.

* Нижній голос співає в октаву. (Л. Є.)

4. Мимо ходи,
А до мене не зайде...
Ой хоч зайде,
Так не довго гостює.

5. Ой хоч зайде,
Так не довго гостює,
Цілу нічку,
Ой зі мною
просумує.

6. Цілу нічку
Ой зі мною просумує,
А як стане
Та зоря заніматься.

7. А як стане
Та зоря заніматься,
Стане милий,
Ой зі мною
прощаться.

8. Стане милий
Ой зі мною
прощаться:
– Прощай мила,
Ой прощай, дорогая.

9. Прощай, мила,
Ой прощай, дорогая,
Єсть у мене
Та жона молодая.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 23 зв.; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 9 зв.

611. Ой сади мої (05-ЛК-22)

[Соло]
1. Ой са-ди мо-ї, ой са-ди зе-ле-ні-ї,
[Двоє]
ра-но цві-ли, а пі-зно... піз-но о-па-да-ли.

[Соло]
2. А піз-но... піз-но о-па-да-ли...
[Двоє]
2-4. Лю-би-ли-ся, а те-пер, те-пер пе-ре-ста-ли.

8. Бу-дем ба-чить, як зо-ря бу-де за-ни-мать-ся...

1. Ой сади мої,
Сади зеленії,
Рано цвіли,
А пізно...
Пізно опадали.

2. А пізно...
Пізно опадали...
Любилися,
А тепер...
Тепер перестали.

3. А тепер перестали...
Мимо ходиш,
Та в гості...
В гості не заходиш.

4. А в гості...
В гості не заходиш.
Хоть і зайдеш,
Та й не довго
(В)ой да гостюєш.

5. Хоть і зайдеш,
Та не довго гостюєш,
Коло мене (й)а всю ніч,
Всю ноч протоскуєш.

6. Ой всю ніч
протоскуєш...
– Стели ж, милая,
Постіль,
Постіль край віконця.

7. Ой стели ж, милая,
Постіль край віконця,
Будем бачить,
Як зоря буде заниматься.

8. Будем бачить,
Як зоря буде заниматься,
Тоді буду я в поход...
В поход собираться.

9. У поход...
В поход собираться:
– Прощай, мила,
Ой прощай,
Ой да дорогая.

10. Прощай, мила,
А прощай, дорогая,
Єсть у мене
(Й)а жена...
Жена молодая.

Зап. 24.IV1938 р. Гайдай М. П. у Миколаєві від робітниць Галати Ганни, 56 р. та Параски Григорівни, 40 р. з с. Дзюбанівка (нині Козельщинського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 221, арк. 31, № 12.

612. Сади ж мої (05-ЛК-22)

♩=42 Повільно

1 Одна

1. Са - ди ж мо - ї, а са - ди жи зе - ле - ні,

Друга

ой... Ой ой ра - но цві - ли, а піз - но же

о - па - да - (є)... па - да - - - ли.

1

2. Ра - но цві - ли, та піз - но же о - па - да - ли,

1. Сади ж мої,
А сади жи зелені,
Ой рано цвіли,
Йа й пізно жи
Опада...падали.

2. Рано цвіли
Та пізно же опадали,
Ходив козак,
А тепер покида...
Покидає.

3. Ходив козак,
А тепер покидає...
– Мимо ходиш,
Чом до мене не захо...
Не заходиш?

4. Мимо ходиш,
Чом до мене не
заходиш?
А хоть зайдеш,
Так не догостю...
Догостюєш.

5. А хоть зайдеш,
Так не догостюєш...
Цілу нічку а й зо мною
Протоску...
Протоскуєш.

6. – Прощай, мила,
Та й любов дорогая,
Ой єсть у мене
Ой жена жи
молода...
Й молодая.

7. Та єсть у мене
Жена молодая...
Ой которая
А пад вінцем стоя...
Ой стояла.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Сватки Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Лагоди Дарії Андріївни, 1906 р. н., Мироненко Марії Григорівни, 1900 р. н., Лади Одарки Прокопівни, 1912 р. н., Стіби Галини Степанівни, 1903 р. н., Лади Насті Захарівни, 1906 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 14, № 13.

613. На небі місяць, на небі ясний (05-ЛК)

Одна ♩= 90 Наспівно

1. На не - бі мі - сяць, на не - бі яс - ний,

♩=80 Протяжно

Усі

на не-бі мі-сяць го - лу - бой, мо-є сер-день - ко з

до - са - ди в'я - не, що ми-лий хо-дить до дру - гой.

1. На небі місяць, на небі ясний,
На небі місяць голубой,
Моє серденько з досади в'яне,
Що милий ходить до другой.*

2. Шо милий ходить, а я все бачу,
Серцю (ж) покою не даю,
Я його люблю, за ним
страд(ж)даю,
Любить заставить не могу.

3. Ой надоєли всі ті цвіточки,
Що їх садить та й поливать,
Ой надоєли ті ухажори,
Що їх любить та забувать.

4. Ой легко, легко в морі купаться,
Коли теплесенька вода,
Ой легко, легко** в того
влюбляться,
Хто не покине (ж) нікогда.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від учасниць фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко В. Г., Кочерги Г. С. (заспіває), Трохименко Н. В., Цимбал Л. О. Транскрипція Єфремової Л. О., № 3.

614. Хмарка наступає (05-ЛК)

*** ♩= 86

1. Хмар-ка на - сту - па - є, дріб-ний до - щик йде,

ми-лий по - ки-да - є, до дру-го - ї йде. / йде.

1. Хмарка наступає,
Дрібний дощ іде,
Милий покидає,
До другої йде.*

2. Милий покидає,
До другої йде,
Він мені нещиро
Рученьку дає.

3. Лежу я в больниці
Та й коло дверей,
Милий проїжджає,
Питає людей.

4. Милий проїжджає,
Питає людей:
– З ким моя дівчина
Гуляє тепер?

5. Доктор отвічає:
– Парень молодой,
Що твоя дівчина
Гуляє зі мной.

6. – На же тобі, доктор,
Поля і луга
Та й віддай дівчину,
Бо вона моя.

7. – Не хочу, товариш,
Поля і луга,
Не віддам дівчину,
Вона вже моя.

Зап. у липні 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну від хор-ланки, заспівує Рябко Любов Антонівна, 1943 р. н., виводить Скорик Ганна Михайлівна, 1924 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/II, арк. 81, № 70.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

** Вар.: Ой можна, можна. *** Мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)

615. Ой ти, голубчик (05-ЛК)

♩= 60

1. – Ой ти го - лу - (гу) - бчик си - зо - кри - лень - кий,

ска - жи по п(и) - ра - (га) - (га) - вді ж(и),

1 де мі-й(ї) ми - лень - кий / 2 де мі - й(ї) ми - лень(кий)?

1. Ой ти, голубчик
Сизокриленький,
Скажи по правді ж,
Де мій миленький?*

2. – Що твій миленький
У чистом полі.
Й у чистом ж полі ж,
Ще й під вербою.

3. Ще й під вербою
Стоїть з другою,
Стоїть, обнвши ж
Її рукою.
(*Обнявшись, милий
З другою.*)

4. Стоїть, обнявши-
Поцелувавши,
З мене, сирітки ж,
Та й насміявся.

5. Якби я пташка,
То крила ж мала,
Я б до милого ж
За час злітала.

6. За час злітала
Та й розказала,
Щоб з моїм милим
Та й не стояла.

7. Щоб з моїм милим
Та й не стояла,
Щоб моє(го) серце(я) ж
Не розривала.

Зап. 10.07 2003 р. Карапата О., Павлюк Р., Постольников С., Філатова А. у с. Дем'яївка Семенівського р-ну Полтавської обл. від Невкритої Г. С., 1938 р. н., Габайко Г. Ф., 1935 р. н., Орел М. І., 1924 р. н., Нетеси М. Г., 1937 р. н., Зализняк О., 1927 р. н., Симачук Г. Д., 1941 р. н., Даровської О. І., 1926 р. н., Тютюнника І. М., 1929 р. н., Неточій Г. О., 1936 р. н.

616. Туман яром по долині (05-ЛР-01)

1. Ту - ман я - ром по до - ли - ні, ту - ман я - ром

по до - ли - ні, ши - ро - кий лист на ка - ли - ні.

1. Туман яром по долині, (2)
Широкий лист на калині.

2. А ще ширший на дубочку, (2)
Кличе голуб голубочку.

3. Не так свою, як чужую: (2)
– Прийди, серце, поцілую.

4. – Нащо чужу цілувати, (2)
Своїй жалю завдавати.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

5. Своя плаче, все ридає, (2)
На битий шлях поглядає.

6. Битим шляхом жавдари йдуть, (2)
Жавдари йдуть, коня ведуть.

7. – Ви жавдари, жавдарочки,
Де ви були, пробували,
Де ви цього коня взяли?

8. – Взяли коня край дорожки (2)
У бідної удівочки.

Зап. Щепотьєв В. від Т. Зайця з с. Березова Лука Миргородського пов. (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 12, № 13.

617. Туман яром по долині (05-ЛР-01)

♩=120 Трохи хутко

1. Ту - ман я - ром по до - ли - ні, ту - ман я - ром по до - ли - ні,
ши - ро - кий лист на ка - ли - ні, ши - ро - кий лист на ка - ли - ні.

1. Туман яром по долині, (2)
Широкий лист на калині. (2)

2. А ще ширший на дубочку, (2)
Кличе голуб голубочку. (2)

3. А він кличе все чужую: (2)
– Прийди серце поцілую. (2)

4. Нащо чужу цілувати, (2)
Своїй жалю завдавати. (2)

5. Ішли хмари із Полтави (2)
Та все хмарочками. (2)

6. Ішли хлопці з дівчатами (2)
Та все парочками. (2)

7. Одній хмарі нема пари (2)
Поміж хмарочками. (2)

8. Одній дівці нема пари (2)
Поміж парочками. (2)

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 16; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 20.

618. Туман яром по долині (05-ЛР-01)

Одна ♩= 68 Усі

1. Ту - ман я - ро - м(и) по до - ли - ні, ту - ман я - ром (та ту - ман)
по до - ли - ні, ши - ро - кий лист на ка - ли - ні. / - ли(ні).

1. Туман яром по долині, (2)
Широкой лист на калині.

2. А ще ширший на дубочку, (2)
Кликав голуб голубочку.

3. Ой то кличе він чужую. (2)
– Прийди, серце, поцілую.

4. Ой нашо чужую цілувати, (2)
Своїй жалю завдавати.

5. Ой йдуть письма із Полтави (2)
Та все жи, та все з меручками.

6. Ой йдуть хлопці та дівчата (2)
Та все жи з парочками.

7. Ой одній же дівці та
Марійці (2)
Паро..., парочки немає.

Зап. у липні 1972 р. Правдюк О. А. у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від Петрик Насті Панасівни, 1908 р. н., Харченко Надії Гнатівни, 1908 р. н., Кошман Марії Полікарпівни, 1914 р. н., Улізько Єлизавети Олексіївни, 1900 р. н., Кожари Софії Гнатівни, 1911 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 94, № 83.

619. Ой горе, горе (05-ЛР-02)

1. Ой горе, горе,
Що чужая Вкраїна,
Ой іще гірше,
Що невірна дружина.

2. Що вона мене
Ізсушила, скрушила,
Що вона мене
З білих ніжок ізвалила.

3. Ой як сяду я
Край віконця прясти
Та не дам
Волоконцеві впасти.

4. Та й виведу
Волоконце в віконце,
Та й погляну в віконце,
Чи не сходило сонце?

5. Я думала,
Що то сонечко сходить,
Аж то мій милий
По садочку ходить.

6. [Аж то мій милий
По садочку ходить,]
Чужу милу
За рученьку водить.

7. Чужу милу
Він цілує й милує,
А на свою милу
Нагайку готує.

Зап. Попадич Ф. у с. Решетилівка (нині с. м. т. Решетилівка Решетилівського р-ну Полтавської обл.) від Ковалевської Наталки Яков. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 31 зв., № 126.

620. Ой горе, горе (05-ЛР-02)

1. Ой горе, горе,
Що чужая вкраїна,
Ой іще гірше,
Що невірна дружина.

2. Що вона мене
Ізсушила, звялила,
Що вона мене
З білих ніжок ізвалила.

3. Ой як сяду я
Край віконечка прясти
Та й не дам
Волоконцові впасти.

4. Та й виведу
Волоконце в віконце,
Ой та й погляну
Я на яснеє сонце.

5. Ой я ж думала,
Що то сонечко сходить,
Аж то мій милий
По садочку ходить.

6. Аж то мій милий
Та по садочку ходить,
Ой чужу милу
Та за рученьку водить.

7. Ой чужу милу
Він цілує й милує,
Ой а на свою милу
Нагайку готує.

Зап. Попадич Ф. в с. Білоцерківка (нині Великобагачанського р-ну Полтавської обл.) від Білоусової Івги – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 4, № 18.

621. У полі береза (05-ЛР-03+ЖТ-ЛР-Г9)

2. Хто йде, не минає,
Березу ламає,
Гірко тому жити ой,
Хто пари не має.

4. Вийду за ворота,
Трава зеленіє,
За хорошим мужем ой
Жена молодіє.

1. У полі береза,
У полі кудрява,
Хто йде, не минає, ой
Березу ламає.*

3. Гірко тому жити,
Хто пари не має,
А ще гірше тому ой,
Хто двоїх кохає.

5. За хорошим мужем
Жена молодіє,
За недобрим мужем ой
Личенько марніє.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольклорного ансамблю "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспіває), Чмига Галина Итколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 1 (170).

622. Де б я, де б я (05-ЛР-04)

1. Де б я, де б я
З цього горенька пішла,
Де б я, де б я
Печалоньку рознесла?

2. Ой піду я
Та до броду по воду
Та кину я
Печаль-тугу у воду.
(*Далі слова забуто.)*

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 22 зв. (44), № 37

623. Посадила огірочки (06-ЛК-01)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Посадила огірочки
В лузі над водою,
Сама буду поливати
Дрібною сльозою.*

2. Ростіть, ростіть, огірочки,
В чотири листочки,
Не бачила миленького
Чотири годочки.

3. Тільки тоді побачила,
Як череду гнала,
Не сказала "добрий вечір",
Бо мати стояла.

4. А він глянув, скинув шапку:
– Будь, мила, здорова!
Гуляй, мила, із ким хочеш,
Не скажу ні слова!

5. Летять галки через балки
Та й, летючи, крячуть,
Перекажіть дівчиноньці,
Хай вона не плаче!

Зап. 1930 р. Щепотьєв В. від Юлії Горової з с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 117, а. 3 зв., № 3 (текст), арк. 8 (мел.)

624. Ой посадила огірочки (06-ЛК-01)

♪ = 126

1. Ой по-са-ди-ла о - гі - роч - ки близь-ко над во-до-ю,
а са-ма пі-шла та вми - ла-ся дріб-но - ю сльо-зо - ю.

1. Ой посадила огірочки
Близько над водою,
А сама пішла та вмилася
Дрібною сльозою.

2. Ростіть, ростіть, огірочки,
В чотирі листочки,
Не бачила миленького
Аж три вечерочки.

3. Та тоді й тільки побачила,
Як к череді гнала,
Що я йому "добре утро",
Він мені нічого.

4. Що я йому "добре утро",
Він мені нічого,
Тільки махнув правой рукой:
– Будь, мила, здорова.

5. Половина в саду цвіте,
Половина в'яне,
Ходив козак до дівчини,
Тепер покидає.

6. Половина в саду цвіте,
Половина в'ється,
Любив козак дівчиноньку,
А тепер сміється.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 21.

625. Посадила огірочки (06-ЛК-01+09-ЛК-04)

Жвавенько

1. По - са - ди - ла о - гі - роч - ки близь - ко над во - до - ю, по - ли - ва - ла о - гі - роч - ки дріб - но - ю сльо - зо - ю.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Посадила огірочки
Близько над водою,
Поливала огірочки
Дрібною сльозою.

2. Ростіть, ростіть, огірочки,
В чотирі листочки,
Не бачила миленького
[Аж]* три вечерочки.

3. На четвертий побачила,
Як череду гнала,
Не сказала добривечір,
Бо мати стояла.

4. Летить орел сизокрилий
Та й, летючи, кряче,
Перекажи тій дівчині,
Що за мною плаче.

5. Нехай вона та не плаче,
Бо я не журюся,
Нехай вона заміж іде,
А я оженюся.

6. Бодай тебе та й женила
Лихая година,
Ізв'язала мені руки
Малая дитина.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Андрія Козика із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 49 зв. (99), № 24.

626. Посадила огірочки (06-ЛК-01+07-БК-08)

1. Посадила огірочки
Аж у три рядочки,
Не бачила миленького
Аж три вечерочки.

2. Посадила огірочки
Аж у три рядочки,
Буду я вас поливати
Ранньою росою.

3. – Ростіть, ростіть, огірочки,
Аж у три листочки.
Не бачила миленького
Аж три вечерочки.

4. Тільки ж побачила,
Як череду гнала.
Та не вспіла "здоров" сказати,
Бо мати стояла.

5. Я йому нічого,
Він мені ні слова,
Тільки махнув білим платком:
Будь, мила, здорова!

6. – Ой чи будеш, моя мила,
За мною тужити,
Як я сяду та й поїду
У військо служити?

7. – Ой не буду, мій миленький,
Їй Богу, не буду,
Ти за гору, я за другу,
Про тебе забуду.

8. Не виїхав козаченько
За нові ворота,
Як не бере дівчиноньку
Ні сон, ні робота.

9. Не виїхав козаченько
За зелені лози,
Як облили дівчиноньку
Дрібненькії сльози.

10. Не виїхав козаченько
За жовтії піски,
Як оглянувсь, обернувся:
Біжить сестра пішки.

* Вставка наша. (Л. Є.)

11. – Ой вернися, мій братіку,
Батенько вмірає.
– Не вернуся, забарюся,
Нехай Бог приймає.

12. – Ой вернися, мій братіку,
Матуся вмірає.
– Не вернуся, забарюся,
Нехай Бог приймає.

13. – Ой вернися, мій братіку,
Дівчина вмірає.
– Треба стати, коня гнати,
Щоб живу застати.

14. Не застав він живої,
Застав він на лавці.
Лежить мила чорнобрива
В червоній китайці.

15. То ж не риба, то ж не в'яла,
То ж милого пара,
То ж не риба, то ж не щука,
То з милим розлука.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. у с.Решетилівка (нині с. м. т. Решетилівка Решетилівського р-ну Полтавської обл.) від Бондаря. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 21, № 129.

627. Ой час, мати, жито жати (06-ЛК-02)

1. Ой час, мати, жито жати,
Колос похилився,
Ой час, мати, заміж дати,
Голосок змінився.

2. Похилився колосочок
І житня солома,
Ізмінився голосочок
І тихая мова.

3. А хоч колос похилився,
Стеблі зелененькі,
А хоч голос ізмінився,
Личко молоденьке.

4. Як послала мене мати
В степ пшениченьки жати,
А там чумак воли пасе,
Став зо мною жартувати.

5. – Жартуй, жартуй, чумаченьку,
Жартуєш зо мною,
А як підеш у Крим по сіль,
Буду плакать за тобою.

6. Купи мені, моя мати,
За три копи шовку,
За три копи шовку, шовку,
А за золотого голку.

7. Купи мені, моя мати,
За три копи п’яльця,
Я вишию чумакові
На славу рукавця.

8. Шовком шила, (2)
Золотом рубила,
Все для того чумаченька,
Що вірно любила.

9. Наступає чорна хмара,
Наступає й синя,
Чом ти мене, моя мати,
Рано й не збудила?

10. Чом ти мене, моя мати,
Рано й не збудила,
А як тая чумачина
З села виходила?

11. – Тим я тебе, моя доню,
Рано не збудила,
Перед веде твій миленький,
А щоб же ти не тужила.

12. – Ой я б, мамо, не тужила,
Я б Бога просила,
Щоб моєму миленькому
Та дороженька щаслива.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 12, № 18.

628. Пора, мати, жито жати (06-ЛК-02)

1. Пора мати жито жати,
Колос похилився,
Пора мати дочку дати,
Бо вже голос змінився.

2. Ой хоч колос похилився,
Стебло зелененьке,
Ой хоч голос змінився,
Личенько біленьке.

3. Ой послала мене мати
В степ пшеницю жати,
Там мій милий воли пасе,
Став зо мною жартувати.

4. – Жартуй, жартуй, мій миленький,
Жартуєш ти мною,
Як поїдеш з України,
Буду плакать за тобою.

5. – Чом ти мене, моя мати,
Рано не збудила,
Як мій милий з чумаками
З села виїздили?

6. – Ой тим тебе, дочко моя,
Рано не збудила,
Що твій милий перед веде,
Щоб не голосила.

7. – Ти думаєш, ненько моя,
Що я тай не плачу,
За дрібними слізоньками
І світа не бачу.

8. Ти думаєш, ненько моя,
Що я й не журюся,
Як вийду я за ворота,
Од вітру хилюся.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 11; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 5, № 1.

629. Чом ти мене, ненько моя (06-ЛК-02)

1. – Чом ти мене, ненько моя,
Рано не збудила,
Ой як тії козаченьки
З села виїздили?

2. А збудила, ненько моя,
В обідню годину,
Як спустились козаченьки
З гори та в долину.

3. – Тим я тебе, доню моя,
Рано не збудила,
Що твій милий перед веде,
Ти б за ним тужила.

4. – Хоч тужитиму за милим,
Так знатиму, за що,
Адже ж знаєш, моя ненько,
Що він не ледащо.

5. Як поведе своє військо
Степами, лугами,
Буде битись з махновцями,
Злими ворогами.

6. Не журімось, моя ненько,
Милий буде живий,
В нього шабля і рушниця
Ще й коничок сивий.

7. Милий знає, що по ньому
Дівчинонька тужить,
Зате в бою з ворогами
Ордена заслужить.

Зап. 27.VII 1938 р. текст Бандурко О. Л., мел. Майборода П. І. від Мізюна Володимира Михайловича з с. Кривуші Кременчуцького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 5 зв.-6 (текст), арк. 69 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 125.

630. Чи ти мене ж, мамо (06-ЛК-02+11-ЛР)

1. – Чи ти мене ж, мамо,
Вірно не любила,
Що ти мене, мамо,
Рано не збудила?*

2. Що чужії доньки
Раненько вставали,
Вони кращі долі
Д(Т)а й повибирали.

3. А я в тебе ж, мамо,
До полудня спала,
Ота гірка доля
Та й мені припала.

4. Ти навчила ж, мамо,
Нелюба любити,
Навчи ж мене, мамо,
Як з нелюбом жити.

5. – Звари, доню, борщик,
Посип його перцем,
Як сяде ж обідать,
Назви його серцем.

6. Наварила борщу
Да не нагірчила,
Як сіла обідать,
Слізоньками вмилась.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С. (заспіває), Стельмашенко Д. П., Становська Г. І. (виводить), Чепурна Р. В., Курочка Л. К., Швець П. О., Кравченко М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 37 (237).

631. Зайшло сонце за лісок (06-ЛК-04)

1. Зайшло сонце за лісок,
Та прийди, милий,
Чорнобривий,
Хоч до мене на часок.

2. Хоч до мене на часок...
Та ляжем спати
На кроваті,
Загадаю тобі сон.

3. Загадаю тобі сон...
Сон про тебе,
Сон про мене,
Сон про нашую любов.

4. Сон про нашую любов...
Та що ти клявся,
Присягався,
Не покинеш ти мене.

5. Не покинеш ти мене...
Тепер же ти
Мене покидаєш,
Жалю серцю завдаєш.

6. Жалю серцю завдаєш...
Жаль твоєму,
Жаль моєму,
Серденяті нашому.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) від Гарасименко Ф. А. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 30, № 36.

632. Зайшло сонце за лісок (06-ЛК-04)

1. Зайшло сонце за лісок...
Прийди, милий, чорнобривий,
Хоч до мене на часок.

2. Хоч до мене на часок...
Поговорим ми з тобою
Цей останній* вечерок.

3. Цей послідній вечерок...
Ляжем спати на кроваті,
Загадаю тобі сон.

4. Загадаю тобі сон...
Ти ж божився, сильно клявся:
Не покину я тебе.

5. Не покину я тебе...
А тепера покидаєш,
Серцю жалю завдаєш.

6. Серцю жалю завдаєш...
Чи твоєму, чи моєму
Серденяті прежньому.

Зап. 24. IV 1938 р. Гайдай М. П. у Миколаєві від Галати Анни Григорівни, 56 р. та Параски Григорівни, 40 р. з с. Дзюбанівка (нині Козельщинського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 221, арк. 30, № 11.

633. Ой крикнули вутенята (06-ЛК-06)

1. Ой крикнули вутенята
По той бочок ставу...
|: – Сватай, сватай, козаченьку,
Не вводь мене в славу. :|

2. – Ой сама ти, дівчинонько,
Собі славу робиш,
|: Що пізненько, не раненько
По вулиці ходиш. :|

Зап. Коноценко А. у с. Городище на Полтавщині (нині Чорнухинський р-н Полтавської обл.) від В. Яблоновського. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 78, № 128.

* Різночитання. (Л. Є.)

634. Над моєю та й хатою (06-ЛК-06+07-ЛК-13а)

1. Над моєю та й хатою
Чорна хмара стала, (2)
А на мене, молодую,
Поговір та слава.

2. Що ж на мене була слава,
Тепер поговори... (2)
Ой на мене, молодую,
Та що чорні брови.

3. Ой я тую чорну хмару
Пилом розганяю... (2)
Перебула поговір,
Перебуду й славу.

4. Ой якби ж я зозуленька,
То я б крила мала... (2)
То я б тую всю країну
За час облітала,

5. То я б свого миленького
По шапці пізнала... (2)
Шапка чорна, шапка чорна,
Околиця сива,

6. Жупанина по коліна,
Пошита до діла... (2)
Хоч до діла, не до діла,
Так дівчина шила.

7. Шовком шила, шовком шила,
Золотом рубила... (2)
Задля того козаченька,
Що вірно любила.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 19, № 16.

635. Над нашими воротами (06-ЛК-06)

1. Над нашими воротами
Чорна хмара стала,
А на мене, молодую,
Поговір та слава.

2. – Судіть, судіть, воріженьки,
Судила б вас трясця,
А моєму миленькому
Пошли, Боже, щастя.

3. Пошли йому, Боже, щастя
Ще й добру годину,
Що він мене пригортає,
Як мати дитину.

4. Мати дитя пригортає,
Що воно маленьке,
А він мене пригортає,
Що я молоденька.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 96-97. Нотація Єфремової Л. О.

636. Ой чи воля, чи неволя (06-ЛК-07а)

1. Ой чи воля,чи неволя,
Ой довела парня до горя.

2. Довела парня до горя...
Ой з горя ніженьки не носять.

3. З горя ніженьки не носять,
А ручки ділечка не роблять.

4. Ручки ділечка не роблять,
А ой да глаза плачуть, світа не бачуть.

5. Глаза плачуть, світа не бачуть...
Ой світ-головонька кружиться.

6. Світ-головонька кружиться,
А ой да на плечах орел садиться.

7. На плечах орел садиться...
– А ой да скажи, орел, скажи, сизий.

8. Скажи, орел, скажи, сизий,
А ой да скажи, сизий, де мій милий?

9. – А твій милий на роботі,
Гей, у сахарному заводі.

[10. – Що він робить? – Заробляє,
Гей, мідні труби виливає.]

11. Наробили хлопці шкоди, –
Гей, поламали мідні труби.

12. Поламали мідні труби,
Ой да пішла пара по заводу.

13. Пішла пара по заводу,
А ой да пішла слава по народу.

Зап. 1934 р. Харків В. у с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Рибалки Олександра Васильовича. – ІМФЕ, ф. 6-3, од. зб. 93, арк. 57 (текст). арк. 60 (мел.).

637. А хоть воля (06-ЛК-07)

1. А хоть воля,
Ой да хоть не воля,
Ой ніхто не знає
Ой да мого горя.

2. Шо (й) у мене
Горе не якоє,
Горе в мене,
Горе великоє.

3. Білі ножки
Ой да ще не ходять,
Білі ручки
(Ой) ділечка не
роблять.

4. Як піду
Ой да у садочок
Нащипати
Спілих ягідочок.

5. Ягідочок
Ой да не щипала,
Соловейка
Ой да розпитала:

6. – Соловейко,
Ой да ти ж сизенький,
Скажи, соловейко,
Ой де ж мій миленький?

7. – Що твій миленький
Ой да на роботі,
Ой да й на роботі,
Аж на сахарнім заводі.

8. – Що він робить,
Ой да й виробляє?
– Мідні труби
Ой да й виливає.

9. Мідні труби
Ой да й виливає,
Аж піт очі
Ой да й заливає.

10. Аж піт очі
Ой да й заливає,
А хазяїн
Ой да ж його лає.

11. А хазяїн
Ой да ж його лає:
– Чого в тебе, парень,
Роботи немає?

12. Як приїхав
Хазяїн із дому,
Наробили хлопці
Ой да ше й полому.

13. Мідні труби
(В)ой да й поломили,
Взяли пари
Ой да й ще спустили.

14. Іспустили
Пару по заводу,
Пішла слава
Ой да по народу.

Зап. 15.X 1938 р. Гайдай М. П. у с. Литвяки Лубенського р-ну Полтавської обл. від Мудрак Федоськи Михайлівни, 41 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 240, арк. 13 зв.-14, № 9.

638. Ой хоть воля (06-ЛК-07)

1. Ой хоть воля,
Ой хоть... хоть неволя, ой
Да ой да... да й давела(ся)
[Да любов] ой до горя.

2. Довела лю...
Ой любов ой до горя,
Ой з горя (2) а не..ой ніжки,
Ой нє носять.

3. З горя ніжень(і)кі
Ой да не носять,
Да ой да ой ручкі
Ділень(і)ко ой не роблять.

4. Ручкі ті ділень(і)ка ой,
Ой не роблять ой
Да ой да, наді мною
Орел сивой ой кружиться.

5. Свєт... свєт-головонь(і)кє
Ой да кружиться ой,
Да ой да а на плєчє
Орел да, да й садітса.

6. – Скажи ти, й орьол,
Да не ска... ой скажи, сивой, ой
Да ой да, ой скажи правду,
Де... ой де мій милай.

7. – Ой а твой милой
На... ой на роботі,
Да ой да, ой на том
Сахар(и)ном заводє.

8. – Що ж він робе,
Ви... ой виробляє?
Да ой да ой мідні труби
Ой ви... ой виливає.

Зап. 1993 р. Єфремов Є., Коропніченко Г., Копил-Протасова С. у с. Бобрик Гадяцького р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 8.

639. Що то в лісі зашуміло (06-ЛК-08)

Рухливо

1. Що то в лі-сі за-шу-мі - ло, гей, що то в лі-сі за-шу - мі-ло, за-шу-мі - ло, по - бі - жу я ту-ди смі - ло.

1. Що то в лісі зашуміло, гей!
Що то в лісі зашуміло, зашуміло,
Побіжу я туди сміло!

2. Побіжу я туди сміло, Гей!
Побіжу я туди сміло (туди сміло)
Собі парочки шукать.

3. Та й знайшов я собі пару, Гей!
Та й знайшов я собі пару (собі пару)
Літ сімнадцяти дівчину.

4. Літ сімнадцяти дівчину, Гей!
Літ сімнадцяти дівчину, (ой, дівчину)
По бережку проходжала.

5. По бережку проходжає, Гей!
По бережку проходжає (проходжає),
Сама себе розважає.

6. Сама себе розважає, Гей!
Сама себе розважає (розважає)
Нема того, що бажає.

7. Нема ж того, та й не буде, гей!
Нема ж того, та й не буде (та й не буде),
Розроїли чужі люди.

8. Розроїли, розсудили, гей!
Розроїли, розсудили (розсудили),
Щоб ми в парі не ходили.

9. А ми в парі ходить будем, гей!
А ми в парі ходить будем (ходить будем),
Одне дного любить будем.

Зап. [1978 р.] Левада Ю. у м. Лохвиця Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 48.

640. А за тучами (06-ЛК-10)

1. А за тучами
Та за хмарами
А сонечко не сходить.

2. А сонечко не сходить...
Та й за лихими
Та ворогами
А мій милий не ходить.

3. А мій милий не ходить...
Ой ви, тучі
Та громовії,
Та розійдіться різно.

4. Та розійдіться різно...
Та прийди, милий
Та чорнобривий,
Хоч не рано, то пізно.

5. Хоч не рано, то пізно...
Та привикайте
Та, карі очі,
А сами ночувати.

6. А сами ночувати...
Гей, поїхав
Та мій миленький
Десь у поле орати.

7. Десь у поле орати...
Та бодай воли
Та живі були,
А плуг поломався.

8. А плуг поломався...
А щоб мій милий
Та чорнобривий
А з волами пригнався.

Зап. 1926 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Тетяни Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 44, № 58.

641. Ой під калинкой, під малинкой (06-ЛК-11)

1. Ой під калинкой, під малинкой
Дівчина стояла,
Та вона ростом невеличка,
Сама молодая.

2. Та вона ростом невеличка,
Сама молодая,
Руса коса до пояса,
Лєнта голубая.

3. Та в косі лєнта в'ється, в'ється,
В'ється аж додолу,
А хто ж мене, молодую,
Проведе до дому?

4. – Нехай тебе той проводи,
З ким вечір стояла,
З ким стояла, розмовляла,
Мене осудила.

5. – Та не я ж тебе осудила,
Судили нас люде,
Та що із нашого кохання
Нічого не буде.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 20.

642. Ой гаю гаю (06-ЛК-12)

1. Ой гаю гаю,
Зелений гаю,
Любив дівчину,
Тепер не маю.

2. Любив дівчину
Півтора року,
Поки не знали
Сусіди збоку.

3. А як узнали,
Роскleветали.
Бодай ви, люде,
Щастя не мали.

4. Ой ти, дівчино,
Чарівниченько,
Причарувала
Моє серденько.

5. Причарувала
Мою ти душу,
Тепер до тебе
Ходить я мушу.

6. За сінечками
За дверечками
Стоять кроваті
З подушечками.

7. На тій кроваті
Галя лежала,
Правою рукою
Сльози втерала.

8. Ішов же Ваня
Із шинку п’яний:
– Відчини двері,
Я твій коханий.

9. А Галя встала,
Як і не спала,
Ванюші двері
Поодчиняла.

Зап. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від У. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 7 зв., № 9.

643. Ой десь наші (06-ЛК-15)

1. Ой десь наші,
Наші хуторяни
Та живут за морями,
Живут за морями. (2)

2. Вони ж до нас,
До нас щовечера
Та пливуть селезнями,
Пливуть селезнями. (2)

3. – Ой пливи, пливи,
Сизий селезеньку,
Тихо за водою. (3)

4. Та перекажи
Моєму родові,
Та що я сиротою,
Що я сиротою. (2)

5. Сиротою
Та нещасною,
Недавно зостався. (3)

6. Ой жаль міні
Тії дівчиноньки,
Та що я з нею знався,
Що я з нею знався. (2)

7. Що я з нею знася,
З неї не сміявся,
Та хотів її взяти,
Хотів її взяти, (2)

8. За вражими
Людьми-ворогами
Та не віддала мати,
Не віддала мати. (2)

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 22, № 19.

644. Ой загув та й загув (06-ЛК-16)

1. Ой загув та й загув
Сизий голубонько
В темнім лузі на калині,
Ой заплакав козак,
Гірко зажурився
Та й по своїй дівчині.

2. Що любити, любив
Та й кохати кохав,
Та не довелося взяти
За лихими людьми
Ще й за ворогами
Довелося й покидати.

3. – Покидаєш мене,
Серденятко моє,
Ой кому ж ти приручаєш мене?
– Приручаю тебе
Товаришу свому,
Та як рідному брату.

4. І любити любив,
І кохати кохав,
Та не довелося узяти,
За лихими людьми
Ще й за ворогами
Довелося й покидати.

Зап. 27.ІІ 1939 р. Лебідь П., Онопа Т. Ф. у с. Матяшівка Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Никоненко Софії Олександрівни, 39 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 255, арк. 44, № 49 (текст), од. зб. 256, арк. 31 зв., № 20 (мел.).

645. Ой не шуми, луже (06-ЛК-17)

1. – Ой не шуми, луже,
Зелений байраче,
Ой чого ж ти плачеш,
Молодий козаче?

2. – Ой не сам я плачу,
Плачут мої очі,
Та не дают спокою
Та ні дня, ні ночі.

3. – Молодий козаче,
Чого ти не ходиш,
Та чого ж ти не ходиш,
Дівчини не любиш?

4. – Рад би я ходити,
Дівчину любити, –
Сусідоньки ближі
Так будут судити!

5. Бодай вас судила
Та велика трясця,
Ви ж сами знаєте, –
З милою нещастя.

6. Бодай вас судила
Та велика мука,
Ви ж сами знаєте, –
З милою розлука.

7. Ой умру я, мила,
А ти будеш жива,
Та не забувай, мила,
Де моя могила.

8. Ой моя могила
Край синього моря!
Та наберешся, мила,
Та й без мене горя.

9. Як ти вийдеш, мила,
Пшиниченьку жати,
То на могилу глянеш
Та й мене згадаєш!

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 20, № 17.

646. Ой не шуми, луже (06-ЛК-17+07-БР-04)

Один Помалу

1. – Ой не шу - ми, лу - же, зе - ле - ний бай - ра - че,
не плач, не жу - ри - ся, мо - ло - дий ко - за - че. / - за - че.

1. – Ой не шуми, луже,
Зелений байраче,
Не плач, не журися,
Молодий козаче.*

2. – Не сам же я плачу,
Плачуть карі очі,
Не дають спокою
Ні вдень, ані вночі.

3. Сусіди близькії
Вороги тяжкії,
Не дають ходити,
Дівчину любити.

4. Я ж буду ходити
Ще й буду любити.
І за себе візьму,
Щоб із нею жити.

5. Ой як умру, мила,
А ти будеш жива,
Чи згадаєш, мила,
Де моя могила?

6. Що моя могила
Край синього моря,
Де була між нами
Тихая розмова.

7. Зійдеш на могилу,
То не сумуй дуже,
Спогадають люде,
Що любились дуже.

Зап. Онищенко Д. І. у с. Ярмаки Миргородського р-ну Полтавської обл. на вулиці. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 3, № 3.

647. Ой не шуми, луже (06-ЛК-17)

[Швиденько]

1. – Ой не шу - ми, лу - же, зе - ле - ний бай - ра - че,
не плач, не жу - ри - ся, мо - ло - дий ко - за - че.

1. – Ой не шуми, луже,
Зелений байраче,
Не плач, не журися,
Молодий козаче.*

2. – Не сам же я плачу,
Плачуть карі очі,
Не дають спочити
А ні вдень, ні вночі.

3. Сусіди близькії,
Вороги тяжкії,
Не дають ходити,
Дівчину любити.

4. А я ж її люблю
І любити буду,
І за себе візьму,
З нею жити буду.

Зап. 1938 р. Майборода Г. у с. Мар’янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Коновалової Г. П., 29 р., Брюхової М. М., 19 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 242, арк. 70. Одна з улюблених пісень Т. Г. Шевченка. (Прим. зап.). Надр.: Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 77.

648. Ой хожу, блужу (06-ЛК)

1. Ой хо - жу, блу - жу, гір - ко пла - чу, ко - го вір - но люб - лю,
не по - ба - чу. Та не ба - чив дів - чи - ни, та не ба - чив сво - є - ї та вір - но - ї.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой хожу, блужу,
Гірко плачу,
Кого вірно люблю,
Не побачу.
Та не бачив дівчини,
Та не бачив своєї
Та вірної.

2. Та тільки бачив
Та тепера,
Як рученьками
Стрепенула,
І косу розпустила,
І жалю наробила
Козаку.

3. – Ой синочку мій,
Одиночку,
Ой люби, люби
Мою дочку,
І ходи зараненька,
І лежи допізненька,
Та молодець.

4. – Ох і рад би я
Та ходити,
Ох і рад би я
Та любити,
Так сусіди близькії,
Вороженьки тяжкії
Та й одіб'ють.

5. Ой сусідоньки-
Голубоньки,
Та куплю я вам
Горілоньки,
І пийте, і гуляйте,
Та мене не займайте,
Молодця.

6. І горілку попили,
І мене од дівчини
Та одбили.*

Зап. Щепотьєв В. від Ф. А. Гарасименка з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 15 (20), № 16.

649. Ой на горі, на горі (06-ЛК)

1. Ой на го - рі, на го - рі - го-лу... го-лу-бі цві - точ - ки,
тим я йо - го по - лю - би - ла, тим я йо - го по - лю - би - ла,
що чор... що чор - ні - ї оч - ки. / оч - ки.

1. Ой на горі, на горі
Голу... голубі цвіточки,
Тим я його полюбила, (2)
Що чор... що чорняві очки.**

2. Не я його полюбила, –
Полюбила мати.
– Прийди, моє серце,
Прийди, моя мила,
Хоч на... хоч на час до мене.

3. – Ой рада б я виходити,
Мати ключі має
Ще й великим замком (2)
Двері... двері замикає.

4. Раз ізвечора пізненько,
Як мати заснула,
А я за тим часом (2)
Коза... козака кликнула:

5. – Ой іди ж ти, козаченьку,
Та й не стукай дуже,
Та щоб не почули,
Та щоб не узнали
Тії... тії вражі люди.

Зап. 1951 р. Ященко Л. І., Василенко М. О. у с. Красне Кобеляцького р-ну Полтавської обл. колгоспниць. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 242, арк. 30.

* В останній строфі повторюються три останніх такти мелодії. В. Щ.)

** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

650. Не світи, місяць (07-ЛК-01а+09-ЛК-01)

1. Не світи, місяць,
Нехай світять зірниці,
Ой нема милого,
Не милі й вечорниці.

2. Ой вже третя ніч,
Як до мене немає,
Ой на четверту ніч
Коником під'їзджає.

3. Дівчино моя,
Чи скучила за мною,
Ой моє серденя,
Страдаю за тобою.

4. Хоч твоє страда,
Моєму байдуже,
Ой було б не любить
З першого разу дуже.

5. Було б не любить,
Було б та й не знаться,
Ой було б не любить,
Було б не кохаться.

6. Ти сів поїхав
Між крутими горами,
Ой а я зосталась
З лихими ворогами.

7. Ти сів поїхав
Рябою кобилою,
Ой а я зосталась
З малою дитиною.

8. – Дівчино моя,
Садове зіллячко,
Ой не сватав тебе,
Прошу на весіллячко.

9. – Не проси мене,
Проси свого роду,
Ой щоб ти женився
Щомісяця й щогоду.

10. Щоб ти женився,
В селі дівчат не стало,
Ой щоб над тобою
Сонечко не світило.

Зап. 1930 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Батьковської М. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 53-54. Вар. зап. ф. 9, од. зб. 4, арк. 23.

651. Ой казали вражі люди (07-ЛК)

ва - си - леч - ки у виш - не - во - му са - ду.

1. Ой казали вражі люде,
Що я заміж не піду.

2. Що я заміж не піду...
Посіяла василечки,
У вишневому саду.

3. У вишневому саду...
Ростіть ростіть василечки,
Вище терну бур'яну.

4. Вище терну бур'яну...
Тоді я вас василечки
І з бур'яну прополю.

5. Із бур'яну прополю...
Як прополю василечки
Тоді й заміж я піду.

6. Тоді й заміж я піду...
Як зійду я на ту гору
Де зіходилась любов.

7. Де зіходилась любов...
Любов наша дорогая,
Ще й розлука тяжкая.

8. Ще й розлука тяжкая...
Краще було нам не знаться,
А чим тепер розлучаться.

Зап. 1926 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 70 (мел.); ф. 9, од. зб. 4, арк. 10 (текст); ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 18 – вдвічі зменшені тривалості. (Л. Є.) .

652. Ой у полі древо (07-ЛК)

Одна 1 ♩= 80 Помірно — Усі

1. Ой у по - лі дре - во, ой тон - ко - є

да й ві - со - ко - є, а на ньо - му

лис - тя ши - ро - ко - є да й зе - ле -

но - є, / - но(є). 2. А (Одна 1) на то - му дре -

1. Ой у полі древо,
Ой тонкоє да й вісокоє,
А на ньому листя
Широкеє да й зеленоє.*

2. А на тому дереві
Чорний ворон, ворон
Сидить да й kряче,
А по козакові
Молодая дівчинонь(і)ка плаче.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

3. – Ой і ти козаче,
Ти хрещатий ти барвіночку,
Хто ж тобі постеле
У доріженьці постілоньку?

Зап. Хай М., Семиног М. у с. Крячківка Пирятинського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 11.

653. Ой не літай (07-ЛК)

1. Ой не літай,
Та чорная галко,
Низько над водою,
Перекажи
Моєму родові,
Що я сиротою.

2. Що я сиротою...
Сиротою
Та ще й не якою
Дівчини зостався,
З нею знався,
З неї не сміявся,
Думав – моя буде.

3. Думав – моя буде...
Прийшла весна
Ще й теплеє літо,
Посватали люди.
Тепер мені,
Парню молодому,
Пароньки не буде.

4. Пароньки не буде...
Через гору,
Гору кам’яную
Орел воду носе,
За ним, за ним
Стара матусенька
Вечеряти просить.

5. Вечеряти просить...
– Вечеряй же,
Моя матусенько,
Коли наварила,
Тепер мені,
Парню молодому,
Вечеря немила.

Зап. Щепотьєв В. від Ф. А. Гарасименка з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 19, № 15.

654. Коло ставу (07-ЛК-05)

1. Коло ставу,
Коло броду,
Коло ставу,
Ой да коло броду
Два голуби
Ой да пили воду.

2. Вони ж пили,
Напилися,
Вони ж пили,
Ой да напилися,
Крилечками
Вгору піднялися.

3. Крилечками
Стрипинули,
Крилечками
Ой да стрипинули,
Про кохання
Ой да спом’янули.

4. – Ой кохання
Моє миле,
Ой кохання
Ой да моє миле,
Що ти в світі
Ой да наробило?

5. Ой хороби
Люди знають,
Ой хороби
Ой да люди знають,
А 'д кохання
Ой да помирають.

6. Я 'д хороби
Прохожуся,
Я 'д хороби
Ой да прохожуся,
А 'д кохання
Ой да занужуся.

Зап. 1925 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 40, № 55.

655. Сиз голубонько літає (07-ЛК-05а=БК)

1. Сиз голубонько літає,
Та він літає, буркотає
Та все крил[ечк]ами водить.

2. Та все крилами водить...
Ой як тяжко, ой як важко,
Як хто кого вірно любить.

3. Як хто кого вірно любить...
А ще й тяжче, а ще й важче,
Як хто кого покидає.

4. Як хто кого покидає...
А попід мостом трава ростом,
Щука-риба лина не нагонить.

5. Щука-риба лина не нагонить...
Та товаришу, рідний брате,
Чогось моя мила не говорить.

6. Чогось моя мила не говорить..
Та не говорить, слова не промовить,
Та все тяженько зітхає.

7. Та все тяженько зітхає...
Ой умру, мила, звечора,
А ти умри завтра вранці.

8. А ти умри завтра вранці...
Та нехай же нас поховають
В одній труні, в одній ямці.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканьського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 14 зв.-15 (текст), арк. 20 (мел.), № 23.

656. Ой ти, дубе, дубе (07-ЛК-06)

1. Ой ти, дубе, дубе,
Кучерявий дуже,
Що на тобі, дубе,
Два голуби гуде.

2. Що на тобі, дубе,
Два голуби гуде,
Голубка боркоче,
А дівчина плаче.

3. Голубка боркоче,
А дівчина плаче,
Що козак дівчину
Покинути хоче.

4. – Ой коли б я знала,
Коли ти покинеш,
То я б свої крильця
Та й позолотила.

5. То я б свої крильця
Та й позолотила,
Я б своїй матінці
Жалю наробила.

6. Та й винесла лучок
Ще й стрілочок пучок:
– Оце ж тобі, милий,
Увесь подарочок.

7. Та й винесла рибку
Іще й хліба скибку:
– Оце ж тобі, милий,
Вечеря нашвидку.

8. Вечеряй, вечеряй
Та їдь у дорогу,
Коли ж не жонатий,
Та й ночуй зо мною.

Зап. 1928 р. Онищенко Д. І. в с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від матері А. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 15, № 20.

657. Ой ти, дубе, дубе (07-ЛК-06)

Поволі

1. Ой ти ду - бе, ду - - бе, ду - бе ку - че - ря - вий, та що на то - бі, ду - бе, два го - лу - ба гу - де.

1. Ой ти, дубе, дубе,
Дубе кучерявий,
Та що на тобі, дубе,
Два голуба гуде.

2. Два голуба гуде,
Голубка воркоче,
Що парень не скаже,
То дівчина плаче.

3. – Ой якби я знала,
Що мене покинеш,
То я б твоє личко
Та й намалювала.

4. [То я б твоє личко
Та й намалювала,]
А чорні брови
На листу списала.

5. Та прибила к стіні,
Де сидіти мені,
Біля тої кроваті,
Де спати лягати.

6. Як спати лягала,
Тяженько зітхала,
Як Богу молилась,
На личко дивилась.

Зап. 1930 р. Попадич Ф. від гончаря Содота із Опішня (нині с. м. т. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 16 зв.-17, № 63.

658. Ой ти, дубе, дубе (07-ЛК-06)

♩= 90

1. Ой ти, ду - бе, ду - бе, ку - че - ря - вий ду - же, що на то - бі, ду - бе, два го - лу - би гу - де.

1. Ой ти, дубе, дубе,
Кучерявий дуже,
Що на тобі,дубе,
Два голуби гуде.

2. Два голуби гуде,
Голубка воркоче,
Козак правду каже,
А дівчина плаче.

3. Козак правду каже,
А дівчина плаче:
– Либонь, ти покинеш,
Молодий козаче!

4. Хоч кидай, не кидай,
Я плакать не буду,
Вийду за ворота,
Без пари не буду.

5. Ой якби я знала,
Коли кидать будеш,
То я б свої крила
Та й позолотила.

6. То я б свої крила
Та й позолотила,
В глибокій криниці
Голівку втопила,

7. Своїй матусеньці
Жалю наробила,
Ой щоб вона знала,
Кого я любила.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. у Києві від Ул. Міщенко з с. Вищий Булатець Лубенського р-ну Полтавської обл. (перейняла від дівчат, співали у 1910 р.) – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 219, № 282.

659. Ішли воли із діброви (07-ЛК-08)

Помалу

1. І - шли во - ли із ді - бро - ви, а о - веч - ки з по - ля, за - пла - ка - ла мо - ло - да дів - чи - на, з ко - за - чень - ком сто - я. / з ко-за - чень - ком сто - я.

1. Ішли воли із діброви,
А овечки з поля,
Заплакала молода дівчина,
З козаченьком стоя.*

2. – Та куди їдеш, од'їзжаєш,
Сизокрилий орле?
А хто ж мене, молоду дівчину,
Та сей вечір пригорне?

3. – Пригортайся, дівчинонько,
Другому такому
Та не кажи та тієї правди,
Що мені самому!

4. – Ой як мені, молоденькій,
Правди не казати?
Вечір прийде та нудьга візьме,
Ні з ким розмовляти.

Вар. останньої строфи:
Ой як мені, молоденькій,
Правди не казати, –
Як обніме та ще й поцілує,
Та й стане питати.

Зап. 1930 р. Щепотьєв В. від Юлії Горової з с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 117, а. 5, № 6 (текст), арк. 8-9 (мел.)

660. Йшли корови із діброви (07-ЛК-08)

Повільно (Не скоро)

1. Йшли ко - ро - ви із ді - бро - ви, а о - веч - ки з по - ля, за - пла - ка - ла дів - чи - нонь - ка, з ко - за - чень - ком сто - я.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Йшли корови із діброви,
А овечки з поля,
Заплакала (та) дівчинонька,
З козаченьком стоя.

2. – Куди їдеш, од'їжджаєщ,
Сизокрилий орле?
А хто ж мене, молодую,
Без тебе пригорне?

3. – Пригортйся, дівчинонько,
Другому такому,
Та не каажи тої правди,
Що мені самому.

4. – Ой як мені, козаченьку,
Правди не казати?
Він пригорне до серденька
Та й стане питати.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка Гадяцького р-ну Полтавської обл. від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 28-29; ф. 9, од. зб. 4, арк. 2; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 6. Вар. зап. Попадич Ф. у Диканьці (нині Диканського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 23, № 150.

661. Ішли воли із діброви (07-ЛК-08)

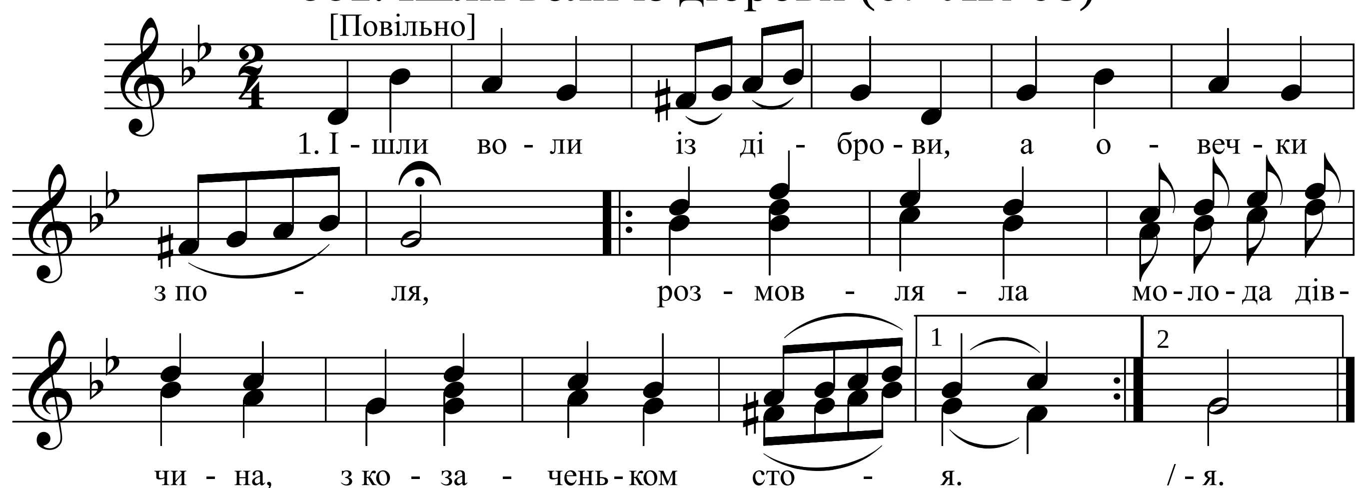

1. Ішли воли із діброви,
А овечки з поля.
Розмовляла молода дівчина,
С козаченьком стоя.*

2. – Та куди їдеш, від'їзжаєш,
Сизокрилий орле?
Ой хто мене, молоду дівчину,
Цей вечір пригорне?

3. – Та пригортайся, молода дівчино,
Другому такому,
Та не кажи та тії правди,
Що мені самому.

4. – Та як же мені не казати,
Він буде питати
Ще й до серденька пригортати,
Правдоньки питати.

Зап. Півень П. С. у с. Каленики Решетилівського р-ну від Бутенко В. – ІМФЕ, ф. 8-6, од. зб. 633а, арк. 1, № 2.

662. Ішли корови із діброви (07-ЛК-08)

1. Ішли корови із діброви,
А овечки з поля,
Заплакала молода дівчина,
З козаченьком стоя.*

2. – Ой куди їдеш та від'їжджаєш,
Сизокрилий орле?
Ой хто мене, та молодую,
Без тебе пригорне?

3. – Пригортайся, дівчинонько,
Другому такому
Та й не кажи та тії правди,
Шо мені самому.

4. – Ой як мені, та козаченьку,
Правди не казати,
Він пригорне до серденька
Та й стане питати.

Зап. 2.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Мельник Олександри Антонівни, 1900 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 23-24. Нотація Л. Єфремової.

663. Ішли воли із діброви (07-ЛК-08)

1. Ішли воли із діброви,
А корови з поля,
Заплакала молода дівчина,
Край козака стоя.*

2. – Та й куди їдеш та від'їжджаєш,
Сизокрилий орле?
Ой хто ж мене, молоду дівчину,
Сей вечір пригорне?

3. – Та й пригортайся, дівчинонько,
Іншому такому,
Та не кажи та тієї правди,
Що мені самому.

4. – Та як мині, мій миленький,
Правди не казати,
Він пригорне та й до серденька
Та й стане питати.

5. Та й доведеться мені,
молоденькій,
Правдоньку казати,
Доведеться мені, молоденькій,
Правдоньку казати.

Зап. 5.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Шепілової Тетяни П., 1912 р. н. та Шарлай Федора П., 1928 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 490, арк. 50-51, 30. Нотація Єфремової Л. О.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

664. Шумлять верби в кінці греблі (07-ЛК-09)

1. Шумлять верби в кінці греблі,
Що я їх** насадила,
А** нема мого миленького,
Що я вірно** любила.

2. Нема мого миленького,
Поїхав за Десну,
Ой сказав: – Рости, дівчинонько,
Та на другу весну.

3. Росла, росла дівчинонька
Та й на порі стала,
Ой ждала, ждала миленького
Та й плакати стала.

Зап. 1938 р. Бандурко О. Т., мел. Майборода П. І. у с. Кривуші Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Мізюна Михайла Гнатовича, 58 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 51 (текст), арк. 77 зв. (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 86.

665. Та шумлять верби та коло греблі (07-ЛК-09)

1. Та шумлять верби та коло греблі,
А що я насадила,
Нема мого та миленького,
Що я полюбила.

2. Та половина саду цвіте,
Половина в'яне,
Усі хлопці на вулиці,
А мого немає.

3. Та нема в саду соловейка,
Та нема й щебетання,
Нема мого та миленького,
Та немає гуляння.

4. Та як прилетить соловейко, –
То буде щебетання,
А як прийде мій миленький,
То буде й гуляння.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. у Києві від Колодуб М. Співали навесні дівчата у с. Маликівщина Золотоніського (нині Шишацького) р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 29 (3).

666. Шумлять верби в кінці греблі (07-ЛК-09)

* У тексті зазначено повтор другої половини кожної строфи. (Л. Є.)
** Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)
* Мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)

1. Шумлять верби в кінці греблі,
Що я й насадила,
Нема ж мого миленького,
Що я й полюбила.

2. Ой немає та й не буде,
Поїхав за Десну,
Сказав: – Рости, дівчинонько,
На другую весну.

3. Росла, росла дівчинонька
Та й на порі стала,
Ждала, ждала козаченька
Та й плакати стала.

4. Плачте, очі, плачте, очі,
Така ваша доля,
Полюбила клзаченька,
При місяцю стоя.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 47-48. Нотація Єфремової Л. О.

667. Нитки рвуться (07-ЛК-09+11-ЛР-10)

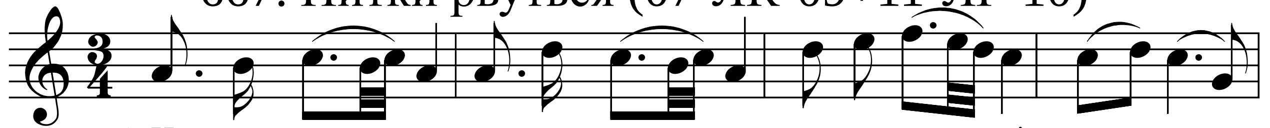

1. Нитки рвуться, (2)
Мнє* на серці тошно,
Полетєла* б я туда,
Гдє* милому скучно.**

2. Із-за гори плужок горе,
Там мій милий ходить,
За плечима батіг носить,
За мною голосить.

3. Шумлять верби в кінці греблі,
Що я й насадила,
Нема мого миленького,
Що я й полюбила.

4. Не я його полюбила,
Полюбила мати,
Тільки мені повеліла
Та й рушничок дати.

5. Один дала, другий дала,
На третьому стала,
А четвертим коротеньким
Рученьки зв'язала.

Зап. 13.VIII 1938 р. текст Бандурко О. Л., мел. Майборода П. І. від Волошина Онопрія Микитовича, 63 р. з с. Глобине Глобинського р-ну – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 28 (текст), арк. 71 зв. (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 71-72.

668. Ой у полі три криниченькі (07-ЛК-10)

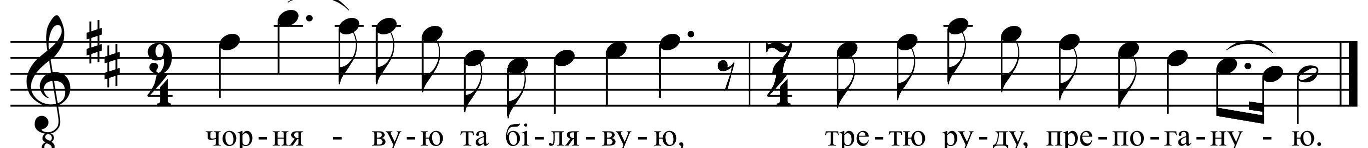

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой у полі три криниченькі,
Любив козак три дівчіноньки:
Чорнявую та білявую,
Третю руду, препогануюю.

2. Що чорняву від душі люблю,
До білявої залицяюся,
А з третьою, препоганою,
Піду, мабуть, розпрощаюся.

3. Не всі тії та сади цвітуть,
Що весною розвиваються.
Не всі тії та вінчаються,
Шо люблятьcя та кохаються.

4. Половина тих садів цвіте,
Половина осипається.
Одна пара та й вінчається,
А другая розлучається.

5. – Чи я ж тобі та й не казала,
Як стояли під світлицею,
Не їдь, не їдь та й у Крим по сіль,
Бо застанеш молодицею.

6. – Любив тебе я дівчиною,
Любитиму й молодицею,
Довго, довго та й буду ждати,
Доки станеш й удовицею.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Полтавської обл. від Левченко В. О., 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 7 (89).

669. Щось у лісі зашуміло (07-ЛК-11)

Поважно

1. Щось у лі - сі за - шу - мі - ло, та щось у лі - сі за - шу - мі - ло, та по - біг я ту - ди смі - ло.

1. Щось у лісі зашуміло,
Та щось у лісі зашуміло,
Та побіг я туди сміло.

2. Та й найшов я собі пару, (2)
Літ сімнадцяти дівчину.

3. По бережку прохожає, (2)
Сама собі розважає.

4. Чи високо сонце сходить, (2)
А низесенько заходить.

5. А низесенько заходить, (2)
Чогось мила смутна ходить.

6. Видно милу по личеньку, (2)
Що не спала всю ніченьку.

7. Видно милу по білому, (2)
Що журиться по милому.

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) в сім’ї Ів. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 22, № 31.

670. Щось у лісі зашуміло (07-ЛК-11)

♩= 120 Хутко

1. Щось у лі - сі за - шу - мі - ло, ой щось у лі - сі за - шу - мі - ло, по - бі - жав я ту - ди смі - ло.

1. Щось у лісі зашуміло,
Ой щось у лісі зашуміло,
Побіжав я туда сміло.

2. Побіжав я туда сміло,
Ой побіжав я туда сміло,
Знайшов собі в лісі пару.

3. Знайшов собі в лісі пару,
Ой знайшов собі в лісі пару,
Літ сімнадцять тій дівчині.

4. Літ сімнадцять тій дівчині,
Ой літ сімнадцять тій дівчині,
Розвесела і весела.

5. Розвесела і весела,
Ой розвесела і весела,
По бережку походжає

6. По бережку походжає,
Ой по бережку походжає,
Сама себе розважає.

7. Сама себе розважає,
Ой сама себе розважає,
Як у саду, так і в лісі.

8. Як у саду, так і в лісі,
Ой як у саду так і в лісі
Соловейко на орісі.

9. Соловейко на орісі,
Ой соловейко на орісі,
А зозуля на калині.

10. А зозуля на калині,
Ой а зозуля на калині,
Десь мій милий на чужині.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 25; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 22 зв.

671. Туга мені за тугою (07-ЛК-11)

1. Туга мені за тугою,
Пішов милий за другою.
Як у саду, так і в лісі
Соловейко на горісі.

2. Соловейко на калині,
Десь мій милий на Вкраїні,
На конику виграває,
На сонечко поглядає.

3. Чи високо сонце сходить?
Чогось мила смутна ходить.
Видно її по личеньку,
Що не спала всю ніченьку.

4. Видно її по личеньку,
Що не спала всю ніченьку,
Видно її по білому,
Що журилась по милому.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 41, № 89.

672. Та говорили люди (07-ЛК-13)

1. Та говорили люди
Про дівчину Галю,

2. Та що дівчина Галя
По садку гуляла,

3. Та ягідочки рвала,
Грушиці збирала.

4. Та назбирала грушок
Повненький фартушок,

5. Та і сама не знає,
Що робити має:

6. А чи сісти – поїсти,
Чи милому нести?

7. Та як милому нести,
Через річку брести.

8. Та через річку брести,
То я й обмочуся.

9. Та піду до сестриці
Та й пересушуся.

10. Та з рідною сестрою
Я й наговорюся.

11. – Ой і якби я, сестро,
Зозулею стала,

12. То я б цю Україну
Усю б облітала,

13. Я б свого миленького
По шапці б пізнала.

14. Ой та не так по шапці,
Як по картузочку,

15. Що в мого миленького
Брівки на шнурочку.

Зап. Щепотьєв В. від Тищенко А. І. з с. Балясне Полтавського пов. (нині Диканського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 6, № 5.

673. Відкіль вітер віє (07-ЛК-13)

Рухливо

1. Від-кіль ві-тер ві - - - є, а від-кіль ві-тер ві - є, ту - ди я й хи - лю - ся.

1. Відкіль вітер віє,
А відкіль вітер віє,
Туди я й хилюся.

2. Нема мені пари,
Та нема мені пари
Ні тут, ні в Варшаві.

3. Тілько мені пари, (2)
Що дівчина Галя.

4. Що дівчина Галя (2)
По саду гуляла.

5. По саду гуляла, (2)
Ягідочки рвала.

6. Ягід не нарвала, (2)
Грушок назбірала.

7. Назбірала грушок (2)
Повненький фартушок.

8. – Сама ж я не знаю, (2)
Що робити маю.

9. Чи сісти поїсти, (2)
Чи милому нести?

10. Як милому нести, (2)
Бистру річку брести.

11. Бистру річку брела (2)
Та й замочилася,

12. Та й пішла до сестриці, (2)
Та й пересушилася.

13. – Сестро ж моя, сестро, (2)
Сестро дорогая,

14. Якби ж я зузуля, (2)
Та й крилечки мала,

15. То я б всю Вкраїну
Кругом облітала, (2)

16. Свого миленького
По шапці пізнала.

17. Та не так по шапці,
Як по козирочку. (2)

18. А в мого миленького
Брови на шнурочку.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Драного з Зіньківщини (нині Зіньківського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 6 зв., № 39.

674. Дівчинонька Галя (07-ЛК-13+16-ЛР-01в)

1. Дівчинонька Галя
По саду гуляла,
По саду гуляла,
Ягід[оч]ки рвала.

2. Ягід не нарвала,
Грушок назбирала,
Назбирала грушок
Повний хвартушок.

3. Сіла, подумала,
Що з ними робити.
Чи сісти поїсти,
Чи милому нести.

4. Як милому нести,
Через річку брести.
Брела через річку
Та й замочилася.

5. Зайшла до сестриці,
Пересушилася,
З рідною сестрою
Наговорилася.

6. – Сестро моя сестро,
Перепеличенько,
Де твоє ділося
Білеє личенько?

7. Сестро ж моя сестро,
Чого стара стала,
Чи синів женила,
Чи дочок давала?

8. – Синів не
женила,
Дочок не давала,
А зстарили мене
Все думки та гадки,

9. Все думки та
гадки,
Мої недостатки,
Парена дубина,
Невірна дружина;

10. Зсушили,
зв'ялили,
З личенька змінили,
Ще й малії дітки,
Чужії півмітки.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 3 (текст), арк. 16 зв. (мел.), № 4.

675. А дівчина Галя (07-ЛК-13)

1. А дівчина Галя
А по саду гуляла,
А по саду гуляла,
Вишеньки хиляла.

2. Вишеньки хиляла,
Ягідочки рвала,
Ягід не нарвала,
Грушок назбирала.

3. Назбірала грушок
Повненький фартушок...
– Та й сама я не знаю,
Що робити маю?

4. Чи сісти поїсти,
Чи милому нести,
А милому нести, –
Дунай-річку брести.

5. Дунай-річку брела
Та й замочилася,
До сестриці прийшла
Та й пересушилася.

6. – Сестро моя,
сестро,
Якби я зузуля,
Якби я зузуля,
Собі крильця мала.

7. То я б всю
Вкраїну
Кругом облітала,
Я свого миленького
По шапці пізнала.

8. А не так по
шапці,
Як по козирочку,
У мого миленького
Брови на шнурочку.

Зап. Попадич Ф. у с. Шафранівка (нині Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Ярмака П. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 23 зв., № 47 (106)..

676. Ой на дубові (07-ЛК-16)

1. Ой на дубові
Ой гільки гнуться,
Ох (и) та [й] на козаку
Да й кудрі в'ються.

2. Ой на дубові
Та ще й гнучкіші,
Ох (и) на козаку
А ще кудріші.

3. Ой на козаку
Ще й кудріші,
Ох (и) та у дівчини
Ще й дрібніші.

4. – Ой протри, дівко,
Та дрібні сльози,
Поки зайду
Та й за берьози.

5. – Ой за берьози
Та за садочок,
Ох (и) та поки
Ой нарву та ягідочок.

6. Ой ягідочок
Та й нарвала,
Ох (и) та соловейка
Та ой спіймала.

7. – Ой соловейку
Та шебетливий,
Ох (и) та й скажи
Ох правду, та де мій
милий?

8. – Ой твій милий
Та у шиночку,
Ох (и) п'є мед-вино
Й горілочку.

Зап. у червні 1978 р. Правдюк О. А., Іоаніді А. Л., Омельченко А, Ф. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кзьонз Марії Аксень'ївни – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 461, арк. 8.
* Поділ на такти здійснено нами. (Л. Є.)

677. Ой полети, чорная галко (07-ЛК-16а)

♩= 80

1. Ой по-ле-ти, чор-на-я гал-ко, в мо-ре ри-би їс - ти

та й при-не-си, чор - на-я гал - ко, од ми-ло-го віс - ти.

1. Ой полети, чорная галко,
В море риби їсти
Та й принеси, чорная галко,
Од милого вісти.

2. Полетіла чорная галка
Та й не барилася.
Ой принесла од милого вісти,
Щоб не журилася.

3. – Не журися, моя мила,
Я тут не журюся,
Шукай собі миленького,
Я тут оженюся.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну) від Ганни Липовець.– ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 90 (мел.); ф. 9. од. зб. 4, арк. 38 зв. (текст); ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 34..

678. Учора була (07-ЛК-20)

♩= 76

1. У - чо - ра бу - ла у - тін - ка мо - я,

сьо - год - ні не - ма, у - лов - ле - на - я.

1. Учора була
Утінка моя,
Сьогодні нема,
Уловленая.

2. Не жаль би було,
Якби на воді,
А то на горі
В шовковій траві.

3. Учора була
Дівчина моя,
Сьогодні нема,
Засватаная.

4. Не жаль би було,
Якби в стороні,
А то двір поз двір
Ще й товариш мій.

5. Ой не ходи ж ти,
Та й через мій двір,
Ой бо я зроблю
Тобі перекір.

6. Що я із серця
Поб'ю відерця,
Ой що я з тоски
Та й поб'ю миски.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 6 зв.

679. Як приїхав (07-ЛК-21)

Поважно, з сумом

1. Як при - ї - хав мій ми - лень-кий з по - ля

та й при - в'я - зав ко - ня до за - бо - ра.

1. Як приїхав
Мій миленький з поля
Та й прив'язав
Коня до забора.

2. Та й прив'язав
Коня до забора.
Сам заплакав,
Край коника стоя.

3. Сам заплакав,
Край коника стоя:
– Нещаслива
Нам, коню, дорога.

4. Нещаслива
Нам, коню, дорога:
Засватана
Дівчинонька моя.

5. Ой дай, Боже,
Неділі діждати,
Пошлю людей
Дівчину сватати.

6. А дівчина
По світлонці ходить
Та все свої
Білі ручки ломить.

7. Та все свої
Білі ручки ломить,
Своїй ненці
Стихенька говорить:

8. – Ой ти, мати,
Пораднице в хаті,
Порадь мені,
Що маю казати!

9. А чи мені
Рушнички давати,
А чи мені
Людям відказати?

10. А чи мені
Людям відказати,
А чи мені
Лягать помирати?

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Надії Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 29 зв., № 45.

680. Ой як приїхав (07-ЛК-21)

♩= 63 Повільно (Поволі)

1. Ой як при - ї - хав та мій ми - лень - кий
з по - ля та як при - в'я - зав ко - ня
да й до по - ро - га. Заспів 2. Ко - ня до по - ро -
га...

1. Ой як приїхав
Та мій миленький
з поля
Та як прив'язав
Коня да й до
порога.

2. Коня до порога...
Та сам заплакав,
Край коника стоя.

3. Край коника стоя...
Ой чогось моя
Головонька больна.

4. Головонька больна...
Ой засватана
Дівчинонька моя.

5. Дівчинонька моя...
Ой коли б швидче
Вечора діждати.

6. Вечора діждати...

Ой пошлю людей
Дівчиноньки сватати.

7. Дівчиноньки сватати...
Ой а сам піду
Під віконце слухати.

8. Під віконце слухати...
Ой що буде
Дівчинонька казати.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 9; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 12 зв.

681. Як приїхав (07-ЛК-21)

1. Як при - ї - хав мій ми - лень - кий з по - ля
та й при - в'я - зав ко - ня край по - ро - га.

1. Як приїхав
Мій миленький з поля
Та прив'язав
Коня край порога.

2. Сам заплакав,
Край коника стоя:
– Розбідная
Головонько моя!

3. Розбідная
Головонька моя –
Засватана
Дівчинонька моя!

4. Коли б мені
Вечора діждати,
Пошлю людей
Дівчину сватати.

5. Пошлю людей
Дівчину сватати,
А сам піду
Під вікно слухати,

6. А сам піду
Під вікно слухати,
А що буде
Дівчина казати.

7. А дівчина
По світлонці ходить,
Білі ручки
До серденька ломить.

8. – Мати ж моя,
Пораднице в хаті,
Порадь мені,
Що людям казати:

9. А чи мені
На рушники стати,
А чи мені
Назад хліб вертати.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 12 зв. (текст), арк. 19 (мел.), № 19.

682. Ой як приїхав (07-ЛК-21)

Одна 1 ♩= 84 *ten.* Усі

1. Ой як при - ї - хав мо - й(і) ми - (ге) - лень - кий з по - ля жи
да й при - в'я - (га) - зав ко - (го) - ня до за - бо - ра.

1 Одна 2

2. Ой та при - в'я - (га) - зав ко - ня жи до за -

1. Ой як приїхав
Мой миленький
з поля жи
Та* й прив'язав
Коня до забора.

2. Та й прив'язав
Коня до забора...
Сам заплакав,
Край коника стоя:

3. – Ой нещаслива
Нам, коню, дорога:
Засватана
Дівчинонька моя.

4. Ой дай, Боже,
Вечора діждати,
Та пошлю людей
Дівчину сватати.

5. Та пошлю людей
Дівчину сватати,
А сам піду
Під вікно слухати.

6. А сам піду
Під вікно слухати,
А що буде
Дівчина казати.

7. Ой а дівчина
По світлонці ходить,
Та все ж вона
Білі ручки ломить.

8. Та все ж вона
Білі ручки ломить
Та й до тії
Матінки говорить:

9. – Ой ти, мати,
Порадниця в хаті,
Порадь мені,
Що людям казати?

10. А чи мені
Людям одказати?
А чи мені
Рушнички подати?

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від жінок-пенсіонерок: Москаленко Х. С., 1900 р. н., Семененко Т. Г., 1910 р. н., Півень Г. А., 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 37, № 34.

683. Як приїхав (07-ЛК-21)

1. Як приїхав
Мій миленький з поля
Та й прив'язав
Коня до явора.

2. Та й прив'язав
Коня до явора,
Сам заплакав,
Край коника стоя:

3. – Нещаслива
Нам, коню, дорога,
Бо вже ж мила
Засватана моя.

Зап. 1942 р. Шмиговський А. Д. від учительки Колодуб М., яка почула від Давиденко Х. з с. Яшники Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 173, № 230. Співала молодь у 1910-1920 рр.

684. Та ходила, гуляла (07-ЛК-23)

* Різночитання у тексті та підтекстівці пісні. (Л. Є.)

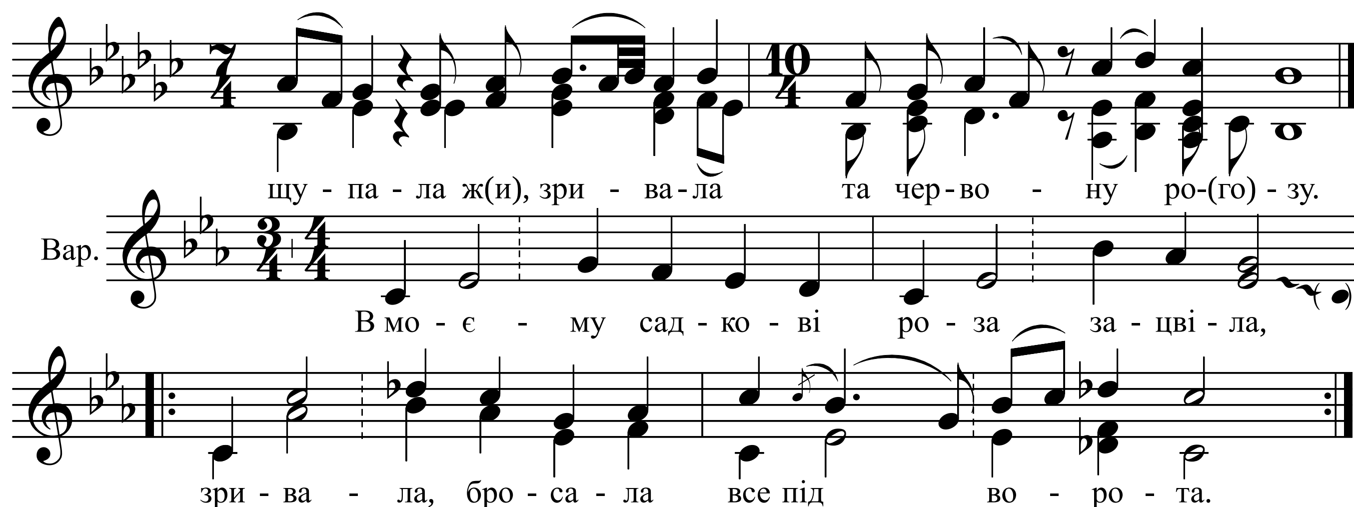

1. Та ходила, гуляла
В зеленім саду,
Щупала, зривала
Та червону розу.*

2. Та щупала, зривала
Червону розу,
Кидала ж, бросала
Та й на бистру ріку:

3. – Та пливи, пливи, квітко,
Й аж поки ріка,
Не смійся ж, козаче,
Та бо я й сирота.

4. Та не смійся, козаче,
Бо я сирота,
Якби прийшов сватать,
То я би не пішла.

5. Та якби прийшов сватать,
То б я не пішла.
– Не смійся ж, дівчино,
Та бо я й не прийду.

Зап. 29.04 1955 р. Гуменюк А. І., Юсов А. А., Дзеря Г. Т. у с. Великі Сорочинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Музирі Ївги Вікторівни (заспів та вивід), Копитько Ганни, Омельченко Олени, Тараненко Федосі. Транскрипція Філатової А. Вар. зап. 1951 р. Василенко З. І., Кувеньова О. Ф. у с. м. т. Диканька Полтавської обл. від гурту жінок. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 243, арк. 59.

685. Калина-малина (07-ЛК-23)

1. Калина-малина
Не рясно цвіла,
Молода дівчина
Хлопця любила.*

2. Молода дівчіна
Хлопця любила,
За рученьку брала,
У сад повела.

3. Ламала калину,
Ламала гілля,
Кидала у вічі
Докірні слова.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

4. – Не смійся, козаче,
Що я сирота,
Прийшов би ти сватать,
А я б не пішла.

5. – Ни бійся, дівчино,
Сватать не пійду,
Поїду в Росію,
Багатшу знайду.

6. Об’їхав Росію
Ше й городів три,
Не знайшов сирітку
Такої, як ти.

7. Об’їхав Росію
Ще й городів сім,
Вертаюсь до тебе,
Сирітко, зовсім.

8. Об’їхав близенько,
Аж під ворота:
– Ой вийди, дівчино,
Вийди, сирота.

9. Дівчинонька вийшла
Засмученая,
По личеньку видно, –
Заручeная.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар’янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В., 1976 р. н. (кер.), Малихіна О. І., 1949 р. н., Дворник Н. А., 1947 р. н., Линовицька Н. К., 1940 р. н. (заспівує), Діденко М. М., 1935 р. н. (виводить), Згуровська Л. Л., 1958 р. н., Згуровська Н. І., 1961 р. н., Пампуха Г. І., 1949 р. н., Діденко Н. Й., 1955 р. н., Саган О. М., 1943 р. н., Писаренко О. В., 1950 р. н. (заспівує), Саган К. Г., 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 4 (124).

686. Не смійся, козаче (07-ЛК-23)

Одна Вільно

Трохи прискорюючи

1. – Не смій - ся, ко - за - че, що я си - ро - та,

Усі

як - би при - йшов сва - тать, то я б не пі - шла.

1. – Не смійся, козаче,
Що я сирота,
Якби прийшов сватать,
То я б не пішла.*

2. – Не бійся, дівчино,
Сватать не прийду,
Поїду в Росію,
Там кращу знайду.

3. Об'їхав Росію
Та всі города
Та й знов повернувся
Під ті ворота.

4. Ізнов повернувся
Під ті ворота:
– Ой вийди, дівчино,
Моя сирота.

5. Ой вийшла дівчина
Засмученая,
По личеньку видно –
Заручeная.

6. Ой вийшла дівчина
Заплаканая,
По личеньку видно –
Засватаная.

7. Ой була ж ти, дівчино,
Як з рожі цвіток,
Тепер же ти стала
Як білий платок.

Зап. 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Дворник М. С., 1925 р. н., Корнан Г. А., 1917 р. н., Ксьондз М. А, 1921 р. н., Бережної Я. К.. 1910 р. н., Гарежи А. А., 1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 10, фонозапис ф.14-10, од.зб. 1348.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

687. Коля Катю ой проводив (07-ЛК)

1. Коля Катю ой проводив
Та й обняв рукою:
– Гуляй, Катю, ой скільки хочеш,
Бо я йду з другою.*

2. Заплакала ой Катерина
Та й пішла до хати,
Постукала ой у віконце,
Вийшла її мати.

3. – Чого, Катю, ой не гуляєш,
Чи гулять неволя?
Чи не вдіта, чи не взута,
Чи покинув Коля?

4. – Я й одіта, я й узути
І гуляти воля,
Тільки того не казала,
Що покинув Коля.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Коровай Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспівує), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 8 (177). Беручись співати цю рідкісну пісню, виконавці були не впевнені, що зможуть її правильно відтворити. (Л. Є.)

688. Понад садом, садом (07-РК)

1. Понад садом, садом,
Садом-виноградом,
Гей, гей, понад садом, садом,
Садом-виноградом,
Гей, виноградом.

2. Доріжка лежала,
Кольоска біжала,
Гей, гей, дорожка лежала,
Кольоска біжала,
Ой ну, біжала.*

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
** Таким чином й надалі розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

3. Кольоска біжала,
Милінька сіжала...

4. Милінька сіжала,
Речі розмовляла.

5. – Ой нанеси, Боже,
Кого люблю дуже.

6. Кого я бажала,
З ким спати лягала.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Чопенка з гуртом із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 58 (116), № 49 (147).

689. Ой не жаль мені (08-ЛК-01)

[Соло] [Двоє]
1. Ой не жаль ме - ні та ве - че - роч - ка,
що я не гу - ля - ла.
[Соло]
2. Що я не гу - ля - ла... А жаль ме - ні
то - го пар - ня, шо я у - те - ря - ла.

1. Ой не жаль мені
Та вечерочка,
Що я не гуляла.

2. Що я не гуляла...
А жаль мені
Того парня,
Що я утеряла.

3. Що я утеряла...
Ой я б його
Та не втеряла,
Якби була дома.

4. Якби була дома...
Голосочок
Та й у лісочок
Ще й тиха розмова.

5. Тиха мова різно...
Не лай, не лай
Мене, мати,
Що я ходю. пізно.

6. Що я ходю. пізно...
Пізно ходю
Та рано встаю,
Добрий розум маю.

7. Добрий розум маю...
Хоть якому
Ледачому
Віри не доймаю.

8. Добрий розум маю...
Як зачую
Та голосочок,
Біжу, переймаю.

Зап. 26.IV 1938 р. Гайдай М. П. у Миколаєві від Галати Ганни Григорівни, 56 р. та Параски Григорівни, 40 р. з с. Дзюбанівка (нині Козельщинського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 221, арк. 38, № 18.

690. Не вір, паво, павичеві (08-ЛК-02)

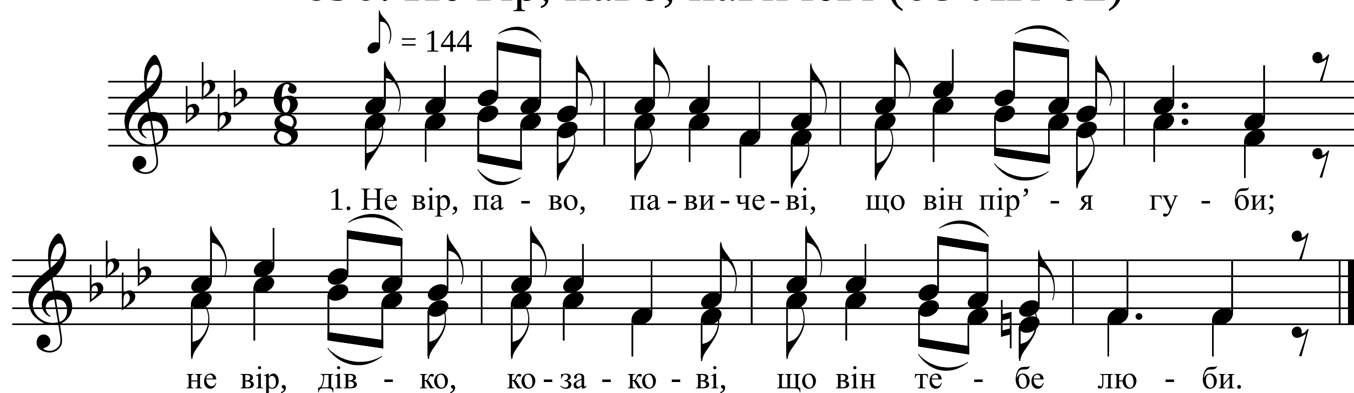

1. Не вір паво павичеві,
Що він пір'я губи;
Не вір дівко козакові,
Що він тебе люби.

2. Він полюби, приголуби,
Всю правду спитає,
А з другою спати ляже,
Всю правду роскаже.

3. Ой дощ іде, ой дощ іде,
Хвилюється море,
Прийди, прийди мій миленький,
Розваж моє горе.

4. Ой дощ іде, ой дощ іде,
Вода істікає,
До любови, козаченько,
Скоро ніч минає.

5. Ой дощ іде, ой дощ іде
Вода істікає,
Не до душі козаченько,
Сорок раз світає.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка Гадяцького р-ну Роменської окр. (нині Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 52 (мел.); ф. 9, од. зб. 4, арк. 10 зв. (текст); ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 36 зв.

691. Ой поза садом (08-ЛК)

1. Ой поза садом,
Та садом виноградом, гей!
Ой там Ваня
На конику грає.

2. Ой там Ваня
На конику грає, гей!
Ой Тетяна
Та Івана лає.

3. Ой Тетяна
Та Івана лає, гей!
Ой з кармана
Та платочок має.

4. Ой з кармана
Та платочок має, гей!
– Не лай мене,
Моя Тетяночко.

5. Не лай мене,
Моя Тетяночко, гей!
Не лай мене,
Моя коханочко.

6. Не лай мене,
Та моя коханочко,
гей!
Не я твоє
Та личенько збавив.

7. Не я твоє
Та личенько збавив,
гей!
Збавило личко,
Личко гуляннячко.

Зап. 1926 р. Липовець С. там само від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 88-89; ф. 9, од. зб. 4, арк. 35; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 15 зв..

692. Віють вітри (08-ЛК-03)

1. Ві - ють віт - ри ще й буй - не - сень - кі,
і - де до - щик грі - мо - ве - сень - кий.
Чоловічі голоси
1. Ві - ють віт - ри ще й буй - не - сень - кі,
і - де до - щик грі - мо - ве - сень - кий.

1. Віє вітер
Ще й буйнесенький*,
Іде дощик
Грімовесенький.**

2. Іде дощик
Грімовесенький
Та й на той садок
Зеленесенький.

3. Та й на той садок
Зеленесенький,
Що й у тім садочку
Світлонька нова.

4. Що й у тім садочку
Світлонька нова,
А у тій світлонці
Живе удова.

5. А у тій світлонці
Живе удова,
А у тії вдови
Дочка молода

6. А у тії вдови
Дочка молода,
А у тії дочки
Русая коса.

7. А у тії дочки
Русая коса.
А у тії косі
Лента голуба.

Зап. 1951 р. Василенко З. І., Кувеньова О. Ф., Василенко М. О. у с. Озера Кишеньківського (нині Кобеляцького) р-ну Полтавської обл. від Крикливець Поліни Іванівни, 1915 р. н., Крикливець Гаврила Івановича, 1903 р. н., Гриценка Івана Андрійовича, 1895 р. н., Онуфрієнка Григорія Івановича, 1883 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 242, арк. 19.

693. Світи, світи, місяцю (08-ЛК-03)

1. Сві - ти, сві - ти, мі - ся - цю, гей, ще й яс - на зо - ря,
гей - о, гей - о, про - сві - ти до - ро - жень - ку аж на край се - ла.

1. Світи, світи, місяцю,
Ще й ясна зоря.
Гей-о, гей-о,
Просвіти доріженьку
Аж на край села.

2. Просвіти доріженьку
Аж на край села.
Гей-о, гей-о,
Аж до того дворика,
Де живе вдова.

3. А у тої вдовоньки
Дочка хороша.
Гей-о, гей-о,
А по світлонці ходить,
Ой чеше волоса.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)
** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

4. А по світлонці ходить,
Чеше волоса.
Гей-о, гей-о,
Нехай вона чеше
Ще й приглажує.

5. Нехай вона чеше
Ще й приглажує
Гей-о, гей-о,
Сестрицям-подруженькам
Переказує.

6. Сестрицям-подруженькам
Переказує.
Гей-о, гей-о.
– Сестриці-подруженьки,
Кайтесь на мені.

7. Сестриці-подруженьки,
Кайтесь на мені.
Гей-о, гей-о,
В чужій стороні.

Зап. 29.VII 1951 р. Василенко З. І., Кувеньова О. Ф. в с. Красне Кобеляцького р-ну Полтавської обл. від Шуліки Микити, 67 р. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 242, арк. 7.

694. Ти не світи, місяцю (08-ЛК-03)

Одна ♩= 40 Повільно Усі

1. Ти не сві-ти, мі - ся-цю, гей, гей, яс-на зо-ря, да гей, гей, гей,

про - сві - ти до - рі-жинь-ку та й аж на край си - ла. 2.

2. йа жи на край се-ла, да гей,_ гей, гей, та й аж до то-го дво-ри-ка

1. Ти не світи, місяцю, гей,
Гей, ясна зоря, да гей, гей,
Просвіти доріжиньку
Та й аж на край сила.

2. Освіти доріженьку, гей,
Йаж на край села, да гей, гей,
Та й аж до того дворика,
Та й де живе жи вдова.

3. Аж до того дворика, гей,
Де живе вдова, да гей, гей, гей,
А й у тії вдовушкі
Та доч(нь)ка молода.

4. Ой у тії вдовушкі(є), гей,
Дочка молода, да гей, гей,
Да по світлонькі ходе
Да чеше волоса.

5. По світл*онькі ходе, да гей,
Чеше волоса, да гей, гей,
Та вона їх ни чеше,
Та й переплітує.

у
6. Вона їх не чеше, да гей,
Переплітує, да гей, гей,
Та гол*убою лєнтою
Та й перев’язує.

7. Гол*убою лєнтою, гей,
Перев’язує, да гей, гей,
Та дівчатам(и)-подружкам
Ой переказує.

8. Дівчатам-подруженькам, гей,
Переказує, да гей, гей, гей:
– Та дівчата ж, подружинькі,
Та кайтесь на мені.

* М’яке полтавське "л". (Л. Є.)

9. Дівчата ж, подруженькі(є), гей,
Кайтесь на мені, да гей, гей, гей,
Та й не довіряйте,
Ой козаченькові.

10. Ой не довіряйте, да гей,
Козаченькові, да гей, гей, гей,
Бо в козака віри,
А як на морі піни.

11. Бо в козака віри, гей,
Да як на морі піни, гей, гей,
Та й у дівчени ласки
А як на морі ряски.

12. Як вітер повіє, гей,
Та й [піну] розжене, гей, гей,
А як сонце погріє,
Ой ряска пов'яне.

13. Як сонце погріє, да гей,
Ряска пов'яне, да гей, гей, гей,
Так парень дівчину
Та йі з ума зведе.

Зап. 1989 р. Доля О. у с. Плішивець Гадяцького р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 9.

695. Козак у порогах (08-ЛК)

♩= 84

1. Ко - - зак у - по - ро - гах до - жи - да - є сло - ва,
щоб на цю не - ді - лю все бу - ло го - то - во.

1. Козак у порогах
Дожидає слова,
Щоб на цю неділю
Все було готово.

2. Неділя проходи,
Музика не грає,
Мати свою дочку
Поки наряжає.

3. Поки нарядила
Ще й букет пришила,
Постіль віковую
Доні положила.

4. Ой там край дороги
Хрест Божий стоїть,
Над ним рано й вечір
Старушка кричить:

5. – Вставай, моя доню,
Годі тобі спать,
Пішли пароходи
По морю гулять.

6. Сукна голубіють,
Мають паруса,
Дівка косу чеше,
Мають волоса.

7. Вона їх не чеше,
Перечісує,
Голубою лєнтой
Перев'язує.

8. Голубою лєнтой
Перев'язує,
До свого миленького
Переказує:

9. – Ой милий,
миленький,
Ти невірний друг,
Утоптав доріженьку
Через темний луг.

10. Утоптав
доріженьку,
Перестав ходить,
Зробив худу
славоньку,
Перестав любить.

Зап. 1930 р. Липовець С. у с. Біленченківка Гадяцького р-ну Роменської окр. (нині Полтавської обл.) від Ганни Липовець, 26 р. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 41-42.

696. Коло млина кленина (08-ЛК-04)

[Швиденько, жартівливо]

1. Ко - ло мли - на кле - ни - на, за - цві - ла ка - ли - на,
за - ду - ма - ла в са - ду спа - ти мо - ло - да дів - чи - на. / - чи - на.

1. Коло млина кремінина*,
Зацвіла калина,
Задумала в саду спати
Молода дівчина.**

2. Задумала в саду спати
Поміж яблуньками,
Щоб почути розговори
Поміж парубками.

3. – Вари, мати, вечеряти,
Я йду в сад гуляти,
Як запіють перві півні,
Я вернусь до хати.

4. Піють півні, піють другі,
А курка кокоче [сокоче],
Кличе мати вечеряти,
А дочка не хоче.

5. – Ой їж же ти, стара мати,
Що ти наварила,
Бо вже мені, молоденькій,
Вечеря немила!

6. Пішли хлопці понад ставом
Та піснями трешуть [чешуть],
Молоденькій дівчиноньці
Русу косу чешуть.

7. Пішли хлопці понад ставом
Та й стали співати,
А дівчині жалко стало,
Почала плакати.

Зап. 18.VIII 1938 р. Бандурко О. Т., мел. Майборода П. І. у с. Петрівка Хорольского р-ну Полтавської обл. від Решетняк Палажки Федорівни, 15 р., учениці 7-го класу. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 50 зв.-51 (текст), арк. 72 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 78 -79.

697. А ще сонце не зійшло (08-ЛК-07)

♩= 77

1. А ще сон - це не зі - йшло, не зі - йшло,
а зро - би - лась тем - но - та. Та не - щас - ли - ва та дів - чи - на,
кот - ра лю - бить ко - за - ка. 2. Кот - ра лю - бить ко - за - ка...
А ко - зак ся - де та й по - ї - де, о - ста - ю - ся я са - ма.

1. А ще сонце не зійшло,
не зійшло,
Як настала темнота.
Та нещаслива та дівчина,
Котра любить козака.

2. Котра любить козака...
Та козак сяде та й поїде,
Зостаюся я сама.

3. Остаюся я сама...
Ні дівчина, ні вдова,
Покритушка молода.

Зап. у липні 1972 р. Правдюк О. А. у с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від Петрик Насті Панасівни, 1908 р. н., Харченко Надії Гнатівни, 1908 р. н., Кошман Марії Полікарпівни, 1914 р. н., Улізько Єлизавети Олексіївни, 1900 р. н., Кожари Софії Гнатівни, 1911 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 93, № 82.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

698. Ой зайди, зайди (09-ЛК-01)

Одна ♩= 90 Помірно

1. – Ой за-йди, за-йди ти, мі-ся-цю, на ту по-ру,

Усі

ой при-йди, при-йди, та мій ми-лой, на роз-

мо-ву, / -мов(у). 3. а ме-ні й бай-ду-же,

1. – Ой зайди, зайди
Ти, місяцю, на ту пору,
Ой прийди, прийди,
Та мій милой, на розмову.*

2. Ти прийди, прийди
Ти, мій милий, на розмову,
Ой болить жи, болить
Та сердень(і)ко жи за тобою.

3. – Що в тебе болить,
А мені й байдуже,
Було б не любить
Та с первого жи разу дуже.

4. – Ти ж мене любив,
Я в тебе вкохалася,
Ти сів, поїхав,
Та кому жи я зосталася?

5. Ти сів, поїхав
Паровой машиною,
Мене покинув
Та з малою жи дитиною.

Зап. у с. Крячківка Пирятинського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 24.

699. Ой зайди, зайди (09-ЛК-01)

Одна ♩= 70 Неквапливо

1. Ой за-йди, за-йди, мі-сяць, за ко-мо-ру,

Усі

ой при-йди, при-йди, да ми-лой, на роз-мо-(о)-ву.

1. – Ой зайди, зайди,
Місяць, за комору,
Ой прийди, прийди,
Да милой, на розмову.*

2. Ой прийди, прийди,
Милий, на розмову,
Бо ж уже болить
Ой серце за тобою.

5. Ти сів поїхав
В легковій машині,
А я зосталась
Ой з малою дитиной.

6. [Ти сів поїхав
Лугами, дорогами,
А я осталася
З лихими ворогами.]

3. – Да нехай болить,
А мені байдуже,
Було б не любить
Ой мене зразу дуже.

4. – Ти мене любив,
Я тебе кохала,
Ти сів поїхав,
Ой кому ж я зосталась?

Зап.2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну від Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 40 (240).

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

700. Туман по лісочку (09-ЛК-02а)

1. Туман по лісочку
Шумить ще й гуде,
Козак до дівчини
Щовечора йде.*

2. Козак до дівчини
Щовечора йде,
"Добрий вечір" каже
Ще й ручку дає.

3. – Дівчино-голубко,
Порадь же мене,
Чи мені женитись,
Чи ждати тебе?

4. – Дурний ти, козаче,
Дурний навсігда,
Ти всіх пересватав,
Прийшов до міня.

5. Калина-малина
Щовесни цвіла,
А я, молоденька,
Віночки плела.

6. А я, молоденька,
Віночки плела,
На Дунай носила,
В Дунай бросала.

7. На Дунай носила,
В Дунай бросала,
Стала, подумала
Ще й заплакала.

8. Стала, подумала
Ще й заплакала:
Нащо мене мати
На світ родила?

Зап. 16.VIII 1938 р. текст Бандурко О. Л., мел. Майборода П. І. від Фросі Крупко та Клавдії Лук'ян, студенток Кременчуцького бібліотечного технікуму. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 41 зв.- 42 (текст), арк. 72 зв. (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 86-87.

701. Повій, вітре (09-ЛК-04)

1. – Повій, вітре
Та буйнесенький,
З глибокого яру,
Прибудь, прибудь,
Та мій миленький,
З далекого краю.

2. – Та ой рад би я
Та повіяти,
Так яр же глибокий,
Ой рад би я
Та прибувати,
Та край же далекий.

3. Глибокії
Та колодязі,
А мілкиї ключі,
Ой як мині
Та надоїло,
Миленького ждуче.

4. Та ждала годик,
Та ждала другий,
Ждала й не дождуся,
Довелося
Та чорну галку
З письмом посилати.

5. Та летить галка
Та через балку,
Та й летячи кряче.
– Пирикажіть
Та мої милій,
Хай за мной не плаче.

6. Та нехай вона
Та й не плаче,
Я ж тут не журюся,
Нехай вона
Та заміж іде,
Я ж тут оженюся.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

7. – Та бодай тебе
Та й оженила
Лихая година,
Ізв'язала
Та білі ручки
Малесенька дитина.

8. Та зв'язала
Та білі ручки,
Ніхто не розв'яже,
Ніхто мині,
Та молоденькій,
Правдоньки ни скаже.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 68-69. Нотація Єфремової Л. О.

702. Якби мені батько (10-ЛК)

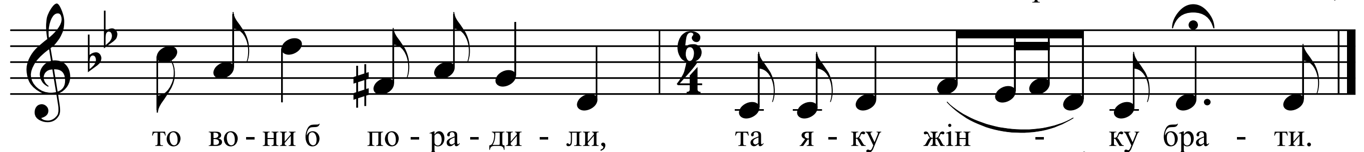

1. Якби мені батько
Та йа й рідна мати,
То вони б порадили,
Та яку жінку брати.

2. Взяв би я багату,
Буде мною замишляти.
Взяв би я убогу,
Треба зодягати.

3. Візьму я хорошу,
Будуть задивляться.
Візьму я погану,
Стидно показаться.

4. Як візьму я тую,
Котра мене любе,
Мені, молодому,
Дружиною буде,
Мене, молодого,
Шанувати буде!

Зап. Попадич Ф. у с. Опішня (нині с. м. т. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) від Содота К. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 25, № 170.

703. Дівчинонько (10-ЛК)

1. – Дівчинонько,
Чи любиш ти мене?
– Сам бачиш, козаченьку,
Сижу біля тебе.

2. – Дівчинонько,
Чи підеш до шлюбу?
– Сам бачиш, козаченьку,
Що я твоя буду.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. від матері та тітки. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 8 зв., № 11.

704. Ой знати, знати (10-ЛК-01)

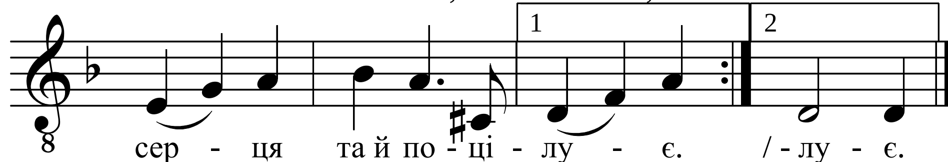

1. Ой знати, знати,
Хто кого любе,
Прижме до серця
Та й поцілує.*

2. Ой знати, знати,
Кого кохаю,
Тільки не знаю,
З ким жити маю.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

3. Ой знати, знати, В кого є дочки, Втоптані стежки Через садочки.	4. Ой знати, знати, Хто не жонатий, Білеє личко, Як в паненяти.	5. Ой знати, знати, Хто й оженився, Скорчивсь, ізморщивсь Ще й зажурився.

Зап. 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 5-6. Нотація Єфремової Л. О.

705. Коло млина калина (10-ЛК-05+07-БК-04)

1. Коло млина калина, (2)*
Там дівчина, серденько, ходила.

2. Цвіт з калини ломила,
Цвіт з калини, серденько,
ломила.

3. Та в пучечки в'язала,
Та в пучечки, серденько, в'язала.

4. До личенька рімняла,
До личенька, серденько,
рімняла.

5. Ой якби я такая,
[Ой якби я, серденько, такая,]

6. Як калина шаркая,
Як калина, серденько, шаркая!

7. То я б пішла на базарь,
То я б пішла, серденько, на
базарь.

8. Та й купила б голубця,
Та й купила б, серденько, голубця.

9. Та й принесла додому,
Та й принесла, серденько, додому.

10. Та й пустила в комору,
Та й пустила, серденько, в комору.

11. Насипала б пшениці,
Насипала б, серденько, пшениці

12. Аж під самі крилиці,
Аж під самі, серденько, крилиці.

13. Він водиці не п'є,
[Він водиці, серденько, не п'є]

14. Та пшениці не дзьоба,
Та пшениці, серденько, не дзьоба.

15. Та на мене погляда,
Та на мене, серденько, погляда.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 31 зв.-32, № 30.

706. Ой ти, хмелю, хмелю (10-ЛК-12)

1. – Ой ти, хмелю, хмелю,
Тонкая хмелино,
Де ж ти, хмелю, зіму зімувався,
Що й не розвивався?

2. – Зімувався я в лузі,
В лузі на калині,
Ночував я, ночував я в дівки,
В дівки Катирини.

* Кожний рядок співають двічі. (Л. Є.)

3. – Ой кажут люди
Й чужі молодиці,
Кажут люди, що ти шкоду робиш,
Що ти шкоду робиш.

4. – Буду ж я ходити
Ще й шкоду робити,
Ой час-пора тобі, рідна мати,
Сина й оженити!

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 22 зв.-23, № 20.

707. Ой хмелю мій, хмелю (10-ЛК-12)

1-й вар.

1. – Ой хме-лю мій, хме - лю, хме-лю зе - ле-нень - кий, гей
де ж ти, хме - лю, зі-му зі-му - вав, що не роз-ви-вав-ся?

2-й вар.

– Ой хме - лю мій, хме - лю, хме - лю зе - ле - нень - кий,
де ж ти, хме - лю, зі - му зі - му - вав, що не роз-ви-вав-ся?

1. – Ой хмелю мій, хмелю,
Хмелю зелененький,
Де ж ти, хмелю, зіму зімував,
Що не розвивався?*

2. – Зімував я зіму,
Зімував я другу,
Зімував я в лузі на калині
Та не розвивався.

3. – Ой сину мій, сину,
Сину молоденький,
Де ж ти, сину, нічку ночував,
Що не роззувався?

4. – Ночував я нічку,
Ночував я другу,
Ночував я в дівки Катерини
Та й не роззувався.

5. – Ой сину мій, сину,
Неслухняний сину,
Не женися на тий удовиці,
Горе тобі буде.

6. Бо вдовине серце,
Як осіннє сонце,
Ой хоч воно і світить і гріє,
Буйний вітер віє.

7. А дівчини серце,
Як весняне сонце,
Ой хоч воно і світить і гріє,
А все теплесеньке. (2)

Зап. Попадич Ф. в с. Диканька (нині с. м. т. Диканька Диканьського р-ну Полтавської обл.) від Сидоренкової Галі. Вар. 2 з с. Жуківка від Батрака. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 4 зв., № 20.

708. Ой хмелю мій, хмелю (10-ЛК-12)

Рухливо

1. – Ой хме-лю мій, хме - лю, хме-лю зе - ле-нень - кий,

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

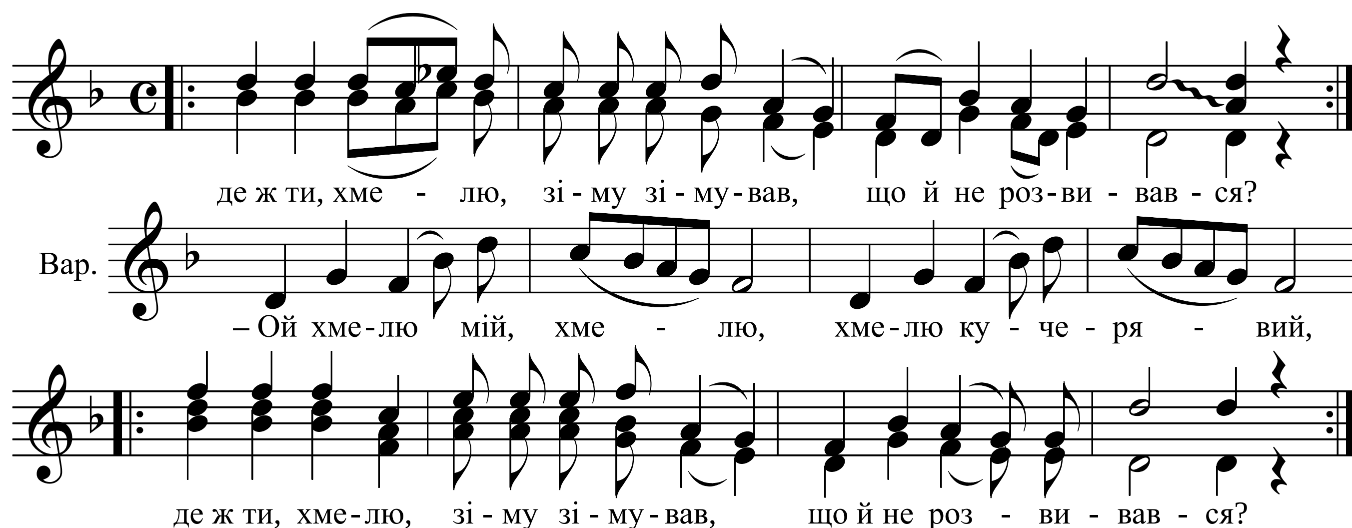

1. – Ой хмелю мій, хмелю,
Хмелю зелененький,
Де ж ти, хмелю зіму зімував,
Що й не розвивався?*

2. – Зімував я зіму,
Зімував я другу,
Зімував я в лузі на калині
Та й не розвивався.

3. – Ой сину мій, сину,
Неслухняний сину,
Де ж ти, сину, нічку ночував,
Що й не роззувався? (2)

4. – Ночував я нічку,
Ночував я другу,
Ночував я в вдови Катерини
Та й не роззувався!

5. – Ой сину мій, сину,
Сину молоденький,
Не женися на тій удовиці,
Горе тобі буде!

6. Бо вдовине серце,
Як осіннє сонце,
Ой хоч воно і світить, і гріє,
Буйний вітер віє!

7. А в дівчини серце,
Як весняне сонце,
Ой хоч воно зійде хмарнесенько,
А все ж таки гріє!

Зап. Попадич Ф. від Івана Батрака з гуртом із с. Тимченківки (нині Машівського р-ну Полтавської обл.), вар. мелодії від Сидоренкової Галі із с. Диканьки. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 21, №№ 81-82.

709. Нене ж моя, нене (10-ЛК-14+21-Лк-02)

1. Нене ж моя, нене,
Та пора ж мене й оженити,
Що прийде нічка темна,
Ні до кого й говорити.

2. – Ой продам я, сину,
Та полотна лляного,
Та куплю тубі, сину,
Коня вороного.

3. Куплю тубі, сину,
Та коня й вороного, –
Що прийде нічка темна,
Промовляй до нього.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

4. – Ой як міні, мати,
Та з конем розмовляти,
Треба міні, мати,
Пароньки й шукати.

5. Що кінь не говори,
Ні словечка не промови,
А тільки до землі
Головоньку клони.

6. – Ой коню мій, коню,
Коню вороненький,,
Ой чого ж ти, коню,
На очі смутненький?

7. – Як же міні, пане,
Та смутному не бути?
Як сонце сідає,
Ти ж мене сідлаєш.

8. Ти ж мене сідлаєш,
Усю ніч ганяєш,
Приїдеш додому, –
Сам спати лягаєш.

9. Та приїдеш додому,
Сам спати лягаєш,
А міні, молодому,
Їсти не даваєш.

10. – Ой дам тубі, коню,
Сіна по коліна,
Сіна по коліна,
Вівса аж по перса.

11. Та вівса аж по перса,
А води аж по очі,
Та стій ти, мій коню,
Та три дні й три ночі.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 12-13, № 10.

710. Ой дуб зелененький (10-ЛК-14+21-Лк-02)

1. Ой дуб зелененький
Та на яр похилився,
Та козак молоденький
Матусі вклонився:

2. – Мати ж моя, мати,
Та пора оженити,
Та прийде нічка темна –
Ні з ким говорити.

3. – Ой сину ж мій, сину,
Ще ж ти молоденький,
Та єсть у тебе, мій синочку,
Коник вороненький.

4. Єсть у тебе, сину,
Коник вороненький,
Та стоїть у станочку,
Схилив головочку.

5. – Ой коню ж мій, коню,
Та чого зажурився,
Та чи я тобі тяжкий,
Та чи я тобі важкий?

6. Чи я тобі тяжкий,
Та чи я тобі важкий,
А чи тяжка-важкая
Твоя, коню, збруя.

7. – Ти мені не тяжкий,
Та ти мені не важкий,
А тяжкі-важкії
Твої вечорниці.

8. Що ти полем їдеш
Та й не попасаєш,
Та через річку бредеш
І не напуваєш.

9. До дівчини приїдеш,
До тину прив’яжеш,
Та сам п’єш і гуляєш,
Мене не рознуждаєш.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 7-8, № 9.

711. Ой час-пора, мати (10-ЛК-14+21-Лк-02)

1. Ой час-пора, мати,
Йа сина й оженити,
Бо прийде нічка темна
Та ні с ким говорити.

2. – Ой на тобі, сину,
Рубля золотого
Та купи собі, сину,
Коня вороного.

3. Купи собі, сину,
А коня й вороного
Та постав у станочок,
Говори до його.

4. – Говорив я нічку,
Говорив другую,
А на трет'ю нічку
Мій кінь не говорить.

5. А на третю нічку
Мій кінь не говорить
Та до сирої землі
Голівоньку клонить.

6. – Ой коню ж, мій коню,
Та чого ж не говориш?
Чи я ж тобі важкий
Та чи я ж тобі тяжкий?

7. – Ти ж мені не тяжкий,
Ти ж мені не важкий,
А тяжкі мені, пане,
Та твої вечерниці.

8. Через траву їдеш,
Мене не попасеш,
А через воду бредеш,
Мене не напоїш.

9. До воріт приїдеш –
До стовпа прив'яжеш,
Сам у хату підеш,
Добривечір кажеш.

10. Сам у хату підеш,
Добривечір кажеш,
А за стіл як сядеш,
Мед-горілку кружляєш.

11. Добре тобі, пане,
Мед-горілку пити,
А мені, вороному,
Та сиру землю бити!

12. Добре тобі, пане,
Мед-вино кружляти,
А мені, вороному,
На дощі стояти.

13. Ой дай мені, пане,
Сіна по коліна,
А сіна по коліна,
А водиці по очі,

14. А сіна по коліна,
А водиці по очі,
А тоді кружляй, пане,
Хоч і три ночі.

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с. Шафранівка (нині Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Ярмака Павла. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 3, № 12; од. зб. 130, арк. 15 зв., № 64.

712. Зелений дубочок (10-ЛК-14)

1. – Зелений дубочок
А на яр похилився,
Молодий козаче,
(й)А чого й зажурився?

2. Чи воли пристали,
йА чи з дорожки збився?
– А воли ж не пристали,
А з дорожки не збився.

3. Воли не пристали,
А з дорожки не збився,
А й того ж зажурився,
А що не оженився.

4. Та й ой час-пора ж, мати,
й А ж сина (й) оженити,
А пройде ж тьомна ночка,
(й) А ні з ким говорити.

5. – Ой на ж тобі, сину,
Та й рублика золотого,
Та й купи ж собі, сину,
(Й)а коника вороного.

6. – А що кінь, мати, ірже,
А що кінь не говорить,
Ай до сирої землі
Та головочку клонить.

Зап. 19.X 1938 р. Гайдай М. П. у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Прус Усті Петрівни, 65 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 240, арк. 12 зв.-13

713. Ой через хату та в кімнату (10-ЛК-16а)

1. Ой через хату та в кімнату
А лежить милий на ковраті.

2. А перед ним сидить мила,
Гірко плаче і говоре,
За сльозами слова не промове.

3. – А чи ти спиш, а чи так лежиш,
Чом до мене, милий, не говориш?

4. – Як до тебе говорити,
Як хотять мене оженити,

5. Та й не хотять тебе брати,
А велять иншую шукати!

6. – Ой ти, милий, зрадо моя,
Розлучниця мати твоя!

7. Розлучила мене із тобою,
Як щуку-рибу з водою.

8. Щука-риба з пліточками,
Я останусь з дівочками.

9. Щука-риба з окунями, –
Гулятиму з молодцями.

Зап. Попадич Ф. у с. Опішні (нині с. м. т. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) від Содота К. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 28, № 181.

714. Та й упав сніжок (10-ЛК-18)

1. Та й упав сніжок
Та на бережок
Та й взявся водою.

2. Та й взявся водою...
Та гуляв козак
Та з дівчиною,
Тепер з удовою.

3. Тепер з удовою...
Та мела хату,
Та мела сіни,
Та й засміялася.

4. Та й засміялася...
Та вийшла мати
Та води брати,
Та догадалася.

5. Та догадалася...
– Та знаю, знаю,
Дочко моя,
Чого ти смієшся.

6. Чого ти смієшся...
Та полюбила
Та козаченька
Та й не признаєшся.

7. Та й не признаєшся...
– Не розливай,
Мати води,
Бо важко носити.

8. [Бо важко носити...]
Не розлучай
Мене з милим,
Тобі з ним не жити.

Зап. 6.VII 1952 р. експ. ІМФЕ у с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл. від народного хору. – ІМФЕ, ф. 150, арк. 10. Розшифр. Михайлов А. С.

715. Я в середу родилася (10-ЛК-18)

1. Я в середу родилася,
Кажуть люди: горе!
Не піду я за старого,
Бо борода коле.*

2. А піду я до такого,
Що сіються вуса.
Він на мене кивне-моргне,
А я засміюся.

3. Мела хату, мела сіни
Та й засміялася,
Вийшла з хати стара мати
Та й догадалася:

4. – Знаю,знаю, моя доню,
Чого ти смієшся.
Полюбила козаченька
Та й не признаєшся.

5. Пита батько, пита мати:
– Де загулялася?
Ой яка ж я дурна була,
Щоб я призналася?

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від учасниць фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко Валентини Григорівни, 1958 р. н., виводить, Кочерги Галини Сергіївни, 1960 р. н. (з с. Свічківка Драбівського р-ну Черкаської обл., заспівує), Трохименко Ніни Володимирівни, 1949 р. н., Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 29.

716. Та розвивайся (10-ЛК-20)

[Соло] ♩= 52 [Двоє] 1 2

1. – Та роз-ви-вай-ся, та су-хий дуб ще й бі-ла бе-

3 4

рьо - - за, ще й бі-ла бе-рьо - - - за.

1 2 3 4

1. – Та розвивайся,
Та сухий дуб
Ще й біла берьоза. (2)

2. Та с-під тієї
Та берьозочки
Вода протікає. (2)

3. Та ой пий, коню,
Та цюю воду,
Вода слоєвая. (2)

4. Та ой сватай, козак,
Та цюю дівку,
Вона молодая. (2)

5. – Та не хочу я
Та води пити,
Вода холодная.

6. Та не хочу я
Та її брати,
Вона вже старая.

Зап. 12.X 1938 р. на фонограф Гайдай М. П. у с. Іськовці Лазорського р-ну (нині с. Ісківці Лубенського р-ну) Полтавської обл. від Цьохли Олександри Опанасівни, 34 р., Мироненко Наталки Олександрівни, 23 р., Кривецької Катерини Василівни, 16 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 240, арк. 17, № 12.

717. Ой на городі да сухий дуб (10-ЛК-20)

1 2

1. Ой на го-ро-ді да су-хий дуб, ще й бі-ла бе-ре - за / - за.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой на городі да сухий дуб (2)
Ще й біла береза. (2)

2. А с-під тієї та березоньки (2)
Вода протікає. (2)

3. А молоденький та козаченько (2)
Коня напуває: (2)

4. – Ой пий, коню, та цю воду, (2)
Це вода холодна, (2)

5. Ой сватай, хлопче, та цю дівчину, (2)
Ця дівка достойна. (2)

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. від вчительки Олени Аврамівни (правнучка Т. Шевченка по материнській лінії), співала з літніми [жінками] у с. Бубни Пирятинського (нині Чорнухінського) р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 45 (13), № 24. Вміщено до розділу веснянок. (Л. Є.)

718. Вітер віє, а сонце гріє (10-ЛК-22)

1. Вітер віє, а сонце гріє,
Жито половіє,
На козака худа слава,
Що робити не вміє.

2. Ні робити, ні прибити,
Жати не нагнеться,
А до тії чорнявої
Щовечора шлеться.

3. – Хоть ішлися, хоть не шлися,
Хоть у год наймися
Та заслужи пару коней
Ще й пару жупанів.

4. Шиті, шиті рукава,
А в поліх мережка,
А до тої чорнявої
Утоптана стежка.

5. Топтав, топтав козак стежку
Та ще й запечатав,
Та щоб її, молодої,
Ніхто не посватав.

Зап. Попадич Ф. від бабусі Лемішкової з с. Руновщини (нині Полтавського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 59 (118), № 51 (149).

719. Як посіяв та козак жито (10-ЛК-22)

1. Як посіяв козак жито
Та понад горою.
Ой сонце гріє, вітер віє,
А жито половіє.*

2. Сонце гріє, вітер віє,
Жито половіє,
Гей, на козака худа слава,
Що робити не вміє.

3. Гей робити та ні прибити,
Жати не нагнеться.
Гей, а до тої чорнявої
Та щовечора шлеться.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 13 зв. (текст), арк. 19 зв. (мел.), № 22.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

720. Жито половіє (10-ЛК-22)

1. Жито половіє
На козака
Та й худа слава,
Що робити не вміє.

2. Робити не вміє...
А робити –
Та й не прибити,
Він жати не нагнеться.

3. Жати не нагнеться...
Щовечора
Та й до дівчиноньки
З старостами шлеться.

4. З старостами шлеться...
– Ой хоч шлися,
Хоч не шлися,
Хоч ти год наймися.

5. Хоч ти год наймися...
Та вислужиш собі
Та й пару коней
Ще й пару жупанів.

6. Ще й пару жупанів...
Тоді прийдеш
До моїх чорних брів
Та й до шитих рукавів.

7. Та й до шитих рукавів...
Ой шиті ж білі
Мої рукавчики,
А в подолі мережка.

8. В подолі мережка...
Від козака
Та й до дівчиноньки
Та й утоптана стежка.

9. Утоптана стежка...
Та й топтав, топтав
Та й козак стежку,
Та й узяв запечатав.

10. Та й узяв запечатав,
Та й щоб мої
Та дівчиноньки
Та й ніхто не посватав.

Зап. 1951 р. Ященко Л. І. у с. Перегонівка Кобеляцького р-ну Полтавської обл. від Рябухи Ярини Данилівни, 67 р., освіти немає. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 242, арк. 35.

721. Що то, мати, за Маруся (10-ЛК-23)

1. Що то, мати, за Маруся,
Що я її вірно люблю,
А зайняти боюся. (2)

2. Тим я її не займаю,
А шо сватати маю; (2)

3. Тим до неї не горнуся, –
Поговору боюся. (2)

4. Коли б мені, Господи,
Та вечора діждати, (2)

* 5. Зберу хлопців, всіх молодців
До Марусі гуляти, (2)

6. А сам сяду край віконця
Та буду слухати, (2)

* Строфа 5-та співається з початку мелодії. (А. К.)

7. А що буде Марусина
Моїм хлопцям казати.

8. Марусина по світлонці,
По світлонці ходить,
А словесно говорить:

9. – Єсть у мене два садочки, –
Та й обидва не родять... (2)

10. Єсть у мене два женихи, –
Та й обидва не ходять! (2)

11. Буду сади поливати,
Шоб обидва родили... (2)

12. Буду хлопців чарувати,
Шоб обидва ходили! (2)

13. Причарую ручки й ніжки
Ще й карії очі, (2)

14. Шоб не ходив до другої
Та темненької ночі!

Зап. Конощенко А. у с. Литвяки Лубенського пов. Полтавської губ. (нині Лубенський р-н Полтавської обл.) від Ганни Чигринової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 149, арк. 44, № 43.

722. Ой у полі да вітер віє (10-ЛК-23)

Рухливо

1. Ой у по-лі да ві-тер ві - є, а жи-то по-ло-ві - - є, а ко-зак дів-чи-ну а вір-нень-ко лю - бить, а ска-зать не по-смі - - - - є. / - смі - є.

1. Ой у полі да вітер віє,
А жито половіє,
|: А козак дівчину
А вірненько любить,
А сказать не посміє. :|

2. Сидить голуб на березі,
А голубка на вишні.
|: – Ой скажи, скажи,
А серце дівчино,
Що у тебе на мислі?:|

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. від Паніва Петра з с. Милорадівка (нині Котелевського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 5 зв., № 25.

723. Ой у лузі, лузі (10-ЛК-26)

1. Ой у лу-зі, лу - зі чер-во-на ка-ли - - - на. Що на тій ка-ли - ні зо-зу-ля ку-ва - - - ла.

1. Ой у лузі, лузі
Червона калина.
Що на тій калині
Зозуля кувала.

2. Вона не кувала,
Всю правду казала:
Горе, братця, горе,
Як любляться двоє.

3. Горе, братця, горе,
Як любляться двоє,
Як любляться двоє,
Потім розстаються.

4. Як люблються двоє,
Потім розстаються,
Розстається травка,
Травка з полиньочком.

5. Розстається травка,
Травка з полиньочком,
Розстається дівка,
Дівка з пареньочком.

6. – Сватай, козаченьку,
Мене, молодую,
Та щоб я по наймах,
Наймах не ходила.

7. Та щоб я по наймах,
Наймах не ходила,
Ой щоб я чужого
Діла не робила.

8. Як прийде субота, –
Все панська робота,
Як прийде неділя, –
Сорочка не біла.

9. Тим вона не біла,
Що ненька не рідна,
Єсть у мене ненька, –
Мачуха лихенька.

Зап. 1919 р. Щепотьєв В. від Тимошенко Т. З. з с. Каленики Хорольського пов. (нині Решетилівського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115а, а. 10; од. зб. 115б, а. 8-9, № 9.

724. Сонце сходить, я журюся (11-ЛК)

1. Сонце сходить, я журюся,
Як заходить – плачу.

2. Як заходить – плачу...
Та ой кого я та вірно люблю,
Люблю, не побачу.

3. Люблю, не побачу...
Та ой кого я та ненавижу –
Повсякчас зо мною.

Зап. 20.IV1938 р. Гайдай М. П. у Миколаєві від робітниць Галати Ганни, 56 р. та Параски Григорівни, 40 р. з с. Дзюбанівка, кол. Кобеляцького пов. на Полтавщині (нині Козельщинського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 221, арк. 29, № 10.

725. Ой не ходи (11-ЛК-01)

1. Ой не ходи,
Та розкудрявчик,
Ой коло мого же
саду, саду
Та й не топчи,
Ой мой кудрявчик,
Ой мого винограду.

2. Не для тебе,
Та й мой кудрявчик,
Ой я посадила,
А для того
Ой я посадила,
Ой кого любила.

3. А для того
(Ой) я садила,
Та й кого я любила,
Та для того
Ой поливала,
Ой кого цілувала.

4. Цілувала,
Ой цілувала...

Зап. 11.VII 1952 р. експ. ІМФЕ у с. Ковалівка Гоголівського (нині Шишацького) р-ну Полтавської обл. від народного хору. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 143, арк. 4. Розшифр. 28.X 1952 р. Бильчинський Л. А.

726. По садочку хожу (11-ЛК-03)

1. По садочку хожу,
Ой не нахожуся.
Кого вірно люблю,
Ой та не надивлюся.

2. Кого вірно люблю,
Ой не надивлюся,
Кого ненавижу,
Ой повсякчас вижуся.

3. Кого слишу я, вижу,
Ой надвожу свою,
Що ходе, гуляє
Ой в зеленом саду.

4. Що ходе, гуляє
Ой в зеленом саду,
Щипає, ламає
Ой зелен виноград.

5. Щипає, ламає
Ой зелен виноград,
Кидає, бросає
Ой Маші на кровать.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 13 (25), № 19.

727. Ой травка-муравка (11-ЛК-03)

1. Ой травка-муравка,
Ой зелена трава, гей!
Тим вона зелена,
Ой під нею вода.

2. Тим вона зелена,
Ой під нею вода,
Тим дівка хороша,
Ой бо ще й молода.

3. Ой по траві хожу,
Гей, не нахожуся,
Ой кого вірно люблю,
Ой не налюблюся.

4. Кого вірно люблю,
Ой не налюблюся, гей,
Йа з ким повінчаюсь,
Ой всяк час бачуся.

Зап. 25.XII 1940 р. Гайдай М. П. від Мелешко Луки Степановича, 73 р. з с. Велика Павлівка Зіньківського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-5, од. зб. 615, арк. 13, № 5.

728. Чого мене, мамо (11-ЛР)

Одна ♩.= 84

1. – Чо - го ме-не, ма - мо, ра-но не бу - ди - ла,

Усі

що я со - бі до - лю та - ку за - ро - би - ла,

що я со - бі до - лю та - ку за - ро - би - ла?

1. – Чого мене, мамо,
Рано не будила,
Що я собі долю
Таку заробила?**

2. Що мої подружкі
Та рано вставали,
Вони кращі долі
Та й повибирали.

3. А я в тебе, мамо,
До полудня спала,
Та й найгірша доля
Та й мені попала.

4. Мамо ж моя, мамо,
Що ж мені робити,
Навчі ж мене, мамо,
Як з нелюбом жити.

5. – Звари, доню, борщік,
Посип його перцем,
Як сядеш вечерять,
Назви його серцем.

6. Насипала борщік,
Посипала й перцем,
А як сів вечерять,
Не назвала й серцем.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н. (заспівує), Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н., Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 52 (81).

729. Ой на горі, на горі (11-ЛР)

♩.= 69

1. Ой на го - рі, на го - рі пас - ла дів - ка ле - бе - ді,

ой до - ле мо - я, до - ле, пас - ла дів - ка ле - бе - ді.

1. Ой на горі, на горі,
Пасла дівка лебеді.
Ой доле, моя доле,
Пасла дівка лебеді.

2. А пасуче, заснула,
Про лебедики забула.
Ой доле, моя доле,
Про лебедики забула.

3. Ой як тому лебедю
Проти води пливучи.
Ой доле, моя доле,
Проти води пливучи.

4. То так мені молодій
Із нелюбом живучи.
Ой доле, моя доле,
Із нелюбом живучи.

5. Що я того нелюбу
Та ізроду не люблю.
Ой доле, моя доле,
Та ізроду не люблю.

Зап. 1930 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Липовець Олени, 55 р. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 79-80.

* Закінчили співати вже у сі бемоль мінорі, на кварту вище від початку співу. (Л. Є.)

** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

730. Та ой вишенька-черешенька (11-ЛР-02)

♩=78

1. Та ой вишенька-черешенька,
Милий цвіт,
Та любилися, кохалися
З малих літ.

2. Ой вишенька-черешенька
Одцвіла,
За нелюба мене мати
Оддала.

3. А я того нелюбчика
Не люблю,
Хіба піду у москалі
Запишу.

4. Наїхали за нелюбом
Татари,
Вони ж мого нелюбчика
Забрали.

5. Ой не жаль мені,
Що нелюбчика забрали,
Та жалко дуже,
Що не тісно зв'язали.

6. Ой він сукин син
Та розсукин син утече,
Та не раз, не два
Голівоньку натовче.

7. – Ой не бий мене,
Нелюбчику, хоч удень,
Нехай же я
Не вдивляю всіх людей.

8. Та побий мене,
Нелюбчику, уночі,
Та нехай же я
Переплачу поночі.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. у Києві від Міщенко Ул. з м. Лубни Лубенського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 83. Співали молодиці в Лубнах в 1900-х роках.

731. Та кохав мене батько (11-ЛР-03)

Ходою

1. Та кохав мене батько
Як білу тополю,
Віддала мене мати
В тяжкую неволю.

Приспів 1.
Ой мати, мати,
Що ти гадала,
Що за нелюба
Заміж віддала?

2. Та було б не рубати
У полі туполі.
Та було б не `ддавати
Мене молодої!
Приспів 1.

3. Та було б не рубати
У садочку вишні,
Та було б не `ддавати,
Коли не до мислі!
Приспів 2.
Ой мати, мати,
Калиновий цвіт,
Та зав'язала
За нелюба світ!

4. Та десь ти мене,
мати,
На місті купила,
Що ти мене, мати,
Навіки втопила!
Приспів 1.

5. Та було б не рубати
Зеленого гаю –
Та нащо було брати
Із иншого краю?
Приспів 2.

6. Та краще мені,
мати,
Гарячий пісок їсти,
Аніж із нелюбом
Вечеряти сісти!
Приспів 1.

7. Краще ж мені, мати.
Тяжкий камінь зняти,
Ані ж із нелюбом
Та вік вікувати.
Приспів 1.

Зап. 1923 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл. від Надії Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 31 зв., № 48.

732. Дубе кучерявой (11-ЛР-07)

1. Ду-бе ку - че-ря - вой, а все лис - том куд-ря-вой.
* 2. Все лис - том куд - ря - - - - вий...
А ста - рий па - рінь до - хо-жа - - - лой,
а сло - вом ой лас - ка - вий.

1. Дубе кучерявий,
А все листом кудрявий,

2. Все листом кудрявий...
А старий парень
дохожалий,
А словами ласкавий.

3. Словами ласкавий...
А слова ж твої ласкавії,
А дурна в тебе думка.

4. Дурна в тебе думка...
А поки я тебе не знала,
Ай гула як голубка.

5. Гула як голубка...
Гула, гула, вуркотіла
Та знялася полетіла.

6. Знялась, полетіла...
А як летіла, –
говорила:
– Горе ж мені, горе.

7. Горе ж мені, горе...
Затопила головоньку
В безоднеє море.

8. В безоднеє море...
А вже ж моїй
головоньці
Повік не зринати.

9. Повік не зринати...
А з ким любилась,
розлучилась,
Треба забувати.

10. Треба забувати...
А з ким не зналась –
повінчалась,
Треба привикати.

Зап. у липні 1951 р. Ященко Л. І., Василенко З. І., Кувеньова О. Ф. в с. Красне Кобеляцького р-ну Полтавської обл. від Шуліки Микити Йосиповича, 67 р – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 242, арк. 2.
* Від цього знака треба співати пісню, починаючи з другого куплета. (Прим. зап.)

733. Ой поброджено кіньми (11-ЛР-10)

Помірно

1. Ой по-бро - же - но кінь-ми... Ой то ж не кінь - ми, гей,

то ж не кінь-ми, а жу-ра - воч - ка з діть - ми.

Вар. зап. [Одна] ♩= 60 Помірно

Ой по-бро - же - но кінь - ми... Ой то ж не кінь-ми,

[Двоє]

гей, то ж не кінь - ми, а жу - ра - воч - ка з діть - ми.

Вар. [Неспішно]

1. Ой по-хо - же - но та й по-бро - же - но

ой ко-ло ста - ву кінь - ми. 2. Ко - ло ста - ву

кінь - ми... Ой жу-рав гра - є, та жу-рав

гра - є, та жу-ра - воч - ка ска - че.

1. Ой поброжено кіньми,
Ой то ж не кіньми, гей!
То ж не кіньми,
А журавочка з дітьми.

2. А журавочка з дітьми...
Ой журав грає, гей!
Журав грає,
А журавочка скаче.

3. А журавочка скаче...
Ой дурна дівка, гей!
Нерозумна,
Що за козаком плаче.

4. Що за козаком плаче...
Ой не плач дівко, гей!
Не плач, красна,
Бо така твоя доля.

5. Бо така твоя доля...
Ой полюбила, гей!
Козаченька,
Та при місяці стоя.

6. Ой при місяці стоя...
– Ой не я його, гей!
Полюбила,
Ой полюбила мати.

7. Ой полюбила мати...
Ой дала йому, гей!
Три рушнички,
А на четвертім стати.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 86-87; ф. 9, од. зб. 4, арк. 13; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 13. Вар. зап. Черничко П. від студ. Даценко з с. Опішня Полтавської окр. (нині с. м. т. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 36-6, од. зб. 682, арк. 11.

734. Ой похожено (11-ЛР-10)

З витяжкою

1. Ой по-хо - же - но да по-бро - же - но да ко-ло мо - го са-ду. 2. Да ко-ло мо - го са - ду...

1. Ой похожено
Т(д)а поброжено
Да коло мого саду.

2. Да коло мого саду...
Походила
Да побродила
А журавочка з дітьми.

3. А журавочка з дітьми...
Журав воде,
Да журав воде,
А журавочка дибле...

4. А журавочка дибле...
Ой п'є козак
Да горілочку,
А шинкарочка сипле...

5. А шинкарочка сипле...
Стоїть дівка,
Да стоїть красна,
Да слізоньками сипле...

6. Да слізоньками сипле...
– Не плач, дівко,
Да не плач, красна,
Бо така ж ти нещасна!

7. Бо така ж ти нещасна...
Не плач, дівко,
Да не плач, моя,
Бо така ж твоя доля!

8. Бо така ж твоя доля...
Полюбила
Да пройдисвіта,
Да при місяці стоя!

9. Да при місяці стоя...
– Не я його
Да полюбила, –
Полюбила моя мати,

10. Полюбила моя мати...
И загадала
Да мені мати
Да рушники давати.

11. Да рушники давати...
Один дала
Да другий дала,
А на третьому стала.

12. А на третьому стала...
Хустиною
Да шитим платком
Да рученьки зв'язала.

13. Да рученьки зв'язала...
Ой ізв'язала
Да білі руки, –
Да і не буде муки!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Луки Кобизького та Кирила Овраменка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 18, № 28.

735. Та й похожено (11-ЛР-10)

Поважно

1. Та й по-хо - же - но, та й по-бро - же-но та й ко-ло мо - го са - ду. 2. Та й ко-ло мо - го са - ду...

1. Та й походжено,
Та й поброджено
Та й коло мого саду.

2. Та й коло мого саду...
Та походила,
Та побродила
А журавочка з дітьми.

3. А журавочка з дітьми...
А за нею
Та журавличок
А ніженьками дибле.

4. А ніженьками дибле...
Та ой п'є козак
Та горілочку,
А шинкарочка сипле.

5. А шинкарочка сипле...
Та вона ж сипле
Та наливає,
А козак випиває.

6. А козак випиває...
А стоїть дівка
Та край порога,
Та сльози проливає.

7. Та сльози проливає...
А стоїть козак
Та коло дівки,
А дівку розважає.

8. А дівку розважає...
– Та не плач, дівко,
Та не журися,
Бо така твоя доля.

9. Бо така твоя доля...
Полюбила
Та й козаченька,
А при місяці стоя.

10. А при місяці стоя...
– Та не я ж його
Та полюбила,
А полюбила мати.

11. А полюбила мати...
Тільки мені
Та ізвеліла,
А рушнички давати.

12. А рушнички давати...
Не уповала
Та дівчинонька
На велику худобу.

13. На велику худобу...
А уповала
Та дівчинонька
А на хорошу вроду.

14. Великою
Худобою
Різниться-ділиться.

15. Різниться-ділиться...
А з вірною
Та дружиною
У світі нажиться.

Зап. 1928 р. Онищенко Д. І. в с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Онищенко Уляни. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 45-46, № 59.

736. Ой похожено (11-ЛР-10)

1. Ой по-хо - же - но, ой та й по-бро... по-бро-же-но
ой ко-ло бро - ду кінь - ми. 2. Ой ко-ло бро - ду кінь - ми...

1. Ой похожено
Ой та й побро... поброжено
Ой коло броду кіньми.

2. Ой коло броду кіньми...
Ой то й не кіньми,
Ой то й... то ж не, то не кіньми,
То журавочка з дітьми.

3. То журавочка з дітьми...
А журав грає,
Ой да жура... журав грає,
А журавочка дибле.

4. А журавочка дибле...
Та ой п᾽є козак
Ой та горі... горілочку,
А шинкарочка сипле.

5. А шинкарочка сипле...
Ой шинкарочка
Ой да нали... наливає,
А козак випиває.

6. А козак випиває...
А стоїть дівка,
Стоїть красна,
Сльози проливає.

7. Та сльози проливає...
– Ой не плач, дівко,
Ой не плач, красна,
Бо така твоя доля.

8. Бо така твоя доля...
Що полюбила
Да козаченька,
При місяці стоя.

9. Ой при місяці стоя...
– А не я ж його
Ой полюбила,
Полюбила ти, стара мати.

10. Полюбила ти, стара мати...
Ізвеліла ти
За п’яницю
Білі рушнечки давати.

11. Білі рушнечки давати...
Лучче б мені,
Та стара мати,
Ой круту гору копати.

12. Ой круту гору копати...
Ой як мені
Та за п’яницю
Білі рушнечки давати.

13. Білі рушнечки давати...
Ой копаюче
Та круту гору,
Та сяду я спочину.

14. Та сяду я спочину...
А як вийшла я
За п’яницю,
То повік його не покину.

Зап. 26.VIII 1938 р. Бандурко О. Т. від студентки Фросі Крупко, мел. Майборода П. І. у с. Кривуші Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Мізюна Михайла Гнатовича, 58 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 50 (текст), арк. 64 зв. (мел.)

737. Ти в мене косив (11-ЛР-11)

1. Ти в мене косив,
Я в тебе громадила;
Ти мене любив,
Я тебе принадила.

2. Ти мене любив,
Я тебе кохала,
А тепер покинув
Діду з бородою.

3. [А тепер покинув
Діду з бородою,]
Та й той не хоче
Говорить зо мною.

4. В діда борода –
Припічок замітати,
В мене личенько –
Хлопцям цілувати.

5. В діда борода
Як тая біла глина,
В мене личенько,
Як тая калина.

6. Я горілки не п’ю,
А від меду не вп’юся,
А таких молодців**
Повік не боюся.

Зап. 21.II 1939 р. Лебідь П., Онопа Т. Ф. у с. м. т. Велика Багачка Великобагачагського р-ну Полтавської обл. від колгоспниці бабусі Вінниченчихи, 75 р., яка знає цю пісню ще з дівоцтва. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 255, арк. 31, № 33 (текст), од. зб. 256, арк. 30 зв., № 17 (мел.).

738. Та оддай мене, моя мати (11-ЛР-12)

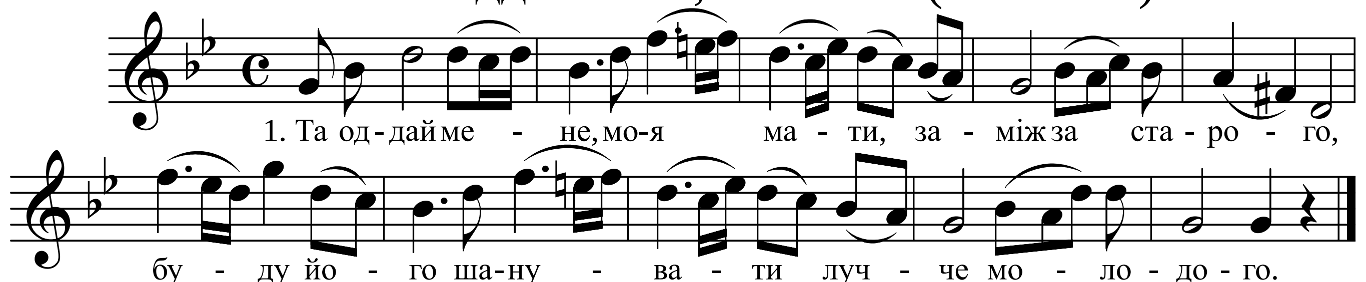

* Тактові розміри проставлено нами. (Л. Є.) ** Або "падлеців".

1. Та оддай мене, моя мати,
Заміж за старого,
Буду його шанувати
Лучче молодого.

2. Та шанувала старенького,
Стала понижати,
Стала свого старенького
У луг посилати:

3. – Та піди старий-бородатий,
У луг по калину;
Як не підеш по калину,
Далебі загину.

4. Пішов старий-бородатий
Калини ламати,
Взяла парня за рученьку
Та й повела в хату.

5. – Піди, дочко-паняночко,
Батька виглядати,
Як ітиме батько з лугу,
Давай мені знати.

6. Біжить дочка-паняночка,
У долоні плеще:
– Гуляй, гуляй, моя мамо,
Нема тата іще.

7. Я молода, як ягода,
Віри не доймала,
Одсунула кватирочку,
Сама поглядала.

8. Одсунула кватирочку –
Калина марніє...
Ой Боже мій милостивий,
Де парня подіну?

9. – Заховай мене, моя мила,
За дубові двері,
Сма лягай, моя мила,
У білій постелі.
(*Кінець пісні забуто*.)

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 23-24 (46-47), № 39.

739. Ой та й темна (11-ЛР-13)

1. Ой та й темна,
Та невесела ніченька,
Дурна ж була
Та нерозумна дівчина!

2. [Дурна ж була
Та нерозумна дівчина, –]
Полюбила
Та козаченька старого,

3. Полюбила вона
Козаченька старого,
Веде з коршми
За рученьку п’яного.

4. Та й привела,
Та й приведа до хати:
– Лягай спати
На тирсовій кроваті.

5. Лягай спати
На тирсовій кроваті,
А я піду
У зелений сад гуляти.

6. А я піду
У зелений сад гуляти...
Та й забула
Я й гулубонькам сказати:

7. – Ой гулубки,
Ви не гудіте на хаті,
Не збудіте
Мого миленького в кімнаті.

8. Я ж думала,
Що мій милий спить, не чує, –
Він на мене
Дротову нагайочку гутує.

9. Я ж думала,
Що нагайочка з папирю,
Коли ж вона
З розпроклятого римeню!

10. Я ж думала,
Що в нагайочки тонкий дріт;
Як удари, –
Булит серденько й живіт!

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 26, № 24.

740. Ой темная (11-ЛР-13)

1. Ой темная,
Та не видная ніченька,
Дурна була
Та нерозумна дівчина.

2. Полюбила
Та козаченька старого,
Веде його
Та за рученьку п'яного.

3. Веде його
Та за рученьку п'яного,
Кладе спати
На тесовій кроваті.

4. Кладе спати
На тесовій кроваті,
Сама пішла
У вишневий сад гуляти.

5. Сама пішла
У вешневий сад гуляти,
Та забула
Соловейку приказати:

6. – Ой не куй же,
Соловейку, на зорі;
Та не збуди
Мого милого в коморі:

7. Я ж думала,
Що мій милий спить, не чує,
Він на мене
Три нагаєчки готує.

8. Я ж думала,
Що нагаєчка – шуточка,
Як ударить,
То розкочеться й шкурочка.

9. Я ж думала,
Що нагаєчка з паперу,
А то вона
Із проклятого ременю.

10. Я ж думала,
Що нагаєчка жовтий дріт,
Як ударить,
То заболить серце, ще й живіт.

Зап. 1875 р. М. В. Лисенко. у с. Піски Лубнівського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Варки Вовк. ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 34, а. 2,

741. Ой темная (11-ЛР-13)

1. Ой темная
Та невидная ніченька,
Дурна була
Та нерозумна дівчина.

2. Пішла заміж
Та за козака старого,
Веде з корчми
За рученьку п’яного,

3. Кладе спати
На тесовій кроваті,
Сама пішла
У зелений сад гуляти.

4. Та забула
Соловейкам приказати,
Щоб не сміли
Та ранесенько щебетати.

Зап. Попадич Ф. у с. Шафранівка (нині Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Ярмака П. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 21, № 41 (104).

742. Ой піду я понад лугом (11-ЛР-14)

[Одна] ♩. = 88

1. Ой пі - ду я по - над лу - гом,
ой пі - ду я по - над лу - гом,
о - ре ми - лий чу - жим плу - гом.

1. Ой піду я понад лугом, (2)
Оре милий чужим плугом.

2. Чужі воли, чужа нива, (2)
Чужа мила погонила.

3. А моя стоїть за лозами, (2)
Умивається сльозами.

4. А моя стоїть за густими, (2)
Умивається дрібними.

5. Ой понесу йому їсти, (2)
Ой чи не скаже мені сісти?

6. Ой понесу йому пити, (2),
А чи не буде говорити?

7. Він наївся, він напився (2)
Та на ріллю повалився.

8. – Чого лежиш чом не ореш? (2)
Чом до мене не говориш?

9. – Що я лежу та й думаю, (2)
Що ревниву жінку маю.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від мішаного гурту. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 84-85; ф. 9, од. зб. 4, арк. 11 зв.; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 7. .

743. Ой у полі (12-ЛК-01)

1. Ой у по - лі, в ши - ро - кім роз - дол - лі,
там сто - я - ли різ - но два ду - боч - ки.

1. Ой у полі,
В широкім роздоллі,
Там стояли
Різно два дубочки.

2. Там стояли
Різно два дубочки,
Схилилися
Верхи докупочки.

3. Схилилися
Верхи докупочки,
Там сиділо
Пара голубочків.

4. Вони сиділи,
Знялись – полетіли,
На роздоллі
Спочивати сіли.

5. Воли сіли,
Сіли на роздоллі,
Вони стали,
Стали на розмові.

6. Річ говорили
Вони між собою:
– Горе тому
Та й нежонатому.

7. Горе тому
Та й нежонатому,
А ще гірше,
А хто кого любить.

8. А ще гірше,
А хто кого любить,
Любить, любить
Та ще й приголубить.

9. Любить, любить
Та ще й приголубить:
– Голубонько
Моя сизокрила!

10. Голубонько
Моя сизокрила,
Дівчинонька
Моя чорнобрива!

11. Дівчинонько,
Ізраднице моя,
Ізрадила
Мене, молодого,

12. Утратив я
Коня вороного,
А сідельце –
С-під злота самого.

13. А попруга
З зеленого шовку,
А сам, молод,
З Прилуцького полку.

14. Лучче б було
З тобою не знаться,
Ніж тепера
З тобой розлучаться.

15. Лучче б було
Сірі воли пасти,
Ніж тепера
Без тебе пропасти.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 9-11, № 5.

744. [Не високо сонце сходе] (12-ЛК-02)

♩= 56 Повільно
Одна
Усі
2. – Ти, вір-ний ко-за-че, ох і, не хо-ди-до ме-не, ох і,
бо лю-бов ни-вєр-на, ой ни во-зь(і)-ме-ж(и) ти ме-не,
бо лю-бов ни-вєр-на, ой ни во-зь(і)-ме-ж(и) ти ме(не).

1. [Не високо сонце сходе,
А низько за]ходе, ох і,
Козак до дівчини
Ой щовечора ходе.*

2. – Ти, вірний козаче, ох і,
Не ходи до мене, ох і,
Бо любов нивєрна,
Ой ни возьмеш ти мене.

3. – Ой хоть не возьму я, ох і,
Та й хоть нахожуся, ох і,
Я з тобою (жи), серце,
Ой ни наговорюся.

4. Як пришов додому, ох і,
Став він край віконьця, ой
Ще й очі не спали,
А й уже же сходе сонце.

5. Ох, ві, мої очі,
Що ви думаєте,
Що ніч на розмові,
А й удень і дрімаєте.

6. Очі мої, очі,
Очі мої карі, ой і
Привикайти, карі,
Ой гуляти біз парі.

Зап. 1989 р. Доля О. у с. Плішивець Гадяцького р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 6.

* Другу подовину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

745. Насіяла пшениченьки (12-ЛК-04)

[Солісти] Широко
Усі

1. На - сі - я - ла пше - ни - чень - ки та й ні - ко - му жа - ти,
пи - та - єть - ся син ма - те - рі: – Ко - то - ру - ю бра - ти?
Пи - та - єть - ся син ма - те - рі: – Ко - то - ру - ю бра - ти?

1. Насіяла пшениченьки
Та й нікому жати,
Питається син матері:
– Которую брати?*

2. А чи тую багатую,
Що мати веліла?
А чи бідну сиротину,
Що серце боліло?

3. Багатая, губатая
Вийде та й надметься,
А бідная сиротина
Вийде, засміється.

4. В багатої, губатої
Рушник на кілочку.
А в бідної сиротини
Брови на шнурочку.

5. В багатої, губатої
Сади та бережки,
А в бідної сиротини
Вишита мережка.

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Висачки на Лубенщині (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 10 зв..-11, № 12. Після вистави вчасники заспівали на сцені без керівника. Співгурток там не існував. (Д. О.)

746. Посіяла пшениченьку (12-ЛК-04)

1. По - сі - я - ла пше - ни - чень - ку, та ні - ко - му бра - ти,
пи - та - єть - ся син ма - те - рі, кот - ру жін - ку бра - ти. / бра - ти.

1. Посіяла пшениченьку,
Та нікому брати,
Питається син матері,
Котру жінку брати.*

2. А чи тую богатую,
Що мати веліла,
А чи тую сиротину,
Що серце боліло?

3. В багатої, горбатої
Бички та тилички,
А в бідної сиротини
Самі черевички.

4. Багатая, горбатая
На вулицю вийшла,
А бідная сиротина,
Як у саду вишня.

5. В багатої, горбатої
Рушник на кілочку,
А в бідної сиротини
Брови на шнурочку.

6. Багатая, горбатая
Всім буде гордиться,
А бідная сиротина
Всім буде кориться.

Зап. Попадич Ф. від Параски та Улі Пащенків з Диканьки (нині с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 91 (181-182).

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

747. Потеряла я колечко (12-ЛК-05)

1. Потеряла я колечко,
Потеряла я любов,
Я любов, гей, йо-хо-хо,
Потеряла я любов.

2. Ой по етому колечку
Буду плакать день і ніч,
День і ніч, гей, йо-хо-хо,
Буду плакать день і ніч.*

3. – Не плач, дівко,
Не плач, красна,
Не плач, радість ти моя!

4. З Москівщини як вернуся,
Візьму заміж за сіб'я.

5. – Ой не може цьому статься,
Щоб я була за тобой,

6. Ти багатий а я бідна
Ще й нещасна сирота.

7. Ой тепер я зостаюся
Ні жіночка, ні вдова,

8. А тепер я зостаюся
Покритушка молода.

Зап. Попадич Ф. у Опішні на Полтавщині (нині с. м. т. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) від Пшеничної Клавдії. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 130, арк. 3, № 5; вар. зап. ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 6, № 29.

748. Лугом іду, коня веду (12-ЛК-08)

1. – Лугом іду, коня веду,
Розвивайся, луже!
Сватай мене, козаченьку,
Люблю тебе дуже!**

2. Ой хоч сватай, хоч не сватай,
Хоч так не цурайся,
Щоб та слава не пропала,
Що ти женихався.

3. – Ой коли б ти, дівчинонько,
Трохи багатенька,
Взяв би тебе за рученьку,
Повів до батенька.

4. – Ой коли б я, козаченьку,
Трохи багатенька,
Наплювала б я на тебе
Й на твого батенька.

* Таким чином розспівують і подальші строфи пісні. (Л. Є.)
** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

5. – Ой коли б я, козаченьку,
Та й забагатіла,
То я б тебе ледачого
Й за харч не схотіла.

6. – Бодай же ти, дівчинонько,
Тоді заміж вийшла,
Як у полі, при дорозі
Рута-мнята зійшла!

7. – Бодай же ти, козаченьку,
Тоді оженився,
Як у млині, на камені
Кукіль уродився!

8. – Не журися, дівчинонько,
Рута зелененька,
Цей покинув, другий буде,
Ще ж ти молоденька.

9. Цей покинув, другий буде,
Другий буде кращий,
А цей буде у болоті
Над чортами старший.

10. Край битої доріженьки
Рута-мнята зійшла,
Молодая дівчинонька
Та вже й заміж вийшла.

11. А й у млині, на камені
Кукіль не зіходить,
Старий козак як собака
По вулицях ходить.

12. Ой у млині, на камені
Кукіль не вродився,
Старий козак як собака
Й досі не женився!

Зап. 1923 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл. від гурту. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 140, арк. 36-37, № 53.

749. Одна гора високая (12-ЛК-09)

♪ = 80

1. Од - на го - ра ви - со - ка - я, од дру - га ни - зень - ка, од - на дів - ка ба - га - та - я, а дру - га бід - нень - ка.

1. Одна гора високая,
А друга низенька,
Одна дівка багатая,
А друга бідненька.

2. В багатої дівчиноньки
Воли та корови,
А в бідної дівчиноньки
Самі ж чорні брови.

Зап. 19.X 1938 р. Гайдай М. П. у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Марини Аврамівни Бут, 57 р. та Усті Петрівни Прус, 65 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 240, арк. 3, № 3.

750. Одна гора високая (12-ЛК-09)

Одна ♩= 70 Повільно — Друга

1. Од - на го - ра ви - со - ка - я, а дру - га - я ниж - че,

Швиденько

од - на ми - ла да - ле - ка - я, йа дру - га - я ближ(че).

1. Одна гора високая,
А другая нижче,
Одна мила далекая,
Йа другая ближче.

2. Що й у теї далекої
Воли та корови,
А й у теї близенької
Чорнесенькі брови.

Зап. Сопілка Т. у с. Хитці Лубенського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музка. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 25. Зазначено, що веснянка.

751. Та бодай тая степовая (05-БК-08=12-ЛК)

[Соло] ♩= 68 [Гурт]

1. Та бо-дай та-я сте-по-ва - я мо-ги-ла за - па - ла, мо-ги-ла за - па - ла.

1. Та бодай тая степовая
Могила запала. (2)

2. Та я під нею жито жала,
Вечерю втеряла. (2)

3. Та утеряла я учора,
Втеряю й сьогодня. (2)

4. Та не ходила на улицю,
Не буду ходити. (2)

5. Та обіщався багатий син
На улиці бити. (2)

6. Та бодай тебе, та ой, побила
Лихая година, (2)

7. Та не любила багатого,
Не буду й любити. (2)

Зап. 1940 р. Гайдай М. П. у м. Маріуполі Донецької обл. від Бережного Михайла Даниловича, 35 р. з с. Великий Перевіз Шишацького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 290, арк. 30, № 41.

752. Як був я багач (12-Лс)

1. Як був я ба - гач, то у - сяк ме - не знав, а став при - вбо - гать, ста - ли лю - ди за - бу - вать.

1. Як був я багач,
То усяк мене знав,
Став я привбогать*,
Стали люди забувать.**

2. Поміж двір ідуть,
Мене минають,
По отечеству
Не звеличають.

3. Вони п'ють, їдять,
Бідняків судять:
– За що ж той бідняк***
Зайшов у кабак.

4. Ми хоч вип'ємо,
Так заплатимо,
В тебе, бідняка,
Нема й п'ятака.

5. – Ой ви, багачі,
У вас тисячі,
Я в вас зароблю
Й я кварту куплю.

6. Своїм беднякам
По стакану дам,
А вам, багачам,
Запалу задам.

Зап. 22.VIII 1938 р. Бандурко О. Т. (текст), Майборода П. І. (мел.) у с. Кривуші Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Мізюна М. Г. та його сина Володимира, 22 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 42 зв.-43 (текст), арк. 60 зв. (мел.).Українські народні пісні в записах П. Майбороди, с. 100.
* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)
** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.) *** Вар.: За що ти, бідняк.

753. Ой піду я на долину (13-ЛР-02)

♩=66 Помірно

1. Ой пі-ду я на до-ли-ну, по-див-лю-ся на ка-ли-ну: до-ли-на ши-ро-ка, ка-ли-на ви-со-ка, аж до-до-лу гіл-ля гнеть-ся.

1. Ой піду я на долину,
Подивлюся на калину:
|: Долина широка,
Калина висока,
Аж додолу гілля гнеться. :|

2. А під тою калиною
Стояв козак з дівчиною.
|: Дівчинонька плаче,
Сльози проливає,
Свою долю проклинає. :|

3. – Ой коли б я була знала,
Не йшла заміж та й гуляла
|: У рідного батька,
У рідної неньки,
Як маківка процвітала. :|

4. Ой піду я на долину,
Подивлюся на калину:
|: Долина широка,
Калина висока,
Аж додолу гілля гнеться. :|

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Сватки Гадяцького р-ну Полтавської обл. від учасниць хору Сватківського будинку культури: Сватківської Галини Григорівни, 1948 р. н., Сватківської Надії Григорівни, 1936 р. н. та ін. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 5.

754. Коли б же я було знала (13-ЛР-02)

1. Ко-ли б же я бу-ло зна-ла, не йшла за-між та гу-ля-ла. То-то го-ре, то-то бі-да, го-лі-вонь-ка мо-я бід-на.

1. Коли б же я було знала,
Не йшла заміж та гуляла.
Приспів:
Тото горе, тото біда,
Голівонька моя бідна.

2. Заміж піти – треба знати:
Пізно лягти, рано встати.
Приспів.

3. Діжу мішу, рука в тісті,
Дитя плаче у колисці.
Приспів.

4. Поки діжу замісила,
Свиня двері розломила.
Приспів.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. від матері та тітки. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 36 (71-72), № 75.

755. Ой вийду я на ту гору (13-ЛР-02)

1. Ой вийду я на ту гору,
Стану, гляну на долину.
Долина широка,
Калина висока,
Аж додолу гілля гнеться.*

2. А під тою калиною
Стояв козак з дівчиною.
Дівчинонька плаче,
Сльози проливає,
Свою долю проклинає.

3. – Ой якби я було знала,
Не йшла б заміж та гуляла
У рідної неньки,
У свого батенька,
Як маківка, розцвітала.

4. А тепер я мушу знати,
Пізно лягти, рано встати,
Свекрусі годити,
Зовицю любити
Ще й до мужа говорити.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспіває), Чмига Галина Миколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 40 (209).

756. Ой вийду я у долину (13-ЛР-02)

1. Ой вийду я у долину,
Подивлюсь я на ту гору:
Долина глибока,
Калина висока,
Гілля гнеться аж додолу.

2. Шо під тою калиною
Стояв козак з дівчиною.
Дівчінонька плаче,
Сльози проливає,
Свою долю проклинає:

* Останні три рядки кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

3. – Ой коли б я було знала,
Не йшла б заміж да гуляла
У рідного батька
Й у рідної неньки,
Як маківка, процвітала.

4. А йти заміж, треба знати:
Пізно лягти, рано встати.
Пізненько лягала,
Раненько вставала,
Все свекрусі догождала.

5. Ой угорі калинонька,
Там плакала дівчинонька:
І прала й варила,
Старалась, робила,
А свекрусі не вгодила.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 10 (92).

757. Зелена ялина (13-ЛР)

♩= 64 Повільно

1. Зе - ле - на я - ли - на з-під ко - ре - ня ви - йшла,
да - ла ме - не ма - ти за - між, бо я в не - ї лиш - ня.

1. Зелена ялина
З-під кореня вийшла,
Дала мене мати заміж,
Бо я в неї лишня.*

2. Ой грайте, музики,
Бийте у покришки,
Бувайте здорові,
Мої товаришки.

3. Ой вийду на гору
Та й гляну додолу.
– Вари ж, мати, вечеряти
Та й на мою долю.

4. – Варила, варила
Собі тільки трошки,
Нема тобі ж, моя доню,
Ні миски, ні ложки.

5. Миску я розбила,
Ложку розлупила,
Іди, доню, вечеряти,
Де діло робила.

6. – Згадай мене, мамо,
Хоть раз у вівторок,
А я [ж] тебе ізгадаю
На день разів сорок.

7. Згадай мене, мамо,
Ложечки помивши,
А я [ж] тебе ізгадаю,
Як ляжу, не ївши.

8. Зелена ялина
З-під кореня вийшла,
Дурна була молодая,
Рано заміж вийшла.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Коровaї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспівує), Чмига Галина Итколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 4 (173). Мелодія синкопована західноукраїнська. (Л. Є.)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

758. Ой як забіжу (13-ЛР-06)

1. Ой як забіжу
Та льон пов'яжу*,
Хоч сухою ожиною.
Ой перекажу
Своєму милому
Хоч чужою чужиною.

2. Хай хоч сам їде,
Хоч коня веде,
Хоч лугами берегами.
Ой що я живу,
Живу проживаю
Між лихими ворогами.

3. Що я вороги
Стопчу під ноги,
Руту-м'яту перескочу,
Ой оддай мене,
Моя рідна мати,
За кого я сама схочу.

4. Оддала мати,
Оддала стара,
За кого я не хотіла,
Ой шуміть, гуде
Дротяна нагайка
Біля мого білого тіла.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 19; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 35.

759. Розкопаю гору (13-ЛР-07)

1. Роскопаю* гору,
Ой роскопаю гору,
[Ой] посажу я рожу.

2. Вітер рожу має, [2]
Мати дочку лає.

3. Мати дочку лає, [2]
Гулять не пускає.

4. – Пусти мене, мати, [2]
На час погуляти.

5. На час, на часочок [2]
Подать голосочок.

6. Подать голосочок [2]
На дальній восточок,

7. Нехай той почує, [2]
Що зі мной ночує.

8. Нехай той побаче, [2]
Що зі(а) мною плаче.

Зап. 1939 р. Онопа Т. Ф. у м. Хорол Хорольського р-ну Полтавської обл. від артілі, заводить Лисенко Галя, 30 р., виводить Малосвітня Поля, 18 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 256, а. 33, № 26 (мел.), арк. 5 зв.. (текст).

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

** Тактові розміри проставлено нами. (Л. Є.)

760. Туга за тугою (13-ЛР-09)

1. Туга за тугою,
Журба зажурбою,
Оддав мене батько
Заміж молодою.*

2. За лісом не бачу,
За шумом не чую,
За ревнивим мужом
Дома не ночую.

3. – Пусти ж мене, милий,
До броду по воду,
До броду по воду
Та й до свого роду.

4. – Не пущу ж тебе, мила,
До броду по воду,
Бо ти все розкажеш
Про нашу незгоду.

5. – Як будуть питати,
Я буду мовчати,
Як сльози поллються,
То я вийду з хати.

6. – Додому, додому,
Нероба моя,
Не їла й не пила
Худоба твоя.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Маліченко В. Г., Кочерги Г. С., Трохименко Н. В., Цимбал Л. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 28.

761. Вода за водою (13-ЛР-09)

1. Вода за водою,
Біда за бідою,
Дала мене мати
Заміж молодою.*

2. Дала мене мати
За ліс, за діброву,
За ліс, за діброву,
За недобру долю.

3. За лісом не бачу,
За вітром не чую,
За недобрим мужем
Дома не ночую.

4. – Пусти ж мене, милий,
До броду по воду,
До броду по воду
Та й до мого роду.

5. – Ой не пущу, мила,
Та й до твого роду,
Бо ти все розкажеш
Про нашу незгоду.

6. – Як будуть питати,
Я буду мовчати,
Як поллються сльози,
То я вийду з хати.

7. Як сестра питала,
То я й промовчала,
Як мати спитала,
То я й заплакала.

8. Бодай тебе, милий,
Гадюка кусала,
Щоб я своїй неньці
Правди не сказала.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспівує), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю, Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 3 (172).

762. Ой сама я, сама (13-ЛР-10)

1. Ой сама я, сама,
Як билиночка в полі,
Та й не дав мені Бог
А ні щастя, ні долі.

2. Тільки дав мені Бог
Ай ревнивого мужа,
А що він п'є та й гуляє
Та мене (й) розоряє.

3. А що він п'є, гуляє
Та мене й розоряє,
Як прийде він додому,
Не говорить зо мною.

4. А як прийде він додому,
Не говорить зо мною,
Не зо мною, молодою,
Ні з дитиною малою.

5. А ні зо мною, молодою,
Ні з дитиною малою,
А як би ж мені, моє серце,
Розійтися із тобою.

Зап. 15.Х 1938 р. Гайдай М. П. у с. Литвяки Лубенського р-ну Полтавської обл. від Комличенко Галини Кирилівни, 30 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 240, арк. 15, № 10.

763. Ой одна я, одна (13-ЛР-10)

1. Ой одна я, одна,
Як билинонька в полі,
Та й не дав мені Бог
Ані щастя, ні долі.

2. Ані щастя, ні долі...
Тільки дав мені Бог
А ревнивого мужа.

3. А ревнивого мужа...
Що він п'є та гуляє,
Та мене розоряє.

4. Та мене розоряє...
А як прийде він додому,
Не говорить зо мною.

5. Не говорить зо мною...
А чи мені, серце моє,
Розійтися с тобою?

Зап. 1928 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл. від Т. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 140, арк. 35.

764. Вітер віє (13-ЛР-11)

1. Ві-тер ві - є та ще й по - ві - ва - є, ма-ти доч-ку про жит-тя пи - та - є. 2. – Спи - тай, ма - ти, спи - тай, ма-ти, сі-ро-го у - тя - ти, сі-ре у-тя на мо-рі но - чу - є, во-но ж мо - є все го-рень-ко чу - є.

1. Вітер віє
Та ще й повіває,
Мати дочку
Про життя питає.

2. – Спитай, мати, (2)
Сірого утяти,
Сіре утя
На морі ночує,
Воно ж моє
Все горенько чує.

3. Перве горе –
Свекруха лихая,
Друге горе –
Дитина малая.

4. Третє горе, (2)
Ще й лиха година –
Попалася
Невірна дружина.

5. Їде милий
У поле орати,
Мене бере
Воли поганяти.

6. Правой ручкой (2)
Воли поганяє,
Лівой ручкой
Сльози утирає.

7. – Гей, ви, воли,
Воли круторогі!
Пропадайте,
Мої чорні брови!

8. Гей, ви, воли,
Воли полові!
Пропадайте,
Літа молодії!

9. Гей, ви, воли,
Від поля додому,
Не говорить
Мій милий зо мною.**

Зап. Щепотьєв В. від Лукашенко з с. Шафранівка Шишацького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 9-10, № 10.

765. Із-за гори (13-ЛР-11)

1. Із - за го - ри, та із - за го - ри та віт-рець по - ві - ва - - є, та ма-ти доч-ку та про жит - тя пи - та - є.

1. Із-за гори,
Та із-за гори
Та вітрець повіває,
Та мати дочку
Та про життя питає.

2. – Спитай, мати,
А спитай, мати,
А й сірого утяти,
Та сіре й утя
Та й на морі ночує.

3. Сіре утя,
Та й сіре утя
А й на морі ночує,
А й воно ж моє
Та й же горе чує.

* Мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)
** Співаючи 2, 3. і 4 строфу, не співають 8-го і 9-го такту. Остання строфа співається як перші чотири такти. (В. Щ.)

4. Перве горе,
Та перве горе –
А й дитина малая,
А друге горе –
Та свекруха лихая.

5. Друге горе,
Та друге горе –
А й свекруха лихая,
А третє горе,
Що мій милий
ревнивий.

6. Що він іде,
Та що він іде
Та й у поле орати,
А мене ж бере
Та волів поганяти.

7. – Ой гей, воли,
Та й ой гей, воли,
Та сірі й полові,
Та прошли ж мої
Та й літа молодії.

8. Ой гей, воли,
Та й ой гей, воли,
Та сірі й половенькі,
Та прошли ж мої
Та й літа молоденькі.

Зап. Щепотьєв В. від Білокур М. з с. Березоточа Лубенського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 10, № 11.

766. Із-за гори (13-ЛР-11)

Помалу

1. Із - за го-ри, та із-за го-ри а віт-рець по-ві - ва - є, а ма-ти доч - ку та про жит - тя пи - та - є.

1. Із-за гори,
Та із-за гори
А вітрець повіває,
А мати дочку
Та про життя питає.

2. – Спитай мати,
Та спитай мати
А сірого утяти,
А сіре утя а на морі
ночує
Та все горенько чує.

3. Перве горе,
Та перве горе
А дитина малая,
А друге горе
А свекруха лихая.

4. Друге горе,
Та друге горе
А свекруха лихая,
А третє горе,
А мій милий
ривнивий,

5. Що сам їде,
Та що сам їде
А у поле орати,
А мене ж бере
А волів поганяти.

6. Ой гей, воли,
Та ой гей, воли,
А сірі полові.
А вернітеся,
Та літа ж молодії.

7. Ой гей, воли,
Та ой гей, воли,
А сірі круторогі,
А вернітеся,
Та мої чорні брови.

8. Сірі воли,
Та сірі воли
А в ярмі полягають,
А брови ж мої
Та од вітру линяють.

9. Сірі воли,
Та сірі воли
А в ярмі напасуться,
А літа ж мої
Та й назад не
вернуться.

Зап. 1922-1928 рр. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Г. Онищенко і А. Яременко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 1, № 1.

767. Ой з-за гори (13-ЛР-11)

[Одна] ♩= 50 Повільно, з смутком [Усі]

1. Ой з-за го - ри, ой із - за го - ри та ві - тер по - ві - ва - є, ма - ти доч - ку а про жит - тя пи - та - є.

Вар. зап.

Помірно

1. Ой з-за гори,
Ой із-за гори
Та вітер повіває,
Мати дочку
А про життя питає.

2. – Спитай, мати,
Ой спитай, мати,
Та сірого вутяти,
Сіре вутя
Та на морі ночує.

3. Сіре вутя,
Ой сіре вутя
На морі ночує,
Воно ж моє
А все горенько чує.

4. Сіре вутя,
Ой сіре вутя
Та на морі плаває,
Воно ж моє
А все горенько знає.

5. Перше горе,
Ой перше горе
А свекруха лихая,
Друге горе
А дитина малая.

6. Третє горе,
А третє горе
А мій милий ревнивий,
Сам він їде
Та у поле орати.

7. Сам він їде,
Ой сам він їде
Та у поле орати,
Мене бере
Та волів поганяти.

8. – Ой гей, воли,
Та гей, воли,
А воли полові,
Пройшли мої
Ой літа молодії.

Зап. 1926 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту хлопців та дівчат. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 67-68. Вар. зап. ф. 9, од. зб. 4, арк. 6; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 9.

768. Із-за гори (13-ЛР-11)

[Спокійно]

1. Із-за гори
Та вітер повіває,
Мати дочку
Та про життя питає.

2. – Чи ти, мамо,
То горенька не знаєш,
Що ти мене
Та про життя питаєш.

3. Перше горе –
Та дитина малая,
Друге горе –
Та свекруха лихая.

4. Друге горе –
Та свекруха лихая,
Третє горе –
Та мій милий ревнивий.

5. Що сам їде
Та у поле орати,
Мене бере
Та воли поганяти.

6. – Ой гей, воли,
Та сірі, полові,
Пройшли мої
Та літа молодії.

Зап. Петренко Л. у с. Яхники Лохвицького р-ну Полтавської обл. від Л. Петренко. – ІМФЕ, ф. 10, од. зб. 6, арк. 109.

769. Ой з-за гори (13-ЛР-11)

Широко

1. Ой з-за го - ри та ві-тер по - ві - ва - є,
ма - ти доч - ку та про жит - тя пи - та - є.

1. Ой з-за гори
Та вітер повіває,
Мати дочку
Та про життя питає.

2. – Спитай, мати,
Сірого вутяти,
Сіре вутя
Та й на морі ночує,

3. Воно ж моє
Та все горінько чує.
Перше горе:
Свекруха лихая,

4. Друге горе:
Дитина малая,
Третьє горе:
Мій милий ревнивий.

5. Десь поїхав
У поле орати,
А мене бере
Волів поганяти.

6. Та десь поїхав
У луг городити,
А мене бере
Хворост волочити.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. у с. Білоцерківка (нині Великобагачанського р-ну Полтавської обл.) від Грицької. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 6 зв., № 32; од. зб. 130, арк. 3 зв., № 8; од. зб. 131, арк. 2, № 5.

770. Ой з-за гори (13-ЛР-11)

1. Ой з-за го - ри та й ві - тер по - ві - ва - є,
а ма - ти доч - ку а про жит - тя пи - та - є.

1. Ой з-за гори
Та вітер повіває,
А мати дочку
А про життя питає.

2. – Спитай, мати
Сірого вутяти,
Сіре утя
Та й на морі ночує,

3. Воно ж моє
Та все горенько чує.
Перше горе –
Свекруха лихая,

4. Друге горе –
Дитина малая,
Третє горе –
Мій милий ревнивий

5. Десь поїхав
У поле орати,
А мене бере
Волів поганяти;

6. Та десь поїхав
У луг городити,
А мене бере
Хворост волочити.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Переятинець з с. Велика Павлівка на Зіньківщині (нині Зіньківського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 68 (136), № 170.

771. Ой з-за гори (13-ЛР-11)

♩= 84

1. Ой з-за го - ри та ві - тер по-ві - ва - є, а ма-ти
доч - ку та про жит - тя пи - та - є. 2. Спи-тай, ма - ти, та спи - тай...

Вар.

Одна Протяжно Двоє і більше

1. Із - за го - ри ой ві - тер ро - ві - ва - є,

Усі

ма - ти доч - ку ой про жит - тя пи - та - є.

Одна Двоє і більше

2. – Спи - тай, ма - ти ой сі - ро - го у - тя - ти,

*

сі - ре у - тя ой на мо - рі но чу(є).

1. Ой з-за гори
Та вітер повіває,
А мати дочку
Та про життя питає.

2. – Спитай, мати,
Та спитай, мати,
Сірого утяти.

3. Сіре ж утя,
Та сіре утя
Та на морі ночує,
Воно ж моє
Все горенько чує.

4. Перше горе,
Та перше горе –
Свекруха лихая,
Друге горе –
Дитина малая.

5. Друге горе,
Та друге горе –
Дитина малая,
А третє горе –
Мій милий ревнивий.

6. Що він їде,
Та що він їде
У поле орати,
Мене ж бере
Волів поганяти.

7. – Ой гей, воли,
Та ой гей, воли
Сірі-сіресенькі,
Та полиняють
Брови чорнесенькі.

8. – Ой гей, воли,
Та ой гей, воли
Сірі половїї,
Та пропадають
Літа молодії.

9. Ой гей, воли,
Та ой гей, воли!
А сам за плугом ходить,
Він до мене
Ввесь день не говорить.

Зап. Шмиговський А. Д. від Ул. Мищенко з м. Лубни Лубенського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 177, № 235. Співали в 1910 р. Вар. мел. зап. 12.VIII 1952 р. експ. ІМФЕ у с. Сулими Шишацького р-ну Полтавської обл. від гурту дівчат. – ІМФЕ, ф. 140, арк. 3, № 2. Розшифр. Ященко Л. І.

772. Ой хотіла та мене мати (13-ЛР-14)

Не швидко

1. Ой хо-ті-ла та ме-не ма-ти та за ба - га-то - го за-між від-да-ти.

1. Ой хотіла та мене мати
Та за багатого заміж віддати.

2. А віддала та за такого
Та за п'янюгу та за гіркого.

* У другому куплеті і, очевидно, у всіх дальших куплетах, верхній голос вступає з другої половини куплету, на словах "сіре утя". (Л. Я.)

3. П’є п’янюга, п’є неділю,
А я ж нічого йому не подію.

4. Вже на другу поступає,
А мене ж мати все й посилає:

5. – Іди, доню, дорогою
Та за гіркою п’янюгою.

6. Та не стрівай на дорозі,
А в шинкарки та на порозі.

7. – Здоров, здоров, та шинкарко,
Здоров була молода!

8. Здоров була, молода,
Чи тут моя гірка п’янюга?

9. Пропив бички ще й телички,
Пропив мої чиривички.

10. Пропив воли та корови,
Пропив мої чорні брови.

11. Пропив штани ще й сорочку,
А сам сидит, плаче при куточку.

12. Пропив постоли ще й унучі, –
Йде додому та й плаче, йдучи.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 23 зв.-24, № 21.

773. Ой хотіла мене мати (13-ЛР-14)

1. Ой хотіла мене мати (2)
Та й за багатого віддати.

2. Та й оддала за такого, (2)
Та й за п’яницю, та й за гіркого.

3. Що п’яниця п’є неділю, (2)
Я нічого йому не сподію.

4. На другую наступає, (2)
Мене мати посилає:

5. – Іди, доню, дорогою (2)
За своєю п’янюгою.

6. Та й не стрічай на дорозі, (2)
Стрічай в шинкарки на порозі.

7. Пропив воли, пропив брички, (2)
Пропив моє біле личко.

Зап. 13.VIII 1938 р. текст Бандурко О. Л., мел. Майборода П. І. від перонного контролера Волошина Онопрія Микитовича, 63 р. з с. Глобине Глобинського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 27 (текст), арк. 72 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 68.

774. Ой мамо моя старая (13-ЛР-18)

1. – Ой мамо моя старая,
За віщо мене скарала?

2. За віщо мене скарала,
За п’яниченьку оддала?

3. А п’яниченька все п’є та п’є,
Прийде додому, мене б’є.

4. – Привикай, доню, привикай
Та в віконечко утікай.

5. – Не втечеш, мамо, не втечеш,
Пійма п'яниця за плече.

6. А в мене плече гаряче, –
П'яниця руку попече.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. від Ул. Мищенко з м. Лубни Лубенського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 132, № 177. Співали 1910 р.

775. Ой мати моя старая (13-ЛР-18)

1. – Ой мати моя старая,
Нащо ти мене кохала?

2. Нащо ти мене кохала, –
За п'яниченьку віддала.

3. Що п'яниченька водку п'є,
Прийде додому, мене б'є.

4. – Привикай, доню, привикай,
Роскіш, воленьку забувай,

5. У сад зелений не тікай,
В саду зеленім – могила,

6. А на могилі – калина,
А на калині – зозуля.

7. А на калині – зозуля,
Вона ж не кує – жартує.

8. Вона не кує – жартує
І ніхто її не чує.

9. Тільки почула невістка,
Рано по воду ходяче.

10. Рано по воду ходяче,
Своїй свекрусі годяче.

Зап. 1939 р. Онопа Т. Ф. у с. м. т. Велика Багачка Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від гурту колгоспниць, текст від Вінниченко Килини, 33 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 256, арк. 7 (текст), арк. 29 (мел.), № 10.

776. Ой верба, ти верба (13-ЛР-19)

1. – Ой верба, ти верба
Та кучерява,
Та хто ж тобі, вербо,
Та верхи розвива?

2. – Завивають мене
Та густі лози,
Облили та дівку
Ой дрібні сльози.

3. Ой не знала мати,
За кого дати,
Віддала мене
За п'яниченьку.

4. За п'яниченьку
Та й за гіркого,
Що пропив коня
Та вороного.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Карпусенка з гуртом із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 49 (98), № 23 (118).

777. Ой вербо, вербо (13-ЛР-19)

Одна ♩. = 84 Помірно — 2 Усі

1. Ой вер - бо, вер-бо, де ти зрос-ла, що тво-є лис - тяч-ко во - да знес - ла?

1. Ой вербо, вербо,
Де ти зросла,
Що твоє листячко
Вода знесла?*

2. Ой знесла, знесла
Тиха вода,
А я й молода,
Як ягода.

3. А я й молода,
Як ягода,
Не піду заміж
За рік, за два.

4. А хіба піду
Аж п'ятого
За того п'яницю
Проклятого.

5. А люди кажуть,
Що він не п'є,
А він щовечора
З корчми іде.

6. Пропив коня
Вороного,
Сам вертається
По другого.

7. – Ой мила моя,
Викуп коня,
А як не викупиш, –
Уб'ю тебе.

8. – Не раз, не два
Викупала, –
У віконечко
Утікала.

9. У віконечко
Утікала,
В вишневім садочку
Ночувала.

10. В вишневім садочку
Ночувала,
Різних пташечок
Наслухалась.

11. Що соловейко
Все тьох та й тьох,
А я, й молода,
Все ох та й ох.

12. А я, й молода,
Все ох та й ох, –
Сльози котяться,
Як той горох.

13. А зозуленька:
Ку-ку, ку-ку,
За що ж я терплю
Таку муку?

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від жінок-пенсіонерок: Чекмез Олександри Андріївни, 1914 р. н., Гринь Олени Пилипівни, 1905 р. н., Сергієнко Агафії Іванівни, 1908 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк.34, № 31.

778. Ой зацвіла (13-ЛР-20)

Помалу

1. Ой за - цві - ла чер - во - на ка - ли - на над кри - ни - це - ю, го - режи - ти, мо - я рід - на ма - ти, жи - ти за п'я - ни - це - ю. / - ю.

1. Ой зацвіла
Червона калина
Над криницею,
Горе жити,
Моя рідна мати,
Жити за п'яницею.*

2. Що п'яниця
Та й не робітниця,
День і нічку п'є,
А як прийде
Із шинку додому,
Мене, молодую, б'є.

3. У неділеньку
Рано-пораненьку
Моя мати йде,
Питається
В діточок маленьких,
Чи п'яниця дома є?

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

4. – Потихісіньку,
Помалісіньку,
Моя мати, йди,
Спить п’яниця
В рубленій коморі,
Гляди, його
Та й не розбуди.

5. – Нехай же він спить,
Бодай він не встав,
Щоб твоєї
Бідної головки
Більше і не клопотав.

6. – Ой не клени,
Моя матусенько,
П’яниці мого:
Єсть у мене
Діточки маленькі,
Горе жити без нього.

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від гурту. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 27 зв., № 41.

779. Ой у лузі (13-ЛР-20)

1. Ой у лузі
Червона калина
Над криницею,
Горе мені,
Моя матусенько,
Жить з п’яницею.*

2. Що п’яниця
Не робітниця,
День і ніч він п’є,
А як прийде
Із шинку додому,
Мене, молодую, б’є.

3. Ой сяду я
Край віконця
Хустиночку шить,
Загляну я
У нове віконце –
Матінка біжить.

4. Загляну я
У нове віконце –
Матінка біжить,
Питається
Діточок маленьких,
Чи п’яниця дома спить?

5. – Потехісеньку,
Поманісеньку,
Моя матусенько, йди!
Спить п’яниця
В рубленій світлонці,
Гляди, його не розбуди.

6. – Бодай же він,
Моя доню,
Бодай спав, не встав,
Щоб твоєї
Бідної головоньки
Та й не клопотав.

7. – Ой не лай, не лай,
Моя матусенько,
П’яниці мого,
Єсть у мене
Діточки маленькі –
Горе мені буде без його.

Зап. 1927 р. Сапко М. К. у с. Мокіївці Чорнухінського р-ну Лубенської окр. (нині с. Мокіївці Миргородського р-ну Полтавської обл.) від Антоніни Чабанової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 155, арк. 3 зв.-4, № 4.

780. Що я зроду (13-ЛР-21)

1. Що я зроду
Живу сиротою,
Ой шо я змалу
Добра не згадаю.

2. Що я змалу
Добра не згадаю,
Ой а ще к тому
Прироїли люде.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

3. А ще к тому
Прироїли люде:
Ой іди заміж,
Добре тобі буде.

4. Що я людську
Воленьку вволіла,
Ой пішла заміж,
Головоньку втопила.

5. Утопила
В глибоку криницю,
Ой пішла заміж
За гірку п'яницю.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 8 зв.; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 33 зв.

781. Ой як була я (13-ЛР-21)

1. Ой як була я
Сім год удовою
Та не чула
Землі під собою.

2. Ой прираяли
Вороженькі-люде:
– Підеш заміж,
Добре тобі буде.

3. А я людську
Воленьку вольнила,
Пішла заміж –
Головку втопила.

4. Ой утопила
В безоднеє море,
Ой та узнала,
Яке в світі горе.

5. Та й утопила
В безодню криницю.
Пішла заміж
За горьку п’яницю.

6. Ой не вміла
Свекрусі годити,
Пішла рано
Милого будити:

7. – Ой устань, устань,
Моє милування,
Стоїть тобі
Готове вмивання.

8. Ой стоїть тобі
Водиця в кубочку,
Шитий білий
Рушник на кілочку.

9. Ой стоїть тобі
Горілочка в пляшці,
А на закуску –
Вареники в маслі.

Зап. 27.IV 1938 р. Гайдай М. П. у Миколаєві від Галати Параски Григорівни, 40 р. з с. Дзюбанівка (нині Козельщинського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 221, арк. 41, № 20.

782. А як була я (13-ЛР-21)

1. А як була я
Й сім літ удовою,
То й не чула
Землі під ногою.

2. Де й взялися
Та добрі люди:
– Вийди заміж,
Добре тобі буде.

3. А я тую
Воленьку вволила,
Пшла заміж,
Голівку втопила.

4. Втопила голівку
В глибокеє море,
Пішла заміж,
А за мужем горе.

5.Втопила голівку
В глибоку криницю,
Піщла заміж
За гіркого п’яницю.

Зап. 1944 р. Шмиговський А. Д. від учительки Яременко Ганни (перейняла від батька) з м. Миргород Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 146, № 198. Співали до 1910 р.

783. Ой недавно (13-ЛР-21)

1. Ой недавно
Сиротою стала
Та багато
Горенька узнала.*

2. Ой казали
Мені добрі люди:
– Вийди заміж,
Добре тобі буде.

3. А я людську
Воленьку вволила**,
Вийшла заміж,
Голівку втопила.

4. Втопила голівку
В глибокій криниці,
Вийшла заміж
За гірку п'яницю.

5. А п'яниця
Все п'є та гуляє,
А прийде додому,
Як не б'є, так лає.

6. Ой не літайте,
Голуби, по хаті
Та не розбудіть
Ви п'яницю в кроваті.

7. Бо я знаю,
Коли розбудити,
Ой як почне
Сонечко сходити.

8. – Вставай, вставай,
Миле милування,
Вже готове
Тобі умивання.

9. У садочку –
Вода у тазочку,
У кімнаті –
Рушник на кілочку.

10. У світлиці –
З медом паляниці
Задля тебе,
Мій гіркий п'яниця.

Зап. 12.VIII1938 р. Бандурко О. Т., мел. Майборода П. І. у м. Кременчук Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Сіманової Ніни Михайлівни, 21 р., робітниці суконної фабрики. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 32 зв. (текст), арк. 65 зв. (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 65-66.

784. Ой на горі (13-ЛР-21)

1. Ой на горі
Висока могила,
На могилі
Червона калина.*

2. На могилі
Чорний ворон кряче,
На чужині
Сиротина плаче.

3. Ой недавно
Сиротою стала
Та багато
Горенька зазнала.

4. Нараяли
Мене добрі люди:
– Вийди заміж,
Добре тобі буде.

5. А я людську
Воленьку вволила,
Вийшла заміж,
Головку втопила.

6. Утопила
В безодну криницю,
Вийшла заміж
За гурку п'яницю.

Зап. там само Бандурко О. Л., мел. Майборода П. І. у Кременчуці від студенток технікуму Фросі Крупко, Ніни Соломко. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 38 зв.-39 (текст), арк. 69 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 70-71.

* Різночитання у тексті та мелодії. Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

** Вар.: А я людям воленьку вволила.

785. На Вкраїні (13-ЛР-21)

1. На Вкраїні
Висока могила.
На могилі –
Червона калина.

2. На калині
Чорний ворон кряче.
На чужбині
Сиротина плаче.

3. Ще й недавно
Сиротою стала –
Та багато
Горенька зазнала.

4. Нараяли
Воріженьки-люди:
– Вийди, дівко, заміж –
Добре тобі буде.

5. А я людську
Воленьку вволила.
Вийшла заміж,
Голівку втопила.

6. Утопила
В глибоку криницю.
Вийшла заміж
За гірку п'яницю.

Зап. 1978 р. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 24.

786. Дівка з моря (13-ЛР)

1. Дівка з моря,
Та з моря умивалась,
Гей, та з городом прощалась:

2. – Прощай, город,
Та ще й наша деревня,
Гей, та з крутими горами,

3. Зостається
Та дівка молодая,
Гей, та з чорними бровами.

4. Брови чорні
Та ще й глазоньки карі,
Гей, та пропала я з вами.

5. Бо жонатий та старий,
Ще й горбатий,
Гей, а сукин син проклятий

6. Побив дівку,
Та побив красну,
Гей, та побив понапрасну.

Зап. Попадич Ф. від Івана Батрака з гуртом із с. Тимченківки (нині Машівського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 21 зв., № № 83.

787. Ой лечу, лечу (14-ЛР)

1. Ой лечу, лечу
Через Гадячу,
Ой сяду, впаду
В батенька в саду,

2. Буду я кувать,
Батька викликать:
– Вийди, татоньку,
На порадоньку.

3. Вийди, татоньку,
На порадоньку,
Я ж тобі розкажу
Усю правдоньку.

4. Вчора звечора
Мене свекор бив,
Ой побив, побив
Та й пішов між мир,

5. Ще й він хвалиться,
Вихваляється:
– Ой добре, добре
Чуже дитя бить.

6. Ой добре, добре
Чуже дитя бить
Що не лається,
Не змагається,

7. Тільки слізоньками
Умивається,
Білим рукавом
Утирається.

Зап. Попадич Ф. у с. Розбишевка (нині с. Розбишівка Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Кисільової О. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 130, арк. 7, № 22.

788. Косарі косять (ОК-КО=14-ЛР-01)

1. Косарі косять,
А вітер повіває,
Грибщики гребут,
Мій милий похожає.

2. Грибщики гребут,
Мій милий похожає,
А поміж ними
Чорна галочка літає.

3. – Галочко моя
Чорненька, манесенька,
Та скажи ж мені,
Де моя милесенька?

4. – Там твоя мила, –
У лузі над річкою,
Умивається
Річною водою.

5. Умивається
Річною водою,
Умивається
Гіркою сльозою.

6. Умивається
Гіркою сльозою,
Утирається
Шитою хустиною.

7. Утирається
Шитою хустиною,
Викрашається
Деревом-крушиною.

8. Викрашається
Деревом-крушиною,
Утішається
Малою дитиною.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 28 зв.-29, № 27.

789. Косарі косять (14-ЛР-01)

1. Косарі косять,
А вітер повіває,
Шовкова трава
На коси полягає.

2. Шовкова трава
На коси полягає,
Бідная вдова
З багачем розмовляє:

3. – Ой ти, багачу,
Я тебе давно знаю,
Не сватай дочки,
Бо я корів не маю.

4. В мене корови –
Це чорнесенькі брови,
В мене овечки –
Ласкавії словечки.

Зап. 23.VIII 1938 р. текст Бандурко О. Т., мел. Майборода П. І. у с. Кривуші Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Мізюна Михайла Гнатовича, 58 р. та його сина Володимира. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 45 зв. (текст), арк. 65 (мел.).Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 71.

790. Косарі косять (14-ЛР-01)

1. Косарі косять,
А вітер повіває,
Шовкова трава
На косу [й] налягає.

2. Шовкова трава
На косу [й] налягає,
З-під тієї й трави
Галочка вилітає.

3. – Галочко моя,
Галочко чорненькая,
Скажи, галочко,
Де моя миленькая?

4. – Що твоя мила
А й в лузі над водою,
Умивається
Холодною й водою.

5. Умивається
Холодною й водою,
А й втірається
Жалкою кропивою.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Сватки Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Лагоди Дарії Андріївни, 1906 р. н., Мироненко Марії Григорівни, 1900 р. н., Лади Одарки Прокопівни, 1912 р. н., Стіби Галини Степанівни, 1903 р. н., Лади Насті Захарівни, 1906 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 10.

791. Біла береза (14-ЛР-02)

1. Біла береза
В печі побула,
В печі побула
Та й не згоріла.

2. В печі побула
Та й не згоріла, –
Свекруха лиха
(В)огонь залила.

3. Свекруха лиха
(В)огонь залила,
Щоб я й молода
Не вечеряла.

4. Заснула я сон,
Як місяць зійшов,
Заснула другой,
Як милий прийшов.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспіває), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 5 (125). Ми цю не витягнем. Ну гарна ж. Вони так знають, а ми інакше. (Прим. вик.)

792. В мене батько-лиходій (14-ЛР-03)

1. В ме - не ж бать-ко - ли - хо - дій та від-дав ме-не в чу - жий двір,
а ма - ту - ся, як зо - ря, в сім - ню за - між від - да - ла.

[Помірно, майже швиденько]

Вар. В ме - не ба - тень - ко свій за - в'я - зав ме - ні світ,
в ме - не ма - ти сво - я ме - не за - між од - да - ла.

1. В мене батько-лиходій
Та віддав мене в чужий двір,
А матуся, як зоря,
В сімню заміж віддала.

2. А матуся, як зоря,
В сімню заміж віддала,
Щоб усе діло поробила
Та й свикрусі угодила.

3. Ой велика сімня
Пізно вечеряти сіда,
Та й що ж мене, молоду,
Посилают по воду.

4. Ой по воду я йду,
Прислухаюся,
Та й дрібними слізоньками
Умиваюся.

5. Та й дрібними слізоньками
Умиваюся,
Тонким білим рукавом
Утираюся.

6. А з водою йшла,
Та не повні набрала,
Та не повні набрала,
Слізоньками долила.

7. Як ввійду я в сіни,
Прислухаюся:
Щось у хаті гумонит, –
Мати сина свого вчит:

8. – Чого, сину, горілки не п'єш
Та чого ж ти жінки не б'єш?
– Нащо ж, нене, водку пить,
Та нащо ж міні жінку бить?

9. Нащо ж міні жінку бити,
Вона вміє все робити?
Вона вміє все робити
Та й усякому угодити.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 18, № 15. Вар. зап. Коноценко-Грабенко А. у с. Вищий Булатець Лубенського р-ну Полтавської обл. та надіслав Лисенкові М. В. – ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 34, арк. 23, № 2.

793. А у мене батенько цвіт (14-ЛР-03)

[Соло] [Двоє]

1. А у ме-не ба-тень-ко цвіт за - в'я - зав ме-ні світ,
а ма - ту - ся зо - ря ра - но за - між од - да - ла.

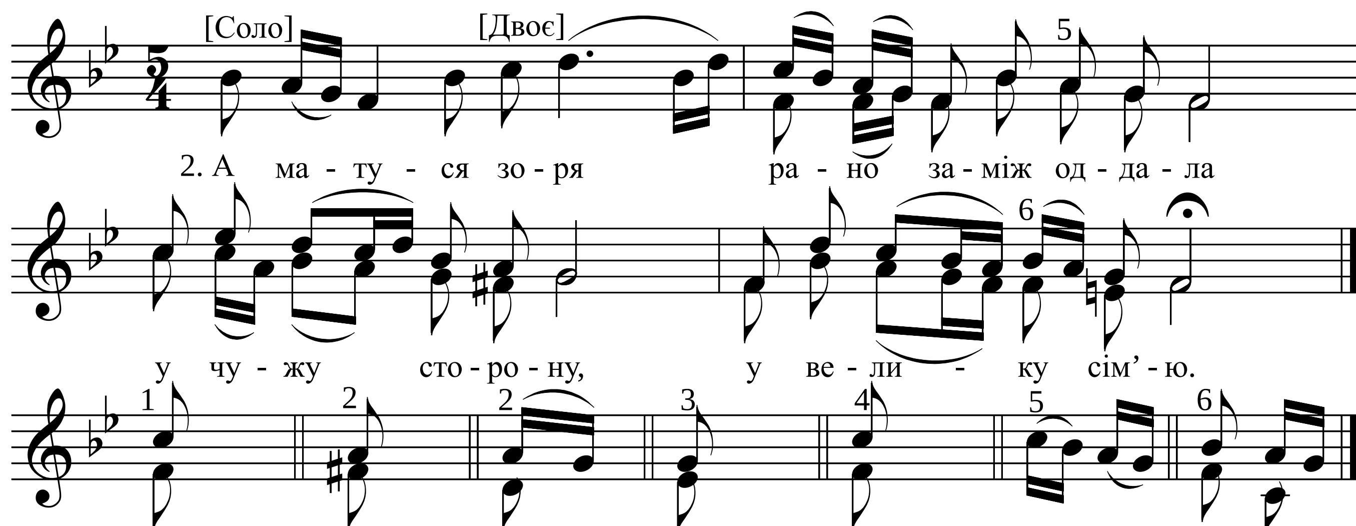

1. А у мене
батенько цвіт
Зав'язав мені світ,
А матуся зоря
Рано заміж оддала.

2. А матуся зоря
Рано заміж оддала
У чужу сторону,
У велику сім'ю.

3. У чужу сторону,
У велику сім'ю...
А велика сім'я
Все зануда моя.

4. А велика сім'я
Все зануда моя,
Все зануда моя
Вся вечеряти сіда.

5. Все зануда моя
Вся вечеряти сіда,
А мене, молоду,
Посилає по воду.

6. А й по воді ішла,
Як голубка гула,
А з водою я йшла,
Наридалася.

7. А з водою я йшла,
Наридалася,
Шитим білим рукавом
Утиралася.

8. Шитим білим рукавом
Утиралася,
Під напільне віконце
Прислухалася.

9. Під напільне віконце
Прислухалася,
Чи вечеря сім'я,
Чи не лається.

10. Чи вечеря сім'я,
Чи не лається,
Седит милий на полу,
Заступається.

11. Седит милий на
полу,
Заступається:
– І не бийте її,
І не лайте її.

12. І не бийте її,
І не лайте її,
А вона ж молода,
Научайте її.

13. А вона ж молода,
Научайте її,
Як не хоче робить,
Донесіть ви мені.

14. Як не хоче робить,
Донесіть ви мені,
Буду бить, катувать,
До роботи приганять.

Зап. 26.IV 1938 р. Гайдай М. П. у Миколаєві від Галати Ганни Григорівни, 56 р. та Параски Григорівни, 40 р. з с. Дзюбанівка кол. Кобеляцького пов. на Полтавщині (нині Козельщинського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 221, арк. 39, № 19.

794. [П'є] козак, п'є (15-ЛР-01)

2. – Ой си-ноч - ку мій, ой не пий, не пий, не пий го - рі - лоч - ки,
ди - ти-но мо - я,

бо зве - де з у - ма. 3. – Ой нень - ко мо - я, ста - рень - ка мо -

я, ой як же ме - ні го - ріл - ки не пи - ти, як со - лод - ка - я.

1. [П'є] козак, п'є,
Бо в козак гроші є.
Ой за ним, за ним
Його рідна мати
Дрібні сльози ллє:

2. – Ой синочку мій,
Дитино моя,
Ой не пий, не пий
Горілочки,
Бо зведе з ума.

3. – Ой ненько моя,
Старенька моя,
Ой як же мені
Горілки не пити,
Як солодкая?

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 79-80. Нотація Єфремової Л. О.

795. Ой у першім садочку (15-ЛР-02)

♩= 50 Помірно

1. Ой у пер - шім са - доч - ку зо - зу - ля ку - ва - ла,

а у дру - гім са - доч - ку ка - на - рей - ка ще - бе - та - ла.

1. Ой у першім садочку
Зозуля кувала,
А у другім садочку
Канарейка щебетала.

2. А у другім садочку
Канарейка щебетала,
Ой а в третім садочку
Мати з сином стояла.

3. Мати з сином стояла,
Сина правди питала:
– Ой, ти сину, синочку,
Скажи мені всю правдочку.

4. Скажи мені всю правдочку,
Ой хто тобі з трьох найвірніший:
А чи жінка, чи теща,
Ой чи ненька рідненька?

5. – Мені жінка для совіту,
Мені теща для привіту,
Мені ж ненька рідненька,
Нема й на білому світу.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 35 зв.; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 21.

796. Ой там за ярочком (15-ЛР-02)

Поволі

1. Ой там за я - роч - ком три са - доч - ки сто - я - ло.

Що й у пер - шім са - доч - ку, там зу - зу - ля ку - ва - ла.

1. Ой там за ярочком
Три садочки стояло.
Що й у першім садочку,
Там зузуля кувала.

2. А у другім садочку
Мати з сином стояла.
А й у третім садочку
В сина правдоньки питала:

3. – Та скажи, скажи, мій синочок,
Ясний соколочок,
Що й у світі найрідніше:
Та чи жінка, чи теща,
А чи матінка рідненька?

4. – Люблю жінку по закону,
Тещу по привіту,
А тебе, матінко рідненька,
Більше білого світу!

5. А як ти мене споряжала,
Собі смерти бажала,
Як у люльці качала,
Цілу нічку не спала!

Зап. Попадич Ф. у с. Опішні (нині с. м. т. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) від Содота К. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 24 зв., № 169.

797. Як вийдемо на майдан (15-ЛР-04)

♩= 69

1. Як ви-йде-мо на май-дан та вда-ри-мо в ба-ра-бан,
гей, го-ре не бі-да, та вда-ри-мо в ба-ра-бан.

1. Як вийдемо на майдан
Та вдаримо в барабан.
Гей, горе, не біда,
Та вдаримо в барабан.*

2. Та вдаримо в барабан:
– Виступайте, ляхи, к нам,
Гей, горе не біда,
Виступайте, ляхи, к нам.

3. Не плач, мати, не ридай,
Сліз своїх не проливай.
Гей! Горе не біда,
Сліз своїх не проливай.

4. Тоді, й мати, заплачеш,
Як на коні побачиш.
Гей! Горе не біда,
Як на коні побачиш.

5. Ой на коні, на коні,
На вороному коні.
Гей! Горе не біда,
На вороному коні.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 19 зв.

798. Закувала зозуленька (15-ЛР-05)

1. За-ку-ва-ла зо-зу-лень-ка в виш-не-вім са-доч-ку,
за-пла-ка-ла у-ді-вонь-ка по сво-їм си-ноч-ку.

1. Закувала зозуленька
В вишневім садочку,
Заплакала удівонька
По своїм синочку.

2. Не так вона заплакала,
Як заголосила, –
Беруть, беруть у солдати
Найстаршого сина.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

3. – Іди, сину, служи, сину,
Та й не забаряйся,
За год, за два, за чотири
Та й назад вертайся.

4. – Та й Бог знає, ненько моя,
Чи назад вернуся,
Ой мій коник вороненький
В воротях спіткнувся.

5. Та й спіткнувся кінь вороний
На чорную грудку,
Та, мабуть, я, моя ненько,
На службі не буду.

6. Ой може ж я, моя ненько,
На службі пролежу,
Віддай, віддай товаришу
Проносить одежу.

7. – Ой краще ж я, мій синочку,
По тину розкину,
Тяжко-важко наряжати
Чужую дитину.

8. – Ой може ж я, ненько моя,
На службі загину,
Приймай, приймай мою жінку,
Як рідну дитину.

9. – Ой не таке, мій синочку,
На світі настало,
Щоб чужую та дитину
За рідну приймала.

Зап. Щепотьєв В. від А. І. Тищенко з х. Курбалівка Полтавського пов. (потім с. Курбалівка Диканського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а.5 (7-8), № 4.

799. Закувала зозуленька (15-ЛР-05)

Одна
1. За - ку - ва - ла зо - зу - лень - ка та в виш - не - ві -
Усі
їм са - доч - ку, об - пла - ка - ла ма...
ой ма - ти си - на, ши - ю - чи со - роч(ку).
Одна
2. Не так во - на об - пла - ка - ла, як об - го -
Усі
(о)-ло - си - ла: бе - ру - ть, бе - руть у...
ой у сол - да - ти хо - ро - шо - го си(на).

1. Закувала зозуленька
Та в вишневім садочку,
Обплакала ма... ой мати сина,
Шиючи сорочку.

2. Не так вона обплакала,
Як обголосила:
Беруть, беруть у... ой у солдати
Хорошого сина.

3. – Іди, іди, мій синочку,
Та недовго барися,
Неділь за дві, за три, за чотири
Та й назад вернися!

4. – Ой рад би я, ненько моя,
Ще й раньше вернуться,
Підо мною кінь вороний
На копита спіткнувся.

5. Кінь вороний, сам молодий
Ще й чорная груда,
Мабуть же я, ненько моя,
Додому не буду.

6. – А я ж тобі, мій синочку,
Худого не мислю,
Під тобою кінь вороний,
Я й другого вишлю.

7. – Не висилай, ненько моя,
Коня вороного,
Вишли, вишли, ненько моя,
Й рубля золотого.

8. Що коника вороного
Треба годувати,
А рублика золотого
В кармані заховати.

9. Ой слухай же, ненько моя,
Та, може, я залежу,
Давай, давай товаришу
Проносить одежу.

10. – Ой лучше ж я, мій синочку,
Та по тину розкину,
Тяжко-важко наряжати
Чужую дитину.

11. – Ой слухай же, ненько моя,
Та може я загину,
Приймай, приймай чуже дитя
За рідну дитину.

12. – Яке ж воно, мій синочку,
Та й на світі стало,
Щоб чужеє дитяточко
Заріднеє стало!

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від жінок-пенсіонерок: Москаленко Х. С., 1900 р. н., Семененко Т. Г., 1910 р. н., Півень Г. А., 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 35, № 32. Співали, як хлопців виряжали у царську армію. (Прим. вик.)

800. Оддавала мати дочку (15-ЛР)

♩= 52

1. Од - да - ва - ла ма - ти доч - ку в чу - жу сто - ро - ноч - ку,
од - да - ва - ла та й пи - та - ла: – Ко - ли бу - деш в гос - ті?

1. Оддавала мати дочку
В чужу стороночку,
Оддавала та й питала:
– Коли будеш в гості?

2. – Тоді й буду, ненько моя,
До тебе у гості,
Як виросте у світлонці
Травка на помості.

3. Росла, росла травка
Та й стала хилиться.
Ждала, ждала мати дочки
Та й стала журиться.

4. Росла, росла травка
Та вже й стала в'яти,
Ждала, ждала мати дочки
Та й стала вмирати.

5. Розлилися ріки
Ще й бистрії води,
Приїхала дочка в гості
У чотирі годи.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту дівчат. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 58 (мел.); ф. 9, од. зб. 4, арк. 36 зв. (текст); ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 24.. Мішаним та хлопчачим гуртами вона не співається. Пісня зараз зовсім не співається. Співали по заказу. (С. Л.)

801. Ой гаю, мій гаю (16-ЛР-01)

[Помірно]

1. Ой га - ю, мій га - ю, а гус - тий, не про - гля - ну, а гус - тий, не про - гля - - - ну.

Вар. 1. Ой га - ю, мій га - ю, а гус - тий, не про - гля - ну...

1. Ой гаю, мій гаю,
А густий, не прогляну. (2)

2. А що на тебе, гаю,
А ні вітер не дише. (2)

3. А ні вітер не дише,
А листя не колише. (2)

4. А що брат до сестриці
А дрібні листи пише: (2)

5. – Ой чи привикла, сестро,
А на чужині жити? (2)

6. – Ой хоч я і не привикла,
А треба привикати (2)

7. А з такою долею,
А яку дала мати. (2)

Зап. 1938 р. Майборода Г. у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Калініченкової Оришки Олексійовни, 38 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 242, арк. 69. Надр.: Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 35-36.

802. Ой гаю, мій гаю (16-ЛР-01+13-ЛР-09)

Помірно

1. Ой га - ю, мій га - ю, та гус - тий, не - про - гляд - ний, ой що на то - бі, га - ю, ой лис - тяч - ка не - ма - є.

1. Ой гаю мій, гаю,
Та густий непроглядний.
Ой що на тобі, гаю,
Ой листячка немає.*

2. Листячка немає,
Та й вітрець не колише,
Ой що брат до сестриці
Ой часто листи пише.

3. Та що він пише, пише
Та й у пісьмах питає:
– Ой чи привикла, сестро,
Ой у чужому краю?

4. – Хоч я й не привикла,
Та треба привикати.
Ой зросла я в розкоші,
Та треба й горе знати.

* За мелодією другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

5. – Пусти ж ти, миленький,
До броду по воду,
До броду по воду,
Ой до рідного роду.

6. – Не пущу ж я, мила,
До броду по воду.
Бо ти ж там розкажеш
Ой про свою незгоду.

7. – Як будуть питати.
То й буду мовчати,
Як обіллють сльози,
То вийду із хати.

Зап. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 22.

803. Ой гаю, мій гаю (16-ЛР-01)

1. Ой гаю, мій гаю,
Густий, непрогляний,
Ой чом на тобі, гаю,
Ой листячка нема?

2. Листячка немає,
Вітер не колише,
Ой що брат до сестриці
Ой часто й листи пише.

3. Часто листа пише,
А в листі питає:
– Ой чи привикла, сестро,
Ой у чужому краї?

4. – Як от не привикла,
Мушу привикати,
Коли породила
Нещасливу мати.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від учасниць фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко Валентини Григорівни, 1958 р. н., Кочерги Галини Сергіївни, 1960 р. н. (з с. Свічківка Драбівського р-ну Черкаської обл., заспівує), Трохименко Ніни Володимирівни, 1949 р. н., Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 21.

804. Брати мої (16-ЛР-03)

1. – Брати мої, (2)
Брати соколоньки,
Прибувайте в гостиноньку
Хоч щонеділоньки.

2. – Сестро ж наша, (2)
Сестро дорогая,
Ой раді б ми прибувати,
Так ти убогая.

3. – Хоч я, браття, й убогая,
Так я не гордая,
Хліба-солі роздобуду
Та й вас нагодую.

4. Горілочки розідбаю,
З вами погуляю.*

Зап. Щепотьєв В. від Курінної В. з с. Єлизаветівка Диканьського р-ну – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 31 зв., № 38.

805. Вилітала галка (16-ЛР-04)

1. Вилітала галка
З зеленого балка,
Вилітала друга
З зеленого луга.

2. Вилітала третя
Та й сіла на сосні,
Та й сіла на сосні,
На гільці роскошній.

3. Не хилися гілко,
Бо й так мені гірко,
Не хились на воду,
Гірко жить без роду.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 40 зв.

806. Не хилися, гілко (16-ЛР-04)

1. Не хилися, гілко,
Не хились на воду,
Тяжко в світі жити
Сироті без роду.

2. А у мене в роду
Два братики зроду
Та й ті прибувають
Десятого году.

3. – Прибудь, прибудь, брате,
У неділю вранці,
На столі горілка
В графині і в чарці.

4. – Чогось мені, сестро,
Горілка не п'ється,
Коло мого серця,
Мов гадина, в'ється.

5. Ой звила гніздечко
Аж коло серденька,
Ой звила другоє,
Зовсім не такоє.

Зап. 7.IV 1955 р. П'явка І. І. у с. Малі Будища Зіньківського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 1047, арк. 2 (текст), арк. 4 (мел.).

807. Вилітала галка (16-ЛР-04)

* В останній строфі повторюються 4 останні такти. (В. Щ).)

1. Вилітала галка
Ой з глибокого балка,
Вилітала друга
Ой з зеленого луга.

2. Сіла-впала галка
Ой на високій сосні,
Ой на високій сосні,
На гілці розкошній.

3. – Не хилися, гілко,
Бо й так мені гірко,
Ой не хились над морем,
Бо й так мені горе.

4. Горе сиротині
Ой на чужій країні,
Ой на чужім краю,
Де роду не маю.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Корсунівка Лохвицького р-ну Полтавської обл. від хору-ланки бригади буряководів. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 49, № 44.

808. Як колись я гроші мав (16-ЛР-05)

1. Як колись я гроші мав,
То з кумами пив, гуляв,
Гей, то з кумами пів, гуляв.*

2. А тепер я грошей не маю,
Куми мене минають.

3. Що у кума п’ють вино,
А ми дома сидимо.

4. – Ходім, жінко, до куми,
Хоч не кликані ми.

5. Як прийшли ми до куми
Та й стали ми край стіни.

6. Що кум кума вітає,
Нас чаркою минає.

7. – Ходім, жінко, додому,
Не хвалімось нікому.

8. Як прийшов я додому
Та й сів же я край столу.

9. І рукою підоперсь,
Та й заплакав ще й утерсь.

10. Як наймусь я на сім літ
Та й вислужу сім волів,

11. Та випущу до води
Сірі, білі, полові.

12. Сірі воли брикають
І хвостами махають.

13. І хвостами махають,
Куми мене стрічають:

14. – Ой здоров був, куме наш,
Бач, ти став уже багач.

15. – Розтак вашу, куме, мать,
Ви звели мене з ума.

16. Звели раз – не гаразд,
Не прийдеться другий раз.

Зап. 22.VIII 1938 р. Бандурко О. Т. (текст), Майборода П. І. (мел.) у с. Кривуші Кременчуцького р-ну Полтавської обл. від Мізюна Михайла Гнатовича, 58 р. та його сина Володимира, 22 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 73-74 (текст), арк. 66 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 101.

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

809. Та не видно Полтавоньки (17-ЛР)

1. Та не видно Полтавоньки,
Тільки видно верби,
Туди мою голівоньку
Щовечора верне.

2. Та не видно Полтавоньки,
Самі видно сіни,
Отож мої отець-ненька
Вечеряти сіли.

3. Та не видно Полтавоньки,
Самі видно хати,
Отож мої отець-ненька
Полягали спати.

4. Та не видно Полтавоньки,
Тільки видно груші,
Отож мої отець-ненька
Нещасливі душі.

5. Та не видно Полтавоньки,
Самі видно вишні,
Отож мої подруженьки
На вулицю вийшли.

6. Та не видно Полтавоньки,
Самі видно гори,
То ж моєму отець-неньці
Нещасливі дороги.

[Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 25, № 29.]

810. Ой не видно Клемівоньки (17-ЛР)

1. Ой не видно Клемівоньки,
Видно самі верби,
Ой туди ж мою головоньку
Щоденьочка верне.

2. Ой не видно Клемівоньки,
Видно самі сіни,
Ой десь мої брати, сестри
Вечеряти сіли.

3. Ой не видно Клемівоньки,
Видно самі хати,
Ой десь мої брати, сестри
Полягали спати.

4. Якби в мене орлові крила,
Соколові очі,
Знялась би я, полетіла
К неньці серед ночі.

5. Сіла б я, упала
На хатнім порозі...
Обливають мою неньку
Дрібненькії сльози.

6. – Годі, годі, моя ненько,
Дрібні сльози лити,
Порадь мене, моя ненько,
Як на світі жити?

7. Ой чи жити, горюваті,*
Чи обняти голівоньку
Та й помандрувати?

Зап. 1926 р. Попадич Ф. в с. Білоцерківка (нині Великобагачанського р-ну Полтавської обл.) від Чередниченко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 3, № 10.
* Неповний рядок. (Л. Є.)

811. Ой хмариться, туманиться (17-ЛР)

1. Ой хмариться, туманиться
На велику тучу.
Не лай мене, ненько моя,
Я вам не докучу.

2. Не лай мене, ненько моя,
Гіркими словами,
Згадаєте, заплачете
Дрібними сльозами.

3. Згадай, згадай, ненько моя,
У неділю вранці,
А я тебе ізгадаю
У сорочці-дранці.

4. Згадай, згадай, ненько моя,
На хатнім порозі,
А я тебе ізгадаю
В степу при дорозі.

5. Згадай, згадай, ненько моя,
Та й над пирогами,
А я тебе ізгадаю
Та й над сухарями.

6. Згадай, згадай, ненько моя,
Обідати сівши,
А я тебе ізгадаю,
Ні півши, ні ївши.

7. Згадай, згадай, ненько моя,
Ложечки поклавши,
А я тебе ізгадаю,
Слізоньки втиравши.

На ту ж мелодію:
1. Нема цвіту цвітнішого,
Як буряк та редька,
Нема роду ріднішого,
Як отець та ненька.

2. Нема цвіту цвітнішого,
Як та полуниця,
Нема роду ріднішого,
Як брат та сестриця.

3. Нема цвіту цвітнішого,
Як та яворина,
Нема роду ріднішого,
Як вірна дружина.

4. Нема цвіту цвітнішого,
Як біленький цвіток,
Нема роду ріднішого,
Як миленький дружок.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 21, №№ 23-24.

812. У неділю рано (17-ЛР-01)

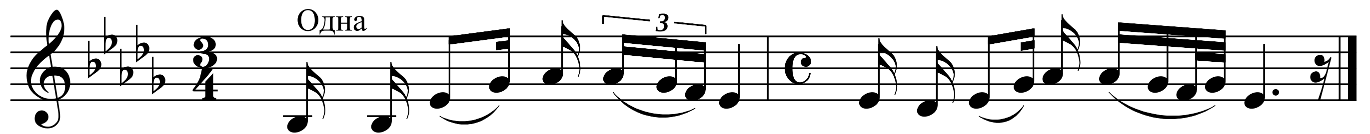

1. У неділю рано
Синє море грало,
Ой виряжала мати дочку
В чужу стороночку.

2. В чужу стороночку,
Між чужиї люди.
– Ой хто ж тебе, доню моя,
Там жаліти буде?

3. – Пожаліють, ненько моя,
Та всі чужі люди,
Робитиму, годитиму,
Добре мені буде.

4. Робила, робила
Робота нізащо,
Кажуть люди ще й говорять:
Сирота лидащо.

5. Ой ти думаєш, ненько моя,
Що я тут не плачу?
За дрібними слізоньками
Роботи не бачу.

6. [Чи ти, чула, моя ненько,
Як я в тебе була,
Під напільним оконечком
Як голубка гула?]

7. – Ой якби я, доню, чула,
Що ти в мене була,
Одчинила б хату й сіни,
Шоб ти улинула.

8. Одчинила б хату, сіни,
Шоб ти улинула,
Та й послала постіль білу,
Шоб ти оддихнула.

Зап. Лук'янець Г., Лебединський Д. у с. Клюшниківка Миргородського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 15.

813. Ой журавко, журавко (17-ЛР-02)

1. – Ой журавко, журавко, (2)
Чого кричиш щоранку?

2. – Ой як мені не кричать, (2)
Як далеко вилітать?

3. Ой високо, високо (2)
Клен-дерево до ріки,

4. Ой далеко, далеко (2)
Отець-ненька від мене.

5. Хай вони далеко, (2)
Та згадають легенько.

6. Тоді вони згадають, (2)
Як обідать сідають:

7. – Одна лишня ложечка, (2)
Ой десь наша дочечка?

8. Одбилася од роду, (2)
Як той камінь у воду.

9. Камінь у воді шумить, (2)
Горе на чужині жить.

10. Не дай, Боже, заболіть, (2)
Та нікому й пожаліть.

11. Не дай, Боже, помирать, (2)
Та нікому й поховать.

12. Поховає чужий піп, (2)
Аби було грошей міх.

13. Поховають ще й дяки, (2)
Аби були п'ятаки.

14. Ще й продзвоне паламарь, (2)
Аби було у карман.

15. А заплаче чужина, (2)
Як рідная родина.

16. Як зацвіте овесець, (2)
То й заплаче мій отець.

17. Як зацвіте маківка, (2)
То й заплаче матінка.

18. Як зацвітуть кислички, (2)
То й заплачуть сестрички.

19. Як зацвітуть огірки, (2)
То й заплачуть братіки.

20. А як зацвіте овес, (2)
То й заплаче рід увесь.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського р-ну на Полтавщині (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 15, № 17.

814. Клен-дерево у саду (17-ЛР-02)

Помалу

1. Клен-де-ре-во у са-ду, до лис-точ-ка при-па-ду.
До лис-точ-ка при-па-ла, ма-ти доч-ку зга-да-ла.

1. Клен-дерево у саду
До листочка припаду.
До листочка припала,
Мати дочку згадала.

2. Мати дочку згадала,
Як вечерять сідала, –
Одна лишня ложечка,
А де ж моя донечка?

3. Відбилася від роду,
Як той камінь у воду.
Упав камінь та й лежить,
На чужині добре жить.

Зап. 17 червня 1944 р. Батюк П. у с. Лютенька Гадяцького р-ну Полтавської обл. від Пісного Сидора, 45 р. та Михайла Герченка, 50 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 12б, арк. 138, № 3.

815. Ой журавко, журавко (17-ЛР-02)

Одна ♩= 84 Усі

1. – Ой жу-рав-ко, жу-рав-ко, ой жу-ра-в(и)-ко,
жу-рав-ко, чо-го кри-чиш що-ра-н(и)-ку?

1. – Ой журавко, журавко, (2)
Чого кричиш щоранку?

2. – Та ой як мені не кричать, (2)
Як високо вилітать?

Зап. 07.1972 р. Правдюк О. А. у с. Корсунівка Лохвицького р-ну Полтавської обл. від хору-ланки буряководів, кер. Бобир Надія Федорівна: Троценко Єфросінії Петрівни, Литвин Надії Тимофіївни, Твердоступ Марії Ільківни. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 46, № 41. Виконувалась в квітні весною. Часом її можна почути у виконанні, як родинно-побутову пісню. (Прим. зап.)

816. Ой журавко, журавко (17-ЛР-02)

1. – Ой журавко, журавко,
Та ой журавко, журавко,
Ой же чого кричиш щоранку?

2. – Ой як мені не кричать,
Та ой як мені не кричать,
Ой і ні з ким ночки ночувать.

3. Сама ляжу, – боюся,
Та сама ляжу, – боюся,
Ой жи хіба піду втоплюся.

4. – Не топися, молода,
Та не топися, молода,
Ой жи, бо холодная вода.

5. А тоді топись миленька,
Та а тоді топись, миленька,
Ой жи, як водиця тепленька.

6. Ой високо, високо,
Та ой високо, високо
Ой жи клен-дерево од води.

7. Ой далеко, далеко,
Та ой далеко, далеко
Ой жи отець-ненька од дочки.

8. Ой хоч вони далеко,
Та ой хоч вони далеко,
Ой жи так згадають легенько.

9. Та тоді ж мене згадають, (2)
Ой жи, як обідать сідають.

10. Та тоді ж мене спом'януть, (2)
Ой же, як ложечки розкладуть.

11. Ой одна ж лишня ложечка,
Та ой одна лишня ложечка,
А де, ой де ж наша донечка?

12. Та ой десь наше дитятко, (2)
Ой жи, як на морі утятко.

13. Ой утя ж плава по морю,
Та ой утя ж плава по морю,
Ой жи дитя служить по горю.

14. Утя пливе та й кряче,
Та ой утя пливе та й кряче,
Ой жи, дитя служить та й плаче.

Зап. 07.1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Скоробагатьки Лохвицького р-ну Полтавської обл. від жінок-пенсіонерок: Чекмез Олександра Андріївна, 1914 р. н., Гринь Олена Пилипівна, 1905 р. н., Сергієнко Агафія Іванівна, 1908 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425, І, арк. 31, № 28. Раніше співалась на великодні свята. В кінці пісні дівчата кричать: "Подай кудолю!" З іншого кутка села питають: "На котору?" Дівчата кричать: "Та там на Ганну чорноброву!" З іншого кутка: "А з ким?" Дівчата кричать: "З Петром (Іваном) гладким!" (Прим. вик.)

817. Ой журавко, журавко (17-ЛР-02)

Одна ♩= 96 Помірно — Усі

1. – Ой жу - рав - ко, жу - рав - ко, ой жу - рав - ко, жу - рав - ко, чо - го кри - чиш що - ран - ку?

1. – Ой журавко, журавко, (2)
Чого кричиш щоранку?

2. – Ой як мені не кричать, (2)
Як високо вилітать?

3. Ой високо, високо (2)
Клєн-дерево й до води,

4. Ой далеко, далеко (2)
Йотець-нénька від мене.

Зап. 2010 р. Скаженик М. В., Коробов О. Ю. у с. Хитці Лубенського р-ну Полтавської обл. від фольк. гурту – Проблеми етномузикології, вип. 5. Розшифр. Єфремова Л. О., № 31.

818. По світлоньці хожу (17-ЛР-03)

1. По світ - лонь - ці хо - жу та й ну - жу - ся, до ко - го ж я в сві - ті ой при - ту - лю - - - - ся?

1. По світлоньці хожу
Та й нужуся,
До кого ж я в світі
Ой притулюся?

2. Прихилюся в лузі
До калини,
Горе мені в світі
Ой без дружини.

3. Прихилюся в світі
До дубочка,
Горе мені в світі
Ой без батечка.

4. Прихилюся в саду
До яблуньки,
Горе мені в світі
Без матінки.

5. Прихилюся в саду
До кислиці,
Горе мені в світі
Ой без сестриці.

6. Прихилюся в лісі
До клиночка,
Горе мені в світі
Ой без братіка.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 17, № 28.

819. Закувала зозуля (17-ЛР)

1. За - ку - ва - ла зо - зу - ля, за - ку - ва - ла,

* Мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)

1. Закувала зозуля,
Закувала,
Та й горе мні на Вкраїні,
Що сама я.*

2. Єсть у мене батько,
Та далеко,
Нехай йому там гикнеться
Та легенько.

3. Написала письмо, –
Так не вмію,
Попросила б писаря, –
Не насмію.

4. Ой вирву я квітку
З винограду
Та й пошлюя до батенька
На пораду.

5. А батенько квітки
Не приймає
Та все мене, молодої,
Дожидає.

6. Закувала зозуля,
Закувала,
Горе мені на Вкраїні,
Що сама я.

7. Є у мене мати,
Та далеко,
Нехай її там гикнеться
Та легенько.

8. Написала письмо, –
Так не вмію,
Попросила б писаря, –
Не насмію.

9. Та й вирву я квітку
З винограду
Та й пошлю я до матері
На пораду.

10. А мати квітки
Не приймає
Та все мене, й молодую,
Дожидає.

Зап. 25.XII 1940 р. Гайдай М. П. від Мелешко Луки Степановича, 73 р. з с. Велика Павлівка Зіньківського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-5, од. зб. 615, арк. 15, № 6. Лірична побутова.

820. Соловейко маленький (17-ЛР)

1. Соловейку маленький (2),
Кучерявий, рябенький.*

2. Защебечи ти мені, (2)
Що я в чужій стороні.

3. Що я в чужій стороні, (2)
Нема роду при мені.

4. Нема роду, родини, (2)
Ні вірної дружини.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 7 зв. (текст), арк. 18 (мел.), № 11.

* Другу половину кожної строфи співають двічі.(Л. Є.)

821. Ой Боже, Боже (17-ЛР-04)

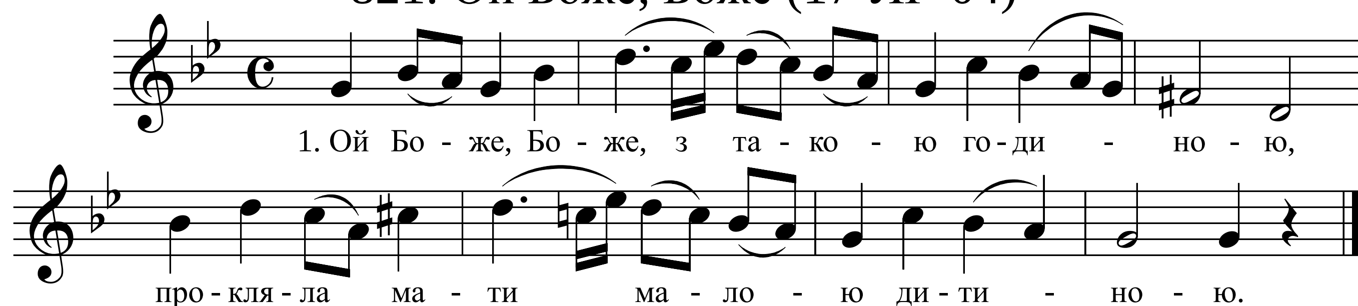

1. Ой Боже, Боже,
З такою годиною,
Прокляла мати
Малою дитиною.

2. Ой Боже, Боже,
Що нерідная мати!
Лягла сирота,
Не вечерявши, спати.

3. Не вечеряла,
Не буду й обідати,
Коли б пустили,
Родину одвідати.

4. Ой Боже, Боже,
Коли той вечір буде,
Коли про мене
Наговоряться люде?

5. Говорили старі,
Говорили й молодії,
Кажуть про мене
Сусідоньки близькії.

6. Лугами іду –
Луги розвиваються,
Вулицею йде –
Вороги втішаються.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 16-17, № 27.

822. Ой горе, горе (19+16-ЛР)

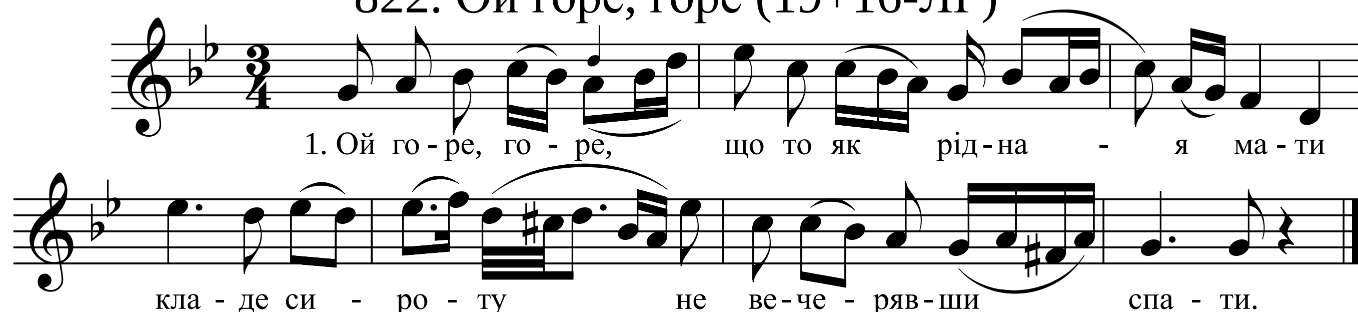

1. Ой горе, горе,
Що то як рідная мати
Кладе сироту,
Не вечерявши, спати.

2. – Не вечеряла,
Не буду обідати,
Пусти ж, матінко,
Хоч роду одвідати.

3. А в мене роду
Два братіки зроду
Напувають коня
Коло чистого броду.

4. Вони напувають,
Про мене згадають:
– Десь наша сестра
Хороша і вродлива.

5. Десь наша сестра
Хороша і вродлива,
Та тільки в неї
Доленька нещаслива.

6. Десь наша сестра
Хороша і багатая,
Та тільки в неї
Доленька проклятая.

Зап. 1927 р. Попадич Ф. від Рибалки з с. Веприка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 81 зв. (162), № 220.

823. Що у огороді (19-ЛР)

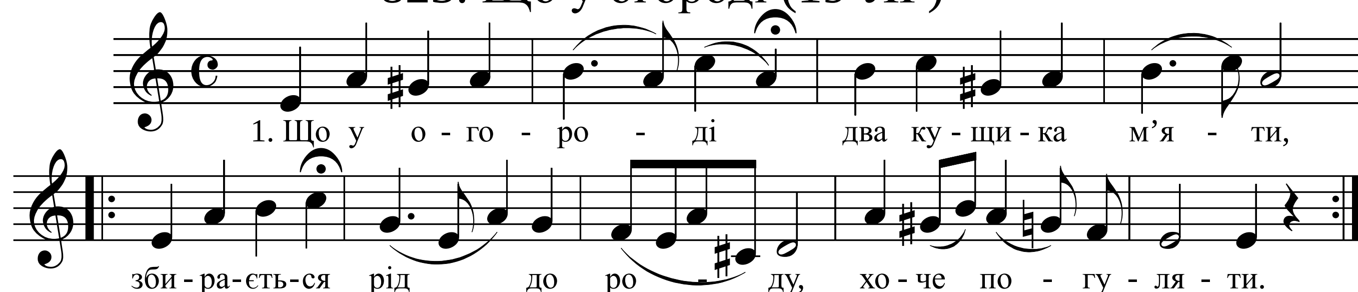

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

1. Що у огороді
Два кущика м’яти,
Збирається рід до роду,
Хоче погуляти.*

2. Що у огороді
Два кущика пижми,
Збирається рід до роду,
Гуляє по тижню.

3. Гуляє, гуляє,
Мене споминає:
– Десь нашого сиротятки
На світі немає.

4. А як його вбито,
Чи в полон забрато,
А чи йому світ не милий
Ні в будень, ні в свято.

5. Ні мене не вбито,
Ні в полон занято,
Тілько мені світ не милий,
Як для сиротяти.

Зап. Щепотьєв В. від А. М. Пархомовича з с. Хомутець Миргородського пов. (нині Миргородського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 1 (3), № 1.

824. Шумить, гуде дібрівонька (20-ЛР)

Бадьоро

1. Шу - мить, гу-де діб-рі-вонь-ка, пла - че, ту-же дів-чи-нонь-ка.

Гей, гей! До-ле мо-я, де ж ти во-до-ю за-плив-ла? / за-плив-ла?

1. Шумить, гуде дібровонька,
Плаче, туже дівчинонька.
Приспів:*
Гей, гей! Доле моя,
Де ж ти водою запливла?

2. Вона плаче ще й ридає,
Свою долю проклинає:
Приспів.

3. – Доле моя нещаслива,
Краще б була утопила.
Приспів.

4. Чом я тоді не пропала,
Як у морі потопала.
Приспів.

5. Чи я в полі родилася,
Чи я в лісі хрестилася?
Приспів.

6. Чи таких вже кумів брали,
Що такую долю дали?
Приспів.

Зап. 1922 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл. на вулиці. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 140, арк. 32 зв., № 50.

825. Летить галка (20-ЛР)

♩= 60 Повільно

1. Ле-тить гал-ка че - рез бал - ку, лі - та - ю - чи, кря - че.

Мо - ло..мо-ло-да - я дів-чи... дів-чи-нонь - ка хо - дить га - єм, пла - че.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Летить галка
Через балку,
Літаючи, кряче.
Моло... молодая
Дівчи... дівчинонька
Ходить гаєм,
плаче.**

2. Не пускає
Її мати
Вранці до криниці,
Ні жи... ні жита жать,
Ні льо... ні льону брать,
Ні на вечорниці.

3. Раз у вечері
Пізненько,
Шоб мати не чула
Вийшла...
Вийшла слухать
Соло... соловейка,
Мов, зроду й не чула.

4. Вийшла, стала
Під вербою
Та й дивиться в воду:
– Тяжко-важко, мати,
Важко-тяжко, мати,
Нащо дала вроду?

5. Нащо брови
Змалювала,
Дала карі очі?
Усе... усе дала, (2)
Долі дать не хочеш.**

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 3 (85).

826. Пусти мене, мамо (20-ЛР-02)

Поволі, з проханням у голосі

1. – Пус-ти ме - не, ма - мо, у ліс по го-ріш - ки,
бу - ду рвать, об - чи - щать, щас - тя, до - лень - ки шу - кать.
2. – Ой не пу - щу, до - ню, щоб не за - блу-ди - лась,
З жалем
бо вже тво - я, до - ню, до - ля десь за - на - пас - ти - лась.

1. – Пусти мене, мамо,
У ліс по горішки,
Буду рвати, обчищати,
Доленьки шукати.***

2. – Ой не пущу, доню,
Щоб не заблудилась,
Бо вже твоя, доню, доля
Десь занапастилась.

3. – Пусти мене, мамо,
У море купатись,
Буду плавать, поринать,
Щастя-доленьки шукать.

4. – Ой не пущу, доню,
Щоб не утонула,
Бо вже твою, доню, долю
Щука проглинула.

5. – Пусти мене, мамо,
В степ пшеницю жати,
Буду жать і в'язать,
Доленьки шукать.

6. – Ой не пущу, доню,
Щоб не заблудилась,
Ой не знайдеш, доню, долі,
Коли загубилась.

Вар. 1. – Пусти мене, мамо,
У ліс по горішки,
Буду гілля розгортати,
Доленьки шукати.***

* Приспів виконують двічі. (Л. Є.) ** Другу половину у цих строфах співала двічі. (Л. Є.)
*** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л.Є.)

2. – Ой не пущу, доню,
Щоб не заблудилась,
Бо вже твоя, доню, доля
Давно загубилась.

3. – Пусти мене, мамо,
У ставок купатись,
Буду плавать та ниряти,
Доленьки шукати.

4. – Ой не пущу, доню,
Щоб не утопилась,
Бо вже твоя, доню, доля
Десь занапастилась.

5. – Пусти мене, мамо,
В степ пшеницю жати,
Буду, мати, я в’язати,
Долю проклинати.

Зап. 1930 р. Щепотьєв В. від Аполінарії Дитмар з с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. Вар. від матері Уляни Щепотьєвої з Полтави. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 117, а. 7, № 8 (текст), арк. 9 (мел.)

827. Пусти мене, мамо (20-ЛР-02)

♩=100

1. – Пус - ти ме - не, ма - мо, на річ - ку ку - пать - ся,

бу - ду пла - вать, по - ри - на - ти, до - лень - ку шу - ка - ти.

1. – Пусти мене, мамо,
На річку купаться,
Буду плавать, поринати,
Доленьку шукати.*

2. – Ой не пущу, доню,
Щоб не утонула,
Бо вже твоя, доню, доля
На денце пірнула.

3. – Пусти мене, мамо,
У ліс по горішки,
Буду рвати и збирати,
Доленьку шукати.

4. – Ой не пущу, доню,
Щоб не заблудила,
Бо ти (вже) свою, доню, долю
Навіки згубила.

5. – Пусти мене, мамо,
В поле жито жати,
Буду жати і в’язати,
Доленьку шукати.

6. – Ой не пущу, доню,
Щоб не забарилась,
Бо вже твоя, доню, доля
Навіки згубилась.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. від учительки Л. С. з с. Оболонь Семенівського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 138, № 185. Співали у 1900 р.

828. Пусти мене, мамо (20-ЛР-02)

Одна Повільно

1. – Пус - ти ме - не, ма - мо, у ліс по о - рі - хи,

Дві

бу - ду рва - ти, роз - гор - та - ти, до - лень - ки шу - ка - ти. / - ти.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л.Є.)

1. – Пусти мене, мамо,
У ліс по оріхи,
Буду рвати, розгортати,
Доленьки шукати.*

2. – Ой не пустю, доню,
Щоб не заблудила,
Бо вже тебе, доню, ж доля
Та й занапастила.

3. – Пусти ж мене, мамо,
До річки купаться,
Буду плавать, поринати,
Доленьки шукати.

4. – Ой не пустю, доню,
Що не й утонула,
Бо вже ж твоя, доню, ж доля
Та ж на дно пірнула.

Зап. 5.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Шепілової Тетяни Петрівни, 1912 р. н. та Шарлай Федора Полікарповича, 1928 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 490, арк. 38-39. Нотація Єфремової Л. О.

829. Пусти мене, мамо (20-ЛР-02)

1. – Пус-ти ме-не, ма - мо, у ліс та по о-рі-хи,
бу-ду рва-ти, роз-гор-та-ти, до-лень-ки шу-ка - ти,
бу-ду рва-ти, роз-гор-та - ти, до-лень-ки шу - ка(ти).

1. – Пусти мене, мамо,
У ліс (та) по оріхи,
Буду рвати, розгортати,
Доленьки шукати.*

2. – Не пущу, доню,
Щоб не заблудилась,
Бо вже ж твоя, доню, доля
Десь занапастилась.

3. – Пусти мене, мамо,
У став покупаться,
Буду плавать ще й ниряти,
Доленьки шукати.

4. – Ой не пущу, доню,
Щоб ти не втонула,
Бо вже ж твоя гірка доля
Аж на став пірнула.

Зап. 2.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Мельник Олександри Антонівни, 1900 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 34-35. Нотація 16.V 1984 р. Єфремової Л. О.

830. Ішов козак з Дону (20-ЛР-03)

1. І-шов ко - зак з До-ну, із До-ну до-до - му
та за-йшов до мо-ря та й сів над во-до - ю.

1. Та йшов козак з Дону,
Із Дону додому,
Із Дону додому,*
Та й сів над водою.

2. Та й сів над водою,
Проклинає долю:
– Ой, доле ж моя, доле,
Доле моя злая,

3. Доле ж моя злая,
Та чом ти не такая,
Чом ти не такая,
Як доля чужая?

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

4. Обізвалась доля
Аж по той бічок моря:
– Козаче-бурлаче,
Дурний розум маєш!

5. Козаче-бурлаче,
Дурний розум маєш,
А що ти п'єш-гуляєш
І все пропиваєш.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 13 зв. (текст), арк. 19 зв. (мел.), № 21.

831. Зелений дубочок (20-ЛР-04)

Помірно

1. – Зе-ле-ний ду - бо - чок та на яр по-хи - лив - ся,

** та мо-ло-дий ко - за - че, чо-го за - жу - рив(ся)?

1. – Зелений дубочок
Та на яр похилився,
Та молодий козаче,
Чого зажурився?***

2. – Молодий козаче,
Чого зажурився,
Чи воли пристали,
Чи з доріжки збився?

3. – Воли не пристали,
З дороги не збився,
Без щастя, без долі
Козак уродився.

4. Пішов козак полем
Шукать собі долі,
Та не найшов долі,
Найшов синє море.

5. По синьому ж морю
Самі риболовці:
– Риболовці-хлопці,
Ви славні молодці,
Закидайте тоню
Та впіймайте долю!

6. Закинули тоню,
Не впіймали долю,
Та впоймали щуку
Парню на розлуку.

7. Щука-риба грає,
На дно поринає,
Парню молодому
Доленьку шукає.

Зап. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від чоловічого гурту. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 25, № 38.

832. Зелений дубочок (20-ЛР-04)

[Одна] ♪ = 112

1. Зе-ле-ний ду-бо - чок на яр по-хи-лив - ся,

[Гурт]

мо-ло-дий ко-за - че чо-гось за-жу-рив - ся.

1. Зелений дубочок
На яр похилився,
Молодий козаче,
Чого зажурився?*

2. – Молодий козаче,
Чого зажурився,
Чи воли пристали,
Чи з доріжки збився?

3. – Воли не пристали,
З доріжки не збився,
Того зажурився,
Що без долі вродився.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)
** Чоловічі голоси дублюють жіночі альти переважно в октаву. (Л. Є.)
*** Другу половину кожної строфи, крім п’ятої, співають двічі. (Л. Є.)

4. Пішов козак в поле
Шукать собі долі,
Не знайшов він долі,
Знайшов синє море.

5. Не знайшов він долі,
Знайшов синє море,
По синьому морі
Самі риболовці.

6. – Ой ви, риболовці,
Ви добрі молодці,
Ой закиньте тоню
По синьому морю.

7. Ой закиньте тоню
По синьому морю
Та впіймайте долю
Парню молодому.

8. Не впіймали долі,
А впіймали щуку,
А впіймали щуку
Парню на розлуку.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту мішаного. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 22-23; ф. 9, од. зб. 4, арк. 2 зв.; ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 10. .

833. Зелений дубочок (20-ЛР-04)

♩= 80

1. – Зе - ле - ний ду - бо - чок та чо - го по - хи - лив - ся?
Мо - ло - дий ко - за - че, чо - го за - жу - рив - ся?

1. – Зелений дубочок,
Та чого похилився?
Молодий козаче,
Чого зажурився?

2. [Молодий козаче,
Чого зажурився?]
Чи воли пристали,
Чи з дороги збився?

3. – Воли не пристали,
З дороги не збився.
Того зажурився, –
Без долі вродився.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. у Києві від Мищенко Ул., вона співала із старими жінками у с. Вищий Булатець Лубенського пов. (нині р-ну) на Полтавщині у 1910 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 60 (90), № 128.

834. Ой віють вітри (20-ЛР-05)

[Соло] ♩= 46 [Повільно] [Двоє]

1. Ой ві - ють віт - ри, ві - ють буй - ні,
та ду - би на - хи - ля - є, си - дить ко - зак на мо - ги - лі
та й віт - ра пи - та - є

1. Ой віють вітри,
Віють буйні
Та дуби нахиляє,
Сидить козак
На могилі
Та й вітра питає:

2. – Ой скажи, вітер,
Та й скажий, буйний,
А де козацька доля?
Де фортуна,
Де надія,
Де козацька воля?

3. Йому вітер
Відказує:
– Знаю, козак, знаю,
Твоя доля
Козацькая
В зеленому гаю.

4. Притоптана,
Приорана
Сірими волами...
Ой сів козак
Та й заплакав
Дрібними сльозами.

Зап. 19.X 1938 р. на фонограф Гайдай М. П. у с. Мар’янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Гусаренка Кирила Олексійовича, 36 р., Ващенка Андрія Петровича, 26 р., Гузя Антона Лазаровича, 47 р., Бута Кирила Дмитровича, 18 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 240, арк. 16, № 11.

835. Що по садочку я ходила (20-ЛР-07)

1. Що по садочку я ходила
Да сама собі говорила...

2. Да сама собі говорила:
– Ой нема того, що любила!

3. Та нема його і не буде:
Розраяли його люде,

4. Та розраяли, нозсудили,
Щоб ми в парі не ходили...

5. Та щоб ми в парі не ходили,
Одно ’дного не любили.

6. А ми ж таки ходить будем,
Одно ’дного любить будем!

7. Ой як зійду я на мосточок,
Стану-гляну на ставочок.

8. На ставочку млинок меле,
Попід млином вода реве...

9. На ставочку вода реве, –
По тій воді вутка пливе...

10. По тій воді вутка пливе,
За собою вутят веде,

11. Одно ’дного доганяє, –
Кожне собі пару має!

12. А я живу в Божій карі, –
Не дав мені Господь пари,

13. А дав мені лиху долю,
Та й та пішла за водою!

14. Ой допливем до бережка
Та сядемо, оддишемо...

15. Та сядемо, оддишемо,
Білі листи іспишемо...

16. Білі листи іспишемо
Та пошлемо до батенька, –

17. Нехай батько не тоскує,
Вінка мені не купує,

18. Бо я його не зносила, –
Під явором повісила,

19. Під явором зелененьким
З козаченьком молоденьким!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Вусті Кравченкової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 23, № 39.

836. Ой по ставу, по ставочку (20-ЛР-07)

1. Ой по ставу, по ставочку, ой,
Ой по ставу, по ставочку
Пливуть качки в три рядочки.*

2. Вони пливуть, поринають,
Кожна собі пару має.

3. А я живу в Божій карі,
Не дав мені Господь пари.

4. Тільки дав же гірку долю,
Та й та пішла за водою.

5. – Пливи, доле, за водою,
А я слідом за тобою

6. У зеленого лужечка,
До крутого бережечка.

7. На тім боці зустрінемось
Да й за руки поберемось.

8. На тім боці віддишимо,
Батьку листа напишимо.

9. Нехай мати прочитає,
Як нещасну дочку має.

10. Нехай стільчок не купує
Та й весілля не готує.

11. Загубила свою долю
Із молодим Миколою.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від учасниць фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко В. Г., 1958 р. н. (виводить), Кочерги Г. С., 1960 р. н. (заспіває), Трохименко Н. В., 1949 р. н., Цимбал Л. О., 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 29.

837. Із-за гори кам'яної (20-ЛР-10)

1. Із-за го-ри кам' - я-но - ї си - зі
го-лу-би лі - та - ють; я роз - ко-ші не за-
зна - ю, вже лі-та мо - ї ми-на - ють. Я роз-
ко-ші не за - зна - ю, вже лі-та мо - ї ми-на - ють.

[Спокійно]
Вар. Змо - ло - ду я не гу - ля - ла, на ста-рість не бу - ду,
ой ко-ли я лі - та сво - ї до - га-ня - ти бу - ду?

1. Із-за гори кам'яної
Сизі голуби літають,
Я розкоші не зазнаю,
Вже літа мої минають.

2. Запряжу я сірі воли
І коники воронії
Та поїду доганяти
Літа мої молодії.

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

3. Ой догнала свої літа
На рубленім мості:
– Верніteся ж, літа мої,
Хоч до мене в гості.

4. – Не вернемось, (2)
Не маєм до кого,
Не вміла нас шанувати,
Як ні здоров’ячка свого.

Зап. Лисенко М. В. у с. Гриньки (нині Глобинського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 30, арк. 78 зв. (мел.), арк. 58 (текст), № 14.. Вар. зап. Самійленко В. у с. Сорочинці (нині с. Великі Сорочинці Миргородського р-ну Полтавської обл.) і надіслав Лисенкові М. В. – ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 40, арк. 1, № 3.

838. Із-за гори кам’яної (20-ЛР-10)

1. Із-за гори кам’яної
Голуби літають,
Не зазнала роскіш-волі,
Вже й літа минають.

2. Запрягайте, хлопці, коні,
Коні воронії,
Та й поїдем доганяти
Літа молодії.

3. Гнались, гнались, наздогнали
На каменім мості:
– Ой верніться, літа мої,
Хоть нас у гості.

4. – Не вернемось, не вернемось
Бо вже й ми до тебе,
Бо не вміла шанувати,
Як були ми в тебе.

5. Не вернемось, не вернемось,
Бо нема до кого,
Бо не вміла шанувати
Здоров’ячка свого.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 14 (96).

839. Чи я з’їла, чи я зпила (20-ЛР-12)

1. Чи я з’їла, чи я зпила,
Чи гарно сходила?
Тільки ж слава та зосталась,
Що важко робила.

2. Болять мої руки й ноги
На чужій роботі,
Болить моя голівонька
З тяжкої клопоти.

[*Мати каже:*]
3. – На гору йшла, тебе несла
Ще й води набрала,
Тоді ж тебе, моя доню,
Навіки прокляла.

Зап. 9.01 1937 р. Гайдай М. П. у м. Жмеринка від Інни Петрівни Мокляк, 26 р. з Полтави. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 181, арк. 78.

Соціально-побутові та історичні пісні

Соціально-побутові, історичні пісні та балади ще й досі побутують на Полтавщині. Їхні записи опубліковані в томах серії "Українська народна творчість"[1] та окремих збірках народних пісень[2]. Решта й досі залишалась у рукописах та фонозаписах. У цій збірці вміщено записи соціально-побутової лірики та епіки, історичні пісні, а також кілька зразків невільницьких або в'язничих пісень, переважно з рукописних джерел та сучасних записів. Соціально-побутові та історичні пісні на Полтавщині в минулому записували: Ф. Попадич, М. П. Гайдай, В. Щепотьєв, А. Конощенко, А. Шмиговський, С. Липовець, П. Майборода, О. Правдюк та інші фольклористи.

Наявні записи вміщено у такій послідовності: козацькі, чумацькі, рекрутські та солдатські, наймитські та заробітчанські, історичні та в'язничі пісні. Деякі з них, що мають у сюжетах мотиви кохання, родинно-побутових стосунків тощо, можна було зустріти у попередніх розділах збірки. Наприклад, у колядках та щедрівках зустрічаємо військові мотиви (господаря немає вдома, він служить у полку, № 37; у батьків немає сина, вони відправляють у військо дочку, № 40), історичні ремінісценції (татари козака з конем загнали у море, № 38), тощо. Наймитськими мотивами наскрізь просякнуті жнивні пісні, у яких йдеться про взаємини панів та найманих женців (№№ 89-96).

Мотиви козаччини та рекрутчини зустрічаємо у багатьох баладах. До традиційних сюжетів про чарування, нещасливе кохання виконавці додають мотиви призову в солдати, наймання у солдати або москалі (№№ 286, 396-397), ловитви начальниками козаків та насильного вербування їх у жовніри (№№ 456-458). В інших баладних піснях солдат повертається зі служби та вбиває жінка-

---

[1] *Історичні пісні.* // Упоряд. І. П. Березовський, М. С. Родіна, В. Г. Хоменко. Нот. матеріал упоряд. А. І. Гуменюк. – К.: Вид-во Академії наук Української РСР. – 1961; *Рекрутські та солдатські пісні //* Упоряд. А. Л. Іоаніді, О. А. Правдюк. – К. : Наук. думка, 1974; *Наймитські та заробітчанські пісні* / Упоряд. С. Й. Грица, О. І. Дей, М. Г. Марченко. – К. : Наук. думка, 1975; *Чумацькі пісні //* Упоряд. О. І. Дей, А. Ю. Ясенчук (тексти), А. І. Іваницький (мелодії). – К. : Наук. думка, 1976.

[2] *Щепотьевъ В.* Народныя пѣсни, записанныя въ Полтавской губерніи (съ нотами). – Полтава, 1915; *Фольклорні записи Марка Вовчка та Опанаса Марковича* / Атрибуція автографів, упоряд., передмова та прим. О. І. Дея. – К. : Наук. думка, 1983; *Українське народне багатоголосся.* Збірник пісень / Упоряд. Василенко З., Гордійчук М., Гуменюк А., Правдюк О., Ященко Л. Заг. ред. М. Гордійчука. – К. : Держ. вид-во "Мистецтво", 1963 та ін.

зрадницю, яка народила дитя (№ 306), козак (рекрут) ходить по казармі, просить полковника (командира) відпустити його до дівчини (№№ 338-339, 374), козаки (улани, матроси) зводять дівчину (№№ 358-364, 390), чоловік від'їжджає на семилітню війну (№ 426) або повертається з військового походу (№ 411); мати посилає сина служити у військо (в гусари) (№№ 440-442). Про козацький табір та отамана йдеться у пісні "Закладався й орел" (№ 446); козак посилає до батьків коня із звісткою про свою загибель (№ 464); вбитого козака у полі знаходить орел (№№ 465-467); до вдови везуть загиблого чоловіка (№ 488), орел відвідує та скубе тіло загиблого мужа удови (№ 489-492).

У побутових баладах знаходимо також мотиви чумацького побуту: милого нема вдома, він важить сіль у Криму або на Дону (№№ 343, 345-347), чумаки забирають у чайки її чаєнят та варять у каші (№№ 447-448). До деяких варіантів балади про вдівця та дітей-сиріт додано інтродукцію з чумацької "Гей, гей! Та ой гей, воли, помалу" (№№ 496-498, 501, 504) або наймитської " Гей, да гей, та ой хто горя не знає" (№ 503) пісні. Діти-сироти прагнуть найнятись на роботу до пана (№ 506). Розбійництво привносить нещастя у родинне життя (№ 425).

У баладах та необрядовій ліриці козак виступає синонімом парубку. На відміну від звичайного селянського парубка, козак здебільшого перебуває у мандрах (№ 611), бере участь у військових діях, іноді знаходиться у пошуках кохання або долі (№№ 830-834). Козак (козаченько, козаки) із своїм вірним другом конем (№ 717), озброєний шаблею, рушницею та нагайкою (№ 629), поряд з дівчиною, є невід'ємним персонажем любовних сцен (№№ 514-517, 520-530, 538-539), у яких дівчина іноді рятує козака від загибелі (№№ 540-541), але боїться козацької зради (№№ 544, 694, 697), адже козак часто покидає милу (№№ 656-663), часом з дитиною (№ 650) тощо.

Козак-милий також може збиратися у похід, належати до Прилуцького полку (№ 743), син відправляється на війну (№ 797) або військову службу (№№ 798-799), прощаючись з рідними. З чумацьких мотивів у необрядовій ліриці зустрічаємо довготривалі поїздки милого (чоловіка) у Крим по сіль (№ 668).

Мотиви заробітчанства та наймитства також знаходимо у любовній ліриці (№№ 636-638). Дівчина просить парубка сватати її, щоб не ходити по наймах (№ 723). Становище невістки у родині

чоловіка наближається до наймитування (№№ 755-756, 764-771), особливо, якщо вона сирота (№№ 780-785). Приводом для розлуки може бути майнова нерівність багатих та бідних у коханні та родинному житті (№№ 747-752, 789, 804, 808, 822). Через злидні батьки вимушені віддавати дітей у найми (№№ 812-816). Історичні ремінісценції також притаманні сюжетам деяких зразків необрядової лірики: жінка хоче віддати нелюба або на службу в москалі, або у полон татарам (№ 730).

Козацькі пісні та балади давніше активно побутували на території Полтавщини. Фольклористам ще й досі вдається зафіксувати окремі зразки козацької пісенності. У козацьких баладах виконавці оспівують загибель посіченого та порубаного козака (№ 840, "Над багатим козаченьком вся родина плаче, а над бідним козаченьком чорний ворон кряче", № 841, із сучасними мотивами № 852), козацького отамана (№ 842) під час походу або військових дій.

Серед розповсюджених козацьких балад Полтавщини пісня "Та стоїть явір над водою" (21-Бк-02) з сусідніх Великобагачанського та Шишацького районів (№ 843, поїхав козак в Московщину і загинув, наказавши насипати могилу, посадити калину, щоб пташки приносили з України вісті). З вістю про свою загибель козак посилає орла або коня. Про це йдеться у варіантах пісень "Ти орел, ти орел" (21-Бк-02б, № 844), "Ой замерзає море" (21-БК-03, № 845), "Із-за гори сніжок летить" (21-Бк-03а, № 846), "Ой на горі вогонь горить" (21-Бк-03б, № 847), "Ой у полі, в полі" (21-Бк-03є, № 851) та особливо у розповсюдженій "Ой поля, ви поля" (21-Бк-03д, №№ 848-850, козак посилає коня до матері із звісткою про своє одруження) з центральних Хорольського, Семенівського та Полтавського районів.

Пісня "Ой поля, ви поля" має чотирисегментну строфу з віршем (6+6)2 та анапестичною ритмікою основного шестискладовика 112112 наспіву наскрізного інтонаційного розвитку ab:cd або з постійними репризами будови $aa_{(1)}:a_{(1,2)}b$ у ладах мінорного нахилу.

У козацькій ліриці, як і у баладах, йдеться переважно про боротьбу козаків із турками. Головний герой купує у пана дівчину (№ 853) або спілкується з нею (№ 855), погрожує коневі його запродати (№ 854). Якщо козацькі балади зафіксовано по всій території області, то ліричні пісні – переважно у центральних районах (див. карту, с. 564).

На Полтавщині, порівняно з деякими іншими регіонами, записано значну кількість чумацьких пісень та балад. Деякі з них і зараз знаходяться у активному та пасивному репертуарі виконавців. Це варіанти балад про смерть чумака в дорозі "Ой у полі та криниченька" (22-БЧ-01)[3], "Гей, високо та сонечко сходить" (22-БЧ-02, отаман очолює боротьбу чумаків проти розбійників)[4], "Забіліли сніжки" (22-БЧ-04б, тут вмираючий солдат просить товариша поховати його, №№ 857-859), "Ой чумаче, чумаче" (22-БЧ-05, брата чумака прибила сіль, він питає у отамана, що робити, №№ 860-861), "На драбиноньку схилився" (22-БЧ-06, № 862, чумак сміється над тяжкою працею косарів, а взимку гине з голоду його худоба і він сам, бо косар відмовився дати йому сіно).

З чумацької лірики Полтавщини найбільшу кількість записів має пісня "Та болять ручки" (22-ЛЧ-05, чумак висипає і продає сіль, зневажаючи дівчину, №№ 865-866).

Чумацькі пісні Полтавщини виконують як соло, так і гуртом з широким діапазоном імпровізаційного складу мелодії, здебільшого з мінорним нахилом ладу. Більшість чумацьких пісень тут належать до протяжного стилю інтонування у багатоголосному виконанні з міжстрофним зачином (№№ 857-859, 862, 865), що надає цим фольклорним творам неспішності, часом драматичності звучання. У співі часто використовують вигук "Гей!", як специфічний виконавський прийом, який тут можуть застосовувати також для того, щоб поганяти волів. У гуртовому співі рух паралельними квінтами ніби відтворює ремиґання тяглової худоби (№ 866).

Чумацькі пісні на Полтавщині зафіксовано переважно у північно-східних та східних районах, близьких до Слобожанщини та Чернігівщини.

На Полтавщині розповсюджені також рекрутські та солдатські пісні. Найбільшу кількість зафіксованих фольклористами варіантів, як і на Чернігівщині, має балада "Шумить, гуде сосононька" (23-БС-03, родина плаче по вбитому козакові, № 868) та цілеспрямовано записувана нами 2014 р. у всіх селах Гребінківського району балада пізнішого часу походження "На горі стоїть хатина" (23-БС-07, №№ 873-878, мати Ярина не впізнає пораненого та скаліченого си-

[3] Чумацькі пісні. – С. 62, 244, 290-291.
[4] ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 40, арк. 1 зв., № 4; Щепотьєв В. – С. 12-13, № 15; Чумацькі пісні. – С. 63, 168-169.

на Василя, який повернувся з війни[5]). Солдатські балади пізнішого часу походження відображають події світових війн XX ст.

Цю баладу 1972 р. на Миргородщині фіксував О. А. Правдюк та А. Л. Іоаніді (№№ 873-874), у кожному селі Гребінківщини нам проспівали цю пісню (№№ 875-878), виконання якої, ймовірно, активізувалося у зв'язку із військовими діями останніх років в Україні[6]. Пісня має строфічну будову зі складочисленням чотирисегментної строфи (8+7)2 з повторенням її другої половини та мінорного складу сумною, скорботною мелодією. Наспів має будову aa_1:bc, у якій сегмент "а" – зворотна висхідно-низхідна розлога інтонація: у першій половині – стрімкий злет по звуках тонічного тризвуку від тоніки до горішньої тоніки (в записах О. Правдюка починається висхідним стрибком на сексту), у другій – більш плавне повертання до початкового тону. Першу половину строфи виконує соліст-заспівувач, другу, репризну – гурт.

Крім численних варіантів цієї балади на Гребінківщині нам вдалося записати ще й інші балади з військовими мотивами: "На Далекім Сході" (23-БС-06, батько впізнає вбитого на полі битви сина, № 871), "Прощай же, город" (23-БС-10, куля вдарила в грудь милого, № 872) та особливо трагічну "Десь далеко бої відкотились" (№ 881) про матір-злодійку, яка грабує пораненого солдата, не впізнаючи в ньому сина, а потім гірко розкаюється (№ 880 – запис О. Правдюка з Миргородщини).

У солдатській ліриці Полтавщини відбито драматичні події солдатського набору на службу (№№ 883-885), прощання з рідними, коханою дівчиною. Мелодії цих пісень переважно сумні, мінорні, звучать як пісні-скарги. Найпоширеніші з них: "Ой у лузі" (23-ЛС-03, породила мати хорошого сина, але йому треба збиратися у військовий похід, №№ 886-888) з мелодією у фрігійському ладі, "Вище лісу" (23-ЛС-05, з трьох братів менший збирається йти на військову службу, №№ 889-890), "Як зачула моя доля" (23-ЛС-06, козак намагається сховатися від рекрутського набору у дівчини, де

[5] На Чернігівщині до вдови приходять невпізнаними її син та чоловік: *Народні пісні Чернігівщини* (з колекцій збирачів фольклору) / упоряд. та вступ. статті Л. О. Єфремової ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – К. : Наук. думка, 2015. – С. 526-529, №№ 716-719. Близькій запис № 779 у нашій збірці.

[6] *Єфремова Л. О., Яринчина О. М.* Військові мотиви в сучасних записах народних пісень з Гребінківщини / Літературознавство. Фольклористика. Культурологія. Зб. наук. праць. – Вип. 18-20. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2015. – С. 128-139.

його і ловлять[7]), "Ой машина ти желєзна" (23-ЛС-09, жеребкування у прийомі: парубок тягне номер, №№ 895-897) з чотирисегментною строфою будови ab:rb (де r – шести-семискладовий рефрен при восьмискладовому основному рядку), у якій перший сегмент виконує заспівувач, а подальші – гурт. Наспів цієї пісні має сталу будову $aa_1{:}a_2a_1$ – сольний зачин (висхдіно-низхідна інтонація), гуртове продовження – секвенцій не повторення інтонації у вищому регістрі, рефрен (часто на основному інтонаційному матеріалі), репризне гуртове завершення.

В сучасному виконавському середовищі також розповсюджена пісня "В суботу пізненько" (23-ЛС-12, мати виряджає сина в солдати, просить повернутися через два роки, він радий би й раніше повернутися, але спіткнувся кінь – недобрий знак) та особливо новітня романсового складу "Коли калина не цвіла" (№№ 892-894). У деяких рекрутських та солдатських піснях, особливо на межі зі Слобожанщиною, відчутні російськомовні впливи, як у лексиці, так і у сюжетах пісень (№№ 882, 884-885, 891, 895-898, 902-903, 905). Мелодика пісень переважно відбиває особливості протяжного пісенного стилю Наддніпрянщини з розлогим багатоголоссям, розспівуванням складів, словоперериваннями (№№ 887-888) тощо.

Рекрутські та солдатські пісні зафіксована по всій території Полтавської області, за винятком окремих південних, східних та північних районів. Їх часто виконують під час проводів юнаків у солдати, на військову службу.

Найбільше наймитських та заробітчанських пісень про важке життя на чужій панській роботі записано на Житомирщині, але вони також побутували і досі збереглися у пасивному репертуарі окремих співаків Полтавщини. В експедиції 2014 р. ми були дуже здивовані, коли нам виконали досить добре збережену наймитську пісню "Ой матінко-зірко" (№ 918), хоча більшість записів на цій території зроблено на початку XX ст. Наймитські балади тут не збереглися, але зафіксовано варіанти бурлацької пісні "Ой і не дивуйтесь" (№№ 906-907), 1934 р. у с. Федорівка Глобинського району В. Харків від Потапової Явдохи повністю записав пісню "(й)У нас пани молодії" (№ 909).

---

[7] Рекрутські та солдатські пісні. – С. 110-112.

Розповсюджена на Полтавщині пісня "Хто не служив у багатира" (24-ЛН-03б, №№ 910-913). Хто не служив у багатиря, не знає горя. Оре наймит, всім несуть обідати, йому – ні. Йде додому, господар наказує жінці сховати хліб. Пісня має трисегментну однорядкову строфу з міжстрофним зачином та складочисленням 4+4(6)+6/6. Ще більше зафіксованих варіантів має пісня "Ой матінко-зірко" (24-ЛН-09, дочка скаржиться матері, яка віддала її "у строк", на важке життя у наймах, №№ 915-918), зафіксована у Гадяцькому, Гребінківському, Шишацькому, Семенівському та Козельщинському районах. Пісня має наспів мінорного ладового нахилу, притаманний усім варіантам, будови aa_1:bc, у якому сегмент "a" – розлога висхідно-низхідна інтонація, що розпочинається з субкварти, охоплює тонічний тризвук, плавно повертаючись до тоніки. Сегмент "b" має характер розробки, а "c" – кадансування.

З пісень історичної тематики на Полтавщині зафіксована балади "Та ішов козак з Дону" (25-БІ-06, брат купує невпізнану сестру-кріпачку, №№ 921-922), про Супруна ("Та й не знав козак", № 920), про Нечая, який гине в бою з шляхтичами ("Ой з-за гори", 25-БІ-08, № 923), зрадника Саву Чалого, якого стратили козаки (гайдамаки) ("Гей, був в Січі", 25-БІ-09, № 924), про Турбаївське повстання ("Задумала Базилевська", №№ 926-927).

Більшість історичних пісень та балад зафіксовали на початку ХХ ст. А. Конощенко, П. Майборода, Ф. Попадич, В. Харків, М. П. Гайдай та ін. Вони були розповсюджені у західних та центральних районах Полтавщини і майже відсутні на межі зі Слобожанщиною. Ці пісні, переважно чоловічого репертуару, зараз майже не співають. Також у краї зафіксовано окремі невільницькі або тюремні пісні (№№ 929-931).

Зі стилістичного боку соціально-побутові та історичні пісні Полтавщини близькі до зразків, зафіксованих на Чернігівщині[8], хоча тут більшу питому вагу мають особливості протяжного наддніпрянського стилю виконання.

Картографування соціально-побутової пісенності на Полтавщині свідчить про активне побутування тут ще до недавнього часу цього жанру фольклору, особливо у центральних та західних районах. Порожні позначки відповідають баладам, зафарбовані – ліричним пісням.

---

[8] Народні пісні Чернігівщини, с. 512.

Соціально-побутові
пісні
Лохвицький
Гад
Пирятинський
Чорнухинський
Гребінківський
Лубенський
Миргородсь
Оржицький
Хорольський
Велико-
Багачан
Семенівський
Глобинський
Козел
Кременчуцький

дяцький
кий
Зіньківський
Шишацький
Котелевський
Диканський
Чутівський
ський
Полтавський
Решетилівський
Карлівський
Машівський
Новосанжарський
ьщинський
Кобеляцький
– козацькі
– чумацькі
– рекрутські та солдатські
– наймитські та заробітчанські
– історичні
– балади
– лірика

Жартівливі і танцювальні пісні

У жартівливих і танцювальних піснях Полтавщини яскраво та влучно відтворено елементи народного гумору. В них зображено залицяння молоді та сварки закоханих, глузування дівчат над хлопцями (№№ 936-946, 949-950), втручання батьків у особисте життя дітей (№№ 933-935), непорозуміння у житті подружніх пар (№№ 956, 959), біди від пияцтва (№ 957), подружньої зради (№ 958), грайливі стосунки кумів (№ 968), дотепні жарти та сварки старих (№№ 960-963). У жартівливих піснях знаходимо відлуння соціальних відносин: взаємини бідних та багатих (№№ 939, 941-942, 955), молодих та старих (№ 953). Розповсюджені на Полтавщині також діалогічні пісні-жарти (№№ 963-965), нісенітниці (№ 968) та сучасні новотвори (№№ 967, 969-970).

У танцювальних піснях Полтавщини виконавці згадують розповсюджені у краї танці: гопак (№№ 947, 960), "Коваль" (№ 952); вживають назви населених пунктів області: Прилуки, Пирятин, Лохвиця (№ 948). Любов до музики та прагнення до веселощів спонукає селян продавати майно аби найняти музикантів (№№ 951-952). Згадується гра на дуді (№ 950), скрипці (№ 954).

Багатьом жартівливим пісням Полтавщини притаманне використання рефренів та приспівів (№№ 932, 940, 949, 957, 966, 969) для підсилення гумористичного ефекту або супроводу танцю. Іноді, замість приспіву за основним двосегментним рядком пісенної строфи або перед останнім рядком йде жартівлива приспівка, наприклад, "Йу-ва, йу-ва, ох, ох, ох," (№ 933), "Ох, ох, ох, ох" (№ 824), за якою повторюють другу половину строфи або останній рядок. Для жартівливих пісень характерне використання вигуків, гейкання (№№ 952-954), деякі з них просто пересипані вигуками, рефренами та рефреноподібними утвореннями (№ 950).

Діалоги та діалогічні вставки у жартівливих піснях підсилюють динамізм розвитку подій та гумористичні характеристики дійових осіб (№№ 938-939, 949, 953, 955, 958, 961, 963-965). Улюбленими піснями цього плану на Полтавщині є "Я ж тебе, жінко, не лаю" (№ 963-964).

Розгорнуті жартівливі пісні з ланцюговим розвитком змісту, належать до типу кумулятивних творів, засновані на повторенні, щоразу у зміненому вигляді, тієї чи іншої ситуації (№№ 957, 966-967) або на простому повторенні (№ 952).

Жартівливі пісні виконують як одноголосно (№№ 935-939, 941, 943-944, 946, 948-950, 952-953, 956-960, 962, 965, 967), так і гуртом, переважно паралельним рухом терціями із спорадичними квінтами, октавами тощо (№№ 932, 940, 942, 945, 947, 951, 954-955, 961, 964, 968), але й трапляються розгорнуті багатоголосні полотна (№№ 963, 966, 969). В унісонних піснях голоси розщеплюються переважно на рефренних та приспівних ділянках (№№ 950, 954). Жартівливим пісням Полтавщини притаманні здебільшого мелодії широкого діапазону у межах септими-октави, які іноді розпочинаються з витриманого високого тону, що надає співові енергійності та задерикуватості (№№ 939, 943, 949, 956, 969).

Одним з улюблених прийомів виконання жартівливих пісень є неспішний, задумливо-поміркований заспів одного виконавця, до якого приєднується енергійний пришвидшений спів гурту у приспівах та рефренах, у репризних ділянках строфи тощо (№№ 932, 940, 947, 951, 961, 966). Такі темпові, емоційно насичені контрасти притаманні здебільшого тільки жартівливим пісням.

В залежності від ритмічної основи жартівливих і танцювальних пісень їх можна віднести до різних типів народних танків або композицій. Це дрібушки (№ 932), тропаки з ритмом шестискладовика 111122 (№№ 934-935, 958), метелиці з рівномірним рухом у мелодії (переважно вісімками), пришвидшеним темпом (№№ 939), гопаки з анапестичним ритмом 112 (№№ 936-937, 941, 943, 954-955, 957, 960, 964, 968), козачки з дактилічною ритмікою 211 (№№ 948, 951, 967). Часто вказані ритми постають у мішаному вигляді: ритміка метелиць поєднується з ритмікою гопаків (№№ 944, 947), тропаків (№ 946) або козачків (№ 950), гопаків з тропаками (№ 959) тощо. Значну роль у жартівливій пісенності відіграють коломийкові ритми 1111 1111 111122 (№№ 961-962). Зустрічаємо тут також елементи західноєвропейських танків, зокрема вальсів (№№ 942, 945), західно-подільських віватів (№ 970).

Особливою популярністю на Полтавщині користуються розгорнуті пісні-діалоги (№№ 963-965), жартівливі передирки (№№ 939, 949), сучасні жартівливо-гумористичні новотвори (№ 969), пародії та переробки традиційних пісень, твори міського фольклору (№№ 966-967).

Специфічною є й лексика жартівливих пісень, що вживається з метою посилення гумористичного ефекту (№ 940), зображення грайливого приниження дійової особи (№№ 937, 939, 948, 953, 962), тонких натяків (№№ 950, 958), жартівливого підтвердження власної правоти: "Правда, люди, правда" (№ 935).

Романси та пісні літературного походження

В умовах новітньої суспільної формації, урбанізації, розвитку міської культури на Полтавщині, як і скрізь, формувалися та розповсюджувалися нові жанри фольклору: пізня лірика та пізня балада, романси, пісні літературного походження. Культура панських маєтків, міський романс, професійна гомофонно-гармонічна музика, люмпен-пролетарська лексика вплинули на формування пізньої лірики та сільського романсу XIX-XX ст. У текстах багатьох з цих пісень майже відсутня сюжетність, посилено відображення психологізму людських стосунків, їх мелодика охоплює широкий звуковий діапазон.

Пізня лірика у стильовому плані знаходиться на межі між необрядовою та романсовою творчістю. Деякі зразки за особливостями мелодики майже не відрізняються від записів протяжних традиційних пісень (№ 971). У них зустрічаємо характерні риси протяжної пісенності зі словопереривannями, міжстрофними зачинами поряд з новітніми інтонаційними знахідками. Пізня лірика ще не набрала притаманним романсам рис напівпрофесійного музичного мистецтва, але вже значно відрізняється від традиційної необрядової лірики як лексичними особливостями вербальних текстів ("ой совєла вєнок", "ой роздуша моя", № 971; "смерть одна розлучить нас", № 983), так і мелодичним стилем (№ 972), часто з густою фактурою багатоголосся (№ 971).

Мелодраматизм в романсах, пов’язаний із зображенням нещасного кохання, розлуки (№№ 977-978), призвів до формування у співі експресивно-екзальтованих, мелодраматичних інтонацій ("№№ 982-983), іноді з альтерацією основних щаблів мінору (№ 974). У сільських романсах часто знаходимо вкраплення іншомовних слів, зокрема, русизмів: "Ой красавици цвєти рвали" (№ 971), міських виразів, притаманних літературному письменству: "Ти поверни мені дарунок" (№ 975), "А любов нашу, любов гарячу хай рознесе бистра вода" (№ 976), "З’єденяться й руки" (№ 982), "Любувався моєю красотою, як ігрушкой малеє дитя" (№ 985).

Ще й зараз традиційну пісенну лірику виконують переважно по пам’яті, а романси та пісні літературного походження – з рукописних збірочок. Одним з розповсюджених на Полтавщині романсів є "Пливе човен без весельця" (№№ 979-981), записаний на початку XX ст. В. Щепотьєвим та Ю. Левадою і через сторіччя нами у с. Мар’янівка Гребінківського району.

Романсам притаманні затактовість (№№ 975, 991, 995, 997), пунктирні ритми (№№ 976, 991), трійкова вальсова мелодика (№№ 973-975, 988, 993). Характерною рисою романсової мелодики є також використання секвенцій, в цілому не типове для української народної пісні (№ 976), широких ходів у межах октави, зокрема й по звуках тризвуків (№№ 978-981). Для романсової лірики типовий власний образний світ із змалюванням вишневого саду (№№ 975-976), зображення закоханих голубів (№№ 977-978), одинокого човна (№№ 979-981), апелювання до людської душі (№ 982), тема щастя або туги, розлуки з рідним краєм (№ 983), зображення природи як тла для з'ясування особистих стосунків ("Тихо над річкою Ворсклою", № 984, "Шумлять верби густі та високі", № 985, "Мамо, весна, чудова ніч", № 991).

Посилення психологізму у текстах романсів, пов'язаних з "неземним" коханням, "лютими" ревнощами, вбивством у робітничому, дрібно-міщанському, кримінальному середовищі тощо призвело до створення, поширення та значної популярності пізніх балад і так званих "жорстоких" романсів (№ 989). У них носії смакують жахи лютої смерті, що призводить до надмірного натуралізму у цьому виді піснетворчості. Для таких творів притаманна також специфічна "низько-пролетарська" лексика: "Ой візьми ж ти, падлець, та той гострий топорець та й розкрай, розрубай мою бєлую грудь" (№ 989).

У пізніх баладах замальовується нещасне кохання, зрада милого ("Він як коршун на землю спустився і молодість мою й погубив, насміявся над бідною сиріткой і красотку, мене, позабув", № 985), який кидає милу з дитиною ("Потопала-трепетала своєй русявой косой, правой ручонькой махала: – Досвиданья, милий мой! (№ 990). Серед найпоширеніших пізніх балад пісні "Шуміла ліщина" (№№ 986-987, козак приносить коханій дівчині на її вимогу мамине серце) та "Рибалка молоденький" (№ 988). Джерелом жорстокого романсу були пізні балади, співанки-хроніки тощо.

Різними шляхами потрапляли у сільське середовище пісні літературного походження: від міської інтелігенції, в наш час – через засоби масової інформації тощо. Популярністю у виконавців та слухачів користується пісні на вірші Т. Г. Шевченка (№№ 992-993), зокрема "По діброві вітер віє" (№ 998), "Ой одна я, одна" (№ 999), записані П. Майбородою, "Та літа орел" (№ 1000) та ін. Деякі з творів літературного походження мають стильові особливості масової радянської піснетворчості, поп-музики (№№ 994-996), тощо.

840. Козаченьку, куди йдеш (21-Бк)

1. – Козаченьку, куди йдеш?
Невже жалю не маєш?
– Я вернуся, серденько, восени,
Як упаде листячко з калини.

2. – Я без тебе загину,
Як ти підеш в чужину.
– Я вернуся, серденько, восени,
Як упаде листячко з калини.

3. – Чи тебе лихо несе?
Бачу, зрадиш ти мене.
– Я вернуся, серденько, восени,
Як упаде листячко з калини.

4. Ждала дівка навісна,
Мина осінь і весна.
Нема, нема козаченька та й не чуть,
Злії люде-воріженьки вже кують.

5. А як жито зацвіло,
Прийшла звістка у село:
Не вертатись вже до тебе козаку,
Заснув в степу він, сердега, довіку.

Зап. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від У. Онищенко, Н. Яременко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 12 зв.., № 15.

841. Широкає поле (21-Бк)

1. Широкає поле
Житечком покрито,
А у тому житечку
Двох козаків вбито.*

2. У одного козаченька
Багата родина,
А другий же козаченько
Бідний сиротина.

3. Над багатим козаченьком
Вся родина плаче,
А над бідним козаченьком
Чорний ворон кряче.

4. Над багатим козаченьком
Висока могила,
А над бідним козаченьком
Червона калина.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Коровaї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспіває), Чмига Галина Миколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 42 (211).

842. Ой гук, мати, гук (21-Бк-01)

Один ♩= 66

1. Ой гук, ма - ти, гук, де ко - за - ки п'ють,

Усі

ой ве - се - ла - я та й до - рі - жень - ка,

ку - ди во - ни йдуть. 4. О - та - ма - не - бать - ку,

вже час на - ста - є

Вар. Один ♩= 80 Помірно

Ой гук, ма - ти, гук, де ко - за - ки п'ють,

Усі

ой ве - се - ла - я та й до - рі - же - нь(і) - ка,

ку - ди во - ни йдуть.

1. Ой гук, мати, гук,
Де козаки п'ють,
Ой веселая та й доріженька,
Куди вони йдуть.*

2. Що вони їдуть
Під ряснії (яснії) дуби
Да й питаються да отамана
Пораду ой собі.

3. Отаман іде,
Як голуб гуде,
Ой під білою да й березою
Голівку ой кладе.

4. – Отамане-батьку,
Вже час настає,
Та вже наше та й товариство
Коней сідлає.

Зап. Сопілка Т у с. Крячківка Пирятинського р-ну Полтавської обл. від Федора Раздобари, 1936 р. н., Надії Раздобари, 1936 р. н., Валентини Раздобари, 1959 р. н., Галини Попко, 1930 р. н., Єфросинії Загорулько, 1923 р. н., Ніни Реви, 1959 р. н., Ніни Дмитренко, 1958 р. н. Нотація О. Мурзиної. Видано 2006 р. Українська традиційна музка. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 27.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

843. Та стоїть явір над водою (21-Бк-02)

♩= 80

1. Та сто-їть я-вір та над во - - - до - ю,
на во - ду схи - лив-ся, а на ко - за-ка
та ху-да сла-ва, ко-зак за-жу - рив-ся.

Вар. Рішуче

1. Сто-їть я-вір над во - до-ю, в во-ду по-хи - лив-ся.
На ко - за-ка при-го - донь-ка, ко-зак за-жу - рив-ся.

Вар. 1 [Вільно]

Та не хи-ли-ся, я-ві - ронь - ку, ще ж ти зе - ле - нень-кий,
не жу-ри - ся, ко-за-чень-ку, ще ж ти мо-ло-день - кий,
не жу-ри-ся, ко-за - чень-ку, ще ж ти мо - ло - день(кий).

Вар. 2 Помірно

Не хи - ли-ся, я-ві - ронь-ку, ще ж ти зе-ле - нень-кий.
Не жу-ри-ся, ко-за - чень-ку, ще ж ти мо-ло - день-кий.

Вар. 3 Задумливо

[Та не хи-ли-ся,] та я-ві - ро-чок, ти ще зе-ле-нень - кий.
Та й не жу-ри-ся, та й ко-за - чень-ко, ти ще мо-ло-день - кий.

1. Та стоїть явір над водою,
На воду схилився,
А на козака та худа слава,
Козак зажурився.*

2. Ай не хилися ти, явіроньку,
Бо ще ж ти зелененький.
Ай не журися ти, козаченьку,
Ще ж ти молоденький.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

3. Ай не рад явір та[1] й хилитися,
Так вода корінь миє.
А не рад козак та журитися,
Так серденько й ниє.

4. Та й оріхове та сіделечко
Ще й кінь вороненький,
А сів поїхав та й в Московщину
Й козак молоденький.

5. Поїхав козак та в Московщину
Та і там загинув,
А свою рідну та й Україну
Навіки й покинув.

6. Та велів же він та викопати
Глибоку й долину,
Ай велів йому та висипати
Високу й могилу.

7. Ай велів йому та висипати
Високу й могилу,
Ай звелів йому та й посадити
Чирвону й калину.
(е)

8. Будуть туди пташки й пролетати,
Калиноньку їсти,
А будуть мені та приносити
З України звістки.

Зап. на фонограф 19.X 1938 р. Гайдай М. П. у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Прус Усті Петрівни, 65 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 240, арк. 3 зв-4., № 4. Вар. зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 45-46. Нотація Єфремової Л. О. Вар. 1 зап. 2. IV 1984 р. там само від Мельник Олександри Антонівни, 1900 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 30-31. Нотація Єфремової Л. О. Вар. 2 зап. 3.IV 1984 р. тпм само від Висоцької Г. Д. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 86-87. Нотація Єфремової Л. О. Вар. 3 зап. 5.IV 1984 р. там само від Шепілової Тетяни Петрівни, 1912 р. н. та Шарлай Федора Полікарповича, 1928 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 490, арк. 44-45. Нотація Єфремової Л. О.

844. Ти орел, ти орел (21-Бк-02б)

Широко

1. – Ти о - рел, ти о - рел, ти то - ва - ри - шу мій,
ти лі - та - єш ви - со - ко, ти бу - ва - єш да - ле - ко.

1. – Ти орел, ти орел,
Ти товаришу мій,
Ти літаєш високо,
Ти буваєш далеко.

2. Не кажи ж ти, орел,
Що я вбитий лежу,
А кажи ж ти, орел,
Що жонатий хожу.

3. А кажи ж ти, орел,
Що жонатий хожу,
Оженила мене
Куля бистрая.

4. Оженила мене
Куля бистрая,
Обвінчала мене
Шабля гострая.

5. А вінчала мене
Шабля гострая,
А дружина була
Та сирая земля.

6. А дружина була
Та сирая земля,
А бояри були
Та товариші мої.

Зап. 1944 р. Фісун М. А. у с. Водяне Чутівського р-ну Полтавської обл. – З фондів Полтавського ОБНТ. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 182, арк. 161.

845. Ой замерзає море (21-Бк-03)

[Помірно]

1. Ой за - мер - за - є мо - ре льод - ком та то -

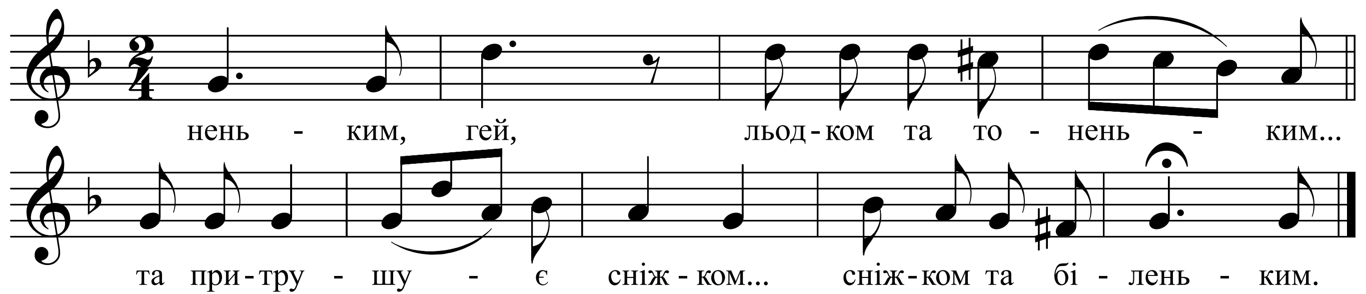

1. Ой замерзає море
Льодком та тоненьким,
Гей, льодком та тоненьким...
Та притрушує сніжком,
Сніжком та біленьким.

2. Гей, сніжком та біленьким...
Та ой там козаченько
З турком воювався.

3. Гей, з турком воювався...
Та під ним кониченько
Дуже й розігрався.

4. Гей, дуже розігрався...
Та й у синьому морі
Коник провалився.

5. Гей, коник провалився...
– Та бийся, коню, бийся,
Бийся, побивайся.

6. Гей, бийся, побивайся...
Та до моєї родини
Швидко поспішайся!

7. Гей, швидко поспішайся...
Та не так до родини,
Як до дружини.

8. Гей, як до дружини...
Та й не кажи ж ти, коню,
Що я увалився.

9. Гей, що я увалився...
Та й іскажи ж ти, коню,
Що я оженився.

10. Гей, що я оженився...
Та й узяв собі милу:
Високу могилу.

Зап. 7.08 1925 р.Ярошенко Д. К. у с. Комиші Грунського р-ну Полтавської окру. (нині Кременчуцького р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-5, од. зб. 203/7, арк.2 (4-5). Старинна пісня.

846. Із-за гори сніжок летить (21-Бк-03а)

1. Із-за гори сніжок летить, (2)
А в долині козак лежить.

2. Накрив очі китайкою, (2)
Заслугою козацькою.

3. – Не стій, коню, наді мною, (2)
Біжи, коню, дорогою.

4. Біжи, коню, дорогою (2)
Широкою, степовою!

5. Як прибіжиш під ворота, (2)
Стукни-грякни коло плота.

6. Вийде сестра, розгнуздає, (2)
Вийде мати, розпитає:

7. – Ой конику вороненький, (2)
А де ж синок молоденький?

8. – Не плач, мати, не журися, (2)
Та вже твій син оженився.

9. Та взяв собі паняночку, – (2)
В чистім полі земляночку.

Зап. 1930 р. Щепотьєв В. від Аполінарії Дитмар, 67 р. з с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 117, а. 6, № 7 (текст), арк. 9 (мел.).

847. Ой на горі вогонь горить (21-Бк-03б)

1. Ой на го - рі во - гонь го - рить, ой на го - рі

во - гонь го - рить, пер - вра - ра - ра, во - гонь го - рить.

1. Ой на горі вогонь горить, (2)
Пер-вра-ра-ра, вогонь горить.*

2. Під горою козак лежить.

3. Накрив очі китайкою,

4. Збито його нагайкою.

5. Коло його коник стоїть...

Зап. Попадич Ф. у Полтаві від Рогова та Чернявського. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 86 (171), № 234.

848. Ой поля, ви, поля (21-Бк-03д)

Поволі

1. Ой по - ля, ви, по - ля, ви, ши - ро - кі по - ля,

чом на ва - ші по - ля у - ро - жа - - - - - ю не - ма?

1. Ой поля, ви, поля,
Ви, широкі поля,
Чом на ваші поля
Урожаю нема?

2. Тілько виросла там
Кучерява верба,
А під тею ж вербою
Козак вбитий лежить.

3. У його голова
Вся посічена
лежить,

4. [У його головах
Свічка ярко горить,]
У його в головах
Ворон коник стоїть.

5. – Ой не стій ти, мой
конь,
Та не стій надо мной,
А біжи ти, мой конь,
У Росію домой.

6. Не хвалися ж ти, конь,
Що я вбитий лежу,
А скажи ти, мой конь,
Що заручен хожу.

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с.Мар'їівка (нині Полтавського р-ну Полтавської обл.) від Марфи та Марусі Петрашів. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк.2, № 7; од. зб. 130, арк. 19 зв., № 140.

849. Ой поля, ви, поля (21-Бк-03д)

Повагом

1. Ой по - ля, ви, по - ля, ви, ши - ро -

* Таким чином розспівують кожен рядок пісні. (Л. Є.)

1. Ой поля, ви, поля,
Поля чистії,*
Чом на ваші поля
Урожаю нема?

2. Чом на ваші поля
Урожаю нема
Тільки виросла йа
Кучерява верба,

3. Під тією вербою
Козак вбитий лежить,
А в ногах у нього
Кінь вороний стоїть.

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с.Березняки на Хорольщині (нині Хорольського р-ну Полтавської обл.) від Дандре. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 133, арк. 16, № 22.

850. Ой поля, ви, поля (21-Бк-03д)

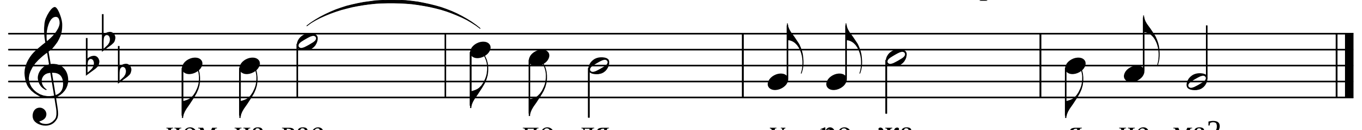

1. Ой поля, ви, поля,
Ви, широкі поля,
Чом на вас, поля,
Урожаю* нема?

2. Тільки виросла
Верба кучерявая,
А под етой вербой
Салдат битой лежить.

3. Ані бит, ні пробит,
Тільки ранений в грудь,
В головах у нього
Дві лампадки горить.

4. На грудях у нього
Лежить хрест золотой,
А в ногах у нього
Стоїть конь вороной.

5. – Ой лети ж ти,
мій конь,
У Росію домой,
Не хвались ти,
мій конь,
Що я вбитий лежу.

6. Не хвались ти,
мій конь,
Що я вбитий лежу,
А хвались ти,
мій конь,
Що жонатий хожу.

7. Оженила мене
Пуля бистрая,
А вінчала мене
Сабля гострая.

8. А за жінку була
Ой соснова труна,
А за матір була
Глибокая яма.

9. А за матір була
Глибокая яма,
За світилку була
Восковая свіча.

10. За боярів були –
Усі дзвони ревли,
А за брата була
Ой шовкова трава.

11. А за батька була
Висока могила,
А за родичів був –
Стоїть хрест золотой.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А. з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 29, № 34.

851. Ой у полі, в полі (21-Бк-03є)

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

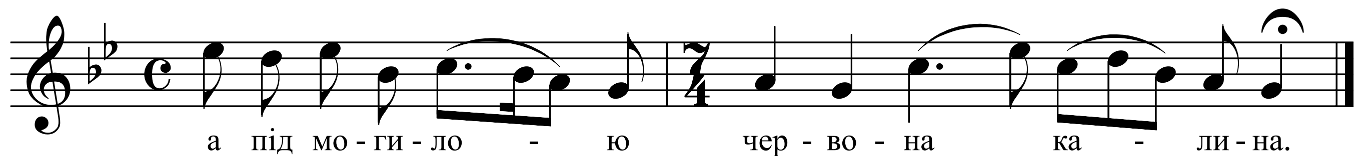

1. Ой у полі, в полі,
Та там висока
могила,*
А під могилою
Червона калина.

2. А під калиною
Та біле тіло й лижит,
Воно порубане
Ще й постріляне
лижит.

3. В його у головках
Воскова свічичка
горит,
А в рученьках
золотий
Хрестичок диржит,
А в ноженьках
Вороний коник стоїт

4. Та все копитами
Та й сиру землю
вибива
Свого господаря
Все розбужує:

5. – Ой вставай,
хазяїну,
Та вставай, не лежи,
Вороному коникові
Доріженьку покажи.

6. – Ой біжи ж ти,
коню,
Де є найвищі дома,
Бо у тих домах
Батько й мати
прожива.

7. Та не хвалися,
коню,
Що я вбитий лежу,
А хвалися, коню,
Що жонатий ходю.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 4 зв.-5, № 3.

852. Раз козак у похід собірався (21-Бк-05)

1. Раз козак у похід собірався,
Він дівчину свою розважав,
Про кохання палке присягався
І дівчині своїй ісказав:**

2. – Не журися, дівчинонька моя,
Я з крівавого бою вернусь,
Як не візьме холодна могила,
То навік я твоїм зостанусь.

3. І повірила щиро дівчина,
Вона слово йому подала,
Так случилась недобра година, –
Лиха звістка із війська прийшла.

4. Чорнобривого, кажуть, немає,
Він поліг у кривавім бою,
Поховали його добрі люди
У чужому далекім краю.

5. Довго сльози лила чорнобрива,
Рік за роком минав, все минав,
Що робить, коли доля зрадлива,
Її другий за жінку узяв.

* Першу половину строф, крім 3-ї, співають двічі. (Л. Є.)
** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

6. Чорнобривий з походу вернувся,
То людськая помилка була,
До дівчини своєї поспішався,
Що забула свого жениха.

7. Раз козак із походу вернувся
Та й пішов він шукать талану,
Із коханням навік розпрощався
Та й пішов у чужу сторону.

Зап. 1927 р. Сапко М. у с. Мокіївці Чорнухінського р-ну Лубенської окр. (нині Миргородського р-нуПолтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 155, арк.1 зв.-2, № 2.

853. Та йшов козак з Дону (21-Лк)

Повагом

1. Та йшов ко-зак з До-ну, із До-ну до-до-му, із До-ну до-до-му із-До-ну до-до-му аж до сво-го ро-ду, та аж до сво-го па-на дів-ку ку-пу-ва-ти.

1. Та йшов козак з Дону,
Із Дону додому (3)
Аж до свого роду,
Та аж до свого пана
Дівку купувати.

2. Купує, торгує
Молоду дівчину (3)
Та дає за дівчину (2)
Двадцять два
червінця.

3. Дає за дівчину
Двадцять два
червінця, (3)
А за русу косу (2)
Всю зброю до нього.

Зап. Попадич Ф. від бабусі Лемішкової з с. Руновщина (нині Полтавський р-н Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 27 зв., 164.

854. Спився козак, спився (21-Лк)

♩= 80

1. Спив-ся ко-зак, спив-ся, ду-же за-жу-рив-ся, та во-ро-но-му ко-ню на гри-ву схи-лив-ся.

1. Спився козак, спився,
Дуже зажурився
Та вороному коню
На гриву схилився.

2. – Ой коню мій, коню,
Коню сивогривий,
Коню сивогривий
Ще й білокопитий,

3. Запродам я тебе
Далеко від себе,
В чужу сторононьку
Та й за безцінoньку.

4. Молодій шинкарці
За мед, за горілку,
За мед, за горілку,
За хорошу дівку.

5. Ой коню мій, коню,
Чом ти не говориш,
До сирої землі
Головоньку клониш?

6. – Ой пане мій,
пане,
Пане капітане,
Як ми з тобою, пане,
Турка воювали.

7. Турка воювали,
Од турка тікали,
Через які ж скелі
З тобою скакали.

8. Тоді, капітане,
Ціни мені не склав,
А тепер за безцінок
Шинкарці продав.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. у Києві від Ул. Міщенко з м. Лубни Лубенського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 72, № 106. Співала з батьками 1910 р.

855. Летів орел та через море (21-Лк)

1. Летів орел та через море:
– Та дай, море, пити.
Та горе та козаченьку
На Вкраїні жити.

2. Ішов козак та й дорогою
Та й сів на могилі,
А сидячи та й на могилі,
Сорочку й латає.

3. А сидячи та й на могилі,
Та сорочку латає,
А прийшла к йому та й
дівчинонька,
Стиха й розмовляє.

4. – Скажи мені, та
дівчинонька,
Що сьогодні за день?
– Що сьогодня та день субота,
А завтра неділя.

5. Що сьогодня та день субота,
А завтра неділя,
А чого в тебе, козаченько,
Сорочка не біла?

6. – А чого вона та й буде біла,
Як десята неділя,
А ненька стара, а сестра мала,
Дівчина невірна.

Зап. 19.X 1938 р. Гайдай М. П. у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Прус Усті Петрівни, 65 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 240, арк. 2, № 2.

856. Розвивайся (21-Лк)

1. |: Розвивайся,
Та сухий дубе, :|
Ще й біла береза. (2)*

2. Да й з-під тії
Да й березоньки
Вода протікає.

3. Ой да там козак
Да молоденькій
Коня ж напуває:

4. – Ой да** пий, коню,
Да й цюю ж воду,
Вода ключевая.

5. Да ой кінь ірже,
Да води не п'є,
Він дорогу чує.

6. Молоденький
[Да] козаченько
Дома не ночує.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від учасниць фольклорного ансамблю "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко В. Г., 1958 р. н., Кочерги Г. С., 1960 р. н. (заспівує), Трохименко Н. В., 1949 р. н., Цимбал Л. О., 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 14.

857. Забіліли сніжки (22-БЧ-04б)

♩=69

1. За - бі - лі - ли сніж - ки ой по кру - той го - рє,
ой за - бо - лі - ло ті - ло сал - дăць - ке - є бє - ло
а в чу - жой сто - ро - нє. 2. А в чу - жой сто - ро - нє...
Ой ні - хто не за - пла - че по бє - ло - му ті - лу,
ой по сол - дать - ко - му.

1. Забіліли сніжки,
Ой по крутой горє,
Ой заболіло тіло
Салдацькеє бєло,
А в чужой сторонє.

2. А в чужой сторонє...
Ой ніхто не заплаче
По білому тілу,
Ой по салдацькому.

3. Ой по салдацькому...
Ой хіба ж той заплаче,
Хіба заклопоче
Ой товариш один.

4. Ой товариш один...
– Ой товаришу вірний,
Ой ти брате вірний,
Ой не кидай мене.

5. Ой не кидай мене, ой...
Ой зроби ж мені, брате,
З клен-дерева труну,
Ой поховай мене.

6. Ой поховай мене...
– Ой нігде ж тобі, брате,
Клен-дерева взяти,
Щоб тебе поховати.

7. Тебе поховати...
Ой будеш же ти, брате,
В сосновій лежати,
А в сосновій лежати.

8. В сосновій лежати...
Ой що трунка соснова,
Береза висока
Та й похилилася.

9. Та й похилилася, ой...
Ой молода дівчина
По бєлому тілу,
Ой зажурилася.

Зап. 1930 р. Липовець С. у с. Краснознаменка (бувша Сергіївка) Петрівського р-ну (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту дівчат. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 13-14.
* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.) **Вар.: Да ой.

858. Гей, та забіліли сніги (22-БЧ-04б)

[Швидко, але не дуже]

1. Гей, та за-бі-лі-ли сні-ги, та за-бі-лі-ли бі-лі ой по кру-тій го-рі. 2. Ой по кру-тій го-рі, гей!

1. Гей, та забіліли сніги,
Та забіліли білі
Ой по крутій горі.

2. Ой по крутій горі, гей!
Гей, та заболіло тіло
Салдацькеє біле
Ой в чужій стороні.

3. Ой в чужій стороні...
Гей, та ніхто й не заплаче
Та по білому тілу
Ой по салдацькому.

4. Ой по салдацькому...
Гей, та й не заплаче батько
Та й не заплаче мати,
Ой ні брат, ні сестра.

5. Ой ні брат, ні сестра...
Гей, та тільки і заплаче
Та по білому тілу
Ой товариш його.

6. Ой товариш його...
– Гей, та товаришу вірний,
Та мій братіку рідний,
Ой скоро я й умру.

7. Ой скоро я й умру...
Гей, та зроби мені, брате,
Та вірний товаришу,
Ой з клин-дерева труну.

8. Ой з клин-дерева труну...
– Гей, ой та де ж тобі, брате,
Та вірний товаришу,
Ой клин-дерева взять?

9. Ой клин-дерева взять...
Гей, мабуть будеш ти,брате,
Вірний товаришу.
Ой в сосновій лежать.

10. Ой в сосновій лежать...
Ой та сосновая трунка
Та глибокая ямка
Ой в вишневім саду.

11. Ой в вишневім саду...
Гей, та в вишневім садочку,
Та на жівтім пісочку?
Ой під грабиною.

12. Ой під грабиною...
Гей, та й грабина висока
Та ще й листом широка?
Ой похилилася.

13. Ой похилилася...
Гей, та молода дівчина
Та козака любила,
Ой зажурилася.

Зап. 1938 р. Майборода Г. у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Шуби Галини Семенівни, 18 р., Бута Кирила Дмитровича, 18 р., Бута Миколи Андрійовича та ін. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 242, арк. 77.

859. Та зашумєли лози (22-БЧ-04б)

Один ♩= 48 *

Усі

1. Та за - шу - мє - ли - (ги) ло - зи ще й бі - лі бє -

рьо - зи, ще й ді - брі - во - нь(і) - ка.

Один

Двоє

Усі

2. Ой ще й ді-брі - вонь - ка... Та за - бо - лє - лож(и) тє - ло ж(и)

сол - дат - сько - є бє - ло ще й го - лі - во - нь(і) -

ка. 3. Ой ще й го - лі - вонь - ка...

1. Та зашумєли лози
Ще й білі бєрьози,
Ще й дібрівонька.

2. Ой ще й дібрівонька...
Та заболєло ж тєло ж
Солдатськоє бєло
Ще й голівонька.

3. Ой ще й голівонька...
– Та прощай прощай, брате,
Вірний товаришу,
Бо скоро я й умру.

4. Ой бо скоро я вмру...
Та зроби ж мені, брате ж,
Вірний товаришу,
З клен-дерева труну.

5. Ой з клен-дерева труну...
– Та ой де ж тобі, брате ж,
Вірний й товаришу,
Клен-дерева й узять?

6. Ой клен-дерева й узять...
Та ой будеш ти, брате,
Вірний товаришу,
В сосновій лежать.

7. Ой в сосновій лежать...
Та сосновая ж трунка,
Глибокая ямка
Під рокитою.

Зап. 10.07 2003 р. Карапата О., Павлюк Р., Постольников С., Філатова А. у с. Дем’яївка Семенівського р-ну Полтавської обл. від Невкритої Галини Сергіївни, 1938 р. н., Габайко Ганни Федорівни, 1935 р. н., Орел Марії Ільківни, 1924 р. н., Нетеси Марії Григорівни, 1937 р. н., Зализняк Ольги, 1927 р. н., Симачук Галини Данилівни, 1941 р. н., Даровської Ольги Іванівни, 1926 р. н., Тютюнника Івана Михайловича, 1929 р. н., Неточій Галини Олександрівни, 1936 р. н.

* Мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)

860. Ой чумаче, чумаче (22-БЧ-05)

1. – Ой чумаче, чумаче, гей!
Життя твоє бурлаче,
Та гей, гей! Йо-хо-хо!
Життя твоє бурлаче.

2. Чом не сієш не ореш гей?!
Чом не рано з Криму йдеш?
Гей, гей! Йо-хо-хо!
Чом не рано з Криму йдеш?

3. А я сію ще й орю, гей!
І раненько з Криму йду.
Гей, гей! Йо-хо-хо!
Ще й раненько з Криму йду.

4. Ранесенько з Криму йду, гей!
Всіх чумаченьків веду.
Гей, гей! Йо-хо-хо!
Всіх чумаченьків веду.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 4 зв.

861. Ой чумаче, чумаче (22-БЧ-05)

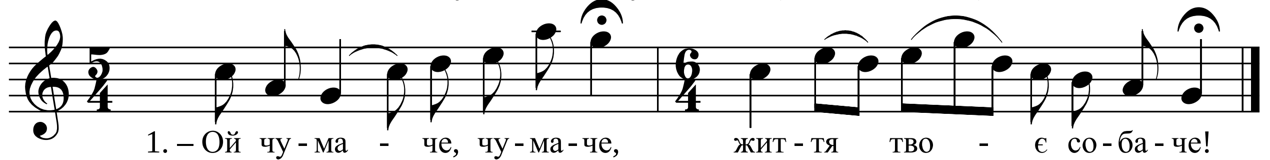

1. – Ой чумаче, чумаче,
Життя твоє собаче!

2. Чом не сієш, не ореш,
Та й нерано з Криму йдеш?

3. Чом нерано з Криму йдеш,
Чом усіх чумаків не ведеш?

4. – Ой я сію та й орю,
Гей, та й я рано з Криму йду.

5. Ой я рано з Криму йду
Та й чумаків я веду.

6. Гей, чумаків я веду,
Та один зостався й у Криму.

7. Косіт, хлопці, комишу
Та й наваримо кулішу,

8. Та й укинемо чабака,
Та й помнянимо чумака.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 10, № 8.

862. На драбиноньку схилився (22-БЧ-06)

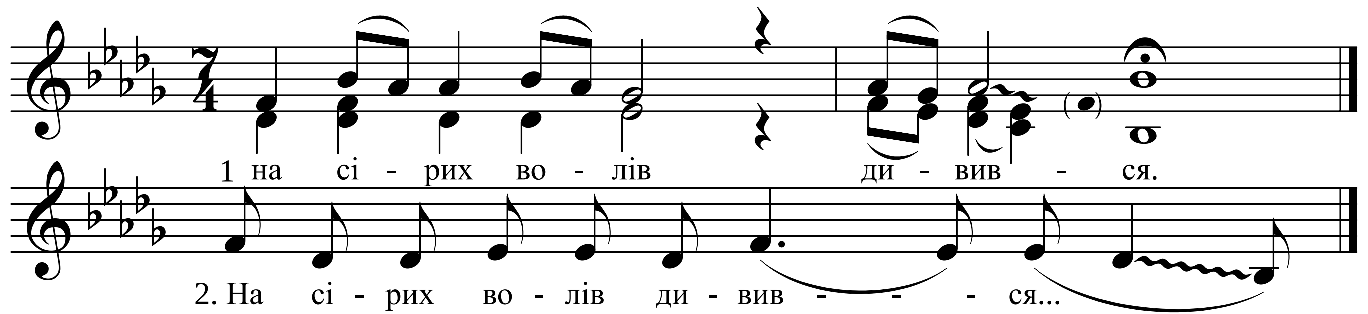

1. На драбиноньку схилився...
Та він соїми
Карими й очима
На сірих волів дивився.

2. На сірих волів дивився...
Та ой гей, воли,
Сірі, половії,
Аж у чистоє поле.

3. Ой у чистоє поле...
Та в чистім полі,
В широкім роздолі,
Там косарі сіно косять.

4. Там косарі сіно косять...
Та вони косять,
Косами махають,
А піт із них так і ллється.

5. А піт із них так і ллється...
Та сидить чумак
В холодку під возом,
Та все з косарів сміється.

6. Та все з косарів сміється...
– Ой смійся, смійся,
Чумаче Макарю,
Цей сміх тобі не минеться.

7. Цей сміх тобі ж не минеться...
Та прийде зіма
Ще й люті морози,
Нічим волів годувати.

8. Нічим волів годувати...
Та бере чумак
Ремінний налигач,
Та йде сіна купувати.

9. Та йде сіна купувати...
– Та продай, продай,
Пане хазяїну,
Продай моїм волам сіна.

10. Продай моїм волам сіна...
Ой хоч сіна,
Сіна, хоч соломи,
А хоч яшної соломи.

Зап. 10.07 2003 р. Карапата О., Павлюк Р., Постольников С., Філатова А. у с. Дем'янівка Семенівського р-ну Полтавської обл. від Невкритої Г. С., 1938 р. н., Габайко Г. Ф., 1935 р. н., Орел М. І., 1924 р. н., Нетеси М. Г., 1937 р. н., Securityняк О., 1927 р. н., Симачук Г. Д., 1941 р. н., Даровської О. І., 1926 р. н., Тютюнника І. М., 1929 р. н., Неточій Г. О., 1936 р. н.

863. Що в Києві на риночку (22-ЛЧ-01б)

1. Що в Києві на риночку,
Там п'є чумак горілочку, гей!
Пропив воли, пропив вози,
Пропив ярма ще й занози, –
Все чумацькеє добро.

2. Прокинувся чумак вранці
Та й пощупав у карманці,
Всі кишені вивертає,
А там грошей вже чорт має,
(Нічим похмелиться.) (2)

3. Скинув чумак чумарчину:
– Мір шинкарю четвертину.
Шинкарочка треться мнеться,
Обвернеться засміється,
(Що чумак дурак.)

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 21 зв.

864. Ой не стелися (22-ЛЧ-03)

1. Ой не сте-ли - ся, хре-ща-тий бар-він - ку,
ой по тій кру-тій го-рі, ой не вті-шай - тесь,
злі-ї во-рі-жень-ки, та й при-го-донь-ці мо-їй.

1. Ой не стелися,
Хрещатий барвінку,
Та* по тій крутій горі,
Ой не втішайтесь,
Злії воріженьки,
Та й пригодоньці моїй.**

2. Бо моя пригода –
Козацькая врода,
Як та ранняя роса,
Як вітер повіє,
Сонечко пригріє,
Роса на землю впаде.

3. Отак тая слава –
Людська поговірка,
Як та роса пропаде (2)***

4. Наїхали пани,
Та все орендари
Воли, вози забирать,
Беруть воли, вози,
Усю худобоньку,
Не маю вам що сказать.

5. Ой жив же я буду,
Це все роздобуду,
Воли, вози покуплю,
Мережані ярма,
Тернові занози,
Це все сам я пороблю.

6. А на тую славу –
Людську поговірку
Ще й раз у Кримісхожу,
Повні горби солі,
Повні мажі риби
Ще й додому привезу.

Зап. 11.VIII 1938 р. Бандурко О. Т. (текст), Майборода П. І. (мел.) від Самойленка Григорія Петровича, 29 р., електрозварювальника Крюківського вагонобудівельного заводу у Кременчуці. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 43 (текст), арк. 66 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 42-43.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

*** Неповна строфа. (Л. Є.)

865. Та болять ручки (22-ЛЧ-05)

1. Та бо - лять руч - ки, та бо - лять ніж - ки, та пше - ни - чень - ку
жну - чи. 2. Та пше - ни - чень - ку жну - чи...
* Ой із - за го - ри, ой із - за кру - чі та рип - лять во - зи, йду - чи.
Вар. Та бо - лять руч - ки, та бо - лять ніж - ки, а пше - ни - чень - ку
жну - чи. А у - же ме - ні на - до - ку - чи - ло, та ми - лень - ко - го жду - чи.

1. Та болять ручки,
Та болять ніжки,
Та пшениченьку жнучи;

2. Та пшениченьку
жнучи,
Ой із-за гори,
Ой із-за кручі
Та риплять вози йдучи.

3. Та риплять вози
йдучи,..
Та вози риплять,
А ярма бряжчать.
А воли ремигають.

4. А воли ремигають...
Та попереду
Чумак Грицько
На сопілочку грає.

5. У сопілочку грає...
А сопілочка
З барвіночка,
А горіхове денце.

6. А горіхове денце...
Та як заграє,
Як сам знає.
То болить моє серце.

7. То болить моє
серце...
Ой розсипали
Та чумаченьки
Паровицю соли.

8. Та паровицю соли...
Та сюди йдіть,
Дівчаточка,
Соли купувати.

9. Соли купувати...
А у нас же сіль,
У нас же сіль,
У нас мішаниця.

10. У нас мішаниця...
Та полюбила
Дівчинонька
Чумаченька Гриця.

Зап. 21.III 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 8 (текст), арк. 18 (мел.), № 12. Вар. зап. Гайдай М. П. у с. Портянка Зіньківського пов. на Полтавщині (нині с. Куйбишеве Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Василя Бельга. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 121, арк. 69.

866. Ой з-за гори (22-ЛЧ-05)

Одна ♩= 64 Протяжно

1. Ой з-за го - ри, із - за кру - чі

* Звідси мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)

із - за го - ри, із - за кру - чі
Усі
ой та скрип - лять, ой во - зи та скрип - лять,
ой во - ли (а) - (а) ре - ми - га - ють,
о - би три я... я - р(и) - ма
бряж - чать, Один ой во - ли ре - ми -
га(ють). 2. По - пе - - ре - ду

1. Ой із-за гори,
Із-за кручі,
Із-за гори,
Із-за кручі
Ой та скриплять,
Ой вози та скриплять,
Ой воли ремигають,
Оби три я... ярма бряжчать,
Ой воли ремигають.

2. |: Попереду
Ой мій миленький
Ой на сопіл(ь)ку грає. :|

3. Сопілочка
Ой з барвіночка,
А й горіхове денце.
Як заграє,
Ой [як сам знає],
Ой болить моє же серце.

Зап. 1992 р. Єфремов Є., Коропніченко Г., Копил-Протасова С. у с. Лютенька Гадяцького р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 14.

867. Якби не женився (22-ЛЧ)

♩=90
1. Як - би не же - нив - ся, був би ко - за - ком,
в Крим по сіль хо - див би, звав - ся б чу - ма - ком,
в Крим по сіль хо - див би, звав - ся б чу - ма - ком.

1. Якби не женився,
Був би козаком,
В Крим по сіль ходив би,
Звався б чумаком.*

2. А то оженився,
Сам себе згубив,
Дуже зажурився,
Голову схилив.

3. Аж тепер я бачу,
Що я не козак,
Із вулиці гонять,
Кажуть: – Ти жонат.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. у Києві учителя Черського, який перейняв пісню від Павелко С. А. 1904 р. з с. Усівка Пирятинського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 163, № 219.

868. Шумить, гуде сосононька (23-БС-03)

1. Шумить, гуде сосононька, (2)
|: Шумить, гуде сосононька,
Плаче, тужить родинонька. :|**

2. Плаче, тужить ще й ридає,
На шлях битий поглядає.

3. Битим шляхом козаки йдуть,
За поводя коня ведуть.

4. За поводя золотії,
За вуздечки золотії.

5. – Ой ти, коню вороненький,
Де ж синочок мій рідненький?

6. – Твій синочок вбитий лежить,
В правій руці шаблю держить,

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Вусті Штепки із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 53 (106), № (133).

869. Зеленая та дібрівонька (23-БС)

1. Зеленая та дібрівонька (2)
У три ряди посаджена.

2. У три ряди та й посаджена, (2)
Нам доріженька показана.

* Другу половину кожної строфи співають двічі.(Л. Є.)
** Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)
*** Мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)

3. Над дорогою та явір стоїть, (2)
Під явором та й козак лежить,

4. Накрите личко китайкою, (2)
А рученька – та й нагайкою.

5. На яворі та ворон кряче, (2)
Над козаком дівчина плаче:

6. – Ой козаче, мій орел сизий, (2)
Мій коханий та мій любимий!

7. За що ж тебе так покарано, (2)
Під явором та й покладено?

8. Пошли, Боже, Ти тяжку кару, (2)
На ворожу оту отару!

Зап. 1940 р. Шмиговський А. Д. у Києві від Мищенко Ул., перейняла від парубочого гурту в с. Вищий Булатець Лубенського пов. на Полтавщині у 1910 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 218-219 (124), № 168.

870. Ой у саду вишня (23-ЛС+04-БК-05а)

Одна ♩= 82
Двоє
1. Ой у са - ду виш - ня, с-під ко-ре - ня ви - йшла,
не жу - ри-ся, дів-чи - нонь - ко, я ще не же - нив - ся.

1. Ой у саду вишня
С-під кореня вийшла,
Не журися, дівчинонько,
Я ще не женився.

2. – Ой продаймо, мамо,
Коня вороного
Та ожени, мати,
Парня молодого.

3. – Ой нащо ж нам, синку,
Худобу збувати?
Пишуть чорним по білому, –
Беруть у солдати.

4. – Що люди говорять,
То я не боюся,
Кінь вороний, сам молодий,
Дасть Бог, вислужуся.

5. Ой на горі ячмінь,
Під горою жито,
Прийшла звістка до милої,
Що милого вбито.

6. Ой убито, вбито,
Затягнено в жито,
Червоною китайкою
Видочок прикрито.

7. Прилетіла пава
Та й на груди впала,
Одікрила китаєчку
Та й защебетала.

8. Як прибігла мила,
Як голубка сиза,
Одікрила китаєчку
Та й заголосила:

9. – Чи ти, милий, спився?
Чи з дороги збився?
Чи з другою покохався,
Мене одцурався?

10. – Я, мила, не спився,
З дороги не збився,
Така ж мене смерть спіткала,
Я й не сподівався.

Зап. Шмиговський А. Д. від Мищенко Ул. з с. Вищий Булатець Лубенського пов. на Полтавщині (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.). Співали молодиці й дівчата гуртом до 1900 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 202-203 (114), № 158.

871. На Далекім Сході (23-БС-06)

1. На Далекім Сході
Батько воював,
Він здалека бачив,
Як боєць упав.*

2. Він здалека бачив,
Як боєць упав,
Підійшов до нього, –
Син його лежав.

3. – Чи ти, синку, вбитий,
Чи ти чинку спиш?
Чом до мене, сину,
Та й не говориш?

4. – Я, тату, не вбитий,
Я, тату, не сплю,
Болять мої рани,
Скоро я умру.

5. Болять мої рани,
Скоро я умру,
Зроби мені, тату,
Дубову труну.

6. Зроби мені, тату,
Дубову труну,
Пошли похоронку
Роду нашому.

7. Пошли похоронку
Роду нашому,
Нехай поминають
Синочка свого.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець Віра Іванівна, 1938 р. н. (заспівує), Чмига Галина Миколаївна, 1946 р. н., Гавриленко Ніна Юхимівна, 1945 р. н., Шпаковська Валентина Омелянівна, 1954 р. н. (виводить), Запорожець Світлана Іванівна, 1982 р. н., Василенко Надія Олексіївна, 1950 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 9 (178).

872. Прощай же, город (23-БС-10)

1. Прощай же, город,
Прощай, сім'я,
Прощай, дівчино,
Моя земля.

2. Прощай, дівчино,
Бо я вже йду,
Благословила
Мать на войну.

3. Благословила
Мать на войну,
Сам добре знаю,
На смерть я йду.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

4. Летіла пуля
Через гору
Да й поранила
Грудь же мою.

5. [Да й поранила
Грудь же мою,
Да й полилася
Кров річкою.

6. Зроби мені, тату,
З трьох дощок труну,
Поховай мене, тату,
У ямі в Криму.]*

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець Віри Степанівни, 1946 р. н. (заспівує), Стельмашенко Дар'ї Павлівни, 1944 р. н., Становської Ганни Іванівни, 1938 р. н. (виводить), Чепурної Раїси Василівни, 1937 р. н., Курочки Любові Кузьмівни, 1946 р. н., Швеця Петра Олександровича, 1942 р. н., Кравченка Миколи Михайловича, 1934 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 39 (239). Належали до Пирятина, туди гнали на війну. (Прим. вик.)

873. На горі стоїть хатина (23-БС-07)

1. На горі стоїть хатина,
На яр похилилася,
Там жила вдова Ярина, ей,
Тяжко зажурилася.**

2. Її люди вговоряли,
Що вернеться син Василь,
А вона їм отвічала,
Що в бою загинув він.

3. Раз увечері пізненько,
Як заснуло все село,
До Ярини потихеньку
Щось застукало в вікно.

4. – Хто ж то стука, (2)
Хто ж то стука, звідкіля?
– Хіба ж, мамо, не пізнала
Свого сина Василя?

5. – Як тебе я виряджала,
Була сумка на плечах,
А тепер тебе встрічаю
Без ноги, на костилях.

6. А як рівно через тиждень
Мати з сином померла,
А хатина безприютна
Осталася край села.

Зап. у липні 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) в с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від хор-ланки, заспівує Рябко Любов Антонівна, 1943 р. н. – ІМФЕ, ф. !4-5, од. зб. 425/II, арк. 85, № 74.

874. У долині єсть хатина (23-БС-07)

* Проказали. (Л. Є.) ** Мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)
*** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. У долині єсть хатина,
І похила, і стара,
В тій хатині жила Ярина,
Одинока і сумна.

2. Раз увечері пізненько,
Як заснуло все село,
До Ярини потихеньку
Щось застукало в вікно.

3. А Ярина одкриває
Та й питає: – Хто такий?
Увіходе на костилях
Ще й без правої руки.

4. А Ярина ізлякалась
Та й питає: – Звідкіля?
– Хіба, мамо, ж(и) не пізнала
Свого сина Василя?

5. – А я ж тебе виряджала,
Як сизого сокола,
А тепер ти повернувся
Калікою навсігда.

Зап. у червні 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Ксьондз Марії Ананьївни, 1921 р. н., Бережної Явдохи Карпівни, 1910 р. н., Гаряжи Ганни Андріївни, 1909 р. н., Деркач Ганни Павлівни, 1915 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 8, фонозапис ф.14-10, од.зб. 1348. Співалась часто в роки Великої Вітчизняної війни. (Прим. зап.)

875. На горі стоїть хатина (23-БС-07)

1. На горі стоїть хатина,
Похилилася й вона,
В тій хатині жила Ярина,
Однока і сумна.*

2. Як то ввечері пізненько,
Як заснуло все село,
До Ярини потихеньку
Хтось постукав у вікно.

3. А Ярина відчиняє
Та й питає, звідки я.
– Ой хіба ж ти не впізнала
Свого сина Василя?

4. Защиміло коло серця,
Закипіла в грудях кров...
– Ой хіба ж ти не впізнала? –
Син питає її знов.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від учасниць фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко Валентини Григорівни, 1958 р. н., Кочерги Галини Сергіївни, 1960 р. н. (заспівує), Трохименко Ніни Володимирівни, 1949 р. н., Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 2.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

876. На горі стоїть хатина (23-БС-07)

Одна 1 ♩= 50 Повільно — Двоє — Усі

1. На го-рі сто-їть ха-ти-на, по-хи-ли-ла-ся во-на

в тій ха-ти-ні жи-ла Я-ри-на, о-ди-но-ка

і сум-на. 2. Раз у-ве-че- 6. сте-лі

Вар. Одна ♩= 68 Неквапливо — Усі

Край се-ла сто-їть ха-ти-на, по-хи-ли-ла-

ся во-на. В тій ха-ти-ні жи-ла Я-ри-на,

о-ди-но-ка і сум-на. / о-ди-но-ка і сум-на.

1. На горі стоїть хатина,
Похилилася вона,
В тій хатині жила Ярина,
Одинока і сумна.*

[2. Вже три роки проминуло
Взяли сина на війну,
І покинув він Ярину
Одиноку і сумну.]***

3. Раз увечірі пізненько,
Як поснуло все село,
До Ярини потихеньку
Хтось постукав у вікно.

4. А Ярина відчиняє
Та й питає: – Звідкіля?**
– Ой хіба ти не впізнала
Свого сина Василя?

5. А Ярина відчиняє
Та й питає: – Хто такий?
(Й)увіходить на костилях
Ще й без правої руки.

6. А послала постіль білу
І вечерять подала,
Сама сіла**** коло столу,*****
Як підкошена трава.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Малихіної О. І., Дворник Н. А., Линовицької Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 3 (123). Вар. зап. тоді ж Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну від Запорожець В. І. (заспівує), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О. № 5 (174).

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

** Одні співають "Звідкіля?", інші – "Хто такий?" (Л. Є.)

*** Потім проказали ще й цей пропущений "стовпчик". (Л. Є.)

**** Потім проказали "впала". (Л. Є.)

***** Одні співають "коло столу", інші – "на постелі" (Л. Є.)

877. На горі стоїть хатина (23-БС-07)

Одна 1 ♩= 70 Повільно, сумно

1. На го - рі сто - їть ха - ти - на, по - хи - ли - ла - ся й во - на,

Усі 2

в тій ха - ти - ні жи - ла Я - ри - на, й о - ди - но - ка

3 1 2 3

і су - м(и) - на.

1. На горі стоїть хатина,
Похилилася й вона,
В тій хатині жила Ярина,
(Й) одинока і сумна.*

2. Раз увечірі пізненько,
Як заснуло й все село,
До Ярини потихеньку
Шось постукав у вікно.

3. А Ярина й відчинила
Та й питає: – Й звідкіля?
– Ой хіба ж ти не впізнала
Свого сина й Василя?

4. А Ярина відчинила
Та й питає: – Хто ж такий?
Увійшов на двох костилях
Ще й без правої руки.

5. Заболіло коло серця,
Закипіла в жилах кров.
– Хіба ж ненька не пізнала? –
Син питає матір знов.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольклорного ансамблю (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспівує), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Констянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 13 (42).

878. На горі стоїть хатина (23-БС-07)

Одна ♩=70 Помірно Двоє

1. На го - рі сто - єть ха - ти - на, по - хи - ли - ла - ся во - на,

Усі

в тій ха - ти - ні жи - ла Я - ри - на жи, о - ді - но - ка і сум - на.

2. Раз у - ве - че - рі пі - з - нень - ко, як за - сну - ло все се - ло,

1. На горі стоїть хатина,
Похилилася вона,
В тій хатині жила Ярина жи,
Одінока і сумна.*

2. Раз увечері пізненько,
Як заснуло все село,
До Ярини жи потихеньку жи
Щось застукало в вікно.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

3. А Ярина ж відчиняє
Да й питає: – Звідкі ти?
Увійшов же на двох костилях жи
Ще й без правої руки.

4. А Ярина жи відчинила
Да й питає жи: – Звідкіля?
– Хіба ж, мамо, ти не познала жи
Свого сина (ж) Василя?

Проказали:
5. – Ой пізнала і пізнала,
Що то син ти мій Василь,
Обняла, поцілувала
Та й упала на постіль.

6. І забилось серце в грудях,
Закипіла в жилах кров.
– Хіба, мамо, не познала? –
Син питає і її.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С. (заспіває), Стельмашенко Д. П., Становська Г. І. (виводить), Чепурна Р. В., Курочка Л. К., Швець П. О., Кравченко М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 35 (235).

879. Ой по лану, по лану (23-ЛС)

Одна ♩= 96 Вільно

1. Ой по ла - ну, по ла - ну да ще й по діб - ро - ві

Усі

по - про - си - ли - ся но... но - чу - вать сал - да - ти до вдо - ви.

1. Ой по лану, по лану
Да ще й по діброві
Попросилися но... ночувать
Салдати до вдови.

2. – Ой удово, удово,
Ой дай коням сіна.
|: – Салдатики ж ви мої,
Я ще й не косила. :|

3. Я й не сію, не орю,
Сім год без мужа живу,
|: Уже восьмая зима,
Як горюю я сама. :|

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспіває), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 13 (133).

880. Десь далеко в селі за лісами (23-БС)

Одна ♩= 60 Спокійно

1. Десь да - ле - ко в се - лі за лі - са - ми, там не - ма - ло бій -

Дві 1 Усі

ців по - ляг - ло, а між ни - ми по - ра - не - ний три - чі ще й сов - сім мо - ло -

дий лей - те - нант. / - дий лей - те - нант.

1. Десь далеко в селі за лісами,
Там немало бійців полягло,
А між ними поранений тричі
Ще й совсім молодий лейтенант.*

2. Уже бій відкотився далеко
І не стало вже чути гармат,
Із села повиходили люди,
Дехто вийшов своїх пізнавать.

3. Ось і вийшла старенькая ненька,
Стала чоботи з нього знімать,
А від ран було тяжко і важко,
Став він неньку просить і благать:

4. – Не стягай же ти, ненько рідненька,
Бо так тяжко і важко мені,
Я напевно тобі відгадаю,
Що й у тебе є син на війні.

5. – Правду кажеш, ой ти, мій синочку.
Єсть у мене синок на війні,
Служить в армії син лейтенантом,
Ну а чоботи нащо тобі?

6. Зняла чоботи, зняла шинелю
І не глянула більше в лице,
І пішла стара мати...
У своє, у рідненьке село.

7. А на ранок старий стару хвалить:
– Добрий одяг на зиму знайшла.
– Ось гроші, якісь документи
У кармані я в його знайшла.

8. Розгорнула вона документи,
Фотографія сина була,
Побіліла ненька старенька
І упала на землю вона.

9. Заскрипіли новії ворота,
Затріщали новії тини,
А сусіда сусіду гукає:
– Чи вже сина її привезли?

Зап. у червні 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Ксьондз Марії Ананьївни, 1921 р. н., Бережної Явдохи Карпівни, 1910 р. н., Гаряжи Ганни Андріївни, 1909 р. н., Деркач Ганни Павлівни, 1915 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 7, фонозапис ф. 14-10, од. зб.1348.

881. Десь далеко бої відкотились (23-БС)

Одна ♩= 96 Помірно

1. Десь да-ле-ко бо-ї від-ко-ти-лись, шо не чуть у-же ста-ло гар-мат,

Усі

із се-ла по-ви-хо - ди-ли лю-ди де-хто ви-йшов сво-їх по-зна-вать.

1. 2.-ка ма-ту - ся

2. 2. став він нень-ку про-сить і благать.

1. Десь далеко бої відкотились,
Шо не чуть уже стало гармат,
Із села повиходили люди,
Дехто вийшов своїх по(і)знавать.*

2. Вийшла, вийшла старенька матуся,
Стала чоботи з сина знімать,
А від ран бу(ста)ло боляче і тя(ва)жко,
Став він неньку просить і благать:

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

3. – Не знімай ти, старенька матусе,
Бо так боляче і тяжко мені,
Я, напевне, тобі відгадаю,
Що і в тебе є хтось на війні.

4. – Правду кажеш, є в мене синочок,
Він з тобою був теж на війні,
Служив в армії він лейтенантом.
– Ну а чоботи нащо тобі?

5. Зняла чоботи з нього й шинелю
І не глянула навіть в лице (чоло),
І пішла крадькома мать-злодєйка,
У своє невели(ч)ке сельце (село).

6. А наутро старий їй і каже:
– Добру вещ ти, стара, принесла.
Розгорнула вона документи,
Які в нього в кармані знайшла.

7. Розгорнула вони документи,
А там карточка сина була,
Поблідніла старенька матуся,
Похилилась вона і пішла.

8. А наутро всі дзвони задзвонили,
І удосвіт тихенько прогули,
Там синочка-героя хоронили,
Мать-злодійку в тюрму повели.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольклорного колективу "Перевесло" (кер.Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С. (заспіває), Стельмашенко Д. П., Становська Г. І. (виводить), Чепурна Р. В., Курочка Л. К., Швець П. О., Кравченко М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 36 (236).

882. Їхали салдати (23-БС)

1. Їхали салдати
А із служби домой,
На плечах погони,
А на грудях хрести.

2. На плечах погони,
А на грудях хрести,
Їдуть по дорожкє,
А радитель іде.

3. Їдуть по дорожкє,
А радитель іде.
– Здоров був, папаша.
– А здоров, синок мій.

4. – Здоров був, папаша.
– А здоров, синок мій.
Роскажи, синочок,
А як служба твоя.

5. Роскажи, синочок,
А як служба твоя.
– Служба, слава Богу,
А як дома сім’я?

6. Служба, слава Богу,
А як дома сім’я?
– Сім’я, слава Богу,
А прибавилася.

7. Сім’я, слава Богу,
А прибавилася, –
Жена молодая
А сина зродила.

8. Жена молодая
А сина зродила,
Син отцу ні слова,
А сіда на коня.

9. Син отцу ні слова,
А сідана коня,
Їде по дорожкє,
Стоїть мать, жена.

10. Їде по дорожкє,
Стоїть мать, жена,
Мать стоїть со сміхом,
А жена у сльозах.

11. Мать стоїть со сміхом,
А жена у сльозах,
Мать сина просила:
– А прости син женє.

12. Мать сина просила:
– А прости син женє.
– Тобі, мать, прощаю,
А женє нікогда.

13. Тобі, мать, прощаю,
А женє нікогда...
Засверкала сабля
В салдатськой рукє.

14. Засверкала сабля
А в салдатськой рукє...
Слетіла головка
С невірной жени.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка Гадяцького р-ну Роменської окр. (нині Полтавської обл.) від гурту хлопців. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 35-36. Див. № 306.

883. Летіла зузуля (23-ЛС)

Одна 1♩= 96 Помірно

1. Ле - ті - ла зу - зу - ля че - рез сад ко - лю - чий,

Усі

за - пла - ка - ли на - ші но - во - бран - ці, до при -

йо - ма йду - чи. за - пла - ка - ли

на - ші но - во - бран - ці, до при - йо - ма йдуч(и).

1 Одна

2. То не но - во - бра - (га) - н(и) - ці, то рід - на - я

ма - (га) - ти 4.

1. Летіла зузуля
Через сад колючий,
Заплакали ж
Наші новобранці,
До прийома йдучи.*

2. То не новобранці,
То рідная мати ж,
Прийшла вона,
Вона до прийому
Сина визволяти.

3. Ой нати вам, пани,
Та й сто рублів грошей,
Не беріте
Сина у солдати,
Бо мій син хороший.

4. Ой нати ж вам, пани,
Коня вороного,
Не беріте
Сина у солдати,
Парня молодого.

5. Ой нате вам,
Коня ще й сідельце,
Не беріте
Сина у солдати,
Болить моє серце.

Зап. 1992 р. Єфремов Є., Коропніченко Г., Копил-Протасова С. у с. Лютенька Гадяцького р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 5.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

884. Ой мати моя (23-ЛС)

Помалу

1. Ой ма - ти мо - я, не же - ни ме - не,

2. ой ви - ря - жай ме - не у не - кру - туш - ки.

Ой - ви - ря - жай ме - не у не - кру - туш - ки.

1. Ой мати моя,
Не жени мене,
|: Ой виряжай мене
У некрутушки. :|

2. Ой у некрутушки
Ой русі кудрюшки,
Ой русі кудрюшки
Та в три рядушки.

3. Ох, а четвертий ряд
Аж по плечам лежат,
Ой по плечам лежать,
А все парня красять.
Ой а все парня красять,
А жениться велять.

Зап. 1927 р. Попадич Ф. від Рибалки з с. Веприка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 6 зв., № 23.

885. За горою, за крутою (23-ЛС-16)

Поволі

1. За го - ро - ю, за кру - то - ю

та жи - вуть лю - де сло - бо - до - ю.

1. За горою, за крутою
Та живуть люде слободою.

2. То ж не люде, – супостати,
Та беруть парня у салдати.

3. Беруть парня у салдати,
Та нікому парня оплакати.

4. Десь взялася дівка Мар'я
Та й оплакала того парня.

5. Оплакала, обтужила,
На нову повозку посадила.

6. Що у парня кудрі в'ються,
А у дівки сльози льються.

7. Парень кудрі завиває,
А дівчина сльози утирає.

8. Пише листи: – Давай знати,
Звідки тебе виглядати?

9. Чи з Київа, чи з Лохвиці,
Чи з чистого поля, з косовиці?

10. Іде козак з косовиці,
Питається дівки-красавиці:

11. – Ой чи жива, чи здорова,
Моя Марусенька чорноброва?

12. – Хоч і жива і здорова, –
Не твоя Маруся чорноброва!

Зап. 1929 р. Попадич Ф. від Ярмака з Шафранівки (нині Шишацького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 19, № 73. Той же текст і мел. (верхній голос) у запису 1924 р. В. Щепотьєва, з Полтави, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 29 (57-58), № 50.

886. Ой у лузі (23-ЛС-03)

Поважно

1. Ой у лу - зі та ще й при бе - ре - зі

чер - во - на ка - ли - на, по - ро - ди - ла

мо - ло - да дів - чи - на хо - ро - шо - го си - на. / си - на.

1. Ой у лузі
Та ще й при березі
Червона калина,
Породила
Молода дівчина
Хорошого сина.*

2. Вона ж його
Ой да породила
В зеленій діброві
Та й не дала
Тому козакові
Ні щастя, ні долі.

3. Та й не дала
Тому козакові
Ні щастя, ні долі,
Тільки дала
Тому козакові
Личко, чорні брови.

4. – Було б тобі,
Моя рідна мати,
Цих брів не давати,
Було б тобі,
Моя рідна мати,
Щастя, долю дати.

5. – Розвивайся,
Ой да сухий дубе,
Завтра мороз буде.
Собірайся,
Молодий козаче,
Завтра поход буде.

6. – Я й морозу
Ой да не боюся,
Зараз розійв'юся.
Я й походу
Ой да не боюся,
Зараз уберуся.

Зап. 1928 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 24, № 36.

887. Ой у лузі (23-ЛС-03)

1♩=70 Повільно

1. Ой у лу - зі, та ще при бе - ре - зі чер - во - на ка - ли -

на по - ро - ди - ла мо - ло - да дів - чи - на хо - ро... хо - ро - шо - го

син(а). 1. Бо во - на йо - го та ще й по - ро - ди - ла

1. Ой у лузі
Та ще й при березі
Червона калина,
Породила
Молода дівчина
Хоро... хорошого сина.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

2. Бо вона його
Та ще й породила
В зеленій діброві,
Та й не дала
Тому козакові
Ні ща...
Ні щастя, ні долі.

3. Тільки дала
Тому козакові
Карі оченята,
Щоб любили
Та ще і кохали
Коза...
Козака дівчата.

4. – Да було б тобі,
Моя рідна мати,
Тих брів не давати,
Було б тобі,
Моя рідна мати,
Щастя...
Щастя й долю дати.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 5 (87).

888. Ой у лузі (23-ЛС-03)

Одна 1 ♩= 80 Помірно

1. Ой у лу - зі да ще й при бе-ре - зі чер-во - на й ка - ли - на, Усі спо - ро - ди - ла й мо - ло - да дів - чи - на хо - ро... хо - ро - шо - го си - на, спо - ро - ди - ла жи мо - ло - да дів - чи - на хо - ро... й хо - ро - шо - го си(на).

1 Одна 2. Да во - на ж йо - го да ще й спо - ро - ди - ла 2. - о -

1. Ой у лузі
Да ще й при березі
Червона й калина,
Спородила (жи)
(Й) молода дівчина
Хоро...
(Й) хорошого сина.*

2. Да вона ж його
Да ще й спородила
В зеленій діброві,
Та й не дала (же)
Тому й козакові
Не[є] ща...
Не[і] щастя, й ні долі.

3. Та тільки дала
Й тому козакові
Личко й чорні брови.
Було тобі,
Моя рідна мати,
Тих брів не... не давати.
Було тобі,
Моя рідна мати
Щастя...
Щастя й долю дати.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєва Галина Миколаївна, 1951 р. н. (заспівує), Рубан Лідія Василівна, 1942 р. н., ШмигольОльга Костянтинівна, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 16 (45).

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

889. Вище лісу (23-ЛС-05)

1. Вище лісу, (2)
Вище темного,
Вище садочка
Зеленого.

2. Туда ніхто (2)
Не проїхав, не
пройшов, –
Тільки пройшов
Государський набор.

3. Попереду (2)
Охвицер молодой,
На конику
Вихиляється.

4. На конику (2)
Вихиляється,
Йа в бумагу
Видивляється.

5. Йа в бумазі, а в
бумазі
Та написано,
Написано,
Намальовано...

6. Написано, (2)
Намальовано,
На трьох братів
Найменовано, –

7. Що старший
брат (2)
Откупляється,
А підстарщий
Все ховається.

8. А підстарший (2)
Все ховається,
Самий менчій
Убірається...

9. Самий менчий (2)
Убірається,
З отцем-ненькою
Прощається:

10. – Прощай,
прощай, (2)
Отець-ненько моя!
Десь я в тебе
Не дитина була!

11. Десь я в тебе (2)
Не дитина була,
Що ти мене
В москалі оддала!

12. – Ой синочку, (2)
Челядиночку!
Чи є перстень
На мізиночку?

13. – А я, мати, (2)
Аж три перстники мав,
Один перстень
Барабанщикові дав.

14. Що(б) хороше (2)
В барабан вибивав, –
Отцю-неньці
Та жалю завдавав!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка, Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Луки Кобизького й Кирила Овраменка. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 32 зв.-33, № 55.

890. Синє море (23-ЛС-05)

1. Синє море
Розлилося,
Молоде браття
Зажурилося.

2. – Та підемо
У вишневий садок
Та наріжемо
Черешневих палок.

3. Та будемо
Вимірятися,
Которому з нас
Виряжатися.

4. А найстарший
Відмовляється,
Середущий
Викупляється.

5. А найменьший
Виряжається,
З браттям, з матер'ю
Прощається:

6. – Та прощайте,
Рідні браття,
Та прощай,
Рідна мати,
(Та прощай,
Дівчино, молода,)

7. А в найстаршого
Жінка,
В середущого
Діти дрібина.

8. В середущого
Діти дрібина,
А в наменьшого
Дівка молода.

Зап. 1940 р. Гайдай М. П. у м. Маріуполі Донецької обл. від робітника Нагая Миколи Івановича, 37 р. з с. Велика Багачка (нині с. м. т. Велика Багачка) Великобагачанського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 290, арк. 52-53, № 70.

891. За гору сонце закотилось (23-ЛС)

Одна ♩= 80 Неспішно

1. За го - ру сон - це за - ко - ти - лось, там ти - хо во - рін

Дві

про - кри - чав, на

Усі

грудь сльо - за в йо - го ско - ти - лась, ска -

зав по - слід - ній раз: – Про - щай. На грудь сльо - за в йо -

го ско - ти - лась, ска - зав по - слід - ній раз:– Про - щай.

2. Бу - - - ва - ло ж, ви - п'ю ста - кан ча - ю

1. За гору сонце закотилось,
Там тихо ворін прокричав,
На грудь сльоза в його скотилась,
Сказав послідній раз: – Прощай!***

2. [Прощайтє, браття мої, сьостри,
Прощайте, вся моя родня,
Прощай же, тая дівчинонька,
С которой три годи гуляв.]****

3. Бувало ж, вип'ю стакан чаю,
Іду ж на улицю ж гулять,
Тепер заграє марш воєнной,
Піду в казарму, ляжу спать.

4. Казарма сира і холодна,
Ложусь на голому ж полу,
Чужая матінка не скаже:
– Вставай, синочок, постелю.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 38 (238).
Унікальна звуковисотність цієї пісні: мелодичний зворот * та чітке закінчення на півтона вище в кінці строфи ** (Л. Є.). *** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.) **** Проказала.

892. Коли ти берегом ідеш (23-ЛС)

1. Коли ти берегом ідеш,
То не ламай калину.
Коли ти в армію ідеш,
То не кохай дівчину.
Приспів:
|: Ой помню, помню я той час,
Ти плакала за мною
І на прощання раз-у-раз
Махала хустиною. :|

2. Як ішов хлопець до війська,
Дівчина присягала,
Казала, буде вірно ждать,
Хустину дарувала.
Приспів.

3. Минає рік, мина другий,
Солдат з війська вертає,
Сади цвітуть, душа тремтить,
А серце завмирає.
Приспів.
|: Вишневий сад, зелений гай,
Калина коло хати,
Стріча козака-вояка
Старенька його мати. :|

4. Коли калина одцвіте,
Тоді ламай калину.
Коли ти з армії прийдеш,
Тоді кохай дівчину.
Приспів.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Корові Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспівує), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 10 (179). Сучасна. (Вик.)

893. Коли калина цвіте (23-ЛС-суч.)

1. Коли калина цвіте,
Хлопці, не ламайте,
Як у армію йдете,
Дівчат не кохайте.
Приспів:
Ой пам'ятаю я той час:
Ти плакала за мною,
На прощання раз-у-раз
Махала хустиною.

2. Ой у вишневому саду,
Там чорний ворон кряче,
Вернись, козаче молодий,
Твоя дівчина плаче.
Приспів.

3. Вернись, козаче молодий,
Твоя дівчина... Вона...
Приспів.

4. – Ой як я з армії прийшов,
Мене ти ізмінила
Нашу клятву в березі
Навіки загубила.
Приспів.

Зап. у червні 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Ксьондз Марії Ананьївни, 1921 р. н., Бережної Явдохи Карпівни, 1910 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/II, арк. 54.

894. Коли калина не цвіла (23-ЛС-суч.)

1. Коли калина не цвіла,
Калину не ламайте.
Коли дівчіна молода,
Дівчіну не кохайте.
Приспів:
Я пам'ятаю, раз один,
Ти плакала за мною
І на прощання раз у раз
Махала хустиною.

2. Я стрів товариша свого,
Товариша в діброві,
А з ним дівчина молода,
А в неї гарні брови.
Приспів.

3. То ж не ходи, козаче, в гай

І не ламай калину,
То ж не влюбляйся, козаче,
Ти в молоду дівчіну.
Приспів.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Полтавської обл. від Левченко В. О., 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 11 (93).

895. Була в мене стара мати (23-ЛС-09)

1. Була в мене стара мати,
Оддала мене в салдати.
Йохо, йохо-хо-хо,
Оддала мене в салдати.*

2. Беруть мене прямо з дому,
Ведуть мене до прийому.

3. Над прийомом ворон кряче,
А в прийомі дівка плаче.

4. Не плач, дівко, йди додому,
Бо не вернусь я з прийому.

5. А в прийомі шкляні двері
Одтворяються для мене.

6. Одтворяють ще й питають,
Чі холостой, чі жонатий.

7. Я жинився, я жонатий,
Єсть у мене батько й мати.

8. Єсть у мене жінка й діти,
Ой рад би я полетіти.

9. А в прийомі всьо под лаком,
Як прийняли, я заплакав.

10. Дають мені стакан водки,
На закуску осельодки.

11. Дають мені стакан меду,
Прощай, мила, я уєду.

12. Прощай, мила, досвіданья,
Не забудь мого страдання.

Зап. 1930 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Подорожнього Тита, 35 р. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 1-2.

896. Ой машина ти желєзна (23-ЛС-09)

1. Ой машина ти желєзна,
Куда милого завезла?
Гей, гей, о-ха-ха-ха,
Куда милого завезла?*

2. Ой машина, дай гудочок,
Подай, милий, голосочок.

3. [Налий, мамо, стакан рому,
Бо я їду до прийому.]**

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)
** У квадратних дужках слова, проказаані виконавцями після співу. (Л. Є.)

4. А в прийомі скляні двері,
Там сиділи (й) офіцери.

5. Випав номер сорок п'ятий,
Записали, що прийнятий.

6. [Маю батька, маю неньку
Ще й дівчину молоденьку.]

7. Я ж думала, що сміється,
Він навіки розстається.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Малихіної О. І., Дворник Н. А., Линовицької Н. К. (заспіває), Діденко М. М. (виводить), Згуровської Л. Л., Згуровської Н. І., Пампухи Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В., Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 6 (126)

897. Налий, мати, стакан рому (23-ЛС-09)

Одна ♩= 74 Тужливо — Усі

1. На - лий, ма - ти, ста - кан ро - му, бо я ї - ду до при - йо - му. Гей - у - гей, о - ха - ха, бо я ї - ду до при - йо - му.

1. Налий, мати, стакан рому,
Бо я їду до прийому.
Гей-у-гей, о-ха-ха,
Бо я їду до прийому.*

2. А в прийомі скляні двері,
Там сиділи офіцери.

3. Там сиділи й генерали,
Стояв ящик з номерами.

4. Витягаю сорок п'ятий,
Закричали, що прийнятий.

5. Ой машина, ти желєзна,
Куди милого повезла?

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Маліченко В. Г., Кочерги Г. С. (заспіває), Трохименко Н. В., Цимбал Л. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 16. Помню, співали цілий вечір. (Прим. вик.)

898. Послєдній нонєшній дєньочок (23-ЛС)

Одна ♩= 96 Помірно — Усі

1. По-слєд-ній но - нєш-ній дє-ньо-чок гу - ля - ю с ва - ми я, друзь-я, а зав - тра, ра - но, чуть свє-то-чок за - пла - чєт вся мо - я рід - ня.

1. Послєдній нонєшній дєньочок
Гуляю с вами я, друзья,
А завтра, рано, чуть свєточок
Заплачєт вся моя рідня.

2. Заплачут братья мої, сьостри,
Заплачєт мать і мой атєц...

Зап. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. там само. Розшифр. Єфремова Л. О., № 17.

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

899. Та попід гаєм зелененьким (23-ЛС-11)

1. Та попід гаєм зелененьким
Доріжка лежала,
Та туди наша судариня
Некрут виряжала.

2. Та вирядивши, спорядила
Вдовиного сина,
Та славен, славен удовин син
На воронім коні.

3. Та на воронім коні грає
В голубім жупані:
– Та вийди, вийди, дівчинонько,
Вийди, моя пані.

4. Та й не вийшла дівчинонька,
Вийшла стара мати
Та взяла коня за поводи,
Та й стала питати.

5. Та взяла коня за поводи,
Та й стала питати:
– Та скажи, скажи, сину, правду,
Де тебе шукати?

6. – Та шукай мене, моя мати,
В степу при дорозі,
Та там я буду, моя мати,
Горем горювати.

7. Та там я буду, моя мати,
Горем горювати,
Та своїм чубом кучерявим
Степи вистилати.

8. Та своїм чубом кучерявим
Степи вистилати,
Та своїм тілом білесеньким
Орлів годувати.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 28 зв.-29 (56-57), № 49. Цей же запис знаходимо у Ф. Попадича: зап. 1929 р. Попадич Ф. від Ярмака з Шафранівки (нині Шишацького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 19, № 72.

900. В суботу пізненько (23-ЛС-12=15-ЛР-05)

1. В суботу пізненько,
В неділю раненько
Кувала зозуля
В саду жалібненько.*

2. Ой то ж не зозуля,
То рідная мати,
Вона ж виряжала
Синочка в солдати:

3. – Іди, іди ж, синку,
Не довго й барися,
Через два годочки
Додому й вернися.

4. – Ой рад би ж я, мамо,
Ще й раньше вернуться,
Да кінь вороненькій
В дорозі спіткнувся.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук С. І., Ісаєвої Г. М. (заспіває), Рубан Л. В., Шмиголь О. К. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 14 (43).

901. В суботу пізненько (23-ЛС-12)

1. В суботу пізненько,
В неділю раненько
Кувала зозуля
В саду жалібненько.*

2. Ой то ж не зозуля,
То ж рідная мати,
Вона виряжала
Сина у солдати:

3. – Іди, іди, сину,
Не довго ж барися,
Через два годочкі
Назад повернися.

4. – Ой рад би ж я, мамо,
Ше раньше вернуться,
Да кінь вороненькій
В дорозі спіткнувся.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С. (заспіває), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 33 (233).

902. Призивався я, мальчишка (23-ЛС)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Призивався я, мальчишка,
В дев'ятнадцатом году.

2. А у карти не іграю,
Вина-водочки не п'ю.

3. Захожу я у больницю,
Там два доктори сидить,

4. Вони ж мене роздівають
При холодної й воді.

5. Ручки, ножки, грудь здорова,
У салдати гожусь я.

6. – Підождіте, не вдівайте,
Поки маменька прийдьот.

7. Вона ж моє біле тіло
Все сльозами оболльот.

8. Підождіте, не стрижіте,
Поки сестроньки прийдуть,

9. Вони ж мої чорні кудрі
Всі на пам'ять заберуть.

10. Підождіте, не голіте,
Поки милая прийдьоть,

11. Вона ж мені, молодому,
Хоч сухарик принесьоть.

13. Підождіте, не голіте,
Поки папенька прийдьоть,

14. Він же мене, молодого,
За границю проведьоть.

На ту ж мелодію:
1. Наступає чорна хмара,
Три дні зряду дощ іде.

2. Наші хвабрії* салдати,
Битим шляхом вони йдуть.

3. Вони ідуть, маршерують,
З собой речі говорять:

4. Трудно, трудно ще й трудніше
Нам під пушку підбєжать.

5. І під пушки підбєжали
І вскричали всє: – Ура!

6. Ой ура, ура, ура!
Застогнала вся земля.

Зап. Щепотьєв В. від Гарасименко Ф. А.з х. Гарасименки Хорольського пов. (нині, ймовірно, с. Герасимівка Семенівського р-ну Полтавської обл.) – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 28-29, №№ 32-33.

903. Вдоль по лінії Кавказской (23-ЛС)

1. Вдоль по лінії Кавказской,
Гдє сизой орьол летал.**

2. Ой летал понад войсками,
Іздавал строгій приказ,

3. Чтоби билі у вас, братци,
Руж'я новиє в запас.

4. Ружья новиє й берданкі,
Саблі гострия в ножнах.

Зап. 1930 р. Липовець С. в с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Олексія Липовця, 25 р. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 3-4.

* Так і було у рукописі. (Л. Є.)

** Кожну строфу співають двічі. (Л. Є.)

904. Ой чорнії галенята (23-ЛС-14)

Одна ♩= 70 Повільно, тужливо [Дві]

1. Ой - чор - ні - ї га - ле - ня - тя кру - ту го - ру вкри - ли,

Повільніше Усі

мо - ло - ді - ї не - кру - тя - та

жа - лю на - ро - бил(и). 5. про - но - сить о -

1. Ой чорнії галенята
Круту гору вкрили,
Молодії некрутята
Жалю наробили.*

2. – Ой чорнії галенята,
Підійміться вгору,
Молодії некрутята**,
Верніться додому.

3. – Ой раді б ми піднятися,
Туман настилає.
Ой раді б ми вернутися,
Совість не пускає.

4. – Ой на ж тобі, мій синочку,
Рубля золотого,
Купи собі, мій синочку,
Коня вороного.

5. – Ой можи ж я, моя й ненько,
У бою залежу,
Віддай, віддай товаришу
Проносить одежу.

6. А може же, моя ненько,
І в бою загину,
Прийми, прийми Марусину
За рідну дитину.

7. – Ой якби ж то, мій синочку,
Та й на світі стало,
Щоб чужая Марусина
За рідную стала.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В. (заспівує), Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 7 (127) Ми її знаєм, але ще ніколи не співали. (Прим. вик.)

905. А назавтра неділенька (23-ЛС)

Як марш

1. А*** на - зав - тра не - ді - лень - ка, нам хо - ті - лось по - гу - лять,

нам хо - ті - лось по - гу - лять, ох - ви - це - ри не ве - лять.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

** Одна з співачок каже, що треба співати "рекрутята". То ж одні співають так, інші – як звикли. (Л. Є.) *** У вар. запису од. зб. 134а, арк. 20 зв., № 103 "Ой". (Л. Є.).

1. А* назавтра неділенька,
Нам хотілось погулять,
Нам хотілось погулять,
Охвицери не велять.

2. А як вони не велять,
Ми підемо без спрося,
[Ми підемо без спрося,]
Прогуляєм три часа.

3. Просилися на полноч,
Прогуляли цілу ноч,
Приходимо поутру,
На нас розок по пуку.

4. Почали ми виправдаться,
Велять скоро роздіваться,
Чорний мундір долой с плеч
Та й почали больно сеч.

5. Положили брата Йвана,
Вгору цурочки детят,
Вгору цурочки летят,
Крівaві річки біжать.

Зап. 1927 р. Попадич Ф. від Шульги з с. Шафранівка (нині Шишацького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 6, № 21.

906. Ой і не дивуйтесь (24-ЛН)

1. Ой і не дивуйтесь,
Мої воріженьки,
Моєму горькому житію.

2. Ой життя моє,
Життя бурлацькеє
Так, як літняя роса.

3. Як вітер повіє,
Сонечко пригріє,
То роса на землю впаде.

4. Ой так моє
Життя бурлацькеє
Та даром марно пропаде.

5. То на тім бічечку,
На крутім бережечку,
Там три доріженьки
лежать:

6. Одна доріженька
До отця, до неньки,

7. Друга доріженька –
До роду, до племя,

8. Третя доріженька –
До жінки младої.

9. Ой пішов би я
До отця, до неньки,
Так отець-ненька
Давно померли.

10. Ой пішов би я
До роду, до племя,
Так рід-племя
Мене не пізна.

11. Ой пішов би я
До жінки младої,
Так жінка шельма
Заміж пішла.

Зап. Попадич Ф. в с. Опішні (нині с. м. т. Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл.) від Содота К. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 14, № 59.

907. Ох, і не дивуйтесь (24-ЛН)

1. Ох, і не дивуйтесь,
А мої воріженьки,
А моєму горькому житію.
Життя моє бурлацькеє,
Як літняя роса:

2. Як вітер повіє,
Сонечко пригріє,
Роса на землю впаде.
Ой так же моє
Життя бурлацькеє
Марно пропаде.

3. Ой були круті бережечки,
Вода залила,
Чогось мою бідну головоньку
Журба обняла.

4. Ой де були степи, сінокоси,
А тепера облоги,
Колись були друзі-приятелі,
А тепер вороги.

Зап. Попадич Ф. від Лемішки з с. Розсошінець (нині Полтавського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 23, № 151.

908. Гей, та колись була (24-ЛН)

1. Гей, та колись була
Та розкіш-воля,
А тепер стала неволя.

2. Гей, та колись була
Та пшениця ланами,
А типер стали облоги.

3. Гей, та колись були
Луги та байраки,
А типер усе вода залила.

4. Гей, та колись була
Та не журна в мене головка,
А типер журна ще й больна.

5. Ой як спишу ж я
Цю розпрокляту журбу
На гирбовій бомазі

6. Та й понису ж я
Цюю розпрокляту журбу
У глибокий Дунай.

7. Ой та пливи ж ти,
Моя розпроклята журбо,
Здовш Дунаю до краю.

8. Гей, та завдай ти жалю
Тихому Дунаю
Ще й моєму гіркому життю.

9. Гей, та життя ж моє
Та бурлацькеє
Так, як літня роса:

10. Як вітер повіє
Й сонечко погріє,
То й роса впаде.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 5 зв.-6, № 4.

909. (й)У нас пани молодії (24-ЛН)

2. О - й во-ни су - дя - т, – не роз-су-дят, до-(о) ро-бо-ти ра-но бу-дят,

за хліб, за сіль не спи - та - ють, до ро - бо - ти при - жи - ма - ють.

3. При - йшло вре-мя праз-нич-но-є, нам схо-ті-ло-сь по - гу-ля-ти,

нам схо - ті - лось по - гу - ля - ти, спро - си - ли - ся, – не ве - лять.

4. Ой спро - си-ли - ся ж, – не ве-ля-ть, – й об - ло-жи-ли па-нів спа-ти,

й об - ло - жи - ли па - нів спа - ти, пі - шли на всю ноч гу - ля - ти.

5. Ми не-дов - го ж про - гу-ля-ли: із ве-чи - ра ж до пів-но-чі,

із ве - чи - ра до пів - но - чі, а з пів - но - чі до й ут - ра.

6. При - хо-ди - мо ж по й ут-ру, – на нас ро - зо - к по пу - ку,

не ве - лят нам о - прав - дать - ся, ве - лят в ско - рах роз - ді - вать - ся.

7. Не ве-лят на - м й о-прав - дать-ся, ве-лять в ско-рах роз - ді-вать-ся:

ру - ба - шеч - ки да - лой з плеч, на - ча - ли тє - ло да сєч.

8. йОй ру - ба-шеч - ки ж да-ло-й з плеч, на - ча-ли тє - ло да сєч...

Як у - да - ри - ли, сєк - ну - ли, – на - зад трос - точ - ки ле - тят.

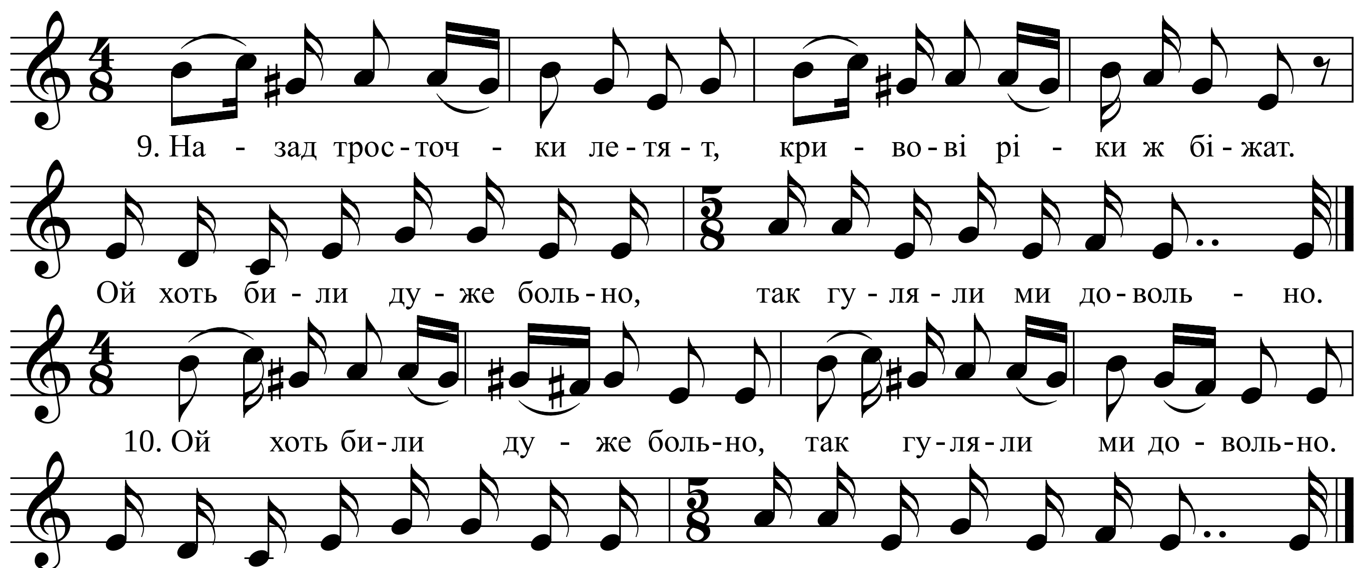

1. (й)У нас пани молодії,
Нерозсудливії,
Вони судять, – не розсудять,
До роботи рано збудять.

2. Ой вони судят, – не розсудят,
До роботи рано збудят,
За хліб, за сіль не спитають,
До роботи прижимають.

3. Прийшло время празничноє,
Нам схотілось погуляти,
Нам схотілось погуляти,
Спросилися, – не велять.

4. Ой спросилися ж, – не велять, –
Й обложили панів спати,
Й обложили панів спати,
Пішли на всю ноч гуляти.

5. Ми недовго ж прогуляли:
Із вечира ж до півночі,
Із вечира ж до півночі,,
А з півночі до й утра.

6. Приходимо ж по й утру, –
На нас розок по пуку,
Не велят нам опраавдаться,
Велят вскорах роздіваться.

7. Не велят нам й оправдаться,
Велять вскорах роздіваться:
Рубашечки долой з плеч,
Начали тєло да сєч.

8. йОй рубашечки далой з плеч,
Начали тєло да сєч...
Як ударили, сєкнули, –
Назад тросточки летят.

9. Назад тросточки летят,
Кривові ріки ж біжат.
Ой хоть били дуже больно,
Так гуляли ми довольно.

Зап. 1934 р. Харків В. у с Федорівка Глобинського р-ну Полтавської обл. від Потапової Явдохи. – ІМФЕ, ф. 6-3, од. зб. 93, арк. 51-52.

910. Хто не служив у багатира (24-ЛН-03б)

1. Хто не служив у багатира,
То той горя не знає! (2)

2. А я служив у багатира,
То й усе горе знаю! (2)

3. Пізно ляжу, рано встану,
Да й усе не гуляю: (2)

4. Запрягаю да сірії воли
Да й іду в степ орати... (2)

5. – Іди, наймит, да й іди, бідний,
У поле орати, (2)

6. А я пошлю та свою наймичку
Да воли поганяти. (2)

7. Оре наймит да й оре бідний,
Да на шлях поглядає: (2)

8. Чужі жінки обід несуть,
А хазяйки немає! (2)

9. Доорався да наймитюга
Да й до сухого лану, (2)

10. Випрягає сірі-полові
Да й пускає в діброву, (2)

11. Йа сам бере сіру сірячину
Да й іде ж сам додому. (2)

12. Іде наймит да й іде бідний
Да на дудочку свище...(2)

13. – Приймай, жінко,
вареники з стола,
Бо й іде ж наймит з поля! (2)

14. Іде, іде да наймитюга,
Да на дудочку грає, (2)

15. Іде наймит да й іде бідний,
Да й на поріг ступає, (2)

16. А хазяйка да із трьох мисок
Да в четверту зсипає: (2)

17. – Оце тобі, да наймитюго,
Да вечера з обідом, – (2)

18. Не заїси ти кислого борщу,
То доїдай хоч хлібом!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Луки Кобизського. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 30 зв.-31, № 51.

911. Хто не служив (24-ЛН-03б)

Помалу, з сумом

1. Хто не слу - жив зро-ду по ба - га - тих, то той го - ря не зна - є. 2. То той го - ря не зна - є...

1. Хто не служив
Зроду по багатих,
То той горя не знає.

2. То той горя не знає...
А я служив
Зроду по багатих,
То все горе я знаю.

3. То все горе я знаю...
Рано встаю,
А пізно лягаю,
А роблю – не гуляю.

4. А роблю – не гуляю...
Посилає
А мене хазяїн
Та й у поле орати.

5. Та й у поле орати...
А він їде
З бідним наймитюгой
Та волів поганяти.

6. Та волів поганяти...
А він оре,
Та він оре,
А на шлях поглядає.

7. А на шлях поглядає...
Чужі жінки
Та й обідать несуть,
А хазяйки немає.

8. А хазяйки немає...
Доорався
Бідний наймитюга
До вечірнього пруга*.

9. До вечірнього пруга...
Випріг воли,
Пустив на діброву,
А сам пішов додому.

10. А сам пішов додому...
Став доходить
Бідний наймитюга
Та в вікно поглядає.

11. Та в вікно поглядає...
А хазяйка
Із чотирьох мисок
Аж у п'яту зливає.

Зап. 1924 р. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) в сім'ї П. А. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 20, № 27.

912. Ой хто, братця (24-ЛН-03б)

Досить рухливо

1. Ой хто, брат - ця, не був у ба - га - ча, то той го - ря не зна - є. А я, брат - ця, бу - вав у ба - га - ча і все го - рень - ко зна - ю.

1. Ой хто, братця,
Не був у багача,
То той горя не знає.
А я, братця,
Бував у багача
І все горенько знаю.

2. Пізно ляжу,
А раненько встану,
Я роботи не згуляю,
Запрягаю
Сірі воли в ярма,
Їду в поле орати,

3. Беру собі
Молоду дівчину
А волів поганяти,
Чужі жінки
Обідать несуть,
А хазяйки немає.

4. Доорався
Бідний наймиточок
До сухого лому,
Випрягає
Сірі воли з ярем
Та й пуска в діброву.

5. – Пасітеся,
Сірі, полові
Та їжте пашу,
А я піду,
Піду додомоньку
Їсти вчорашню кашу.

6. Іде, іде
Бідний наймиточок,
В сопілочку свище...
– Приймай, жінко,
Вареники з столу,
Бо йде наймитище.

7. Постав йому
Вчорашнього борщу,
Нехай він похлище,
Постав йому
Порожню макітру,
Нехай він посвище!

Зап. 1927 р. Попадич Ф. у с. Шафранівка Шишацького р-ну Полтавської обл. від Шульги. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 131, арк. 1 зв., № 2.

913. Ой гей! Та ой хто горя не знає (24-ЛН-03б+22-ЛЧ-01а)

1. Ой гей! Та ой хто го - ря не зна - є, не - хай ме - не спи - та - є, та гей!

* До заходу сонця.

1. Ой гей! Та ой хто горя не знає,
Нехай мене спитає, та гей!

2. Ой гей! Та ріс я в наймах, в неволі,
Та не знав я щастя ні долі, та гей!

3. Та гей! Та сірі воли, помалу,
Та вивезіть мене із калу, та гей!

4. Ой гей! Та поставте мене на суші
Та біля шинкарки Настуся, та гей!

5. Ой гей! Та шинкарочко Настусю,
Ти дай мені меду, нап'юся, та гей!

Зап. 1928 р. Лиходій А. у с. Демидівка Потіцького р-ну на Кременчуччині (нині Кременчуцький р-н Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 98, арк. 4.

914. Сьогодня субота (24-ЛН)

1. – Сьо-год-ня су-бо-та, а зав-тра не-ді-ля,
чо-го в те-бе, си-ро-ти-но, со-роч-ка не бі-ла?
2. – Ой чо-го ж во-на бу-де бі-ла, вже чет-вер-та не-ді-ля,
у-же п'я-та на-сту-пи-ла, як пе-ре-мі-ни-ла.

1. – Сьогодня субота,
А завтра неділя,
Чого в тебе, сиротино,
Сорочка не біла?

2. – Ой чого ж вона буде біла,
Вже четверта неділя,
Уже п'ята наступила,
Як перемінила.

3. Ой вродила мене мати
В зеленому просі,
Горювала я з малих літ
Та й горюю досі.

4. Ой вродила мене мати
В зеленому житі
Та й не дала щастя й долі,
Як у світі жити.

5. Ой вродила мене мати
На святу неділю,
Дала мені гірку долю, –
Нічого не вдію.

6. Ой не дай мені, моя мати,
Нічого й у скриню
Та дай мені, моя мати,
Доленьку щасливу.

7. Ой крикну я, гукну,
Нехай ненька чує,
Нехай мені рідна ненька
Вечерять готує.

8. Ой не так вечерять,
Як білу сорочку,
Іде донька-кохановнька
З строку додомоньку.

Зап. 29 квітня 1938 р. Гайдай М. П. від Галати П. Г., 40 р. з с. Дзюбанівка кол. Кобеляцького пов. (нині Козельщинського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 221, арк. 35, № 15.

915. Ти думаєш, ненько моя (24-ЛН-09)

♩=69

1. – Ти ду-ма - єш, нень-ко мо - я, що я тут па - ну - ю,
при-йди, нень - ко, по-ди-ви - ся, як я тут го - рю - ю.

1. Ти думаєш, ненько моя,
Що я тут паную,
Прийди, ненько, подивися,
Як я тут горюю.

*2. Ти думаєш, ненько моя,
Що я тут не плачу,
За дрібними слізоньками
Стежечки не бачу.

3. Ти думаєш, ненько моя,
Що я не журюся,
А як вийду за ворота,
Од вітру й валюся.

4. Згадай мене, ненько,
У білій сорочці,
А я ж тебе ізгадаю
На чужій сторонці.

5. Що ти мене ізгадаєш,
Ложечки помивши,
А я ж тебе ізгадаю,
Не ївши, не пивши.

6. Що ти мене ізгадаєш,
До церковці йдучи,
А я тебе ізгадаю,
Отут горюючи.

Зап. 7.XII 1937 р. Гайдай М. П. [у Харкові] від Віри Комендатенкової та Ганни Устимівни Толокової з с. Іскрівка Чутівського р-ну на Харківщині (нині Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 200, арк. 187. Строкарська.

916. Ой ти, ненько, вишня (24-ЛН-09)

1. – Ой ти, нень - ко, виш - ня, чи я в те - бе лиш - ня,
що ти ме - не в строк від-да - ла, де я не при-виш - ня.

1. – Ой ти, ненько, вишня,
Чи я в тебе лишня,
Що ти мене в строк віддала,
Де я не привишня.

2. Ти думаєш, ненько,
Що я тут паную,
Прийди, прийди, подивися,
Як я тут горюю.

3. Ти думаєш, ненько,
Що я тут не плачу,
За дрібними слізоньками
Стежечки не бачу.

4. Згадай мене, ненько,
В неділеньку вранці,
А я тебе ізгадаю
В сороченці-дранці.

* Далі текст арк.185-186.

5. Згадай мене, ненько,
Ой да за стіл сідавши,
А я тебе ізгадаю,
Сльозами вмивавши.

6. Згадай меме, ненько,
Ложечки помивши,
А я тебе ізгадаю,
Не ївши, не пивши.

7. Чи ти мене, ненько,
В любистку купала,
Купаючи проклинала,
Долі не бажала.

8. – Купала я, доню,
У руті, у м'яті,
Дарувала щастя-долю
Свойому дитяті.

9. Купала я, доню,
В червоній калині,
Дарувала щастя-долю
Я своїй дитині.

10. Ой тоді я доню,
Тебе проклинала, –
На гору йшла, тебе несла
Ще й води набрала.

11. – Було б тобі, мати,
Та й не проклинати,
Ісповити, положити
Та й приколихати.

Зап. Попадич Ф. від Грицької з Білоцерківки (нині Великобагачанський р-н Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а., арк. 35 (70). Мелодію перетактувано нами. (Л. Є.).

917. Ой матінко-зірко (24-ЛН-09)

Повагом

1. – Ой ма-тін - ко - зір - ко, як у стро - ку гір - ко,
ку-ди хи - лють, то й хи - лю - ся, бо я всіх бо - ю - ся.

1. – Ой матінко-зірко,
Як у строку гірко,
Куди хилять то й хилюся,
Бо я всіх боюся.

2. Ой матінко-зоре,
Яке в строку горе,
Ні доїсти, ні допити,
Ні сість відпочити.

3. Ой матінко-вишня,
Чи я у вас лишня,
Що ви мене туди дали,
Де я непривишна.

4. Ой матінко-пава,
Тепер я пропала,
Що ви мене туди дали,
Де я й не бувала.

5. Ой матінко моя,
Тепер я не твоя,
Тепер вже я того пана,
Що задаток дано.

6. Ой матінко моя,
Тепер я не твоя.
Хіба тоді твоя буду,
Як строку добуду.

7. Добре тобі, тату,
Задаточки брати,
Прийди, тату, подивися,
Як їх заробляти.

8. Ти думаєш, тату,
Що я тут паную,
Прийди, тату, подивися,
Як я тут горюю.

9. Ти думаєш, тату,
Що я тут не плачу,
За сльозами, за дрібними
Стежечки не бачу.

10. Вийду я на гору,
Крикну я додому:
– Вари, мати, вечеряти
Та й на мою долю.

11. – Варила, варила
Небагато – трошки,
Нема ж тобі, моя доню,
Ні миски, ні ложки.

Зап. 1929 р. Попадич Ф. у с. Розбишевки (нині с. Розбишівка Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Кисільової Олени. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 2 зв., № 10; од. зб. 134а, арк. 40 (зв.) (81), № 91: від Кісілевої Александри Михайловни.

918. Ой матінко-зірко (24-ЛН-09)

Одна ♩=86 Помірно [Дві]

1. Ой ма-тін-ко-зір-ко, як у най-мах гір-ко,
Усі
а-ні їс-ти, а-ні пи-ти, лиш тяж-ко ро-би)ти).

1. Ой матінко-зірко,
Як у наймах гірко,
Ані їсти, ані пити,
Лиш тяжко робити.*

2. Ой зійду на гору
Та й гукну додому:
– Вари, мати, вечеряти
Та й мою долю.

3. – Ой я ізварила
Не багато, трошки,
Нема тобі, моя доню,
Ні мискі, ні ложкі.

4. Що миску розбила,
Ложку розлупила,
Іди туди, моя доню,
Де літо робила.

5. Робила, робила,
Робила нізащо,
Кажуть люди
Ще й говорять:
Сирота ледащо.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В., 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспівує), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н., Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 10 (130) Звучить як поховальна музика. (Л. Є.) Як дівчат забирали у Германію, вони співали цю пісню. (Прим. вик.)

919. Та нема мужа дома (25-БІ)

[Помірно, співуче]

1. Та не-ма му-жа до-ма, де йо-го шу-кать?
Де йо-го шу-кать... Та пі-шов за гря-ни-цю тур-ка во-ю-вать.

1. Та нема мужа дома,
Де його шукать?**

2. Де його шукать...
Та пішов за гряницю
Турка воювать.

3. Турка воювать...
А мене кида дома
З дітьми горе горювать!

4. Та горювала нічку,***
Горювала вона дві...

5. Горювала дві...
Та третюю нічку
Вийшла рано на зорі.

6. Вийшла на зорі...
Та не видно зірочок,
Тільки пливуть кораблі.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є,)
** Зіськать" – каже одна з співачок (Прим. зап.).
*** Ці строфи співають як першу, решта – як другу.

7. Ой на тіх корабликах***
Мають паруса.

8. Мають паруса...
Та болить моє серденько,
Тоскує моя душа!

9. Та ріжте, брати, тіло,***
Пийте, сестри, мою кров.

10. Пийте, сестри, кров...
Та коли розлучили
Мою вірную любов!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка, х. Шелехівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Явдохи Боровикової та Насті Кравченкової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 34 зв.-35, № 58.

920. Та й не знав козак (25-БІ)
(Про козака Супруна)

1. Та й не знав ко - зак, та й не знав Суп - рун,
та й як сла-вонь-ки за - знать, гей, зі-брав вій-сько
слав-не за-по-різь - ке та й пі-шов він ор - ду бить.

1. Та й не знав козак,
Та (й) не знав Супрун,
Та як славоньки зазнати*,
Гей, зібрав військо
Та* славне запорізьке
Та й пішов орду бити*.**

2. Ой у суботу
Рано-пораненьку
Супрун із ордою зтявся***,
А в неділю,
У лиху годину
Сам в неволеньку попався.

3. – Гей, козаче,
Козаче Супруне,
Та де твої воронії коні?
– Гей, мої коні
В хана на припоні,
Сам я, молодий, в неволі.

4. – Гей, ти, козаче,
Козаче Супруне,
А де твої пригромні рушниці?
– Гей, мої рушниці
В хана у світлиці,
Сам я, молодий, у темниці.

5. – Гей, ти, козаче,
Козаче Супруне,
А де твої золоті жупани?
– Гей, мої жупани
Повдягали пани,
Мене закували в кайдани.

6. Ой виведіть,
А хоч винесіть
Мене на Савур-могилу,
Гей, я стану,
Гляну-подивлюся
Та на свою Вкраїну.

7. А із могили
Видно всю Вкраїну,
Сизокрилий орел літає,
Гей, стоїть військо
Славне запорізьке
Та й як мак розцвітає.

Зап. 11.VIII 1938 р. Бандурко О. Т. (текст), Майборода П. і. (мел.) від кобзаря Григорія Павловича Сотойлатка, 29 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 234, арк. 35 зв.-36 (текст), арк. 72 зв.-73 (мел.). Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 26-27.
* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)
** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.) *** Вар.: стрівся.

921. Та ішов козак з Дону (25-БІ-06)

1. Та ішов козак з Дону,
Із Дону додому,
Із Дону додому
Та й до свого роду.

2. Та й зайшов він до пана
Дівку купувати,
Купує-торгує
Молоду дівчину.

3. Та купує-торгує
Молоду дівчину,
Дає він за неї
Двадцять два червінці.

4. А за її красу –
Коня вороного,
А за її косу –
Всю збрую на нього.

5. Та й узяв він дівчину
За білу ручину,
Та й повів дівчину
В новую світлоньку.

6. Заставляє дівчину
Свічу зажигати,
Свічу зажигати,
Вечерять давати.

7. Вечерять давати,
Білу постіль слати:
– Стели, дівко, постіль
Та й лягай же спати.

8. Стели, дівко, постіль
Та й лягай же спати,
А я піду, молод,
Дружини шукати.

9. Стеле дівка постіль
Та й перебиває,
Та й перебиває,
Важенько зітхає.

10. – Та й чого ж ти, дівчино,
Важенько зітхаєш,
Хіба ти, дівчино,
І роду не маєш?

11. – Єсть у мене роду –
Три братика з роду,
Що найстарший братик
Аж у Туреччині,

12. Середульший братик
Аж у Німеччині,
Найменшого маю,
І сама не знаю.

13. – Та хіба ж ти, сестрице,
Мене не пізнала,
Як ішов на службу –
Мене виряджала.

14. Правою рукою
Коника держала,
Лівою рукою
Слізоньки втирала.

Зап. 1923 р. Ребро І. у с. Федорівка Диканського р-ну Полтавської обл. від Євлампії Ребро, 59 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 8, арк. 1 зв.-2 (текст), арк. 16 (мел.).

922. Та йшов козак з Дону (25-БІ-06)

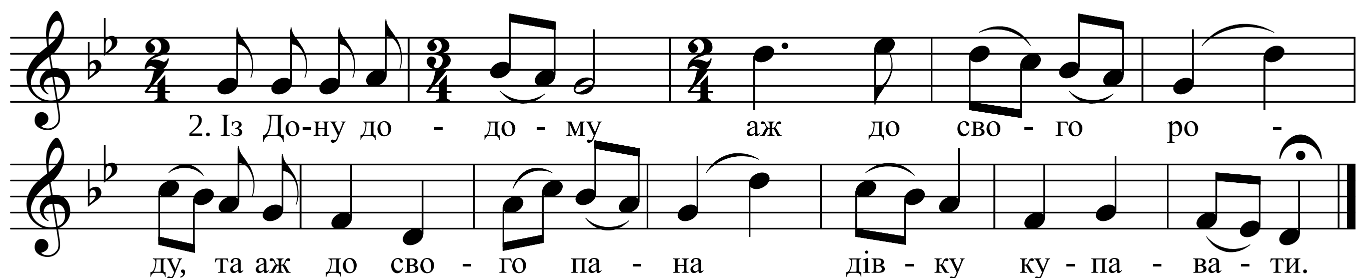

1. Та йшов козак з Дону,
Із Дону додому. (2)

2. Із Дону додому
Аж до свого роду,
Та аж до свого пана
Дівку купувати.

3. Купує, торгує
Молоду дівчину,
Та дає за дівку
Двадцять два
червінці.

4. Дає за дівчину
Двадцять два червінці,
А за біле личко
Коня вороного,
А за русу косу
Всю зброю до нього.

Зап. 1922 р. Попадич Ф. від бабусі Лемішкової з с. Руновщини (нині Полтавського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 59 зв. (119), № 53 (151).

923. Ой з-за гори (25-БІ-08)

(Про Нечая)

1. Ой з-за гори,
Та із-за крутої,
Та с-під Чорного гаю,
Ой крикнули
Козаченьки:
– Та втікай же, Нечаю!

2. А козак Нечай
Та козак Нечай
Та цього не чуває,
Він з кумою
Та Хмельницькою
Мед-вино кружляє.

3. – А я тебе,
Мій Нечаю,
Та й не обезпечаю,
Держи собі
Коня в сідлі
Та й для свого звичаю.

4. – Ой є в мене
Шпак, Шпак,
Ой та добрий хлопець,
Ой він мені
Дасть знати,
Коли утікати.

5. – А я тебе,
Мій Нечаю,
Та й не обезпечаю,
Держи собі
Сабелечку
Та й під опанчею.

6. – Ой я козак
Молодий,
Ляхів не боюся,
Маю бо я
Козаченьків
Та й оборонюся.

7. – Бігай, хлопче,
Бігай, малий,
Аж до Полонного,
Подивися
В чисте поле,
Чи йде ляхів много?

8. Вертається
Малий хлопець
Аж із Полонного:
– Іде ляхів
Сорок тисяч,
Тільки без одного.

9. Ой погляне
Козак Нечай
В горішню кватирку:
Ходить ляхів,
Вражих синів,
Як курей на ринку.

10. – Сідлай, хлопче,
Коня буланого,
Мені вороного,
Геть виріжем
Вражих ляхів
Геть що до одного.

11. Ой не встиг же
Козак Нечай
На коника спасти,
Взяв ляхами,
Як снопами,
По два ряди класти.

12. Ой кинувся
Козак Нечай
Від долу до долу,
Та склав ляхів,
Вражих синів,
Купу, як солому.

13. Ой ударився
Козак Нечай
Од поли руками,
За ним ляхів
Сорок тисяч
З голими шаблями.

14. Ой здався
Козак Нечай
До коня словами:
– Не доступай,
Кінь козацький,
До землі ногами.

15. Поштоптався
Під Нечаєм
Коник на купинку,
Схопив ляшок,
Вражий синок,
Його за чупринку.

16. Не за
Великий час,
За малу годинку,
Качається
Нечаєва
Голова на ринку.

17. Ой ізбиралися
Всі лядськії
Пани (стали) думати, гадати:
– Ох, і де ми,
Будемо Нечаєву
Голову ховати?

18. Поховаймо
Нечаєву голову
Коло церкви Варвари,
Та нехай піде
Од Нечаєвій голові
По всьому світу слава.

Зап. 1943 р. Шмиговський А. Д. у Києві від учителя Черського В., що перейняв цю пісню від Мелашки Кунденкової. з с. Харківці Пирятинського пов. на Полтавщин у 1907 р. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 131-132 (73), № 107.

924. Гей, був в Січі (25-БІ-09)

[Швидко, але не дуже]

1. Гей, був в Сі-чі ста-рий ко-зак по при-зви-щу Ча - лий,

[Повільніше]

ви-го-ду-вав си - на Са-ву ко-за-кам на сла-ву.

1. Гей, був в Січі
Старий козак,
По призвищу Чалий,
Вигодував
Сина Саву
Козакам на славу.

2. Та й не схотів
Той пан Сава
Козакам служити,
Уклонився
До ляшеньків,
Пішов в Польщу жити.

3. А хто пійма
Пана Саву, –
Сам йому прислужить.
– Мого сина,
Пане Чалий,
Ніхто не уловить,
Хіба Шатко
З Кравчиною
До себе підмовить.

4. Пан Кошовий
Каже Шатку:
– Як Сави не вловиш,
Сам за нього,
Вражий сину,
Голову положиш.

5. Іще не світ, (2)
Іще не світало,
Уже Шатко
З Кравчиною
Коники сідлали.

6. Зустрівсь хлопчик
На дорозі
І стали питати:
– Ой якби нам
Пана Саву
У руки спіймати.

7. – Сидить Сава
В кінці столу,
Дрібні листи пише,
А Савиха
Молодая
Дитину колише:

8. – Ой ну, люлі, (2)
Спати, дитя враже.
Коли це щось
Під віконцем
"Добрий вечір" каже.

9. – Піди, джура,
Піди, малий,
Та уточиш пива
Та вип'ємо
Ми то пиво
За здоров'я сина.

10. Піди, джура,
Піди, малий,
Уточиш горілки
Та вип'ємо
Ту горілку
За здоров'я жінки.

11. Піди, джура,
Піди, малий,
Та й уточиш меду,
Чогось мені
Нудно, трудно,
Голови не зведу.

12. Пішов джура,
Пішов малий,
Закрити брамницю,
Ускочили
Гайдамаки
До пана в світлицю:

13. – Здоров, здоров,
Пане Саво,
Здоров, як ся маєш?
Далекії
В тебе гості,
Чому не вітаєш?

14. Ой кинувсь
Той пан Сава
До ясної зброї.
– Е ні, досить,
Пане Саво,
Це ж тобі не в полі.

15. Ой кинувсь
Той пан Сава
До ясного мечі.
Ой злетіла
Голівонька
По самії плечі.

16. – Оце ж тобі,
Пане Саво,
Сукні-адамаски*
Що дочекавсь,
Вражий сину,
З козацької ласки.

Зап. 16.X 1938 р. Майборода П. у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Кучеренко Івана Яковича, 43 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 242, арк. 65-67. Мел. надр.: Історичні пісні, с. 878-879, № 93. Українські народні пісні в записах Платона Майбороди, с. 28-29.

925. Смутне время, невеселе (25-ЛІ)

[Помірно]

1. Смут-не вре - мя, не-ве-се-ле: зду-мав ту-рок во-ю-вать,
з А-гли - чан-кой по-ку-мав - ся да й хо-тів Ра - сє-ю взять!

1. Смутне время, невеселе:
Здумав турок воювать,
З Агличанкой покумався
Да й хотів Расєю взять!

2. Не в указаноє врем'я
Царя требують в синод...
Царь не довго собірався
Да й на пошту одправляв.

3. Царь не довго собірався
Да й на пошту одправляв:
Своєму брату приказав,
Шоб в догоню за ним гнав.

4. Добігає брат в синод...
Там стояли сторожа.
– Ой здорові ви, реб'ята,
Не проїхав здєсь наш царь?

5. Друг на друга соглянули
Да й сказали: не пройшов!
Бистрим, бистреньким стрілечком,
Чорним глазиком пров'йол.

6. Одчиняє средні двері, –
На колінах бєлий царь!
Перед ним стоїть полковник
Та хотів головку знять.

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка, х. Шелехівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенський р-н Полтавської обл.) від Явдохи Боровикової й Насті Кравченкової. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 149, арк. 48, № 45. Про "смутне врем'я" (Кримську війну) в Лубенщині мені, між іншим, довелось чуть чудовий квартет (2 тенорі, альт – дівчина й бас). Та записати його не було змоги: це було коло "Криниці", вночі серед натовпу коло співців і страшенного гаміру навкруги. Пам'ятаю тільки, що "засідають" у синоді і царь каже; "Ой господа, братця сенатори! Що ми будем работать?" (А. К.)   * Польське.вбрння

926. Задумала Базилевська (25-БІ)

♪ = 72-108 [Спокійно]

1. За - ду - ма - ла Ба - зи - лев - ська весь вік пе - ре - жи - ти,
тур - ба - їв - ців ко - за - чень - ків со - бі під - вер - ну - ти.

2. Як по - сла - ла ж Мар'- я - ну - ша сво - їх о - са - у - лів:
– Ой пі - ді - те ж, о - са - у - ли, че - ре - ду зай - мі - те!

3. Як по - ї - ха - ли ж о - са - у - ли че - ре - ди за - йма - ти,
тур - ба - їв - ці ко - за - чень - ки – з кіл - лям на - бі - га - ти,
тур - ба - їв - ці ко - за - чень - ки – з кіл - лям на - бі - га - ти.

4. Од - чи - ни - ла Мар'- я - ну - ша вік - но в о - бо - ло - ню:
ко - за - чень - ки тур - ба - їв - ці кру - гом ко - ло д - во - ру.

5. – Тур - ба - їв - ці ко - за - чень - ки, дай - те по - ку - ша - ти,
ко - заць - ко - го та й при - ка - зу дай - те по - слу - ша - ти.

6. – Ой чо - го ж ти, Мар'- я - ну - ша, ра - ні - ш не ку - ша - ла,
ко - заць - ко - го та й при - ка - зу дав - но не слу - ша - ла?

7. – Ой ну, ма-мо, бра-ти мо-ї, зо-ло-то но-си-ти,
тур-ба-їв-ці-в ко-за-чень-ків вір-нень-ко про-си-ти.

8. Ой ну, ма-мо, бра-ти мо-ї, про-па-ла я з ва-ми,
не вти-че-мо, бра-ти мо-ї, те-пе-реч-ки й са-ми.

9. Як у-да-рив пан По-ма-зан по ве-ли-ких ві-к-нах,
по-си-па-лись скал-ки-бряз-ки на Мар'-я-не-не ліж-ко

10. – О-це ж то-бі, Мар'-я-ну-ша, за тон-кі-ї мі-т-ки,
не ти пря-ла, – на-ші жін-ки, пря-ли й ма-лі дiт-ки.

♪ = 88-116

11. О-це ж то-бі, Мр'-я-ну-ша, у по-ліх ме-ре-ж-ка, –
ку-ди тяг-ли, во-ло-чи-ли, – крі-ва-ва-я стеж-ка.

12. О-це ж то-бі, Мар'-я-ну-ша, та й у ко-сі стріч-ки,
13. Од Тур-ба-їв до Вер-гу-нів по-ко-па-ні шан-ці,
ку-ди тяг-ли, во-ло-чи-ли, – крі-ва-ва-я річ-ка.
як у-би-ли Мар'-я-ну-шу у не-ді-лю вран-ці.

14. Од Ту - р - ба - їв до Ве - р - гу - нів по - си - па - ні кар - ти, –

о - це ж то - бі, Мар’ - я - ну - ша, ми - ну - ли - ся жар - ти.

15. У не - ді - лю вран - ці ра - но всі дзво - ни дзво - ни - ли,

у - же ж ту - ю Мар’ - я - ну - шу та й по - хо - ро - ни - ли.

16. Ой чи - я то ко - ля - со - ч - ка з го - ри спус - ка - єть - ся?

А то ж то - ї Мар’ - я - ну - ші, що по - зи - ва - єть - ся.

17. Ой чий же то кінь во - ро - ний у та - бу - ні гра - є?

А то ж ті - ї Мар’ - я - ну - ші, що в сві - ті не - ма - є.

18. Із го - ро - да, з Мир - го - ро - да пол - ки ви - сту - па - ли, –

тур - ба - їв - ців ко - за - чень - ків на суд ви - га - ня - ли.

*

18. Із го - ро - да, з Мир - го - ро - да пол - ки ви - сту - па - ли, –

тур - ба - їв - ців ко - за - чень - ків на суд ви - га - ня - ли.

* У рукопису так і було: повторення 18-ї строфи з відмінами у мелодії. (Л. Є.)

1. Задумала Базилевська
Весь вік пережити,
Турбаївців козаченьків
Собі підвернути.*

2. Як послала ж Мар'януша
Своїх осаулів:
– Ой підіте ж, осаули,
Череду займіте!*

3. Як поїхали ж осаули
Череди займати,
Турбаївці козаченьки –
З кіллям набігати.*

4. Одчинила Мар'януша
Вікно в оболоню:
Козаченьки турбаївці
Кругом коло двору.*

5. – Турбаївці козаченьки,
Дайте покушати,
Козацького та й приказу
Дайте послушати!*

6. – Ой чого ж ти, Мар'януша,
Раніш не кушала,
Козацького та й приказу
Давно не слушала?

7. – Ой ну, мамо, брати мої,
Золото носити,
Турбаївців козаченьків
Вірненько просити.

8. Ой ну, мамо, брати мої,
Пропала я з вами,
Не втичемо, брати мої,
Теперечки й сами.

9. Як ударив пан Помазан
По великих вікнах,
Посипались скалки-брязки
На Мар'янене ліжко.*

10. – Оце ж тобі, Мар'януша,
За тонкії мітки,
Не ти пряла, – наші жінки,
Пряли й малі дітки.

11. Оце ж тобі, Мар'януша,
У поліх мережка, –
Куди тягли, волочили, –
Крівавая стежка.

12. Оце ж тобі, Мар'януша,
Та й у косі стрічка,
Куди тягли, волочили, –
Крівавая річка.*

13. Од Турбаїв до Вергунів
Покопані шанці,
Як убили Мар'янушу
У неділю вранці.*

14. Од Турбаїв до Вергунів
Посипані карти, –
Оце ж тобі,Мар'януша,
Минулися жарти.*

15. У неділю вранці рано
Всі дзвони дзвонили, –
Уже ж тую Мар'янушу
Та й похоронили. *

16. Ой чия ж то колясочка
З гори спускається?
А то ж тої Мар'януші,
Що позивається.*

* Другу половину цих строф співають двічі. (Л.Є.)

17. Ой чий же то кінь вороний
У табуні грає?
А то ж тії Мар’януші,
Що в світі немає.

18. Із города, з Миргорода
Полки виступали, –
Турбаївців козаченьків
На суд виганяли.

19. Ой на горі вогонь горить,
А в долині димно...
Як убили Мар’янушу, –
Усім панам дивно.

Зап. 1934 р. Харків В. (Уманець М.) у с Фидрівка (нині с. Федорівка) Глобинського р-ну Полтавської обл. від Мовчана Василя Романовича. – ІМФЕ, ф. 6-3, од. зб. 93, арк. 47-50. Початок мел. надр.:Історичні пісні, с. 883-884.

927. Ой да що в Турбаях (25-БІ)
(Про Турбаївське повстання селян)

[Соло] ♩= 80 [Усі]

1. Ой да що в Тур - ба - ях та й (в)о - гонь го - рить,
а по всім сві - ті дим - но, та як по - би - ли
та Ба - зи - лев - ців, ай у - сім па - нам див - но.

1. Ой да що в Турбаях
Та й вогонь горить,
А по всім світі димно,
Та як побили
Та Базилевців,
Ай усім панам дивно.

2. Ой як побили
Та й погромили,
Ой і перевели в тряп’я,
Та й поховали
Та Базилевців
В містечку Остап’я.

3. Ой били жінки
Та й чоловіки,
Били й малі дітки:
– Та оце ж тобі,
Та Мар’януша,
Ой за ції півмітки.

4. Та оце ж тобі,
Та Мар’януша,
Ой за ції півмітки,
Та що не сами
Ми їх пряли,
А пряли й наші дітки.

Зап. 28.ІІ 1939 р. Гайдай М. П. у Запоріжжі від Передерія Олександра Тимофійовича, 44 р. з с. Кринки Великокринсккього (нині Глобинського) р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 253, арк. 81, № 68. За словами т. Передерія цю піснюспівають колгоспники с. Кринки гуртом. Другий голос до мелодії подав теж Передерій. (Прим. зап.)

928. За Сибіром сонце сходить (25-ЛІ-03)

[Помірно]

1. За Си-бі-ром сон-це схо-дить, а ви, хлоп - ці, знай - те,

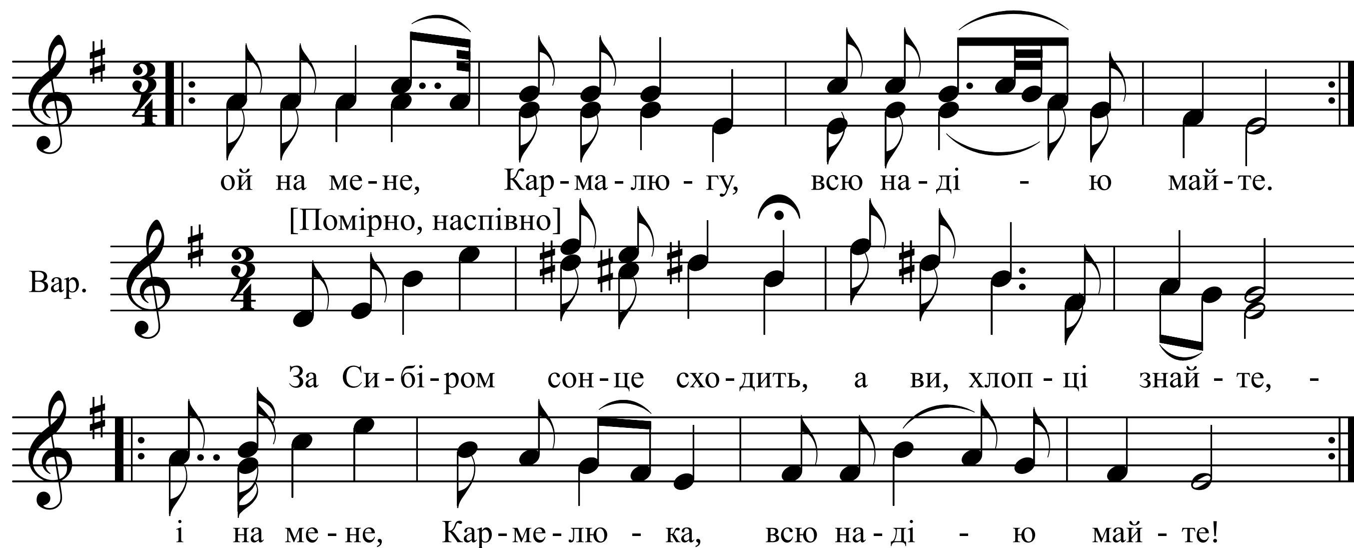

1. За Сибіром сонце сходить,
А ви, хлопці, знайте,
Ой на мене, Кармалюгу,
Всю надію майте.*

2. Кармалюга, добрий хлопець,
Він по світу ходить,
Ой не одну дівчиноньку
Із розуму зводить.

3. Ой не одну дівчиноньку
Й не одну вдовицю,
Чорнявую й білявую, –
Яку доведеться.

4. Моя хата край Дунаю
Калиною крита,
Калиною хата крита,
Очеретом шита.

5. Калиною хата крита,
Очеретом шита...
– Я за тебе, Кармалюго,
Скоро буду бита!

6. Повернувся я з Сибіру
Та не маю долі,
Хоч, здається, не в кайданах,
А все ж не на волі.

7. Маю жінку, маю діти (дітей),
А я їх не бачу;
Як здумаю про їх життя,
Сам гірко заплачу!

8. Ой зберу я хлопці добрі
Та ще й сам до того
Та поставлю край дороги
Ждать подорожнього.

9. Ой не йде хто, хто не їде,
Треба роспитати,
Якщо везе сорок тисяч,
Треба їх узяти.

10. Коли їде сам владика:
– Ой здорові, хлопці!
– Давно тебе дожидаєм...
Благослови, отче!

11. Кажуть люди ще й говорять:
– Кармелюк – розбійник!
Я ж нікого не вбиваю,
Бо й сам душу маю!

12. Багатого оббіраю,
Бідних награждаю,
А сам собі розмишляю,
Що гріхів не маю.

13. Закладу я в карман руки, –
Вийняв, оддав гроші...
Оглянувся кругом себе, –
Все хлопці хороші!

14. Много соцьких і десяцьких
За мною ганяють...
Вони більше людей били,
Як я гріхів маю!

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

15. Проклятії крючкотворчі!
Вони люблять шляться,
Про їх люде давно знають
И, як чортів, бояться!

Зап. Конощенко А. у с. Кононівка Пирятинського пов. Полтавської губ. (нині Лубенський р-н Полтавської обл.) від Костя Хирного та Михайла Богомаза. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 4, № 1. Вар. зап. Конощенко А. у с. Мачухи Полтавського пов. і губ. (нині р-ну і обл.) від В. Я. Дем'янка. Слів більше не пригадано (прим. зап.). ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 148, арк. 5, № 2.

929. Та летів орел (Тюремна)

Одна * ♩= 78 (𝅗𝅥 = 39) Усі

1. Та ле - тів о - рел та й че - ре - з(и)

мо - (го) - ре: – Ой да - й(ї), мо - ре, пи - ти.

♩= 90 (𝅗𝅥 = 45)

2. Та ой да - й(ї), мо - ре ж(и) пи - ти... Та тяж - ко -

♩= 78 (𝅗𝅥 = 39)

ва - ж(и) - ко та й бур - ла - ко - (го) - ві в

не - во - лі си - ді - ти.

1. Та летів орел
Та й через море:
– Ой дай, море, пити.

2. Та ой дай, море ж(и), пити...
Ой тяжко-важко
Та й бурлакові
В неволі сидіти.

3. Ой в неволі сидіти...
Та сидить бурлак
Та й у неволі,
Сорочку латає.

4. Ой сорочку ж латає ж...
Та крізь желєзну
Та й решоточку
Й родних виглядає.

5. Ой родних виглядає...
Та єсть у мене
Та й родинонька
И далеко й од мене.

6. Ой далеко й од мене...
Та перекажіть
Та ой через люди,
Цураються мене.

7. Ой цураються ж мене...
Та нехай вони
Та й цураються,
Поки ж сами знають.

8. Ой поки ж сами знають...
Та прийде, прийде
Та час-година,
То й мене згадають.

Зап. 10.07 2003 р. Карапата О., Павлюк Р., Постольников С., Філатова А. у с. Дем'яївка Семенівського р-ну Полтавської обл. від Невкритої Г. С., Габайко Г. Ф., Орел М. І., Нетеси М. Г., Зализняк О., Симачук Г. Д., Даровської О. І., Тютюнника І. М., Неточій Г. О.

* Мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)

930. Ой в Полтаві я вродився (Тюремна)

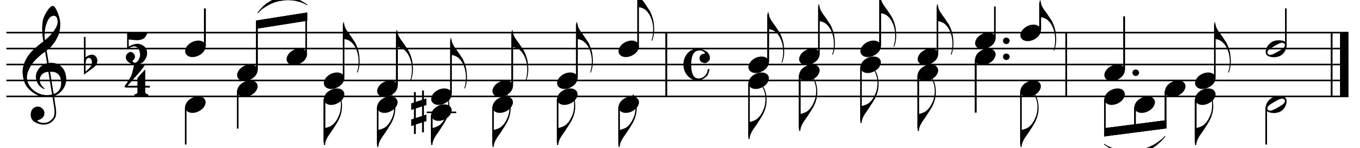

1. Ой в Полтаві я вродився,
В разпроклятий Крим попав,
Заключив любов з дівчонкой,
Ой да та й начав я рискувать.

2. Заключив любов з дівчонкой
Та й начав я рискувать,
Рискування не якеє,
Ой да підзайнявся воровством.

3. Рискування не якеє,
Підзайнявся воровством,
Воровством я підзанявся,
В неволеньку жить попав.

4. Воровством я підзанявся,
В неволеньку жить попав
Неволенька не якая,
Ой да Сімферопольська тюрма.

5. Неволенька не якая, –
Сімферопольська тюрма,
Посадили на недільку,
Ой просидів я цілий рік.

6. Посадили на недільку,
Просидів я цілий рік,
Шлють бомаги із Полтави,
Ой да що мальчишку на розстріл.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від гурту хлопців. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 59 (мел.); ф. 9, од. зб. 4, арк. 24 зв. (текст); ф. 6-4, од. зб. 150, арк. 18 зв.. Жіночий чи мішаний гурти її не співають. Було в ходу до 23 року. Зараз занепадає. (С. Л.)

931. Сад зельоненький шумить (Тюремна)

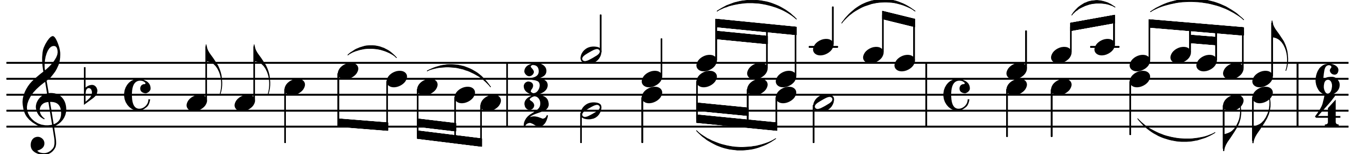

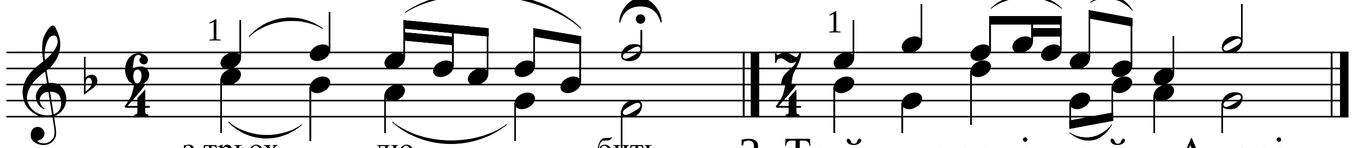

1. Сад зельоненький шумить, (2)
Та сама млада я не знала,
Которого з трьох любить.

2. Которого з двох любить...
Та полюбила б та я й мальчишку,
Которого здесь тут нет. (2)

3. Та й у городі, та й у Адесі
По йулиці по ровно...
Та по йулички, по ровной

4. Та там стояло аж дві башні,
Посередке большой дом. (2)

5. Та то ж не дом, не больниця,
Настоящая тюрма. (2) ...

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Пальохи Зиновія та Василя із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 70 (140), № 5 (176).

932. Дівка Явдошка (ЖТ)

1. Дівка Явдошка
Пшеницю полола.
Приспів:
Джар, джар, джарочка,
Чи варила душа мила,
Чи варила джар?

2. Дівка Явдошка
Пшеницю косила.
Приспів.

3. Дівка Явдошка
Пшеницю молола.
Приспів.

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с. Шишаки (нині с. м. т. Шишаки Шишацького р-ну Полтавської обл.) від Поповича. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 129, арк. 1, № 3.

933. Ой у лісі на орісі (ЖТ-ЛК+ЛР-Т)

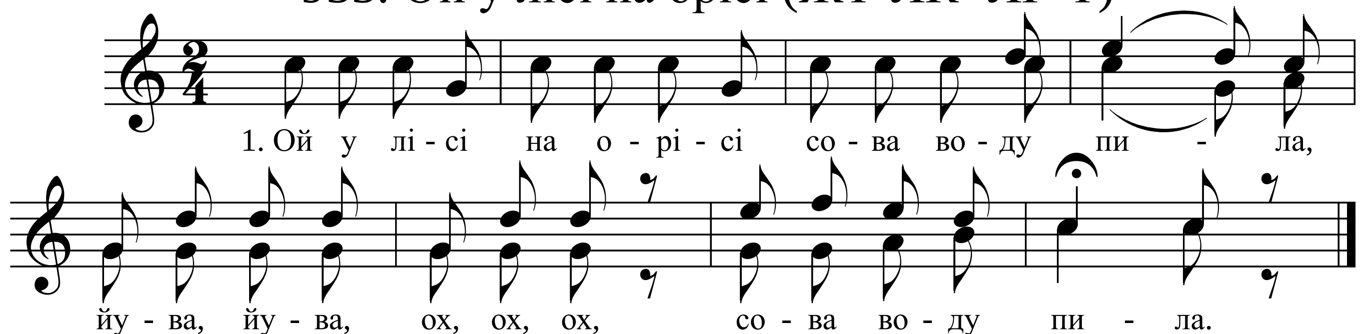

1. Ой у лісі на орісі
Сова воду пила,
Йу-ва, йу-ва, ох, ох, ох,
Сова воду пила,
Ой то мати свою дочку
Коромислом била:*

2. – Ой ти, доню, ти, Явдошко,
Хоч трошки покайся
Та й у того Василечка
Не дуже влюбляйся.

3. Бо у того Василечка
Ні слова, ні мови,
Тільки й мови до любови,
Що чорнії брови.

4. Брови чорні, брови чорні,
А очиці карі,
Як не візьмеш ти Явдошки,
Нема тобі пари.

Зап. Попадич Ф. у с. Вищий Булатець на Лубенщині (нині Лубенський р-н Полтавської обл.) від Кутової – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 11 зв, № 17(82).

934. Казав мені батько (ЖТ)

* Таким чином, мабуть, розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

1. Казав мені батько,
Щоб я оженився,
По досвітках не ходив
І не волочився.*

2. Я буду ходити
І шкоду робити,
Було б мене молодим
Тоді оженити.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 88-89. Нотація Єфремової Л. О.

935. На вулиці (ЖТ)

1♩=120 Швиденько

2. По - си - ла - ла вран - ці ме - не ма - ти: – І - ди, до - ню,
в по - ле жи - то жа - ти. Жа - ла жи - то, жа - ла, сі - ла спо - чи - ва - ти,
Прав - да, лю - ди, прав - да, шо ж йо - го ро - би - ти,
десь у - зявсь Ва - си - лько та й став по - ма - га - ти.
а шо ж ме - ні ма - ти бу - де го - во - ри - ти?
3. Го - во - ри - ла ма - ти та ше й сва - ри - ла - ся:
– І в ко - го ти, до - ню, та - ка вро - ди - ла - ся?

1. На вулиці
Музиченька грає,
Мене мати
Гулять не пускає.
|: Правда, люди, правда,
Шо я наробила,
Там Василь чекає,
А я не пустила. :|

2. Посилала
Вранці мене мати:
– Іди, доню,
В поле жито жати.
Жала жито, жала,
Сіла спочивати,
Десь узявсь Василько
Та й став помагати.
Правда, люди, правда,
Шо ж його робити,
А шо ж мені мати
Буде говорити?

3. Говорила мати
Та ще й сварилася:
– І в кого ти, доню,
Така вродилася?
– Трішечкі у тебе,
Трішечкі у тата,
Та ж хіба я, мамцю,
В цьому винувата?
Правда, люди, правда,
Шо його діяти?
Покіль молоденька,
Кортить погуляти.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 15 (97).

936. Ой хліб у печі (ЖТ-ЛК-Г)

Жваво

1. Ой хліб у пе - чі ви - пі - ка - єть - ся,
а Ва - силь під ві - ком на - смі - ха - єть - ся.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой хліб у печі
Випікається,
А Василь під вікном
Насміхається.*

2. А Василь на току,
А я хату мету...
– Сватай мене, Василечку,
Я за тебе піду.

Зап. 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Мельник Олександри Антонівни, 1900 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 8-9. Нотація Єфремової Л. О.

937. Спать мені не хочеться (ЖТ-ЛК)

♩=96

1. Спать ме - ні не хо - четь - ся і сон ме - не не бе - ре,
та й ні - ко - му при - гор - ну - ти мо - ло - ду - - ю ме - не. Не - хай ме - не
ten.
при - гор - та - є, хто ко - хан - ня в сер - ці ма - є, не - хай ме - не
Уповільнюючи ♩=104 В темпі
той го - лу - бить, кот - рий ме - не вір - но лю - бить. Ох, ох,
ох, ох, кот - рий ме - не вір - но лю - бить, ох, ох, ох, ох,
кот - рий ме - не вір - но лю - бить.

1. Спать мені не хочеться,
І сон мене не бере.
Та й нікому пригорнути
Молодую мене.
Нехай мене пригортає,
Хто кохання в серці має.
Нехай мене той голубить,
Котрий мене вірно любить.
|: Ох, ох, ох, ох,
Котрий мене вірно любить. :|

2. Із-під хмизу на піч лізу,
Аж луна по хаті йде.
А хто мене вірно любить,
То й на печі знайде.
Я на піч, а він за мною –
Укриюся з головою.
Відчепися, препоганий,
Цілуватись незугарний.
|: Ох, ох, ох, ох
Цілувати незугарний. :|

3. Жар, мати, капустиці,
Жар, мати, буряків.
Жалко мені покидати
Чорноморських козаків.
Пусти мене, моя мати,
На вулицю погуляти,
На вулицю погуляти,
Коли хочеш зятя мати.
Ох, ох, ох, ох,
Коли хочеш зятя мати.

Зап. у липні 1972 р. Правдюк О. А. в с. Велика Обухівка Миргородського р-ну Полтавської обл. від групи жінок, заспівувала Скорик Ганна Михайлівна, 1924 р. н., виводила Палій Ольга Семенівна, 1928 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 88, № 77.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

938. Дівчинонько, люблю тебе (ЖТ-ЛК)

Помірно

1. – Дів - чи-нонь-ко, люб-лю те-бе, не їж хлі-ба, возь-му те-бе,
не їж хлі - ба, не пий во-ди, возь-му те-бе на три го-ди,
не їж хлі-ба, не пий во - ди, возь-му те-бе на три го-ди.
2. Дів-ка зна - ла, що ка-за-ти: – Не-хай не їсть тво-я ма - ти.
Не-хай не їсть ні рі-соч-ки, ко-ли хо-че не-віс-точ-ки.
Не-хай не їсть ні рі-соч-ки, ко-ли хо - че не-віс-точ-ки.

1. – Дівчинонько, люблю тебе,
Не їж хліба, возьму тебе,
Не їж хліба, не пий води,
Возьму тебе на три годи.*

2. – Дівка знала, що сказати:
– Нехай не їсть твоя мати,
Нехай не їсть не рісочки,
Коли хоче невісточки.

Зап. 2.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Мельник Олександри Антонівни, 1900 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 17-18. Нотація 16.V 1984 Єфремової Л. О.

939. Їхав козак із снопами (ЖТ-ЛК)

Швиденько

1. Ї - хав ко-зак із сно-па-ми, па-ми, па-ми, па-ми,
зу - стрів дів-ку під ко - па-ми, па-ми, па-ми, па-ми.

1. Їхав козак із снопами,
Пами, пами, пами,
Зустрів дівку під копами,
Пами, пами, пами.**

2. Він на неї задивився
Та й полудрабок уломився.

3. – Ой не жаль мені воза,
Коли б дівчина гожа.

4. А то руда та погана
Та й та віз поламала.

5. – Хоч я руда та погана,
В мене батько багач,

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
** Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

6. Сім пар волів на загоні,
На намисті дукач.

7. – Нехай твого батька чорти візьмуть
З твоїм батьком богачем,

8. Наплював я на тебе,
Ти погана з дукачем.

Зап. 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 66. Нотація Єфремової Л. О. Мел. надр.: Народні пісні в записах Миколи Гоголя. – С. 181.

940. На досвітки собиралася (ЖТ-ЛК)

♩=116

1. На до-світ - ки со-би-ра - ла-ся, до - ко-за - ка при-би-ра - ла-ся. Ой дьор, гу-ля-ла, на ба-дьор гу-ля-ла, ап - чхи, чор-ня-ва, з ко-за - ком сто-я-ла.

1. На досвітки собиралася,
До козака прибиралася.
Приспів:
|: Ой дьор гуляла,
Набадьор гуляла,
Апчхи, чорнява,
З козаком стояла. :|

2. З помийниці умивалася,
Рукавами утиралася.
Приспів.

3. У заслінку видивлялася,
Бороною причесалася.
Приспів.

Зап. 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від учасників фольк.-етнографічного анс. "Явір". – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 54, № 49.

941. Вітер дуба хитає (ЖТ-ЛК)

♩.= 80

1. Ві - тер ду-ба хи-та-є, па - рень дєв-ки пи-та-є. – Не пи-тай ти ме-не, не ко-хав ти ме-не 2. ру-ки по-ті-ра-ти.

1. Вітер дуба хитає,
Парень дівки питає.
– Не питай ти мене,
Не кохав ти мене.

2. Не кохав ти мене,
Витішила мати,
Довелося дураку
Руки потірати.

3. Ти не піп, ти не дяк,
Не цілуй мене так,
Нехай мене поцілує
Чорноморський козак.

4. Що у тих багачок
Та й по сорок сорочок.
А у мене одна,
Та й та біла щодня.

5. Що з вечора помочу,
А к світові колочу,
Як сонечко блисне,
Сорочечка висхне.

6. Як сонечко блисне,
Сорочечка висхне.
Як сонечко опівдні,
Сорочечка на мені.

Зап. 1930 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Галини Липовець, 26 р. – ІМФЕ, ф. 9, од. зб. 4, арк. 7-8. Див. веснянку, № 51.

942. Баламуте, вийди, з хати (ЖТ-ЛК-вальс)

Жваво

1. Ба - ла - му - те, ви - йди з ха - ти,
хо - чеш ме - не за - ко - ха - ти, за - ко - ха - ти
та й за - бу - ти, всі ви, хлоп - ці, ба - ла - му - ти!

1. Баламуте, вийди, з хати,
Хочеш мене закохати,
Закохати та й забути,
Всі ви, хлопці, баламути!*

2. Баламуте, бийся Бога,
Ти багатий, а я вбога,
Ти багатий ще й хороший,
А я бідна ще й без грошей.

3. Очі чорні, як терночок,
Брівки рівні, як шнурочок,
Личко біле, рум’янеє,
Серце моє коханеє!

4. Поки ж я тебе не знала,
То спокійно вночі спала,
А тепер я щодня плачу,
Поки тебе не побачу.

Зап. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від У. Т. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 28 зв., № 43.

943. Полюбила коваля (ЖТ-ЛК-Г)

Жваво

1. По - лю - би - ла ко - ва - ля, та - ка до - ля мо - я.
Я ж ду - ма - ла: ку - че - ря - вий, ко - ли чу - ба не - ма.

1. Полюбила коваля,
Така доля моя.**
Я ж думала, кучерявий,
Коли чуба нема.**

2. Хоч є трошки, трошки, трошки,
Та й не кучері,
Що вже ж мені шолудиві
Надокучили.

3. Полюбила я такого,
Що не має нічого,
Ні чобіт, ні онуч,
Не люблю, хоч замуч.

4. Єсть чоботи, єсть онучі,
Єсть у мене кращі, лучші,
Три у хаті, два на хаті,
А четвертий на кроваті.

Зап. 2.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Мельник Олександри Антонівни, 1900 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 10-11. Нотація Єфремової Л.

944. І сніг іде (ЖТ-ЛК-Г4)

1. І сніг і - де, і ме - те - ли - ця ме - те,
а дів - чи - на ко - за - ка че - рез ву - ли - цю ве - де.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.) **Кожні два рядки співають двічі. (Л. Є.)

1. І сніг іде,
І метелиця мете,
А дівчина козака
Через вулицю веде.

2. – Ой дай, мати,
Хоч ряденечка
Прикрить козака,
Мого сердечка.

3. Ой терла я льон,
Та не цокотіло,
Та не дав мені Бог,
Кого я хотіла.

4. А дав мені Бог
За переговори –
Я до нього говорю,
А він не говоре.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. від матері та тітки. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 35 (69), № 72.

945. Ой дівчино, шумить гай (ЖТ-ЛК-Г8)

1. – Ой дівчино, шумить гай,
Кого любиш, забувай, забувай!
Ой дівчино, шумить гай,
Кого любиш, забувай!*

2. – Нехай шумить ще й гуде,
Кого люблю, мій буде.

3. Як ти мене сватаєш,
Як ти хати не маєш?

4. Чужа хата такая,
Як свекруха лихая.

5. Вона день і ніч не спить,
Та все ходить та бурчить.

6. – Як же мені не бурчать,
Проти мене не мовчать.

Зап. Попадич Ф. у с. Розбишевка (нині с. Розбишівка Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Кісільової О. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 17, № 103.

946. Ой на морі синьому (ЖТ-ЛК-Г8)

1. Ой на морі синьому
Три човнички плава,
Три човнички, три човнички
А й три риболови.

2. Один кажи: – Дівчино!
Другий кажи: – Рибчино!
Третій кажи: – Серце моє,
Чи ни підеш за мене?

3. – Не піду я за тебе,
Нема хати у тебе,
Збудуй хату хоч із лободи,
Та в чужую не веди.

4. Чужа хата такая,
Як свекруха лихая:
Хоч не лає, – так бурчит,
Та й ніколи ни мовчит.

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 34, № 33.

947. В коморі мука (ЖТ-ЛК-Г)

1. В коморі мука,
А в річці вода.*
Я в комору, де мука?
Я на річку, де вода?*

2. Послала мене мати
Яровеє жито жати.
А я жито не жала,
В холодочку лежала.

3. В холодочку лежала,
На козака моргала.
Як погляну я назад, –
На межі стоїть козак.
У-у-ух!

4. Устала мерщій,
В боки узялася
Ой ще й танцювать
Сама узялася.

5. – Попрала вінок,
Червону запаску,
Потанцюю гопака,
Коли твоя ласка.

6. Ой гоп-гопака,
Полюбила козака,
Свого любчика
Ще й голубчика.

7. Хай жито росте,
Не буду я жати,
Із своїм козаком
Буду танцювати.**

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О., 1949 р. н.) у складі: Лавренко Людмила Миколаївна, 1951 р. н., Карпова Раїса Миколаївна, 1950 р. н., Маліченко Валентина Григорівна, 1958 р. н., Скрипниченко Микола Петрович, 1966 р. н. (баян), Шеїн Анатолій Михайлович, 1949 р. н., Селезень Раїса Петрівна, 1946 р. н., Кочерга Галина Сергіївна, 1960 р. н., Трохименко Ніна Володимирівна, 1949 р. н., Цимбал Людмила Олексіївна, 1945 р. н., Шклярук Ольга Олексіївна, 1949 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 1.

948. Ой дівчино, дівчино (ЖТ-ЛК-К)

1. Ой дівчино, дівчино,
Ти моя кохана,
Куплю тобі черевички
В Прилуці на Івана.

2. А в Прилуці купував,
В Пирятині підкував,
А в Лохвиці дівчиноньці
На ніженьки надівав.

3. А в моєї дівчиноньки
Ні стану, ні зросту,
Тільки сидить на припічку
Та чуха коросту.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 38 (75), № 80.

* Кожні два рядки пісні співають двічі. (Л. Є.)

** Остакнні два рядки виконано для закінчення повільно. (Л. Є.)

949. Ой Семене, Семене (ЖТ-ЛК-ч1)

Розмірено

1. Та Се-ме - не, Се-ме-не, чом не хо - диш
до ме-не? – В те-бе бать-ко ли-хий, в те-бе бать-ко ли-хий,
сер - це мо-є, сер - це мо-є!

1. – Ой Семене, Семене,
Чом не ходиш до мене?
– В тебе батько лихий, (2)
Серце моє! (2)

2. – Батька дома немає,
У шиночку гуляє,
А ти, серце, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє! (2)

3. – Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити?
В тебе мати лиха, (2)
Серце моє! (2)

4. – Мати дома немає,
На хрестинах гуляє,
А ти, серце, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє! (2)

5. – Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити?
В тебе собаки лихі, (2)
Серце моє! (2)

6. – Я собакам догожу,
Кусок сала положу.
А ти, серце, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє! (2)

7. – Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити?
В тебе миші лихі, (2)
Серце моє! (2)

8. – Якщо миші боїшся,
На воротях повісся,
Ізгинь, пропади
І до мене не ходи,
Цур тобі й пек! (2)

Зап. 2.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Мельник Олександри Антонівни, 1900 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 1-2. Нотація Єфремової Л. О.

950. Та за вгородом кози пасла (ЖТ-ЛК-Тр)

Повільно*

1. Та за вго-ро - дом ко-зи пас-ла, гей, ох-хо - хо,

Скоро

за вго-ро-дом ко - зи пас - ла, чу-ки, ру - ки, ром-бом-бом,
на-зби-ра - ла гор - щок мас - ла, гоп, ті - рі, ром-бом-бом.

* В оригіналі: Медл. (Л. Є.)

1. Та за вгородом кози пасла,
Гей, ох-хо-хо,
За вгородом кози пасла,
Чу-ки, ру-ки, ром-бом-бом,
Назбирала горщок масла,
Гоп, ті-рі, ром-бом-бом.*

2. Та горщик масла, діжку сиру,
Гей, йо-хо-хо,
Горщик масла, діжку сиру...
По досвітках розносила,
Гоп, ті-рі, ром-бом-бом.*

3. Та по досвітках розносила,
Усіх хлопців накормила:

4. – Та їжте, хлопці, умочайте,
На водочку вибачайте.

5. Та їли хлопці, умочали,
На водочку й вибачали.

6. Та як скинула я сорочку,
Сама сіла у куточку.

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Пальохи із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 69 (138), № 77 (173).

951. Ой ходила дівчина бережком (ЖТ-ЛК-К2)

Широко

1. Ой хо - ди - ла дів - чи - на бе - реж - ком,
ой хо - ди - ла дів - - чи - на бе - реж - ком,

Швидко

за - га - ня - ла се - лез - ня ба - тіж - ком. / ба - тіж - ком.

Вар.

Ой хо - ди - ла дів - чи - на бе - реж - ком,
та й го - ни - ла се - лез - ня ба - тіж - ком.

1. Ой ходила дівчина бережком,**
Заганяла селезня батіжком:**

2. – Іди, іди, селезню, додому,
Продам тебе дідові старому.

3. За три копи селезня продала,
А за копу дударика наняла.

4. – Заграй, заграй, дударику, на дуду,
То я своє горенько забуду.

5. Як у тебе горенька немає,
То хто ж тобі всі кучері звиває?

6. – Була в мене дівчина Оляна,
Вона мені всі кучері звивала.

7. Була в мене дівчина Варвара,
Вона ж мені всі кучері порвала.

8. Була в мене дівчина Федося,
Тоді в мене щастячко велося.

9. Якби мені не горенько та печаль,
То я б вийшов на вулицю та й кричав.

Зап. Попадич Ф. у с. Розбишевка (нині с. Розбишівка Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Кисільової О. – ІМФЕ, ф. 6, од. зб. 130, арк. 7 зв., № 24. Вар. зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 32-33, № 31.

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.) ** Кожен рядок співають двічі. (Л. Є.)

952. Як були у Варьки (ЖТ-ЛК-Коваль)

Швидко, пританцьовуючи

1. Як бу-ли у Варь-ки та ря-бі ко-ро-ви, про-да-ла, про-да-ла, гей! Со-бі хо-ро-ших, слав-них му-зи-кан-тів на-ня-ла, на-ня-ла, гей! – Му-зи-кан-ти хо-ро-ші, ви за-грай-те за гро-ші Ко-ва-ля, Ко-ва-ля, гей! Що дів-чи-на мо-ло-да по-лю-би-ла Ко-ва-ля, Ко-ва-ля, Ко-ва-ля.

1. Як були у Варьки
Та рябі корови,
Продала, продала, гей!
Собі хороших,
Славних музикантів
Наняла, наняла, гей!

Приспів:
– Музиканти хороші,
Ви заграйте за гроші
Коваля, Коваля, гей!
Що дівчина молода
Полюбила Коваля,
Коваля, Коваля.*

2. Як були у Варьки
Та рябії коні...

3. Як були у Варьки
Та рябії вівці...

4. Як були у Варьки
Та рябії свині...

Зап. Попадич Ф. у с. Розбишевка (нині с. Розбишівка Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Кисільової О. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 17, № 104.

953. Посіяла ж я гречичку (ЖТ-ЛК-Т[Д])

1. – По-сі-я-ла ж я гре-чич-ку над во-до-ю, гей, гей, над во-до-ю.

1. – Посіяла ж я гречичку
Над водою,
Гей, гей, над водою.
А вродила ж та гречичка
З лободою,
Гей, гей, з лободою. *

2. – Ой хто міні цю гречичку
Та й прополе,
Ой хто ж мене, дівчиноньку,
Цю нічку пригорне?

3. Обізвався старий дід над водою
Та з такою великою бородою:

* Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

4. – Ой я тубі ту гречичку
Та й прополю,
Ой я тибе, дівчинонько,
Цю нічку й пригорну.

5. – Не пригорнеш, старий діду,
Не пригорнеш,
Ой тим же ти не пригорнеш,
Бо уколеш.

6. Ой неподоба, старий діду,
Неподоба,
Єсть у теби, старий діду,
Воли та худоба.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 14 зв.-15, № 12.

954. Та було в батька три дочки (ЖТ-ЛР-Г)

Швиденько

1. Та бу - ло в бать - ка дві доч - ки
та й у - сі ра - зом по - рос - ли. Гей!
Гей! Гей! Гей! Гей! Гей!

1. Та було в батька три дочки
Та й усі разом поросли.
Гей, Гей! Гей! Гей, Гей! Гей!

2. Та й усі разом поросли
Та й усі заміж пішли.
Гей, Гей! Гей! Гей, Гей! Гей!

3. Та що першая дочка каже:
– Та віддай мене заміж за хлібороба.
Гей, Гей! Гей! Гей, Гей! Гей!

4. Та що другая та дочка каже:
– Та віддай мене заміж за риболова.
Гей, Гей! Гей! Гей, Гей! Гей!

5. Та що третяя дочка каже:
– Віддай мене заміж та за музиканта.
Гей, Гей! Гей! Гей, Гей! Гей!

6. Та що першая дочка йде,
Під полою періг несе.
Гей, Гей! Гей! Гей, Гей! Гей!

7. Та що другая дочка йде,
Під полою рибку несе.
Гей, Гей! Гей! Гей, Гей! Гей!

8. Та що третяя дочка йде,
Під полою скрипку несе.
Гей, Гей! Гей! Гей, Гей! Гей!

9. Та посідали за столом
Та закусили пирогом.
Гей, Гей! Гей! Гей, Гей! Гей!

10. Та й поїли рибки,
Та й послухали скрипки.
Гей, Гей! Гей! Гей, Гей! Гей!

Зап. 1920-1929 рр. Попадич Ф. у с. Диканька (нині с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл.) від Воронянського і Кутового. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 130, арк. 23 зв., № 153.

955. Ой Титяно, Титяно (ЖТ-ЛР)

Одна ♩=130 Швиденько Усі

*(

1. – Ой Ти - тя - но, Ти - тя - но, в те - бе в ха - ті по - га - но.

* Другий голос у першій половині строфи з третього куплету. (Л. Є.)

1. – Ой Титяно, Титяно,
В тебе в хаті погано.
– Я підмажу, підведу,
В хаті буде до ладу.*

2. Жаль мені на Титяну,
Жаль мені на її,
Що не дала повечерять
Бідному сироті.

3. Що не дала повечерять,
Та й не дала ложкі,
Насипала в черепку
[Горілочкі] трошкі.

4. Ой Титяно, Титяно,
Не будь вередлива,
Вийди замуж за сироту
Та й будеш щаслива.**

Зап. Сопілка Т. у с. Крячківка Пирятинського р-ну Полтавської обл. – Українська традиційна музика. Полтавщина. Розшифр. Єфремова Л. О., № 26. Співають у супроводі бубона. (Л. Є.)

956. Пряла б же я кужелицю (ЖТ-ЛР-Г4)

1. Пряла б же я кужелицю,
Головка булит,
Пила б же я горілочку,
Милий ни вилит.*

2. Як поїхав мій миленький
У поле й у степ,
А я ж тую кужелицю
Об землю геп!

3. Лижит моя кужелиця,
Лижит, обдулась,
А я, молодая,
Добре напилась.

4. Як приїхав мій миленький
Із поля й у двір,
А я ж тую кужелицю
Та й під пояс хіп!

5. – Цитьти, діти, цитьти, діти,
Цитьти, не гудіть,
А як прийде шинкарочка,
То ви заплатіт.

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 33 зв.-34, № 32.

957. Та пропив чоловік бугая (ЖТ-ЛР)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. ** В кінці повторюють перший куплет. (Л. Є.)

1. Та пропив чоловік бугая,
А жінка корову ще й теля.
Приспів:
Та не биймося,
Та не лаймося,
Та ходім додому
Та порадьмося,
Ще щось завтра проп'ємо.

2. Та пропив чоловік барана,
А жінка вівцю ще й ягня.
Приспів.

3. Та пропив чоловік кабана,
А жінка свиню ще й порося.
Приспів.

4. Та пропив чоловік гусака,
А жінка гуску й гусеня.
Приспів.

5. Та пропив чоловік селезня,
А жінка качку й каченя.
Приспів.

6. Та пропив чоловік півня,
А жінка курку ще й курча.
Приспів.

7. Та пропив чоловік подушки,
А жінка горшки та миски.
Приспів.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 98-99. Нотація Єфремової Л. О.

958. Ходить пітух по подвірью (ЖТ-ЛР)

1. Ходить пітух по подвірью:
– Кури ж мої, кури...
Якби мені чоловік
Моєї натури.*

2. Шоби люльки не курив,
Горілки не нюхав,
Чужих жінок не любив,
Одну мене слухав.

3. Той хороший чоловік
Із розуму сходить,
П'є горілку і б'є жінку
Ще й до куми ходить.

4. Якби ж мені Бог поміг
Ранку дочекати,
Та й піду я до куми
Новості взнавати.

5. Прийшла до куми я,
Стала край віконця,
Сидить милий із кумою
Та й напротів сонця.

6. Несе кума чарку
Ще й із курки литку,
А я того не стерпіла
Та й розбила шибку.

7. Я пішла додому,
Голова боліла.
Питається мене милий:
– Коли заболіла?

8. – Ой тоді, ой тоді,
Тоді заболіла,
Як у нашої куми
Шибочка летіла.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

9. Якби ж мені Бог поміг
Ранку дочекати,
Та й піду я до куми
Новості взнавати.

10. Прийшла ж до куми я,
Кума ще не вмита...
– А чого це в вас, кума,
Шибочка розбита?

11. – Є ж у мене курка
Дуже полохлива,
Вона скочила в вікно
Й шибочку розбила.

12. – Буде ж ваша курка
В голову клювати,
Якщо будете, кума,
Милого приймати.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук С. І. (заспівує), Ісаєвої Г. М., Рубан Л. В., Шмиголь О. К. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 53 (82).

959. Та била жінка мужика (ЖТ-ЛР-Г1)

Швидко

1. Та би-ла жін-ка му-жи-ка, пі-шла по-зи-ва-ти, при-су-ди-ли му-жи-ку ще й жін-ку про-ха-ти.

2. – Та про-сти ж ме-не, мо-я ми-ла, що ти ме-не по-по-би-ла, куп-лю то-бі це-бер ме-ду й ко-но-во-чок пи-ва.

1. Та била жінка мужика,
Пішла позивати,
Присудили мужику
Ще й жінку прохати.

2. – Та прости ж мене, моя мила,
Що ти мене попобила,
Куплю тобі цебер меду
Й коновочок пива.

3. А од пива болить спина,
А од меду голова,
Купи ж мені горілочки,
Щоб весела я була.

4. Нельзя коню води пити,
Вода студовая,
Нельзя мужу жінки бити,
Вона ж молодая.

Зап. 3.IV1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 100-101. Нотація Єфремової Л. О.

960. Посадила стара баба (ЖТ-ЛР-Г+Т1)

1. По-са-ди-ла ста-ра ба-ба на при-піч-ку гу-са-ка, са-ма пі-шла на ву-ли-цю та й вда-ри-ла го-па-ка.

1. Посадила стара баба
На припічку гусака,
Сама пішла на вулицю
Та й вдарила гопака.

2. – Сиди, сиди, гусаченьку,
Та виведи гуси,
А я піду, подивлюся
На чорнії вуси.

3. Задумала стара баба
Молодою бути,
Затикала за намітку
Зеленої рути.

4. – Руто моя, руто моя,
Руто зелененька,
Я ж думала, що я стара,
А я молоденька.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 37 (73), № 77.

961. Як наділа баба діду (ЖТ-ЛР)

Одна ♩= 96 Жартівливо

1. Як на-ді-ла ба-ба ді-ду ви-ши-ту со-роч-ку: Усі – При-не-си ме-ні, мій ді-ду, во-ди із ста-воч-ку.

1. Як наділа баба діду
Вишиту сорочку:
– Принеси мені, мій діду,
Води із ставочку.*

2. Як пішов же дід до ставу, –
Теплая водичка (водиця),
Рядом воду набирала
Гарна молодиця.

3. Молодиця посміхнулась
І сказала діду:
– Покинь свою стару бабу,
Я за тебе піду.

4. Прибігає дід додому
Та й давай сміяться:
– Ой ходім, моя бабусяю,
До ставу купаться.

5. Прийшла баба до ставочку,
На камені стала,
Дід штовхнув її іззаду,
Баба в воду впала.

6. Дід додому поспішає
Та в долоні плеще:
– Слава Богу, що втопилась,
Тепер буде легше.

7. Дід радіє та сміється
Та в долоні ріже,
Оглядається назад, –
Баба з води лізе.

8. – Ой ти, діду, стрий діду,
Який ти проклятий,
Хіба тобі жінок мало, –
Я ж у тебе п'ята.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець В. І. (заспівує), Чмига Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковська В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 38 (207).

962. Задумала бабусенька (ЖТ-ЛР-Т2)

1. За-ду-ма-ла ба-бу-сень-ка та й за-ба-га-ті-ти, під-си-па-ла ку-рі-поч-ку, щоб ви-ве-ла ді-ти.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Задумала бабусенька
Та й забагатіти,
Підсипала куріпочку,
Щоб вивела діти.

2. Як погнала бабусинька
Куріп'ята пасти,
Сама сіла під тинком
Кужелицю прясти.

3. Та й став дощик накрапати,
Стала баба уставати,
Та ще ж і не встала,
Та двоє стоптала.

4. Та ще ж і не встала,
Та двоє стоптала,
А на третє спіткнулася,
На четверте впала.

5. Як приїхав дід із поля
Та й витяг притику,
Побив бабі, помастив
І голову, й пику.

6. – Бодай тубі, старий діду,
Голова облізла,
Як ти мене попобив,
Що й на піч не злізла.

7. Бодай тубі, старий діду,
Права рука всохла,
Як ти мене попобив,
Аж трохи не здохла!

Зап. 1910-15-1928 р. Самокиш Ф. у с. Дашківка Кушеньківського р-ну на Полтавщині (нині Кобеляцького р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 107, арк. 35 зв., № 35.

963. Я ж тебе, жінко, не лаю (ЖТ-ЛР-Д2)

1. – Я ж тебе, жінко, не лаю,
Я ж тебе, жінко, питаю:
|: Ой чи були гості, мої милі гості,
Мої милі гості у тебе? :|

– Був Микита із села,
Сліпий Грицько з города,
|: А Михайло, бідний придибайло,
Був у мене молодої з хутора. :|

2. – Я ж тебе, жінко, не лаю,
Я ж тебе, жінко, питаю:
|: Ой що їли гості, мої милі гості,
Мої милі гості у тебе? :|
– З'їв Микита кабана,
Сліпий Грицько гусака,
|: А Михайло, бідний придибайло,
З'їв у мене молодої голуба. :|

3. – Я ж тебе, жінко, не лаю,
Я ж тебе, жінко, питаю:
|: А де спали гості, мої милі гості,
Мої милі гості у тебе? :|
– Спав Микита за столом,
Сліпий Грицько під столом,
|: А Михайло, бідний придибайло,
Спав у мене молодої під крилом. :|

Зап. 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Дворник М. С. 1925 р. н., Корнан Г. А. 1917 р. н., Ксьонз М. А. 1921 р. н., Бережної Я. К. 1910 р. н., Гаряжи Г. А. 1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 9.

964. Ой Марусю, Марусю (ЖТ-ЛР-Д2)

1.– Ой Марусю, Марусю,
Скажи, серце, правдусю,
Чия шапка на столі?

2. – Чужоземці гуляли
Та й шапочки забули;
Прости, серце, не гнівись.

3.– Ой Марусю, Марусю,
Скажи, серце, правдусю,
Чия шабля при стіні?

4. – Чужоземці гуляли
Шаблю в карти програли;
Присядь, серце, роздягнись.

5.– Ой Марусю, Марусю,
Скажи, серце, правдусю,
Чий то коник на стану?

6. – Чужоземці гуляли
Та й коника пропили;
Глянь на мене, подивись.

7.– Ой Марусю, Марусю,
Скажи, серце, правдусю,
А хто в подушках лежить?

8. – Простий старець, убогий,
Він безрукий, безногий;
Заспокойся, не хвилюйсь.

9. Через хату рачки ліз,
Через сіни котився, –
На коника зхватився.

10. – Ой спасибі, Марусю,
Та за твою правдусю;
Прощай, серце, не гнівись.

Зап. 1925 р. Ярошенко Д. у с. Комиші Полтавської окр. (нині Кременчуцький р-н Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-5, од. зб. 203/7, арк. 1.

965. А куди їдеш (ЖТ-ЛР-Д)

* Тактові розміри на початку мелодії проставлено нами. (Л. Є.)

Степан: Га! Що! Ага! Не скажу.

– Ой го - ре, го - ре, що ж ме - ні ро - би - ти,

що не хо - че чо - ло - вік прав - ди го - во - ри - ти!

А як бу - де тво - я доб - ра лас - ка, то й ска - жеш, мо - є сер - де -

ня - точ - ко Сте - па - не, мо - є зо - зу - ля - точ - ко ко - ха - не.

Для останньої строфи

За гни - лу - ю гру - шу по - ці - лу - ю в ду - шу, мо - є сер - де -

ня - точ - ко Сте - па - не, мо - є зо - зу - ля - точ - ко ко - ха - не!

1. *Жінка:* А куди їдеш,
Моє серденяточко Степане?
Степан: Га! Що! Ага! Не скажу.
Жінка: Ой горе, горе,
Що ж мені робити,
Що не хоче чоловік
Правди говорити!
А як буде твоя добра ласка,
То й скажеш,
Моє серденяточко Степане,
Моє зозуляточко кохане.
Степан: Іду на базар.

2. *Жінка:* А чи візьмеш мене,
Моє серденяточко Степане?
Степан: Ні, не возьму.
Жінка: Ой горе, горе,
Що ж мені робити,
Що не хоче чоловік
На базар возити!
А як буде твоя добра ласка,
То й візьмеш,
Моє серденяточко Степане,
Моє зозуляточко кохане.
Степан: Сідай назад
Та не поламай,
Гляди назад.

3. *Жінка:* А що ти там будеш купувати,
Моє серденяточко Степане?
Степан: Не скажу, мовчи.
Жінка: Ой горе, горе,
Що ж мені робити,
Що не хоче чоловік
Правдоньки сказати!
А як буде твоя добра ласка,
То й скажеш,
Моє серденяточко Степане,
Моє зозуляточко кохане.
Степан: Ну груші!

4. *Жінка:* А чи даси мені,
Моє серденяточко Степане?
Степан: Ого!
Чого Хівря хоче!
Кісничків!
Не дам!
Жінка: Ой горе, горе,
Що ж мені робити,
Що не хоче чоловік
Грушами дарити?
А як буде твоя добра ласка,
То й даси,
Моє серденяточко Степане,
Моє зозуляточко кохане.

Степан:
– Не канальська тобі жінка,
Вміла угождати,

Треба їй всі груші віддати.
На, геть бери з міщком
Та одчепись од мене!

Зап. Щепотьєв В. від Пархомовича А. М. з с. Хомутець Миргородського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115б, а. 46-48, № 66.

966. Та косив батько, косив я (ЖТ)

Одна ♩= 116 Бадьоро, маршово

1. Та ко - сив бать - ко, ко - сив я
та й ви - ко - сив со - лов' - я.
Усі
Со - ло - вей у са - ду тьох, тьох, тьох, тьох, тьох, тьох,
ка - на - ре - йоч - ка... Ро - ман ко - се, Гап - ка в'я - же,
Ка - те - ри - на за - грі - ба, Ро - ман во - ли за - пря - га, Гап - ка во - ду тя - га.

1. Та косив батько, косив я
Та й викосив солов'я.
Приспів:
Соловей у саду
Тьох да тьох, тьох, тьох,*
Канарейочка... Роман косе,
Гапка в'яже, Катерина загріба,
Роман воли напува,
Гапка воду тяга.

2. Та оженився в понеділок,
Та послав жінку по барвінок.
Приспів.

3. Та оженився я в вівторок,
Та взяв жінку пудів сорок.
Приспів.

4. Та оженився я в середу,
Та послав жінку по череду.
Приспів.

5. Та оженився я в четвер,
Та було краще, ніж тепер.
Приспів.

6. Та оженився я в суботу,
Та послав жінку на роботу.
Приспів.

Зап. 1972 р. Іоаніді А. Л. (текст), Правдюк О. А. (мел.) у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від учасників фольк.-етнографічного анс. "Явір". – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 55, № 50.

967. Ти казала в понеділок (ЖТ-ЛК-м1а)

♩=100 Помірно

1. Ти ка - за - ла в по - не - ді - лок, пі - дем ра - зом по бар - ві - нок,
я при - йшов, те - бе не - ма, під - ма - ну - ла, під - ве - ла.

* Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

Приспів

Ти ж ме - не під - ма - ну - ла, ти ж ме - не під - ве - ла,

ти ж ме - не, мо - ло - до - го, з у - ма, з ро - зу - му зве - ла.

1. Ти казала в понеділок,
Підем разом по барвінок,
Я прийшов, тебе нема,
Підманула, підвела.
Приспів:
Ти ж мене підманула,
Ти ж мене підвела,
Ти ж мене, молодого,
З ума, з розуму звела.

2. Ти ж казала у вівторок,
Поцілуєш разів сорок,
Я прийшов, тебе нема,
Підманула, підвела.
Приспів.

3. Ти казала у середу,
Підем разом по череду,
Я прийшов, тебе нема,
Підманула, підвела.
Приспів.

4. Ти казала у четвер,
Підеш краще, ніж тепер,
Я прийшов, тебе нема,
Підманула, підвела.
Приспів.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець Ростислави Р., 1970 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 3 (215).

968. Я і вчора в куми (ЖТ-Н)

Одна ♩= 80 Неквапливо — Дві

1. Я і вчо - ра в ку - ми, і сьо - год - ня в ку - ми,

а я взав - тра ку - му та й до се - бе за - зву, Усі а я взав - тра ку - му

та й до се - бе за - зву. 2. А я взав - тра ку - му та й до се - бе за - зву,

чим же сво - ю ку - му я ві - та - ти - бу - ду?

1. Я і вчора в куми,
І сьогодня в куми,
А я взавтра куму
Та й до себе зазву.*

2. А я взавтра куму
Та й до себе зазву,
Чим же свою куму
Я вітати буду?

3. Ой найму я стрільця
Та й уб'ю горобця,
А із того горобця
Я сім сал натоплю.

4. Я сім сал натоплю
І котлет наробую,
А із тих реберець
Я зварю холодець.

5. – Ой пий, кума, їж,
Не засалюйся,
То в карман, то в рукав
Не захвачуйся.

6. – І наїлася я,
І напилася я,
Насилу додому
Докотилася я.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

7. Як прийшла додому,
Уже вечір настав,
У вишневім саду
Соловейко співав.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Коровай Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспівує), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 37 (206).

969. Де не їдем, де не йдем (ЖТ-3 суч.)

♩= 100 Помірно

1. Де не ї-дем, де не йдем, ха-ти не ми-на-єм,
то пра-цю-єм, то ми п’єм, а в гос-тях гу-ля-єм. Програш

Приспів Чар-ка на по-со-шок, на мо-ро-зі ко-жу-шок,
а за не-ю чер-го-ва ча-роч-ка ме-до-ва.

1. Де не їдем, де не йдем,
Хати не минаєм,
То працюєм, то ми п’єм,
А в гостях гуляєм.
Приспів:
|: Чарка на посошок,
На морозі кожушок,
А за нею черговá
Чарочка медова. :|

2. І нема такого дня,
Щоб не було свята,
Як не гості, то рідня,
Не пустує хата.
Приспів.

3. Отаке у нас життя,
Зустріч, розставання,
Після чарки
забуття,
Потім покаяння.
Приспів.

Проказує:
Оце вона!

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Лавренко Л. М., Карпової Р. М., Маліченко В. Г., Скрипниченка М. П., Шеїна А. М., Селезень Р. П., Кочерги Г. С., Трохименко Н. В., Цимбал Л. О., Шклярук О. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 23.

970. Я в колгоспі роблю (ЖТ-ЛК-в1)

♪= 192 Помірно

1. Я в кол-гос-пі роб-лю, бу-ря-ки са-па-ю, а як ве-чір при-йде,
Ва-си-ля че-ка-ю. а як ве-чір при-йде, Ва-си-ля че-ка-ю.

1. Я в колгоспі роблю,
Буряки сапаю,
А як вечір прийде,
Василя чекаю.*

2. Ось іде Василько
До моєї хати,
В новому костюмі
Його не впізнати.

3. – Не журися, Галю,
Не журись за мною,
Я буду служити,
Ти будь ланковою.

4. – Я буду робити,
Буряк обробляти...
І до тебе, Галю,
Листівки писати.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Коровай Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки". Див. № 968. Розшифр. Єфремова Л. О., № 36 (205).

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л, Є.)

971. Та й по травушкє вітер віє (Пізня лірика)

Одна Повільно

1. Та й по тра - вуш - кє ві - тер ві - є,

Усі

да на по - ко - си сон - це грі - є, ой на мой сад зе -

лён. 2. На мой сад зе - лён... Та й по са - доч - ку

1 ми гу - ля - ли - иж, ой кра - са - ви - ци цвє - ти рва - ли,

2 ой со - вє - ла вє - нок - ок. 1 4. тут мос - то - чок

2 4. ой шов - ко - ва тра - ва.

1. Да** по травушкє вітер віє,
Да на покоси сонце гріє,
Ой на мой сад зелён.

2. На мой сад зелён...
Та й по садочку ми гуляли**,
Ой красавици цвєти рвали,
Ой совєла вєнок.

3. Ой совєла ж вєнок...
Та совєла ж вона вєночок,
Ой а в руках держить платочок:
Ой перейди сюда.

4. Перейди сюда...
Да тут речушка, тут мосточок,
Ой тут калиновий кусточок,
Ой шовкова трава.

5. Шовкова трава...
Та комиш-травка шевелиться,
Ой дівка с парнем спать ложиться,
Ой только що вляглась.

6. Только що вляглась...
Ой чи вляглися, не вляглися,
Ой цілуванням зайнялися,
Ой цілує його.

7. Цілує його...
Ой цілувала-милувала,
(Ой) та роздушею називала:
– Ой роздуша моя.

* Коли пісню почали співати в Des-dur, на тон нижче, верхній голос в цьому такті відділився в самостійний.Ця зміна зберігається і далі. (Л. Я.)

** Різночитання у тексті та підтекстівці мелодії. (Л. Є.)

Зап. 1952 р. експ. ІМФЕ у с. Веприк Гадяцького р-ну Полтавської обл. від гурту колгоспниць. – ІМФЕ, ф. 141, арк. 1-2, № 1, плівка ф. 14-10, од. зб. 76. Розшифр. Ященко Л. І. Ця пісня, як і всі інші пісні, записані в с. Сулими, співається відкритим (білим) звуком з повним напруженням голосу і дихання. У зв'язку з уим всі ці пісні мають нахил до поступового підвищення тональності. Так, почавшись в Es-dur, пісня на протязі двох куплетів підвищується на 1/2 тона і переходить в Es(мабуть, F)-dur. Для полегшення співу пісню обірвали на другому куплеті і почали співати на два тони нижче, в C-dur. Але поступово тональність пісні знов змістилась майже на 1,5 тони вгору. Всі пісні в с. Сулими записані від гурту жінок середнього віку від 25 до 45 років, чисельністю коло 10 чоловік. Надр.: Українське народне багатоголосся, с. 331-332 у скороченому та зміненому вигляді.

972. Все посохло, все пов'яло (Пізня лірика)

1. – Все по - сох - ло, все по - в'я - ло, хоч ти, трав - ко, зе - ле - ній,
ме - не до - ма у - сі ла - ють, хоч ти, ми - лий, по - жа - лій.

1. – Все посохло, все пов'яло,
Хоч ти, травко, зеленій,
Мене дома усі лають,
Хоч ти, милий, пожалій.*

2. – Пожалів би тебе, мила,
Так не буду тебе брать,
Через місяць через другий
Я надумав покидать.

3. – Як була я молодою,
Ти старався полюбить,
А як стала я старою,
Ти стараєшся забуть.

4. Єсть у мене сестра старша,
Вона буде кумів звать,
Давай, милий, покумаймось,
Легше буде забувать,
Легше буде на серденьку
Тебе кумом називать.

Зап. 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Кзьонз М. А., 1921 р. н., Бережної Я. К., 1910 р. н., Гаряжи Г. А. ,1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 17.

973. Не щебече соловейко (Романс)

[Соло] Повільно

1. Не ще - бе - че со - ло - вей - ко, не ку - є зо - зу - ля, вес - на швид - ко про - ле - ті - ла, лі - то про - ми - ну - ло.

* Другу половину кожної строфи. крім останньої, співають двічі. (Л. Є.)

1. Не щебече соловейко,
Не кує зозуля,
Весна швидко пролетіла,
Літо проминуло.*

2. Гай зелений вже жовтіє,
Листя опадає,
Мина тепло, мина добро,
Холод наступає.

3. Не щебече соловейко
В лузі на калині,
Не співає козаченько,
Ходя по долині.

4. Виспівує, поки вийде
Чорноброва з хати,
А він її запитує,
Чи не била мати?

Зап. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від Т. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 7, № 8.

974. Ой літа, літа (Романс)

Одна ♪ = 180 Повільно

1. Ой лі-та, лі - та, мо - ло-ді лі - та,

Усі

про - ле-ті - ли ви як ран - ня й зо - ря,

про - ле-ті - ли ви як ран-ня й зо - ря.

1 Одна

2. Як ран-ня зо - ря, як виш-не-вий цвіт

1. Ой літа, літа,
Молоді літа,
Пролетіли ви
Як рання й зоря.*

2. Як рання зоря,
Як вишневий цвіт,
Зупиніть свій лет
Хоч на одну мить.

3. Зузуля кує,
Літ враховує,
Чиє серденько
Заспокоює?

4. Верби над рікой
Все шумлять, шумлять,
А наші літа
Ой летять, летять.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко Ірини Вікторівна) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспівує), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 12 (41).

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

975. В вишневім саду (Романс)

Одна ♪ = 192 В темпі вальсу

1. В виш - не - вім са - ду, в виш - не - вім са - ду, в виш -
Дві
не - вім са - ду по - встрі - ча - лись, в виш - не - вім са - ду, в виш -
Усі
не - вім са - ду, в виш - не - вім са - ду по - ко - ха - лись. Виш -
не - вий сад, виш - не - вий сад ти по - вер - ни ро -
ки на - зад ти по - вер - ни ме - ні да - ру - нок,
– лю - бо - ві пер - ший по - ці - лу - нок.
Одна
2-3. Бі - жать ро - ки, бі - жать ро - ки а ми ста - рі - є - мо з то - бо - ю,
і тіль - ки в сер - ці на - зав - жди те сло - во, що зо - вуть лю - бов' - ю.

1. В вишневім саду (3)
Повстрічались,
В вишневім саду (3)
Покохались.
Приспів:
Вишневий сад, (2)
Ти поверни роки назад,
Ти поверни мені дарунок, –
Любові перший поцілунок.

2. Біжать роки, (2)
А ми старіємо з тобою,
І тільки в серці назавжди
Те слово, що зовуть любов'ю.
Приспів.

3. Вишневий сад, (2)
А вербі плачуть над рікою,
Верніть роки мені назад
Моєї вірної любові.
Приспів:
|: Вишневий сад, (2)
Ти поверни роки назад,
Ти поверни мені кохання,
А забери моє страждання.:|
Ти поверни мені кохання,
А забери моє страждання.

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Тарасівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. (кер. Іванченко І. В.) у складі: Дмитрук Софії Іванівни, 1943 р. н., Ісаєвої Галини Миколаївни, 1951 р. н. (заспівує), Рубан Лідії Василівни, 1942 р. н., Шмиголь Ольги Костянтинівни, 1942 р. н. (виводить). Розшифр. Єфремова Л. О., № 15 (44).

976. Вишневий сад (Романс)

Одна ♩=70 Вільно

1

1. Виш - не - вий сад ме - ні на - снив - ся

Усі ♩=40 Повільно

2 3 4

ве - чір - ня яс - на - я зо - ря. А в тім са-доч - ку

5

си - дить дів - чи - на, та - ка за - жу - ре - на й сум - на.

1 2 3 4 4 5

3-4. - ся, бо ти для 2. со - 2. в те -

1. Вишневий сад
Мені наснився,
Вечірня ясная зоря.
А в тім садочку
Сидить дівчина,
Така зажурена й сумна.*

2. – Чого сидиш,
Чом не говориш,
Чом не співають солов'ї?
А може в тебе
Болить серденько,
Що я женюся на другій?

3. А я женюся,
Бо ти для мене,
Бо ти для мене молода,
А любов нашу,
Любов гарячу
Хай рознесе бистра вода.

4. – Не для того я
Тебе любила,
Щоб рознесла бистра вода,
А для того я
Тебе любила,
Щоб ти був мій, а я твоя.

5. Зелений сад
Мені наснився,
Вечірня ясная зоря.
А в тім садочку
Сидить дівчина,
Така зажурена й одна.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Тетяна Василівна, 1976 р. н. (кер.), Малихіна Ольга Іванівна, 1949 р. н., Дворник Надія Андріївна, 1947 р. н., Линовицька Ніна Костянтинівна, 1940 р. н. (заспіває), Діденко Марія Максимівна, 1935 р. н. (виводить), Згуровська Лідія Леонідівна, 1958 р. н., Згуровська Наталія Іванівна, 1961 р. н., Пампуха Ганна Іванівна, 1949 р. н., Діденко Надія Йосипівна, 1955 р. н., Саган Ольга Макарівна, 1943 р. н., Писаренко Ольга Василівна, 1950 р. н. (заспіває), Саган Катерина Григорівна, 1954 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 2 (122).

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

977. У пісочку жовтенькому (Романс)

1. У пісочку жовтенькому,
Над річкою в лузі
Сидить пара голубочків
Та й воркують дуже.

2. Голуб сизий, вона біла,
Аж гарно дивитись...
– Чи ще довго, милесенький,
Так будем любить?

3. Полюбились, покохались
Та й поцілувались,
Тяжко-важко на серденьку, –
То ж вони прощались.

4. Чи спарує нас судьбина,
Чи може розлуче?
Тяжко-важко в світі жити,
Краще було б вмерти.

Зап. Попадич Ф. 1932 р. від Пащенко Улі та Олі Радченко із Диканьки (нині с. м. т. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 95 (189).

978. На жовтенькому пісочку (Романс)

1. На жовтенькому пісочку,
Край берега в лузі
Сидить пара голуб'яток
Та й воркує дуже.*

2. Голуб сизий, вона біла,
Любо й подивиться,
Чи спарує їх судьбина
Да навік розлуче.

3. Далі знялись й полетіли
Та й поцілувались,
Тяжко-важко на серденьку,
То ж вони прощалась.

Зап. 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Бережної Явдохи Карпівни, 1910 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 4.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

979 Пливе човен без весельця (Романс)

*

1. Пли-ве чо-вен без ве-сель-ця, де при-стать, не зна - є;

ні-хто чов - ни-ком не пра-вить, віт - ром при-би-ва - є.

1. Пливе човен без весельця,
Де пристать, не знає;
Ніхто човником не править,
Вітром прибиває.

2. Човнику тому байдуже,
Чи хвиля, чи тихо:
Він дерево, він не знає,
Що в світі за лихо.

3. Отак і я, мов той човен,
Де пристать – не знаю,
Де б хотілось – там не можна,
Бо долі не маю.

Зап. 1924 р. Щепотьєв В. у Полтаві. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, а. 39 зв. (78), № 84.

980. Пливе човен без весельця (Романс)

Один Помірно

1. Пли - ве чо - вен без ве-сель-ця, бе - реж-ки ми-на - є,

Усі

ні-хто чов-ни-ком не пра-вить, хви - ля під-га-ня - є.

1. Пливе човен без весельця.
Бережки минає.
Ніхто човником не править.
Хвиля підганяє.**

2. Тому човнику байдуже,
Чи хвиля, чи тихо,
Він з дерева, він не знає,
Чи є в світі лихо.

3. Притулився до бережка
Та й остановився.
Не знайшовся він нікому,
Кому б знадобився.

4. І я ж такий, як той човник,
Де пристань – не знаю.
Де хочеться, там не можна,
Бо ж долі не маю.

Зап. Левада Ю. у м. Лохвиця Лохвицького р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 968, арк. 34.

981. Пливе човен без весельця (Романс)

Одна ♩= 96 Помірно

1. Пли-ве чо-вен без ве - сель-ця, д'бе-реж-ка 'дпі - ва - є,

Усі Повільніше

ні - хто чов-ни - ком не пра - - - вить,

* Мелодію перетактовано нами. (Л. Є.)

** У мелодії позначено повтор другої половини строфи. (Л. Є.)

1. Пливе човен без весельця,
Д'бережка 'дпіває,
Ніхто човником не править, –
Хвиля підганяє.*

2. Як приплив він до бережка
Та й зостановився,
Та й не знайшов тієї пари,
З котрою любився.

3. Назвав тебе б голубкою,
Та треба ж своєю,
Не буть тобі, моя мила,
Ніколи моєю.

4. Пливе човен без весельця
Та й остановився,..

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспівує), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В. (заспівує), Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 1 (121).

982. Піди, Петре, до тієї (Романс)

1. Піди, Петре, до тієї,
Яку тепер любиш,
Перед нею мене, бідну,
За любов осудиш.

2. – Я другої не люблю
І любить не буду,
Тебе ж, моє серденятко,
Повік не забуду.

3. Бог поможе серцям нашим
Пережити муки,
Душі наші з'єднались,
З'єдеваться й руки.

Зап. 3.IV 1984 р. Чебанюк О. Ю. у с. Гоголеве Шишацького р-ну Полтавської обл. від Висоцької Ганни Данилівни, 1907 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 489, арк. 54-55. Нотація Єфремової Л. О.

983. Чорна хмара з-за лиману (Романс)

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. – Чорна хмара з-за лиману
Простяглася на Дунай.
Жду тебе, моя кохана,
Підем, серце, в рідний край.*

2. – Слухай, серце, цюю пісню,
Я тобі її скажу,
Як без тебе, мій коханий,
Білим світом я нужу.

3. Не на щастя, не на радість
Ми з тобою ізізйшлись,
Полюбились, покохались
Та й розійдемось колись.

4. Ти від мене, я від тебе
В далечині будем жить,
Нарікатимем на долю,
Будем плакать і тужить.

5. – Жалко, Галочко, кохання,
Серцю радість не на час,
Ти ж навік моя кохана,
Смерть одна розлучить нас.

6. Ти ж кохана дівчинонько,
Чим я винен, що люблю,
Полюби мене, кохана,
Не полюбиш, так я вмру.

Зап. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від У. Т. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 20 зв.., № 28.

984. Тихо над річкою Ворсклою (Романс)

♩= 70 Повільно

1. Ти - хо над річ-ко-ю Ворс-кло-ю, де з ми - лим гу-ля - ли у - двох. В ми - ло-го ка-рі - ї о - чі яр - ко го-рі-ли ог-ньом. 7. І - ди ж 5. а (6) кра - ще візь-му я бід-няч - ку, щоб ме - ні па - ра бу - ла.

1. Тихо над річкою Ворсклою,
Де з милим гуляли удвох.
В милого карії очі
Ярко горіли огньом.

2. – Мила моя, дорогая,
Як вірно тебе я люблю.
Як я спішив на свідання
Тайну відкрити свою.*

3. Хотів тебе, милая, брати,
Хотів з тобой віку дожить,
Тільки моя рідна мати
Брати тебе й не велить:

4. – Бери ж ти, мій сину, багачку,
У неї багато добра,
Вона приведе волів пару
Ще й вороного коня.
Вона приведе волів пару
Та ще й вороного коня.

5. – Не хочу я, мамо, багачки,
Не хочу її я добра,
А краще візьму я біднячку,
Щоб мені пара була.

* Другу половину кожної строфи співають двічі.
** Тут виконавиця намагається відтворити звучання верхнього голосу. (Л. Є.)
*** Ну воно ж повторяється. (Прим. вик.). Очевидно, другу половину кожної строфи треба виконувати з повтором другої половини строфи. (Л. Є.)

6. От раз я спішив на свідання,
Зайшов до дівчат на часок.
Мила сидить не з дівчатьми
Та й подає голосок:

7. – Іди ж ти, мій милий, від мене,
Іди ж ти, багачку люби.
|: Ворскла, моя рідна мати,
Хвиля мине й пригорни. :|

Зап. 12 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Левченко Валентини Олексіївни, 1945 р. н., родом з с. Паризька Комуна. Розшифр. Єфремова Л. О., № 2 (84).

985. Шумлять верби густі да високі (Романс)

Одна 1 ♩= 60 Повільно

1. Шум-лять вер-би гус-ті да ви-со-(го)-кі,
Усі
су-хе лис-тя спа-да-є з гі-лок. Я під вер-ба-ми з ми-
лим сто-я-(га)-ла, на-пи-на-ла плат-ком
хо-ло-док. 2. Йо-го вус-та з мо-ї-ми зли-ли-ся,
3. Я на згад-ку ні-чо-го нє ска-за-(га)-ла,

1. Шумлять верби густі да високі,
Сухе листя спадає з гілок.
Я під вербами з милим стояла,
Напинала платком холодок.*

2. Його вуста з моїми злилися,
Ще й руками обхвачував стан,
Перший раз на віку молодому
Він про щиру любов запитав.

3. Я на згадку нічого нє сказала,
Бо була ще зовсім молода,
Любувався моєю красотою,
Як ігрушкой малеє дитя.

4. Він як коршун на землю спустився
І молодість мою й погубив,
Насміявся над бідною сиріткой
І красотку, мене, позабув.

5. Люби той горячо, хто ревнує,
Люби той горячо, хто мовчить,
А не той, хто безумно цілує
Й без конця про любов говорить.

Зап. 14 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. колективу "Перевесло" (кер. Теслицька К. П.) у складі: Швець В. С. (заспівує), Стельмашенко Д. П., Становської Г. І. (виводить), Чепурної Р. В., Курочки Л. К., Швеця П. О., Кравченка М. М. Розшифр. Єфремова Л. О., № 16 (216).

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

986. Біла береза (Пізня балада)

Одна ♩= 86 Помірно

1. Бі - ла бе - ре - за ще й зе - ле - ний гай,
Усі
зрад - ли - ву дів - чи - ну ко - зак по - ко - хав.

1. Біла береза
Ще й зелений гай,
Зрадливу дівчину
Козак покохав.*

2. – Козаче, юначе,
Піди й у ліси,
І[з] матері серце
Мені принеси.

3. Три дня і три ночі
Козак сумував,
На четверту нічку
Він серце дістав.

4. На четверту нічку
Він серце дістав,
Прийшов до дівчини
І в руки віддав.

5. А воно ж стиха
Тоді промовля:
– Здорово, невістко,
Я свекруха твоя.

6. – Козаче, юначе,
Що ж ти наробив,
Я ж пожартувала,
Ти матір убив.

7. Козаче, юначе,
Що твоя рідня,
Що ж буде зі мною,
Я ж тобі чужа.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспівує), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 2 (171).

987. Шуміла ліщина (Пізня балада)

♪= 180 Помірно

1. Шу - мі - ла лі - щи - на, шу - мів тем - ний гай,
шу - мі - ла лі - щи - на, шу - мів тем - ний гай,
врод - ли - ву дів - іи - ну ко - зак по - ко - хав.

1. Шуміла ліщина,
Шумів темний гай,
|: Шуміла ліщина,
Шумів темий гай,
Вродливу дівчину
Козак покохав. :|**

2. Якщо ти бажаєш
Моєї краси,
Візьми мами серце,
Мені принеси.

3. Три дні і три ночі
Козак сумував,
Четвертої ночі
Він серце виймав.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)
** Таким чином розспівують кожну строфу пісні. (Л. Є.)

4. Як вийняв він серце,
Упав та й лежить,
А мамине серце
По сину болить.

5. – Вставай, мій синочку,
Вставай, не лежи,
Бери моє серце,
Дівчині неси.

6. Прийшов до дівчини,
Низенько вклонивсь:
– Чого ти хотіла,
Того я добивсь.

7. – Козаче, козаче,
Що ж ти наробив,
Я пожартувала, –
Ти маму убив.

8. Іди, мій козаче,
У темні ліси,
Шукай свою
долю,
Своєї краси.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Скрипниченка Миколи Петровича, 1966 р. н. Розшифр. Єфремова Л. О., № 24.

988. Рибалка молоденький (Пізня балада)

Одна ♪ = 109 Усі

1. Ри - бал-ка мо-ло - день-кий над річ-ко-ю си - дить, а

о-че-рет гус - тень-кий на - вко-ло ше-лес - тить. а / - тить.

1. Рибалка молоденький
Над річкою сидить,
А очерет густенький
Навколо шелестить.*

2. Одну очеретину
Рибалонька зломив,
З тії очеретини
Сопілку він зробив.

3. Та став на неї грати
Рибалка молодий,
З тії очеретини
Роздався дивний спів:

4. – Рибалка молоденький,
Ласкавий будь, не грай,
Не муч мого серденька
І душу не вражай.

5. Колись і я, дівчина,
Прегарная була,
У мачухи в світлиці,
Як маківка цвіла.

Зап. у липні 1972 р. Правдюк О. А. у м. Миргород Миргородського р-ну Полтавської обл. від Дорух Тетяни Свиридівни, 1922 р. н., Дорух Любов Іванівни, 1952 р. н., Григоренко Галини Миколаївни з с. Біліки Миргородського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 425/ІІ, арк. 63, № 57.

989. Ой долина, долина (Жорст. романс)

♩= 82

1. Ой до - ли - на, до - ли - на, ти ши - ро - ка до - ли - на,

чом на то - бі, до - ли - на, та й не ро - ди тра - ва?

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Ой, долина, долина,
Ти широка долина,
Чом на тобі, долина,
Та й не роди трава?

2. Тільки роди на тобі
Бєлий горкій полинь,
Та й од тебе, полиня,
Горше зілля нема.

3. Та й од тебе, полиня,
Горше зілля нема,
А од тебе, милой мой,
Краще в світі нема.

4. Ой візьми ж ти, падлець,
Та той гострий топорець
Та й розкрай, розрубай
Мою бєлую грудь.

5. Ось дивися, падлець,
Що на моїм серці єсть, –
Закиплящая кров,
Що невірна любов.

Зап. 1926 р. Липовець С. у с. Біленченківка (нині Гадяцького р-ну Полтавської обл.) від Марії Батьковської, 25 р. – ІМФЕ, ф. 8-13, од. зб. 62, арк. 63-64.

990. Віють вітри, віють буйні (Пізня балада)

1. Ві - ють віт - ри, ві - ють буй - ні,
аж вол - ну - єть - ся вол - на, аж вол - ну - єть -
ся вол - на, що лю - би - ла мо - ря - ка.

1. Віють вітри, віють буйні,
Аж волнується волна,
Аж волнується волна,
Що любила моряка.

2. Моряк сяде та й поїде,
Остаю я сирота,
Сирота я небольшая,
Покритушка молода.

3. Хоть би сама, так нічого,
Так малютка на руках,
А малютку звуть Анютка
Ще й похожа на йево.

4. Як возьму я ту малютку
Із колясочки новой
Та й понесу ту малютку
До сестриці, до родной:

5. – А сестриця, мать родная,
Воспитай моє дитя,
А я піду утоплюся
Против милого дворця.

6. Потопала-трепетала
Своєй русявой косой,
Правой рученькой махала:
Досвиданья, милий мой!

7. Досвиданья, вся кумпанья,
Я вже нагулялася,
Прощай, милий, прощай,
Прощай, родина моя!

Зап. 1928 р. Попадич Ф. від Дмитренкової Дуні та Прісі Хиль із Старих Санжар (нині Новосанжарського р-ну Полтавської обл.). – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 134а, арк. 51 зв. (103), № 30 (126).

991. Ой милий мій, прошу тебе (Романс)

Одна Помалу, лагідно Двоє

1. – Ой ми - лий мій, про - шу те - бе, зі - йшла зо - ря, пус - ти ме - не, про - снеть - ся ма - тін - ка мо - я, де - бу - ла я.
мо - я, бу - де пи - тать,

1. – Ой милий мій, прошу тебе
Зійшла зоря, пусти мене,
Проснеться матінка моя,
Буде пить, де була я.*

2. – А ти їй дай такий отвіт:
Мамо, весна, чудова ніч,
Весна іде, тепло несе,
Радій весні, радій усе.

3. – Доню моя, то буде річ,
Де ти гуляла цілу ніч?
Чому росплетена коса
І на ногах блищить роса?

4. – Мамо моя, ти вже стара,
А я весела й молода,
Я жити хочу, бо люблю,
Не лай, мамо, дочку свою.

Зап. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від У. Т. Онищенко. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 5 зв.., № 6.

992. Зійшов місяць (Літ.)

Повільно

1. Зі - йшов мі - сяць, зі - йшов яс - ний, гля - нув у ха - ти - ну, а там ма - ти мо - ло - да - я ко - ли - ше ди - ти - ну.

1. Зійшов місяць,
Зійшов ясний,
Глянув у хатину,
А там мати молодая
Колише дитину.*

2. – Доню моя, (2)
А я твоя мати,
Що ми будемо
робити,
Що нема в нас хати.

3. Що ми будемо
робити,
Як батька не буде,
Хто нас, бідних
сиротинок,
Одягне й обує?

4. Доня кличе:
– Тату, тату!
А його немає.
Він покинув мою
неньку,
А мене й не знає.

5. Де ж та нива
колосиста,
Що нас нагодує?
Де той батько,
Що нас, бідних,
Одягне й обує?

Зап. Верьовка Г. від Воблого М. Г., студента рабфаку педінституту з с. Новаки Лубенського р-ну Полтавської обл. – ІМФЕ, ф. 10, од. зб. 6, арк. 81 (текст), арк. 86 (мел.), № 8.

* Два останніх рядки кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

** Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

993. Зайди, зайди, місяченьку (Романс)

1. Зайди, зайди, місяченьку,
За нову хатину,
Ой там мати молодая
Колише дитину.*

2. Вона йому: – Баю, баю.
А воно й заснуло,
Взяла його на рученьки,
[К] серцю пригорнула.

3. – Дитя моє рожевоє,
Карі оченята,
Де ми будемо діваться,
Шо в нас чужа хата?

4. Де та нива колосиста,
Що нас нагодує?
Де той батько ріднесенький,
Шо вдягне та вбує?

5. Дитя каже: – Тату, тату.
А його й немає,
Він покинув твою неньку,
А тебе й не знає.

Зап. у червні 1975 р. Правдюк О. А. у с. Гаркушинці Миргородського р-ну Полтавської обл. від Дворник М. С., 1925 р. н., Корнан Г. А., 1917 р. н., Ксьондз М. А, 1921 р. н., Бережної Я. К.. 1910 р. н., Гаряжи А. А., 1909 р. н. – ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 435, арк. 12, фонозапис ф.14-10, од.зб. 1349.

994. Вишивала я (Романс, літ.)

* Другу половину кожнох строфи співають двічі. (Л. Є.)

1. Вишивала я (2)
З щирим серцем сорочку,
Дарувала я, дарувала я
Вишиванку синочку.*

2. Та й пішов же він, (2)
Проти бурі і грому,
Не знайшов же він, (2)
Доріженьки додому.

3. Та й не знайде вже,
І не знайде вже
Ні доріжки, ні стежки,
А сльоза моя затуманює
Шовком шиті мережки.

4. Мій соколику,
Мій журавлику,
Непідрізана пташко,
Не діждусь тебе,
Не докличуся,
Серцю матері тяжко.

5. Вишивала я... (2)

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Мар'янівка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. у складі: Ігнатович Т. В. (кер.), Малихіна О. І., Дворник Н. А., Линовицька Н. К. (заспіває), Діденко М. М. (виводить), Згуровська Л. Л., Згуровська Н. І., Пампуха Г. І., Діденко Н. Й., Саган О. М., Писаренко О. В. (заспіває), Саган К. Г. Розшифр. Єфремова Л. О., № 48 (168).

995. Додому їду (Літ.)

Одна ♪ = 120 Повільно

1. До - до-му ї-ду, ве - зу гос-тин-ці: для ма-ми хуст-ку, для
Усі
ха - ти синь-ку. По - ба-чить ма-ти, всміх - неть-ся ма-ти і
зно - ву бу-де теп - /-лом вго-ща-ти. /-лом вго-ща-ти.

1. Додому їду,
Гостинці везу:
Для мами хустку,
Для хати синьку.
Побачить мати,
Всміхнеться мати
І знову буде
Теплом вгощати.*

2. І ніжно візьме
Мої долоні:
– Ой здрастуй, доню,
Моя ти доле.
На тебе довго
Я так чекала,
Ось бачиш, зовсім
Вже біла стала.

3. Заб'ється в зморшках,
В очах сльозина:
– Ну що ж ти, доню
Моя єдина.
І довго будуть
Іти розмови.
Ой мамо рідна,
Мій вічний спомин.

4. Як вечір ляже
На білі шати,
То буде мати
Мені співати.
І все та пісня,
Як сон, щаслива,
Дитинством пахне
Хатина синя.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Короваї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від фольк. анс. "Сусідоньки" у складі: Запорожець В. І. (заспіває), Чмига Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковська В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 34 (203). Навчив керівник клубу. (Прим. вик.)
* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

996. Ой дуб у степу (Суч.)

Одна ♩= 60 Повільно 1 rit.

1. Ой дуб у сте - пу, вер - ба над во - до - - ю,

a tempo 1

Бог по - слав ме - ні на ста - рість ді - да з бо - ро - до - ю. 4. ой

1. Ой дуб у степу,
Верба над водою,
Бог послав мені на старість
Діда з бородою.*

2. Ой ти, доле моя,
Доле нещасливая,
Адже я колись була
Молода красивая.

3. Дід цілує мене,
Я йому підцмокую,
Краще дід з бородою,
Ніж буть одинокою.

4. Стогне дід, стогну я, ой
Нам не до кохання,
Адже кожен день у нас
Може буть останнім.

5. Посідаєм у садочку
Та й пообнімаємось,
Позавидуйте нам, люди,
Що ми так кохаїмось.

6. Ой ти, доле моя,
Дід із бородою,
Я ж чекала молодого
В ярку під вербою.

Зап. 13 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у с. Коровaї Гребінківського р-ну Полтавської обл. від Запорожець В. І. (заспіває), Чмиги Г. М., Гавриленко Н. Ю., Шпаковської В. О. (виводить), Запорожець С. І., Василенко Н. О. Розшифр. Єфремова Л. О., № 35 (204).

997. Ой у долині край села (Літ.)

Одна ♩= 77 Помірно Усі

1. Ой у до - ли - ні край се - ла, де ру - та, м’я - та і ка - ли - на, бі -

ля дзвін - ко - го дже - ре - ла сто - я - ла ха - та у - до - ви - на.// бі -

1. Ой у долині край села,
Де рута, м’ята і калина,
Біля дзвінкого джерела
Стояла хата удовина.*

2. На ті зелені береги
[Там два] журавлики літали,
Свої гніздечка берегли,
Малих літати научали.

3. Ой у долині край села
Раздався постріл на світанні,
І горькі крила журавля
Упали в синьому тумані.

4. І чорна хмара застеля,
І чорний ворон кря... кряче,
Нема в журавки журавля,
Сидить вона і бідна** плаче.

5. Нащо їй даль, нащо їй ліс,
Прийшла пташина [та й у вирій],
Журба з журбою обнялись,
Біля вдовиної хатини.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.) ** Вар.: гірко.

Зап. 11 серпня 2014 р. Єфремова Л. О., Яринчина О. М. у м. Гребінка Гребінківського р-ну Полтавської обл. від учасниць фольк. анс. "Берегиня" (кер. Луценко Н. О.): Маліченко Валентини Григорівни, 1958 р. н., Кочерги Галини Сергіївни, 1960 р. н., Трохименко Ніни Володимирівни, 1949 р. н., Цимбал Людмили Олексіївни, 1945 р. н., заспівує. Розшифр. Єфремова Л. О., № 18.

998. По діброві вітер віє (Літ., Т. Г. Шевченко)

[Виразно]

1. По діб-ро-ві ві - тер ві-є, гу-ля-є по по - лю,
край до-ро-ги гне то-по-лю до са-мо-го до - лу.

1. По діброві вітер віє,
Гуляє по полю,
Край дороги гне тополю
До самого долу.*

2. Стан високий, лист широкий
Марне зеленіє,
Кругом поле, як те море
Широке синіє.

3. Чумак їде, похилиться
Та й голову схилить,
Чабан вранці з сопілкою
Сяде на могилі.

4. Подивиться, серце ниє,
Кругом ні билини,
Одна, одна, як сирота,
На чужині гине.

Зап. 1938 р. Майборода Г. у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від Коновалової Ганни Петрівни, 29 р. та Брюхової Марії Михайлівни, 19 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 242, арк. 55.

999. Ой одна я, одна (Літ., Т. Г. Шевченко)

[Помірно]

1. Ой од - на я, од - на, як би-ли-нонь - ка в по-лі,
та не дав ме - ні Бог а - ні щас - тя, ні до - лі.

1. Ой одна я, одна,
Як билинонька в полі,
Та не дав мені Бог
Ані щасті, ні долі.

2. Тільки дав мені Бог
Красу – карії очі,
Та й ті виплакала
В самотині дівочій.

3. Ані братика я,
Ні сестрички не знала,
Між чужими зросла,
І зросла, не кохалась.

4. Де ж дружина моя,
Де ж ви, добрії люди?
Їх нема... Я сама,
А дружини й не буде!

Зап. 1938 р. Майборода Г. у с. Мар'янське Великобагачанського р-ну Полтавської обл. від вчительки Брюхової Марії Михайлівни, 19 р. – ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 242, арк. 53.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

1000. Та літа орел (Літ., Т. Г. Шевченко)

Помалу

1. Та лі - та о - рел, та лі - та
си - зий по - під не - бе - са - - -
ми. Гу - ля Мак - сим, гу - ля
бать - ко сте - па - ми, лі - са - - - - ми.

1. Та літа орел,
Та літа сизий
Попід небесами.
Гуля Максим,
Гуля батько
Степами-лісами.*

2. Ой літа орел,
Літа сизий,
А за ним орлята.
Гуля Максим,
Гуля батько,
А за ним хлоп’ята.

3. Запорожці
Ці хлоп’ята,
Сини його діти.
Поміркує,
Загадає,
Чи бити. чи пити?

4. Чи танцювать,
То й ушкварять,
Аж земля трясеться.
Заспіває,
Заспівають,
Аж лихо сміється.

5. Горілку, мед
Не чаркою,
Поставцем кружляє;
А ворога,
Заплющившись,
Каре, не минає.

6. Отакий то
Наш отаман,
Орел сизокрилий:
І воює,
І гарцює
З усієї сили.

7. Нема в його
Ні оселі,
Ні саду, ні степу...
Степ і море,
Скрізь битий шлях,
Скрізь золото, слава.

8. Шануйтеся ж,
Вражі ляхи,
Скажені собаки,
Йде Залізняк
Чорним шляхом,
За ним гайдамаки.

Зап. Онищенко Д. І. у с. Вовчок (нині с. Вовчик Лубенського р-ну Полтавської обл.) від М. та П. Лисенків. – ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 140, арк. 17, № 23.

* Другу половину кожної строфи співають двічі. (Л. Є.)

Географічний покажчик

Великобагачанський район

Білоцерківка – балада 08-БК-06; необрядова лірика 05-ЛК-15, 05-ЛР-02, 13-ЛР-11, 17-ЛР; наймитська 24-ЛН-09 (Ф. М. Попадич)

Велика Багачка – веснянка ОК-ВТ-01; петрівка ОК-ПК-01; балади 07-БК-07б, 11-БР-06, 13-БР-01а; необрядова лірика 11-ЛР-11, 13-ЛР-18 (Т. Ф. Онопа, П. Лебідь); солдатська 23-ЛС-05 (М. П. Гайдай)

Гоголеве, х Марченки – колядка ОК-КЩ-01а; балада 07-БК-09 (Г. Лук'янець, Д. Лебединський)

Мар'янське – балада 15-БР-08; необрядова лірика 01-ЛК-05, 06-ЛК-17, 16-ЛР-01; чумацька 22-БЧ-04б; історична 25-БІ-09; літ. (2) (Г. Майборода); балада 15-БР-08; необрядова лірика 01-ЛК-05, 10-ЛК-14, 12-ЛК-09, 20-ЛР-05; козацькі 21-Бк-02, 21-Лк (М. П. Гайдай)

Матяшівка – весільні ОР-В1, ОР-В1-04 (Г. Лук'янець, Д. Лебединський); балади 05-БР-01, 20-ЛР-10+13-БР-06; необрядова лірика 02-ЛК-02, 02-ЛР-04, 06-ЛК-16 (П. Лебідь, Т. Онопа)

Гадяцький район

Березова Лука – необрядова лірика 03-ЛК-09 (М. А. Фісун); необрядова лірика 05-ЛР-01 (В. О. Щепотьєв)

Біленченківка – веснянка ОК-ВІ-24; балади 04-БК-05, 04-БК-08, 05-БР-05, 05-БР-10 (2), 07-БК-03, 07-БК-04, 07-БК-07, 07-БР-03, 07-БР-04, 08-БК-01, 08-БК-02, 08-БК-06а, 09-БК-10, 09-БК-11, 09-БК-12, 09-БК-13, 10-БК-04, 10-БК-06, 11-БК-01, 13-БР-01б, 13-БР-05, 14-БР-01а, 15-БР-06а, 19-БР-04; необрядова лірика 01-ЛК-08а, 02-ЛК-03, 02-ЛК-04, 02-ЛК-13, 02-ЛР-04, 03-ЛК-02, 03-ЛК-06, 03-ЛК-08, 03-ЛК-09, 04-ЛК-04, 05-ЛК-03, 05-ЛК-07, 05-ЛК-15, 05-ЛК-15б, 05-ЛК-18, 05-ЛК-22, 05-ЛР-01, 06-ЛК-01, 06-ЛК-02, 06-ЛК-11, 07-ЛК-01а+09-ЛК-01, 07-ЛК-08, 07-ЛК-11, 07-ЛК-16а, 07-ЛК-20, 07-ЛК-21, 08-ЛК (2), 08-ЛК-02, 11-ЛР, 11-ЛР-10, 11-ЛР-14, 13-ЛР-06, 13-ЛР-11, 13-ЛР-21, 15-ЛР, 15-ЛР-02, 15-ЛР-04, 16-ЛР-04, 20-ЛР-04; чумацькі 22-БЧ-05, 22-ЛЧ-01б; солдатські 23-БС, 23-ЛС, 23-ЛС-09; тюремна; жартівлива ЖТ-ЛК; жорст. романс (С. Липовець)

Бобрик – балада 04-БК-05а; необрядова лірика 06-ЛК-07 (Є. Єфремов, Г. Коропніченко, С. Копил-Протасова)

Великі Будища – балада 05-БР-10 (Ф. М. Попадич)

Веприк – веснянка ОК-ВЖ-07; балади 07-БР-04, 10-БК-06; необрядова лірика 04-ЛР-01, 19+16-ЛР; солдатська 23-ЛС (Ф. М. Попадич); петрівка ОК-ПК-01; балади 07-БР-02, 19-БР-04; необрядова лірика 02-ЛК-11, 05-ЛК-14; пізня лірика (експ. ІМФЕ); необрядова лірика 03-ЛК-13, 05-ЛК-07, 05-ЛК-19, 05-ЛК-21, 07-ЛК-08, 20-ЛР-02; козацька 21-Бк-03а (В. О. Щепотьєв); необрядова лірика 06-ЛК-07а (В. Й. Харків)

Гадяч – балада 15-БР-07 (Ф. М. Попадич)

Краснознаменка – чумацька 22-БЧ-04б (С. Липовець)

Лютенька – колискові ДС-КС-03, ДС-КС-17; чумацька 22-ЛЧ-05; солдатська 23-ЛС (Є. Єфремов, Г. Коропніченко, С. Копил-Протасова); балада 14-БР-01а (А. Міщенко); необрядова лірика 17-ЛР-02 (П. Батюк)
Плішивець – необрядова лірика 08-ЛК-03, 12-ЛК-02 (О. Доля)
Розбишівка – веснянка ОК-ВІ-24; жнивна ОК-Ж1-04; необрядова лірика 14-ЛР; наймитська 24-ЛН-09; жартівливі ЖТ-ЛК-Г8, ЖТ-ЛК-К2, ЖТ-ЛК-Коваль (Ф. М. Попадич)
Сватки – колядки ОК-КЩ, ОК-КЩ-17; щедрівка ОК-ЩК-02; необрядова лірика 05-ЛК-21, 05-ЛК-22, 13-ЛР-02, 14-ЛР-01 (О. А. Правдюк, А. Л. Іоаніді) ; балада 09-БК-10 (О. А. Правдюк)

Глобинський район

Великі Кринки – балада 16-БР-02; історична 25-БІ (М. П. Гайдай)
Глобине – необрядова лірика 07-ЛК-09+11-ЛР-10, 13-ЛР-14 (О. Л. Бандурко, П. Л. Майборода)
Гриньки – колядка ОК-КЩ-01б; необрядова лірика 20-ЛР-10 (М. В. Лисенко)
Пелехівщина – балада 07-БР-02а (Г. Майборода)
Федорівка – наймитська 24-ЛН; історична 25-БІ (В. Й. Харків)

Гребінківський район

Гребінка – колискові ДС-КС-05, ДС-КС-07, ДС-КС-13; дитячі ДД, ДД-ЗД-01; весільні ОР-В4, ОР-В5, ОР-В5-21, ОР-В6-10, ОР-В7, ОР-В7-21, ОР-В7-25, ОР-В9-04; балади 07-БК-04, 09-БК-09, 09-БК-10, 14-БР-04, 15-БР-05, 17-БР-01а; необрядова лірика 05-ЛК, 10-ЛК-18, 13-ЛР-09, 16-ЛР-01, 20-ЛР-07; козацька 21-Лк; солдатські 23-БС-07, 23-ЛС, 23-ЛС-09; жартівливі ЖТ-ЛК-Г, ЖТ-ЛК-м1а, ЖТ-З суч.; пізня балада, літ. (Л. О. Єфремова, О. М. Яринчина)
Короваї – колискові ДС-КС, ДС-КС-07; дитячі ДС-ЗІ, ДС-ЗЧ, ДД-ЗД-01; колядки ОК-КЩ-01б, ОК-ХК-02; веснянка ОК-ВІ-14; весільні ОР-В3-10, ОР-В4-21а, ОР-В4-36, ОР-В5 (3), ОР-В5-11, ОР-В5-14, ОР-В5-15, ОР-В5-26, ОР-В6, ОР-В7, ОР-В7-08, ОР-В7-23, ОР-В9, ОР-В9-04, ОР-В9-07; балада 07-БК-02а; необрядова лірика 01-ЛК-08а, 02-РК-01, 05-ЛР-03+ЖТ-ЛР-Г9, 07-ЛК, 13-ЛР, 13-ЛР-02, 13-ЛР-09; козацька 21-Бк; солдатські 23-БС-06, 23-БС-07, 23-ЛС; жартівливі ЖТ-ЛР, ЖТ-Н, ЖТ-ЛК-в1; пізня балада, літ., суч. (Л. О. Єфремова, О. М. Яринчина)
Мар'янівка – колискові ДС-КС, ДС-КС-14; дитяча ДС-ЗІ; весільні ОР-В1, ОР-В1-10, ОР-В2, ОР-В4, ОР-В4-33, ОР-В4-36, ОР-В5 (2), ОР-В5-04, ОР-В5-14, ОР-В5-14а, ОР-В6 (8), ОР-В6-10, ОР-В6-16, ОР-В6-23 (2), ОР-В7 (3), ОР-В7-04а, ОР-В7-21, ОР-В9 (3), ОР-В9-04, ОР-В9-06; балади 04-БК-02, 08-БК-06а, 09-БК-08, 14-БР-02, 15-БР-03, 16-БР-02; необрядова лірика 05-ЛК-10, 07-ЛК-23, 14-ЛР-02; солдатські 23-БС-07, 23-ЛС, 23-ЛС-09, 23-ЛС-14; наймитська 24-ЛН-09; романси (3) (Л. О. Єфремова, О. М. Яринчина)
Паризька Комуна – весільні ОР-В, ОР-В3-07, ОР-В4-36, ОР-В5 (3), ОР-В5-07а, ОР-В5-08, ОР-В5-11, ОР-В5-17а, ОР-В5-21, ОР-В6-04, ОР-В6-15 (2), ОР-В6-23, ОР-В6-23а, ОР-В7 (2), ОР-В7-21, ОР-В9, ОР-В9-06; балади 05-БР-12, 11-БР-05, 15-БР, 15-БР-11, 15-БР-13, 16-БР-02; необрядова лірика 02-ЛК-09=08-ЛК, 07-ЛК-10, 13-ЛР-02, 20-ЛР, 20-ЛР-10; солдатські 23-ЛС-03, 23-ЛС-суч.; жартівлива ЖТ; романс (Л. О. Єфремова, О. М. Яринчина)

Сліпорід-Іванівка – купальська ОК-КП-04; весільні ОР-В0, ОР-В1, ОР-В1-04, ОР-В2, ОР-В3, ОР-В3-03, ОР-В4-21, ОР-В4-33, ОР-В5 (2), ОР-В5-03, ОР-В5-07а, ОР-В5-14а, ОР-В6 (4), ОР-В7, ОР-В7-04а, ОР-В9 (5), ОР-В9-06, ОР-В9-11; балада 10-БК-05; необрядова лірика 03-ЛК-10, 05-ЛК-09, 06-ЛК-02+11-ЛР, 09-ЛК-01; солдатські 23-БС, 23-БС-07, 23-БС-10, 23-ЛС, 23-ЛС-12; романс (Л. О. Єфремова, О. М. Яринчина)
Тарасівка – колискові ДС-КС, ДС-КС-07; дитячі ДД, ДД-ПТ; веснянка ОК-ВІ-14; весільні ОР-В1-10, ОР-В2, ОР-В2-10, ОР-В3-02, ОР-В3-03, ОР-В3-10, ОР-В4-14а, ОР-В4-35, ОР-В4-36, ОР-В5 (6), ОР-В5-13а, ОР-В5-14а, ОР-В5-15а, ОР-В5-21, ОР-В6 (2), ОР-В6-09а, ОР-В6-10, ОР-В6-23, ОР-В6-26а, ОР-В7 (4), ОР-В7-23, ОР-В9 (5), ОР-В9-04, ОР-В9-11; балади 09-БК-09, 14-БР-02; необрядова лірика 02-ЛК-12, 11-ЛР; солдатські 23-БС-07, 23-ЛС-03, 23-ЛС-12=15-ЛР-05; жартівлива ЖТ-ЛР; романси (2) (Л. О. Єфремова, О. М. Яринчина)

Диканський район

Балясне – колядки ОК-КЩ-01г, ОК-КЩ-08+ОК-ЩК-07; балада 07-БР-04; необрядова лірика 07-ЛК-13 (В. О. Щепотьєв)
Великі Будища – балада 04-БК-03 (В. О. Щепотьєв)
Диканька балада 07-БР-03 (З. І. Василенко, О. Ф. Кувеньова, М. О. Василенко); балади 07-БР-03, 07-БР-04; необрядова лірика 04-ЛК-06, 10-ЛК-18 (експ. ІМФЕ); балади 09-БК, 15-БР-09, 16-БР-01, 16-БР-03; необрядова лірика 02-РР, 07-ЛК-08, 10-ЛК-12 (2), 12-ЛК-04; жартівлива ЖТ-ЛР-Г; романс (Ф. М. Попадич)
Єлизаветівка – необрядова лірика 16-ЛР-03 (В. О. Щепотьєв)
Нелюбівка – балада 19-БР-03 (В. О. Щепотьєв)
Федорівка – балади 04-БК-08, 11-БР-04, 14-БР-01а, 15-БР-04, 16-БР-02, 18-БР-02, 19-БР-03, 19-БР-04; необрядова лірика 01-ЛК-08, 02-ЛК-01, 07-ЛК-05а=БК, 07-ЛК-13+16-ЛР-01в, 07-ЛК-21, 10-ЛК-22, 17-ЛР, 20-ЛР-03; чумацька 22-ЛЧ-05; історична 25-БІ-06 (І. Ребро)

Зіньківський район

Бобрівник – весільна ОР-В4-03 (І. Клименко)
Велика Павлівка – колискові ДС-КС-09, ДС-КС-15; необрядова лірика 13-ЛР-11 (Ф. М. Попадич); необрядова лірика 11-ЛК-03, 17-ЛР (М. П. Гайдай)
Зіньків – балади 15-БР-06а, 17-БР-01а, 19-БР-04 (М. В. Лисенко)
Малі Будища – необрядова лірика 16-ЛР-04 (І. І. П’явка)
Опішня – балади 05-БР-10, 09-БК-02, 10-БК-02, 11-БР-08, 14-БР-04, 15-БР-06б, 19-БР-03; необрядова лірика 07-ЛК-07, 10-ЛК, 10-ЛК-16а, 12-ЛК-05, 15-ЛР-02; наймитська 24-ЛН (Ф. М. Попадич)
Пожарні – балади 10-БК-04, 11-БР-08; необрядова лірика 02-ЛК-10 (Ф. М. Попадич)

Карлівський район

Карлівка – балада 05-БР-06 (Д. К. Ярошенко)

Кобеляцький район

Білики – необрядова лірика 02-ЛК-04 (В. Щепотьєв)

Гарбузівка – балада 07-БР-04 (Л. І. Ященко)
Дашківка – балади 04-БК-05а, 04-БК-08, 07-БК-03, 07-БК-04, 09-БК-02, 10-БК-04, 11-БР-05, 15-БР-06а, 15-БР-06в, 15-БР-08; необрядова лірика 01-ЛК-06, 05-ЛК-02, 06-ЛК-06+07-ЛК-13а, 06-ЛК-15, 06-ЛК-17, 10-ЛК-05+07-БК-04, 10-ЛК-12, 10-ЛК-14+21-Лк-02, 11-ЛР-13, 13-ЛР-14, ОК-КО=14-ЛР-01, 14-ЛР-03; козацька 21-Бк-03э; чумацька 22-БЧ-05; наймитська 24-ЛН; жартівливі ЖТ-ЛК-Г8, ЖТ-ЛК-К2, ЖТ-ЛК-Т[Д], ЖТ-ЛР-Г4, ЖТ-ЛР-Т2 (Ф. Самокиш)
Красне – балада 07-БК-04; необрядова лірика 06-ЛК, 08-ЛК-03, 11-ЛР-07 (Л. І. Ященко, З. І. Василенко, О. Ф. Кувеньова)
Озера – необрядова лірика 08-ЛК-03 (З. І. Василенко, О. Ф. Кувеньова, М. О. Василенко)
Перегонівка – необрядова лірика 10-ЛК-22 (Л. І. Ященко)

Козельщинський район

Дзюбанівка – необрядова лірика 05-ЛК-03, 05-ЛК-22, 06-ЛК-04, 08-ЛК-01, 11-ЛК, 13-ЛР-21, 14-ЛР-03; наймитська 24-ЛН (М. П. Гайдай)
Оленівка – балади 09-БК-08, 16-БР-01 (Ф. М. Попадич)

Котелевський район

Милорадово – балада 09-БК-11 (І. М. Прядко); необрядова лірика 10-ЛК-23 (Ф. М. Попадич)

Кременчуцький район

Демидівка – соціально-побутова 24-ЛН-03б+22-ЛЧ-01а (А. Лиходій)
Келеберда – купальська ОК-КП-11 (М. П. Гайдай)
Комиші – балади 04-БК-05, 04-БК-08, 07-БК-04; необрядова лірика 05-ЛК-19 (Ф. М. Попадич); козацька 21-Бк-03; жартівлива ЖТ-ЛР-Д2 (Д. Є. Ярошенко)
Кременчук – весільна ОР-В7-04; балади 07-БК-04, 09-БК-05; необрядова лірика 04-ЛК-04, 04-ЛР-01+05-ЛК-21, 05-ЛК-10, 09-ЛК-02а, 13-ЛР-21 (2); чумацька 22-ЛЧ-03 (О. Т. Бандурко, П. Л. Майборода)
Кривуші – балади 13-БР-06, 16-БР-03, 19-БР-03 (2); необрядова лірика 06-ЛК-02, 07-ЛК-09, 11-ЛР-10, 12-Лс, 14-ЛР-01, 16-ЛР-05 (О. Т. Бандурко, П. Л. Майборода)

Лохвицький район

Брисі – балада 14-БР-02 (А. Д. Георгієв)
Корсунівка – балада 08-БК-13; необрядова лірика 16-ЛР-04, 17-ЛР-02 (О. А. Правдюк, А. Л. Іоаніді)
Лохвиця – веснянка ОК-ВК (А. Д. Шмиговський); балади 05-БР-06, 05-БР-09а=14-БР, 07-БР-02, 08-БК-02, 08-БК-11, 09-БК-01, 09-БК-11, 15-БР-08, 16-БР-02; необрядова лірика 01-ЛК-08б, 03-ЛК-07, 04-ЛК-04, 05-ЛК-01, 05-ЛК-11, 05-ЛК-15, 06-ЛК-08, 13-ЛР-21, 16-ЛР-01+13-ЛР-09; романс (Ю. Левада)
Лука – щедрівка ОК-ХЩ-01; весільна ОР-В5-12а (Т. Сопілка, М. Семиног); балада 17-БР-01г (А. Д. Шмиговський)
Сенча – необрядова лірика 02-ЛК-04 (Ф. М. Попадич)

Скоробагатьки – щедрівка ОК-ЩК-08; веснянки ОК-ВТ-01, ОК-ВК, ОК-ВК+08-ЛК-01; купальські ОК-КП-03, ОК-КП-04; балади 14-БР-01а, 14-БР-04; необрядова лірика 05-ЛК-05, 07-ЛК-21, 13-ЛР-19, 15-ЛР-05, 17-ЛР-02 (О. А. Правдюк, А. Л. Іоаніді)
Яхники – жнивна ОК-Ж1-04; необрядова лірика 02-ЛК-07, 13-ЛР-11 (Л. Петренко)
Яшники – необрядова лірика 07-ЛК-21 (а. Д. Шмиговський)

Лубенський район

Березоточа – необрядова лірика 01-ЛК-08 (Д. І. Онищенко); необрядова лірика 13-ЛР-11 (В. О. Щепотьєв)
Висачка – необрядова лрика 12-ЛК-04 (Д. І. Онищенко)
Вищий Булатець – купальська ОК-КП-04; балада 05-БК-06; необрядова лірика 14-ЛР-03 (А. Конощенко); жнивна ОК-Ж1-04; балади 04-БК-05а, 09-БК-02, 19-БР-03: необрядова лірика 06-ЛК-07, 20-ЛР-04; солдатські 23-БС, 23-ЛС+04-БК-05а (А. Д. Шмиговський); жартівлива ЖТ-ЛК+ЛР-Т (Ф. М. Попадич)
Вовчик балади 04-БК-01, 04-БК-06, 04-БК-08, 05-БК-02, 05-БК-06, 05-БР-09а=14-БР, 05-БР-10, 07-БК-04, 07-БК-07а, 07-БК-12, 07-БР-03, 08-БК-01а, 08-БК-01б, 08-БК-06, 08-БК-16, 10-БК-04; необрядова лірика 02-ЛК-06, 02-ЛК-11, 03-ЛК-02, 03-ЛК-05, 04-ЛР-01, 05-ЛК-22, 06-ЛК-10, 06-ЛК-12, 07-ЛК-05, 07-ЛК-06, 07-ЛК-11, 07-ЛК-21, 11-ЛР-03, 11-ЛР-10, 12-ЛК-08, 13-ЛР-10, 13-ЛР-11, 13-ЛР-20, 20-ЛР, 20-ЛР-04; козацька 21-Бк; солдатська 23-ЛС-03; наймитська 24-ЛН-03б; жартівлива ЖТ-ЛК-вальс; романси (3), літ. (Д. І. Онищенко)
Ісківці – необрядова лірика 10-ЛК-20 (М. П. Гайдай)
Кононівка – балади 05-БР-10, 07-БК-04, 08-БК-01а, 09-БК-11, 13-БР-07, 16-БР-04; необрядова лірика 04-ЛК-06, 11-ЛР-10, 20-ЛР-07; солдатська 23-ЛС-05; наймитська 24-ЛН-03б; історичні 25-БІ, 25-ЛІ, 25-ЛІ-03 (А. Конощенко)
Литвяки – веснянка ОК-ВК; купальські ОК-КВ-01, ОК-КП-04; балада 13-БР-05; необрядова лірика 10-ЛК-23 (А. Конощенко); необрядова лірика 06-ЛК-07, 13-ЛР-10 (М. П. Гайдай)
Лубни – необрядова лірика 11-ЛР-02, 13-ЛР-11, 13-ЛР-18, козацька 21-Лк (А. Д. Шмиговський)
Новаки – літ. (Г. Верьовка)
Піски – необрядова лірика 11-ЛР-13 (М. В. Лисенко)
Путивка – балада 11-БР-05 (Д. І. Онищенко)
Хитці – необрядова лірика 12-ЛК-09, 17-ЛР-02 (М. В. Скаженик, О. Ю. Коробов)
Чуднівці – балада 05-БР-10 (М. П. Гайдай)

Машівський район

Тимченківка – необрядова лірика 02-ЛК-04+10-ЛК-02, 10-ЛК-12, 13-ЛР (Ф. М. Попадич)

Миргородський район

Березова Лука – колядка ОК-КЩ-10+08 (В. О. Щепотьєв)
Білики – пізня балада (О. А. Правдюк)

Велика Обухівка – веснянки ОК-ВК-01, ОК-ВР; петрівки ОК-ПК, ОК-ПК-03; весільні ОР-В6-06, ОР-В6-17; необрядова лірика 02-ЛК-11, 05-ЛК-10, 05-ЛР-01, 08-ЛК-07; жартівлива ЖТ-ЛК (О. А. Правдюк); балади 13-БР-07, 14-БР-02, 17-БР-01а; необрядова лірика 02-ЛК-03, 05-ЛК, 05-ЛК-15; солдатська 23-БС-07; жартівлива ЖТ (А. Л. Іоаніді, О. А. Правдюк)
Великі Сорочинці – балада 19-БР-03; необрядова лірика 07-ЛК-23 (А. І. Гуменюк, А. А. Юсов, Г. Т. Дзеря); необрядова лірика 20-ЛР-10 (В. Самійленко)
Гаркушинці – веснянка ОК-ВЗ-02; петрівки ОК-ПК-01, ОК-ПК-05; косарська ЖТ=ОК-КО; весільні ОР-В5-13а, ОР-В6-12; необрядова лірика 07-ЛК-23; солдатські 23-БС, 23-БС-07, 23-ЛС-суч.; жартівлива ЖТ-ЛР-Д2; пізня лірика, романси (2) (О. А. Правдюк); петрівка ОК-ПК-05; весільні ОР-В, ОР-В3-07, ОР-В5-13-14, ОР-В6-23, ОР-В6-26; необрядова лірика 07-ЛК-16 (О. А. Правдюк, А. Л. Іоаніді, А. Ф. Омельченко); весільні ОР-В7-04, ОР-В7-07, ОР-В8-03; необрядова лірика 02-ЛК-04+10-БК-02; жартівлива ЖТ-ЛК (А. Л. Іоаніді, О. А. Правдюк)
Клюшниківка – колискова ДС-КС-13 (Д. Лебединський); веснянка ОК-ВЗ-02, купальські ОК-КВ-03, ОК-КР-01; жнивна ОК-Ж1-04; необрядова лірика 17-ЛР-01 (Г. Лук'янець, Д. Лебединський); весільна ОР-В8-01 (І. Клименко)
Миргород – петрівка ОК-ПК; балади 14-БР-01а, 19-БР-05; необрядова лірика 01-ЛК-03+05-БК (О. А. Правдюк); балада 05-БК-01 (Д. М. Ревуцький); балада 13-БР-05 (А. Конощенко); необрядова лірика 13-ЛР-21 (А. Д. Шмиговський)
Мокіївці – необрядова лірика 13-ЛР-20; козацька 21-Бк-05 (М. К. Сапко)
Панасівка – колискові ДС-КС (2), ДС-КС-05, ДС-КС-07, ДС-КС-10, ДС-КС-15; дитяча ДС-ЗІ-00а (М. Й. Хай, Г. Коропніченко); петрівка ОК-ПК-03; 15-БР (Є. Єфремов, Г. Коропніченко, М. Семиног)
Попівка – колядки ОК-КЩ, ОК-ХК; щедрівки ОК-ЩК-07а, ОК-ХЩ; необрядова лірика 02-ЛК-04 (В. О. Щепотьєв)
Ромодан – необрядова лірика 04-ЛК-05 (Д. І. Онищенко)
Хомутець – колискова ДС-КС-12 (Т. Сопілка); веснянка ОК-ВІ-05; необрядова лірика 19-ЛР; жартівлива ЖТ-ЛР-Д (В. О. Щепотьєв); жнивна ОК-Ж1-01 (М. Береговський)
Ярмаки необрядова лірика 06-ЛК-17+07-БР-04 (Д. І, Онищенко)

Новосанжарський район

Лелюхівка – балади 04-БК-08, 15-БР-06в, 15-БР-11 (О. Г. Сластіон)
Старі Санжари (Решетники) – колядка ОК-КЩ-13а; купальська ОК-КП-09; весільна ОР-В; балади 04-БК-05а, 05-БР-01, 05-БР-13, 07-БК-08, 07-БР-03, 10-БК-05, 15-БР-06, 18-БР-02; необрядова лірика 01-ЛК-07, 06-ЛК-01+09-ЛК-04, 07-РК, 13-ЛР-19; солдатська 23-БС-03; тюремна; жартівлива ЖТ-ЛК-Тр; пізня балада (Ф. М. Попадич)

Пирятинський район

Крячківка – петрівка ОК-ПК-02; весільні ОР-В2 (2), ОР-В3-10, ОР-В4 (3), ОР-В6-10; необрядова лірика 04-ЛР-01 (К. С. Мусієнко) купальська ОК-КП-09+ОР; балада 17-БР-01г (Т. Сопілка, М. Семиног); необрядова лірика 07-ЛК, 09-ЛК-01 (М. Хай, М. Семиног); козацька 21-Бк-01; жартівлива ЖТ-ЛР (Т. Сопілка)

Пирятин – необрядова лірика 01-ЛК-05 (М. П. Гайдай)
Усівка – чумацька 22-ЛЧ (А. Д. Шмиговський)

Полтавський район

Мар'ївка – балада 05-БР-10; необрядова лірика 05-ЛК-22; козацька 21-Бк-03д (Ф. М. Попадич)
Мачухи = історична 25-ЛІ-03 (А. Конощенко)
Мильці – балади 05-БР-10, 10-БК-06 (Ф. М. Попадич)
Нижні Млини – купальська ОК-КР-01 (Ф. М. Попадич)
Полтава – веснянка ОК-ВК; балади 04-БК-05, 07-БК-12, 15-БР-06в, 15-БР-11; необрядова лірика 01-ЛК-02, 01-ЛК-04, 02-ЛК-06, 02-ЛР-05, 03-ЛК-08+13-ЛР-06, 05-ЛК-04а, 05-ЛР-04, 06-ЛК-02, 07-ЛК-11, 10-ЛК, 10-ЛК-14+21-Лк-02, 11-ЛК-23, 11-ЛР-12, 12-ЛК-01, 13-ЛР-02, 17-ЛР-03, 17-ЛР-04, 20-ЛР-02; солдатські 23-ЛС-11, 23-ЛС-16; жартівливі ЖТ-ЛК-Г4, ЖТ-ЛК-К, ЖТ-ЛР-Г+Т1; романс (В. О. Щепотьєв); весільна ОР-В6-23+ОР-В6-21; козацька 21-Бк-03б (Ф. М. Попадич); необрядова лірика 20-ЛР-12 (М. П. Гайдай)
Рибці – балада 19-БР-03 (Ф. М. Попадич)
Розсошінці – солдатська 23-ЛС (Ф. М. Попадич)
Руновщина – балада 04-БК-05а; необрядова лірика 10-ЛК-22; козацька 21-Лк ; історична 25-БІ-06(Ф. М. Попадич)
Степанівка – балада 05-БК-03 (А. Д. Шмиговський)
Супрунівка – необрядова лірика 02-ЛК-04 (Ф. М. Попадич)

Решетилівський район

Каленики – необрядова лірика 07-ЛК-08 (П. С. Півень); необрядова лірика 10-ЛК-26 (В. Щепотьєв)
Нова Диканька – весільна ОР-В7-02а; балада 05-БК-06; необрядова лірика 01-ЛК-05 (Ф. М. Попадич)
Решетилівка – балади 04-БК-03, 04-БК-08, 11-БР-08, 12-БК; необрядова лірика 05-ЛР-02, 06-ЛК-01+07-БК-08 (Ф. М. Попадич); необрядова лірика 05-ЛК-21 (М. П. Гайдай)
Хрещате – балада 19-БР-03 (В. О. Щепотьєв)

Семенівський район

Вереміївка – балада 13-БР-01а (А. Д. Шмиговський)
Герасимівка – жниві ОК-Ж (4), ОК-Ж1-01, Робоча сором.; балади 04-БК-05, 04-БК-05а, 05-БР-09, 05-БР-09б, 05-БР-10, 07-БК-09, 09-БК-09, 11-БР-08; необрядова лірика 05-ЛК-05, 05-ЛК-18, 04-ЛК-04, 06-ЛК, 07-ЛК, 17-ЛР (2), 17-ЛР-02; козацька 21-Бк-03д; солдатська 23-ЛС (В. О. Щепотьєв)
Дем'янівка – балади 14-БР-01а, 15-БР-01; необрядова лірика 02-ЛК-07, 05-ЛК; чумацькі 22-БЧ-04б, 22-БЧ-06, тюремна (О. Карапата, Р. Павлюк, С. Постольников, А. Філатова)
Жадово – щедрівка ОК-ХЩ-01 (А. Д. Шмиговський)
Крива Руда – балади 06-БК-04, 19-БР-03 (О. Т. Бандурко, П. Л. Майборода); балада 14-БР-02 (А. Матвієнко)

Оболонь – необрядова лірика 20-ЛР-02 (А. Д. Шмиговський)
Устимівка – щедрівка ОК-ХЩ-01; балада 04-БК-05 (А. Д. Шмиговський)

Хорольський район

Березнякки – козацька 21-БК-03д (Ф. М. Попадич)
Оріховщина – купальська ОК-КР-01 (А. Конощенко-Грабенко)
Орликівщина – балада 15-БР-02 (М. Г. Гайдай)
Петрівка – балада 07-БК-08; необрядова лірика 08-ЛК-04 (О. Т. Бандурко, П. Л. Майборода)
Хорол – балада 10-БК-02 (Ф. М. Попадич); необрядова лірика 13-ЛР-07 (Т. Ф. Онопа)

Чорнухинський район

Бубни – необрядова лірика 10-ЛК-20 (А. Д. Шмиговський)
Городище – необрядова лірика 06-ЛК-06 (А. Конощенко)

Чутівський район

Водяне – козацька 21-Бк-02б (М. А. Фісун)
Іскрівка – наймитська 24-ЛН-09 (М. П. Гайдай)
Чутово – необрядова лірика 05-ЛК-10 (Ф. М. Попадич)

Шишацький район

Великий Перевіз – балади 10-БК-04, 15-БР-01, 18-БР-02 (2), 19-БР-03; необрядова лірика 05-БК-08=12-ЛК (М. П. Гайдай)
Гоголеве – дитячі ДД, ДД-ІЛ; петрівка ОК-ПК-03; весільна ОР-В7; балади 05-БК-02, 07-БР-04, 11-БР-05 (3), 14-БР-02 (2), 16-БР-01, 16-БР-03, 18-БР-02 (3); необрядова лірика 01-ЛК-06, 01-ЛК-08а, 02-ЛК-08, 05-ЛК-03, 06-ЛК-06, 07-ЛК-08 (2), 07-ЛК-09, 09-ЛК-04, 10-ЛК-01, 15-ЛР-01, 20-ЛР-02 (2); козацькі 21-Бк-02 (4); жартівливі ЖТ, ЖТ-ЛК (2), ЖТ-ЛК-Г (2), ЖТ-ЛК-ч1, ЖТ-ЛР, ЖТ-ЛР-Г1; романс (О. Ю. Чебанюк)
Ковалівка – необрядова лірика 11-ЛК-01 (експ. ІМФЕ)
Куйбишеве – чумацька 22-ЛЧ-05 (м. П. Гайдай)
Малий Перевіз – дитяча ДД-КЩ-09; щедрівка ОК-ТМ-05; балади 08-БК-06 (2), 15-БР-05 (М. П. Гайдай)
Маликівщина – необрядова лірика 05-ЛК-07 (Ф. М. Попадич); необрядова лірика 07-ЛК-09 (А. Д. Шмиговський)
Сулими – необрядова лірика 02-ЛР-04, 05-ЛК-15, 13-ЛР-11 (експ. ІМФЕ)
Шафранівка – петрівка ОК-ПК-01; балади 08-БК-08, 14-БР-01а; необрядова лірика 02-ЛК-08, 05-ЛК-13, 07-ЛК-13, 10-ЛК-14+21-Лк-02, 11-ЛР-13; солдатські 23-ЛС, 23-ЛС-11; 23-ЛС-16; наймитська 24-ЛН-03б (Ф. М. Попадич); необрядова лірика 13-ЛР-11 (В. О. Щепотьєв)
Шишаки – балада 19-БР-03 (Т. Ф. Онопа); жартівлива ЖТ (Ф. М. Попадич)

Записувачі

Бандурко О. Т. – 1938 р. – М. Кременчук, с. Кривуші Кременчуцький; с. Крива Руда Семенівського р-ну; с. Петрівка Хорольського р-ну; м. Глобине Глобинського р-ну

Батюк П. К. – 1944 р. – С. Лютенька Гадяцького р-ну

Береговський М. – 1936 р. – С. Хомутець Миргородського р-ну

Василенко З. І. – 1951 р. – С. Василівка, с. Красне, с. Озера Кобеляцького р-ну; с. м. т. Диканька Диканьського р-ну

Василенко М. О. – 1951 р. – С. м. т. Диканька Диканьського р-ну; с. Озера Кобеляцького р-ну

Верьовка Г. Г. – С. Новаки Лубенського р-ну

Гайдай М. П. – 1925-1926 рр. – С. Хатки Зіньківського пов. (нині с. Малий Перевіз Шишацького р-ну), с. Портянка (нині с. Куйбишеве Шишацького р-ну); 1936 р. – с. Келеберда Кременчуцького р-ну; с. Орликівщина Хорольського р-ну; 1937 р. – с. Чуднівці Лубенського р-ну; м. Полтава (м. Жмеринка); с. Іскрівка Чутівського р-ну (Харків); 1938 р. – с. Мар'янське Великобагачанського р-ну; м. Лубни, с. Литвяки, с. Ісківці Лубенського р-ну; с. Дзюбанівка Козельщинського р-ну (у Миколаєві); 1939 р. – с. Великі Кринки Глобинського р-ну, с. м. т. Решетилівка Решетилівського р-ну (Запоріжжя); 1940 р. – с. Велика Павлівка Зіньківського р-ну; с. Великий Перевіз Шишацького р-ну; с. м. т. Велика Багачка Великобагачанського р-ну

Георгієв А. Д. – С. Брисі Лохвицького р-ну

Гуменюк А. І. – 1955 р. – С. Великі Сорочинці Миргородського р-ну

Дзеря Г. Т. – 1955 р. – С. Великі Сорочинці Миргородського р-ну

Доля О. – 1989 р. – С. Плішивець Гадяцького р-ну

Експ. ІМФЕ – 1952 р. – С. Веприк Гадяцького р-ну; с. м. т. Диканька Диканьського р-ну; с. Сулими, с. Ковалівка Шишацького р-ну

Єфремов Є. В. – 1992 р. – С. Лютенька, с. Бобрик Гадяцького р-ну; с. Панасівка Миргородського р-ну

Єфремова Л. О. – 2014 р. – С. Тарасівка, с. Мар'янівка, м. Гребінка, с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну

Іоаніді А. Л. – 1972 р. – С. Сватки Гадяцького р-ну, с. Скоробагатьки, с. Корсунівка Лохвицького р-ну; 1978 р. – с. Гаркушинці, с. Велика Обухівка Миргородського р-ну

Карапата О. – 2003 р. – С. Дем'янівка Семенівського р-ну

Клименко І. – С. Бобрівник Зіньківського р-ну; 1997 р. – с. Клюшниківка Миргородського р-ну

Конощенко-Грабенко А. – С. Литвяки, с. Вищий Булатець, с. Кононівка Лубенського пов. (нині р-ну); с. Оріховщина Хорольського р-ну; с. Городище Чорнухинського р-ну; с. Мачухи Полтавського р-ну

Копил-Протасова С. – 1992 р. – С. Лютенька, с. Бобрик Гадяцького р-ну
Коробов О. Ю. – 2010 р. – С. Хитці Лубенського р-ну
Коропніченко Г. – 1992 р. – С. Лютенька, с. Бобрик Гадяцького р-ну, с. Панасівка Миргородського р-ну
Кувеньова О. Ф. – 1951 р. – С. Василівка, с. Озера, с. Красне Кобеляцького р-ну; с. м. т. Диканька Диканського р-ну
Лебединський Д. – 1991 р. – Х. Марченки біля с. м. т. Гоголеве, с. Матяшівка Великобагачанського р-ну; 1992 р. – С. Клюшниківка Миргородського р-ну
Лебідь М. М. (П.) – 1939 р. – С. Матяшівка, с. м. т. Велика Багачка Великобагачанського р-ну
Левада Ю. – 1978 р. – м. Лохвиця Лохвицького р-ну
Липовець С. – 1926, 1930 рр. – С. Біленченківка, с. Краснознаменка Гадяцького р-ну
Лисенко М. В. – С. Гриньки Кременчуцького пов. (нині Глобинського р-ну); м. Зіньків Зіньківського р-ну; с. Піски Лубенського р-ну
Лиходій А. – 1928 р. – С. Демидівка (нині Кременчуцького р-ну)
Лук'янець Г. – 1991 р. – Х. Марченки біля с. м. т. Гоголеве, с. Матяшівка Великобагачанського р-ну; с. Клюшниківка Миргородського р-ну
Майборода Г. І. – 1937-1938 рр. – С. Пелехівщина Глобинського р-ну; с. Мар'янське Великобагачанського р-ну
Майборода П. І. – 1938 р. – М. Кременчук, с. Кривуші Кременчуцький; с. Крива Руда Семенівського р-ну; с. Петрівка Хорольського р-ну; м. Глобине Глобинського р-ну
Матвієнко А. – С. Крива Руда Семенівського р-ну
Міщенко А. – С. Лютенька Гадяцького р-ну
Мусієнко К. С. – С. Крячківка Пирятинського р-ну
Омельченко А. Ф. – 1978 р. – с. Гаркушинці Миргородського р-ну
Онищенко Д. І. – 1922 р. – С. м. т. Ромодан, с. Ярмаки Миргородського р-ну; с. Висачки Лубенського р-ну; 1924 р. – с. Вовчик, х. Путивка Лубенського р-ну; 1928 р. – с. Березоточа Лубенського р-ну
Онопа Т. Ф. – 1939 р. – С. м. т. Велика Багачка, с. Матяшівка Великобагачанського р-ну; с. м. т. Шишаки Шишацького р-ну; м. Хорол Хорольського р-ну
Павлюк Р. – 2003 р. – С. Дем'янівка Семенівського р-ну
Петренко Л. – С. Яхники Лохвицького р-ну
Півень П. С. – С. Каленики Решетилівського р-ну
Попадич Ф. М. – 1920-1929, 1932 рр. – С. Велика Павлівка, с. м. т. Опішня, х. Пожарні Зіньківського р-ну; с. Решетники (Старі Санжари) Новосанжарського р-ну; м. Гадяч, с. Розбишівка, с. Веприк, с. Великі Будища Гадяцького р-ну; с. Шафранівка, с. Маликівщина, с. м. т. Шишаки Шишацького р-ну; с. Нижні Млини, м. Полтава, с. Руновщина, с. Мар'ївка, с. Мильці, с. Рибці, с.

Супрунівка, с. Розсошінці Полтавського р-ну; с. Нова Диканька, с. м. т. Решетилівка Решетилівського р-ну; с. Комиші Кременчуцького р-ну; с. Білоцерківка Великобагачанського р-ну; с. Оленівка Козельщинського р-ну; с. м. т. Диканька Диканьського р-ну; м. Хорол, с. Березняки Хорольського р-ну; с. Тимченківка Машівського р-ну; с. Сенча Лохвицького р-ну; с. м. т. Чутово Чутівського р-ну; с. Вищий Булатець Лубенського р-ну

Постольников С. – 2003 р. – С. Дем'янівка Семенівського р-ну

Правдюк О. А. – 1972 р. – С. Сватки Гадяцького р-ну, с. Скоробагатьки, с. Корсунівка Лохвицького р-ну, м. Миргород, с. Велика Обухівка, с. Білики Миргородського р-ну; 1975 р. – с. Гаркушинці, Велика Обухівка Миргородського р-ну; 1978 р. – с. Гаркушинці Миргородського р-ну

Прядко І. М. – 1976 р. – С. Милорадово Котелевського р-ну

П'явка І. І. – 1955 р. – С. Велика Павлівка, с. Малі Будища Зіньківського р-ну

Ребро І. – 1923 р. – С. Федорівка Диканьського р-ну

Ревуцький Д. М. – 1916 р. – М. Миргород Миргородського р-ну

Самійленко В. – С. Великі Сорочинці Миргородського р-ну

Самокиш Ф. – 1910-15-28 рр. – С. Дашківка Кобеляцького р-ну

Сапко М. К. – 1927 р. – С. Мокіївці (нині Миргородського р-ну)

Семиног М. – 1992 р. – С. Панасівка Миргородського р-ну; 1997 р. – с. Лука Лохвицького р-ну; с. Крячківка Пирятинського р-ну

Скаженик М. В. – 2010 р. – С. Хитці Лубенського р-ну

Сластіон О. Г. – 1909 р. – С. Лелюхівка Кобеляцького пов. (нині Новосанжарського р-ну)

Сопілка Т. – 1992 р. – С. Хомутець Миргородського р-ну; 1997 р. – с. Лука Лохвицького р-ну; с. Крячківка Пирятинського р-ну

Філатова А. – 2003 р. – С. Дем'янівка Семенівського р-ну

Фісун М. А. – С. Березова Лука (нині Гадяцького р-ну); 1944 р. – с. Водяне Чутівського р-ну

Хай М. Й. – 1992 р. – С. Панасівка Миргородського р-ну; с. Крячківка Пирятинського р-ну

Харків В. Й. – 1934 р. – С. Веприк Гадяцького р-ну; с. Федорівка Глобинського р-ну

Чебанюк О. Ю. – 1984 р. – С. Гоголеве Шишацького р-ну

Черничко П. – С. М. т. Опішня Зіньківського р-ну

Шмиговський А. Д. – 1942-1943 рр. у Києві – с. Устимівка, с. Вереміївка, с. Оболонь Семенівського р-ну; м. Лохвиця, с. Лука, с. Яшники Лохвицького р-ну; с. Вищий Булатець, м. Лубни Лубенського р-ну; с. Маликівщина Шишацького р-ну; с. Бубни Чорнухинського р-ну; с. Усівка Пирятинського р-ну 1944 р. – м. Миргород Миргородського р-ну; 1945 р. – Степанівка Полтавського р-ну

Щепотьєв В. О. – 1924, 1930 рр. – С. Балясне Полтавського пов., с. Великі Будища, с. Нелюбівка, с. Єлизаветівка (нині Диканського р-ну); с. Попівка, с. Хомутець, с. Березова Лука Миргородського пов. (нині р-ну); с. Веприк, с. Березова Лука (нині Гадяцького р-ну); м. Полтава Полтавського р-ну; х. Гарасименки (нині с. Герасимівка Семенівського р-ну); с. Хрещате, с. Каленики Решетилівського р-ну; с. Білики Кобеляцького р-ну; с. Шафранівка Шишацького р-ну; с. Березоточа Лубенського р-ну

Юсов А. А. – 1955 р. – С. Великі Сорочинці Миргородського р-ну

Яринчина О. М. – 2014 р. – С. Тарасівка, с. Мар'янівка, м. Гребінка, с. Сліпорід-Іванівка Гребінківського р-ну

Ярошенко Д. К(Є) . – 1925 р. – С. Комиші Кременчуцького р-ну; 1936 р. – м. Карлівка Карлівського р-ну

Ященко Л. І. – 1951 р. – С. Красне, с. Гарбузівка, с. Перегонівка Кобеляцького р-ну

Транскриптори

Бандурко О. Т. – №№ 808

Бильчинський Л. А. – №№ 352, 725

Єфремова Л. О. – №№ 1-10, 12-29, 31, 33, 45, 48, 51-53, 72, 74, 77-78, 82, 87, 94, 100-119, 121-122, 124-162, 165-183, 185-196, 199-209, 211-212, 214-215, 220-227, 229-243, 245-259, 261-271, 273, 276, 296, 318, 321, 330, 336, 353, 364, 376, 378-379, 382, 398, 406, 408-410, 435, 437-438, 441, 448, 450, 467-471, 474, 478-479, 482, 485-486, 492-494, 519, 524-525, 543, 549, 555, 566, 576, 588, 591, 613, 621, 638, 652, 662-663, 666, 668, 685, 687, 694, 698, 701, 704, 715, 728, 744, 750, 755, 757, 760-761, 812, 817, 836, 838, 841-843, 856, 866, 871-872, 875-879, 881, 883, 887-888, 891-892, 894, 896-898, 900-901, 904, 918, 934-936, 938-939, 943, 947, 949, 955, 957-959, 961, 967-970, 974, 976, 981-982, 985-987, 994-995, 997

Іоаніді А. Л. – № 35, 37-40, 57-58, 62, 79-80, 123, 219, 228, 244, 368, 432, 442, 447, 483, 530, 537, 584, 598, 607, 612, 614, 753, 777, 790, 799, 807, 816, 873

Колесса Ф. М. – №№ 289, 457, 466

Лук'янець Г. В. – № 94

Майборода П. Л. – №№ 808

Михайлов А. С. – № 714

Мурзина О. І. – № 842

Правдюк О. А. – № 35, 37-40, 57-58, 62, 79-80, 123, 219, 229, 244, 368, 432, 442, 447, 483, 530, 537, 584, 598, 607, 612, 614, 753, 777, 790, 799, 807, 816, 873

Філатова А. – №№ 505, 684

Ященко Л. І. – №№ 69, 340, 347, 509, 547, 553, 573, 594, 599, 771, 971

Виконавці

Іменний покажчик

Покажчик інципітів пісень